

BILTEN
USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE
2008. GODINA - II dio

БИЛТЕН
УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ
2008. ГОДИНА - II дио

Sarajevo, 2009.

BILTEN USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

2008. GODINA – II dio

BROJ 19

ISSN: 1512-6366

Izdavač:

USTAVNI SUD BOSNE I HERCEGOVINE
Sarajevo, Ulica reisa Džemaludina Čauševića 6/III

Za izdavača:

Prof. dr. MIODRAG SIMOVIĆ

Urednik:

ZVONKO MIJAN

Redakcijski odbor:

ZDRAVKO ĐURIČIĆ

MATO TADIĆ

KRSTAN SIMIĆ

ARIJANA DŽANOVIĆ

ERMINA DUMANJIĆ

Lektura:

Mr. MARIJA KOVAČIĆ

FADILA GUŠO

Korektura:

FADILA GUŠO

DTP:

AMELA HARBA-BAŠOVIĆ

Štampa:

BEMUST Sarajevo

Tiraž: 350

SADRŽAJ

Uvodna riječ	9
Nadležnost - VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine	
Odluka U 15/08	15
Odluka U 16/08	21
Odluka U 17/07	27
Odluka U 9/08	37
Odluka U 6/07	49
Odluka U 9/07	61
Odluka U 15/07	75
Odluka U 3/08	101
Izdvojeno mišljenje sutkinje Seade Palavrić	135
Izdvojeno mišljenje sutkinje Valerije Galić	140
Nadležnost - VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine	
Odluka AP 2815/07	147
Odluka AP 1652/08	153
Odluka AP 1516/06	159
Odluka AP 3593/08	167
Odluka AP 2877/06	173
Odluka AP 1948/06	195
Odluka AP 1876/06	223
Odluka AP 2394/06	235
Odluka AP 2497/06	247
Odluka AP 1711/06	263
Odluka AP 1116/07	277
Odluka AP 1222/07	291
Odluka AP 1095/06	333
Odluka AP 1339/06	345
Odluka AP 2706/06	361
Odluka AP 3077/06	373
Odluka AP 2698/06	387
Odluka AP 651/08	401
Odluka AP 2666/06	419
Odluka AP 1432/06	437
Odluka AP 1637/06	447

Odluka AP 3263/06	463
Odluka AP 381/07	479

Registri

Registar odluka po nadležnosti	497
Registar odluka po kriterijima dopustivosti	503
Registar odluka po katalogu prava	507

Indeksi

Abeceđni indeks ključnih pojmova - bosanski jezik	517
Abeceđni indeks ključnih pojmova - hrvatski jezik	519
Azbučni indeks ključnih pojmova - srpski jezik	521

KAZALO

Uvodna riječ	9
--------------------	---

Nadležnost - VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine

Odluka U 15/08	15
Odluka U 16/08	21
Odluka U 17/07	27
Odluka U 9/08	37
Odluka U 6/07	49
Odluka U 9/07	61
Odluka U 15/07	75
Odluka U 3/08	101
Izuzeto mišljenje sutkinje Seade Palavrić	135
Izuzeto mišljenje sutkinje Valerije Galić	140

Nadležnost - VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine

Odluka AP 2815/07	147
Odluka AP 1652/08	153
Odluka AP 1516/06	159
Odluka AP 3593/08	167
Odluka AP 2877/06	173
Odluka AP 1948/06	195
Odluka AP 1876/06	223
Odluka AP 2394/06	235
Odluka AP 2497/06	247
Odluka AP 1711/06	263
Odluka AP 1116/07	277
Odluka AP 1222/07	291
Odluka AP 1095/06	333
Odluka AP 1339/06	345
Odluka AP 2706/06	361
Odluka AP 3077/06	373
Odluka AP 2698/06	387
Odluka AP 651/08	401
Odluka AP 2666/06	419
Odluka AP 1432/06	437
Odluka AP 1637/06	447

Odluka AP 3263/06	463
Odluka AP 381/07	479

Registri

Registar odluka po nadležnosti	497
Registar odluka po kriterijima dopustivosti	503
Registar odluka po katalogu prava	507

Indeksi

Abeceđni indeks ključnih pojmova - bosanski jezik	517
Abeceđni indeks ključnih pojmova - hrvatski jezik	519
Azbučni indeks ključnih pojmova - srpski jezik	521

САДРЖАЈ

Уводна ријеч	9
Надлежност - VI/3а) Устава Босне и Херцеговине	
Одлука У 15/08	15
Одлука У 16/08	21
Одлука У 17/07	27
Одлука У 9/08	37
Одлука У 6/07	49
Одлука У 9/07	61
Одлука У 15/07	75
Одлука У 3/08	101
Izuzeto mišljenje sutkinje Seade Palavrić	135
Izuzeto mišljenje sutkinje Valerije Galić	140
Надлежност - VI/3б) Устава Босне и Херцеговине	
Одлука АП 2815/07	147
Одлука АП 1652/08	153
Одлука АП 1516/06	159
Одлука АП 3593/08	167
Одлука АП 2877/06	173
Одлука АП 1948/06	195
Одлука АП 1876/06	223
Одлука АП 2394/06	235
Одлука АП 2497/06	247
Одлука АП 1711/06	263
Одлука АП 1116/07	277
Одлука АП 1222/07	291
Одлука АП 1095/06	333
Одлука АП 1339/06	345
Одлука АП 2706/06	361
Одлука АП 3077/06	373
Одлука АП 2698/06	387
Одлука АП 651/08	401
Одлука АП 2666/06	419
Одлука АП 1432/06	437
Одлука АП 1637/06	447

Одлука АП 3263/06	463
Одлука АП 381/07	479

Регистри

Регистар одлука по надлежности	497
Регистар одлука по критеријима допустивости	503
Регистар одлука по каталогу права	507

Индекси

Абецедни индекс кључних појмова - босански језик	517
Абецедни индекс кључних појмова - хрватски језик	519
Азбучни индекс кључних појмова - српски језик	521

UVODNA RIJEČ

Izdavanje Biltena Ustavnog suda BiH jedan je od načina ostvarivanja principa javnosti rada Ustavnog suda BiH i približavanja domaćoj i međunarodnoj javnosti ustavnosudske prakse, posebno kada je u pitanju oblast promovisanja i zaštite osnovnih ljudskih prava i sloboda.

Vođen ovim ciljevima, Ustavni sud BiH je pripremio „Bilten odlukā Ustavnog suda Bosne i Hercegovine za 2008. godinu – II dio“. U periodu od 1. jula do 31. decembra 2008. godine Ustavni sud BiH usvojio je impozantan broj odluka. Kao i do sada, najveći broj odluka odnosi se na apelacionu nadležnost propisanu članom VI/3.b) Ustava BiH. U okviru ove nadležnosti usvojeno je, između ostalih, 36 odbijajućih i 6 usvajajućih odluka o privremenoj mjeri, 912 odluka o dopustivosti i 82 odluke o dopustivosti i meritumu. Znatno manji broj - 13 odluka - vezan je za apstraktnu ocjenu ustavnosti prema članu VI/3.a) Ustava BiH.

Zbog praktičnih, ali i finansijskih razloga, Ustavni sud BiH nije u mogućnosti štampati sve donesene odluke. Stoga je Ustavni sud BiH, kao i do sada, odlučio da u ovom biltenu objavi 31 odluku koje sadrže značajne i nove ustavnopravne stavove: dvije odluke u vezi sa zahtjevom za donošenje privremene mjere, jednu odluku iz nadležnosti apstraktne ocjene ustavnosti, te 28 odluka iz apelacione nadležnosti (pet odluka o dopustivosti i 23 odluke o dopustivosti i meritumu). Suštinski, u najvećoj mjeri odluke se odnose na navode o povredi prava na pravično suđenje i prava na imovinu. Sve ostale odluke Ustavnog suda BiH koje nisu obuhvaćene Biltenom dostupne su na web-stranici Ustavnog suda BiH: www.ccbh.ba.

Odluke iz Biltena razvrstane su prema nadležnosti Ustavnog suda BiH, a unutar toga prema pravnom osnovu iz Pravila Ustavnog suda BiH. Daljnje klasifikacije razrađene su

prema vrsti odlukā (odluke o meritumu, odluke o dopustivosti, privremene mjere). Sastavni dio Biltena čine i dva indeksa - indeks odluka, koje su razvrstane prema nadležnosti Ustavnog suda BiH, kriterijima dopustivosti i katalogu prava, i indeks ključnih riječi.

Ovaj bilten, kao i svi dosadašnji, predstavlja još jednu mogućnost za sva zainteresovana lica, a, prije svega, pravne praktičare, da se bliže upoznaju sa načinom rada i rezultatima Ustavnog suda BiH. Ustavni sud BiH tumači ustavnopravne standarde i predstavlja jedan od mehanizama za njihovu praktičnu primjenu. Ovo je posebno bitno kada se govori o ustavnopravnim instrumentima zaštite osnovnih ljudskih prava i sloboda s obzirom na to da je to nezaobilazna komponenta demokratije i vladavine prava. Uzimajući to u obzir, nadamo se da će novi pravni stavovi Ustavnog suda BiH, prezentovani u ovom biltenu, doprinijeti boljem razumijevanju ustavne stvarnosti u kojoj živimo.

Sarajevo, septembar 2009. godine

Predsjednik
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
prof. dr. Miodrag Simović

ODLUKE
USTAVNOG SUDA BOSNE I HERCEGOVINE

ОДЛУКЕ
УСТАВНОГ СУДА БОСНЕ И ХЕРЦЕГОВИНЕ

Nadležnost - VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine
Nadležnost - VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine
Надлежност - VI/3а) Устава Босне и Херцеговине

Predmet broj U 15/08

ODLUKA O PRIVREMENOJ MJERI

Zahtjev dr. Harisa Silajdžića, Predsjedavajućeg Predsjedništva Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, za donošenje privremene mjere a u vezi sa zahtjevom za ocjenu ustavnosti Odluke Vlade Republike Srpske o davanju saglasnosti na ugovor između *Hill & Knowlton International Belgium* i Republike Srpske i na Memorandum o sporazumu sa *Quinn Gillespie & Associates LLC* i Republike Srpske od 21. decembra 2007. godine broj 04/1-012-2121/07, Odluke Narodne skupštine Republike Srpske o usvajanju budžeta Republike Srpske za 2008. godinu, te budžeta Republike Srpske koji je sastavni dio te odluke od 17. decembra 2007. godine broj 01-1938/07, odnosno stav 614700 tog budžeta «namjenska izdavanja za predstavljanje Republike Srpske u inostranstvu» u iznosu od 5.000,000 KM, Memoranduma o sporazumu između *QGA* i Republike Srpske od 3. januara 2008. godine, potpisanog 24. decembra 2007. godine, broj 04/1-2058/07 i aktivnosti Republike Srpske neposredno ili posredno preko ovlaštenog agenta *QGA* na osnovu Memoranduma o sporazumu iz prethodne tačke u Sjedinjenim Američkim Državama i prema vladi, institucijama i zvaničnicima SAD, te prema zvaničnicima nekih međunarodnih organizacija

Odluka od 17. novembra 2008. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Malom vijeću u sastavu: Seada Palavrić, predsjednica, Miodrag Simović i Valerija Galić, potpredsjednici, na sjednici održanoj 17. novembra 2008. godine, u predmetu broj **U 15/08**, rješavajući zahtjev **dr. Harisa Silajdžića, predsjedavajućeg Predsjedništva Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva**, za donošenje privremene mjere, na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 5. i člana 77. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05 i 64/08), donio je

ODLUKU O PRIVREMENOJ MJERI

Odbija se kao neosnovan zahtjev dr. Harisa Silajdžića, predsjedavajućeg Predsjedništva Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, za donošenje privremene mjere.

Obrazloženje

1. Dr. Haris Silajdžić, predsjedavajući Predsjedništva Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva (u daljnjem tekstu: podnosilac zahtjeva), podnio je 15. septembra 2008. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti Odluke Vlade Republike Srpske o davanju saglasnosti na ugovor između Hill & Knowlton International Belgium i Republike Srpske i na Memorandum o sporazumu sa Quinn Gillespie & Associates LLC i Republike Srpske (u daljnjem tekstu: QGA) od 21. decembra 2007. godine broj 04/1-012-2121/07 («Službeni glasnik RS» broj 119/07), Odluke Narodne skupštine Republike Srpske o usvajanju budžeta Republike Srpske za 2008. godinu, te budžeta Republike Srpske koji je sastavni dio te odluke od 17. decembra 2007. godine broj 01-1938/07, odnosno stav 614700 tog budžeta, «namjenska izdavanja za predstavljanje Republike Srpske u inozemstvu» u iznosu od 5.000,000 KM («Službeni glasnik RS» broj 117/07), Memoranduma o sporazumu QGA i Republike Srpske od 3. januara 2008. godine, koji je potpisan 24. decembra 2007. godine, broj 04/1-2058/07 i aktivnosti Republike Srpske neposredno ili posredno uz pomoć ovlaštenog agenta QGA na osnovu Memoranduma o sporazumu iz prethodne tačke u Sjedinjenim Američkim

Državama (u daljnjem tekstu: SAD) i prema vladi, institucijama i zvaničnicima SAD, te prema zvaničnicima nekih međunarodnih organizacija. Podnosilac zahtjeva je, također, zatražio da se donese privremena mjera kojom bi Ustavni sud «zaustavio flagrantno i kontinuirano kršenje Ustava Bosne i Hercegovine od entiteta Republike Srpske, te daljnju neustavnu potrošnju novca poreskih obveznika do donošenja odluke o zahtjevu».

2. Podnosilac zahtjeva navodi da akti i aktivnosti Republike Srpske krše odredbe Ustava Bosne i Hercegovine, i to člana II/1.a)-b), člana V/3.a) i c), člana V/4.a) i člana III/3.b). Podnosilac ističe da Republika Srpska izvjesno vrijeme vrši aktivnosti koje se, prema Ustavu Bosne i Hercegovine, ubrajaju u isključivu nadležnost Bosne i Hercegovine i njenih institucija. Jedna od tih aktivnosti obuhvata političko lobiranje stranih vlada i međunarodnih organizacija. Osim toga što navedene aktivnosti imaju politički karakter, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, one su, također, usmjerene prema zvaničnicima i dužnosnicima stranih vlada i međunarodnih organizacija koji su isključivo zaduženi za vanjskopolitičke i vanjskotrgovinske poslove. Podnosilac zahtjeva smatra da u konkretnom slučaju entitet Republika Srpska preuzima vanjskopolitičke i vanjskotrgovinske aktivnosti u SAD usmjerene prema institucijama i vladinim zvaničnicima i dužnosnicima te zemlje, kao i prema nekim međunarodnim organizacijama i njihovim dužnosnicima. Navedene aktivnosti se vrše posredno uz pomoć ovlaštenog agenta Republike Srpske, lobističke kuće QGA, ili neposredno, u organizaciji QGA, sve na osnovu memoranduma o sporazumu. Ističe da se navedene aktivnosti finansiraju sredstvima iz redovnog budžeta Republike Srpske koja iznose 122,600 USD mjesečno, odnosno najmanje 1,471,200 USD godišnje.

3. Podnosilac zahtjeva navodi da su određivanje privremene mjere i hitan postupak u konkretnom slučaju opravdani «kako bi se zaustavilo flagrantno i kontinuirano kršenje Ustava Bosne i Hercegovine od entiteta Republike Srpske, te kako bi se spriječila daljnja neustavna potrošnja novca poreskih obveznika». Prema mišljenju podnosioca zahtjeva, sve navedeno je opravdano kako bi se zaštitili i strateški interesi Bosne i Hercegovine da pred svim stranim vladama, institucijama, zvaničnicima i dužnosnicima, kao i pred međunarodnim organizacijama i njihovim dužnosnicima bude predstavljena jedinstvenim glasom i jedinstvenom porukom.

4. Pri ispitivanju osnovanosti zahtjeva za donošenje privremene mjere Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 77. stav 1. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja prema ovom ustavu između dvaju entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to:

- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

Član 77. stav 1. Pravila Ustavnog suda glasi:

Malo vijeće može, na zahtjev podnosioca zahtjeva ili apelanta, odrediti strankama svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka.

5. Razlozi koje Ustavni sud uvažava pri usvajanju ili neusvajanju zahtjeva za donošenje privremene mjere mogu biti različiti od razloga koje Ustavni sud uvažava pri odlučivanju o zahtjevu. Razlozi i dokazi koje su podnosioci zahtjeva naveli u pogledu navodne neustavnosti osporenog općeg akta ne mogu se analogno primijeniti pri odlučivanju o osnovanosti zahtjeva za donošenje privremene mjere. Stoga, podnosilac zahtjeva mora posebno obrazložiti i dokazati zašto traži da se donese privremena mjera.

6. U obrazloženju zahtjeva za donošenje privremene mjere podnosilac zahtjeva navodi da bi se njenim donošenjem zaustavilo flagrantno i kontinuirano kršenje Ustava Bosne i Hercegovine od entiteta Republike Srpske, te spriječila daljnja neustavna potrošnja sredstava poreskih obveznika. Također, smatra da bi se donošenjem privremene mjere zaštitili i strateški interesi Bosne i Hercegovine. Kako je već istaknuto, prilikom odlučivanja o osnovanosti zahtjeva za donošenje privremene mjere Ustavni sud može ocjenjivati isključivo razloge koji su navedeni u članu 77. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Kao prilog zahtjevu za donošenje privremene mjere podnosilac zahtjeva nudi samo

argumente koji predstavljaju suštinu njegovog zahtjeva za ocjenu ustavnosti, a što će biti predmet konačne odluke Ustavnog suda u ovom zahtjevu. Slijedi da podnosilac zahtjeva nije ponudio argumente na osnovu kojih bi se moglo zaključiti da je potrebno donijeti privremenu mjeru u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka, već argumente od kojih zavisi konačna odluka o zahtjevu. Stoga, Ustavni sud smatra da je zahtjev za donošenje privremene mjere neosnovan.

7. Na osnovu izloženog odlučeno je kao u dispozitivu ove odluke.
8. Ustavni sud podsjeća da odluka o privremenoj mjeri ni u kom slučaju ne prejudicira odluku o dopustivosti, odnosno o meritumu, predmetnog zahtjeva.
9. U skladu sa članom VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

Predmet broj U 16/08

**ODLUKA O
PRIVREMENOJ MJERI**

Zahtjev dr. Milorada Živkovića, zamjenika predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, za donošenje privremene mjere, a u svezi sa zahtjevom za ocjenu ustavnosti članka 13. stavak 2. Zakona o Sudu Bosne i Hercegovine

Odluka od 17. studenog 2008. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Malom vijeću u sastavu: predsjednica Seada Palavrić, dopredsjednici Miodrag Simović i Valerija Galić, na sjednici održanoj 17. studenog 2008. godine, u predmetu broj U 16/08, rješavajući zahtjev **dr. Milorada Živkovića, zamjenika predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine**, za donošenje privremene mjere, na temelju članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 5. i članka 77. stavak 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05 i 64/08), donio je

ODLUKU O PRIVREMENOJ MJERI

Odbija se kao neutemeljen zahtjev dr. Milorada Živkovića, zamjenika predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za donošenje privremene mjere.

Obrazloženje

1. Dr. Milorad Živković, zamjenik predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva), podnio je 28. kolovoza 2008. godine Ustavnome sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti članka 13. stavak 2. Zakona o Sudu Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH» br. 29/00, 16/02, 24/02, 3/03, 37/03, 42/03, 4/04, 35/04, 61/04 i 32/07, u daljnjem tekstu: Zakon o Sudu BiH). Podnositelj zahtjeva je zatražio i da se donese privremena mjera kojom bi Ustavni sud «suspendirao» pobijanu zakonsku odredbu do donošenja odluke o zahtjevu.

2. Podnositelj zahtjeva je naveo da, prema odredbi članka III. Ustava Bosne i Hercegovine, u oblasti pravosuđa ne postoji nadležnost institucija Bosne i Hercegovine za donošenje kaznenopravnih propisa zato što pravosudni sustav entiteta i Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Distrikt Brčko BiH) predstavljaju zaokružene sustave. Podnositelj zahtjeva smatra da se nadležnost institucija Bosne i Hercegovine u kaznenopravnoj oblasti ograničava na nadležnost koja je propisana u članku III/1.(g)

Ustava Bosne i Hercegovine i koja je sadržana u riječima «provedba međuentitetskih kaznenopravnih propisa». Sukladno tomu, kako podnositelj zahtjeva navodi, određen je i mandat Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Parlamentarna skupština BiH) u okviru njezine zakonodavne nadležnosti. Podnositelj zahtjeva ističe da i «pored ozbiljne upitnosti nadležnosti Parlamentarne skupštine da donese Zakon o Sudu [BiH]» ili druge zakone iz kaznenopravne oblasti, zahtjev za ocjenu ustavnosti se ograničava samo na članak 13. stavak 2. toga zakona, kojim je regulirana mogućnost Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) da pod određenim okolnostima sudi za kaznena djela koja su propisana u kaznenim zakonima entiteta i Distrikta Brčko BiH.

3. Podnositelj zahtjeva smatra da se pobijanom odredbom uvodi konkurencija nadležnosti koja je protivna načelima podjele nadležnosti sudova, a osobito da se uvodi supremacija Suda BiH, koji, kako navodi, nije ni predviđen ustavnopravnim sustavom Bosne i Hercegovine. Podnositelj zahtjeva ukazuje na to da je točno da je člankom 5.(a) Ustava Bosne i Hercegovine predviđena mogućnost da Bosna i Hercegovina preuzme od entiteta nadležnost u određenim propisanim slučajevima, ali naglašava da je u Republici Srpskoj predviđen postupak za prijenos nadležnosti sa entiteta na Bosnu i Hercegovinu sukladno navedenoj ustavnoj odredbi. Stoga, podnositelj zahtjeva smatra da je u konkretnom slučaju izvršen prijenos nadležnosti sa entiteta na državu oprečno Ustavu Bosne i Hercegovine, navodeći pri tomu da je riječ o «tihom prijenosu nadležnosti» sa entiteta na institucije države. Prema njegovom mišljenju, to može «u ozbiljnoj mjeri ugroziti povjerenje kako pučanstva, tako i entiteta u ustavne promjene» u Bosni i Hercegovini. Na temelju toga, podnositelj zahtjeva smatra da je pobijana odredba članka 13. stavak 2. Zakona o Sudu BiH oprečna načelu vladavine prava iz članka I/2. Ustava Bosne i Hercegovine.

4. Također, podnositelj zahtjeva smatra da pobijani članak Zakona o Sudu BiH stvara veliki prostor za manipulaciju, «pa i političke procese na prostoru Bosne i Hercegovine», te da ugrožava pravnu sigurnost građana BiH i dovodi ih u nejednakopravan položaj, što je oprečno temeljnim načelima ljudskih prava. Konačno, podnositelj zahtjeva smatra da je pobijanom zakonskom odredbom prekršen Ustav Bosne i Hercegovine prvenstveno zbog «neustavnog (tihog) prijenosa nadležnosti sa entiteta na Sud [BiH]», kao i zbog povrede načela vladavine prava iz članka I/2. Ustava Bosne i Hercegovine. Uslijed svega izloženog, podnositelj zahtjeva predlaže da Ustavni sud provede javnu raspravu, sasluša stajališta predstavnika entiteta a, ako je potrebno, i pravne eksperte i predstavnike nevladinoga sektora koji se bave zaštitom i promocijom ljudskih prava, te da nakon tako provedene procedure donese odluku kojom će pobijanu odredbu članka 13. stavak 2. Zakona o Sudu BiH staviti izvan snage.

5. Prigodom ispitivanja utemeljenosti zahtjeva za donošenje privremene mjere Ustavni sud je pošao od odredaba članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 77. stavak 1. Pravila Ustavnog suda.

Članak VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud je jedini nadležan odlučivati o bilo kojem sporu koji se javlja prema ovom ustavu između dvaju entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući ali ne ograničavajući se na to:

- Je li odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom sukladan ovom ustavu, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

- Je li bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta sukladna ovom ustavu.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedatelj Vijeća ministara, predsjedatelj, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog tijela jednog entiteta.

Članak 77. stavak 1. Pravila Ustavnog suda glasi:

Malo vijeće može, na zahtjev podnositelja zahtjeva ili apelanta, odrediti strankama svaku privremenu mjeru za koju smatra da je treba donijeti u interesu stranaka ili pravilnog vođenja postupka.

6. Ustavni sud naglašava da su razlozi koje ocjenjuje prigodom razmatranja zahtjeva za donošenje privremene mjere različiti od razloga koje ocjenjuje prigodom odlučivanja o zahtjevu za ocjenu ustavnosti. Stoga se razlozi i dokazi koje je podnositelj zahtjeva naveo glede navodne neustavnosti pobijanog općeg akta ne mogu analogno primijeniti prigodom odlučivanja o utemeljenosti zahtjeva za donošenje privremene mjere. To znači da podnositelj zahtjeva mora posebice obrazložiti i dokazati zašto traži da se donese privremena mjera.

7. Podnositelj zahtjeva je zatražio od Ustavnog suda da donese privremenu mjeru kojom će «suspendirati» pobijanu zakonsku odredbu do donošenja konačne odluke o zahtjevu. Ovaj zahtjev podnositelj je opravdao time da je riječ «o specifičnom zadiranju u ljudska prava», navodeći pri tomu da bi u svezi s tim bila potrebna analiza dosadašnjih postupaka koji su vođeni pred Sudom BiH prema pobijanoj zakonskoj odredbi. Međutim, podnositelj

zahtjeva je istaknuo da, zbog «nedostupnosti svih podataka», nije u mogućnosti takvu analizu priložiti odmah, te da će to «pokušati tijekom trajanja postupka» pred Ustavnim sudom.

8. U svezi sa ovako podnesenim zahtjevom za donošenje privremene mjere, Ustavni sud ističe da podnositelj zahtjeva nije na odgovarajući način obrazložio «interes» u smislu članka 77. stavak 1. Pravila Ustavnog suda koji, eventualno, treba biti uzet u obzir i koji bi mogao voditi donošenju odluke Ustavnog suda o privremenoj mjeri kakvu podnositelj zahtjeva traži, niti je ponudio odgovarajuće razloge i dokaze koji bi opravdali takvu intervenciju Ustavnog suda. Naime, kako je već rečeno, Ustavni sud prigodom odlučivanja o utemeljenosti zahtjeva za donošenje privremene mjere može ocijeniti isključivo razloge koji su navedeni u članku 77. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, dakle, razloge koji bi mogli ukazati na to da primjena odredbe čije se ispitivanje ustavnosti traži može dovesti do ozbiljnih posljedica, te da je opravdan interes da se to odmah spriječi. Međutim, Ustavni sud smatra da općenito pozivanje na zaštitu ljudskih prava nije dovoljno i ne opravdava zahtjev da se donese tražena privremena mjera. Ustavni sud ističe i da podnositelj zahtjeva kao prilog zahtjevu za donošenje privremene mjere nudi samo argumente koji predstavljaju bit njegovog zahtjeva za ocjenu ustavnosti, a odnose se na pitanje zaštite i poštivanja načela vladavine prava i pravne sigurnosti, o čemu će Ustavni sud odlučivati kada bude rješavao zahtjev za ocjenu ustavnosti.

9. Na temelju izloženog Ustavni sud smatra da je zahtjev za donošenje privremene mjere neutemeljen, pa je odlučeno kao u dispozitivu.

10. Ustavni sud podsjeća da odluka o privremenoj mjeri ni u kojem slučaju ne prejudicira odluku o dopustivosti, odnosno o meritumu, predmetnog zahtjeva.

11. Sukladno članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

Предмет број У 17/07

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ**

Захтјев Николе Шпирића, предсједавајућег Савјета министара БиХ, за рјешавање спора у вези са надлежности за поступање између Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине и Федералног министарства финансија

Одлука од 4. октобра 2008. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву у саставу: председница Сеада Палаврић, потпредседници David Feldman, Миодраг Симовић и Валерија Галић, судије Tudor Pantiru, Мато Тадић, Constance Grewe, Крстан Симић и Мирсад Теман, на сједници одржаној 3. и 4. октобра 2008. године, у предмету број **У 17/07**, рјешавајући захтјев **Николе Шпирића, председавајућег Савјета министара БиХ**, за рјешавање спора у вези са надлежности за поступање између Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине и Федералног министарства финансија, на основу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине, члана 17 став 1 тачка 1 и члана 59 став 2 алинеја 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» бр. 60/05 и 64/08), донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ

Одбацује се као недопуштен захтјев Николе Шпирића, председавајућег Савјета министара БиХ, за рјешавање спора у вези са надлежности за поступање између Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине и Федералног министарства финансија због ненадлежности Уставног суда Босне и Херцеговине за одлучивање.

Образложење

1. Никола Шпирић, председавајући Савјета министара БиХ (у даљњем тексту: подносилац захтјева), поднио је 27. јула 2007. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за рјешавање спора у вези са надлежности за поступање између Управе за индиректно опорезивање Босне и Херцеговине и Федералног министарства финансија.

Релевантне чињенице које произилазе из навода у захтјеву и документације приложене уз захтјев:

2. Царинарница Бихаћ Царинске управе Сарајево Федералног министарства финансија је Рјешењем број 09.1402 УП-1078/00 од 22. јуна 2000. године, које је

потврђено Рјешењем Царинске управе број УП/П-596/00 од 12. јула 2000. године, наложила ДОО «ДФС БиХ» Бихаћ да на име посебног пореза на дуванске прерађевине и алкохолна пића која су продавана у слободним царинским продавницама на ГП Изачић и ГП Хукића Брдо у периоду од 31. марта 1999. до 14. априла 2000. године плати износ од 597.901,11 конвертибилних марака. ДОО «ДФС БиХ» Бихаћ (у даљњем тексту: тужилац) је тужбом против наведеног другостепеног рјешења покренуо управни спор пред Врховним судом.

3. Врховни суд је Пресудом број У-1571/00 од 25. августа 2005. године уважио тужиочеву тужбу, оспорено рјешење је поништио и предмет вратио туженом органу на поновно рјешавање. Предмет је достављен Управи за индиректно опорезивање, као надлежном органу за поступање у поновном поступку, с обзиром на то да је Царинарница Бихаћ, као првостепени орган који је донио оспорено рјешење, у оквиру реорганизације припала Управи за индиректно опорезивање.

4. Управа за индиректно опорезивање је Рјешењем број УП/П-2755/05 од 13. јуна 2006. године поништила Рјешење Царинарнице Бихаћ број 09.1402.УП-1078/00 од 22. јуна 2000. године и предмет вратила првостепеном органу на поновни поступак. У поновном поступку је одлучивао Одсјек за царине Регионалног центра Бања Лука Управе за индиректно опорезивање (одсјек ком је припала Царинарница Бихаћ), који се Закључком број 03/4-2/П-Уп-3227/06 од 10. октобра 2006. године прогласио стварно ненадлежним и уступио предмет Пореској управи Федерације БиХ као стварно надлежном органу. У образложењу овог закључка је наведено да је у поступку утврђено да овај орган није стварно надлежан за контролу обрачуна и наплату посебног пореза на акцизне производе (алкохол и цигарете) – акцизе, те да је то јасно прописано Одлуком о одговорности за контролу и наплату акцизе и пореза на промет («Службени гласник БиХ» број 89/05). У образложењу рјешења такође је наведено да је, у складу са чланом 58 ст. 3 и 4 Закона о управном поступку Босне и Херџеговине («Службени гласник БиХ» број 29/02), предмет прослијеђен на поступање Пореској управи Федерације БиХ као стварно надлежном органу.

5. Пореска управа Федерације БиХ Федералног министарства финансија (у даљњем тексту: Пореска управа) прогласила се ненадлежном за рјешавање у тужиочевом предмету Закључком број 10/06-15-3943-1/06-Ф.Б. и Е.Ј. од 16. марта 2007. године против ког жалба није дозвољена. У образложењу овог закључка је наведено да се овај орган проглашава стварно ненадлежним за рјешавање у овом предмету, јер није учествовао ни у једној фази овог поступка. У овом закључку је указано на

члан 3 Закона о измјенама и допунама Закона о систему индиректног опорезивања («Службени гласник БиХ» број 52/04) који гласи:

Члан 3

Послије члана 37 додаје се нови члан 37а који гласи:

«Члан 37а

Управни поступци који се односе на примјену прописа из надлежности Управе и који су покренути прије 8. јануара 2004. биће спроведени и рјешаваће се у складу с прописима који су били на снази у вријеме покретања ових поступака.

Ако је након 8. јануара 2004. године првостепено рјешење донесено у управном поступку из става 1 овог члана поништено и предмет враћен првостепеном органу, даљи поступак се спроводи на основу става 3 овог члана.

До ступања на снагу закона којим се уређују управни поступци који се односе на индиректно опорезивање жалбе против првостепених рјешења која су након 8. јануара 2004. године донијеле царинарнице, или испоставе и филијале из члана 6 овог закона, рјешава директор Управе.

Изузетно од одредби става 3 овог члана, коначни управни акти донесени прије 20. октобра 2004. године остају на снази.»

Тумачењем цитиране законске одредбе Пореска управа је закључила да није надлежна за рјешавање овог предмета. Стога је 16. марта 2007. године Суду Босне и Херцеговине доставила предлог за рјешавање сукоба надлежности између Пореске управе (као органа Федералног министарства финансија) и Управе за индиректно опорезивање БиХ.

6. Суд Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд БиХ) је Рјешењем број Ур-63/07 од 27. априла 2007. године одбацио предлог за рјешавање сукоба надлежности између Пореске управе и Управе за индиректно опорезивање БиХ. У образложењу овог рјешења је наведено да је предлог за рјешавање сукоба надлежности одбачен, јер се у конкретном случају ради о сукобу надлежности у управном поступку између органа управе Босне и Херцеговине и органа управе ентитета за чије рјешавање, у смислу члана 25 Закона о управном поступку, а ни у смислу Закона о Суду БиХ («Службени гласник БиХ» бр. 29/00 и 61/04), нити било ког другог закона Суд БиХ

није надлежан. У овом рјешењу је образложено да Суд БиХ, у смислу члана 25 Закона о управном поступку БиХ, рјешава сукобе надлежности у управном поступку између органа управе Босне и Херцеговине, између органа управе Босне и Херцеговине и институција Босне и Херцеговине и између институција Босне и Херцеговине које имају јавна овлашћења и да, сходно томе, овај суд није надлежан да рјешава сукоб надлежности између органа управе Босне и Херцеговине и органа управе ентитета, како то погрешно закључује предлагач. Такође је наведено да ни у Закону о Суду БиХ није прописана надлежност овог суда да рјешава сукобе надлежности између органа управе БиХ и органа управе ентитета. Наиме, тим законом је прописано да Суд БиХ рјешава само сукобе надлежности између судова ентитета и судова Дистрикта Брчко, те између Суда БиХ и било ког другог суда.

7. Инсистирајући на томе да није надлежна за поступање у конкретном предмету, Пореска управа је 22. маја 2007. године прослиједила тужбичев предмет Управи за индиректно опорезивање.

8. Управа за индиректно опорезивање је предсједавајућем Савјета министара Босне и Херцеговине 3. јула 2007. године доставила захтјев да пред Уставним судом, као овлашћени подносилац, покрене поступак за разрјешење спора у вези са надлежности за поступање. Подносилац захтјева је од Уставног суда затражио да, у складу са чланом VI/3 Устава Босне и Херцеговине, разрјешити предметни спор, односно сукоб надлежности између Федералног министарства финансија (чији је организациони дио Пореска управа) и Управе за индиректно опорезивање БиХ.

9. При испитивању допустивости захтјева Уставни суд је пошао од одредби члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине и члана 17 став 1 тачка 1 Правила Уставног суда.

Члан VI/3а) Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Уставни суд је једини надлежан да одлучује о било ком спору који се јавља према овом уставу између двају ентитета, или између Босне и Херцеговине и једног или оба ентитета, те између институција Босне и Херцеговине, укључујући али не ограничавајући се на то:

- Да ли је одлука ентитета да успостави посебан паралелан однос са сусједном државом у складу са овим уставом, укључујући и одредбе које се односе на суверенитет и територијални интегритет Босне и Херцеговине.

- Да ли је било која одредба устава или закона једног ентитета у складу са овим уставом.

Спорове може да покрене члан Предсједништва, предсједавајући Савјета министара, предсједавајући, или његов замјеник, било ког дома Парламентарне скупштине; једна четвртина чланова/делегата било ког дома Парламентарне скупштине, или једна четвртина чланова било ког дома законодавног органа једног ентитета.

Члан 17 став 1 тачка 1 Правила Уставног суда гласи:

Захтјев није допустив ако постоји неки од сљедећих случајева:

1. Уставни суд није надлежан за одлучивање;

10. Предметни захтјев поднио је предсједавајући Савјета министара Босне и Херцеговине, што значи да је захтјев поднијело овлашћено лице из члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине.

11. У захтјеву се тражи од Уставног суда да разријешу спор који је настао између Управе за индиректно опорезивање, као органа Босне и Херцеговине, и Федералног министарства финансија, као органа ентитета. Подносилац захтјева сматра да је Уставни суд надлежан да поступа поводом његовог захтјева, јер се ради о спору између Босне и Херцеговине и ентитета, а ни Законом о управном поступку Босне и Херцеговине, нити било којим другим прописом није регулисано који орган рјешава сукоб надлежности у управном поступку између органа управе Босне и Херцеговине и органа управе ентитета.

12. Уставни суд ће утврдити да ли се у конкретном случају ради о спору у смислу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине у ком је прописано да је Уставни суд једини надлежан да одлучује о било ком спору који се јавља према овом уставу између ентитета, између Босне и Херцеговине и једног или оба ентитета, те између институција Босне и Херцеговине, укључујући али не ограничавајући се на питања која су наведена у овој одредби (питање посебних паралелних односа ентитета и уставности ентитетских устава и закона).

13. У анализи предметног захтјева, односно у тражењу одговора на питање да ли се у конкретном случају ради о спору у смислу члана VI/3а) Устава БиХ, нужно

је подсјетити да Уставни суд не представља суд класичне врсте у оквиру судске власти, у систему подјеле власти на законодавну, извршну и судску. Надлежности и састав Уставног суда прописани су Уставом Босне и Херцеговине и у том смислу се ради о посебној уставној категорији чији је основни задатак заштита уставности и очување владавине права. С обзиром на специфичност уставне структуре Босне и Херцеговине, Уставном суду је повјерена искључива надлежност да рјешава спорове између државе и ентитета, али и спорова према Уставу Босне и Херцеговине.

14. У поступку који је био повод за подношење предметног захтјева као спорно се јавило питање тумачења релевантних законских одредби којима је регулисано поступање поводом започетих а недовршених предмета који су се односили на наплату акциза. Наиме, пошто је доношењем Закона о систему индиректног опорезивања надлежност за наплату ове врсте јавног прихода пренесена на државни ниво, односно на Управу за индиректно опорезивање, појавило се питање надлежности за рјешавање започетих предмета који су раније били надлежност ентитетских органа. Тумачењем релевантних законских одредби којима је прописана надлежност за рјешавање ових предмета и државни и ентитетски органи су се прогласили ненадлежним, након чега је инициран поступак рјешења сукоба надлежности пред Судом БиХ, који се прогласио ненадлежним за рјешење тог спора. Из наведеног произилази да је конкретан спор настао искључиво због различитог тумачења законских одредби којима је законодавац ријешио новонасталу ситуацију ради преношења надлежности са једног на други управни орган. Чињеница да су се у овом спору нашли државни и ентитетски орган на даје му карактер спора према члану VI/3а) Устава БиХ који би био у надлежности Уставног суда, јер овај спор не покреће нити једно уставно питање.

15. Уставни суд увиђа да постоји правна празнина у погледу надлежности за рјешавање сукоба надлежности између управних органа на државном и ентитетском нивоу. Наиме, чланом 25 Закона о управном поступку Босне и Херцеговине је прописано да је за рјешавање сукоба надлежности између органа управе Босне и Херцеговине, органа управе Босне и Херцеговине и институција Босне и Херцеговине које имају јавна овлашћења и између институција Босне и Херцеговине надлежан Суд БиХ. Сходно цитираној законској одредби, рјешавање сукоба надлежности који је настао између Управе за индиректно опорезивање као државног органа и Федералног министарства финансија као ентитетског органа није у надлежности Суда БиХ због чега се овај суд прогласио ненадлежним. Такође, ниједном другом

законском одредбом није установљена надлежност неког другог суда или друге институције за рјешавање ове врсте сукоба надлежности. Међутим, пропуст законодавца да законом одреди надлежности за рјешавање сукоба надлежности какав је настао у предметном случају није могао да креира надлежност Уставног суда у смислу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине. Уставни суд сматра да је, ради поштивања принципа владавине права, нужно да се ово питање ријеша успостављањем надлежности за рјешавање спорова ове врсте, што може да иницира и сâм подносилац захтјева с обзиром на његова уставна овлашћења.

16. Имајући у виду одредбе члана 17 став 1 тачка 1 Правила Уставног суда, сходно којима ће се захтјев одбацити као недопуштен уколико се утврди да Уставни суд није надлежан за одлучивање, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

17. У складу са чланом VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Сеада Палаврић

Predmet broj U 9/08

ODLUKA

Zahtjev Mladena Ivanića, prvog zamjenika predsjedavajućeg Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, da se ispita regularnost postupka, odnosno da se utvrdi postojanje ili nepostojanje ustavne osnove da se Izjava Kluba delegata bošnjačkog naroda u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, kojom se tačka 3. Prijedloga zaključka delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH Ilije Filipovića broj 01,02-50-1-18-8/08 od 23. aprila 2008. godine, a koja glasi: «3. Parlamentarna skupština BiH obavezuje Vijeće ministara da pokrene postupak osnivanja novog RTV kanala na hrvatskom jeziku unutar Javnog RTV sistema BiH, na osnovu odredbi člana 9. stav 2. Zakona o javnom radiotelevizijskom sistemu BiH», smatra štetnom po vitalne interese bošnjačkog naroda

Odluka od 7. jula 2008. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu u predmetu broj **U 9/08**, rješavajući zahtjev **prvog zamjenika predsjedavajućeg Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Mladena Ivanića**, na osnovu člana IV/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 17. stav 1. tačka 1. i člana 59. stav 2. alineja 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Valerija Galić, potpredsjednica

David Feldman, potpredsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Tudor Pantiru, sudija

Mato Tadić, sudija

Constance Grewe, sutkinja

Seada Palavrić, sutkinja

Krstan Simić, sudija

na sjednici održanoj 8. jula 2008. godine donio je

ODLUKU

Utvrđuje se da Izjava Kluba delegata bošnjačkog naroda u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine o destruktivnosti po vitalni interes bošnjačkog naroda u Bosni i Hercegovini tačke 3. Prijedloga zaključka delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH Ilije Filipovića broj 01,02-50-1-18-8/08 od 23. aprila 2008. godine ne ispunjava uvjet proceduralne ispravnosti, jer predloženi Zaključak ne predstavlja odluku za čije bi ispitivanje bio nadležan Ustavni sud u smislu člana IV/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine.

Odluku objavit u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Prvi zamjenik predsjedavajućeg Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Mladen Ivanić (u daljnjem tekstu: podnosilac zahtjeva) podnio je 20. maja 2008. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev kojim traži da se ispita regularnost postupka, odnosno utvrđivanje postojanja ili nepostojanja ustavne osnove da se Izjava Kluba delegata bošnjačkog naroda u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, kojom se tačka 3. Prijedloga zaključka delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH Ilije Filipovića broj 01,02-50-1-18-8/08 od 23. aprila 2008. godine, a koja glasi: «3. Parlamentarna skupština BiH obavezuje Vijeće ministara da pokrene postupak osnivanja novog RTV kanala na hrvatskom jeziku unutar Javnog RTV sistema BiH, na osnovu odredbi člana 9. stav 2. Zakona o javnom radiotelevizijskom sistemu BiH» (u daljnjem tekstu: Zakon o javnom RTV sistemu BiH), smatra štetnom po vitalne interese bošnjačkog naroda.

II. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

2. Podnosilac zahtjeva je naveo da je na 17. sjednici Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH održane 15. maja 2008. godine, treća tačka dnevnog reda bila Prijedlog zaključaka delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH (u daljnjem tekstu: Dom naroda) razmatranih na 8. Zajedničkoj sjednici Doma naroda i Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH (u daljnjem tekstu: Predstavnički dom), a u vezi sa poslovanjem Javnog RTV servisa Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Javni RTV servis BiH) i mjere za prevladavanje stanja utvrđenog revizorskim izvještajima o finansijskom poslovanju Javnog RTV servisa BiH za 2005. i 2006. godinu.

3. Prije zaključenja rasprave Klub delegata bošnjačkog naroda u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine je, u skladu sa članom IV3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 161. Poslovnika Doma naroda, donio Odluku kojom se tačka 3. Prijedloga zaključka delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH Ilije Filipovića,

broj 01,02-50-1-18-8/08 od 23. aprila 2008. godine, a koja glasi: «3. Parlamentarna skupština BiH obavezuje Vijeće ministara da pokrene postupak osnivanja novog RTV kanala na hrvatskom jeziku unutar Javnog RTV sistema BiH, na osnovu odredbi člana 9. stav 2. Zakona o javnom radiotelevizijskom sistemu BiH» (u daljnjem tekstu: Zakon o javnom RTV sistemu BiH), smatra štetnom po vitalne interese bošnjačkog naroda.

4. U obrazloženju Odluke se navodi da je na zajedničkoj sjednici Doma naroda i Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, održane 23. aprila 2008. godine, predložen veliki broj zaključaka, te je po okončanju rasprave predsjedavajući predložio predsjednicima nadležnih komisija u Domu naroda (Komisija za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije) i u Predstavničkom domu (Komisija za saobraćaj i komunikacije) da pripreme prijedlog zaključaka i da se ti zaključci usvoje na sjednicama domova. Postupajući po navedenom zaključku Komisija za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda je 15. maja 2008. godine podnijela izvještaj Domu naroda u kojem je konstatirano:

«S obzirom na ozbiljnost predloženih zaključaka Komisija nije mogla izvršiti selekciju, odnosno isključiti bilo koji od podnesenih prijedloga zaključaka, te ih upućuje Domu naroda i predlaže da se o svakoj tački podnesenih zaključaka pojedinačno izjasne.» Istaknuto je da je rad Komisije prilikom sačinjavanja Izvještaja bio otežan jer je morala da postupi po dopisu Kolegija Doma naroda od 8. maja 2008. godine u kojem je zadužena da razmotri i pripremi prijedloge zaključaka delegata Doma naroda, koji su predloženi na 8. Zajedničkoj sjednici. Po mišljenju Kluba delegata bošnjačkog naroda navedeni dopis Kolegija nije u skladu sa zaključkom 8. Zajedničke sjednice Parlamentarne skupštine BiH, jer je onemogućio Komisiji da razmatra sve predložene zaključke, tj. i one koje su predložili i poslanici u Predstavničkom domu, kao i klubovi političkih stranaka.

5. U Odluci se dalje navode razlozi zbog kojih Klub delegata bošnjačkog naroda smatra da je tačka 3. Zaključka poslanika Ilije Filipovića štetna po vitalni nacionalni interes bošnjačkog naroda. Istaknuto je da je jedinstveni RTV sistem i RTV servis u interesu države Bosne i Hercegovine i od vitalnog nacionalnog interesa za sva tri njena konstitutivna naroda, nacionalne manjine, kao i sve građane koji žive u Bosni i Hercegovini. Prema mišljenju Kluba delegata bošnjačkog naroda, ovaj sistem ne može i ne smije biti podijeljen na nacionalne kanale koji će imati prefiks srpski, hrvatski ili bošnjački. Navedenim bi direktno bila ugrožena ustavna prava nacionalnih manjina i građana Bosne i Hercegovine. Javni RTV servis je servis svih i treba da služi interesu naroda i građana koji žive u BiH. U okviru profesionalnog RTV sistema, svi narodi i građani trebaju biti ravnopravno

predstavljani tako da se poštuje njihov jezik, kultura, njihov identitet i štite i promoviraju vrijednosti demokratskog društva. Na navedeni način se osigurava pravo na slobodu izražavanja i informiranja koje se garantira Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Istaknuto je da je funkcioniranje Javnog RTV sistema BiH od vitalnog interesa za sva tri konstitutivna naroda, nacionalne manjine i sve građane u BiH. Stoga bi formiranje kanala na hrvatskom jeziku u okviru jedinstvenog RTV sistema bilo štetno po vitalni interes bošnjačkog naroda jer bi to bio uvod u razgradnju Javnog RTV servisa kao državne institucije, a što bi vodilo i daljoj razgradnji institucija Bosne i Hercegovine, a eventualno i kasnijoj razgradnji same države Bosne i Hercegovine. Također, uspostava navedenog kanala bi bila štetna i po interese srpskog i hrvatskog naroda, nacionalnih manjina i svih građana u Bosni i Hercegovini, te bi vodila u etničke podjele Bosne i Hercegovine.

6. Nakon donošenja navedene Odluke prekinuta je rasprava o Prijedlogu zaključka delegata Doma naroda Ilije Filipovića, razmatranog na 8. Zajedničkoj sjednici Doma naroda i Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH i otvorena rasprava o Izjavi. Klub delegata hrvatskog naroda i Klub delegata srpskog naroda u Domu naroda je izjavio protivljenje - Prigovor na Odluku Kluba delegata bošnjačkog naroda.

7. Klub delegata hrvatskog naroda je, u skladu sa članom 162. stav 1. Poslovnika Doma naroda, podnio Prigovor u pisanom obliku odmah nakon završetka sjednice 15. maja 2008. godine.

8. U Prigovoru se u suštini navodi da su izjave o štetnosti po vitalne interese bošnjačkog naroda apsolutno neodržive jer su izjavljene zbog jedne legalne i legitimne, na zakonu utemeljene predložene inicijative u obliku osporavanog zaključka, što ne može biti proglašeno odlukom štetnom po vitalni interes bilo kojeg naroda, bez obzira na njen sadržaj. Istaknuto je da Klub bošnjačkog naroda u svojoj odluci proglašava štetnom po vitalne interese bošnjačkog naroda samo tačku 3. Prijedloga zaključka broj 01,02-50-18-8-/08 od 23. aprila 2008. godine, o kojem Dom naroda nije ni raspravljao jer stenogram 17. sjednice Doma naroda govori drugačije. Konstatirano je da je Dom naroda na 17. sjednici raspravljao i glasao o obnovljenom Prijedlogu zaključka broj 02-50-1-16-17/08 od 15. maja 2008. godine, naslovljen Domu koji odlučuje s potpuno istom suštinom kao i Prijedlog zaključka koji je bio podnesen plenarnoj sjednici istog predlagatelja na kojeg je Klub bošnjačkog naroda na sjednici Doma naroda izjavio da je tačka 3. Prijedloga zaključka štetna po vitalne interese bošnjačkog naroda. O tom prijedlogu se i glasalo i na Domu, te su na Domu prihvaćene tač. 1. i 2. tog zaključka sa deset glasova «ZA»

i tri bošnjačka suzdržana glasa. Klub hrvatskog naroda se protivi tvrdnji iznesenoj u obrazloženju Odluke Kluba bošnjačkog naroda po kojoj «uspostava ovog kanala bi bila štetna i po interese srpskog i hrvatskog naroda», jer time Klub Bošnjaka pretendira utvrđivati što su vitalni hrvatski i srpski interesi, a što je u isključivoj ustavnoj nadležnosti većine članova svakog Kluba Doma naroda.

9. Klubovi konstitutivnih naroda u Domu naroda su imenovali po jednog člana za sudjelovanje u Zajedničkoj komisiji koja se sastala 15. maja 2008. godine i nije pronašla rješenje. Zajednička komisija je utvrdila da, u skladu sa odredbama Ustava Bosne i Hercegovine i Poslovnika Doma naroda, cjelokupan predmet treba uputiti Ustavnom sudu BiH na daljnji postupak.

III. Relevantni propisi

10. U Ustavu Bosne i Hercegovine relevantne odredbe glase:

Član 4.

3: (...)

d) Sve odluke u oba doma donose se većinom glasova onih koji su prisutni i glasaju. Delegati i članovi će ulagati najveće napore kako bi većina uključivala najmanje jednu trećinu glasova delegata ili članova sa teritorije svakog entiteta. Ukoliko većina ne uključuje jednu trećinu glasova delegata ili članova sa teritorije svakog entiteta, predsjedavajući i njegovi zamjenici će, radeći kao komisija, nastojati da u roku od tri dana od glasanja postignu saglasnost. Ukoliko ta nastojanja ne uspiju, odluke će se donijeti većinom onih koji su prisutni i glasaju, pod uvjetom da glasovi protiv ne uključuju dvije trećine, ili više, delegata ili članova izabranih iz svakog entiteta.

e) Predložena odluka Parlamentarne skupštine može biti proglašena destruktivnom po vitalni interes bošnjačkog, hrvatskog ili srpskog naroda većinom glasova iz reda bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata izabranih u skladu sa stavom 1. tačka a). Za donošenje takve odluke bit će potrebna saglasnost Doma naroda, izglasana od strane većine bošnjačkih, većine hrvatskih i većine srpskih delegata koji su prisutni i glasaju.

f) Kada većina bošnjačkih, hrvatskih ili srpskih delegata stavi primjedbu na pozivanje na tačku (e), predsjedavajući Doma naroda će odmah sazvati Zajedničku komisiju, koja se sastoji od tri delegata, od kojih je svaki izabran iz redova bošnjačkih, hrvatskih i srpskih delegata, u cilju razrješenja tog pitanja. Ukoliko to Komisija ne uspije u roku od pet dana,

predmet se upućuje Ustavnom sudu koji će po hitnom postupku preispitati proceduralnu ispravnost slučaja.

(...)

11. U Poslovníku Doma naroda Parlamentarne Skupštine Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 33/06) relevantne odredbe glase:

Član 143. st. 1. i 2. tačka d)

(1) Dom može donositi deklaracije, odluke, preporuke, zaključke i druge akte.

(2) Akti iz stava (1) ovog člana definiraju se na sljedeći način:

d) zaključak se donosi o pitanjima u pojedinačnoj stvari koja se tiču postupka.

12. U Zakonu o Javnom radiotelevizijskom sistemu Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 78/05) relevantne odredbe glase:

Član 9. stav 2.

2. Vijeće ministara BiH ima pravo pokrenuti postupak osnivanja novog RTV kanala unutar Sistema, nakon konsultovanja sa Regulatornom agencijom i Odborom Sistema. Vijeće ministara BiH razmotrit će inicijative nakon izrade nezavisne, transparentne i opsežne analize koja obuhvata: program, spektar, tehničke, finansijske i druge informacije kojima se opravdava osnivanje novog kanala.

IV. Dopustivost

13. Zahtjev je podnio prvi zamjenik predsjedavajućeg Doma naroda. Dakle, u pogledu ovlaštenog podnosioca zahtjev ispunjava jedan od kriterija dopustivosti.

14. Odluku Kluba poslanika bošnjačkog naroda broj 02-50-1-16-17/08-1 od 15. maja 2008. godine su potpisala tri člana Kluba, i to: Hazim Rančić, Alma Čolo i Adem Ibrahimpašić. Prigovor Kluba poslanika hrvatskog naroda broj 02-50-1-16-17/08-2 od 15. maja 2008. godine potpisalo je svih pet poslanika Kluba, i to: Branko Zrno, Ilija Filipović, Božo Rajić, Ivo Miro Jović i Rudo Vidović. Na sjednici Doma naroda održanoj 15. maja 2008. godine formirana je Zajednička komisija u sastavu: Hazim Rančić, Ilija Filipović i Zoran Koprivica. Zajednička komisija je zasjedala 15. maja 2008. godine te nije pronašla rješenje, već je utvrdila da sporno pitanje treba uputiti Ustavnom sudu na daljnji

postupak. Podnosilac zahtjeva je podnio zahtjev Ustavnom sudu 20. maja 2008. godine uz koji je priložio neovjereni prijedlog Zaključka drugog zamjenika predsjedavajućeg Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Ilije Filipovića predloženog na 8. Zajedničkoj sjednici Doma naroda i Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, a u vezi sa odredbama Zakona o Javnom RTV sistemu BiH broj 01,02-50-1-18-8/08 od 23. aprila 2008. godine i obnovljeni Prijedlog zaključka broj 02-50-1-16-17/08 od 15. maja 2008. godine; Odluku Kluba izaslanika bošnjačkog naroda, kojom se smatra da je tačka 3. Prijedloga zaključka izaslanika Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH Ilije Filipovića broj 01,02-50-1-18-8/08 od 23. aprila 2008. godine štetna po vitalni interes bošnjačkog naroda; Prigovor Kluba hrvatskog naroda Parlamentarne skupštine BiH na Odluku Kluba bošnjačkog naroda o štetnosti po vitalni interes bošnjačkog naroda; poziv za 17. sjednicu Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH i izmijenjen dnevni red 17. sjednice Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH; dopis Kolegija Doma naroda Komisiji za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, saobraćaj i komunikacije Doma naroda; izvještaj Komisije za vanjsku i trgovinsku politiku, carine, promet i veze broj 02/2-50-1-13-13-21/08 od 14. maja 2008. godine; dio neautoriziranog transkripta 8. zajedničke sjednice Predstavničkog doma i Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, održane 23. aprila 2008. godine; dio neautoriziranog transkripta 17. sjednice Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH održane 15. maja 2008. godine; Zapisnik sa sjednice Zajedničke komisije za rješavanje pitanja vitalnog interesa, održane 15. maja 2008. godine; Poslovnik Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH; Poslovnik Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH i Zakon o Javnom RTV sistemu Bosne i Hercegovine. Navedeno je u skladu sa članom 21. Pravila Ustavnog suda.

15. Slijedi da je predmetni zahtjev podnio ovlašteni subjekt i da je u ovom dijelu poštovana proceduralna ispravnost u smislu člana IV/3.e) i f) Ustava Bosne i Hercegovine.

16. Međutim, da bi predmetni zahtjev bio u cjelini dopustiv Ustavni sud još mora ispitati da li se radi o «odluci», u smislu člana IV/3.d) do f) Ustava Bosne i Hercegovine, koja ima pravne i ustavne posljedice po vitalni nacionalni interes konstitutivnih naroda.

17. Podnosilac zahtjeva traži da se ispita regularnost postupka, odnosno utvrđivanje postojanja ili nepostojanja ustavne osnove da se izjava Kluba delegata bošnjačkog naroda u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine kojom se tačka 3. Prijedloga zaključka delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH Ilije Filipovića broj 01,02-50-1-18-8/08 od 23. aprila 2008. godine, a koja glasi: »3. Parlamentarna skupština BiH obavezuje Vijeće ministara da pokrene postupak osnivanja novog RTV kanala na

hrvatskom jeziku unutar Javnog RTV sistema BiH, na osnovu odredbi člana 9. stav 2. Zakona o javnom radiotelevizijskom sistemu BiH» (u daljnjem tekstu: Zakon o javnom RTV sistemu BiH), smatra štetnom po vitalne interese bošnjačkog naroda.

18. Ustavni sud naglašava da se predloženi Zaključak poziva na član 9. stav 2. Zakona o javnom RTV sistemu. Ovom zakonskom odredbom utvrđeno je pravo Vijeća ministara da pokrene postupak osnivanja novog RTV kanala unutar Sistema, a nakon konsultacije sa Regulatornom agencijom i Odborom Sistema. Također, Vijeće ministara BiH ima obavezu da razmotri sve inicijative u ovom pravcu što podrazumijeva izradu neovisne, transparentne i opsežne analize koja obuhvata: program, spektar, tehničke, finansijske i druge informacije kojima se opravdava osnivanje novog kanala.

19. U vezi sa navedenim za Ustavni sud se postavlja pitanje da li predloženi Zaključak predstavlja odluku koja podliježe ispitivanju Ustavnog suda u smislu člana IV/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine. Da bi Ustavni sud bio nadležan da se bavi pitanjima iz člana IV/3. d) do f) Ustava Bosne i Hercegovine mora postojati odluka koja ima pravne i ustavne posljedice po vitalni nacionalni interes konstitutivnih naroda.

20. Po mišljenju Ustavnog suda predloženi Zaključak se ne može smatrati konačnom odlukom u pogledu formiranja RTV kanala na hrvatskom jeziku već početkom procedure koja će obuhvatiti sveukupnu analizu Vijeća ministara o opravdanosti te inicijative za formiranjem novog RTV kanala. Dakle, Ustavni sud smatra da predloženi Zaključak ne predstavlja odluku u smislu člana IV/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine jer ne postavlja ustavno pitanje.

21. Na osnovu navedenog, Ustavni sud smatra da predloženi Zaključak ne ispunjava uvjet proceduralne ispravnosti, jer ne predstavlja odluku za čije bi ispitivanje bio nadležan Ustavni sud u smislu člana IV/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine.

V. Zaključak

22. Izjava Kluba delegata bošnjačkog naroda u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine o destruktivnosti po vitalne interese bošnjačkog naroda tačke 3. Prijedloga zaključka delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH Ilije Filipovića broj 01,02-50-1-18-8/08 od 23. aprila 2008. godine ne ispunjava uvjet proceduralne ispravnosti, jer predloženi Zaključak ne predstavlja odluku za čije bi ispitivanje bio nadležan Ustavni sud u smislu člana IV/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine.

23. Na osnovu člana 17. stav 1. tačka 1. i člana 59. stav 2. alineja 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

24. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Potpredsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić

Predmet broj U 6/07

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Zahtjev Milorada Živkovića, prvog zamjenika predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, za ocjenom ustavnosti Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine

Odluka od 4. listopada 2008. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu u predmetu broj **U 6/07**, rješavajući zahtjev **Milorada Živkovića, prvog zamjenika predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva**, na temelju članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2. i članka 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05 i 64/08), u sastavu:

David Feldman, dopredsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Tudor Pantiru, sudac

Mato Tadić, sudac

Constance Grewe, sutkinja

Krstan Simić, sudac

na sjednici održanoj 4. listopada 2008. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se zahtjev Milorada Živkovića, prvog zamjenika predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, za ocjenu ustavnosti Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 49/04, 19/05, 52/05, 8/06, 24/06 i 70/06).

Utvrdjuje se da je Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 49/04, 19/05, 52/05, 8/06, 24/06 i 70/06) sukladan članku IV/4. Ustava Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i u «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Milorad Živković (u daljnjem tekstu: podnositelj zahtjeva), prvi zamjenik predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, podnio je 8. svibnja 2007. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik BiH» br. 49/04, 19/05, 52/05, 8/06, 24/06 i 70/06-u daljnjem tekstu: pobijani zakon).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, od Zastupničkog doma i Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine zatraženo je 7. veljače 2008. godine da dostave odgovore na zahtjev.

3. Zastupnički dom je 4. ožujka 2008. godine dostavio odgovor na zahtjev, a Dom naroda je dostavio odgovor na zahtjev 7. travnja 2008. godine.

4. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na zahtjev dostavljeni su podnositelju zahtjeva 11. srpnja 2008. godine.

5. Sukladno članku 93. stavak 1. alineja 2. i stavak 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je donio odluku o izuzeću predsjednice Ustavnog suda Seade Palavrić i suca Mirsada Ćemana u radu i odlučivanju o predmetnom zahtjevu, jer su, kao članovi Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, sudjelovali u donošenju pobijanog zakona.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

6. Podnositelj zahtjeva je naveo da je Parlamentarna skupština donijela pobijani zakon i njegove izmjene na temelju članka IV/4.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, što predstavlja univerzalnu nadležnost parlamenta u oblasti zakonodavne vlasti. Međutim, prema

podnositeljevim navodima, «Parlamentarna skupština nije navela odredbu, tj. ustavnu osnovu koja joj daje mandat da oblast koja je predmet reguliranja ona regulira». Prema podnosiocu zahtjeva, Parlamentarna skupština nije imala mandat javne nabavke regulirati zakonom, jer se ta oblast ne ubraja u njezine nadležnosti iz članka III/1. Ustava BiH. Dalje, podnositelj zahtjeva je naveo da članak III/1.(d) Ustava BiH predviđa nadležnost ustanova BiH u oblasti monetarne politike na način kako je određeno člankom VII. Ustava BiH, a da on, prihvaćenim metodama tumačenja članka VII. stavak 1. Ustava BiH, nije mogao prepoznati i utvrditi ustavnu osnovu za donošenje pobijanog zakona. Na koncu je u zahtjevu navedeno da se, iako je irelevantno za ovaj ustavnopravni spor, želi ukazati na to da u primjeni pobijani zakon nije dao rezultate koji su projektirani motivom njegova donošenja. Predloženo je da Ustavni sud proglasi neustavnim pobijani zakon i stavi ga izvan snage.

b) Odgovor na zahtjev

7. Nakon što je Ustavni sud zatražio od Zastupničkog doma da dostavi odgovor na zahtjev, Ustavni sud je primio mišljenje Ustavnog povjerenstva Zastupničkog doma u kojem je navedeno da je na 32. sjednici, održanoj 29. veljače 2008. godine, Ustavno povjerenstvo razmatralo predmetni zahtjev i glasovanjem sa pet glasova «za» i tri glasa «protiv» konstatiralo: da je pobijani zakon usvojen na sjednici Zastupničkog doma 23. rujna 2004. godine, a na sjednici Doma naroda je usvojen 27. rujna 2004. godine, i da Ustavno povjerenstvo «ostaje na pozicijama pobijanog zakona».

8. Nakon što je Ustavni sud zatražio od Doma naroda da dostavi odgovor na zahtjev, Ustavni sud je primio mišljenje Ustavnog povjerenstva Doma naroda u kojem je navedeno da je na 21. sjednici, održanoj 4. travnja 2008. godine, Ustavno povjerenstvo razmatralo predmetni zahtjev i glasovanjem sa tri glasa «za» i dva glasa «protiv» konstatiralo: da je pobijani zakon usvojen na sjednici Doma naroda 27. rujna 2004, a na sjednici Zastupničkog doma je usvojen 23. rujna 2004. godine, i da Ustavno povjerenstvo «podržava predmetni zahtjev».

IV. Relevantni propisi

9. **Zakon o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine** («Službeni glasnik BiH» br. 49/04, 19/05, 52/05, 8/06, 24/06 i 70/06)

Članak 1.
(Svrha i predmet Zakona)

1) Ovim zakonom se uspostavlja sustav javnih nabavki u Bosni i Hercegovini, prava, dužnosti i odgovornosti sudionika u postupcima nabavke i postupak kontrole javnih nabavki radi osiguranja:

a) najefikasnijeg načina uporabe sredstava obzirom na svrhu i predmet javne nabavke;

b) izvršenje nabavke i dodjeljivanje ugovora o javnoj nabavci, koji vrše ugovorna tijela sukladno postupcima utvrđenim ovim zakonom i

c) da, pri tomu, ugovorna tijela poduzmu sve potrebne mjere kako bi se osigurala pravična i aktivna konkurencija među potencijalnim dobavljačima, uz ostvarivanje jednakog tretmana, nediskriminacije i transparentnosti.

2) Javna nabavka se odnosi na nabavku robe, usluga i radova, a provode je «ugovorna» tijela iz članka 3. ovog zakona sukladno Pravilima utvrđenim u ovom zakonu i u pratećim podzakonskim aktima usvojenim sukladno odredbama članka 53. ovog zakona.

10. Ustav Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Članak III/1.

I. Nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine

Sljedeća pitanja su u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine:

a) *Vanjska politika*

b) *Vanjskotrgovinska politika*

c) *Carinska politika*

d) *Monetarna politika, kao što je predviđeno člankom VII.*

e) *Financiranje institucija i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine*

f) *Politika i reguliranje pitanja imigracije, izbjeglica i azila*

g) *Provedba međunarodnih i međuentitetskih kaznenopravnih propisa, uključujući i odnose sa Interpolom*

h) *Uspostava i funkcioniranje zajedničkih i međunarodnih komunikacijskih sredstava*

i) *Reguliranje međuentitetskog transporta*

j) *Kontrola zračnog prometa*

Članak III/2.(b) u relevantnom dijelu glasi:

Svaki entitet će pružiti svu potrebnu pomoć Vladi Bosne i Hercegovine kako bi joj se omogućilo da ispoštuje međunarodne obveze Bosne i Hercegovine [...].

Članak III/3.(a)

Sve Vladine funkcije i ovlasti koje nisu ovim ustavom izričito povjerene institucijama Bosne i Hercegovine pripadaju entitetima.

Članak III/5.(a)

Bosna i Hercegovina će preuzeti nadležnost u onim stvarima u kojima se o tomu postigne suglasnost entiteta; u stvarima koje su predviđene aneksima 5-8. Općeg okvirnog sporazuma; ili koje su potrebne za očuvanje suvereniteta, teritorijalnog integriteta, političke neovisnosti i međunarodnog subjektiviteta Bosne i Hercegovine, sukladno podjeli nadležnosti među institucijama Bosne i Hercegovine. Dodatne institucije mogu biti uspostavljene prema potrebi za vršenje ovih nadležnosti.

Članak IV/4.

Parlamentarna skupština je nadležna za:

- a) Donošenje zakona koji su potrebni za provedbu odluka Predsjedništva ili za vršenje funkcija Skupštine prema ovom ustavu*
- b) Odlučivanje o izvorima i iznosu sredstava za rad institucija Bosne i Hercegovine i za međunarodne obveze Bosne i Hercegovine*
- c) Odobravanje proračuna za institucije Bosne i Hercegovine*
- d) Odlučivanje o suglasnosti za ratifikaciju ugovora*
- e) Ostala pitanja koja su potrebna da se provedu njezine dužnosti, ili koja su joj dodijeljena zajedničkim sporazumom entiteta.*

V. Dopustivost

11. Zahtjev za ocjenu ustavnosti podnio je prvi zamjenik predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine u vrijeme podnošenja zahtjeva, što znači da je zahtjev podnijela ovlaštena osoba iz članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine. Predmet zahtjeva je ocjena ustavnosti pobijanog zakona koji je donijela Parlamentarna skupština, a za čije rješavanje je nadležan Ustavni sud prema članku VI/3.(a) alineja 2. Ustava Bosne i Hercegovine.

12. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 17. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da je zahtjev dopustiv, zato što ga je podnio ovlašteni subjekt, te da ne postoji nijedan formalni razlog iz članka 17. stavak 1. Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev nije dopustiv.

VI. Meritum

13. Prema mišljenju podnosioca zahtjeva, obzirom na to da se oblast javnih nabavki ne ubraja u precizno određene nadležnosti iz članka III/1. Ustava BiH, Parlamentarna skupština nije imala mandat ovu oblast regulirati zakonom. Prema mišljenju podnosioca zahtjeva, upitna je ustavna osnova na temelju koje je pobijani zakon donesen (članak IV/4.(a) Ustava BiH) obzirom na ograničenja nadležnosti iz članka III/1. Ustava BiH.

14. Obzirom na to da podnositelj zahtjeva pobija ustavnu osnovu, odnosno nadležnost za donošenje pobijanog zakona, Ustavni sud će zahtjev razmotriti u širem ustavnom kontekstu ne ograničavajući se isključivo na odredbe Ustava BiH koje su navedene u zahtjevu.

15. Člankom III. Ustava BiH regulirano je pitanje nadležnosti i odnosa između institucija Bosne i Hercegovine i entiteta. U stavku 1. ovog članka taksativno su navedene nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine, koje uključuju vanjsku politiku, vanjskotrgovinsku politiku, carinsku politiku, monetarnu politiku (kao što je predviđeno člankom VII), financiranje institucija i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine, politiku i reguliranje pitanja imigracije, izbjeglica i azila, provedbu međunarodnih i međuentitetskih kaznenopravnih propisa, uključujući i odnose sa Interpolom, uspostavu i funkcioniranje zajedničkih i međunarodnih komunikacijskih sredstava, reguliranje međuentitetskog transporta i kontrolu zračnog prometa. Ove nadležnosti su isključivo nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine.

16. U članku III. stavak 2. Ustava BiH propisane su nadležnosti entiteta koje uključuju i pravo na uspostavu posebnih paralelnih odnosa sa susjednim državama, sukladno suverenitetu i teritorijalnom integritetu Bosne i Hercegovine, kao i sklapanje sporazuma sa državama i međunarodnim organizacijama, ali uz suglasnost Parlamentarne skupštine, osim kada zakonom Parlamentarna skupština zaključi da za određene sporazume takva suglasnost nije potrebna. U navedenom stavku još su propisane obveze entiteta da pružaju pomoć Vladi Bosne i Hercegovine u poštivanju međunarodnih obveza, kao i da ispune uvjete za pravnu sigurnost i zaštitu osoba pod svojom jurisdikcijom. U ovom stavku nema

drugih taksativno navedenih isključivih nadležnosti entiteta, ali je dalje, u trećem stavku ovog članka, propisano da sve Vladine funkcije i ovlasti koje nisu ovim ustavom izričito povjerene institucijama Bosne i Hercegovine pripadaju entitetima.

17. Analizirajući dalje odredbe članka III. Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud polazi od toga da je, iako je člankom III. stavak 3. Ustava BiH propisano da sve Vladine funkcije i ovlasti koje nisu ovim ustavom BiH izričito povjerene institucijama Bosne i Hercegovine pripadaju entitetima, u stavku 5. točka a) dana ovlast Bosni i Hercegovini da preuzme određene nadležnosti od entiteta za što se u Ustavu BiH koristi termin «dodatnih nadležnosti». Prema tumačenju Ustavnog suda, radi se o tri vrste preuzimanja nadležnosti: (1) u onim stvarima u kojima se o tomu postigne suglasnost entiteta; (2) u stvarima koje su predviđene u aneksima 5-8. Općeg okvirnog sporazuma; ili (3) koje su potrebne za očuvanje suvereniteta, teritorijalnog integriteta, političke neovisnosti i međunarodnog subjektiviteta Bosne i Hercegovine, sukladno podjeli nadležnosti među institucijama Bosne i Hercegovine prema čl. III/3. i III/5. Ustava BiH (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *U 26/01* od 28. rujna 2001. godine, objavljena u «Službenom glasniku BiH» broj 4/02). Također, u točki b) ovog stavka je propisano da će u razdoblju od šest mjeseci od stupanja na snagu ovog ustava entiteti početi pregovore s ciljem uključivanja i drugih pitanja u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine, uključujući uporabu izvora energije i zajedničke gospodarske projekte.

18. Nužno je zaključiti da se lista isključivih nadležnosti institucija BiH iz članka III. stavak 1. Ustava BiH, odnosno nadležnosti koje pripadaju entitetima prema članku III. stavak 3. točka a) Ustava BiH, ne može tumačiti odvojeno od ostalih ustavnih odredaba, o čemu je Ustavni sud već dao svoje stajalište u II. djelomičnoj odluci u predmetu broj *U 5/98* (objavljenoj u «Službenom glasniku BiH» broj 17/00) u kojoj je navedeno da «Ustav BiH stvara ovlasti ne samo u okviru općeg sustava podjele nadležnosti članka III. Utemeljenjem institucija države BiH Ustav im, također, dodjeljuje manje-više specifične ovlasti, što se može vidjeti iz članka IV/4. za Parlamentarnu skupštinu ili članka V/3. za Predsjedništvo BiH, a koje nisu nužno ponovljene u nabranjanju članka III/1. Ustava BiH. Tako je, primjerice, Predsjedništvu dodijeljena nadležnost civilne komande nad oružanim snagama u članku V/5.(a) iako članak III/1. ne navodi izričito vojna pitanja u okviru nadležnosti institucija BiH. Stoga se mora zaključiti da pitanja koja nisu izričito nabrojana u članku III/1. nisu nužno u isključivoj nadležnosti entiteta na isti način na koji entiteti mogu imati rezidualne nadležnosti u odnosu na odgovornosti institucija Bosne i Hercegovine».

19. Ustavni sud naglašava da se pod ovlastima u smislu članka III. stavak 3. točka a) Ustava BiH ne podrazumijevaju samo izričite nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine predviđene člankom III. stavak 1. Ustava BiH, kako to tumači podnositelj zahtjeva, nego i ostale nadležnosti i ovlasti koje su propisane u Ustavu BiH kao cjelini. Tako su člankom IV/4. Ustava BiH propisane ovlasti Parlamentarne skupštine u kojem je, između ostalog, propisano da je Parlamentarna skupština nadležna za donošenje zakona koji su potrebni za provedbu odluka Predsjedništva ili za vršenje funkcije Skupštine prema ovom ustavu, odlučivanje o izvorima i iznosu sredstava za rad institucija Bosne i Hercegovine i za međunarodne obveze Bosne i Hercegovine i odobravanje proračuna za institucije Bosne i Hercegovine. Kako je i sam podnositelj naveo u zahtjevu, nadležnost za donošenje zakona, na način kako je to propisano člankom IV/4.(a) Ustava BiH, predstavlja univerzalnu nadležnost parlamenta u okviru vršenja zakonodavne funkcije. Ustavni sud naglašava da, osim te funkcije, jedna od temeljnih funkcija parlamenta, u okviru uobičajene podjele vlasti na zakonodavnu, sudbenu i izvršnu, jeste, između ostalih, i kontrolna funkcija koja podrazumijeva nadzor parlamenta nad izvršnom vlasti. Obzirom na ovlast Parlamentarne skupštine da donosi zakone koji su potrebni za vršenje njezinih funkcija, među kojima je i odlučivanje o sredstvima za rad institucija BiH, Ustavni sud smatra da Parlamentarna skupština u vršenju ove funkcije nije ograničena samo na odlučivanje o izvorima sredstava za rad i njihovu iznosu nego i o nadzoru nad trošenjem javnih sredstava, tako da ono bude efikasno, odgovorno i transparentno. Stoga, Ustavni sud zaključuje da je pobijani zakon, kojim je uspostavljen sustav javnih nabavki u Bosni i Hercegovini, donesen u svrhu izvršenja kontrolne funkcije Parlamentarne skupštine sukladno članku IV/4. Ustava BiH.

20. Iako zadaća Ustavnog suda nije iznositi svoj sud o tomu je li pobijani zakon trebalo donijeti (vidi već citiranu Odluku Ustavnog suda broj *U 26/01*, stavak 26), nužno je ukazati na činjenicu da je pobijani zakon donesen u procesu usklađivanja propisa Bosne i Hercegovine sa propisima Europske unije (*acquis communautaire*), u okviru procesa stabilizacije i pridruživanja. Jedna od oblasti prava koju je Bosna i Hercegovina dužna uskladiti sa zahtjevima Sporazuma Europske zajednice (EZ) i subsidijarnog prava jesu i javne nabavke. Za ispunjenje ovih međunarodnih obveza je odgovorna Bosna i Hercegovina, a njezini entiteti, prema članku III. stavak 2. točka b) Ustava BiH, dužni su «pružiti svu potrebnu pomoć Vladi Bosne i Hercegovine kako bi joj se omogućilo da ispoštuje međunarodne obveze Bosne i Hercegovine». Donošenjem pobijanog zakona Bosna i Hercegovina je ispunila jedan od zahtjeva predviđenih u okviru ove međunarodne obveze, a također je stvorila i zakonodavni okvir za transparentan i odgovoran rad tijela vlasti u postupcima koji se odnose na trošenje javnih sredstava, te tako doprinijela jačanju vladavine prava kao jednog od temeljnih načela funkcioniranja demokratske države.

21. Obzirom na izneseno, Ustavni sud je zaključio da je pobijani zakon sukladan članku IV/4. Ustava BiH.

VIII. Zaključak

22. Ustavni sud smatra da se pod ovlastima u smislu članka III. stavak 3. točka a) Ustava BiH ne podrazumijevaju samo izričite nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine predviđene člankom III. stavak 1. Ustava BiH nego i ostale nadležnosti i ovlasti koje su propisane u Ustavu BiH kao cjelini. Obzirom na ovlast Parlamentarne skupštine da donosi zakone koji su potrebni za vršenje njezinih funkcija, među kojima je i odlučivanje o sredstvima za rad institucija BiH, Ustavni sud smatra da Parlamentarna skupština u vršenju ove funkcije nije ograničena samo na odlučivanje o izvorima sredstava za rad i njihovu iznosu nego i o nadzoru nad trošenjem javnih sredstava, tako da ono bude efikasno, odgovorno i transparentno. Obzirom na to da je pobijani zakon donesen s ciljem izvršenja kontrolne funkcije Parlamentarne skupštine, Ustavni sud je zaključio da je sukladan članku IV/4. Ustava BiH.

23. Na temelju članka 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

24. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

Предмет број У 9/07

**ОДЛУКА
О ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Захтјев Милорада Живковића, у
вријеме подношења захтјева пр-
вог замјеника предједавајућег
Представничког дома Парламен-
тарне скупштине Босне и Херце-
говине, за оцјену уставности Закона
о статистици Босне и Херцеговине

Одлука од 4. октобра 2008. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву у предмету број У 9/07, рјешавајући захтјев Милорада Живковића, у вријеме подношења захтјева првог замјеника предсједавајућег Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, на основу члана VI/3а) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2 и члана 61 ст. 1 и 3 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» бр. 60/05 и 64/08), у саставу:

David Feldman, потпредсједник

Миодраг Симовић, потпредсједник

Валерија Галић, потпредсједница

Tudor Pantiru, судија

Мато Тадић, судија

Constance Grewe, судија

Крстан Симић, судија

на сједници одржаној 4. октобра 2008 године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се захтјев Милорада Живковића, у вријеме подношења захтјева првог замјеника предсједавајућег Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, за оцјену уставности Закона о статистици Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» бр. 26/04 и 42/04).

Утврђује се да је Закон о статистици Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» бр. 26/04 и 42/04) у складу са чланом VI/4а) Устава Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Милорад Живковић (у даљњем тексту: подносилац захтјева), у вријеме подношења захтјева први замјеник предсједавајућег Представничког дома Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине, поднио је 23. маја 2007. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) захтјев за оцјену уставности Закона о статистици Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» бр. 26/04 и 42/04-у даљњем тексту: оспорени закон).

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 став 1 Правила Уставног суда, од Представничког дома и Дома народа Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине затражено је 7. фебруара 2008. године да доставе одговор на захтјев.

3. Представнички дом је 4. марта 2008. године доставио одговор на захтјев, док је Дом народа доставио одговор на захтјев 7. априла 2008. године.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори на захтјев достављени су подносиоцу захтјева 11. јула 2008. године.

5. У складу са чланом 93 став 1 алинеја 2 и став 3 Правила Уставног суда Уставни суд је донио одлуку о изузећу предсједнице Уставног суда Сеаде Палаврић и судије Мирсада Ђемана из рада и одлучивања о предметном захтјеву, јер су учествовали у доношењу оспореног закона као чланови Парламентарне скупштине Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Парламентарне скупштине).

III. Захтјев

а) Наводи из захтјева

6. Подносилац захтјева навео је да је Парламентарна скупштина донијела оспорени закон на основу члана VI/4а) Устава Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Устав

БиХ), и да се анализом тог члана види да се ради о универзалној надлежности сваког парламента у области законодавне власти. Сходно мишљењу подносиоца захтјева, спорно је питање да ли је Парламентарна скупштина, која има мандат да доноси законе, могла да донесе оспорени закон «с обзиром на уставна ограничења која спадају у домен Парламентарне скупштине». Даље је наведено да је Високи представник за Босну и Херцеговину 22. новембра 2002. године донио одлуку којом се проглашава Закон о статистици Босне и Херцеговине, након што предлог закона није добио потребну сагласност у парламентарној процедури, односно након што није постигнута усаглашеност и није добијена ентитетска подршка ни у другом кругу гласања. Високи представник је, како је наведено у захтјеву, наложио ентитетима да отпочну преговоре у складу са чланом III/56) Устава БиХ у року од 12 мјесеци од дана ступања на снагу закона. Ипак, подносилац захтјева сматра да Парламентарна скупштина, с обзиром на ограничене надлежности из члана III/1 Устава БиХ, није имала мандат да регулише област која је регулисана оспореним законом. Такође, подносилац захтјева сматра да, сем што је неуставно дати Босни и Херцеговини надлежност да одлучује о овој области, оспорени закон се не имплементира на начин како је то предвиђено, због недостатака подзаконских аката али и због неусаглашености са прописима и другим законима на нивоу ентитета. На крају захтјева наведено је да оспорени закон не олакшава процедуре него је у великој мјери деструктиван и подложен могућностима политичке манипулације, те да се из наведених разлога прогласи неуставним и стави ван снаге.

b) Одговор на захтјев

7. Након што је тражио од Представничког дома да достави одговор на захтјев, Уставни суд је примио мишљење Уставно-правне комисије Представничког дома у ком је наведено да је на 32. сједници, одржаној 29. фебруара 2008. године, Уставно-правна комисија разматрала предметни захтјев и гласањем са пет гласова «за» и три гласа «против» констатовала да је оспорени закон усвојен на сједници Представничког дома 23. априла 2004. године, а на сједници Дома народа 26. априла 2004. године, и да Уставно-правна комисија «остаје на позицијама оспореног закона».

8. На тражење Уставног суда од Дома народа да достави одговор на захтјев, Уставни суд је примио мишљење Уставно-правне комисије Дома народа у којем је наведено да је на 21. сједници, одржаној 4. априла 2008. године, Уставно-правна комисија разматрала предметни захтјев и гласањем са три гласа «за» и два гласа «против» констатовала да је оспорени закон усвојен на сједници Дома народа 26. априла 2004,

а на сједници Представничког дома 23. априла 2004. године, и да Уставно-правна комисија «подржава предметни захтјев».

VI. Релевантни прописи

9. Одлука Високог представника у Босни и Херцеговини од 21. октобра 2002. године која ступа на снагу одмах и којом се проглашава Закон о статистици Босне и Херцеговине, а којом се од ентитета захтијева да ускладе своје законе и прописе везане за прикупљање, обраду и дистрибуцију статистичких података са одредбама овог закона, те којом се од ентитета захтијева да започну са преговорима у складу са чланом III/56) Устава Босне и Херцеговине на начин утврђен овом одлуком:

1. Приложени закон, који представља саставни дио ове одлуке, ступа на снагу у складу са чланом 35 овог закона, на привременој основи, док га Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине не усвоји у одговарајућем облику без измјена и допуна и постављања било каквих услова.

2. Од ентитета се захтијева да ускладе своје законе и прописе везане за прикупљање, обраду и дистрибуцију статистичких података са одредбама овог закона, те да обезбиједи да су ти закони и прописи адекватни за заштиту уставних права и слобода свих лица.

3. Даље се захтијева од ентитета да, у складу са одредбама члана III/56) Устава Босне и Херцеговине и у року од 12 мјесеци од дана ступања на снагу овог закона, започну преговоре са циљем да споје ентитетске заводе са Агенцијом, како би се на нивоу Босне и Херцеговине регулисали сви аспекти прикупљања, обраде и дистрибуције статистичких података и ставили под надлежност институција Босне и Херцеговине.

4. Ова одлука објавиће се одмах у службеним гласилима Босне и Херцеговине, Федерације Босне и Херцеговине, Републике Српске и Брчко Дистрикта.

10. На основу члана VI/4а) Устава Босне и Херцеговине, Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине је, на сједници Представничког дома одржаној 23. априла 2004. године и сједници Дома народа одржаној 26. априла 2004. године, усвојила

Закон о статистици Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» бр. 26/04 и 42/04)

Члан 1

Овим законом се успоставља оквир за организацију, израду и дистрибуцију статистичких података Босне и Херцеговине у смислу овог закона.

Члан 3

«Статистички подаци Босне и Херцеговине» суподаци добијени из дате области статистичких јединица и обрађени, односно дистрибуирани у оквиру реализације Програма, или други статистички подаци потребни за Босну и Херцеговину, односно било који статистички подаци које прикупе државни органи, а одобри Агенција. У том смислу, статистички подаци Босне и Херцеговине не укључују статистичке податке које ентитети Босне и Херцеговине за своје потребе дистрибуирају, односно објављују («ентитетска статистика»). Међутим Агенција може да захтијева од ентитета да у складу са одредбама овог закона доставе све податке из ентитетских статистика, укључујући и дијелове појединих статистичких јединица, које Агенција сматра релевантним за реализацију Програма.

Члан 18

Ентитети обезбјеђују да надлежни органи ентитета по потреби ставе Агенцији на располагање статистичке податке који су неопходни да би Босна и Херцеговина извршила своје обавезе из Устава Босне и Херцеговине, укључујући обавезе из члана III/1 и члана III/5а) Устава Босне и Херцеговине у складу са програмом.

11. Устав Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Члан III/1

1. Надлежност институција Босне и Херцеговине

Сљедећа питања спадају у надлежност институција Босне и Херцеговине:

- а) Спољна политика.*
- б) Спољнотрговинска политика.*
- с) Царинска политика.*

- d) Монетарна политика, како је одређена чланом VII.
- e) Финансирање институџија и међународних обавеза Босне и Херџеговине.
- f) Политика и регулатива за уселјење, избјеглице и азил.
- g) Спровођење међународних и међуентитетских кривичноправних прописа, укључујући и односе са Интерполом.
- h) Успостављање и функционисање заједничких и међународних комуникаџија.
- i) Регулисање саобраћаја између ентитета.
- j) Контрола ваздушног саобраћаја.

Члан III/2б) у релевантном дијелу гласи

Сваки ентитет пружиће сву потребну помоћ влади Босне и Херџеговине како би јој се омогућило да испоштује међународне обавезе Босне и Херџеговине [...].

Члан III/3а)

Све владине функције и овлашћења, која нису овим Уставом изричито дата институџијама Босне и Херџеговине, припадају ентитетима.

Члан III/5а)

Босна и Херџеговина ће преузети надлежност и за друге послове о којима се ентитети договоре; за послове предвиђене Анексима 5-8 Општег оквирног споразума; или који су потребни за очување суверенитета, територијалног интегритета, политичке независности и међународног субјективитета Босне и Херџеговине, у складу са подјелом надлежности између институџија Босне и Херџеговине. По потреби, могу се формирати и додати институџије за обављање ових надлежности.

Члан VI/4

Парламентарна скупштина је надлежна за:

- a) Доношење закона који су потребни за провођење одлука Предсједништва или за вршење функција Скупштине по овом Уставу.
- b) Одлучивање о изворима и износу средстава за рад институџија Босне и Херџеговине и за међународне обавезе Босне и Херџеговине.
- c) Одобравање буџета за институџије Босне и Херџеговине
- d) Одлучивање о сагласности за ратификаџију уговора.
- e) Остала питања која су потребна да се проведу њене дужности, или која су јој додијељена заједничким споразумом ентитета.

Члан V/3 алинеје а), с) и d)

Предсједништво је надлежно за:

- а) Вођење вањске политике Босне и Херцеговине.*
- с) Представљање Босне и Херцеговине у међународним и европским организацијама и институцијама и тражење чланства у оним међународним организацијама и институцијама у којима Босна и Херцеговина није члан.*
- d) Вођење преговора о закључењу међународних уговора Босне и Херцеговине, отказивање и, уз сагласност Парламентарне скупштине, ратификовање таквих уговора.*

V. Допустивост

12. Захтјев за оцјену уставности поднио је први замјеник предсједавајућег Представничког дома Парламентарне скупштине БиХ, што значи да је захтјев поднијело овлашћено лице из члана VI/3a) Устава Босне и Херцеговине. Предмет захтјева је оцјена уставности оспореног закона који је донијела Парламентарна скупштина БиХ, а за чије рјешавање је Уставни суд надлежан сходно члану VI/3a) алинеја 2 Устава Босне и Херцеговине.

13. Имајући у виду одредбе члана VI/3a) Устава Босне и Херцеговине и члана 17 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да је захтјев допустив, зато што га је поднио овлашћени субјект, те да не постоји ниједан формални разлог из члана 17 став 1 Правила Уставног суда због ког захтјев није допустив.

VI. Меритум

14. Сходно мишљењу подносиоца захтјева, с обзиром да област статистике не спада у прецизно одређене надлежности из члана III/1 Устава БиХ, Парламентарна скупштина није имала мандат да ову област регулише законом. За подносиоца захтјева споран је уставни основ на темељу ког је донесен оспорени закон (члан VI/4a) Устава БиХ, с обзиром на ограничења надлежности из члана III/1 Устава БиХ.

15. Испитујући наводе из предметног захтјева Уставни суд је утврдио да је Одлуком Високог представника од 21. октобра 2002. године, која је ступила на снагу одмах по објављивању, проглашен Закон о статистици Босне и Херцеговине. Одлуком Високог представника одређено је да Закон о статистици Босне и Херцеговине ступа на

снагу осам дана од дана објављивања у «Службеном гласнику БиХ» на привременој основи, док га Парламентарна скупштина не усвоји у одговарајућем облику без измјена и допуна и постављања било каквих услова. Такође, ентитетима је наложено да ускладе своје законе и прописе везане за прикупљање, обраду и дистрибуцију статистичких података са одредбама овог закона. Високи представник је у уводу своје одлуке дао разлоге за њено доношење, наводећи неопходност за успостављање система прикупљања поузданих и свеобухватних статистичких података за цијелу земљу који су од суштинског значаја за доношење процјена и процес одлучивања, затим испуњење међународних обавеза и учествовање у међународним односима, као и развој и економски просперитет Босне и Херцеговине. Високи представник је донио Одлуку користећи се овлашћењима из члана V Анекса 10 Општег оквирног споразума за мир у Босни и Херцеговини (у даљњем тексту: Општи оквирни споразум) и позивајући се на став XI.2 Закључака Савјета за имплементацију мира (Бонска декларација) да искористи свој коначни ауторитет у земљи у вези са тумачењем Споразума о имплементацији цивилног дијела Општег оквирног споразума, како би помогао да се изнађу рјешења за проблеме у складу са горе наведеним «доношењем обавезујућих одлука када то оцијени неопходним» о одређеним питањима, укључујући «мјере којима се обезбјеђује имплементација Мирног споразума на цијелом подручју Босне и Херцеговине и њених ентитета». Такође Одлуком Високог представника наложено је ентитетима да, у складу са чланом III/5б) Устава БиХ у року од 12 мјесеци од дана ступања на снагу Закона, започну преговоре како би сви аспекти статистике (прикупљање, обрада и дистрибуција) били у надлежности институција Босне и Херцеговине. У новембру 2005. године, на основу одлуке Високог представника, закључен је Споразум о примјени јединствених методологија и јединствених стандарда при изради статистичких података Босне и Херцеговине, којим су се, између осталог, ентитетски министри финансија обавезали да ће обезбиједити да овај Споразум на одговарајући начин побољша примјену Закона о статистици БиХ, на начин да, уколико је то потребно, иницирају измјене постојећих ентитетских закона о статистици.

16. Одговарајући на питање да ли је Парламентарна скупштина имала мандат да област статистике регулише законом Уставни суд је пошао од члана III/1а) Устава БиХ у ком је прописано да је спољна политика у искључивој надлежности Босне и Херцеговине, затим члана VI/4а) Устава БиХ у ком је прописана надлежност Парламентарне скупштине за доношење закона који су потребни за провођење одлука Предсједништва, као и члана V/3 Устава БиХ у ком су прописане надлежности Предсједништва. Сходно члану V/3 Устава БиХ, између осталог, Предсједништво

је надлежно за вођење спољне политике, представљање Босне и Херцеговине у међународним и европским организацијама и институцијама и тражење чланства у оним међународним организацијама и институцијама у којима Босна и Херцеговине није члан, као и вођење преговора за закључење међународних уговора Босне и Херцеговине, отказивање и, уз сагласност Парламентарне скупштине, ратификовање таквих уговора. Предсједништво, у оквиру својих уставних надлежности, креира и води спољну политику Босне и Херцеговине чији је елементарни аспект чланство у међународним организацијама и интеграцијама. У том контексту Уставни суд подсјећа да је Босна и Херцеговина, након потписивања Општег оквирног споразума, односно након ступања на снагу Устава БиХ, наставила свој међународноправни субјективитет и задржала чланство у међународним организацијама чији је била члан и преузима неопходне кораке ради испуњења свих обавеза које произилазе из чланства у овим међународним организацијама, посебно чланства у Уједињеним нацијама. Упоредо са овим активностима, интензивирана је политика укључивања Босне и Херцеговине у европске интеграције, што је резултовало чланством Босне и Херцеговине у Савјету Европе 2002. године и потписивањем Споразума о стабилизацији и придруживању са Европском унијом 2008. године. Процес приступања европским интеграцијама је сложен и захтјеван процес који подразумева низ привилегија и права сваке државе чланице, али у исто вријеме и низ обавеза које су чланице дужне да испуне како у току приступног процеса, тако и у постпријемној фази. Питање надлежности Парламентарне скупштине да донесе оспорени закон неопходно је, по мишљењу Уставног суда, да се размотри у контексту испуњавања обавеза и услова за укључивање Босне и Херцеговине у процесе европске интеграције, што је интегрални сегмент спољне политике Босне и Херцеговине која је у искључивој надлежности државних институција у смислу чл. III/1а) и V/3а) Устава БиХ.

17. Анализирајући процес кандидирања Босне и Херцеговине за чланство у Савјету Европе, односно обавезе произашле из статуса чланице, Уставни суд је утврдио да је Парламентарна скупштина Босне и Херцеговине поднијела Савјету Европе захтјев за пријем у њено чланство још 1995. године, док је четири године касније Комитет министара Савјета Европе затражио од Парламентарне скупштине Савјета Европе да да мишљење о захтјеву Босне и Херцеговине у складу са Статутарном резолуцијом 51(30А). Парламентарна скупштина Савјета Европе је 2002. године дала Мишљење (види Парламентарна скупштина Савјета Европе – Мишљење број 234(2002) «Захтјев Босне и Херцеговине за чланство у Савјету Европе», доступно на веб страни Парламентарне скупштине Савјета Европе, www.parliament.gov.ba).

assembly.coe.int) у ком је препоручила Комитету министара Савџета Европе да позове Босну и Херџеговину да постане чланица Савџета Европе и да додиџели Босни и Херџеговини пет мџеста у Парламентарној скупштини Савџета Европе. У Мишљењу је наведено да Парламентарна скупштина Савџета Европе прима на знање писма Предсџедништва Босне и Херџеговине, предсџедавајућих домова Парламента и премиџера и констатује да се Босна и Херџеговине обавезала да испуни обавезе које су цитиране у Мишљењу, а међу којима и обавезу која је категорисана у диџелу у *вези са домаћим законодавством*: - да усвоџи, у року од шест мџесеци након њеног приџема, уколико то већ није урађено, законе које је привремено наметнуо Високи представник. Парламентарна скупштина Савџета Европе је, у Мишљењу, изразила став да је «свџесна чињенице да неке од горе формулисаних обавеза спадају у област надлежности ентитета (Федерације Босне и Херџеговине и Републике Српске), чије дџеловање је од суштинског значаја за испуњавање тих обавеза. Без обзира на то, Скупштина сматра да су власти државе Босне и Херџеговине одговорне Савџету Европе да обезбџеју да ентитети предузму неопходне мџере за испуњавање ових обавеза.»

18. Даље, када је у питању приступање Босне и Херџеговине Европској униџи, односно потписивање Споразума о стабилизациџи и придруживању, Уставни суд је утврдио да су активности Босне и Херџеговине у оквиру овог процеса започеле испуњавањем обавеза из «Мапе пута» која је садржала 18 првих реформских корака које је Босна и Херџеговина била дужна да испуни како би Европска комисиџа приступила изради Студије изводљивости, којом је требало да проџијени спремност Босне и Херџеговине да предузме сљедеће кораке ка европским интеграцијама у оквиру процеса придруживања. Европска комисиџа је 2003. године израдила Студију изводљивости (види Извџештај Комисиџе Савџету о спремности Босне и Херџеговине за преговоре о Споразуму о стабилизациџи и придруживању са Европском униџом од 18. новембра 2003. године, доступно на web страни Дирекције за европске интеграције Босне и Херџеговине, (www.dei.gov.ba) у којој је констатован напредак државе на пољу успостављања демократских процедура, унапређења владавине права, побољшање макроекономске стабилности, али је и закључено да је неопходно да Босна и Херџеговина предузме многе фундаменталне реформе. У диџелу овог документа у ком се говори о економским реформама под поднасловом «Поуздани статистички подаци» наложено је Босни и Херџеговини да имплементира у потпуности Закон о статистици [у то вриџеме још увиџек наметнути закон Високог представника] с циљем да се створи функционални систем за статистику са јасном расподџелом надлежности и механизмима сарадње.

Ово питање је ушло у круг идентификованих 16 реформских подручја за која се Босна и Херцеговина обавезала да ће их ријешити у току 2004. године. Како се радило о краткорочном приоритету, Европска комисија је већ наредне године објавила извјештај о напретку у рјешавању питања из приоритетних/краткорочних подручја (види Извјештај о стабилизацији и придруживању 2004, доступан на веб страни www.dei.gov.ba) у ком је констатовала да *«упркос споразуму из новембра 2003. године између три статистичка завода да се пређе на јединствен систем статистици у Босни и Херцеговини, било је врло мало напретка. (Наметнути) Закон о статистици још није усвојен у парламентарној процедури државног парламента [...]»*. Из овако формулисаних закључака недвосмислено је да је Босна и Херцеговина обавезана да у парламентарној процедури усвоји Закон о статистици како би испунила захтјеве Европске комисије из Студије изводљивости. Парламентарна скупштина је, 2004. године, усвојила оспорени закон, на основу члана VI/4а) Устава Босне и Херцеговине, у изворном тексту какав је био привремено на снази на основу Одлуке Високог представника.

19. Узимајући у обзир све раније изнесено, за Уставни суд је неспорно да је Парламентарна скупштина имала овлашћење да донесе оспорени закон на основу члана VI/4а) у вези са чланом V/3а) Устава БиХ, како би се провеле одлуке из домена спољне политике у надлежности Предсједништва Босне и Херцеговине које се односе на процес стицања чланства у Савјету Европе и потписивања Споразума о стабилизацији и придруживању са Европском унијом. Иако је предметни захтјев размотрен у контексту надлежности Парламентарне скупштине за питања из домена спољне политике из члана III/1а) Устава БиХ, Уставни суд наглашава да Парламентарна скупштина, као институција Босне и Херцеговине, сходно члану VI/4а) Устава БиХ, има надлежност у односу на сва питања која су прописана чланом III/1 Устава БиХ. Уколико се у овом ширем контексту размотри предметни захтјев, нужно је да се закључи да постојање централне агенције за статистику значајно унапређује функционисање свих области које су у надлежности институција Босне и Херцеговине, укључујући и царинску политику, монетарну политику, политику и регулисање питања имиграције, избјеглица и азила, успостављање и функционисање заједничких и међународних комуникационих средстава итд. Иако ове обавезе спадају у искључиву надлежност институција Босне и Херцеговине, те је за њихово испуњење одговорна Босна и Херцеговине, и ентитети имају уставну обавезу да помогну институцијама Босне и Херцеговине да их испоштују сходно члану III став 2 тачка б) Устава БиХ.

20. Уставни суд, на крају, наглашава да је доношењем оспореног закона Босна и Херцеговина испунила један од захтјева предвиђених у оквиру ових међународних обавеза, али је такође створила и законодавни оквир за објективно и непристрасно прикупљање и дистрибуцију статистичких података, који су релевантни како за доносиоце одлука у земљи, за међународне односе Босне и Херцеговине, као и за поштовање права на приступ информацијама свим грађанима, те тако допринијела јачању владавине права као једног од основних принципа функционисања демократске државе.

21. Уставни суд, стога, закључује да је Парламентарна скупштина доношењем оспореног закона поступила у складу са својим овлашћењима из члана VI/4а) Устава БиХ. Сходно томе, Уставни суд је закључио да је оспорени закон у складу са чланом VI/4а) Устава БиХ.

VII. Закључак

22. Уставни суд је закључио да је Закон о статистици Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» бр. 26/04 и 42/04) у складу са чланом VI/4а) Устава БиХ. Закључено је да је Парламентарна скупштина имала овлашћење да донесе оспорени закон на основу члана VI/4а) у вези са чланом V/3а) Устава БиХ како би се провеле одлуке из домена спољне политике у надлежности Предсједништва Босне и Херцеговине које се односе на процес стицања чланства у Савјету Европе и потписивања Споразума о стабилизацији и придруживању са Европском унијом.

23. На основу члана 61 ст. 1 и 3 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

24. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Сеада Палаврић

Predmet broj U 15/07

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Zahtjev osam delegata iz Kluba Bošnjaka u Vijeću naroda Republike Srpske za ocjenu ustavnosti odredbe člana 3. stav 2, člana 15. stav 2. i čl. 47, 48, 49, 50, 51. i 52. Zakona o eksprijaciji Republike Srpske

Odluka od 4. oktobra 2008. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu u predmetu broj **U 15/07**, rješavajući zahtjev **osam delegata iz Kluba Bošnjaka u Vijeću naroda Republike Srpske**, na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2. i člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05 i 64/08), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica

David Feldman, potpredsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Tudor Pantiru, sudija

Mato Tadić, sudija

Constance Grewe, sutkinja

Mirsad Ćeman, sudija

na sjednici održanoj 4. oktobra 2008. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se zahtjev osam delegata iz Kluba Bošnjaka u Vijeću naroda Republike Srpske za ocjenu ustavnosti odredbe člana 3. stav 2, člana 15. stav 2. i čl. 47, 48, 49, 50, 51. i 52. Zakona o eksproprijaciji Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 112/06 i 37/07).

Utvrđuje se da su odredbe člana 3. stav 2, člana 15. stav 2. i čl. 47, 48, 49, 50, 51. i 52. Zakona o eksproprijaciji Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 112/06 i 37/07) u skladu sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Odluku objavit u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Osam delegata iz Kluba Bošnjaka u Vijeću naroda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: podnosioci zahtjeva) podnijeli su 18. jula 2007. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenu ustavnosti odredbe člana 3. stav 2, člana 15. stav 2. i čl. 47, 48, 49, 50, 51. i 52. Zakona o eksproprijaciji Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 112/06 i 37/07-u daljnjem tekstu: Zakon).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. stav 1. Pravila Ustavnog suda, od Narodne skupštine Republike Srpske zatraženo je 29. januara 2008. godine da dostavi odgovor na zahtjev.

3. Narodna skupština Republike Srpske 12. februara 2008. godine je dostavila odgovor.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, podnosiocima zahtjeva dostavljen je 4. aprila 2008. godine odgovor na zahtjev Narodne skupštine Republike Srpske.

5. Ustavni sud je, u smislu člana 93. stav 1. alineja 2. Pravila Ustavnog suda, donio odluku o izuzeću sudije Krstana Simića, jer je učestvovao u donošenju odluke koja je predmet spora.

III. Zahtjev

a) Navodi iz zahtjeva

6. U zahtjevu za ocjenu ustavnosti podnosioci zahtjeva navode da konkretan postupak pokreću na osnovu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, jer svih osam delegata Kluba Bošnjaka u Vijeću naroda Republike Srpske čini više od jedne četvrtine članova Vijeća naroda Republike Srpske koje ima ukupno 28 delegata. Podnosioci zahtjeva ističu da se, prema članu 3. stav 2. Zakona, izuzetno nekretnine mogu eksproprijirati za potrebe stambene i poslovne izgradnje i za uređenje zemljišta za te potrebe; prema članu 15. stav 2.

opći interes za stambenu i izgradnju poslovnih objekata i uređivanje zemljišta za te potrebe iz poglavlja VI Zakona, na području za koje je donesen regulacioni plan ili urbanistički projekt, smatra se utvrđen tim planom, a čl. 47, 48, 49, 50, 51. i 52. Zakona propisani su uvjeti i postupak eksproprijacije za potrebe stambene i poslovne izgradnje i za uređivanje zemljišta za te potrebe. Podnosioci zahtjeva smatraju da «osporene odredbe Zakona nisu u skladu sa čl. II/2. i II/3. Ustava Bosne i Hercegovine koji se tiču prava i sloboda nabrojanih u tim ustavnim odredbama, uključujući prava i slobode navedene u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija) i njenim protokolima koji se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini i koji imaju prioritet nad svim ostalim zakonima. Dakle, radi se o pravu na imovinu koje je utvrđeno članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine, odnosno da svi građani Republike Srpske imaju pravo na neometano uživanje svoje imovine, kao jedno od osnovnih ljudskih prava, što je zagarantirano i Evropskom konvencijom i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, a koje je danas najčešće ugroženo pravo». Imajući u vidu član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju kojim je određeno da svako fizičko i pravno lice ima pravo da mirno uživa u svojoj imovini, da se niko ne može lišiti imovine, izuzev u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava, a da prethodne odredbe ne utječu na pravo države da primjenjuje zakone koje smatra potrebnim da bi regulirala korištenje imovine u skladu sa općim interesom ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih dažbina ili kazni, podnosioci zahtjeva smatraju «da se stambena i poslovna izgradnja u sadašnjim ekonomskim i društvenim odnosima ne bi mogla da podvede pod opći interes kako je to propisano konkretnim odredbama Zakona». Prema mišljenju podnosioca zahtjeva, naročito je sporno kada se opći interes smatra utvrđenim odgovarajućim planom ako je za određeno područje donesen regulacioni plan ili urbanistički projekt (član 15. stav 2. Zakona). U spornom članu 15. stav 2. Zakona podnosioci zahtjeva smatraju da se ne radi o «općem interesu» za stambenu i poslovnu izgradnju objekata, nego da se radi o «grupnom interesu», jer se, prema mišljenju podnosioca zahtjeva, opći interes ne može utvrđivati regulacionim planom u interesu razvoja i vizija razvoja nekih sredina, te da oduzimanje imovine mora stvarno biti izuzetak u opravdanim slučajevima, a ne pravilo. Budući da prema Zakonu o uređenju prostora («Službeni glasnik RS» br. 84/02 i 112/06) regulacione planove i urbanističke projekte donose skupštine općina i gradova, takvi tehničko-regulativni planski dokumenti ne mogu supstituirati Odluku Vlade o utvrđivanju općeg interesa (član 14. Zakona). Podnosioci zahtjeva postavljaju principijelno pitanje da li uopće stambena ili poslovna izgradnja može biti valjan razlog za eksproprijaciju nekretnina, imajući u vidu da u slučaju kada je korisnik eksproprijacije jedinica lokalne samouprave (općina ili grad), a predmet eksproprijacije kompleksi

građevinskog zemljišta ili pojedinačne parcele zemljišta, to zemljište se putem licitacije (kako to određuju čl. 47. do 52. Zakona) prodaje najpovoljnijim ponuđačima (to mogu biti fizička ili pravna lica privatnog sektora). Zbog navedenih razloga, podnosioci zahtjeva smatraju odredbe članova poglavlja VI-«Eksproprijacija zemljišta za potrebe stambene i poslovne izgradnje», također, neustavnim, jer su suprotne članu II/2. (Međunarodni standardi), odnosno članu II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine, Evropskoj konvenciji i članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Podnosioci zahtjeva predlažu da Ustavni sud, nakon što provede postupak prema Pravilima Ustavnog suda, donese odluku o prestanku važenja osporenih odredaba Zakona zbog toga što nisu saglasne sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

b) Odgovor na zahtjev

7. U odgovoru na zahtjev Narodna skupština Republike Srpske ističe da je članom VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine eksplicitno određeno da sporove pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine, između ostalih, može pokrenuti jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta. Prema članu 69. stav 2. Ustava Republike Srpske, «ustavotvornu i zakonodavnu vlast ostvaruje Narodna skupština». Stav 2. člana 69. dopunjen je tačkom 1. Amandmana LXXVI, koji glasi: «Zakonodavnu vlast u Republici Srpskoj će vršiti Narodna skupština i Vijeće naroda. Zakoni i drugi propisi koje izglasa Narodna skupština, a koji se tiču pitanja vitalnog nacionalnog interesa bilo kojeg od konstitutivnih naroda stupaju na snagu tek nakon usvajanja u Vijeću naroda.» Član 70. Ustava Republike Srpske precizira nadležnosti i djelokrug Narodne skupštine kao zakonodavnog organa Republike Srpske, propisujući, između ostalog, da: «Narodna skupština: 1. odlučuje o promjeni Ustava; 2. donosi zakone, druge propise i opće akte.» Članom 70, koji je dopunjen Amandmanom LXXXII, određeno je da će zakone ili druge propise ili akte koje izglasa Narodna skupština dostaviti i razmatrati Vijeće naroda ako se oni odnose na vitalni interes definiran u Amandmanu LXXVII. Dakle, evidentno je (stav 2. člana 69. koji je dopunjen tačkom 1. Amandmana LXXVI i člana 70. koji je dopunjen Amandmanom LXXXII Ustava Republike Srpske) da je domen razmatranja zakona, drugih propisa i akata od Vijeća naroda ograničen isključivo na segment vitalnog nacionalnog interesa konstitutivnih naroda, čija je lista definirana članom 70. Ustava Republike Srpske koji je dopunjen Amandmanom LXXVII. Također se navodi da Vijeće naroda nema pune zakonodavne ingerencije u smislu parlamentarnog doma, te da se ne može niti u formalnom, niti u materijalnom smislu smatrati domom «entitetskog zakonodavnog organa», kako to propisuje član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine. Implicira se da jedna četvrtina delegata Vijeća naroda nije ovlaštena da istupa kao pokretač

spora pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine, te postoji inkompatibilnost *ratione personae* sa Ustavom Bosne i Hercegovine. Narodna skupština Republike Srpske jeste jedini punopravni zakonodavni organ Republike Srpske sa svim pravima i dužnostima koji iz takvih ovlaštenja proizlaze. Jedino se jedna četvrtina njenih poslanika može javiti kao ovlašteni pokretač spora pred Ustavnim sudom Bosne i Hercegovine, u smislu člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine.

8. Naglašava se da je činjenica da osam bošnjačkih delegata čini jednu četvrtinu Vijeća naroda, ali da ne čini jednu četvrtinu zakonodavnog organa Republike Srpske. Vijeće naroda, u smislu svojih ingerencija određenih Ustavom Republike Srpske, nije zakonodavni organ Republike Srpske, niti se pravnim teoretiziranjem može donositi takav zaključak. Njegova uloga u zakonodavnom procesu ograničena je isključivo na segment vitalnog nacionalnog interesa i razmatranja zakona, drugih propisa ili akata jedino sa tog aspekta. Ustavom Republike Srpske jasno su određeni okviri izvan kojih se ingerencije Vijeća naroda ne mogu nikako prostirati. Posljedično, jedna četvrtina članova Vijeća naroda ne može biti ovlašteni pokretač spora pred Ustavnim sudom. Osim toga, Vijeće naroda u svom zahtjevu ne poziva se na zaštitu vitalnog nacionalnog interesa bošnjačkog naroda, što je, prema Ustavu Republike Srpske, njegova nadležnost i za šta je nadležan Ustavni sud Republike Srpske, a ne Ustavni sud Bosne i Hercegovine. Predlaže se da se odbaci zahtjev kao nedopušten *ratione personae*, ne ulazeći u meritum stvari.

9. Dalje, u odgovoru se navodi da, ukoliko Ustavni sud odluči da zahtjev razmatra u pogledu njegove biti, Zakon o eksproprijaciji ima cilj da odgovori na zahtjeve koje je *de facto* u praksi kreirao Zakon o građevinskom zemljištu («Službeni glasnik RS» br. 41/03 i 86/03), a zadržao i novi Zakon o građevinskom zemljištu («Službeni glasnik RS» broj 112/06), uvodeći u pravni sistem, osim gradskog građevinskog zemljišta u državnom vlasništvu, i gradsko građevinsko zemljište u privatnom vlasništvu. Ističe se da bi se, ne odgovarajući na novonastalo stanje promjenama u pozitivnom zakonodavstvu, stvorila situacija u kojoj bi postojeća urbanistička regulativa postala nesvršishodna i neprovodiva s obzirom na mogućnost privatnog lica da prema vlastitom nahođenju onemogući njenu realizaciju. Usvojena zakonska rješenja su uvjetovana zahtjevima ekonomske i socijalne prirode, dakle, određenim općim interesom, a njegovo ocjenjivanje zakonodavac je povjerio organima koji su u mogućnosti da donesu najcjelishodniju odluku. Napominje se da je ovim zakonom uvedena obaveza nadležnog organa uprave da, po službenoj dužnosti, obavijesti bez odgađanja vlasnika nekretnine da je podnesen prijedlog za eksproprijaciju njegovih nekretnina (član 26. stav 1. Zakona). Članom 27. Zakona omogućeno je da korisnik eksproprijacije i vlasnik nekretnine mogu pred organom uprave do donošenja rješenja

kojim se odlučuje o prijedlogu za eksproprijaciju sklopiti sporazum kojim bi naročito ugovorili oblik i visinu naknade, te rok za ispunjenje obaveze korisnika eksproprijacije u pogledu naknade vlasniku nekretnine. Član 30. Zakona određuje obavezne elemente rješenja organa uprave kojim je odlučeno o prijedlogu za eksproprijaciju, a protiv ovakvog rješenja vlasnik nekretnine može ulagati sve pravne lijekove u skladu sa Zakonom o općem upravnom postupku i Zakonom o upravnom sporu a, u krajnjoj instanci, može uložiti i apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine. Osparavane odredbe Zakona nužno je razmatrati u kontekstu Zakona u cjelini, te njime predviđenih procedura koje, težeći realizaciji legitimnih ciljeva, osiguravaju da vlasnici nekretnina koje mogu postati predmet eksproprijacije ne snose «pretjeran teret» radi ostvarenja ciljeva Zakona. Iznosi se mišljenje da je ovakvim propisivanjem, naročito u navedenim čl. 26, 27. i 30. Zakona, omogućen odnos proporcionalnosti između prava pojedinca na mirno uživanje imovine, u smislu zaštite takvog uživanja, te prava Republike Srpske da to pravo pojedinca ograniči onda kada je to neophodno i u općem interesu.

IV. Relevantni propisi

10. U **Zakonu o eksproprijaciji** («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 112/06 i 37/07) relevantne odredbe koje su osporene zahtjevom glase:

Član 3. stav 2.

(2) Izuzetno od stava 1. ovog člana, nekretnine se mogu eksproprijirati za potrebe stambene i poslovne izgradnje i za uređivanje zemljišta za te potrebe.

Član 15. stav 2.

(2) Opći interes za stambenu i izgradnju poslovnih objekata i za uređivanje zemljišta za te potrebe iz poglavlja VI ovog zakona na području za koje je donesen regulacioni plan ili urbanistički projekt smatra se utvrđen tim planom.

VI-EKSPROPRIJACIJA ZEMLJIŠTA ZA POTREBE STAMBENE I POSLOVNE IZGRADNJE

Član 47.

Za potrebe stambene i izgradnje poslovnih objekata i za uređivanje zemljišta za te potrebe mogu se eksproprijirati i kompleksi građevinskog zemljišta i pojedinačne građevinske parcele.

Član 48.

Zemljište se može ekspropirirati za potrebe stambene i izgradnje poslovnih objekata samo ako je za taj kompleks donesen regulacioni plan prema kojem se smatra da je utvrđen opći interes za tu izgradnju.

Član 49.

Kompleks građevinskog zemljišta, kao i pojedinačne parcele mogu se ekspropirirati za potrebe stambene i izgradnje poslovnih objekata samo u korist općine, odnosno grada na čijem se području to zemljište nalazi.

Član 50.

(1) Ekspropirano zemljište iz člana 47. ovog zakona skupština jedinice lokalne samouprave, nakon provedenog postupka licitacije, prodaje najpovoljnijim ponuđačima u svrhu stambene i poslovne izgradnje.

(2) U slučaju iz prethodnog stava ugovorom o prodaji zemljišta odredit će se rok izgradnje i pravne posljedice za neizvršenje obaveza.

(3) Postupak licitacije provodi se na način i pod uvjetima propisanim Zakonom o građevinskom zemljištu.

Član 51.

(1) Ako je građevinska parcela iz člana 47. ovog zakona vlasništvo jednog lica, to lice ima preče pravo gradnje na tom zemljištu.

(2) Pravo iz stava 1. ima i suvlasnik koji to pravo ostvaruje na osnovu sporazuma sa ostalim suvlasnicima.

(3) U slučaju iz st. 1. i 2. ovog člana nadležni organ za imovinskopravne poslove, nakon podnošenja prijedloga za eksproprijaciju, pozvat će vlasnika da se pisano izjasni da li želi da gradi objekt na tom zemljištu, pa ako vlasnik prihvati da gradi objekt, obustavit će se u odnosu na tog vlasnika postupak eksproprijacije, ukoliko se radi o izgradnji objekta koji može biti u privatnom vlasništvu.

(4) Prvenstveno pravo građenja iz prethodnih stavova utvrđuje se rješenjem organa uprave nadležnog za imovinskopravne poslove.

(5) Ako vlasnik građevinskog zemljišta ne pristupi izgradnji objekta u roku od godinu nakon date izjave, odnosno ako u roku od četiri godine ne izgradi objekt, gubi preče pravo gradnje, pa će se nakon toga naknadno provesti postupak eksproprijacije tog zemljišta.

(6) Gubitak prvenstvenog prava građenja iz prethodnih stavova utvrđuje rješenjem organ uprave nadležan za imovinskopravne poslove.

(7) Protiv rješenja iz st. 4. i 6. ovog člana dopuštena je žalba o kojoj odlučuje Republička uprava za geodetske i imovinskopravne poslove.

Član 52.

Odredbe ovog zakona koje se odnose na potpunu eksproprijaciju nekretnina primjenjuju se i na eksproprijaciju zemljišta za potrebe stambene i poslovne izgradnje, ako odredbama ovog poglavlja nije drugačije određeno.

Ostale relevantne odredbe Zakona

Član 2.

Eksproprijacija je oduzimanje ili ograničenje prava vlasništva na nekretninama uz pravičnu naknadu koja ne može biti niža od tržišne vrijednosti nekretnina.

Član 3. st. 1. i 3.

Nekretnina se može ekspropirirati radi izvođenja radova ili izgradnje objekata u oblasti: zdravstva, obrazovanja, socijalne zaštite, kulture, vodoprivrede, sporta, saobraćajne, energetske, telekomunikacione i komunalne infrastrukture, objekata za potrebe državnih organa i organa lokalne samouprave, industrijskih objekata, osiguranja zaštite životne sredine i zaštite od elementarnih nepogoda, kao i za istraživanje i eksploataciju rudnog i drugih prirodnih bogatstava.

Nekretnina se ne može ekspropirirati u svrhu poljoprivredne obrade.

Član 4.

Predmet eksproprijacije su nekretnine u vlasništvu fizičkih i pravnih lica.

Član 6. st. 1. i 2.

Eksproprijacija se može vršiti za potrebe Republike Srpske i jedinice lokalne samouprave ako zakonom nije drugačije određeno (korisnik eksproprijacije).

Korisnik će ekspropirane nekretnine prenositi investitorima radi izvođenja radova za izgradnju objekata za koje je utvrđen opći interes s tim što će se ugovorom regulirati međusobna prava i obaveze ugovornih strana koje nastaju eksproprijacijom nekretnina i izgradnjom objekata.

Član 7. st. 1. i 2.

Eksproprijacijom nekretnina postaje vlasništvo korisnika eksproprijacije (potpuna eksproprijacija).

Potpunom eksproprijacijom prestaju, pored prava vlasništva ranijeg vlasnika, i druga prava na toj nekretnini.

Član 10.

Eksproprijacijom nekretnine korisnik eksproprijacije stječe pravo da tu nekretninu koristi u svrhu radi koje je eksproprijacija izvršena.

Član 12. stav 1.

Za ekspropiriranu nekretninu vlasniku pripada naknada u drugoj nekretnini, a ako korisnik eksproprijacije ne može osigurati takvu nekretninu, određuje se pravična naknada u novcu, koja ne može biti niža od tržišne vrijednosti nekretnine koja se ekspropirira.

II-Utvrđivanje općeg interesa

Član 14. stav 1.

Odluku o utvrđivanju općeg interesa za izgradnju objekta ili izvođenje radova na osnovu podnesenog prijedloga korisnika eksproprijacije donosi Vlada Republike Srpske nakon prethodno pribavljenog mišljenja skupštine jedinice lokalne samouprave na čijoj teritoriji se namjerava graditi ili izvoditi radovi, u skladu sa odgovarajućim planskim aktom.

Član 15. stav 1.

Smatra se da je opći interes utvrđen ukoliko je posebnim zakonom propisano da je izgradnja određenih objekata ili izvođenje radova od općeg interesa.

Član 60.

Naknada za ekspropirano... građevinsko i gradsko građevinsko zemljište određuje se u novcu, tako da ona bude pravična i ne niža od tržišne vrijednosti takvog zemljišta.

11. U **prečišćenom tekstu Ustava Republike Srpske** («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 3/92,6/92, 8/92, 15/92 i 19/92) u koji su integrirani amandmani XXVI-XLIII, amandmani XLIV-LI, Amandman LII, Amandman LIII, amandmani LIV-LXV, amandmani LXVI-XCVIII, amandmani XCIX-CIII, amandmani CIV-CV, amandmani CVI-CXIII, Amandman CXIV i amandmani CXV-CXXI, relevantna odredba glasi:

Član 102.

Općina preko svojih organa u skladu sa zakonom:

- 1. donosi program razvoja, urbanistički plan u skladu sa zakonom;*
- 3. uređuje i osigurava korištenje gradskog građevinskog zemljišta i poslovnog prostora;*
- 4. stara se o izgradnji, ...*
- 5. stara se o zadovoljavanju potreba građana u... i socijalnoj zaštiti, zaštiti životne sredine i drugim oblastima...*

12. U **Zakonu o građevinskom zemljištu Republike Srpske** («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 112/06) relevantne odredbe glase:

Član 1.

Ovim zakonom uređuju se uvjeti i način određivanja gradskog građevinskog zemljišta i ostalog građevinskog zemljišta u gradovima i naseljima gradskog karaktera i drugim područjima predviđenim za stambenu i drugu kompleksnu izgradnju, način korištenja, upravljanja i raspolaganja građevinskim zemljištem u državnom vlasništvu, kao i plaćanje naknada za korištenje građevinskog zemljišta.

Član 2.

Građevinsko zemljište se koristi prema njegovoj namjeni i na način kojim se osigurava njegovo racionalno korištenje u skladu sa zakonom.

Član 3. stav 1.

Gradskim građevinskim zemljištem u smislu ovog zakona smatra se izgrađeno i neizgrađeno zemljište u gradovima i naseljima gradskog karaktera, koje je odgovarajućim planovima namijenjeno za izgradnju objekata u skladu sa odredbama Zakona o uređenju prostora («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 84/02), a ranije je određeno zakonom i drugim propisima, odnosno koje bude kao takvo određeno odlukom skupštine općine, odnosno grada.

Član 4.

Izgradnja gradova i naselja gradskog karaktera na gradskom građevinskom zemljištu i ostalom građevinskom zemljištu obavlja se u skladu sa regulacionim planom ili prostornoplanskom i urbanističkom dokumentacijom (do donošenja regulacionog plana) i smatra se da je u općem interesu.

Član 5.

Gradsko građevinsko zemljište može biti u državnom i privatnom vlasništvu.

Član 7.

Općina, odnosno grad (u daljnjem tekstu: jedinica lokalne samouprave) upravlja i raspolaže gradskim građevinskim zemljištem u državnom vlasništvu na način i pod uvjetima predviđenim zakonom i propisima donesenim na osnovu zakona.

Član 8. stav 2.

Gradskim građevinskim zemljištem u privatnom vlasništvu raspolažu vlasnici uz ograničenja i pod uvjetima propisanim zakonom.

Upravljanje i raspolaganje gradskim građevinskim zemljištem u državnom vlasništvu.

Član 15.

Skupština jedinice lokalne samouprave prodaje putem licitacije ili daje u zamjenu fizičkim ili pravnim licima neizgrađeno građevinsko zemljište u državnom vlasništvu radi izgradnje trajnih građevina u skladu sa regulacionim planom, ili ga daje u zakup radi izgradnje privremenih građevina.

Član 16. stav 2.

Fizičkim licima ne može se prodavati gradsko građevinsko zemljište neposrednom pogodbom. Izuzetno, fizičkom licu može se prodati neposrednom pogodbom gradsko građevinsko zemljište u slučaju da je javna prodaja ostala bezuspješna u skladu sa podzakonskim propisom.

Član 17.

Uvjeti, način, kao i postupak prodaje neizgrađenog gradskog građevinskog zemljišta neposrednom pogodbom radi građenja uređuju se podzakonskim propisom i odlukom jedinice lokalne samouprave u skladu sa programom stambene i ostale izgradnje u jedinici lokalne samouprave.

Član 18. stav 1.

Prije prodaje, odnosno zaključivanja ugovora o prodaji, skupština jedinice lokalne samouprave će, uz dostavljanje nacрта ugovora, pribaviti mišljenje pravobranioca Republike Srpske o tome da je predložena prodaja, odnosno ugovor u skladu sa zakonom.

13. U Zakonu o uređenju prostora-prečišćeni tekst («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 84/02, 14/03, 112/06 i 53/07) relevantne odredbe glase:

Član 1. stav 1.

Uređenje prostora, u smislu ovog zakona, jeste skup mjera i aktivnosti u sklopu graditeljskih procesa, prostornog i urbanističkog planiranja, ... i građevinskog projektiranja i građenja, s ciljem usklađivanja potreba stanovništva za stanovanjem, radom i rekreacijom u zdravoj i zaštićenoj životnoj sredini, stvaranja uvjeta i pretpostavki za ravnomjeran i skladan razvoj Republike Srpske i svih njenih dijelova uz usklađenost općih i posebnih interesa.

Član 3. stav 1.

Republika Srpska, općine i druge teritorijalne jedinice na svom području utvrđuju i ostvaruju politiku uređenja prostora donošenjem i provođenjem odgovarajućih planova, odnosno drugim aktima i mjerama, u skladu sa njihovim ustavom i zakonom utvrđenim nadležnostima.

Član 33. st. 1. i 3.

Organizacija, uređenje i korištenje prostora i izgradnja naselja osiguravaju se donošenjem i provođenjem planova. Planovi u smislu ovog zakona su, između ostalog, regulacioni planovi i urbanistički projekti.

Regulacioni planovi i urbanistički projekti su tehničko-regulativni planski dokumenti na osnovu kojih se razrađuju i definiiraju uvjeti za projektiranje i građenje objekata, odnosno na osnovu kojih se prostor neposredno privodi planiranoj namjeni.

Urbanistički plan

Član 44. stav 1.

Urbanističkim planom detaljnije se razrađuju i prostorno definiiraju opredjeljenja iz prostornog plana općine, utvrđuju granice građevinskog zemljišta,i namjena površina za potrebe stanovanja, rada.....

Regulacioni plan

Član 46. stav 1.

Za prostorne cjeline grada ili naselja gradskog karaktera za koje je to utvrđeno urbanističkim planom, odnosno na kojima predstoje intenzivna izgradnja, rekonstrukcija ili sanacija, te za ostala naselja za koja to propiše ministar, odnosno skupština općine, u skladu sa prostornim planom općine, donosi se regulacioni plan.

Član 48. stav 1.

Regulacionim planom utvrđuje se granica obuhvata plana, ... namjena površina, namjena planiranih građevina, elementi regulacione i građevinske linije, spratnost, nivelacioni plan, smjernice za oblikovanje, horizontalni gabariti građevina, opći urbanističko-tehnički uvjeti za izgradnju i uređenje prostora, kao i orijentacioni troškovi uređenja građevinskog zemljišta.

Član 50.

Regulacioni plan i idejno rješenje regulacionog plana donosi skupština općine.

Urbanistički projekt

Član 51. st. 1, 3, 4. i 5.

Za uže urbano područje, dijelove urbanog područja koji se izgrađuju kao cjelina, ili su već djelomično izgrađeni, a koji predstavljaju posebno karakteristične i vrijedne prostorne cjeline utvrđene urbanističkim planom donosi se urbanistički projekt.

Osnov za izradu urbanističkog projekta je regulacioni plan,

Urbanističkim projektom detaljno se daju urbanističko-arhitektonska rješenja prostornih cjelina za koje se projekt radi, nivelaciono-regulacioni podaci, uređenje životne sredine, idejna rješenja komunalne infrastrukture i idejni projekti arhitektonskih objekata.

Urbanističkim projektom utvrđuju se detaljni i posebni urbanističko-tehnički uvjeti za projektiranje i izgradnju objekata i uređenje prostora.

Član 53.

Urbanistički projekt i projektni program donosi skupština općine.

V. Dopustivost

14. Zahtjev Ustavnom sudu je podnesen prema članu VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine, koji glasi:

Ustavni sud je jedini nadležan da odlučuje o bilo kojem sporu koji se javlja po ovom ustavu između dva entiteta, ili između Bosne i Hercegovine i jednog ili oba entiteta, te između institucija Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na to:

- Da li je odluka entiteta da uspostavi poseban paralelan odnos sa susjednom državom u skladu sa ovim ustavom, uključujući i odredbe koje se odnose na suverenitet i teritorijalni integritet Bosne i Hercegovine.

- Da li je bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta u skladu sa ovim ustavom.

Sporove može pokrenuti član Predsjedništva, predsjedavajući Vijeća ministara, predsjedavajući, ili njegov zamjenik, bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine; jedna četvrtina članova/delegata bilo kojeg doma Parlamentarne skupštine, ili jedna četvrtina članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta.

15. Prilikom ispitivanja dopustivosti zahtjeva Ustavni sud je imao u vidu stav 2. člana 69. Ustava Republike Srpske, koji je dopunjen tačkom 1. Amandmana LXXVI, koji glasi: «Zakonodavnu vlast u Republici Srpskoj će vršiti Narodna skupština i Vijeće naroda. Zakoni i drugi propisi koje izglasa Narodna skupština, a koji se tiču pitanja vitalnog nacionalnog interesa bilo kojeg od konstitutivnih naroda stupaju na snagu tek nakon usvajanja u Vijeću naroda», kao i član 71. Ustava Republike Srpske dopunjen Amandmanom LXXVIII, koji, između ostalog, glasi: «Sastav Vijeća naroda će biti paritetan, tako da svaki konstitutivni narod ima isti broj zastupnika. Vijeće naroda ima po osam članova iz svakog konstitutivnog naroda i četiri člana iz reda ostalih. Ostali imaju pravo da ravnopravno učestvuju u postupku većinskog glasanja. Članove Vijeća naroda bira odgovarajući klub zastupnika u Narodnoj skupštini, ...»

16. Ustavni sud uočava da je vršenje zakonodavne vlasti u prvoj rečenici tačke 1. Amandmana LXXVI na Ustav RS dodijeljeno, odnosno da je u nadležnosti Narodne skupštine RS i Vijeća naroda RS.

17. Iako se radi o suženoj zakonodavnoj nadležnosti Vijeća naroda Republike Srpske, imajući u vidu odredbe člana VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 17. stav 1.

Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud smatra da je jedna četvrtina članova Vijeća naroda RS ovlašteni subjekt za podnošenje zahtjeva, jer Ustav BiH ne postavlja nikakva ograničenja u pogledu obima zakonodavne nadležnosti za podnošenje zahtjeva, već, naprotiv, takva ovlaštenja daje jednoj četvrtini članova bilo kojeg doma zakonodavnog organa jednog entiteta, a za Ustavni sud je nesporno da je Vijeće naroda RS «zakonodavni organ», budući da je to definirano samim Ustavom RS - «Zakonodavnu vlast u Republici Srpskoj će vršiti Narodna skupština i Vijeće naroda» (tačka 1. Amandmana LXXVI).

18. S obzirom na to da ne postoji nijedan formalni razlog iz člana 17. stav 1. Pravila Ustavnog suda zbog kojeg zahtjev nije dopustiv, Ustavni sud je zaključio da je predmetni zahtjev dopustiv.

VI. Meritum

19. Podnosioci zahtjeva navode da odredbe člana 3. stav 2, člana 15. stav 2. i čl. 47, 48, 49, 50, 51. i 52. Zakona nisu saglasne sa čl. II/2. i II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

20. Ustav Bosne i Hercegovine

Član II st. 2. i 3. tačka k)

Prava i slobode predviđeni u Evropskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda i u njenim protokolima se direktno primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Ovi akti imaju prioritet nad svim ostalim zakonima.

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

k) Pravo na imovinu.

21. Evropska konvencija

Pravo na imovinu

Član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju glasi:

Svako fizičko ili pravno lice ima pravo na neometano uživanje svoje imovine. Niko ne može biti lišen svoje imovine osim u javnom interesu i pod uvjetima predviđenim zakonom i općim načelima međunarodnog prava.

Prethodne odredbe, međutim, ni na koji način ne utječu na pravo države da primjenjuje takve zakone koje smatra potrebnim da bi nadzirala korištenje imovine u skladu s općim interesima ili da bi osigurala naplatu poreza ili drugih doprinosa ili kazni.

22. Podnosioci zahtjeva smatraju da su osporene odredbe Zakona suprotne čl. II/2. i II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju zbog toga što se tim odredbama ugrožava pravo na imovinu, kao jedno od osnovnih ljudskih prava. Povredu navedenog prava vide, prije svega, u tome što se «stambena i poslovna izgradnja u sadašnjim ekonomskim i društvenim odnosima ne bi mogla da podvede pod opći interes (član 3. stav 2. Zakona)». Prema mišljenju podnosioca zahtjeva, «naročito je sporno kada se opći interes smatra utvrđenim odgovarajućim planom, ako je za područje donesen regulacioni plan ili urbanistički projekt (član 15. stav 2. Zakona)». Smatraju da se u osporenom članu 15. stav 2. Zakona ne radi o «općem interesu» za stambenu i poslovnu izgradnju objekata, nego da se radi o «grupnom interesu», jer se opći interes ne može utvrđivati regulacionim planom s ciljem razvoja i vizije razvoja nekih sredina, niti navedeni planovi mogu zamijeniti Odluku Vlade o utvrđivanju općeg interesa (član 14. Zakona), s obzirom na to da oduzimanje imovine mora stvarno biti izuzetak u opravdanim slučajevima, a ne pravilo. Podnosioci zahtjeva ovo posebno ističu, istovremeno postavljajući pitanje da li stambena ili poslovna izgradnja može biti valjan razlog za eksproprijaciju nekretnine i da li su ispunjeni svi propisani standardi kada u konkretnom slučaju korisnik eksproprijacije (općina ili grad) predmete eksproprijacije-komplekse građevinskog zemljišta ili pojedinačne parcele prodaje putem licitacije najpovoljnijim ponuđačima (to mogu biti fizička ili pravna lica privatnog sektora).

23. Iz teksta člana 3. stav 2. i člana 15. stav 2. Zakona jasno proizlazi da osporene odredbe određuju *da se izuzetno* od stava 1. člana 3. Zakona (kojim je određeno da se «nekretnina može eksproprijirati radi izvođenja radova ili izgradnje objekata u oblasti: zdravstva, obrazovanja, socijalne zaštite, kulture, vodoprivrede, sporta, saobraćajne, energetske, telekomunikacijske i komunalne infrastrukture, objekata za potrebe državnih organa i organa lokalne samouprave, industrijskih objekata, osiguranja zaštite životne sredine i zaštite od elementarnih nepogoda, kao i za istraživanje i eksploataciju rudnog i drugih prirodnih bogatstava») *nekretnine mogu eksproprijirati za potrebe stambene i poslovne izgradnje i za uređivanje zemljišta za te potrebe (član 3. stav 2). Opći interes za stambenu i izgradnju poslovnih objekata i uređivanje zemljišta za te potrebe u postupku eksproprijacije zemljišta za te potrebe na području za koje je donesen regulacioni plan ili urbanistički projekt smatra se utvrđenim tim planom (član 15. stav 2).* Osporenim

odredbama iz poglavlja VI Zakona «Eksproprijacija zemljišta za potrebe stambene i poslovne izgradnje» (čl. 47, 48, 49, 50, 51. i 52) određeno je *da su kompleksi građevinskog zemljišta i pojedinačne građevinske parcele predmet eksproprijacije za potrebe stambene i izgradnje poslovnih objekata i uređivanje zemljišta, da se zemljište može eksproprijirati za navedene potrebe samo ako je za konkretan kompleks donesen regulacioni plan, prema kojem se smatra da je utvrđen opći interes za tu izgradnju, da se kompleksi građevinskog zemljišta, kao i pojedinačne parcele mogu eksproprijirati za navedene potrebe samo u korist općine, odnosno grada na čijem se području to zemljište nalazi, predmetno eksproprijirano zemljište (kompleksi građevinskog zemljišta i pojedinačne građevinske parcele) skupština jedinice lokalne samouprave, nakon provedenog postupka licitacije, prodaje najpovoljnijim ponuđačima u svrhu stambene i poslovne izgradnje, a pritom se ugovorom o prodaji zemljišta određuju rok izgradnje i posljedice za neizvršenje obaveza. Postupak licitacije se provodi na način i pod uvjetima propisanim Zakonom o građevinskom zemljištu. Odredbama čl. 51. i 52. Zakona određeno je da, ukoliko je građevinska parcela predviđena za eksproprijaciju radi stambene i izgradnje poslovnih objekata, lice koje je vlasnik, kao i suvlasnik, u sporazumu sa ostalim suvlasnicima, ima pravo preče gradnje na tom zemljištu s tim što, u roku od godine dana nakon date izjave, odnosno u roku od četiri godine ukoliko ne izgradi objekt, gubi pravo preče gradnje. Stjecanje navedenog prava i gubitak istog prava se utvrđuju rješenjem organa uprave za imovinskopravne poslove. Odredbe Zakona koje se odnose na potpunu eksproprijaciju nekretnine primjenjuju se i na eksproprijaciju zemljišta za potrebe stambene i poslovne izgradnje.*

24. Suština osporenih članova Zakona i navoda iz zahtjeva zahtijeva odgovore na sljedeća tri pitanja. Prvo, da li se nekretnine, tj. kompleksi građevinskog zemljišta i pojedinačne građevinske parcele mogu smatrati «imovinom» u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Drugo, ako se navedene nekretnine smatraju imovinom, da li se osporeni članovi Zakona miješaju u pravo na imovinu tako da uključuju zaštitu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Treće, ako je član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju uključen, da li je miješanje osporenih članova Zakona opravdano prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

a) Da li su nekretnine-kompleksi građevinskog zemljišta imovina u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju?

25. Imajući u vidu da pojam «imovina» uključuje širok obim imovinskih interesa koje treba štiti (vidi presudu bivše Evropske komisije za ljudska prava, *Wiggins protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, aplikacija broj 7456/76, objavljenu u Odlukama i izvještajima

(OI) 13, st. 40-46 (1978)) a koji predstavljaju ekonomsku vrijednost, Ustavni sud smatra da nekretnine - kompleksi građevinskog zemljišta i građevinske parcele, bez sumnje, predstavljaju imovinu u smislu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

b) Da li osporene odredbe Zakona predstavljaju miješanje u pravo na mirno uživanje imovine?

26. Djelovanje osporenih članova Zakona odnosi se na vlasnike nekretnina koji su obuhvaćeni eksproprijacijom za potrebe stambene i poslovne izgradnje i uređenja zemljišta za te potrebe. Ustavni sud smatra da osporeni članovi Zakona predstavljaju miješanje u prava, odnosno uskraćuju prava vlasnicima predmetnih nekretnina da dalje uživaju u svojoj imovini, što, svakako, uključuje zaštitu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. S tim u vezi se postavlja pitanje: Da li je navedeno uskraćivanje opravdano prema članu 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, u smislu da je predviđeno zakonom i da je u javnom interesu?

c) Da li je miješanje opravdano?

27. Povodom trećeg pitanja da li je miješanje opravdano, Ustavni sud ističe da, što se tiče ustavnog prava na imovinu, u osnovi, garancije iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine odgovaraju garancijama iz člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Ustavni sud podsjeća da, prema jurisprudenciji Evropskog suda za ljudska prava, član 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju obuhvata tri različita pravila. «Prvo, koje je izraženo u prvoj rečenici prvog stava i koje je opće prirode, izražava princip mirnog uživanja imovine. Drugo pravilo, u drugoj rečenici istog stava, odnosi se na lišavanje imovine i podvrgava ga izvjesnim uvjetima. Treće pravilo, sadržano u stavu dva ovog člana, dopušta da države potpisnice imaju pravo, između ostalog, da kontroliraju korištenje imovine u skladu sa općim interesom, provođenjem takvih zakona koje smatraju potrebnim za tu svrhu» (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Sporrong i Lönnorth protiv Švedske*, presuda od 23. septembra 1982. godine, serija A broj 52, stav 61, i *Scollo protiv Italije* od 28. septembra 1995, serija A broj 315-C, stav 26. sa daljnjim referencama). Svako miješanje u pravo prema drugom ili trećem pravilu mora biti predviđeno zakonom, mora služiti legitimnom cilju, mora uspostavljati pravičnu ravnotežu između prava nosioca prava i javnog i općeg interesa. Drugim riječima, opravdano miješanje se ne može nametnuti samo zakonskom odredbom koja ispunjava uvjete vladavine prava i služi legitimnom cilju u javnom interesu, nego mora, također, održati razuman odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se želi ostvariti, kako bi se izbjegle zloupotrebe. Miješanje u pravo

ne smije ići dalje od potrebnog da bi se postigao legitiman cilj, a vlasnici nekretnina se ne smiju podvrgavati proizvoljnom tretmanu i od njih se ne smije tražiti da snose prevelik teret u ostvarivanju legitimnog cilja. Kršenje prava na imovinu postoji ukoliko je odgovor na bilo koje od sljedećih pitanja negativan: Da li ima miješanja u to pravo, da li postoji kontrola korištenja imovine na osnovu zakona, da li je miješanje u pravcu legitimnog cilja u javnom ili općem interesu, da li postoji proporcionalnost između sredstava koja se koriste i cilja koji se želi postići?

c.1. Miješanje predviđeno zakonom

28. Miješanje je zakonito samo ako je zakon, koji je osnova miješanja, (a) dostupan građanima, (b) toliko precizan da omogućava građanima da odrede svoje postupke, (c) u skladu sa principom pravne države, što znači da sloboda odlučivanja koja je zakonom data izvršnoj vlasti ne smije biti neograničena, jer zakon mora osigurati građanima adekvatnu zaštitu protiv proizvoljnog miješanja (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Sunday Times*, od 26. aprila 1979, serija A broj 30, stav 49; vidi, također, presudu Evropskog suda za ljudska prava, *Malone*, od 2. augusta 1984. godine, serija A broj 82, st. 67. i 68).

29. Zakon je javno objavljen u službenom glasilu. Njegove odredbe, uključujući i osporene, formulirane su dovoljno jasno i precizno, tako da svi oni na koje se one odnose mogu razumjeti posljedice svog postupanja. Zakonom su jasno i nedvosmisleno uređeni uvjeti, način i postupak eksproprijacije koja, prema Zakonu, podrazumijeva oduzimanje ili ograničavanje prava vlasništva na nekretninama u vlasništvu fizičkih i pravnih lica za izgradnju objekata od općeg interesa, odnosno izvođenja radova od općeg interesa, uz pravičnu naknadu koja ne može biti niža od tržišne vrijednosti nekretnine. Zakonom su propisana konkretna prava vlasnika čije su nekretnine predmet eksproprijacije i utvrđen postupak određivanja naknade za eksproprijiranu imovinu i donošenje rješenja nakon provedenog postupka o prijedlogu za eksproprijaciju protiv kojeg je dopuštena žalba. Ustavni sud zaključuje da Zakon ispunjava navedene standarde u smislu Evropske konvencije.

c.2. Miješanje u javnom interesu

30. Evropski sud za ljudska prava je izrazio svoj stav da domaće vlasti uživaju široko polje procjene prilikom donošenja odluka u vezi sa lišavanjem imovinskih prava pojedinaca zbog neposrednog poznavanja društva i njegovih potreba. Odluka da se oduzme imovina

često uključuje razmatranje političkih, ekonomskih i socijalnih pitanja prema kojima će se mišljenja u okviru demokratskog društva bitno razlikovati. Stoga će se presuda domaćih vlasti poštivati osim ako je očigledno bez opravdanog osnova (vidi presudu Evropskog suda za ljudska prava, *James i drugi*, od 21. februara 1986, serija A broj 98, stav 46).

31. U odgovoru na zahtjev Narodna skupština Republike Srpske je, između ostalog, navela da Zakon ima cilj da odgovori na zahtjeve koje je *de facto* u praksi kreirao Zakon o građevinskom zemljištu («Službeni glasnik RS» br. 41/03 i 86/03), a zadržao i novi Zakon o građevinskom zemljištu («Službeni glasnik RS» broj 112/06), uvodeći u pravni sistem, osim gradskog građevinskog zemljišta u državnom vlasništvu, i gradsko građevinsko zemljište u privatnom vlasništvu. Ako se ne bi odgovorilo na novonastalo stanje promjenama u pozitivnom zakonodavstvu, stvorila bi se situacija u kojoj bi postojeća urbanistička regulativa postala nesvršishodna i ne bi se mogla provoditi s obzirom na mogućnost privatnog lica da prema vlastitom nahođenju onemogući njenu realizaciju. Dalje, usvojena zakonska rješenja uvjetovana su zahtjevima ekonomske i socijalne prirode, a ocjenjivanje općeg interesa zakonodavac je povjerio organima koji mogu donijeti najcjelishodniju odluku.

32. Ustavni sud uočava da iz Zakona jasno proizlazi da se eksproprijacija može vršiti za potrebe Republike Srpske i jedinice lokalne samouprave. Odluku o utvrđivanju općeg interesa za izgradnju objekta ili izvođenje radova na osnovu podnesenog prijedloga korisnika eksproprijacije donosi Vlada Republike Srpske (član 14. stav 1. Zakona). Također se smatra da je opći interes utvrđen ukoliko je posebnim zakonom propisano da je izgradnja određenih objekata ili izvođenje radova od općeg interesa, te da se opći interes za stambenu i izgradnju poslovnih objekata i za uređivanje zemljišta za te potrebe iz osporenog poglavlja VI Zakona na području za koje je donesen regulacioni plan ili urbanistički projekt smatra da je utvrđen tim planom (član 15. Zakona). Zakon utvrđuje konkretne slučajeve za koje se može izvršiti eksproprijacija, između ostalog, i za potrebe stambene i poslovne izgradnje i za uređivanje zemljišta za te potrebe, te da se nekretnina ne može ekspropirirati u svrhu poljoprivredne obrade. Prema članu 4. Zakona o građevinskom zemljištu, izgradnja gradova i naselja gradskog karaktera na gradskom građevinskom zemljištu i ostalom građevinskom zemljištu obavlja se u skladu sa regulacionim planom ili prostornoplanskom i urbanističkom dokumentacijom (do donošenja regulacionog plana) i smatra se da je u općem interesu, a prema članu 1. stav 1. i članu 3. stav 1. Zakona o uređenju prostora Republike Srpske, općine i druge teritorijalne jedinice na svom području utvrđuju i ostvaruju politiku uređenja prostora s ciljem usklađivanja potreba stanovništva

za stanovanjem... donošenjem i provođenjem odgovarajućih planova, odnosno drugim aktima i mjerama u skladu sa Ustavom i nadležnostima utvrđenim zakonom.

33. Sva ova ovlaštenja jedinica lokalne samouprave mogu se pratiti preko Ustava RS prema kojem općina putem svojih organa, u skladu sa Zakonom, između ostalog, donosi program razvoja, urbanistički plan, uređuje i osigurava korištenje građevinskog zemljišta i poslovnog prostora, stara se o izgradnji i zadovoljavanju potreba građana, te socijalnoj zaštiti. Sve odredbe navedenih propisa jasno ukazuju na to da je potrebno da se država miješa u privatnu imovinu kada je u pitanju opći interes, pa radi realizacije tog interesa, na odgovarajući način ograničava prava na imovinu. S tim u vezi, princip miješanja u javnom interesu postavlja pitanje proporcionalnosti. Proporcionalnost pretpostavlja uspostavljanje pravične ravnoteže između vlasnika nekretnina i javnog interesa.

c.3. Uspostavljanje pravične ravnoteže između prava vlasnika nekretnine-građevinskog zemljišta i javnog interesa (proporcionalnost)

34. Pri odlučivanju da li osporeni članovi Zakona uspostavljaju pravičnu ravnotežu ili razuman odnos proporcionalnosti između prava vlasnika nekretnina i općeg interesa potrebno je da Ustavni sud, prije svega, razmotri dva pitanja. Prvo, da li miješanje u prava ide dalje od potrebnog miješanja da bi se postigao legitiman cilj? Drugo, da li osporeni članovi Zakona nameću vlasnicima nekretnina-građevinskih parcela nepovoljan tretman u poređenju sa drugima u tom smislu da se od njih traži da nose prevelik teret u ostvarivanju krajnjeg cilja eksproprijacije, legitimnog cilja?

c.3.I) Potreban opseg miješanja u prava

35. Uzimajući u obzir ozbiljnost pitanja koje se odnosi na eksproprijaciju privatnih nekretnina-(kompleksi građevinskog zemljišta, građevinskih parcela), ekonomske i socijalne probleme u Bosni i Hercegovini, kao i poteškoće u rješavanju pitanja izgradnje stambenih i poslovnih resursa građana koji imaju potrebu za njima, u skladu sa Zakonom, Ustavnom sudu su potrebni dokazi da bi se uvjerio da je stav zakonodavca prekršio granice slobodne procjene u odlučivanju šta je potrebno da bi se pristupilo rješavanju navedenog društvenog pitanja. Odgovor na prvo pitanje Ustavni sud je zatražio u samom Zakonu u kome je jasno propisano da se samo «*izuzetno*» nekretnina može eksproprijirati za potrebe stambene i poslovne izgradnje i za uređenje zemljišta za te potrebe. Odredba o izuzetnosti odredila je obim u slučaju eksproprijacije pri ostvarivanju općeg interesa za stambenu i poslovnu izgradnju. Prema tome, i obim općeg interesa ima ograničenje,

jer se «izuzetno» vrši eksproprijacija za stambenu i poslovnu izgradnju i za uređenje tog zemljišta. Taj obim treba posmatrati i kroz cilj zbog kojeg se vrši eksproprijacija, jer Zakon jasno propisuje da korisnik eksproprijacije oduzimanjem ili ograničenjem nekretnine stječe pravo da tu nekretninu koristi u svrhu zbog koje je ona izvršena (član 10. Zakona). Prema tome, Zakon dopušta «miješanje» samo izuzetno i u određenu svrhu. Imajući u vidu ove činjenice, Ustavni sud smatra da nema osnova za donošenje zaključka da se zakonodavac miješao u prava više nego što se smatra potrebnim da bi se u konkretnom slučaju postigao legitiman cilj.

c.3.II) Proizvoljan tretman i nametanje prevelikog tereta

36. Zakon je utvrdio da za ekspropiriranu nekretninu vlasniku pripada naknada u obliku druge nekretnine, a ako korisnik eksproprijacije ne može osigurati takvu nekretninu, utvrđuje se pravična naknada u novcu, koja ne može biti niža od tržišne vrijednosti nekretnine koja se ekspropirira (član 12. stav 1. Zakona). Zakon detaljno razrađuje elemente koji utječu na visinu naknade (čl. 53. do 59. Zakona). Osim toga, Zakon propisuje da se naknada za ekspropirirano građevinsko zemljište određuje u novcu, tako da ona bude pravična i «ne niža od tržišne vrijednosti takvog zemljišta» (član 60. Zakona).

37. Imajući u vidu navedene odredbe Zakona, Ustavni sud smatra da je lišavanje vlasnika nekretnine (kompleksi građevinskog zemljišta i pojedinačnih građevinskih parcela) u postupku eksproprijacije proporcionalno cilju osiguranja potrebnog fonda građevinskog zemljišta obuhvaćenog regulacionim planovima ili urbanističkim projektima za stambenu i izgradnju poslovnih objekata (koje nakon provedene eksproprijacije jedinica lokalne samouprave prodaje putem licitacije radi planirane izgradnje). S obzirom na sve okolnosti koje se odnose na opći interes propisan Zakonom, postupak utvrđivanja naknade za ekspropiriranu nekretninu, ukoliko vlasnik ne iskoristi pravo preče gradnje ili u postupku ne dobije zamjensku parcelu, tj. određivanje naknade u novcu u skladu sa članom 60. Zakona, teret koji je vlasnik građevinskog zemljišta primoran da snosi nije pretjeran.

38. Ustavni sud smatra da je pitanje utvrđivanja općeg interesa za područje općine na kome funkcioniра kao jedinica lokalne samouprave isključivo u njenoj nadležnosti kada realizira svoja ustavna ovlaštenja u domenu planiranja i izgradnje. Ovo ustavno pravo afirmirano je i Zakonom o građevinskom zemljištu, kao i Zakonom o uređenju prostora. Na osnovu tih zakona i Zakona o eksproprijaciji općina putem regulacionih planova ili urbanističkih projekata utvrđuje i realizira opći interes. Prema tome, navodi podnosilaca zahtjeva da se u konkretnom slučaju ne radi o općem interesu, već o grupnom interesu

Ustavni sud smatra neosnovanim. Međutim, ako se u nekom određenom predmetu navede da je Zakon primijenjen na način koji krši ustavna prava, tada će sudovi i, kao krajnja instanca, Ustavni sud biti u poziciji da osiguraju odgovarajuću zaštitu.

39. Prema navedenom, Ustavni sud zaključuje da osporene odredbe Zakona ne krše ustavno pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VII. Zaključak

40. Predmetni zahtjev za ocjenu ustavnosti je neosnovan, jer je pitanje utvrđivanja općeg interesa za područje općine na kome funkcioniра kao jedinica lokalne samouprave isključivo u njenoj nadležnosti kada realizira svoja ustavna ovlaštenja u domenu planiranja i izgradnje. Ovo ustavno pravo iskazano je i Zakonom o građevinskom zemljištu i Zakonom o uređenju prostora. Na osnovu tih zakona i Zakona o eksproprijaciji općina preuzima opći interes putem regulacionih planova ili urbanističkih projekata u kojima je već utvrđen opći interes. Navodi podnosilaca zahtjeva da se u konkretnom slučaju ne radi o općem interesu, već o grupnom interesu Ustavni sud smatra neosnovanim. Same osporene odredbe predmetnog zakona ne krše ustavna prava na imovinu, te, stoga, nisu nesaglasne sa članom II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

41. Na osnovu člana 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

42. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

Predmet broj U 3/08

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Zahtjev Harisa Silajdžića, predsjedatelja Predsjedništva Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, Željka Komšića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, i Sulejmana Tihića, predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, za ocjenom ustavnosti Zakona o uvjetima i načinu izmirenja obveza temeljem računa stare devizne štednje emisijom obveznica u Republici Srpskoj od 12. siječnja 2008. godine i Uredbe o postupku verificiranja potraživanja i gotovinskih isplata temeljem računa stare devizne štednje u Republici Srpskoj od 24. rujna 2006. godine

Odluka od 4. listopada 2008. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu u predmetu broj U 3/08, rješavajući zahtjeve **dr. Harisa Silajdžića, Željka Komšića, Sulejmana Tihića i Nebojše Radmanovića**, na temelju članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2. i 4, članka 61. st. 1. i 3, te članka 65. stavak 1. točka 4. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine», br. 60/05 i 64/08), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica

David Feldman, dopredsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Tudor Pantiru, sudac

Mato Tadić, sudac

Constance Grewe, sutkinja

Krstan Simić, sudac

na sjednici održanoj 4. listopada 2008. godine donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljen zahtjev Nebojše Radmanovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, za ocjenu ustavnosti čl. 22. i 23. Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 28/06, 76/06 i 72/07).

Utvrđuje se da su odredbe čl. 22. i 23. Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 28/06, 76/06 i 72/07) sukladne Ustavu Bosne i Hercegovine.

Odbijaju se kao neutemeljeni zahtjevi dr. Harisa Silajdžića, predsjedatelja Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Željka Komšića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, i Sulejmana Tihića, predsjedatelja

Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, za ocjenu ustavnosti čl. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14. i 16. Zakona o uvjetima i načinu izmirenja obveza temeljem računa stare devizne štednje emisijom obveznica u Republici Srpskoj («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 1/08).

Utvrđuje se da su čl. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14. i 16. Zakona o uvjetima i načinu izmirenja obveza temeljem računa stare devizne štednje emisijom obveznica u Republici Srpskoj («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 1/08) sukladni Ustavu Bosne i Hercegovine.

Obustavlja se postupak po zahtjevu Sulejmana Tihića, predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, za ocjenom ustavnosti članka 19. Uredbe o postupku verificiranja potraživanja i gotovinskih isplata temeljem računa stare devizne štednje u Republici Srpskoj («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 102/06, 124/06, 17/07, 62/07 i 107/07), jer nije svrsishodno voditi daljnji postupak.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Predsjedatelj Predsjedništva Bosne i Hercegovine dr. Haris Silajdžić (U 3/08), član Predsjedništva Bosne i Hercegovine Željko Komšić (U 4/08) i predsjedatelj Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Sulejman Tihić (U 5/08), podnijeli su 29. veljače (U 3/08 i U 4/08), te 10. ožujka 2008. godine (U 5/08) (u daljnjem tekstu: podnositelji zahtjeva), Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zahtjev za ocjenom ustavnosti Zakona o uvjetima i načinu izmirenja obveza temeljem računa stare devizne štednje emisijom obveznica u Republici Srpskoj («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 1/08) od 12. siječnja 2008. godine. Dodatno, predsjedatelj Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Sulejman Tihić, tražio je ocjenu ustavnosti Uredbe o postupku verificiranja potraživanja i gotovinskih isplata temeljem

računa stare devizne štednje u Republici Srpskoj («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 102/06, 124/06, 17/07 i 107/07, 62/07 i 105/07) od 24. rujna 2006. godine.

2. Nadalje, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine Željko Komšić (U 4/08), i predsjedatelj Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Sulejman Tihić (U 5/08), tražili su donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud privremeno obustavio primjenu pobijanih propisa, kako bi se spriječilo nastupanje trajne štete u svezi sustava isplate stare devizne štednje.

3. Član Predsjedništva Bosne i Hercegovine Nebojša Radmanović (U 10/08) podnio je 29. svibnja 2008. godine zahtjev za ocjenom ustavnosti čl. 22. i 23. Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 28/06, 76/06 i 72/07).

II. Postupak pred Ustavnim sudom

4. Na temelju članka 22. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, od donositelja pobijanih općih pravnih akata, Narodne skupštine Republike Srpske i Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine, zatražena je 12. ožujka 2008. godine dostava odgovora na zahtjeve.

5. Narodna skupština Republike Srpske je 21. ožujka (U 3/08 i U 4/08) i 26. ožujka 2008. godine (U 5/08) dostavila svoj odgovor na zahtjeve.

6. Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine je 26. ožujka 2008. godine dostavilo svoj odgovor na zahtjeve.

7. Na temelju članka 33. Pravila Ustavnog suda, od Centralne banke Bosne i Hercegovine je zatražena 28. ožujka 2008. godine dostava potrebne dokumentacije.

8. Centralna banka Bosne i Hercegovine je 4. travnja 2008. godine dostavila traženu dokumentaciju.

9. Na temelju članka 20. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, od podnositelja zahtjeva predsjedatelja Predsjedništva Bosne i Hercegovine dr. Harisa Silajdžića (U 3/08), i člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine Željka Komšića (U 4/08), Ustavni je sud 12. svibnja 2008. godine zatražio dopunu zahtjeva.

10. Član Predsjedništva Bosne i Hercegovine Željko Komšić (U 4/08) je 16. svibnja 2008. godine dostavio dopunu zahtjeva.

11. Istoga dana, 16. svibnja 2008. godine, Narodna skupština Republike Srpske je uputila zahtjev Ustavnom sudu za održavanje javne rasprave sukladno članku 46. Pravila Ustavnog suda u sva tri predmeta.
12. Član Predsjedništva Bosne i Hercegovine dr. Haris Silajdžić (U 3/08) je 23. svibnja 2008. godine dostavio dopunu zahtjeva.
13. Na temelju članka 22. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, od donositelja pobijanih općih pravnih akata, Narodne skupštine Republike Srpske i Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine, zatražena je 19. ožujka 2008. godine, tj. 26. svibnja 2008. godine, dostava odgovora na dopunu zahtjeva članova Predsjedništva Bosne i Hercegovine Željka Komšića (U 4/08) i dr. Harisa Silajdžića (U 3/08).
14. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori Narodne skupštine Republike Srpske i Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine na zahtjeve dostavljeni su 29. svibnja 2008. godine podnosiocu zahtjeva Sulejmanu Tihiću (U 5/08).
15. Narodna skupština Republike Srpske je 5. lipnja 2008. godine dostavila svoj odgovor na dopune zahtjeva članova Predsjedništva Bosne i Hercegovine Željka Komšića (U 4/08) i dr. Harisa Silajdžića (U 3/08).
16. Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine je 29. svibnja, tj. 5. lipnja 2008. godine dostavilo svoj odgovor na dopunu zahtjeva članova Predsjedništva Bosne i Hercegovine Željka Komšića (U 4/08) i dr. Harisa Silajdžića (U 3/08).
17. Ustavni je sud, na svojoj Plenarnoj sjednici od 30. svibnja 2008. godine, odbio zahtjev Narodne skupštine Republike Srpske za održavanjem javne rasprave sukladno članku 46. Pravila Ustavnog suda.
18. Ustavni je sud, također, na svojoj Plenarnoj sjednici od 30. svibnja 2008. godine donio odluku da zahtjeve iz predmeta U 3, 4, 5 i 10/08, sukladno članku 31. Pravila Ustavnog suda, spoji u jedan predmet koji će se voditi pod brojem U 3/08, obzirom da se svi zahtjevi tiču istog ili sličnog pitanja.
19. Na temelju članka 22. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, od donositelja pobijanih općih pravnih akata, Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine i Centralne banke, zatražena je 5. lipnja 2008. godine dostava odgovora na zahtjev Nebojše Radmanovića (U 10/08).

20. Odgovor na zahtjev Nebojše Radmanovića (U 10/08) su dostavili Centralna banka Bosne i Hercegovine 13. lipnja, Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine 24. lipnja 2008. godine, Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine 9. srpnja 2008. godine, a Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine 16. srpnja 2008. godine.

21. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori Narodne skupštine Republike Srpske i Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine na zahtjev i dopunu zahtjeva dostavljeni su podnositeljima zahtjeva, članovima Predsjedništva Bosne i Hercegovine Željku Komšiću (U 4/08) i dr. Harisu Silajdžiću (U 3/08) 12. lipnja 2008. godine.

22. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori Centralne banke Bosne i Hercegovine, Ministarstva financija i trezora Bosne i Hercegovine, Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine i Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na zahtjev dostavljeni su podnositelju Nebojši Radmanoviću 3. rujna 2008. godine (U 10/08).

23. Ustavni je sud, na temelju članka 93. stavak 1. alineja 2. Pravila Ustavnog suda, donio odluku da sudac Mirsad Ćeman ne sudjeluje u radu i odlučivanju u konkretnom predmetu jer je sudjelovao u donošenju odluke koja je predmetom spora.

III. Zahtjev

24. Ustavni će sud, obzirom na relevantnost državnoga Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje i njegovu hijerarhijsku poziciju u odnosu na entitetske zakone, koji reguliraju tu oblast, prvo obraditi i utvrditi činjenice u svezi ovoga zakona, a, nakon toga, one u svezi zakona Republike Srpske.

a) Navodi iz zahtjeva U 10/08

25. U zahtjevu se navodi da je, na temelju članka VII stavak 1. Ustava Bosne i Hercegovine, Centralna banka Bosne i Hercegovine jedina mjerodavna za emitiranje novca i monetarnu politiku Bosne i Hercegovine. Članak VII Ustava Bosne i Hercegovine utvrđuje kako nadležnosti Centralne banke određuje Parlamentarna skupština, što je i učinjeno člankom 2. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine. Podnositelj zahtjeva tvrdi kako nadležnosti koje su date Centralnoj banci temeljem čl. 22. i 23. državnoga Zakona o izmirenju

obveza temeljem računa stare devizne štednje, nisu predviđene Zakonom o Centralnoj banci, pa su samim tim oprečne članku VII Ustava Bosne i Hercegovine.

26. Na temelju navedenoga, podnositelj zahtjeva Nebojša Radmanović, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine, predlaže da Ustavni sud pobijane članove državnoga Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje proglasi neustavnim.

b) Odgovor Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine na zahtjev U 10/08

27. Zastupnički dom Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine je u svome odgovoru na zahtjev od 9. srpnja 2008. godine podržao pobijani Zakon, bez daljnjih obrazloženja, dok je Dom naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine podržao zahtjev podnositelja Nebojše Radmanovića, također bez daljnjih obrazloženja.

c) Odgovor Ministarstva financija i trezora na zahtjev U 10/08

28. Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine smatra zahtjev Nebojše Radmanovića neutemeljenim. Navodi kako čl. 22. i 23. državnoga Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje ne zadiru u nadležnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine, jer ova banka ima samo ulogu fiskalnog agenta Države u svezi obveznica temeljem računa «stare devizne štednje». Ovu ulogu Centralna banka Bosne i Hercegovine ima temeljem, kako članka 52. i dalje Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine, tako i na temelju članka 17. Zakona o zaduživanju, dugu i jamstvima Bosne i Hercegovine, te potpisanog Sporazuma između toga Ministarstva i Centralne banke Bosne i Hercegovine. Također, smatraju da je ustavni temelj za pobijani zakon članak III/1.(d) Ustava Bosne i Hercegovine, a svoj stav potvrđuju odluke Ustavnog suda U 14/05 i Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine broj CH/98/375 i drugi.

d) Odgovor Centralne banke na zahtjev U 10/08

29. U svome odgovoru za zahtjev, Centralna banka Bosne i Hercegovine je navela da su člankom 2. Zakona o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine određeni temeljni ciljevi i zadaće te institucije, ali je, istodobno, člankom 52. toga Zakona propisano kako će Centralna banka Bosne i Hercegovine raditi kao bankar i fiskalni agent Bosne i Hercegovine, tj. da neće djelovati kao bankarski i fiskalni agent bilo kojega entiteta, ako ne postoji zajednička odluka oba entiteta.

e) Navodi iz zahtjeva U 3 i 4/08

30. Obzirom na identičnost zahtjeva, Ustavni će sud sumirati navode iz oba zahtjeva.

31. Predsjedatelj Predsjedništva Bosne i Hercegovine dr. Haris Silajdžić i član Predsjedništva Bosne i Hercegovine Željko Komšić smatraju kako je Zakon o uvjetima i načinu izmirenja obveza temeljem računa stare devizne štednje emisijom obveznica u Republici Srpskoj, i to u dijelu koji se tiče roka dospijeca obveznica (čl. 9. i 13), odluke o emisiji obveznica (članak 16), u izravnoj oprečnosti sa Zakonom o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 28/06, 76/06 i 72/07), međunarodnim pravom i Ustavom Bosne i Hercegovine. Smatra da ove zakonske razlike narušavaju načelo jedinstvenog tržišta iz članka I/4. Ustava Bosne i Hercegovine, tj. slobodu kretanja kapitala. Ovakav stav potvrđuju odlukom Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (CH/98/375 i drugi, točka 1204). Također, te razlike vode ka nedopuštenim nejednakostima u pravima građana na njihovu imovinu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju u svezi članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine. Naime, građani Bosne i Hercegovine, sa prebivalištem u Republici Srpskoj, su pobijanim zakonskim rješenjima privilegirani, dok je Država obvezna ovo pravo regulirati na jednak način za sve, što je ona i učinila svojim zakonom. Ovakav stav, opet, potvrđuju odlukama Ustavnog suda (U 14/05, toč. 47. i dalje) i Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (CH/98/375 i drugi, točka 1198, 1201).

32. Također se tvrdi povreda članka III/1.(d) Ustava Bosne i Hercegovine u svezi članka VII Ustava Bosne i Hercegovine, jer se isplatom stare devizne štednje utiče na monetarnu politiku Bosne i Hercegovine, a to je isključiva nadležnost državnog tijela – Centralne banke. Obveza i nadležnost Države za rješavanjem pitanja «stare devizne štednje» proizlazi i iz članka 7. Sporazuma o pitanjima sukcesije («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 10/01 – Međunarodni sporazumi), a u svezi članka I/1. Ustava Bosne i Hercegovine i članka II/2. Aneksa 2 na Ustav Bosne i Hercegovine. Ovim je Sporazumom «preuzeta obveza pregovaranja u svezi garancija bivše SFRJ ili Narodne banke za štednju». Prema tome, narušava se «kontinuitet pravnih propisa». Ovakav je stav potvrđen odlukama Ustavnog suda (U 14/05, točka 38) i Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (CH/98/375 i drugi, toč. 1152, 1153. i 1197).

33. Podnositelji zahtjeva tvrde kako je državni zakon sustavni zakon, a ne okvirni zakon. Prema tome, on se mora provoditi na cijelom teritoriju Bosne i Hercegovine, a entitetima

i Brčko Distriktu nije data ovlast «donošenja svojih zakona u okviru utvrđenih rješenja», već samo propisa o postupku verificiranja (članak 26. državnoga Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje).

34. Konačno, podnosiocima zahtjeva tvrde kako implementiranje državnoga Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje nije moguće bez aktivnosti kako Države, tako i entiteta, tj. Brčko Distrikta.

f) Navodi iz zahtjeva U 5/08

35. Predsjedatelj Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Sulejman Tihić, nakon obrazloženja u svezi historijata zakonodavnih aktivnosti Države i entiteta, a u svezi izmirenja obveza temeljem računa stare devizne štednje, tvrdi da je ovo pitanje u isključivoj nadležnosti Bosne i Hercegovine. Pri tome se poziva na članak III/1.(e) Ustava Bosne i Hercegovine (financiranje institucija i plaćanje međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine) i 4. alineju Preambule Ustava Bosne i Hercegovine (poticanje općeg blagostanja). Svoj stav potvrđuje obrazloženjem iz odluka Ustavnog suda broj U 14/05 (toč. 38, 56) i Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine CH/98/375 i drugi (toč. 1202. i 1203). Nadalje, ukazuje na nadležnosti Bosne i Hercegovine sukladno odredbama čl. III/1.(d) i VII Ustava Bosne i Hercegovine. Smatra da entiteti i Brčko Distrikt BiH imaju samo onoliko nadležnosti koliko im je dodijeljeno državnim Zakonom o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje. Samim tim, Republika Srpska nema ustavnu nadležnost predviđati zakonske odredbe koje odstupaju od državnih rješenja, a to su konkretno: rok dospjeća obveznica od pet godina (članak 9), preuzimanje garancija za njihovu isplatu (članak 10), preuzimanje nadležnosti za utvrđivanje plana amortizacije i emitiranja obveznica (čl. 11. i 12). Također, podnositelj zahtjeva tvrdi da je pobijanim Zakonom došlo do povrede ustavnih odredbi u vezi zaštite ljudskih prava i sloboda. Pri tome se poziva na pravo na imovinu iz članka 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, za koju je u konkretnom slučaju nadležna garantirati Država, sukladno jednakim standardima, bez diskriminacije. Svoj stav potvrđuje stavovima iz odluka Ustavnog suda broj U 14/05 (točka 56) i Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine CH/98/375 i drugi (toč. 1202. i 1203). Što se tiče same Uredbe o postupku verificiranja potraživanja i gotovinskih isplata temeljem računa stare devizne štednje u Republici Srpskoj, podnositelj zahtjeva pobija članak 19, koji «mijenja strukturu izmirenja povećanjem maksimalnih gotovinskih naknada koje će se isplatiti sa 1.000 na 2.000 konvertibilnih maraka».

g) Odgovor Narodne skupštine Republike Srpske na zahtjeve (U 3, 4 i 5/08)

36. Donositelj prijepornih akata iz predmeta U 3, 4 i 5/08, prije svega, smatra da Ustavni sud nema nadležnost preispitivati «uredbu», kao podzakonski pravni, opći akt. Nadalje, tvrdi da su zahtjevi neprecizni, ne pozivaju se na odredbe Ustava Bosne i Hercegovine, niti zahtjevi razvidno ukazuju koje odredbe pobijanoga zakona trebaju biti proglašene neustavnim. Konačno, kao treći prigovor u svezi dopustivosti, ističe se kako podnositelji zahtijevaju ispitivanje usklađenosti državnoga i entitetskog zakona, kao i usklađenost entitetskog zakona sa odlukama Ustavnog suda i Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, a ne ispitivanje «ustavnosti».

37. Narodna skupština, u svezi merituma, smatra da ne postoji kontinuitet Bosne i Hercegovine u svezi pitanja isplate stare devizne štednje, jer je on uvjetovan novim ustavnopravnim rješenjima iz Ustava Bosne i Hercegovine (članak I/3. Ustava Bosne i Hercegovine). Osim toga, tvrdi kako se to odnosi i na pitanje međunarodnopravnih obveza Bosne i Hercegovine, koje se ispunjavaju, također, sukladno podjeli nadležnosti između Države i entiteta (članak III Ustava Bosne i Hercegovine). To dodatno dokazuje činjenicom da je Bosna i Hercegovina odbila ispuniti obveze iz presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu Ruže Jeličić (aplikacija broj 41183/02). Negira stav podnositelja zahtjeva da je došlo do povrede načela «kontinuiteta pravnih propisa» ili «jedininstvenog tržišta», te smatra te ocjene paušalnim i neutemeljenim.

38. Smatra kako entiteti imaju odgovornost za ovu materiju, zbog čega imaju pravo i odlučivati kako urediti ovo pitanje. Tvrdi da niti jedan članak Ustava Bosne i Hercegovine, a pogotovu čl. III/1, III/3.a) i VII ne daju Državi pravo preuzimanja nadležnosti koje je Republika Srpska regulirala prijepornim zakonom. Ukazuje kako je Republika Srpska sudjelovala u izradi državnoga zakona, čime je «pristala da je BiH nadležna za donošenje zakonodavnog okvira za rješavanje pitanja stare devizne štednje», Ipak, time je zakonom utvrđen minimum zahtjeva, ali je data ovlast entitetu za dalje reguliranje načela koja su utvrđena državnim zakonom (članak 1. stavak 4. i članak 29. državnoga Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje). To je Republika Srpska i učinila, i to na povoljniji način za građane Republike Srpske. U svezi ovih «pogodnosti» poziva se na Odluku Ustavnog suda broj U 5/98-I, koja ukazuje na mogućnost da entiteti daju širi opseg zaštite ljudskih prava i sloboda. Što se tiče plana amortizacije, smatraju kako je to «tehničko pitanje» i nije relevantno za ocjenu ustavnosti. Ističe da ni odluka Ustavnog suda nije isključila mogućnost sudjelovanja entiteta u realiziranju stare devizne štednje. Naglašava kako su entiteti dužnici i garanti stare devizne štednje, pa, samim tim, imaju

pravo i vršiti emisiju obveznica u svoje ime, dok je garancija Bosne i Hercegovine samo «formalnog», a ne «suštinskog» karaktera.

39. Narodna skupština se, također, poziva na isključivu nadležnost za pitanje obligacijsko-pravnih odnosa.

40. Osim toga, smatra da pitanje stare devizne štednje nema veze sa nadležnosti Države iz članka III/1.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, jer ne postoji element inozemnosti. Konačno, Narodna skupština ističe kako je pitanje isplate stare devizne štednje materija u kojoj sudjeluju i Država i entiteti, i to po više osnova: postupak verificiranja, donošenja zakona sa različitim administrativno-teritorijalnim razinama, itd. U konačnici, ukazuje na određene zakonske propise iz oblasti financijske politike Države i entiteta, na temelju kojih smatra kako Država nema nadležnost izdavati obveznice i davati garancije za njih, dok to pravo imaju entiteti. Pri tome se poziva na Zakon o zaduživanju, dugu i garancijama Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 52/05), Zakon o Centralnoj banci («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 1/97) i zakone o privatizaciji, zbog čega Republika Srpska nije «ugrozila» garancije Bosne i Hercegovine, već ih «preuzela» na temelju zakonskih ovlasti. Što se tiče monetarne politike Bosne i Hercegovine, smatra kako pitanje rješavanja isplate stare devizne štednje ne spada u domenu monetarne politike Bosne i Hercegovine. U konačnici, predlaže da se zahtjevi, kao i prijedlozi za usvajanjem privremene mjere, odbiju kao neutemeljeni.

h) Odgovor Ministarstva financija i trezora na zahtjeve (U 3, 4 i 5/08)

41. Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine podržava zahtjeve podnositelja, te smatra da je došlo do povrede članaka Ustava Bosne i Hercegovine: I/1, I/4, II/1, III/1.(d) i (e) i IV/4.(a) i (e). Podržava stavove Ustavnog suda i Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine iz odluka br. U 14/05 i CH/98/365 *et al.* Također, smatra da je došlo do narušavanja načela jednakopravnosti građana i prava iz Europske konvencije iz članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju u svezi članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine.

IV. Relevantni propisi

42. Ustav Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Članak II

Ljudska prava i osnovne slobode

1. Ljudska prava

Bosna i Hercegovina i oba entiteta će osigurati najviši razinu međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda. U tu svrhu postoji Povjerenstvo za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, kao što je predviđeno u Aneksu 6 Općeg okvirnog sporazuma.

[...]

3. Popis prava

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode ovoga članka, stavak 2 što uključuje:

[...]

(k) Pravo na imovinu.

6. Provedba

Bosna i Hercegovina i svi sudovi, uredi, državni organi, i tijela kojima posredno rukovode entiteti ili koja djeluju unutar entiteta, primjenjivat će i poštivati ljudska prava i temeljne slobode navedene u stavku 2.

[...]

Članak III

1. Nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine

Sljedeći poslovi su u nadležnosti institucija Bosne i Hercegovine:

- a) Vanjska politika.*
- b) Vanjskotrgovinska politika.*
- c) Carinska politika.*
- d) Monetarna politika, kako je to predviđeno člankom VII.*
- e) Financiranje institucija i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine.*
- f) Politika useljavanja, izbjeglica i azila kao i donošenje propisa o tome.*

- g) *Provedbu međunarodnih i međuentitetskih kaznenopravnih propisa, uključujući i odnose s Interpolom.*
- h) *Postavljanje i rad zajedničkih i međunarodnih komunikacijskih sredstava.*
- i) *Donošenje propisa o transportu među entitetima.*
- j) *Kontrola zračnog prometa.*

5. Dodatne nadležnosti:

(a) Bosna i Hercegovina će preuzeti nadležnost za one poslove o kojima se entiteti suglase; koji su predviđeni u Aneksima 5-8 Općeg okvirnog sporazuma; ili koji su potrebiti za očuvanje suvereniteta, teritorijalnog integriteta, političke neovisnosti i međunarodnog subjektiviteta Bosne i Hercegovine, sukladno s podjelom nadležnosti između institucija Bosne i Hercegovine. Mogu se po potrebi osnovati i dodatne institucije za obavljanje takovih nadležnosti.

[...]

Članak VII

Centralna banka Bosne i Hercegovine je jedina vlast za izdavanje valute i za tiskanje monetarnu politiku u cijeloj Bosni i Hercegovini.

1. Nadležnosti Centralne banke odredit će Parlamentarna skupština. [...]

43. U **Zakonu o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje** («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 28/06, 76/06 i 72/07) relevantne odredbe glase:

Članak 1.

(Predmet Zakona)

(1) Ovim se Zakonom uređuju postupak, način i rokovi izmirenja obveza Bosne i Hercegovine temeljem računa stare devizne štednje deponirane u domaćim bankama na teritoriju Bosne i Hercegovine.

(2) Za izmirenje obveza temeljem računa stare devizne štednje odgovorna je Bosna i Hercegovine, a sredstva osiguravaju Federacija Bosne i Hercegovine, Republika Srpska i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine.

(3) Osiguranje sredstava za nesmetano izmirenje obveza temeljem računa stare devizne štednje neće biti uvjetovano preraspodjelom sredstava javne potrošnje niti rebalansom proračuna.

(4) U svrhu iznalaženja mogućnosti osiguranja dodatnih sredstava za izmirenje obveza temeljem računa stare devizne štednje, ministarstva financija entiteta i Distrikta redovito će sagledavati stanje proračuna i iznalaziti mogućnost preraspodjele eventualnog viška sredstava proračuna s ciljem povoljnijih uvjeta povrata stare devizne štednje.

(5) Osiguranje sredstava sukladno stavku (2) ovoga članka temelji se na lokaciji svakog depozita u banci ili njezinim filijalama ili najnižim operativnim jedinicama koje su poslovale na teritoriju entiteta i Distrikta u kojima je deponirana devizna štednja.

(6) U osiguranju sredstava iz stavka (2) ovoga članka sudjeluje i Bosna i Hercegovina iz raspoloživih sredstava temeljem sukcesije bivše SFRJ i drugih raspoloživih sredstava, a Vijeće ministara Bosne i Hercegovine svojom odlukom utvrđuje iznos i način korištenja ovih sredstava.

(7) Izmiranju obveza Bosne i Hercegovine u smislu st. (1) i (2) ovoga članka prethodi postupak verificiranja potraživanja.

[...]

Članak 18. (Gotovinska isplata)

(2) Ako je verifikacija pojedinačnih zahtjeva završena potražitelj se slaže sa iznosom koji su agencije verificirale, potražitelj mora potpisati potvrdu o verificiranju. Potražitelju se, nakon što potpiše izjavu da se odriče prava na žalbu, isplaćuje maksimalan iznos od 100 KM ili ukupan iznos potraživanja do 100 KM. Po završetku postupka verificiranja, agencije pripremaju spisak svih verificiranih zahtjeva i iznosa.

(3) Osim toga, svakom pojedinom potražitelju evidentiranom u Registru se, nakon podnošenja potvrde o verificiranju, isplaćuje maksimalan iznos od 1.000 KM ili ukupan iznos potraživanja do 1.000 KM, koji uključuju i isplaćeni iznos sukladno stavku (2) ovog članka, i to do kraja 2007. godine, a ostatak neisplaćenih potraživanja izmiruje se putem obveznica sukladno ovome zakonu. Agencije, na potvrdu o verificiranju, unose iznos izvršenog plaćanja do 1.000 KM i obračunati ostatak neplaćenih potraživanja koji će biti izmiren putem obveznica. Potražitelj mora agencijama dostaviti podatke o nazivu svoje banke i broj bankovnog računa koje agencije unose na potvrdu o verificiranju i u svoje registre.

(4) Gotovinska isplata iz st. (2) i (3) ovoga članka vršit će se po postupku i na način propisan provedbenim propisima entiteta i Distrikta.

[...]

Članak 21.
(Uvjeti obveznica)

(1) Obveze koje nisu isplaćene u gotovini, sukladno članku 18. ovoga Zakona, izmi-ruju se putem obveznica. Obveznice će biti emitirane u elektronskoj formi, istodobno, i to u roku od 90 dana od dana posljednje gotovinske isplate sukladno članku 18. stavak 3. ovoga Zakona, a najkasnije do 31. ožujka 2008. godine, pod sljedećim uvjetima:

- a) rok dospjeća do devet godina, a najkasnije do 31. 12. 2016. godine s tim što će se raspored po godinama dospjeća obveznica utvrditi odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine
- b) godišnja kamata 2,5%
- c) mogućnost prijevremenog otkupa.

Članak 22.
(Emisija obveznica)

(1) Potvrda o verificiranju sadrži evidenciju iznosa obveznica koje treba emitirati svakome potražitelju. Iznosi navedeni u potvrdama o verificiranju zajedno s imenom, adresom, bankom i brojem bankovnog računa svakog potražitelja, kao i bilo koja dodatna informacija koja može biti potrebna, unose se u zvanični registar vlasništva obveznica koji vodi Centralna banka. U vrijeme emitiranja obveznica, iznos obveznica odražavat će vrijednost KM valute prema EUR valuti i to po zvaničnome tečaju Centralne banke na dan emitiranja. Centralna banka preko banke iz članka 6. stavak (3) ovoga Zakona izdaje potvrdu u papirnoj formi koja potvrđuje vlasništvo nad obveznicom za svakoga nositelja toga prava. Ova potvrda sadrži evidenciju emisije obveznica za vlasnika obveznice. Nakon toga, obveznice će biti u formi elektronskog zapisa i u potpunosti prenosive.

(2) Agencije su dužne surađivati i učiniti Registar i samu bazu podataka dostupnim zvaničnom registru Centralne banke.

Članak 23.
(Emitent obveznica)

(1) Obveznice emitira Bosna i Hercegovine u ime entiteta i Distrikta sukladno odredbama Zakona.

(2) Glavnica i kamata na ove obveznice izravno se isplaćuje iz dijela sredstava entiteta i Distrikta sa Jedinственог računa Trezora Bosne i Hercegovine. Poseban escrow račun i račun za servisiranje duga temeljem obveznica stare devizne štednje bit će otvoren

u Centralnoj banci za ovu svrhu, a Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine će upravljati njime.

(3) Sukladno članku 21. ovoga Zakona, uplate na escrow račun i račun za servisiranje duga vršit će se na temelju otplatnoga plana koji će biti pripremljen nakon završetka postupka verificiranja i nakon finaliziranja iznosa obveznica.

(4) Izmirenje obveza temeljem računa stare devizne štednje ima isti prioritet kao i izmirenje obveza temeljem servisiranja vanjskoga duga.

(5) Za izmirenje obveza temeljem računa stare devizne štednje iz stavka (2) ovoga članka garantira Bosna i Hercegovina sukladno Zakonu o zaduživanju, dugu garancijama Bosne i Hercegovine.

Članak 26.

(Provedbeni propisi)

Entitetske vlade i Skupština Distrikta, odnosno tijela koja oni ovlaste donose provedbene propise o postupku verificiranja prema potrebi.

[...].

Članak 29.

(Propisi entiteta i Distrikta)

Entiteti i Distrikt će u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu ovoga Zakona donijeti svoje propise kojima će detaljnije urediti materiju koja je predmet ovog Zakona.»

44. Zakon o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 1/97, 29/02, 8/03 13/03, 14/03, 76/06 i 32/07)

Članak 1.

1. Ovim se osniva Centralna banka Bosne i Hercegovine, pod nazivom Centralna banka Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Centralna banka). Na njenom se čelu nalazi Upravno vijeće i ona ne može davati kredite kreiranjem novca i u tom smislu djeluje kao currency board.

2. Po zakonu Bosne i Hercegovine, zakonu Federacije Bosne i Hercegovine i po zakonu Republike Srpske, Centralna banka je pravna osoba sa punim ovlastima. Centralna banka ima mogućnost sklapati ugovore, nabavljati i raspolagati s pokretnom i nepokretnom imovinom, te biti strana u sudskim postupcima.

[...]

Članak 2.

Ciljevi i temeljne zadaće Centralne banke

1. Cilj Centralne banke je postići i održati stabilnost domaće valute (konvertibilna marka) tako što izdaje domaću valutu prema aranžmanu poznatom pod nazivom currency board.

[...]

3. Temeljne zadaće Centralne banke koje se izvršavaju pod nadležnošću njezinoga Upravnog vijeća su:

- a. definirati, usvojiti i kontrolirati monetarnu politiku Bosne i Hercegovine izdavanjem domaće valute (konvertibilna marka) po tečaju određenom u članku 32. ovoga zakona i uz puno pokriće u slobodno konvertibilnim deviznim sredstvima, kao i kroz ostale funkcije koje ima prema ovom zakonu;
- b. držati i upravljati službenim deviznim pričuvama Centralne banke na siguran i profitabilan način;
- c. potpomagati ili uspostaviti i održavati odgovarajuće platne i obračunske sustave;
- d. izdavati propise za ostvarivanje aktivnosti utvrđenih u članku 2. stavak a. točka 3. ovoga zakona;

[...]

f. provoditi monetarnu politiku sukladno članku 2. stavak a. točka 3. ovoga zakona;

[...]

Glava IV. MONETARNA FUNKCIJA I DJELATNOST CENTRALNE BANKE

Članak 31.

Pravilo za izdavanje valute (aranžman currency board)

[...]

Aktiva:

[...]

(E) sve mjenice, solo mjenice, uvjerenja o depozitu, obveznice i drugi dugovni vrijednosni papiri koje izdaju rezidenti drugih zemalja osim Bosne i Hercegovine, a koji su naplativi u slobodno konvertibilnoj stranoj valuti i koji su držani od ili za račun Centralne banke i

Članak 34.

Ostale finansijske transakcije Centralne banke

1. *Sukladno odredbama stavaka 2. i 3. ovoga članka, Upravno vijeće Centralne banke ima ovlast poduzeti sve nužne djelatnosti s ciljem stjecanja, držanja i raspolaganja deviznom pričuvnom aktivom na siguran i profitabilan način, kako je definirano člankom 31. stavak 2. ovoga zakona.*

[...]

Članak 37.

Operacije na tržištu novca

Centralna banka se neće uključivati ni u kakve operacije na tržištu novca, uključujući tu i vrijednosne papire bilo koje vrste.

***Glava VII. ODNOSI CENTRALNE BANKE S DRUGIM JAVNIM
INSTITUCIJAMA***

Članak 52.

Bankar, savjetnik i fiskalni agent

1. *Centralna banka će raditi kao bankar i fiskalni agent Bosne i Hercegovine i javnih agencija koje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine odredi, pod uvjetom da niti jedna transakcija koju Centralna banka provede ne može služiti kao finansijska pomoć, uključujući kredit, za ili u korist Bosne i Hercegovine.*

[...]

4. *Centralna banka neće djelovati kao bankarski ili fiskalni agent bilo Federacije Bosne i Hercegovine ili Republike Srpske, ukoliko ne postoji zajednička odluka oba entiteta.*

[...]

Članak 55.

Funkcija fiskalnog agenta

Centralna banka može samo preko trust fonda (povjeriteljski fond) i prema uvjetima o kojima će se složiti s mjerodavnim tijelima Bosne i Hercegovine djelovati kao fiskalni agent za Bosnu i Hercegovinu i njene javne agencije u sljedećim slučajevima:

a. *prodaji dugovnih vrijednosnih papira koje su izdali, kao protokolista ili posrednika u transferu;*

- b. isplati glavnice, kamate i drugih troškova na te vrijednosne papire;
- c. platne transakcije koje se odnose na njihove račune kod Centralne banke i
- d. ostalim pitanjima koja su sukladna temeljnim ciljevima i zadaćama Centralne banke.

[...].

45. U **Zakonu o uvjetima i načinu izmirenja obveza temeljem računa stare devizne štednje emisijom obveznica u Republici Srpskoj** («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 1/08) relevantne odredbe glase:

Članak 2.

(1) *Iznos obveza temeljem računa stare devizne štednje koji se izmiruju emisijom obveznica utvrđuje se sukladno ovome zakonu i Uredbi o postupku verificiranja potraživanja i gotovinskih isplata temeljem računa stare devizne štednje u Republici Srpskoj, (u daljem tekstu: Uredba), («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 102/06, 124/06, 17/07, 62/07 i 105/07).*

(2) *Sredstva za izmirenje obveza temeljem stare devizne štednje osigurava Republika Srpska.*

[...]

Članak 8.

(1) *Obveze temeljem računa stare devizne štednje koje nisu izvršene isplatom u gotovini sukladno odredbama Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje i Uredbom izvršavaju se emisijom obveznica stare devizne štednje (u daljem tekstu: obveznice).*

(2) *Emisija obveznica može se izvršiti kroz više sukcesivnih emisija obveznica sa različitim nadnevcima emisije, a pod istim uvjetima emisije utvrđenim ovim zakonom.*

(3) *Obveznice su neograničeno prenosivi papiri od vrijednosti emitirane u nematerijaliziranom obliku – elektronskom zapisu, emitirane u seriji na temelju kojih vlasnici obveznica imaju pravo na naplatu glavnice i kamate sukladno zakonu i odluci o emisiji.*

Članak 9.

(1) *Obveznice se emitiraju pod sljedećim uvjetima:*

[...]

(g) rok dospijea: pet godina od dana emisije;

[...]

(2) Isplata dospjele glavnice i obračunate kamate vrši se prijenosom sredstava na račun vlasnika obveznice istekom sedam dana od dana dospijea glavnice odnosno dospijea kamate, bez odbitaka troškova i naknada Centralnog registra papira od vrijednosti A.D. Banjaluka (u daljem tekstu: Centralni registar).

(3) Centralni registar obavlja poslove platnog agenta sukladno zaključenom ugovoru.

(4) Obveznice će biti uvrštene na službeno burzansko tržište Banjalučke burze A.D. Banjaluka (u daljem tekstu: Banjalučka burza)

Članak 10.

(1) Obveznice predstavljaju izravnu i bezuvjetnu obvezu Republike Srpske, međusobno su ravnopravne i najmanje su u istom rangu sa svim drugim sadašnjim i budućim obvezama za čije izvršenje sredstva osigurava Republika Srpska.

(2) Republika Srpska može, u bilo koje vrijeme, otkupiti obveznice po bilo kojoj cijeni na tržištu ili na drugi način, sukladno odluci Vlade Republike Srpske (u daljem tekstu: Vlada), pod uvjetom da, u slučaju kupnje javnom ponudom, takva ponuda bude jednako dostupna svim vlasnicima obveznica.

(3) Vlasnik obveznice nema pravo tražiti prijevremeno dospijee obveznica, tj. proglasiti bilo koju obveznicu dospjelom i plativom prije njezinoga dospijea.

Članak 11.

Postupak emisije obveznica obuhvaća:

(a) donošenje odluke o emisiji

(b) upis obveznica na račune kod Centralnog registra.

Članak 12.

(1) Odluku o emisiji obveznica donosi Vlada.

[...]

(3) Sastavni dio odluke o emisiji je i otplatni plan kojim se utvrđuju rokovi otplate glavnice i kamate.

(4) Odluka o emisiji objavljuje se u Službenom glasniku Republike Srpske i najmanje jednom dnevnom listu dostupnom na cijelome teritoriju Bosne i Hercegovine.

Članak 13.

(1) Osoba ovlaštena za provedbu odluke o emisiji je dužna u roku od osam dana od dana donošenja odluke o emisiji podnijeti Centralnom registru zahtjev za registraciju (upis) obveznica.

(2) Uz zahtjev za registraciju obveznica, osoba ovlaštena za provedbu odluke o emisiji dostavlja odluku o emisiji i izvješće o obvezama temeljem računa stare devizne štednje koje se izvršavaju emisijom obveznica, a koje su verificirane sukladno odredbama Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje i Uredbom.

[...]

(4) Za točnost podataka u pojedinačnim i zbirnim izvješćima o izvršenom verificiranju potraživanja iz stavka 3. ovog članka odgovara APIF.

(5) Pravo vlasništva nad obveznicama i pravo raspolaganja stiče se danom upisa obveznica u Centralni registar.

(6) Republika Srpska se ne upisuje u registar emitenata kod Povjerenstva za papire od vrijednosti Republike Srpske.

Članak 14.

(1) Centralni registar je dužan, na temelju zaprimljenih odluke o emisiji i zahtjeva za registracijom obveznica sa izvješćem iz članka 13. stavak (2) ovoga zakona, registrirati emisiju, otvoriti i voditi račune vlasnika obveznica, izvršiti registraciju i čuvati podatke o stjecanju vlasništva i pravima iz obveznica, kao i izdavati izvješća, izvode i potvrde o stanju i promjenama na računima vlasnika obveznica, sukladno propisima koji uređuju tržište papira od vrijednosti i aktima Centralnog registra.

(2) Centralni registar je dužan obavijestiti Banjalučku burzu o registraciji obveznica.

(3) Na temelju izvješća Centralnog registra, obveznice emitirane sukladno ovome zakonu uvrstavaju se na službeno tržište Banjalučke burze.

(4) Na trgovanje obveznicama na sekundarnom tržištu primjenjuju se propisi kojima se uređuje tržište papira od vrijednosti.

Članak 15.

Troškove Centralnog registra temeljem otvaranja računa vlasnika obveznica, registracije emisije i izdavanja vlasniku obveznice prvog izvoda o vlasništvu nad obveznicama u emisiji obveznica, izvršenoj sukladno ovome zakonu snosi Republika Srpska.

Članak 16.

Odluku o emisiji obveznica Vlada donosi u roku od 60 dana od dana posljednjeg gotovinskog izmirenja obveza temeljem računa stare devizne štednje, a najkasnije do 1. ožujka 2008. godine.

[...]».

46. Članak 19. Uredbe o postupku verificiranja potraživanja i gotovinskih isplata temeljem računa stare devizne štednje u Republici Srpskoj («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 102/06, 124/06, 17/07, 62/07 i 105/07) glasi:

«Članak 19.

[...]

(3) Svakom pojedinom potražitelju evidentiranom u Registru isplaćuje se maksimalan iznos od 1.000 KM ili ukupan iznos od 1.000 KM, koji uključuju i isplaćeni iznos iz stavka 1. ovoga članka.

[...]

(7) Pored isplata iz st. 2. i 3. ovoga članka, Vlada će sukladno financijskim mogućnostima donijeti odluku o postupku i dinamici dodatnih gotovinskih isplata maksimalno od 1.000 KM ili ukupnog iznosa do 1.000 KM.

[...]».

V. Dopustivost

47. Zahtjeve za ocjenom ustavnosti podnijeli su predsjedatelj i dva člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, kao i predsjedatelj Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, što znači da su zahtjeve podnijele ovlaštene osobe iz članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine. Predmet zahtjeva je ocjena ustavnosti pobijanih odredbi Zakona o uvjetima i načinu izmirenja obveza temeljem računa stare devizne štednje emisijom obveznica u Republici Srpskoj («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 1/08) od 12.

siječnja 2008. godine, Uredbe o postupku verificiranja potraživanja i gotovinskih isplata temeljem računa stare devizne štednje u Republici Srpskoj («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 102/06, 124/06, 17/07, 62/07 i 107/07) i Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 28/06, 76/06 i 72/07), koje su donijeli Narodna skupština Republike Srpske, Vlada Republike Srpske i Parlamentarna skupština BiH.

V.a. Nadležnost za ispitivanje ustavnosti «zakona» (U 3, 4, 5, 10/08)

48. Ustavni sud nema dvojbe u vezi sa nadležnosti Ustavnog suda prema članku VI/3.(a) alineja 2. Ustava Bosne i Hercegovine za rješavanje pitanja ustavnosti pobijana dva zakona, jednoga Republike Srpske i drugoga Bosne i Hercegovine. Prema tome, imajući u vidu odredbe članka VI/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 17. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud ustvrdio kako su predmetni zahtjevi, u dijelu koji se tiče Zakona o uvjetima i načinu izmirenja obveza temeljem računa stare devizne štednje emisijom obveznica u Republici Srpskoj i državnog Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje dopustivi, zato što su ih podnijeli ovlašteni subjekti, i zato što ne postoji nijedan formalni razlog iz članka 17. stavak 1. Pravila Ustavnog suda zbog kojega zahtjev nije dopustiv.

V.b. Nadležnost za ispitivanje ustavnosti «uredbe» (U 5/08)

49. Postavlja se pitanje nadležnosti Ustavnog suda za preispitivanje usuglašenosti Uredbe Vlade Republike Srpske o postupku verificiranja potraživanja i gotovinskih isplata temeljem računa stare devizne štednje u Republici Srpskoj.

50. Prigovor nenadležnosti je stavila Narodna skupština Republike Srpske.

51. Članak VI/3.(a), 2. alineja, prva rečenica Ustava Bosne i Hercegovine propisuje *inter alia* nadležnost Ustavnog suda za preispitivanjem «je li bilo koja odredba ustava ili zakona jednog entiteta sukladna ovome Ustavu».

52. Ipak, Ustavni sud smatra da u trenutačnoj situaciji nema potrebe za razmatranjem dopustivosti zahtjeva. Naime, iako je pobijana Uredba Vlade Republike Srpske o postupku verificiranja potraživanja i gotovinskih isplata temeljem računa stare devizne štednje u Republici Srpskoj formalnopravno na snazi, ova je Uredba *de facto* izvan snage i nema praktični značaj.

53. Odredbe toč. 3. i 7. članka 19. ove Uredbe su izvršene. Članak 65. stavak 1. točka 4. predviđa da će Ustavni sud obustaviti postupak kada utvrdi kako su prestale «postojati pretpostavke za vođenjem postupka ili kada Ustavni sud utvrdi da nije svrsishodno voditi daljnji postupak pod uvjetom da je to sukladno poštivanju ljudskih prava».

54. Na temelju prethodno navedenoga, a imajući u vidu odredbu članka 65. stavak 1. točka 4. Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će Ustavni sud donijeti odluku kojom se obustavlja postupak kada utvrdi da nije svrsishodno voditi daljnji postupak, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

VI. Meritum

55. Predmetni slučaj se tiče dva različita zahtjeva. Prvi zahtjev, koji će biti i kronološki prvi riješen, odnosi se na ocjenu ustavnosti čl. 22. i 23. Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje. Drugi se zahtjev odnosi na ocjenu ustavnosti Zakona o uvjetima i načinu izmirenja obveza temeljem računa stare devizne štednje emisijom obveznica u Republici Srpskoj. Oba zahtjeva, kao što je prethodno utvrđeno, su dopustivi.

VI.a. Ocjena ustavnosti čl. 22. i 23. Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje

56. Podnositelj zahtjeva, član Predsjedništva Bosne i Hercegovine Nebojša Radmanović, tvrdi kako su neustavne odredbe čl. 22. i 23. Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje. Ove odredbe glase:

Članak 22. **(Emisija obveznica)**

(1) Potvrda o verificiranju sadrži evidenciju iznosa obveznica koje se trebaju emitirati svakom potražitelju. Iznosi navedeni u potvrdama o verificiranju zajedno s imenom, adresom, bankom i brojem bankovnog računa svakoga potražitelja, kao i bilo koja dodatna informacija koja može biti potrebna, unose se u zvanični registar vlasništva obveznica koji vodi Centralna banka. U vrijeme emitiranja obveznica, iznos obveznica odražavat će vrijednost KM valute prema EUR valuti i to po zvaničnom tečaju Centralne banke na dan emitiranja. Centralna banka preko banke iz članka 6. stavak (3) ovoga Zakona izdaje potvrdu u papirnoj formi koja potvrđuje vlasništvo nad obveznicom za svakog nositelja tog prava. Ova potvrda sadrži evidenciju emisije obveznica za vlasnika obveznice. Nakon toga, obveznice će biti u formi elektronskog zapisa i u potpunosti prenosive.

(2) Agencije su dužne surađivati i učiniti Registar i samu bazu podataka dostupnim zvaničnom registru Centralne banke.

Članak 23.
(Emitent obveznica)

(1) Obveznice emitira Bosna i Hercegovine u ime entiteta i Distrikta sukladno odredbama Zakona.

(2) Glavnica i kamata na ove obveznice izravno se isplaćuje iz dijela sredstava entiteta i Distrikta sa Jedinstvenog računa Trezora Bosne i Hercegovine. Poseban escrow račun i račun za servisiranje duga temeljem obveznica stare devizne štednje bit će otvoren u Centralnoj banci za ovu svrhu, a Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine će upravljati njime.

(3) Sukladno članku 21. ovoga Zakona, uplate na escrow račun i račun za servisiranje duga vršit će se na temelju otplatnog plana koji će biti pripremljen nakon završetka postupka verificiranja i nakon finaliziranja iznosa obveznica.

(4) Izmirenje obveza temeljem računa stare devizne štednje ima isti prioritet kao i izmirenje obveza temeljem servisiranja vanjskog duga.

(5) Za izmirenje obveza temeljem računa stare devizne štednje iz stavka (2) ovoga članka garantira Bosna i Hercegovina sukladno Zakonu o zaduživanju, dugu garancijama Bosne i Hercegovine.

57. U svome zahtjevu podnositelj navodi da prijeporne odredbe čl. 22. i 23. državnoga Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje nisu sukladne članku VII Ustava Bosne i Hercegovine, jer Centralnoj banci Bosne i Hercegovine nisu date nadležnosti koje su predviđene temeljem čl. 22. i 23. državnoga Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje, niti predviđene Zakonom o Centralnoj banci.

58. U svome odgovoru na zahtjev Centralna banka Bosne i Hercegovine navodi da ta institucija, prema članku 52. Zakona o Centralnoj banci, može raditi kao bankar i fiskalni agent Bosne i Hercegovine, tj. da neće djelovati kao bankarski i fiskalni agent bilo kojega entiteta, ako ne postoji zajednička odluka oba entiteta.

59. Ustavni sud smatra da je zahtjev neutemeljen iz sljedećih razloga.

60. Centralna banka je ustavna institucija Bosne i Hercegovine. U članku VII stavak 1, prva rečenica, propisano je da će Centralna banka Bosne i Hercegovine biti jedina odgovorna za izdavanje novca i monetarnu politiku u cijeloj Bosni i Hercegovini. Prema tome, to je Ustavom određena «isključiva» nadležnost Centralne banke Bosne i Hercegovine što, prije svega, znači da niti jedna druga državna ili entitetska institucija nema pravo postupati u toj oblasti. Međutim, to ne isključuje da Centralna banka ima i druge nadležnosti, jer je u točki 1. članka VII stavak 1. Ustava BiH dodatno stipulirano kako će nadležnosti Centralne banke BiH odrediti Parlamentarna skupština.

61. Za Ustavni sud, ustavna ovlast Parlamentarne skupštine da odredi nadležnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine zakonom ne može se tumačiti tako da Parlamentarna skupština smije odrediti nadležnosti isključivo unutar obveze tiskanja novca i monetarne politike. Međutim, Parlamentarna skupština, prigodom određivanja nadležnosti Centralne banke Bosne i Hercegovine, mora poštovati Ustav Bosne i Hercegovine, posebice odredbe o podjeli nadležnosti između Države i njezinih administrativno-teritorijalnih jedinica i funkcionalnog kruga djelovanja pojedinih tijela, kako Centralna banka Bosne i Hercegovine ne bi preuzela nadležnosti koje ne spadaju u državne i time povrijedila načelo iz članka I/3. Ustava Bosne i Hercegovine, ili kako Centralna banka Bosne i Hercegovine ne bi preuzela nadležnosti drugih tijela i time povrijedila načelo podjele vlasti, kao inherentnog elementa načela vladavine prava iz članka I/2. Ustava Bosne i Hercegovine. Potvrdu ovakvoga stava Ustavni sud nalazi i u članku 4. stavak 1. Zakona o Centralnoj banci, koji propisuje kako «Centralna banka zastupa Bosnu i Hercegovinu na svim međuvladinim sastancima, tijelima i organizacijama o pitanjima monetarne politike i drugih pitanja koja su u njezinoj nadležnosti». Prema tome, i sama Parlamentarna skupština, kao donositelj ovoga zakona, smatrala je da se Centralnoj banci mogu dodijeliti i druge nadležnosti osim reguliranja monetarne politike.

62. I, doista, u Zakonu o Centralnoj banci, Centralna banka ima određene nadležnosti koje imaju manje dodirnih točaka sa «monetarnom politikom» i «tiskanjem novca» u smislu članka VII stavak 1, prva rečenica Ustava Bosne i Hercegovine. Tako, prema članku 2. stavak 3. točka (e), Centralna banka «koordinira djelatnosti agencija koje su nadležne za izdavanje bankarskih licenci i vršenje supervizije banaka u entitetima [...]». Nadalje, Centralna banka Bosne i Hercegovine djeluje kao banka, te joj Zakon o Centralnoj banci dodjeljuje funkcije koje bi njoj, kao financijskoj instituciji, po naravi stvari pripadale. Tako članak 4. stavak 2. Zakona o Centralnoj banci predviđa da Centralna banka ima pravo pružati «bankarske usluge u korist stranih vlada, stranih centralnih banaka i monetarnih vlasti, te u korist međunarodnih organizacija u kojima ona ili Bosna

i Hercegovina sudjeluje». Slično, članak 52. *et sequ.* Zakona o Centralnoj banci propisuje kako će Centralna banka raditi kao bankar i fiskalni agent Bosne i Hercegovine i javnih agencija koje Predsjedništvo Bosne i Hercegovine odredi Zakonom o Centralnoj banci, kao financijski savjetnik i konzultant ili depozitar i zastupnik pri plaćanju. Kada je riječ o ulozi Centralne banke kao «fiskalnog agenta» Bosne i Hercegovine, ona bi trebala obuhvatiti sve poslove rukovođenja i upravljanja fiskalnim materijama, uključujući isplaćivanje dividendi za vaučere, dionice ili obveznice pri dospijeću, kao i obračun i isplatu kamata sukladno zakonskim odredbama. Upravo članak 55. Zakona o Centralnoj banci određuje, između ostalog, da Centralna banka, kao fiskalni agent, ima pravo izdavati dugovane vrijednosne papire, kao protokolista ili posrednik u transferu (stavak 1.a)) ili isplatiti glavnice, kamate i druge troškove na te vrijednosne papire (stavak 1.b)).

63. Članak 22. stavak 1. državnog Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje određuje da će Centralna banka voditi zvanični registar vlasništva obveznica, a koje će se izdati temeljem potvrde o verificiranju stare devizne štednje. Nadalje, Centralna banka, na temelju iste odredbe, izdaje potvrdu u papirnoj formi, koja potvrđuje vlasništvo nad obveznicom za svakog nositelja prava. Nadalje, članak 23. stavak 2. državnoga Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje određuje da će Centralna banka voditi poseban *escrow* račun za servisiranje duga temeljem obveznica stare devizne štednje, a Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine će njime upravljati.

64. Dovodeći u svezu obrazloženje o nadležnostima Centralne banke Bosne i Hercegovine, posebice njezine uloge fiskalnog agenta, za Ustavni sud nisu upitne odredbe čl. 22. i 23. državnoga Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje. Centralna banka Bosne i Hercegovine, kao banka, ima pravo pružati takve vrste usluga Bosni i Hercegovini, a koja ima neupitno pravo, kao administrativno-teritorijalna jedinica i pravni subjekt, izdavati obveznice kada to smatra potrebnim. Ustavni sud u tome ne vidi bilo kakvu proturječnost sa Ustavom Bosne i Hercegovine, posebice, jer se time ne narušava ustavnopravni sustav Bosne i Hercegovine.

65. Konačno, Ustavni sud posebno ukazuje na činjenicu da je Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine donijela Zakon o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje, čije odredbe se pobijaju pred Ustavnim sudom. Članak VII stavak 1. točka 1. prva rečenica ne propisuje *expressis verbis* da će se nadležnosti Centralne banke isključivo odrediti jednim zakonom o Centralnoj banci. Prema tome, sam Ustav Bosne i Hercegovine ne isključuje mogućnost da se te nadležnosti donesu temeljem više zakona, s tim što je

potrebno da to bude zakonodavac na državnoj razini. Ovo posebice potvrđuje činjenica da je ustavotvorac koristio izraz koji ukazuje da se nadležnosti Centralne banke mogu više puta odrediti («Nadležnosti Centralne banke *određivat će* Parlamentarna skupština»).

66. Konačno, Ustavni sud naglašava kako je svrha odredbi čl. 22. i 23. državnoga Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje, između ostalog, i osiguravanje najviše razine međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda (članak II/1. Ustava Bosne i Hercegovine) u smislu maksimalne tehničke operacionalizacije i garancije prava na isplatu «stare devizne štednje», kao imovinskoga prava iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

67. Na temelju svega navedenoga, Ustavni sud smatra kako su čl. 22. i 23. državnoga Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje u suglasnosti s člankom VII Ustava Bosne i Hercegovine.

VI.b. Ocjena ustavnosti Zakona o uvjetima i načinu izmirenja obveza temeljem računa stare devizne štednje emisijom obveznica u Republici Srpskoj

68. Podnositelji zahtjeva, predsjedatelj Predsjedništva Bosne i Hercegovine dr. Haris Silajdžić (U 3/08), član Predsjedništva Bosne i Hercegovine Željko Komšić (U 4/08) i predsjedatelj Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Sulejman Tihić (U 5/08), smatraju da Zakon o uvjetima i načinu izmirenja obveza temeljem računa stare devizne štednje emisijom obveznica u Republici Srpskoj nije ustavan. U svojim zahtjevima ističu kako odredbe ovoga Zakona koje se tiču propisivanja emitenta obveznica, uvjeta za izdavanje obveznica, amortizacijskog plana i dospijeća obveznica, te davanja garancija za njihovu isplatu po dospijeću nisu ustavne.

69. Naime, članak 8. stavak 2. Zakona propisuje kako se «emisija obveznica može vršiti kroz više sukcesivnih emisija obveznica sa različitim nadnevcima emisije, a pod istim uvjetima emisije utvrđenim ovim zakonom». Članak 9. stavak 1.(g) propisuje «rok dospijeća: pet godina od dana emisije», dok stavak 2. predviđa da se isplata «dospjele glavnice i obračunate kamate vrši [...] prijenosom sredstava na račun vlasnika obveznice istekom sedam dana od dana dospijeća glavnice odnosno dospijeća kamate, bez odbitaka troškova i naknada Centralnog registra papira od vrijednosti A.D. Banja Luka (u daljem tekstu: Centralni registar)». U članku 10. stavak 1. Zakona je regulirano da «obveznice predstavljaju izravnu i bezuvjetnu obvezu Republike Srpske, međusobno su ravnopravne i najmanje su u istom rangu sa svim drugim sadašnjim i budućim obvezama za čije izvršenje

sredstva osigurava Republika Srpska». Članak 11. regulira postupak emisije obveznica u Republici Srpskoj, koji obuhvaća donošenje odluke o emisiji (a) i upis obveznica na račune kod Centralnog registra (b). Članak 12. stavak 1. predviđa da će odluku o emisiji donijeti Vlada Republike Srpske, dok su u st. 2. i 3. propisani sastavni dijelovi odluke o emisiji, od čega je otplatni plan jedan od njih. Članak 13. stavak 1. propisuje da je «osoba ovlaštena za provedbu odluke o emisiji dužna u roku od osam dana od dana donošenja odluke o emisiji podnijeti Centralnom registru zahtjev za registraciju (upis) obveznica». U stavku 2. se propisuju daljnje obveze te osobe u svezi registriranja kod Centralnog registra. U stavku 5. stipulirano je da se «pravo vlasništva nad obveznicama i pravo raspolaganja stiče [...] danom upisa obveznica u Centralni registar». Članak 14. određuje obveze Centralnog registra, koje, *inter alia*, uključuju registriranje emisije obveznica, otvaranje i vođenje računa vlasnika obveznica, izvršavanje registracije i čuvanje podataka o stjecanju vlasništva i pravima iz obveznica, kao i izdavanje izvješća, izvoda i potvrda o stanju i promjenama na računima vlasnika obveznica, sukladno propisima koji uređuju tržište papira od vrijednosti i aktima Centralnog registra. Članak 15. regulira pitanja troškova Centralnog registra za svoje usluge, te daljnje njegove obveze. Članak 16. propisuje da će Vlada Republike Srpske donijeti odluku o emisiji obveznica «u roku od 60 dana od dana posljednjeg gotovinskog izmirenja obveza temeljem računa stare devizne štednje, a najkasnije do 1. ožujka 2008. godine».

70. Za razliku od ovoga Zakona, državni Zakon o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje propisuje, također, emitenta obveznica, uvjete za izdavanje obveznica, amortizacijski plan i dospijeće obveznica, te davanja garancija za njihovu isplatu po dospijeću. Tako je u članku 1. stavak 2. propisano kako je «za izmirenje obveza temeljem računa stare devizne štednje odgovorna Bosna i Hercegovine, a sredstva osiguravaju Federacija Bosne i Hercegovine, Republika Srpska i Brčko Distrikt Bosne i Hercegovine». U članku 21. su propisani uvjeti obveznica. Stavak 1. određuje rok emisije obveznica za obveze koje nisu isplaćene u gotovini, a on je najkasnije do 31. ožujka 2008. godine. Daljnji uvjeti emisije obveznica su: (a) rok dospijeća do devet godina, a najkasnije do 31. prosinca 2016. godine s tim što će se raspored po godinama dospijeća obveznica utvrditi odlukom Vijeća ministara Bosne i Hercegovine; (b) godišnja kamata 2,5%; (c) mogućnost prijevremenog otkupa. U članku 22. je propisano kako će se podaci iz potvrde o verificiranju unositi u zvanični registar vlasništva obveznica koji vodi Centralna banka, koja će «preko banke iz članka 6. stavak 3. [...] Zakona izdati potvrdu u papirnoj formi koja potvrđuje vlasništvo nad obveznicom za svakoga nositelja toga prava». Članak 23. stavak 1. propisuje kako će Bosna i Hercegovine u ime entiteta i Distrikta emitirati obveznice. Na temelju stavka 2. istoga članka glavnica i kamata na ove obveznice izravno

se isplaćuje iz dijela sredstava entiteta i Distrikta sa Jedinstvenog računa Trezora Bosne i Hercegovine. Poseban *escrow* račun i račun za servisiranje duga temeljem obveznica stare devizne štednje bit će otvoren u Centralnoj banci za ovu svrhu, a Ministarstvo financija i trezora Bosne i Hercegovine će upravljati njime.» Stavak 3. propisuje kako sukladno članku 21. [...] Zakona, uplate na *escrow* račun i račun za servisiranje duga vršit će se na temelju otplatnoga plana koji će biti pripremljen nakon završetka postupka verificiranja i nakon finaliziranja iznosa obveznica. Na temelju članka 4, «izmirenje obveza temeljem računa stare devizne štednje ima isti prioritet kao i izmirenje obveza temeljem servisiranja vanjskoga duga». Na temelju stavka 5, «za izmirenje obveza temeljem računa stare devizne štednje iz stavka 2. ovoga članka garantira Bosna i Hercegovina sukladno Zakonu o zaduživanju, dugu i garancijama Bosne i Hercegovine».

71. Kada se usporede ova dva zakona, razvidno proizlazi da postoji veliki broj odredbi koje se preklapaju u materiji koja je predmetom zakona, a koje očevidno nisu identične. To se posebice tiče vremena, načina i uvjeta izdavanja obveznica, kao i davanja garancija za njih. Na taj je način došlo do sukoba zakonskih odredbi dvije različite administrativno-teritorijalne razine, a koje se tiču identične materije.

72. Podnositelji zahtjeva upravo tvrde kako je Republika Srpska, donoseći svoj zakon kojim autonomno regulira oblasti koje su regulirane državnim zakonom, povrijedila odredbe 4. alineje Preambule Ustava Bosne i Hercegovine, članak I/4, članak II/4. u svezi članka II/3.(k) i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, članak III/1.(d) u svezi članka VII, III/1.e), te članak II/2. Aneksa 2 na Ustav Bosne i Hercegovine. Narodna skupština negira ove stavove, pozivajući se na obrazloženje sumirano u toč. 35. *et sequ.* ove odluke. S druge strane, Ministarstvo trezora i financija Bosne i Hercegovine podržava stav podnositelja zahtjeva.

73. Prije svega, Ustavni sud smatra da pitanje isplate «stare devizne štednje» pokreće pitanje imovinskih prava i njihove zaštite u svezi članka II/3.(k) i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Pitanje zaštite ovoga prava spada kako u nadležnost države tako i entiteta. Prema tome, radi se u konkretnom slučaju o konkurentnoj nadležnosti, tj. preklapanju nadležnosti dvije administrativno-teritorijalne razine za reguliranje i implementiranje pitanja isplate «stare devizne štednje», te je ustavnost oba zakona sasvim moguća. Pri tome, Ustavni sud posebice ukazuje na odredbe članka II/1. i članka II/6. Ustava, prema kojima proizlazi razvidna obveza zaštite ljudskih prava i za državu i za entitete, a to znači da se to mora osigurati i tako što će i država i entiteti donijeti odgovarajuće propise.

74. Prema tome entiteti, pored države, mogu donijeti i zakone kojima se regulira pitanje imovine, kako je to, uostalom, i navedeno u odlukama o prihvatljivosti i meritumu Povjerenstva za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine, CH/98/375 i drugi, *Besarović i drugi* i Ustavnog suda broj U 14/05. Naime, Povjerenstvo je zaključilo da postoji razvidna indikacija o nadležnosti Države da regulira «staru deviznu štednju», bar u formuliranju općih načela koje treba primijeniti. Konačno, Povjerenstvo je naglasilo kako činjenica da je jedan entitet (u konkretnom slučaju Federacija Bosne i Hercegovine) usvojio Zakon o utvrđivanju i načinu izmirenja unutarnjih obveza Federacije Bosne i Hercegovine, ne može osloboditi Državu obveze da ovo pitanje riješi, barem načelno, na državnoj razini i sukladno članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, za koji je Država izravno odgovorna (točka 1154). Ustavni je sud zaključio, u svojoj Odluci U 14/05, da prema članku II/1. Ustava Bosne i Hercegovine Bosna i Hercegovina i njezini entiteti trebaju osigurati najvišu razinu međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda. Nadalje, Ustavni je sud naglasio kako je «Bosna i Hercegovina, u okviru svojih nadležnosti u smislu članka III/5. točka (a) Ustava BiH, a s ciljem ispunjenja svojih obveza iz Aneksa VI Općeg okvirnog sporazuma, mjerodavna za donošenje zakonodavnog okvira za rješavanje pitanja stare devizne štednje i to na jedinstven način za sve građane BiH. Ta obveza Bosne i Hercegovine proizlazi i iz njezinih isključivih nadležnosti iz članka III/1.(e) Ustava BiH. Tek po ispunjenju toga uvjeta entiteti i Brčko Distrikt bi mogli, u okviru povjerenih ovlasti, regulirati to pitanje sukladno načelima prethodno utvrđenim jedinstvenim zakonodavstvom na razini Bosne i Hercegovine».

75. Kod pitanja jesu li entiteti svojim propisima izašli izvan svoje nadležnosti, tj. regulirali cjelokupnu oblast «stare devizne štednje», Ustavni sud smatra da nisu, jer je prethodno donesen državni zakon koji je razvidno dao s jedne strane ciljeve, a s druge strane granice, ovlasti entiteta i Brčko Distrikta. Nadalje, kod pitanja jesu li entiteti izašli iz okvira svoje ustavne nadležnosti i ušli u prostor države, a u svezi pitanja povoljnijih uvjeta isplate «stare devizne štednje», Ustavni sud, također, ne može naći protuustavnost ovih odredbi. Naime, državni zakon u izmjenama i dopunama iz rujna 2007. godine (sadašnji članak 1. stavak 4), je razvidno propisao kako «u svrhu iznalaženja mogućnosti osiguranja dodatnih sredstava za izmirenje obveza temeljem računa stare devizne štednje, ministarstva financija entiteta i Distrikta redovito će sagledavati stanje proračuna i iznalaziti mogućnost preraspodjele eventualnog viška sredstava proračuna s ciljem povoljnijih uvjeta povrata stare devizne štednje». Prema tome, državni je zakon predvidio mogućnost i granice odstupanja entitetskoga zakona od državnoga. Iznalaženje boljih uvjeta za isplatu stare devizne štednje, prema tome, ima zakonsku osnovu, a slijedi

i cilj garantiranja «najveće razine međunarodno priznatih ljudskih prava i fundamentalnih sloboda» (članak II/1. Ustava BiH). S druge strane, državni je zakon propisao gornju granicu za rok dospijea obveznica, a to je devet godina (članak 21. stavak 1.a) Zakona), dok je Vijeće ministara naknadno utvrdilo rok od sedam godina. Konačno, kod pitanja jesu li entiteti svojim propisima izašli izvan svoje nadležnosti, Ustavni sud naglašava kako sukladno članku VI/3.(a) Ustava BiH nije mjerodavan ispitivati usuglašenost ili dosljednost entitetskoga zakona sa državnim zakonom, već ustavnost jednoga ili drugog zakona. Prema tome, jedino pitanje koje Ustavni sud može razmatrati jeste ono koje se temelji na Ustavu BiH.

76. S druge strane, Ustavni sud ne nalazi potrebu za preispitivanjem ustavnosti pobijanih zakonskih odredbi u odnosu na druge ustavne odredbe koje su naveli podnositelji zahtjeva. Naime, u svezi članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju u svezi članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud naglašava da je stvorena u entitetima, na temelju različitih zakona, razlika među «štedišama». Naime, davanjem boljih uvjeta u Republici Srpskoj izvršena je «pozitivna diskriminacija» za vlastite štediša. Ipak, izvor ove diskriminacije ne leži u entitetskom zakonu, već u članku 1. stavak 4. državnoga Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje, koji je, upravo, propisao da entiteti, tj. Brčko Distrikt, imaju pravo stvarati razlike među štedišama, a koje su posljedica različitih finansijskih mogućnosti entiteta, tj. Brčko Distrikta. Nadalje, Ustavni sud ne smatra kako ovakvim odnosom države i entiteta u svezi isplate «stare devizne štednje» dolazi do povrede članka III/1.(d) Ustava Bosne i Hercegovine u svezi članka VII Ustava Bosne i Hercegovine, jer se isplatom stare devizne štednje ne utiče na monetarnu politiku Bosne i Hercegovine. «Monetarna politika» jeste izdavanje domaće valute uz puno pokriće u slobodnim konvertibilnim deviznim sredstvima po fiksnom tečaju 1 KM:0,51129 EURO (članak 2. stavak 3. Zakona o Centralnoj banci), a to je isključiva nadležnost državnoga tijela – Centralne banke. Također, isplata stare devizne štednje se ne tiče članka III/1.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, jer je to «unutarnji» dug Bosne i Hercegovine naspram vlastitih građana, a ne međunarodna obveza Bosne i Hercegovine.

77. Na temelju navedenoga, Ustavni sud smatra kako su odredbe čl. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14. i 16. Zakona o uvjetima i načinu izmirenja obveza temeljem računa stare devizne štednje emisijom obveznica u Republici Srpskoj («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 1/08) sukladne Ustavu Bosne i Hercegovine.

VII. Zaključak

78. Ustavni je sud, prije svega, ustvrdio kako su čl. 22. i 23. Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje sukladne Ustavu Bosne i Hercegovine, jer je Parlament Bosne i Hercegovine, koji, inače, sukladno članku VII Ustava Bosne i Hercegovine ima tu nadležnost, Zakonom o Centralnoj banci Bosne i Hercegovine odredio da Centralna banka Bosne i Hercegovine može biti fiskalni agent Bosni i Hercegovini u svezi izmirenja «stare devizne štednje» preko obveznica.

79. Ustavni je sud, također, ustvrdio kako su na polju zaštite ljudskih prava i sloboda, uključujući pitanje isplate «stare devizne štednje» mjerodavni i Država Bosna i Hercegovina i entiteti. Stoga Republika Srpska, predviđajući bolje uvjete za isplatu «stare devizne štednje», nije povrijedila Ustav Bosne i Hercegovine, jer je to sukladno članku II/1. i članku II/6. Ustava Bosne i Hercegovine.

80. Obzirom na odluku Ustavnog suda u ovome predmetu nije nužno posebice razmatrati zahtjeve člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine Željka Komšića (U 4/08) i predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine Sulejmana Tihića (U 5/08) za donošenjem privremene mjere.

81. Na temelju članka 61. st. 1. i 3, te članka 65. stavak 1. točka 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke. Sastavni dio ove odluke čine izuzeto mišljenje o neslaganju sutkinje Seade Palavrić i izuzeto mišljenje sutkinje Valerije Galić o djelomičnom neslaganju.

82. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

IZUZETO MIŠLJENJE

sutkinje Seade Palavrić o neslaganju s Odlukom u predmetu broj U 3/08

U odnosu na većinsko odlučenje Suda u Odluci broj U 3/08, u kojoj su spojeni zahtjevi br. U 3/08, U 4/08, U 5/08 i U 10/08, donesenoj na Plenarnom zasjedanju 4. listopada 2008. godine

- Pridružujem se Izuzetom mišljenju sutkinje Valerije Galić o djelomičnom neslaganju s Odlukom Ustavnog suda, iz svih razloga koje je iznijela sutkinja Galić;
- Izuzimam vlastito mišljenje o neslaganju s Odlukom Ustavnog suda, iz sljedećih razloga:

Prije svega, smatram da je Ustavni sud u potpunosti izbjegao baviti se pitanjem stare devizne štednje, u smislu da je stara devizna štednja, u svojoj suštini, javni dug. Ako znamo kako javni, odnosno državni dug, predstavlja ukupnu zaduženost države koju ona bilježi prema svojim domaćim ili inozemnim vjerovnicima u određenome trenutku, kojega država može financirati odnosno vraćati glavnica i pripadajuće kamate tako da izdaje obveznice ili na druge načine, neizbježno ćemo zaključiti kako je stara devizna štednja javni dug države Bosne i Hercegovine, i to njezin dug prema domaćim vjerovnicima, što znači unutarnji javni dug.

U prilog iznesenoj tvrdnji, podsjećam na činjenicu kako je za staru deviznu štednju garantirala bivša SFRJ kao država. U članku I/1. Ustava Bosne i Hercegovine, razvidno je propisano kako država Bosna i Hercegovina nastavlja svoj kontinuitet kao država, odnosno *«Republika Bosna i Hercegovina, čiji će službeni naziv od sada biti Bosna i Hercegovina, nastavlja svoju pravnu opstojnost po međunarodnome pravu kao država, sa svojim unutarnjim ustrojem izmijenjenim kako je predviđeno u ovome Dokumentu, sa svojim sadašnjim međunarodno priznatim granicama»*. Iz navedene odredbe Ustava Bosne i Hercegovine neprijeporno proizlazi da je Bosna i Hercegovina kao država pravni slijednik bivše SFRJ, i da je kao takva i međunarodno priznata. Budući je tomu tako,

neprijeporno je da je Bosna i Hercegovina i pravni slijednik bivše države kada je riječ o garancijama za isplatu stare devizne štednje kao unutarnjeg javnog duga države.

Država Bosna i Hercegovina je ovu svoju obvezu započela izvršavati usvajajući Zakon o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje. Štoviše, ovaj je zakon Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine je donijela izvršavajući odluku Povjerenstva za ljudska prava i odluku ovoga Ustavnog suda. Taj zakon nije donesen kao okvirni zakon, nego je njime država *explicite* predvidjela da će se sredstva prikupljati od dva entiteta i Brčko Distrikta BiH na jedinstveni račun, koji će biti vođen kod Centralne banke, i da će sredstvima sa tog računa upravljati Ministarstvo financija i trezora kao i u svakoj drugoj zemlji. Prema zakonskim rješenjima, entiteti nisu imali pravo, kao ni Brčko Distrikt BiH, donijeti zakone, niti bilo kakve podzakonske akte o bilo kojem pitanju, izuzev o **verificiranju** stare devizne štednje. Dakle, državi je bilo potrebno samo dobiti egzaktnu podatke koliki je unutarnji dug Bosne i Hercegovine temeljem stare devizne štednje. Tim je zakonom predviđeno da će i država i entiteti i Brčko Distrikt BiH iznalaziti sredstva koja će upućivati na jedinstveni račun sa kojega će, u ovisnosti odakle su sakupljena, biti isplaćivana stara devizna štednja. Međutim, vlasti Republike Srpske su postupile kao da takvog zakona uopće nema, kao da države Bosne i Hercegovine nema, kao da je Republika Srpska država i kao da je samo ona odgovorna za javni dug temeljem stare devizne štednje za štetište sa svoga područja. To što je time ugrozila cjelokupan proces upravljanja javnim dugom temeljem stare devizne štednje u cijeloj Bosni i Hercegovini, uopće nije bilo niti jeste relevantno za vlasti Republike Srpske.

Odluka Ustavnog suda, nažalost, nije apsolvirala odnosno dala stav Ustavnog suda o odgovoru koji je poslala Narodna skupština Republike Srpske, u kojemu je, između ostalog, navedeno: «Pravni okvir kojim se priznaje i uspostavlja neovisan bankarski sustav Republike Srpske neovisno o bankama u ostatku Bosne i Hercegovine i kojim je izvršeno priznavanje i preuzimanje obveza temeljem stare devizne štednje od strane Republike Srpske.» Dakle, teži se potpuno neovisnom bankarskom sustavu u Republici Srpskoj i kao pravni temelj se navode zakoni Republike Srpske i Ustav Republike Srpske. Ne navodi se Ustav Bosne i Hercegovine. Razvidno je i da se ne može navesti odredba Ustava Bosne i Hercegovine kao pravni temelj za donošenje prijepornih zakona, jer nadležnost za pitanja koja su paralelno uređena propisima Republike Srpske i ne spada u nadležnost entiteta. Štoviše, zakoni koje je donijela Republika Srpska upućuju da će prometovanje obveznicama koje budu izdavane biti na burzi u Banjaluci, čime se automatski zaustavlja temeljno načelo iz članka I/4. Ustava BiH, prema kojemu *Bosna i Hercegovina i entiteti neće ometati punu slobodu kretanja osoba, roba, usluga i kapitala po cijeloj Bosni i Hercegovini.*

Nadalje, smatram da je Republika Srpska svojim zakonodavnim djelovanjem u ovome segmentu, u ova tri predmeta (U 3/08, U 4/08 i U 5/08), ušla u izričitu nadležnost države i time u cijelosti ugrozila, za sada definitivno i zaustavila, proces provedbe državnoga Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje u Federaciji BiH i Brčko Distriktu BiH. Međutim, ne samo da je ovaj proces postupcima vlasti Republike Srpske zaustavljen, nego je i ugrožen proces upravljanja javnim dugom za koji je sam državni zakon kazao da je jednakog ranga kao i vanjski dug Bosne i Hercegovine. Ovo je, po mome mišljenju, jedan vrlo protuustavan akt, koji je već nanio velike štete državi Bosni i Hercegovini. Definitivno, prigodom donošenja odluke nije bilo razumijevanja da ovaj predmet nije jedna apelacija, ovdje nije u pitanju zaštita uobičajenog prava na imovinu, ovdje je u pitanju jednakopravnost svih građana Bosne i Hercegovine, načelo pravne države i vladavine prava.

Odluka se nije bavila ni odgovorom Ministarstva financija i trezora, koje je upozorilo na ugroženost cijelog procesa upravljanja javnim dugom. Podsjetit ću samo na pismo ministra financija i trezora Bosne i Hercegovine koje je 9. siječnja 2008. godine uputio visokom predstavniku za BiH, Veleposlanstvu SAD-a u BiH, Delegaciji Europskoga povjerenstva u Bosni i Hercegovini, Međunarodnom monetarnom fondu i Svjetskoj banci. Između ostalog, ministar kaže: *«Posljednjim izmjenama Zakona, između ostalog, izvršeno je skraćivanje roka dospijeca obveznica do devet godina. Ovako propisani rok omogućava da to bude i kraći rok, što će se konačno moći realizirati nakon postupka verifikacije i dostavljenih podataka Ministarstvu. Međutim, zabrinjavajuća je činjenica da Narodna skupština Republike Srpske po žurnom postupku usvaja zakon iz oblasti stare devizne štednje, čime se dovodi u pitanje okončanje aktivnosti na provedbi Zakona i uopće poštivanja roka za izdavanje obveznica u cilju izmirenja obaveza. Zakonom, koji je usvojila Republika Srpska, između ostalog, utvrđuje se rok za izmirenje obaveza od pet godina. Ovakva rješenja su u izravnoj suprotnosti i dovode u pitanje provedbu sistemskih rješenja utvrđenih Zakonom na razini BiH, koja su utemeljena na principima Odluke Ustavnog suda Bosne i Hercegovine. Također, cijeneći ukupnu ekonomsku situaciju u BiH ističemo da period otplate od pet godina nije prihvatljiv, jer bi ugrozio makroekonomsku stabilnost i fiskalnu održivost zemlje itd.»* Na iznesene navode ministra financija i trezora BiH smatram da odluka Ustavnog suda nije dala odgovore.

Da se odluka bavila navodima ministra financija i trezora BiH, odnosno ostalim argumentima podnositelja zahtjeva, neminovno bi zaključila da su, kada govorimo o članku 29. državnog Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje, entiteti i Distrikt Brčko BiH imali obvezu u roku od 90 dana donijeti svoje propise kojima

će detaljnije urediti materiju koja je predmetom ovoga Zakona. Detaljnije, nikako se ne može razumjeti drukčije, nego detaljnije, a u državnome Zakonu je sve detaljno riješeno, izuzev što je entitetima i Distriktu Brčko BiH ostavljeno da urede pitanje verificiranja stare devizne štednje. Dakle, da samo o tome donesu propise. I, ako je bilo što drugo trebalo detaljnije urediti, ponavljam, to nije značilo da je moglo biti uređeno na drukčiji način nego što je već uređeno državnim zakonom koji je utemeljen na Ustavu Bosne i Hercegovine.

Bez obzira na očevidnost povreda Ustava BiH, koje smatram da su učinjene, kada bi Republika Srpska i imala nadležnost donijeti zakon koji je donijela, takav zakon ne bi smio biti utemeljen na načelima kojima se ugrožava makroekonomska stabilnost cijele države i svih njezinih građana, niti opće blagostanje i ekonomski razvitak uz tržišnu ekonomiju. Konačno, i odluke Ustavnog suda i, kada se pozivaju na članak III/5.(a), dakle, na prenesene nadležnosti sa entiteta na državu, čak i u tome slučaju, zakon koji je po tome temelju donesen entitetima je ostavio samo mogućnost donošenja propisa o verificiranju stare devizne štednje.

U konačnici, argumenti izneseni u odluci Ustavnog suda o ovoj pravnoj stvari mene definitivno nisu uvjerili kako u konkretnom slučaju u postupcima Republike Srpske, konkretno u njezinome Zakonu o uvjetima i načinu izmirenja obveza temeljem računa stare devizne štednje emisijom obveznica u Republici Srpskoj ne postoji povreda Ustava Bosne i Hercegovine. Smatram neprijepornim da je stara devizna štednja javni dug, i to unutarnji javni dug koji je isključiva nadležnost države, i da su postupcima Republike Srpske povrijeđeni 4. alineja preambule Ustava BiH, tj. onemogućeno promoviranje općeg blagostanja i ekonomskog razvitka kroz zaštitu privatnog vlasništva i promoviranje tržišne ekonomije; članak I/1. Ustava BiH o kontinuitetu države Bosne i Hercegovine, koja je, dakle, pravni slijednik obaveza bivše SFRJ u odnosu na staru deviznu štednju; članak I/2. Ustava BiH, kojim se garantira funkcioniranje BiH kao pravne države; članak I/4. Ustava BiH kojim je zabranjeno ograničavanje kretanja roba, usluga, kapitala i osoba; članak III/1.(d) Ustava BiH kojim je u isključivu nadležnost države data monetarna politika, kako je predviđeno člankom VII. Ustava BiH, i članak III/1.(e) Ustava BiH kojim je u isključivu nadležnost države dato financiranje institucija i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine.

Pored navedenoga, usvojena odluka Ustavnog suda o navedenome pitanju oprečna je, po mome mišljenju, i relevantnoj jurisprudenciji Ustavnog suda BiH o istom pitanju kada je riječ o prizivnoj nadležnosti Ustavnog suda BiH prema članku VI/3.(b) Ustava

BiH. Kao primjer, navest ću samo Odluku Ustavnog suda BiH u predmetu AP 1391/06, kojom je u paragrafu 45. zauzet stav kako je ukidanjem odredaba Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjih obveza Federacije Bosne i Hercegovine i odredaba Zakona o utvrđivanju i načinu izmirenja unutrašnjeg duga Republike Srpske u svezi stare devizne štednje i donošenjem zakonodavnog okvira za rješavanje pitanja stare devizne štednje ovo pitanje preneseno na Bosnu i Hercegovinu. Ovakav stav Ustavnog suda podržalo je i Povjerenstvo donošenjem odluka o daljnjim pravnim lijekovima u predmetima koji se odnose na staru deviznu štednju (vidi točku 34. ove odluke), zaključivši da je u nadležnosti države donošenje zakona kojim će se **na jedinstven način** riješiti pitanje stare devizne štednje u cijeloj Bosni i Hercegovini. Također, i u paragrafu 46. te odluke Ustavni sud BiH je zauzeo stav prema kojemu, obzirom da je nadležnost za rješavanje pitanja isplate potraživanja temeljem stare devizne štednje prenesena na državu, Ustavni sud zaključio da se Federacija Bosne i Hercegovine nije umiješala u pravo na imovinu apelanata iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Sarajevo, 5.11.2008. god.

Sutkinja
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

IZUZETO MIŠLJENJE

sutkinje Valerije Galić o djelomičnom neslaganju s Odlukom Ustavnog suda BiH u predmetu broj U 3/08 od 4. listopada 2008. godine

Na temelju članka 41. Pravila Ustavnog suda BiH («Službeni glasnik BiH» br. 60/05 i 64/08) dajem izuzeto mišljenje o djelomičnom neslaganju s Odlukom Ustavnog suda BiH broj U 3/08, koja je donesena na Plenarnoj sjednici Ustavnog suda BiH, održanoj 4. listopada 2008. godine.

Slažem se sa navedenom odlukom u dijelu kojim je odbijen kao neutemeljen zahtjev Nebojše Radmanovića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine, za ocjenom ustavnosti čl. 22. i 23. Zakona o izmirenju obveza temeljem računa stare devizne štednje («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 28/06, 76/06 i 72/07).

Također, slažem se sa navedenom odlukom u dijelu kojim je obustavljen postupak po zahtjevu Sulejmana Tihića, predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, za ocjenom ustavnosti članka 19. Uredbe o postupku verificiranja potraživanja i gotovinskih isplata temeljem računa stare devizne štednje u Republici Srpskoj («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 102/06, 124/06, 17/07, 62/07 i 105/07).

Međutim, ne slažem se sa dijelom Odluke kojim su odbijeni kao neutemeljeni zahtjevi dr. Harisa Silajdžića, predsjedatelja Predsjedništva Bosne i Hercegovine, Željka Komšića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine i Sulejmana Tihića, predsjedatelja Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za ocjenom ustavnosti čl. 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14. i 16. Zakona o uvjetima i načinu izmirenja obveza temeljem računa stare devizne štednje emisijom obveznica u Republici Srpskoj («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 1/08).

Za razliku od većine sudaca Ustavnoga suda, koji su smatrali da su pobijane odredbe sukladne Ustavu BiH, moje je mišljenje oprečno iz sljedećih razloga:

U odnosu na osporeni zakon Ustavni je sud zaključio kako su na polju zaštite ljudskih prava i sloboda, uključujući pitanje isplate «stare devizne štednje», nadležni i država Bosna i Hercegovina i entiteti. Također, Ustavni je sud zaključio kako Republika Srpska, predviđajući bolje uvjete za isplatu «stare devizne štednje», nije povrijedila Ustav Bosne i Hercegovine, jer je to sukladno članku II/1. i članku II/6. Ustava BiH. U obrazloženju Odluke u točkama 72. do 76. detaljno je elaborirana argumentacija na kojoj se temelji zaključak o ustavnosti osporenoga zakona.

Slažem se sa stajalištem većine sudaca kako pitanje «stare devizne štednje» pokreće pitanje imovinskih prava i njihove zaštite u svezi članka II/3.(k) Ustava BiH i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Prema tome, neprijeporno je da prema članku II/1. i članku II/6. Ustava BiH proizlazi obveza zaštite ljudskih prava prema Popisu prava iz članka II Ustava Bosne i Hercegovine, što uključuje i pravo na imovinu i za državu i entitete.

Međutim, u konkretnom je slučaju pred Ustavnim sudom predmetom kontrole, odnosno ocjene ustavnosti, bio zakon *in abstracto*, pa odluka u tome slučaju ne bi smjela biti ograničena na konkretan slučaj, već u tome slučaju odluka djeluje *erga omnes* (prema svima). Smatram da je, u konkretnom slučaju, Ustavni sud prosuđivao isključivo kroz zaštitu prava, odnosno zaštitu vlastitih građana u Republici Srpskoj, a manje se bavio pitanjem nadležnosti, što je po mom mišljenju trebalo biti primarno u ovom ustavno-pravnom sporu. Dakle, moje suštinsko neslaganje je u načinu na koji se pristupilo postupku ispitivanja ocjene ustavnosti osporenoga Zakona.

Mišljenja sam da se u konkretnom slučaju pred Ustavni sud, sa aspekta ustavnog prava, postavilo veoma ozbiljno pitanje odnosa nadležnosti u svezi «isplate stare devizne štednje» između države Bosne i Hercegovine i entiteta, odnosno Brčko Distrikta BiH. Pitanjem nadležnosti «stare devizne štednje» Ustavni se sud bavio u predmetu broj U 14/05 od 2. prosinca 2005. godine rješavajući zahtjev Nikole Špirića, u vrijeme podnošenja zahtjeva predsjedatelja Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine za ocjenom ustavnosti entitetskih zakona i zakona Brčko Distrikta BiH koji se tiču «stare devizne štednje». Tom je odlukom Ustavni sud usvojio zahtjev i utvrdio kako osporeni zakoni nisu sukladni članku III Ustava Bosne i Hercegovine. U navedenoj je odluci Ustavni sud izvršio detaljnu analizu kontinuiteta obveza i nadležnosti Bosne i Hercegovine o pitanju «stare devizne štednje» i zaključio: «Ustavni sud smatra da je Bosna i Hercegovina, u okviru svojih nadležnosti u smislu članka III/5.(a) Ustava Bosne i Hercegovine, a s ciljem ispunjenja svojih obveza iz Aneksa 6 Općeg okvirnog sporazuma, nadležna za donošenje

zakonodavnog okvira za rješavanje pitanja 'stare devizne štednje', i to na jedinstven način za sve građane Bosne i Hercegovine. Ta obveza Bosne i Hercegovine proizlazi i iz njezinih isključivih nadležnosti iz članka III/1.(e) Ustava Bosne i Hercegovine. Tek po ispunjenju toga uvjeta entiteti i Brčko Distrikt bi mogli, u okviru povjerenih ovlasti, regulirati to pitanje sukladno načelima prethodno utvrđenim jedinstvenim zakonodavstvom na razini Bosne i Hercegovine.»

Kao posljedicu implementiranja navedene odluke, Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine je donijela Zakon o izmirenju obveza računa stare devizne štednje («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 28/06, 76/06 i 72/07). Zakonom je određen opseg povjerenih ovlasti entitetima i Brčko Distriktu BiH. Prema odredbama čl. 26. i 29. državnoga zakona, entitetima i Brčko Distriktu BiH je povjereno donošenje provedbenih propisa o postupku verificiranja i donošenje svojih propisa, kojima će detaljnije urediti materiju koja je predmetom državnoga zakona.

Osporenim su odredbama zakona Republike Srpske regulirana pitanja koja se odnose na emitenta obveznica, uvjeti za izdavanje obveznica, amortizacijski plan i dospijee obveznica, te davanje garancija za njihovu isplatu. Ta su pitanja također regulirana i državnim zakonom, s tim što su osporenim zakonom regulirana na drukčiji način od državnoga zakona.

Iako je neprijeporno kako Ustavni sud sukladno članku VI/3.(a) Ustava BiH nije mjerodavan ispitivati usuglašenost ili dosljednost entitetskoga zakona sa državnim zakonom, već ustavnost jednog ili drugog zakona, kako je navedeno u točki 74. odluke Ustavnoga suda, smatram da se ne može zanemariti činjenica kako je donošenjem državnoga zakona koji je donesen s ciljem implementiranja Odluke Ustavnog suda broj U 14/05, stvoren novi odnos o pitanju nadležnosti «stare devizne štednje» između države Bosne i Hercegovine i entiteta, tj. Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine. Taj odnos, po mome mišljenju, ne treba promatrati kao odnos hijerarhijske nadređenosti državnoga zakona, već isključivo kao odnos ustavne nadležnosti u kontekstu reguliranja «isplate stare devizne štednje». Pored toga, iako odluka U 14/05 nije ustavno pravo, ona ima svoj autoritet i za promjenu stava o pitanju nadležnosti izraženog u toj odluci, potrebna je puno jača argumentacija nego što je to navedeno u odluci U 3/08.

Paralelnim reguliranjem na različit način navedenih pitanja, Republika Srpska je po mome mišljenju izašla izvan svoje nadležnosti i izvan okvira povjerenih ovlasti državnim zakonom i smatram da se u konkretnom slučaju ne može govoriti o konkurentnoj

nadležnosti, tj. preklapanju nadležnosti dvije administrativno-teritorijalne razine za reguliranje i implementiranje pitanja «stare devizne štednje» kako se to navodi u točki 72. odluke Ustavnog suda.

U odnosu na stav Ustavnog suda kojim se odstupanje entitetskog zakona od državnog zakona opravdava činjenicom da se u konkretnom slučaju radi i o «pozitivnoj diskriminaciji građana», moje je mišljenje da je «pozitivna diskriminacija» opravdana u slučaju konkretnog spora, a ne u slučaju kada se radi o apstraktnoj kontroli zakona. Smatram kako pozitivna diskriminacija u konkretnom slučaju dovodi u pitanje i načelo vladavine prava iz članka I/2. Ustava BiH, posebice njegove sastavne dijelove – pravnu sigurnost i opću jednakost pred zakonom za sve građane, u konkretnom slučaju za sve vlasnike «stare devizne štednje», što je upravo i bio smisao i cilj donošenja državnoga zakona, da se sukladno ustavnim nadležnostima odrede jedinstvena načela i standardi načina isplate «stare devizne štednje» za sve vlasnike «stare devizne štednje» jedinstveno na teritoriju Bosne i Hercegovine. Iz navedenih se razloga nisam mogla složiti sa većinskim mišljenjem uvaženih kolega sudaca i smatrala sam da je u ovom dijelu zahtjev podnositelja zahtjeva utemeljen i da su odredbe osporenoga zakona u nesuglasnosti sa člankom I/2. Ustava BiH u svezi sa člancima III/1.(e) i III/5.(a) Ustava BiH.

Sutkinja
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić

Nadležnost - VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine
Nadležnost - VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine
Надлежност - VI/3b) Устава Босне и Херцеговине

Предмет број АП 2815/07

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ**

Апелација Ивана Миличевића поднесена против Дописа Европског суда за људска права број 41336/06 од 25. септембра 2007. године, Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Рев-1279/05 од 22. августа 2006. године, Пресуде Кантоналног суда у Широком Бријегу број Гж. 216/05 од 13. јула 2005. године и Пресуде Општинског суда у Љубушком број П. 63/96 од 1. априла 2005. године

Одлука од 14. јула 2008. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија у саставу: Валерија Галић, потпредсједница, Миодраг Симовић, потпредсједник, и судије Мато Тадић, Сеада Палаврић и Крстан Симић, на сједници одржаној 14. јула 2008. године, у предмету број **АП 2815/07**, рјешавајући апелацију **Ивана Миличевића**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 став 4 тач. 4 и 10 и члана 59 став 2 алинеја 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 60/05), донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ

Одбацује се као недопуштена апелација Ивана Миличевића поднесена против Дописа Европског суда за људска права број 41336/06 од 25. септембра 2007. године због тога што је *ratione personae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

Одбацује се као недопуштена апелација Ивана Миличевића поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Рев-1279/05 од 22. августа 2006. године, Пресуде Кантоналног суда у Широком Бријегу број Гж. 216/05 од 13. јула 2005. године и Пресуде Општинског суда у Љубушком број П. 63/96 од 1. априла 2005. године због протјека рока за подношење апелације.

Образложење

1. Иван Миличевић (у даљњем тексту: апелант) из Радишића поднио је 23. октобра 2007. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Дописа Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) број 41336/06 од 25. септембра 2007. године, Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број Рев-1279/05 од 22. августа 2006. године, Пресуде Кантоналног суда у Широком Бријегу (у даљњем тексту: Кантонални суд) број Гж. 216/05 од 13. јула 2005. године и Пресуде Општинског суда у Љубушком (у даљњем тексту: Општински суд) број П. 63/96 од 1. априла 2005. године.

2. Пресудом Општинског суда број П. 63/96 од 1. априла 2005. године одбијен је апелантов тужбени захтјев којим је тражио да се Општина Љубушки обавезе (у даљњем тексту: тужена) да му исплати нето-плате и друга примања са законском затезном каматом почев од дана доспијећа па до исплате, као и накнаду нематеријалне штете са законском затезном каматом почев од 3. фебруара 1989. године па до исплате, у периодима и износима како је то ближе наведено у изреци пресуде. Апелант је обавезан да туженој на име трошкова поступка исплати износ од 2.164,00 КМ.

3. Одлучујући о апелантовој жалби против Пресуде Општинског суда број П. 63/96 од 1. априла 2005. године, Кантонални суд је донио Пресуду број Гж. 216/05 од 13. јула 2005. године ком је апелантова жалба одбијена и првостепена пресуда потврђена. Апелант је обавезан да туженој на име трошкова одговора на жалбу исплати износ од 546,91 КМ.

4. Против Пресуде Кантоналног суда број Гж. 216/05 од 13. јула 2005. године апелант је изјавио ревизију Врховном суду, који је Пресудом број Рев-1279/05 од 22. августа 2006. године одбио апелантову ревизију. Захтјев тужене за накнаду трошкова одговора на ревизију је одбијен.

5. Против Пресуде Врховног суда број Рев-1279/05 од 22. августа 2006. године апелант је поднио представку Европском суду, који је Дописом број 41336/06 од 25. септембра 2007. године обавијестио апеланта да је његова представка проглашена неприхватљивом. Европски суд је навео да апелант прије подношења представке није исцрпио унутрашње правне лијекове, у смислу члана 35 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода, односно није покренуо поступак пред Уставним судом.

6. При испитивању допустивости апелације Уставни суд је пошао од одредби члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 став 4 тач. 4 и 10 Правила Уставног суда.

Члан VI/36) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

Члан 16 став 4 тач. 4 и 10 Правила Уставног суда гласи:

Апелација није допуштена и ако постоји неки од следећих случајева:

4. протекао је рок за подношење апелације;

*10. апелација је *ratione personae* инкомпатибилна са Уставом;*

7. У конкретном случају апелант се жали на одлуку Европског суда ком је његова представка проглашена неприхватљивом. У вези с тим, Уставни суд подсјећа да је надлежност Уставног суда одређена чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине сходно ком Уставни суд има апелациону надлежност у случају спора због «*пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини*». Дакле, Уставни суд нема надлежност да испитује одлуке судова ван Босне и Херцеговине. Сходно томе, апелација поднесена против одлуке Европског суда је *ratione personae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

8. Такође, апелант се жали на Пресуду Врховног суда број Рев-1279/05 од 22. августа 2006. године, као коначну одлуку у предметном спору пред домаћим судовима. С обзиром на то да је пресуда Врховног суда уручена апеланту 9. септембра 2006. године, а да је апелација Уставном суду поднесена 23. октобра 2007. године, произилази да је поднесена након што је протекао рок за подношење апелације предвиђен чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. У складу са наведеним, Уставни суд је закључио да је апелација поднесена неблаговремено, односно након протеча рока од 60 дана од дана када је апелант примио оспорену пресуду Врховног суда.

9. У складу са наведеним, а имајући у виду одредбу члана 16 став 4. тач. 4 и 10 Правила Уставног суда, сходно којој ће се апелација одбацити као недопуштена уколико апелант поднесе апелацију након протеча рока за подношење, односно уколико је *ratione personae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

10. У складу са чланом VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Потпредсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Валерија Галић

Predmet broj AP 1652/08

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI**

Apelacija Izmira Hadžića podnesena zbog navodne neregularnosti postupka za izbor sudije Ustavnog suda

Odluka od 4. septembra 2008. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija u sastavu: predsjednica Seada Palavrić, potpredsjednici Miodrag Simović i Valerija Galić i sudije Mato Tadić i Krstan Simić, na sjednici održanoj 4. septembra 2008. godine, u predmetu broj **AP 1652/08**, rješavajući apelaciju **Izmira Hadžiavdića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 4. tačka 9. i člana 59. stav 2. alineja 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Izmira Hadžiavdića podnesena usljed navodne neregularnosti postupka za izbor sudije Ustavnog suda Bosne i Hercegovine zbog toga što je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Obrazloženje

1. Izmir Hadžiavdić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Sarajeva podnio je 9. juna 2008. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog navodne neregularnosti postupka za izbor sudije Ustavnog suda.
2. Apelant se prijavio na javni natječaj za izbor sudije Ustavnog suda, objavljen u «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine» broj 19/08 od 16. aprila 2008. godine. Uz prijavu je priložio životopis (*curriculum vitae*), diplomu Pravnog fakulteta u Sarajevu, dokaz o biračkom pravu i dokaze koji ga kvalificiraju kao istaknutog pravnika (položen pravosudni ispit, objavljeni radovi, autor pravnih priručnika, radna biografija i dr.).
3. Komisija Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine za izbor sudije Ustavnog suda (u daljnjem tekstu: Komisija) obavila je 29. maja 2008. godine intervju sa kandidatima, između ostalih i sa apelantom. Narednog dana apelant je u dnevnoj štampi pročitao da je Komisija izabrala pet kandidata koji su ušli u uži izbor, među kojima nije bio apelant, te da će ta lista biti upućena Ustavnom sudu radi davanja njegovog mišljenja.

4. Apelant se žali na povredu prava na djelotvoran pravni lijek iz člana 13. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Smatra da Komisija koja je obavljala intervju sa kandidatima prijavljenim na javni natječaj za izbor sudije Ustavnog suda nije imala ni legalitet, ni legitimitet da sačinjava uži izbor kandidata među onima koji ispunjavaju ustavne uvjete, jer u tom slučaju to tijelo preuzima nadležnost Predstavničkog doma Parlamenta Federacije Bosne i Hercegovine koji jedini, prema Ustavu BiH, ima pravo da bira člana Ustavnog suda iz Federacije BiH (član VI 1.(a)) koji ispunjava ustavne uvjete. Na to, prema apelantovom mišljenju, ukazuje i činjenica da je natječaj raspisao Predstavnički dom Parlamenta FBiH, a ne radna grupa ili Komisija, pa ako kandidati ispunjavaju uvjete, onda samo Predstavnički dom Parlamenta FBiH, kao nadležno tijelo, može odlučivati ko će između kandidata koji ispunjavaju uvjete biti izabran. Također, ističe da je nadležnost Komisije iscrpljena nakon što utvrdi da li kandidati ispunjavaju ustavne uvjete.

5. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda.

Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

Član 16. stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda glasi:

Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

9. apelacija je ratione materiae inkompatibilna sa Ustavom;

6. Ustavni sud naglašava da se u predmetnom slučaju radi o apelantovoj žalbi samo na navodno kršenje člana 13. Evropske konvencije, učinjeno prilikom provođenja postupka za izbor sudije Ustavnog suda. Stoga će Ustavni sud podsjetiti na značenje člana 13. Evropske konvencije prema jurisprudenciji Evropskog suda za ljudska prava, koju je i sâm slijedio u svojim prijašnjim odlukama.

7. Član 13. Evropske konvencije glasi: «Svako čija su prava i slobode, priznati ovom konvencijom, narušeni ima pravo na pravni lijek pred nacionalnim vlastima čak i onda kada su povredu ovih prava i sloboda učinila lica u vršenju svoje službene dužnosti.»

8. Riječi: «...prava i slobode, priznati ovom konvencijom...» ukazuju na to da ovaj član Evropske konvencije ne daje opće garancije, već samo u slučaju kada se radi o navodnom kršenju jednog ili više prava i/ili sloboda iz Evropske konvencije. Dakle, jasno je da se na njega ne može pozivati nezavisno, već samo u vezi sa drugim pravima i slobodama (vidi, Evropski sud, *Karlheinz Schmidt protiv Njemačke*, presuda od 18. jula 1994. godine, serija A broj 291-B, stav 22, i, npr., Ustavni sud, *AP 1100/05* od 17. novembra 2005. godine, tačka 36). Međutim, ovo ne treba shvatiti tako da neko lice ima pravo na garancije iz člana 13. Evropske konvencije samo ukoliko je došlo do povrede nekog od prava i/ili sloboda sadržanih u njoj. Kada neko može argumentirano tvrditi da je žrtva povrede, onda mora imati mogućnost da koristi pravni lijek u smislu navedenog člana, kako bi se o njegovom zahtjevu moglo odlučivati (vidi, Evropski sud, *Silver i dr.*, presuda od 25. marta 1983. godine). Iz ovoga proizlazi da zaključak o kršenju nekog od prava i/ili sloboda iz Evropske konvencije ne može biti preduvjet za primjenu člana 13. Evropske konvencije, što znači da se eventualno može utvrditi kršenje ovog člana i u situaciji kada nije utvrđeno kršenje nijednog drugog člana, ali se ova pitanja ne mogu razmatrati nezavisno (vidi, Evropski sud, *Valsamis protiv Grčke*, presuda iz 1996. godine).

9. S obzirom na to da se apelant nije pozvao na povredu prava na djelotvoran pravni lijek u vezi sa nekim od prava, niti je dostavio dokaze ili ukazao na činjenice na osnovu kojih bi se moglo utvrditi da predmet potpada pod opseg nekog od članova Evropske konvencije, Ustavni sud zaključuje da je apelacija *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine (vidi, Ustavni sud, npr., *AP 1047/07* od 26. juna 2007. godine, tačka 26).

10. U skladu sa navedenim, a imajući u vidu odredbu člana 16. stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

11. U skladu sa članom VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

Predmet broj AP 1516/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI**

Apelacija Kosane Antunović i
Branke Mitermajer podnesena
protiv Presude Vrhovnog suda
Federacije Bosne i Hercegovine
broj Rev-803/05 od 4. travnja
2006. godine

Odluka od 17. rujna 2008. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca u sastavu: predsjednica Seada Palavrić, dopredsjednici Miodrag Simović i Valerija Galić i suci Mato Tadić i Krstan Simić, na sjednici održanoj 17. rujna 2008. godine, u predmetu broj **AP 1516/06**, rješavajući apelaciju **Kosane Antunović i Branke Mitermajer**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 2. i članka 59. stavak 2. alineja 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Kosane Antunović i Branke Mitermajer podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-803/05 od 4. travnja 2006. godine zbog toga što je očigledno (*prima facie*) neutemeljena.

Odluku objavit u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i u «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

1. Kosana Antunović i Branka Mitermajer (u daljnjem tekstu: apelantice) iz Sarajeva, koje je u vrijeme podnošenja apelacije zastupala Merdžana Škaljić, odvjetnica iz Sarajeva, podnijele su 26. svibnja 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj Rev-803/05 od 4. travnja 2006. godine.
2. Prednica apelantica, Zdravka Antunović, bila je nositeljica stanarskog prava na stanu na Trgu međunarodnog prijateljstva broj 2/IX u Sarajevu. Za vrijeme ratnih sukoba prednica apelantica je napustila stan da bi ga vratila 2001. godine, sukladno Aneksu 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Nakon povrata stana, prednica apelantica je pokrenula postupak njegova otkupa. Zbog zdravstvenih razloga, prednica

apelantica je otišla na liječenje u inozemstvo, a apelantici Branki Mitermajer u Općinskom sudu u Beogradu ovjerila je ovlast broj 452/02 21. siječnja 2002. godine na temelju koje je može zastupati u postupku otkupa predmetnog stana.

3. Apelantica Branka Mitermajer je potpisala ugovor o otkupu stana sa nositeljem prava raspolaganja na stanu Institutom za ocjenu radne sposobnosti Sarajevo 4. ožujka 2002. godine, čiju nadovjeru je izvršilo Pravobraniteljstvo Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Pravobraniteljstvo) 21. ožujka 2002. godine.

4. Prednica apelantica je umrla 24. ožujka 2002. godine. Na temelju Rješenja Općinskog suda II Sarajevo broj O: 1830/02 od 3. listopada 2002. godine apelantice su proglašene presumptivnim nasljednicama.

5. Nakon smrti prednice apelantica, nositelj prava raspolaganja na stanu nije htio okončati proceduru otkupa stana, pozivajući se na članak 9. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo (u daljnjem tekstu: Zakon o prodaji stanova), smatrajući da apelantice nemaju pravo tražiti okončanje postupka otkupa stana, jer je prednica apelantica bila jedini nositelj stanarskog prava bez drugih članova obiteljskog kućanstva.

6. Zbog ovog razloga, apelantice su tužbom pokrenule parnični postupak u svrhu utvrđivanja pravne valjanosti ugovora o kupoprodaji stana. Prvostupanjskom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj P-2454/02 od 23. travnja 2004. godine, koja je potvrđena Presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj GŽ-1317/04 od 16. veljače 2005. godine, odbijen je tužbeni zahtjev apelantica. Konačnom presudom Vrhovnog suda broj Rev-803/05 od 4. travnja 2006. godine, čija je ustavnost predmet postupka pred Ustavnim sudom, odbijena je revizija apelantica.

7. U obrazloženju apelacijom pobijane presude Vrhovnog suda je navedeno da se radi o apsolutno ništavom ugovoru, u smislu članka 103. Zakona o obligacijskim odnosima, jer je ugovor oprečan pozitivnopravnim propisima. Naime, Vrhovni sud je obrazložio da inozemna ovlast, osim ovjere u nadležnom tijelu strane države, mora imati i posebnu nadovjeru nadležnog tijela države iz koje potvrđuje potječe u vidu pečata Apostille. Vrhovni sud je odbio kao neutemeljen prigovor apelantica da ova nadovjera nije potrebna, jer je uspostavljen «pravni promet» sa tadašnjom Saveznom Republikom Jugoslavijom, te da je Pravobraniteljstvo izvršilo nadovjeru ugovora, čime je potvrdilo njegovu zakonitost.

8. U svojoj apelaciji apelantice ističu da je povrijeđeno njihovo pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku

konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Povredu ovog prava apelantice vide u činjenici da su sudovi pogrešno primijenili materijalno pravo.

Prigodom ispitivanja dopustivosti apelacije Ustavni sud je pošao od odredaba članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 2. Pravila Ustavnog suda.

Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kad ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

Članak 16. stavak 2. Pravila Ustavnog suda glasi:

Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očigledno (prima facie) neutemeljenu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predložene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje Ustavom zaštićenih prava i/ili kada se za stranku u postupku utvrdi da ne snosi posljedice kršenja Ustavom zaštićenih prava, tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.

9. Ustavni sud smatra da je apelacija nedopustiva, jer je *prima facie* neutemeljena zbog sljedećih razloga:

10. Predmetni slučaj tiče se pitanja pravne valjanosti ugovora o kupoprodaji stana u smislu Zakona o prodaji stanova obzirom na to da je ugovor o kupoprodaji stana potpisala opunomoćenica kupca koja ima njegovu ovlast što ju je ovjerio inozemni sud. Apelantice nisu «kupac» predmetnog stana, već je jedna od njih, Branka Mitermajer, opunomoćenica kupca. U tom svojstvu one ne mogu biti zaštićeni nositelji imovinskih prava u smislu članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju. Međutim, pošto je «kupac» stana umro, a apelantice su rješenjem nadležnog suda proglašene presumptivnim nasljednicama, one bi mogle tvrditi da im je povrijeđeno pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju samo ako bi dokazale da, prema zakonu, imaju opravdan imovinski interes, tj. tzv. imovinsko očekivanje koje je zaštićeno po sili zakona.

11. Da bi to bio slučaj, Ustavni sud bi morao doći do zaključka da je ugovor o otkupu stana zakonski valjan kako bi prava i obveze iz njega mogli preći na apelantice. Naime, Ustavni sud, sukladno svojoj praksi, ukazuje da je u slučaju otkupa/privatizacije stanova

u državnom vlasništvu nužan moment zaključenja ugovora o kupoprodaji stana, a ne podnošenje zahtjeva nadležnom subjektu za otkup stana (AP 1129/04 od 17. siječnja 2005. godine, točka 30). Ukoliko nositelj stanarskog prava ili član njegova kućanstva nikako ne zaključe ili zaključe, ali na nezakonit način, ugovor o otkupu stana, ne može se smatrati da «imovinska prava i obveze» iz ugovora prelaze na nasljednike u slučaju smrti nositelja stanarskog prava ili člana njegova kućanstva. U tome slučaju nasljednici, po sili zakona, nemaju opravdan imovinski interes i njihov zahtjev je inkompatibilan sa Ustavom Bosne i Hercegovine, tj. Europskom konvencijom *ratione personae*. Prema tomu, Ustavni sud će preispitati presude nižestupanijskih sudova u smislu jesu li nižestupanijski sudovi arbitrarno primijenili pozitivne propise.

12. Ustavni sud ukazuje da su, u svezi sa legalizacijom inozemnih javnih isprava, važila dva propisa. S jedne strane, od 1962. godine važila je Haaška konvencija o ukidanju legalizacije javnih isprava od 5. listopada 1961. godine («Službeni list FNRJ» broj 10/62). S druge strane, važio je Zakon o legalizaciji isprava u međunarodnom prometu iz 1973. godine («Službeni list SFRJ» broj 6/73). Na temelju ovog zakona bila je potrebna tzv. potpuna legalizacija inozemnih javnih isprava. Potpuna legalizacija podrazumijeva proceduru koja se sastoji kako od nadovjere javne isprave u državi iz koje javna isprava potječe, tako i od nadovjere domaćih tijela. Haaška konvencija o ukidanju legalizacije javnih isprava predviđa «pojednostavljenu legalizaciju», prema kojoj je bila potrebna samo nadovjera nadležnog tijela putem tzv. pečata Apostille u državi iz koje javna isprava potječe. Zakon o legalizaciji isprava u međunarodnom prometu je važio za sve države koje nisu bile potpisnice Haške konvencije o ukidanju legalizacije javnih isprava.

13. Ovi propisi, po osnovi članka 2. Aneksa II. na Ustav Bosne i Hercegovine, i dalje su na snazi. Na temelju članka 2. stavak 4. Haaška konvencija o ukidanju legalizacije javnih isprava ima supsidijaran karakter, tj. primjenjuje se samo ukoliko države nemaju, *inter alia*, «međudržavne ugovore» kojim se ova materija regulira na drugi način. Bosna i Hercegovina ovakvu vrstu ugovora sa Saveznom Republikom Jugoslavijom nije imala sve do 2005. godine, kada je ratificirala Ugovor o međunarodnoj pomoći u građanskim i kaznenim predmetima («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» - Međunarodni ugovori, broj 11/05). Ovaj ugovor u članku 21. je predvidio oslobađanje od legalizacije javnih isprava ukoliko one imaju potpis i službeni pečat. Do tada za javne isprave iz Savezne Republike Jugoslavije važila je tzv. pojednostavljena legalizacija prema Haškoj konvenciji o ukidanju legalizacije javnih isprava.

14. U konkretnom slučaju predmetni ugovor o kupoprodaji stana je potpisan 2002. godine. Prema tomu, u vrijeme potpisivanja ovlasti kupca morala je ispunjavati formalne

uvjete iz Haške konvencije o ukidanju legalizacije javnih isprava, koja je u članku 4. stavak 1. zahtijevala nadovjeru putem pečata Apostille. Apelantičina ovlast nije ispunjavala ovaj uvjet. Prema tomu, sudovi su sasvim točno utvrdili da je ugovor sastavio opunomoćenik čija je ovlast bila «nezakonita». Samim time i potpis opunomoćenika na ugovoru nije uživao potrebnii legalitet zbog čega je ugovor protivan pozitivnopravnim propisima, u smislu članka 103. Zakona o obligacijskim odnosima.

15. Apelantica, međutim, smatra da se ovaj formalni propust «legalizirao» činjenicom da je ugovor ovjerio nadležni kantonalni pravobranitelj. Ustavni sud ukazuje na činjenicu da je Pravobraniteljstvo posebno državno tijelo, koje poduzima mjere i pravna sredstva radi pravne zaštite imovine i imovinskih interesa (Zakon o pravobraniteljstvu – prečišćeni tekst; «Službene novine Kantona Sarajevo» br. 12/01, 20/02) u ovom slučaju Kantona Sarajevo, jer se radi o imovini tog kantona koja treba u konkretnom slučaju preći u privatno vlasništvo putem kupoprodajnog ugovora. Pravobraniteljstvo, međutim, ne odlučuje o zakonskoj valjanosti u smislu sudbene vlasti, već samo brani interese jedne strane u postupku, pa čak ima i funkciju zastupnika. Prema tomu, činjenica da je Kantonalno pravobraniteljstvo dalo odobrenje za kupoprodajni ugovor ne isključuje nadležnost suda da, u slučaju pokretanja postupka, utvrđuje je li ugovor odista pravno valjan. U tom slučaju ovjera Pravobraniteljstva može biti samo indicija sudu da se radi o valjanom ugovoru, ali ne može imati obveznu snagu. Prema tomu, konačnu riječ može dati samo nadležni sud.

16. Konačno, apelantice su se pozvale na praksu Ustavnog suda iz predmeta broj AP 389/04 (od 23. ožujka 2005. godine), smatrajući da se pravno stajalište iz ove odluke može primijeniti i na njihov slučaj. Ustavni sud, međutim, smatra da se predmetni slučaj i slučaj iz predmeta broj AP 389/04 razlikuju u bitnim stvarima koje opravdavaju stajalište Ustavnog suda da ne slijedi praksu iz predmeta broj AP 389/04. Naime, u predmetu broj AP 389/04 radi se o zaključenom ugovoru o darovanju, prema tomu, prometu nekretnina, kao što je i slučaj apelantica. Također, u oba slučaja postoji formalni nedostatak ugovora. U predmetu broj AP 389/04 jedna od ugovornih strana nije ovjerala svoj potpis u nadležnom sudu, kako to zahtijeva članak 9. stavak 2. Zakona o prometu nekretnina («Službeni list SRBiH» br. 38/78, 29/80, 4/89, 22/91, te «Službeni list RBiH» br. 21/92, 3/93, 17/93, 13/94, 18/94 i 33/94), a u predmetnom slučaju postoji nedostatak u smislu valjane ovlasti za potpisivanje ugovora. U predmetu broj AP 389/04 Ustavni sud je smatrao da ovaj nedostatak nije «fatalan» za zakonsku valjanost ugovora, jer je zakonodavac u stavku 4. ovog zakona, koji je važio u vrijeme zaključenja ugovora (1982. godine), napravio iznimku, pa je oslobodio ugovorne strane od ovjere svojih potpisa u nadležnom sudu ukoliko je, *inter alia*, ugovor u pretežnom dijelu ili u cijelosti ispunjen. Sud je zaključio da se ova iznimka može

primijeniti na slučaj, jer je ugovor ispunjen u cijelosti (točka 26). Prema tomu, Ustavni sud je, dovodeći u vezu ovu iznimku iz stavka 4. članka 9. Zakona o prometu nekretnina sa čl. 70. i 103. Zakona o obligacijskim odnosima, smatrao da ugovor nije oprečan pozitivnim propisima. Za razliku od ovog slučaja, u predmetnom slučaju opunomoćena apelantica je zaključila ugovor u 2002. godini, a u to vrijeme Zakon o prometu nekretnina nije predviđao bilo kakvu iznimku u svezi sa formalno nevaljanom ovlasti jedne od ugovornih strana. Prema tomu, Ustavni sud ne vidi mogućnost da primijeni ovu praksu i iznimke po osnovi članka 70. Zakona o obligacijskim odnosima na predmetni slučaj.

17. Na koncu Ustavni sud zaključuje da je propisana obvezna forma nadovjere pečatom Apostille nužna u svrhu poštivanja načela državnog suvereniteta i pravne sigurnosti, jer Bosna i Hercegovina tim pečatom na stranoj javnoj ispravi dobiva jamstvo druge države da se radi o nadležnom tijelu i izvornom potpisu službene osobe određene države, čime se, ujedno, štite i pravni interesi drugih strana u postupcima, koji mogu biti subjekt pravnog prometa sa osobom posjednikom ovjerene javne isprave. Prema tomu, postoji sasvim opravdan javni interes za tom procedurom i formalnostima za koje Ustavni sud ne smatra da su pretjeran teret. Konačno, ovi uvjeti su propisani zakonom, tj. jednom relativno poznatom međunarodnom konvencijom, koja je objavljena u službenim novinama, te dostupna javnosti. Nepoznavanje tog propisa škodi i nikoga ne oslobađa posljedica njegovog nepoznavanja (*ignorantia juris non excusat, ignorantia legis neminem excusat*).

18. Na temelju navedenog, Ustavni sud potvrđuje stajalište nižestupanijskih sudova da je sklopljeni ugovor ništav u smislu članka 103. Zakona o obligacijskim odnosima. Pravno stajalište nižestupanijskih sudova nije bilo arbitrarno. Obzirom na to da je ugovor ništav, on ne proizvodi pravne posljedice. Samim tim apelantice, u svojstvu presumptivnih nasljednica umrle, nemaju «opravdano imovinsko očekivanje», jer im to zakon ne garantira. Prema tomu, one ne mogu tvrditi da je njima povrijeđeno imovinsko pravo u smislu članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

19. Sukladno navedenom, a imajući u vidu odredbu članka 16. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je očigledno (*prima facie*) neutemeljena, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

20. Sukladno članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

Предмет број АП 3593/08

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ**

Апелација Савеза независних социјалдемократа-СНСД Милорад Додик поднесена против Рјешења Суда Босне и Херцеговине број Иж-53/08 од 29. октобра 2008. године

Одлука од 18. децембра 2008. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија у саставу: предсједница Сеада Палаврић, потпредсједници Миодраг Симовић и Валерија Галић и судије Мато Тадић и Крстан Симић, на сједници одржаној 18. децембра 2008. године, у предмету број **АП 3593/08**, рјешавајући апелацију **Савеза независних социјалдемократа-СНСД Милорад Додик**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 став 4 тачка 9 и члана 59 став 2 алинеја 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» бр. 60/05 и 64/08), донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ

Одбацује се као недопуштена апелација Савеза независних социјалдемократа-СНСД Милорад Додик поднесена против Рјешења Суда Босне и Херцеговине број Иж-53/08 од 29. октобра 2008. године због тога што је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

Образложење

1. Савез независних социјалдемократа-СНСД Милорад Додик (у даљњем тексту: апелант) са сједиштем у Бањој Луци поднио је 13. новембра 2008. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Рјешења Суда Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Суд БиХ) број Иж-53/08 од 29. октобра 2008. године. Апелант је, такође, поднио захтјев за доношење привремене мјере ком би се привремено прекинуо процес имплементације изборних резултата у Општини Илица/Источна Илица до доношења одлуке о апелацији.
2. Одлуком Централне изборне комисије (у даљњем тексту: Комисија) број 05-1-07-1-3237/08 од 20. октобра 2008. године утврђени су и објављени резултати локалних избора 2008. године, између осталих и резултати за начелника и Скупштину општине Илица/Источна Илица.

3. Против наведене одлуке апелант је изјавио жалбу Суду БиХ због повреде Изборног закона Босне и Херцеговине («Службени гласник БиХ» бр. 23/01, 7/02, 9/02, 20/02, 25/02, 4/04, 20/04, 25/05, 52/05, 65/05, 77/05, 11/06, 24/06 и 32/07, у даљњем тексту: Изборни закон), наводећи да је након објављивања прелиминарних резултата избора њихов кандидат за начелника био у предности, а да је након објаве коначних непотврђених резултата 20. октобра 2008. године њихов кандидат био на другом мјесту. Апелант је истакао да постоји основана сумња да је повријеђен изборни процес на бирачком мјесту 132 Б 009 Добриња IV, да су омогућене одређене недозвољене радње са изборним материјалом, те изразио сумњу у регуларност избора због великог броја неважећих листића, као и у исправност гласачких листића којима се гласало посредством мобилних тимова.

4. Суд БиХ је Рјешењем број Иж-53/08 од 29. октобра 2008. године одбио апелантову жалбу. Образлажући Рјешење Суд БиХ је навео да је извршио увид у комплетну документацију о раду мобилних тимова за изборну јединицу Илица/ Источна Илица и утврдио да су сви записници о раду мобилних тимова 1, 2, 3 и 4 уредно попуњени и да су их потписали предсједник и чланови бирачког одбора, те да ни у једном записнику није било никаквих примједби на рад мобилних тимова. Суд је, такође, истакао да су у раду мобилних тимова 1, 3 и 4 учествовала по два акредитована посматрача из апелантове странке, који нису имали примједбе на рад мобилних тимова. Суд БиХ је закључио да је Комисија потпуно и правилно утврдила чињенично стање, те извела правилан закључак да у конкретном случају нема доказа да је дошло до кршења одредби Изборног закона.

5. Апелант је навео да му је оспореном одлуком прекршено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), као и право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције.

6. При испитивању допустивости апелације Уставни суд је пошао од одредби члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 став 4 тачка 9 Правила Уставног суда.

Члан VI/3б) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

Члан 16 став 4 тачка 9 Правила Уставног суда гласи:

Апелација није допуштена и ако постоји неки од сљедећих случајева:

9. апелација је ratione materiae инкомпатибилна са Уставом;

7. С обзиром на то да апелант сматра да му је оспореним рјешењем Суда БиХ, којим је одбијена жалба на рјешење Комисије, дакле, у спору проишашлом из изборног процеса, повријеђено право на правично суђење, које је гарантовано чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд прво мора да утврди да ли су гаранције предвиђене наведеним чланом примјењиве на предметни поступак.

8. У вези с тим Уставни суд констатује да члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члан 6 став 1 Европске конвенције гарантују свакоме право на правичан поступак при одређивању грађанских права и обавеза. Ово право се не односи на све поступке у којима је неко лице страна, него се ограничава само на оне који се односе на грађанска права и обавезе. Појам грађанских права и обавеза је аутономан и одређује се на основу посебних чињеница у сваком предмету (види, Европски суд за људска права, *Ringeisen против Аустрије*, пресуда од 16. јула 1971. године, ст. 71 и 94, и *König против Савезне Републике Њемачке*, пресуда од 28. јуна 1978. године, став 88).

9. Сходно пракси Европског суда за људска права, политичка права и обавезе, попут права на кандидовање на изборима, према својој природи нису грађанска. Спорови настали током изборног процеса излазе из грађанских оквира члана 6 став 1 Европске конвенције [види пресуду *Pierre-Bloch против Француске* од 21. октобра 1997. (Извјештаји о пресудама и одлукама) 1997-VI, стр. 2223, став 50].

10. Уставни суд сматра да је наведена пракса примјењива и на апелантов случај. С обзиром на наведено, Уставни суд закључује да у предметном поступку, који има карактеристике спора проишашлог из изборног процеса, није одлучивано о апелантовим грађанским правима и обавезама, него о његовим политичким правима. Будући да гаранције из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције нису примјењиве на предметни поступак, Уставни суд закључује да је апелација *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине.

11. У погледу навода апелације о повреди права на дјелотворни правни лијек, Уставни суд сматра да је апелантово позивање на право на дјелотворан правни лијек, такође, *ratione materiae* инкомпатибилно са Европском конвенцијом и Уставом Босне и Херцеговине с обзиром на то да члан 13 Европске конвенције, која се, према Уставу Босне и Херцеговине, директно примјењује у Босни и Херцеговини, прописује да: [...] «Свако чија су права и слободе признати овом конвенцијом нарушени, има право на правни лијек пред националним властима [...]». Пошто је претходно утврђено да је апелантово позивање на право на правично суђење *ratione materiae* инкомпатибилно са Европском конвенцијом и Уставом Босне и Херцеговине, исти закључак мора да се изведе и у погледу апелантовог позивања на право на дјелотворан правни лијек из члана 13 Европске конвенције с обзиром на то да у конкретном случају не постоји «право заштићено Конвенцијом», што је и услов за примјену наведеног члана (види, Уставни суд, необјављена Одлука број АП 267/06 од 14. марта 2006. године).

12. У складу са наведеним, а имајући у виду одредбу члана 16 став 4 тачка 9 Правила Уставног суда, сходно којој ће се апелација одбацити као недопуштена уколико је *ratione materiae* инкомпатибилна са Уставом Босне и Херцеговине, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

13. С обзиром на одлуку о допустивости у овом предмету, Уставни суд закључује да нема основа за разматрање апелантовог предлога за доношење привремене мјере.

14. У складу са чланом VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Сеада Палаврић

Predmet broj AP 2877/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Zdravstvene ustanove - Poliklinika «Mimo-Medical» Sarajevo i Skendera Jetulahovića podnesena protiv Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000 425 od 10. oktobra 2007. godine i Rješenja Općinskog suda u Travniku broj 051-0PR-06-000058 III od 27. februara 2007. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 0006-0-Pžp-07-000 443 od 10. oktobra 2007. godine i Rješenja Općinskog suda u Bugojnu broj 046-0-Pr-06-000917 od 10. septembra 2007. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000356 od 27. augusta 2007. godine i Rješenja Općinskog suda u Travniku broj 051-0-Pr-06-000 203-III od 8. juna 2007. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-06-000 001 od 29. januara 2007. godine i Rješenja Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-12/06 od 9. oktobra 2006. godine, Rješenja Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-197/06 od 11. oktobra 2006. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Kvl-06-000 002 od 27. septembra 2006. godine, Rješenja Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-541/06 od 22. juna 2006. godine i Rješenja Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-197/05 od 21. aprila 2006. godine i Rješenja Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-447/06 od 18. maja 2006. godine, te Rješenja Općinskog suda za prekršaje Busovača broj P-460/05 od 24. aprila 2006. godine

Odluka od 7. jula 2008. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu u predmetu broj **AP 2877/06**, rješavajući apelaciju **Zdravstvene ustanove - Poliklinika «Mimo-Medical» Sarajevo i Skendera Jetulahovića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 1. i stav 4. tač. 4. i 9, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Valerija Galić, potpredsjednica

David Feldman, potpredsjednik

Miodrag Simović, potpredsjednik

Tudor Pantiru, sudija

Mato Tadić, sudija

Constance Grewe, sutkinja

Seada Palavrić, sutkinja

Krstan Simić, sudija

na sjednici održanoj 7. jula 2007. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelomično se usvaja apelacija Zdravstvene ustanove - Poliklinika «Mimo-Medical» Sarajevo i Skendera Jetulahovića.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. tačka d. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukidaju se Rješenje Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000 425 od 10. oktobra 2007. godine i Rješenje Općinskog suda u Travniku broj 051-0PR-06-000058 III od 27. februara 2007. godine, Rješenje Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 0006-0-Pžp-07-000 443 od 10. oktobra 2007. godine i Rješenje Općinskog suda u Bugojnu broj 046-

0-Pr-06-000917 od 10. septembra 2007. godine, Rješenje Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-06-000 001 od 29. januara 2007. godine i Rješenje Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-12/06 od 9. oktobra 2006. godine, Rješenje Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Kvl-06-000 002 od 27. septembra 2006. godine, Rješenje Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-541/06 od 22. juna 2006. godine i Rješenje Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-197/05 od 21. aprila 2006. godine.

Predmeti se vraćaju Općinskom sudu u Travniku i Općinskom sudu u Bugojnu, koji su dužni da po hitnom postupku donesu nove odluke, u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. st. 1. i 3. tačka d. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Općinskom sudu u Travniku i Općinskom sudu u Bugojnu da u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijeste Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Zdravstvene ustanove - Poliklinika «Mimo-Medical» Sarajevo i Skendera Jetulahovića podnesena protiv Rješenja Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-447/06 od 18. maja 2006. godine i Rješenja Općinskog suda za prekršaje Busovača broj P-460/05 od 24. aprila 2006. godine zbog protoka roka za podnošenje apelacije.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Zdravstvene ustanove - Poliklinika «Mimo-Medical» Sarajevo i Skendera Jetulahovića podnesena protiv Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000 356 od 27. augusta 2007. godine i Rješenja Općinskog suda u Travniku broj 051-0-Pr-06-000 203-III od 8. juna 2007. godine, te Rješenja Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-197/06 od 11. oktobra 2006. godine zbog toga što je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku

Republike Srpske» i u «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Zdravstvena ustanova - Poliklinika «Mimo-Medical» Sarajevo i Skender Jetulahović (u daljnjem tekstu: apelanti) podnijeli su Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju i dopune apelacije 20. oktobra 2006. godine, 8. januara 2007. godine, 15. februara 2007. godine, 11. septembra 2007. godine, 8. novembra 2007. godine, 27. novembra 2007. godine i 12. decembra 2007. godine protiv Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000 425 od 10. oktobra 2007. godine i Rješenja Općinskog suda u Travniku broj 051-OPR-06-000058 III od 27. februara 2007. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 0006-0-Pžp-07-000 443 od 10. oktobra 2007. godine i Rješenja Općinskog suda u Bugojnu broj 046-0-Pr-06-000917 od 10. septembra 2007. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000356 od 27. augusta 2007. godine i Rješenja Općinskog suda u Travniku broj 051-0-Pr-06-000 203-III od 8. juna 2007. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-06-000 001 od 29. januara 2007. godine i Rješenja Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-12/06 od 9. oktobra 2006. godine, Rješenja Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-197/06 od 11. oktobra 2006. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Kvl-06-000 002 od 27. septembra 2006. godine, Rješenja Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-541/06 od 22. juna 2006. godine i Rješenja Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-197/05 od 21. aprila 2006. godine i Rješenja Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-447/06 od 18. maja 2006. godine i Rješenja Općinskog suda za prekršaje Busovača broj P-460/05 od 24. aprila 2006. godine.

2. Dopunom apelacije od 8. novembra 2007. godine apelanti su tražili da Ustavni sud donese privremenu mjeru kojom će se obustaviti postupak izvršenja Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000356 od 27. augusta 2007. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000425 od 10. oktobra 2007. godine i Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000443 od 10. oktobra 2007. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

3. Na osnovu člana 22. stav 1. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda u Novom Travniku, Općinskog suda u Travniku i učesnika u postupku Sanitarne inspekcije Ministarstva zdravstva i socijalne politike Srednjobosanskog kantona (u daljnjem tekstu: Sanitarna inspekcija) zatraženo je 21. decembra 2007. godine da dostave odgovore na apelaciju.

4. Odgovore na apelaciju Kantonalni sud u Novom Travniku je dostavio 7. januara 2008. godine, Općinski sud u Travniku 14. januara 2008. godine, a Sanitarna inspekcija 25. januara 2008. godine.

5. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori su dostavljeni apelantima 4. februara 2008. godine.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz navoda apelanata i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

7. U prekršajnom postupku protiv okrivljenih Poliklinike «Mimo-Medical», kao pravnog lica, i prim. dr. Stanoja Cicovića, kao odgovornog lica, Općinski sud za prekršaje Novi Travnik donio je Rješenje broj P-III-197/05 od 21. aprila 2006. godine, koje je potvrđeno Rješenjem Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-541/06 od 22. juna 2006. godine, kojim su okrivljeni proglašeni krivim zato što su 13. aprila 2005. godine i 9. maja 2005. godine određenim licima koja podliježu zdravstveno-sanitarnoj kontroli, konobaru kafe-bara «King» u Novom Travniku, radnici u SZR Pekara «Centar» u Novom Travniku i radniku kafea «Vivaldi Bačo» u Novom Travniku, izdali sanitarnu knjižicu bez ovjere Zavoda za javno zdravstvo Srednjobosanskog kantona (u daljnjem tekstu: Zavod), čime su počinili prekršaj iz člana 3. stav 1. Odluke o vođenju jedinstvenog registra lica koja podliježu sanitarno-zdravstvenom nadzoru na području Srednjobosanskog kantona (u daljnjem tekstu: Odluka), kažnjiv prema članu 10. navedene odluke. Okrivljeni se kažnjavaju, i to: Poliklinika «Mimo-Medical» za svaki prekršaj novčanom kaznom od po 1.000,00 KM, te se primjenom člana 37. stav 1. Zakona o prekršajima izriče jedinstvena novčana kazna u ukupnom iznosu od 3.000,00 KM, a odgovornom licu jedinstvena novčana kazna u ukupnom iznosu od 600,00 KM. Poliklinika «Mimo-Medical» je, također, dužna platiti troškove prekršajnog postupka u

iznosu od 40,00 KM. U obrazloženju Rješenja je navedeno da je iz izvedenih dokaza nesumnjivo utvrđeno da nisu vršene potrebne ovjere izdatih sanitarnih knjižica od Zavoda, a prema podacima iz knjižica, sanitarni pregledi su obavljeni 13. aprila i 9. maja 2005. godine sa pečatom i potpisom okrivljenog odgovornog lica. Članom 3. Odluke propisano je da «sve zdravstvene ustanove (privatne i javne) koje izdaju sanitarne knjižice, koje podliježu sanitarno-zdravstvenom nadzoru na području Kantona, dužne su dostaviti nalaze o urađenim pretragama Zavodu radi arhiviranja. Poslove iz stava 1. ovog člana mogu obavljati samo pravna lica koja posjeduju odobrenje za rad mjerodavnog ministarstva zdravstva». Članom 10. Odluke propisano je da će se određenim novčanim iznosima kazniti za prekršaj zdravstvena ustanova ako licu koje je pod obaveznim sanitarno-zdravstvenim nadzorom izda sanitarnu knjižicu bez ovjere Zavoda.

8. U obrazloženju navedenih rješenja se, također, navodi da se u žalbenim navodima, uglavnom, ponavlja odbrana iznesena pred prvostepenim sudom u pogledu odlučnih činjenica, što se vidi iz žalbenih tvrdnji da je firma registrirana za obavljanje, između ostalog, i zdravstvenog pregleda, te da postupaju u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti FBiH, a da navedenu kantonalnu odluku, na osnovu koje je sanitarna inspekcija zapisnički ustanovila da postoji konkretni prekršaj, ne smatraju saglasnom citiranom zakonu, te da je za njih neobavezujuća i da ne mogu biti odgovorni za prekršaj uz tvrdnju da podzakonski akti moraju biti usaglašeni sa zakonom. Ovakvim žalbenim navodima, prema stavu suda, okrivljeni nisu doveli u pitanje pravilnost zaključaka iz ožalbenog rješenja. Tvrdnjama da nisu obavezni da postupe prema odredbi člana 3. stav 1. Odluke i da te odredbe nisu u skladu sa Zakonom o zdravstvenoj zaštiti FBiH okrivljeni ne poriču činjenice iznesene u izreci ožalbenog rješenja iz čega jasno proizlazi da su svojim postupkom ostvarili sva bitna obilježja prekršaja. Prigovore o pogrešnoj primjeni materijalnog prava u predmetnoj faktičkoj situaciji sud ocjenjuje kao neosnovan. Sud zaključuje da tvrdnja da je citirana odluka suprotna spomenutom federalnom zakonu nije predmet ovog postupka, niti se može rješavati putem prekršajnog postupka, već je predmet drugog posebnog postupka pokrenutog i vođenog na način propisan zakonom pred nadležnim organom.

9. Zahtjev apelanata da se ponovi predmetni prekršajni postupak, koji je okončan Rješenjem Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-197/05 od 21. aprila 2006. godine, odbijen je kao neosnovan Rješenjem istog suda broj P-III-197/06 od 11. oktobra 2006. godine. Osim toga, apelanti su izjavili zahtjev za sudsku zaštitu protiv Rješenja Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-541/06 od 22. juna 2006. godine, koji je odbijen kao neosnovan Rješenjem Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-

Kv1-06-000 002 od 27. septembra 2006. godine. U obrazloženju rješenja kojim je odbijen zahtjev za sudsku zaštitu se navodi da su apelanti u zahtjevu ponovili, uglavnom, ono što je isticano u žalbi na prvostepeno rješenje o prekršaju na koje je odgovore dao žalbeni sud. Apelanti su naveli da, iako je Zakonom o prekršajima predviđeno da se saslušavanje okrivljenog u pravilu obavlja usmeno, zastupnik apelanata je saslušan zamolbenim putem preko Suda za prekršaje Novo Sarajevo, a ne neposredno pred sudom koji je donio rješenje o odgovornosti i kažnjavanju, pa smatraju da bi odluka prvostepenog suda morala biti drugačija da im je bilo omogućeno da neposredno iznesu odbranu i dostave odgovarajuće dokaze s obzirom na to da su *de facto* bili prisiljeni da učine prekršaje. Ispitujući ove navode iz zahtjeva, sud smatra da činjenice i okolnosti koje se ističu nemaju odlučni značaj da bi se uvažio zahtjev za sudsku zaštitu. Ovo zbog toga što činjenica da je zastupnik saslušan zamolbenim putem ne upućuje na zaključak da je time apelantima uskraćeno pravo da, u skladu sa Zakonom o prekršajima, usmeno iznesu svoju odbranu i ponude dokaze, za šta su imali priliku i što je i učinjeno u prvostepenom i u žalbenom postupku, a što proizlazi iz stanja spisa dostavljenih sudu. Osim toga, u samom zahtjevu apelanti priznaju odlučnu činjenicu da je prekršaj učinjen, navođenjem razloga i okolnosti zbog čega su bili prisiljeni da učine prekršaj. Sud je naveo da ne može prihvatiti navedene razloge, jer to nisu okolnosti i činjenice koje imaju odlučni značaj i koje bi dovele u sumnju pravilnost i potpunost utvrđenog činjeničnog stanja, već su to okolnosti koje mogu utjecati na visinu kazne, a što su ocijenili sudovi u prethodnom postupku. Niti jednom odredbom Zakona o prekršajima nije propisana mogućnost da počinioc ovog prekršaja ne odgovara za prekršaj, ako dokaže da ga je učinio, kao što se radi u konkretnom slučaju.

10. U drugom prekršajnom postupku Rješenjem Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-12/06 od 9. oktobra 2006. godine, koje je potvrđeno Rješenjem Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-06-000 001 od 29. januara 2007. godine, Poliklinika «Mimo-Medical» i odgovorno lice proglašeni su krivim zbog učinjenih prekršaja iz člana 3. stav 1. Odluke, počinjenih na način i u vrijeme koji su pobliže opisani u izreci Rješenja, te su kažnjeni, Poliklinika «Mimo-Medical» za svaki od počinjenih prekršaja na novčanu kaznu od po 1.000,00 KM, odnosno jedinstvenom novčanom kaznom u ukupnom iznosu od 4.000,00 KM, a odgovorno lice jedinstvenom novčanom kaznom u iznosu od 800,00 KM. Osim toga, Poliklinika je obavezana da naknadi troškove prekršajnog postupka u iznosu od 40,00 KM. Apelanti su podnijeli zahtjev za ponavljanje ovog postupka koji je odbijen kao neosnovan Rješenjem Općinskog suda Travnik broj 051-0-Pr-06-000 203-III od 8. juna 2007. godine, koje je potvrđeno Rješenjem Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000 356 od 27. augusta 2007. godine.

11. U sljedećim prekršajnim postupcima rješenjima Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000 425 i broj 0006-0-Pžp-07-000 443 od 10. oktobra 2007. godine odbijene su žalbe apelanata protiv prvostepenih rješenja (Rješenje Općinskog suda u Travniku broj 051-0PR-06-000058 III od 27. februara 2007. godine i Rješenje Općinskog suda u Bugojnu broj 046-0-Pr-06-000917 od 10. septembra 2007. godine), kojima su apelanti proglašeni krivim zbog učinjenog prekršaja iz člana 3. stav 1. Odluke i kažnjeni novčanim kaznama.

12. Predmetnom apelacijom apelanti su, također, osporili i Rješenje Općinskog suda za prekršaje Busovača broj P-460/05 od 24. aprila 2006. godine, koje je potvrđeno Rješenjem Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-447/06 od 18. maja 2006. godine, kojim je utvrđeno da su Poliklinika «Mimo-Medical» i odgovorno lice odgovorni što su 6. aprila 2005. godine u SUR Kafé «Party 2» u Busovači navedenim konobaricama izdali sanitarne knjižice bez ovjere Zavoda, čime su počinili prekršaj iz člana 3. stav 1. Odluke, pa ih sud kažnjava: Polikliniku novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 KM, a odgovorno lice novčanom kaznom u iznosu od 200,00 KM. Osim toga, Poliklinika je obavezana da plati troškove prekršajnog postupka u iznosu od 20,00 KM. Protiv navedenog drugostepenog rješenja apelanti su 1. jula 2006. godine podnijeli zahtjev za zaštitu zakonitosti Kantonalnom tužilaštvu u Travniku. Predmetni zahtjev je evidentiran u Kantonalnom tužilaštvu pod poslovnim brojem KTA-216/06, a apelanti do sada nisu obaviješteni o odluci.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

13. Apelanti se žale da su konačnim rješenjima Kantonalnog suda za prekršaje Vitez i Novi Travnik povrijeđene odredbe člana 2. Protokola broj 7 uz Evropsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), a u vezi sa članom 6. Evropske konvencije. Smatraju da iz navedenih činjenica proizlazi da u ovom konkretnom slučaju nisu imali ni nezavisno, niti nepristrano odlučivanje u prekršajnim postupcima. Dodaju da je prekršeno njihovo pravo na pravičan postupak i ravnopravan tretman u odnosu na podnosiocé zahtjeva za pokretanje prekršajnog postupka protiv apelanata. To potvrđuju činjenice na koje su apelanti ukazivali u žalbama, a sud nije obrazložio zbog kojih razloga argumente i dokaze apelanata smatra neosnovanim. Apelanti navode da, i pored upornih zahtjeva da se direktno saslušaju pred sudovima za prekršaje u Novom Travniku, Busovači, Vitezu i drugim sudovima za prekršaje na području SBK, s obzirom na činjenicu da se protiv apelanata istovremeno vodi gotovo

stotinu prekršajnih postupaka, kao i da im se omogući da dostave i izvedu dokaze na kojima zasnivaju svoju odbranu, sudovi za prekršaje Srednjobosanskog kantona su jedino i isključivo zamolbenim putem preko sudova za prekršaje u općinama Centar i Novo Sarajevo saslušali apelante i od njih uzeli izjave, a u zapisnike unijeli dvije-tri kratke rečenice, te je na taj način, prema mišljenju apelanata, učinjena bitna povreda odredaba Zakona o prekršajima SBK. Navedenim zakonom je predviđeno da se okrivljeni, u pravilu, saslušavaju usmenim putem. Dalje ističu da je apellantima bilo onemogućeno da sudu podnesu odgovarajuće dokaze u vidu pismenih dokumenata iz kojih je vidljivo da su apelanti *de facto* i *de iure* bili primorani da učine prekršajnu radnju zbog koje su kažnjeni. Smatraju da je Vlada SBK donijela nezakonitu i pravno neosnovanu odluku (Odluka o vođenju jedinstvenog registra lica koja podliježu sanitarno-zdravstvenom nadzoru na području SBK) kojom je obavezala sve registrirane i ovlaštene zdravstvene organizacije čije je sjedište u drugim kantonima da sanitarne knjižice koje izdaju nakon detaljnih sanitarnih pregleda moraju dostaviti na «nadovjeru» Zavodu da bi bile važeće i da za tu uslugu, odnosno ovjeru, Zavod naplaćuje visoku naknadu. Apelanti zaključuju da je notorno da je ovakva odluka donesena *contra legem* i da nije zasnovana na određenjima federalnih zakona koji uređuju ovu oblast. Radi se o zloupotrebi zakona i načinu na koji navedeni kanton *de facto* eliminira konkurenciju i *de iure* zabranjuje ovlaštenim i registriranim organizacijama iz drugih kantona da obavljaju svoju osnovnu djelatnost. Apelanti ističu da je Ministarstvo zdravstva i socijalne politike SBK dopisom od 12. aprila 2005. godine obavijestilo apelante da obustavlja nadovjeru sanitarnih knjižica koje apelanti izdaju, jer su utvrdili da apelanti obavljene zdravstvene pretrage nisu uradili u skladu sa Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti koje ugrožavaju cijelu zemlju i Pravilnikom o zdravstvenim pregledima lica stavljenih pod zdravstveni nadzor radi sprečavanja zaraznih bolesti. Apelanti smatraju da su navedeni razlozi za obustavu nadovjere neosnovani i nedokazani. Dalje ukazuju da im je uskraćeno elementarno pravo da dokazuju bitne i odlučne činjenice od kojih zavisi pravilna i zakonita odluka sudova za prekršaje, da su uz žalbe dostavljali fotokopije dokaza iz kojih je vidljivo i jasno da je odbijanje Zavoda da nadovjeri sanitarne knjižice eklatantan primjer samovolje i nedopustivog ponašanja, te da postoje razlozi koji isključuju prekršajnu odgovornost apelanata.

b) Odgovor na apelaciju

14. Kantonalni sud u Novom Travniku u odgovoru na apelaciju je naveo da su razlozi za osporene odluke dati u obrazloženju odluka pri kojima i dalje ostaje. Predlaže da se apelacija odbije kao neosnovana.

15. U odgovoru na apelaciju Općinski sud u Travniku je naveo da taj sud, kao pravni sljednik općinskih sudova za prekršaje Busovača i Novi Travnik, koji su reformom prekršajne oblasti ukinuti u cijelosti, ostaje pri razlozima navedenim u obrazloženjima pravomoćnih rješenja navedenih općinskih sudova za prekršaje, te i dalje smatra da u provedenim prekršajnim postupcima nisu povrijeđena prava apelanata iz člana 6. Evropske konvencije, naročito prava na pravično suđenje. Dalje se navodi da, ako se pažljivo izvrši uvid u obrazloženja osporenih rješenja prvostepenih sudova, na nesumnjiv način će se utvrditi da su prvostepeni sudovi odlučnu činjenicu, da su apelanti postupali protivno Odluci Vlade SBK, utvrđivali tako što su putem pravne pomoći kod nadležnog suda, kao mjesta sjedišta apelanata, zamolbenim putem omogućili saslušanje njihovog predstavnika, a sve zbog ekonomičnosti i efikasnosti prekršajnog postupka. U skladu sa članom 65. stav 1. Zakona o prekršajima SBK («Službene novine SBK» broj 13/04), propisano je da su sudovi dužni jedni drugima pružati pravnu pomoć, pa su, stoga, zamolbeni općinski sudovi u predmetnim prekršajnim postupcima, kako je to navedeno i u obrazloženju činjeničnog stanja apelacije, proveli postupak saslušanjem predstavnika apelanata usmeno, kako se to u pravilu i čini u skladu s tada važećim odredbama Zakona o prekršajima. Dakle, isključivi cilj saslušanja predstavnika apelanata su bile ekonomičnost i efikasnost postupka uz omogućavanje svih prava na iznošenje svoje odbrane, kao i izvođenje dokaza. Da je predstavnik apelanata, koji je saslušan pred zamolbenim općinskim sudovima za prekršaje u Sarajevu, iznio sve relevantne činjenice i dokaze koje je u tom momentu smatrao potrebnim, te da je zamolbeni sud u svemu vjerno i zapisnički konstatirao sve činjenice i okolnosti koje je iznio predstavnik apelanata, ukazuju i zapisnici o njegovom saslušanju, koji su potpisani bez primjedaba. U odgovoru se, dalje, ističe da je bitno napomenuti da je prvostepeni Općinski sud za prekršaje u Novom Travniku, pri zamolbi za ukazivanje pravne pomoći od nadležnog Općinskog suda za prekršaje Novo Sarajevo, zamolio taj sud da se sasluša predstavnik apelanata u vezi sa okolnosti učinjenog prekršaja, ostavljajući ovlaštenja zamolbenom sudu da po potrebi izvede i druge dokaze. Iz zapisnika o ispitivanju predstavnika apelanata vidljivo je da je njihov predstavnik u cijelosti iznio svoje mišljenje koje se odnosi na činjenicu postojanja prava na izdavanje sanitarnih knjižica, a ocjenu tog prava su u osporenim i citiranim rješenjima jasno obrazložili postupajući sudovi. Evidentno je, prema mišljenju Općinskog suda, da su osporena rješenja donesena u skladu s procesnim i materijalnim zakonima i propisima kojima su potpuno i pravilno utvrđene sve odlučne činjenice i pri tome su apelantima omogućena sva prava na pravično suđenje u smislu člana 6. Evropske konvencije i prava na izjavljivanje pravnih lijekova, koje su nadležni sudovi odbili kao neosnovane. Predlažu da se apelacija odbije kao neosnovana.

16. Sanitarna inspekcija u svom odgovoru navela je da su apelanti, kao i neki domovi zdravlja sa područja SBK, bili razlog za donošenje predmetne odluke, jer nisu izdavali sanitarne knjižice u skladu sa Zakonom o zaštiti stanovništva od zaraznih bolesti koje ugrožavaju cijelu zemlju. Ističu da su dopisom od 1. februara 2006. godine dali do znanja apelantima da im ne osporavaju rad na području svog kantona i da mogu ugovarati poslove, ali ih moraju obavljati u poliklinici, a ne po ugostiteljskim, trgovačkim i drugim objektima. Za sanitarne preglede koje su apelanti obavljali u poliklinici u Sarajevu (tamo gdje su ispunjeni minimalni tehnički uvjeti: prostor, kadar i oprema), kao i u drugim javnim i privatnim zdravstvenim ustanovama Sanitarna inspekcija nije tražila nadovjeru, već je priznavala preglede u cijelosti. Osim toga, obavijestili su apelante da zdravstvo nije u isključivoj nadležnosti Federacije, nego da se radi o podijeljenoj nadležnosti Federacije i kantona. Na osnovu podijeljene nadležnosti Vlada SBK je donijela predmetnu odluku radi lakše kontrole rada zdravstvenih ustanova, njihove profesionalnosti i zaštite korisnika usluga, a koja je u skladu s federalnim propisima.

V. Relevantni propisi

17. U **Zakonu o prekršajima** («Službene novine FBiH» broj 31/06) relevantne odredbe glase:

Član 7.

Prava lica okrivljenih za prekršaje

Svako ko je okrivljen da je počinio prekršaj ima pravo zahtijevati da o njegovoj odgovornosti za počinjeni prekršaj odluči sud ukoliko on to zahtijeva u roku koji je propisan zakonom. Takva lica imaju pravo:

- 1) da se smatraju nevinim dok se ne dokaže njihova odgovornost u skladu sa zakonom;*
- 2) da u najkraćem roku budu obaviještena, detaljno i na jeziku koji razumiju, o prirodi i razlogu optužbi protiv njih;*
- 3) da im se dâ odgovarajuće vrijeme i mogućnosti za pripremu njihove odbrane;*
- 4) da se brane lično, ili posredstvom branioca prema vlastitom izboru, ili ukoliko nemaju dovoljno sredstava, da im se on osigura besplatno kada to zahtijevaju interesi pravde;*
- 5) da ispituju, ili da se u njihovo ime ispituju svjedoci koji ih terete i da se osigura prisustvo i saslušanje svjedoka u njihovu korist pod istim uvjetima kao i svjedoka koji ih terete;*

6) da dobiju besplatnu pomoć prevodioca ako ne razumiju jezik koji se upotrebljava u sudu.

18. Zakon o prekršajima («Službene novine Srednjobosanskog kantona» broj 13/04)

Član 4. stav 1.

Prekršaji se mogu propisivati: zakonom, odlukom općinskog vijeća, uredbom i odlukom Vlade Kantona.

Član 55.

Sud koji vodi prekršajni postupak dužan je da nastoji da postupak provede bez odugovlačenja i onemogući svaku zloupotrebu prava koja pripadaju licima koja učestvuju u postupku.

Član 65.

Sudovi su dužni jedni drugima pružati pravnu pomoć.

19. Odluka o vođenju jedinstvenog registra lica koja podliježu sanitarno-zdravstvenom nadzoru na području Srednjobosanskog kantona («Službene novine Srednjobosanskog kantona» broj 4/03)

Član 3. stav 1.

Sve zdravstvene ustanove (privatne i javne) koje izdaju sanitarne knjižice licima koja podliježu sanitarno-zdravstvenom nadzoru na području Kantona dužne su nalaze o urađenim pretragama dostaviti Zavodu na arhiviranje.

Član 4.

Zavod kontrolira popunjavanje sanitarnih knjižica, odnosno kontrolira obavljene pretrage prema djelatnosti koju lice koje je pod sanitarno-zdravstvenim nadzorom obavlja, te ispravnost ovjerava svojim pečatom, u gornjem uglu stranice sanitarne knjižice, uz broj pod kojim se lice vodi u jedinstvenom registru.

Član 10.

Novčanom kaznom u iznosu od 1.000,00 do 5.000,00 KM kaznit će se za prekršaj zdravstvena ustanova ako licu koje je pod obaveznim sanitarno-zdravstvenim nadzorom izda sanitarnu knjižicu bez ovjere Zavoda.

Za prekršaj iz stava 1. ovog člana kaznit će se i odgovorno lice u pravnom licu novčanom kaznom u iznosu od 200,00 do 500,00 KM (član 3. stav 1. ove odluke).

VI. Dopustivost

20. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

21. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

Dopustivost prema članu 16. stav 4. tačka 4. Pravila Ustavnog suda

22. Ocjenjujući dopustivost apelacije u odnosu na Rješenje Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-447/06 od 18. maja 2006. godine i Rješenje Općinskog suda za prekršaje Busovača broj P-460/05 od 24. aprila 2006. godine, Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 1. i stav 4. tačka 4. Pravila Ustavnog suda.

Član 16. stav 4. tačka 4. Pravila Ustavnog suda glasi:

4) Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

(4) protekao je rok za podnošenje apelacije;

23. S obzirom na to da je apelantima, kako i sami navode u apelaciji, 26. juna 2006. godine uručeno Rješenje Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-447/06 od 18. maja 2006. godine, a apelacija Ustavnom sudu podnesena 20. oktobra 2006. godine, proizlazi da je podnesena nakon što je protekao rok za podnošenje apelacije predviđen članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. U skladu sa navedenim, Ustavni sud je zaključio da je apelacija u ovom dijelu podnesena nepravovremeno, odnosno nakon proteka roka od 60 dana od dana kada su apelanti primili osporeno Rješenje Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-447/06 od 18. maja 2006. godine.

Dopustivost prema članu 16. stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda

24. U odnosu na dopustivost dijela apelacije u kojem se, povodom zahtjeva za ponavljanje postupka, osporavaju Rješenje Općinskog suda Travnik broj 051-0-Pr-06-000 203-III od 8. juna 2007. godine, koje je potvrđeno Rješenjem Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000 356 od 27. augusta 2007. godine, i Rješenje Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-197/06 od 11. oktobra 2006. godine, kojim je odbijen zahtjev apelanata za ponavljanje prekršajnog postupka, izjavljenog protiv Rješenja Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-197/05 od 21. aprila 2006. godine, Ustavni sud je pošao od odredaba člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 1. i stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda.

Član 16. stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda glasi:

Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

9. apelacija je ratione materiae inkompatibilna sa Ustavom;

25. Ustavni sud konstatira da se navodi o kršenju prava na pravično suđenje u pogledu navedenih rješenja odnose isključivo na postupak koji se tiče odlučivanja o zahtjevu za ponavljanje postupka. Ustavni sud smatra da je potrebno, prvo, odgovoriti na pitanje da li se predmetni postupak odlučivanja o zahtjevu za ponavljanje postupka tiče određivanja građanskih prava i obaveza apelanata u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije. U vezi sa tim, Ustavni sud ukazuje na sličan stav bivše Evropske komisije za ljudska prava u predmetu *X protiv Austrije* (vidi odluku o dopustivosti povodom aplikacije broj 7761/77 od 8. maja 1978. godine, Odluke i izvještaji (OI) broj 14, strana 171. i dalje). U navedenom predmetu Evropska komisija za ljudska prava je usvojila stav da se član 6. Evropske konvencije ne primjenjuje na postupak povodom zahtjeva za obnovu postupka, jer takav postupak «ne utvrđuje [...] osnovanost bilo kakve krivične optužbe protiv apelanata». Sličnu praksu ima i Ustavni sud, koji je u vezi sa ovim pitanjem zaključio da se u postupku o prijedlogu za ponavljanje postupka odlučuje samo o tome da li će biti odobreno ponovno suđenje ili ne (vidi i Ustavni sud, Odluka broj AP 563/05 od 28. juna 2005. godine).

26. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da se predmetni postupci o zahtjevu za ponavljanje postupka ne tiču odlučivanja o «građanskim pravima i obavezama» u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije, niti je taj postupak odlučujući za utvrđivanje građanskih prava i obaveza apelanata. Stoga, pitanje koje se u ovom dijelu apelacije postavlja ne ulazi u domen člana 6. stav 1. Evropske konvencije, niti u domen člana II/3.

e) Ustava Bosne i Hercegovine zbog čega je apelacija u ovom dijelu *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine. U skladu sa navedenim, Ustavni sud je odlučio da ovaj dio apelacije odbaci kao nedopušten, imajući u vidu odredbu člana 16. stav 4. tačka 9. Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

27. Dalje, predmet osporavanja apelacijom su i rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000 425 i broj 0006-0-Pžp-07-000 443 od 10. oktobra 2007. godine, broj 006-0-Pžp-06-000 001 od 29. januara 2007. godine i broj 006-0-Kv1-06-000 002 od 27. septembra 2006. godine protiv kojih nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. U odnosu na rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000 425 i broj 0006-0-Pžp-07-000 443 od 10. oktobra 2007. godine, apelacija je podnesena 12. decembra 2007. godine, u odnosu na Rješenje Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-06-000 001 od 29. januara 2007. godine, apelacija je podnesena 28. februara 2007. godine i u odnosu na Rješenje Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Kv1-06-000 002 od 27. septembra 2006. godine, apelacija je podnesena 20. oktobra 2006. godine. Stoga, u odnosu na navedena rješenja apelacija je podnesena u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija u dijelu u kojem su osporena navedena rješenja ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

28. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija u dijelu u kojem su osporena rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000 425 i broj 0006-0-Pžp-07-000 443 od 10. oktobra 2007. godine, broj 006-0-Pžp-06-000 001 od 29. januara 2007. godine i broj 006-0-Kv1-06-000 002 od 27. septembra 2006. godine, ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

29. Apelanti osporavaju navedena rješenja Kantonalnog suda, tvrdeći da su tim rješenjima povrijeđena njihova prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije.

30. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

31. Član 6. st. 1. i 3.d. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. [...] Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom [...]

3. Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

d. [...] da sâm ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe [...].

32. Prvo pitanje na koje Ustavni sud mora odgovoriti tiče se primjenjivosti člana II/3.

e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije u konkretnom slučaju, odnosno da li je riječ o «krivičnoj» optužbi protiv apelanata.

33. Ocjena da li je neka optužba «krivična», u smislu značenja iz člana 6. Evropske konvencije, daje se na osnovu kriterija: klasificiranje prema zakonodavstvu, priroda prekršaja i priroda i strogost kazne (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Engel i dr. protiv Holandije*, presuda od 8. juna 1976. godine). Ovi kriteriji ne moraju biti kumulativno ispunjeni. Priroda prekršaja uključuje dva potkriterija: obim prekršene norme i svrhu kazne, koji moraju biti kumulativno ispunjeni.

34. Članom 3. Odluke propisano je da su sve zdravstvene ustanove, javne i privatne, koje izdaju sanitarne knjižice licima koja podliježu sanitarno-zdravstvenom nadzoru na području SBK dužne dostaviti nalaze o urađenim pretragama Zavodu na arhiviranje, koji, u skladu sa članom 4. Odluke, svojim pečatom ovjerava ispravnost obavljenih sanitarno-zdravstvenih pretraga. Članom 10. Odluke kao prekršajna sankcija je propisana novčana kazna za zdravstvenu ustanovu i odgovorno lice u toj ustanovi. Dakle, radnje obaveznog dostavljanja nalaza o urađenim sanitarno-zdravstvenim pretragama Zavodu su kvalificirane kao prekršaj, a ne kao krivično djelo.

35. Međutim, to ne određuje primjenjivost člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Naime, Evropski sud za ljudska prava smatra da je «krivična optužba» autonomni koncept, pa, stoga, neko djelo koje je u domaćem zakonu kvalificirano kao prekršaj može, ipak,

pokrenuti pitanje krivične optužbe u smislu člana 6. stav 1. Evropske konvencije ako je suštinski karakter legislativne sheme prema svojoj prirodi krivični, a ne građanski. Ovim se želi omogućiti da država ne može izbjeći obavezu da osigura pravično saslušanje jednostavnim kvalificiranjem nekog djela nekrivičnim u svom zakonodavstvu (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Engel protiv Holandije* (broj 1), presuda od 8. juna 1976. godine, serija A broj 22; *Oztürk*, presuda od 27. maja 1984. godine, serija A broj 73, st. 46-50; *A. P., M. P. i T. P. protiv Švajcarske*, presuda od 19. augusta 1997. godine, Izvještaji 1997-V; *Lauko protiv Slovačke*, presuda od 23. septembra 1998. godine, Izvještaji 1998-VI, str. 2492, stav 56; *Janosevic protiv Švedske*, presuda od 23. jula 2002. godine, stav 65). Da bi se odredilo da li je suštinski karakter legislativne sheme krivični, sudovi moraju razmotriti niz faktora, uključujući posebno: a) da li je cilj ili jedan od ciljeva relevantnih zakona sprečavanje ili kažnjavanje određenog ponašanja, b) ako postoji cilj sprečavanja ili kažnjavanja, da li ponašanje koje treba biti spriječeno ili kažnjeno implicira krivicu (naprimjer, nepoštenje ili nebriga) i c) koja visina kazne se može nametnuti za prekršaj.

36. Gledano sa stanovišta sudske prakse, u vezi sa članom 6. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da je legislativna regulativa u vezi sa ovim predmetom, u suštini, krivična prema svojoj prirodi. Njen jasan cilj je zaštita stanovništva od zaraznih bolesti. Ustanovljavanje krivice u ovom slučaju je zasnovano na odluci da su apelanti počinili prekršaje za koje su proglašeni odgovornim, jer su izvršili djelo prekršaja propisanog članom 3. Odluke. Uzimajući u obzir sve relevantne faktore, Ustavni sud zaključuje da apelanti imaju pravo na ukupnu proceduralnu zaštitu koja je na raspolaganju pri utvrđivanju krivične optužbe iz člana 6. Evropske konvencije.

37. Svrha člana 6. Evropske konvencije je, između ostalog, da «tribunalu» dodijeli dužnost da provede propisanu provjeru podneska, argumenata i dokaza koje mu dostave strane bez prejudiciranja njihove procjene i njihove relevantnosti u pogledu sudske odluke (vidi, Evropski sud za ljudska prava, predmet *Kraska*, presuda od 19. aprila 1993, A. 254-B). U svakom pojedinom slučaju mora da se procijeni tok postupka kako bi se odlučilo da li je konkretno saslušanje, odnosno postupak suđenja bio pravičan.

38. Član 6. st. 1. i 3.d. Evropske konvencije zahtijeva «pravično suđenje», pravo da se bude saslušano u razumnom roku, pravo da saslušanje bude javno, pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. Osim toga, ovaj član sadrži spisak minimalnih prava koje ima svako ko je optužen za krivično djelo. Među ova prava ubraja se i pravo optuženog da sâm ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe. Ova odredba tijesno je povezana sa principom «jednakosti oružja», odnosno «jednake

dostupnosti pravnih sredstava» kao elementa pravičnog suđenja (presuda od 19. decembra 1990, *Delta*, A. 191-A, presuda od 19. februara 1991, *Isgio*, A. 194-A, str. 12).

39. Ustavni sud zapaža da je osnovni prigovor apelanata da im u postupku nije omogućeno neposredno i usmeno saslušanje pred sudom koji je odlučivao o njihovoj odgovornosti, neposredno predlaganje i izvođenje dokaza, nije im bilo omogućeno da budu prisutni pri izvođenju dokaza, a posebno im nije omogućeno da budu prisutni pri saslušanju sanitarnog inspektora kao podnosioca prekršajne prijave. Zbog toga što nisu prisustvovali usmenom pretresu pred sudom pred kojim se vodio postupak, apelanti navode da su uskraćeni za pravo da se neposredno obrate sudu i predoče mu dokaze u pogledu optužbe protiv njih, čime su dovedeni u neravnopravan položaj u odnosu na podnosioca prekršajne prijave. U vezi sa ovim prigovorima Ustavni sud zapaža da su relevantni u odnosu na standarde koji se tiču ustavnog prava na pravično suđenje i ukazuju da je povrijeđeno pravo na pravično suđenje načinom na koji su sudovi za prekršaje postupili prilikom saslušanja predstavnika apelanata u vezi sa okolnostima činjenja djela prekršaja. Ustavni sud, dalje, zapaža da iz spisa predmeta proizlazi da su putem zamolbe za pravnu pomoć apelanti, posredstvom svog zastupnika, usmeno saslušani pred Općinskim sudom za prekršaje Novo Sarajevo i Centar, gdje je zastupnik apelanata dao izjavu o činjeničnim i pravnim okolnostima prekršaja koji im se stavlja na teret, a o čemu su navedeni sudovi sačinili zapisnik. Međutim, apelanti u apelaciji ističu, a što nije osporeno u odgovorima na apelaciju, da su od prvostepenih sudova tražili da se njihovo ispitivanje i dokazni postupak provode pred tim, a ne zamolbenim sudovima. S obzirom na to da je učešće stranaka u postupku putem zamolbenih sudova omogućeno, prvenstveno, radi zaštite interesa i omogućavanja pogodnosti u postupku istim tim strankama, Ustavni sud smatra da su u konkretnom slučaju sudovi morali da udovolje zahtjevima apelanata i samostalno vode postupak kako bi im pružili potpune garancije koje su tražili u postupku, a koje pruža i garantira član 6. Evropske konvencije.

40. Dakle, nesporna je činjenica da apelanti nisu bili prisutni tokom saslušanja podnosioca prekršajne prijave i neposrednog izvođenja drugih dokaza. Prema mišljenju Ustavnog suda, prigovor apelanata pokreće opća pitanja koja se tiču prava na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, kao i posebne garancije koje daje član 6. Evropske konvencije u stavu 3. tačka d. koje se tiču prava apelanata na ispitivanje svjedoka optužbe. Prema konstantnoj praksi Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda, svi dokazi, u principu, moraju biti izvedeni u prisustvu optuženog, kome se mora dati mogućnost da tokom suđenja pokuša da ospori navode optužbe, kao i dokaze kojima

se optužba potkrepljuje. Ovdje je nesporno da se saslušanjem podnosioca prekršajne prijave i izvođenjem drugih dokaza potkrepljuje «optužnica» protiv apelanata. Nesporno je da apelanti u toku postupka pred prvostepenim sudom nisu prisustvovali saslušanju podnosioca prekršajne prijave i neposrednom izvođenju drugih dokaza, kao i da im je zbog toga onemogućeno da eventualno prigovore iskazima podnosioca prekršajne prijave, odnosno da se izjasne o drugim dokazima. Činjenica da je predstavnik apelanata usmeno saslušan pred zamolbenim sudom za prekršaje u vezi sa okolnostima učinjenog prekršaja i da je pri tome ostavljeno ovlaštenje zamolbenom sudu da po potrebi izvede i druge dokaze ne opravdava ponašanje Kantonalnog suda i prvostepenih sudova za prekršaje koji su donijeli osporena rješenja i koji su morali da ispoštuju garancije koje daje član 6. Evropske konvencije koje se tiču prava optuženog.

41. Navedenim postupanjima Kantonalnog suda u Novom Travniku i suda za prekršaje apellantima nije data prilika da pokušaju osporiti dokaze «optužbe» i iznijeti navode koji im idu u korist zbog čega je, prema mišljenju Ustavnog suda, narušen standard pravičnog suđenja koje propisuje član 6. st. 1. i 3. tačka d. Evropske konvencije.

42. Ustavni sud ne može prihvatiti stav Općinskog suda u Travniku čija se suština svodi na tvrdnje da su osporena rješenja donesena u skladu s procesnim i materijalnim zakonima i propisima. Naime, prvostepeni sudovi za prekršaje su imali obavezu da održe usmeni pretres i, prema odredbama Zakona o prekršajima koje predviđaju obavezan kontradiktorni postupak, provedu ga, što nije učinjeno u konkretnom slučaju.

43. Zadatak Ustavnog suda je da ukaže na obavezu poštivanja principa koje propisuje Ustav Bosne i Hercegovine kao najviši pravni akt u državi. Prema tome, čl. II/1. i II/2. Ustava Bosne i Hercegovine utvrđuju obavezu Bosne i Hercegovine da svojim građanima osigura najviši stepen poštivanja međunarodno priznatih ljudskih prava i osnovnih sloboda, te da odredbe Evropske konvencije imaju supremaciju nad svim ostalim zakonima. Pravo na pravično suđenje utvrđeno je Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom, ono se primjenjuje na sve slučajeve u kojim se «utvrđuje osnovanost krivične optužbe» kao što je bilo u konkretnom predmetu. Pravo na pravično suđenje sadrži i obavezu da se provede kontradiktorni postupak, koja se mora poštivati kada se radi o redovnom prekršajnom postupku, jer se i u tom postupku utvrđuje «osnovanost krivične optužbe».

44. Na osnovu navedenog, Ustavni sud zaključuje da je u ovom slučaju prekršeno pravo apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3. d. Evropske konvencije.

Ostali navodi

45. Imajući u vidu zaključak u vezi sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmatrati ostale navode iz apelacije.

VIII. Zaključak

46. Pravo apelanata na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1. i 3.d. Evropske konvencije je prekršeno u slučaju kada je pred sudovima za prekršaje saslušan podnosilac prekršajne prijave i izvođeni drugi dokazi, a apelantima nije bilo omogućeno da prisustvuju suđenju na kojem bi mogli da iznesu svoju odbranu i suprotstave svoje argumente navodima suprotne strane.

47. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u izreci ove odluke.

48. S obzirom na odluku Ustavnog suda u ovom predmetu, nije neophodno posebno razmatrati prijedlog apelanata da se donese privremena mjera.

49. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Potpredsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić

Predmet broj AP 1948/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Đurđice Novotni podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj U-900/05 od 12. travnja 2006. godine

Odluka od 8. srpnja 2008. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu u predmetu broj **AP 1948/06**, rješavajući apelaciju **Đurđice Novotni**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1, 2. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Valerija Galić, dopredsjednica

David Feldman, dopredsjednik

Miodrag Simović, dopredsjednik

Tudor Pantiru, sudac

Mato Tadić, sudac

Constance Grewe, sutkinja

Seada Palavrić, sutkinja

Krstan Simić, sudac

na sjednici održanoj 8. srpnja 2007. godine donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelomično se usvaja apelacija Đurđice Novotni.

Utvrđuje se kršenje članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu na pravo na donošenje odluke u razumnom roku u postupku koji je okončan Presudom Kantonalnog suda u Sarajevu broj U-900/05 od 12. travnja 2006. godine.

Odbija se kao neutemeljena apelacija Đurđice Novotni podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj U-900/05 od 12. travnja 2006. godine, u odnosu na ostale aspekte članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, članak II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda,

članak II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, te članak II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članak 14. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Đurđica Novotni (u daljnjem tekstu: apelantica) koju zastupa Edina Jahić, odvjetnica iz Sarajeva, je podnijela 7. srpnja 2006. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj U-900/05 od 12. travnja 2006. godine. Apelantica je 9. kolovoza 2006. godine dopunila apelaciju.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Kantonalnog suda i sudionika u postupku, Ministarstva stambenih poslova Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Ministarstvo), zatražena je 12. srpnja 2006. godine dostava odgovora na apelaciju.

3. Kantonalni sud i Ministarstvo, Uprava za stambena pitanja Kantona Sarajevo (u daljnjem tekstu: Uprava) su 27. srpnja i 17. kolovoza 2006. godine dostavili odgovore na apelaciju.

4. Ustavni je sud 7. siječnja i 5. ožujka 2008. godine zatražio na uvid spis Uprave broj 23/1-372-980/98, te spise Kantonalnog suda broj U-314/01, U-469/03 i U-900/04. Uprava je 23. siječnja 2008. godine dostavila traženi spis predmeta. Kantonalni je sud 15. i 18. siječnja 2008. godine dostavio spise predmeta broj U-314/01 i U-900/04, dok je za dostavu spisa predmeta broj U-469/03 uputio Ustavni sud da se obrati Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) jer se navedeni spis nalazi zbog priziva pred Vrhovnim sudom. Ustavni je sud 5. ožujka 2008. godine zatražio

od Vrhovnog suda dostavu spisa broj U-469/03, koji je Vrhovni sud dostavio 14. ožujka 2008. godine.

5. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su dostavljeni apelantici 1. travnja 2008. godine.

6. Ustavni je sud u smislu članka 93. Pravila Ustavnog suda odbio apelantičin zahtjev za izuzećem sutkinje Seade Palavrić u odlučivanju o predmetnoj apelaciji zbog toga što apelantica, osim svojih paušalnih navoda, nije Ustavnom sudu dostavila dokaze kojima potkrepljuje svoje navode o pristranosti spomenute sutkinje.

III. Činjenično stanje

7. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata podastrtih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

8. Apelantica je 12. lipnja 1998. godine Upravi podnijela zahtjev za povratom u posjed stana koji se nalazi u ulici Gajev trg broj 1/1, navodeći da je član obiteljskoga kućanstva nositelja stanarskoga prava na predmetnome stanu.

9. Uprava je Zaključkom broj 23/1-372-980/98 od 16. listopada 1998. godine odbacila apelantičin zahtjev za vraćanjem predmetnoga stana zbog nenadležnosti tijela. Iz obrazloženja Zaključka proizlazi da je apelantičin zahtjev odbačen zbog toga što predmetni stan, nositeljice stanarskoga prava N. M., vlasništvo općine Centar, nije proglašen napuštenim u smislu Zakona o napuštenim stanovima («Službeni list RBiH» br. 2/92, 8/92, 16/94 i 9/95).

10. Rješenjem Uprave broj 23/1-372-980/98 od 14. studenoga 2000. godine, koje je potvrđeno Rješenjem Ministarstva broj 27/02-23-4075/00 od 22. ožujka 2001. godine, odbijen je apelantičin zahtjev za povratom predmetnoga stana u posjed.

11. Protiv drugostupanjskoga rješenja apelantica je 4. svibnja 2001. godine podnijela tužbu koju je Kantonalni sud Presudom broj U-314/01 od 8. studenoga 2001. godine uvažio i poništio rješenja prvostupanjskoga i drugostupanjskoga upravnog tijela, te predmet vratio na ponovni postupak.

12. U obrazloženju presude se navodi da je prema stanju spisa predmeta utvrđeno da je apelantičina majka, N. M., nositeljica stanarskoga prava na stanu u ulici Gajev trg broj 1

prema Ugovoru o korištenju stana od 31. srpnja 1989. godine, na koju je stanarsko pravo prešlo nakon smrti njezine majke Z. M., a po Rješenju Skupštine Općine Centar Sarajevo, Povjerenstva za dodjelu stanova od 17. kolovoza 1988. godine. Dalje je utvrđeno da je apelantičina majka za života zaključila ugovor o zamjeni predmetnoga stana za stan u ulici Prijedorska broj 40, nositeljice stanarskoga prava J. R. Konstatirano je da ugovora o zamjeni nema u spisu. Istaknuto je da se u spisu nalazi i Odluka Radničkog savjeta «Sarajevske pivare», broj 3290-1/90 od 3. travnja 1990. godine, kojom daju suglasnost za zamjenu njihovoga stana u ulici Prijedorska broj 40, te Rješenje Općine Centar broj 07/B-1-372-118/92 AN/ŠM od 1. travnja 1992. godine, kojim se daje suglasnost na ugovor o zamjeni koji je zaključen 22. veljače 1990. godine, te da se iz rješenja vidi da je neprijeporno da su stranke realizirale zamjenu. Također je utvrđeno da je apelantičina majka umrla 11. lipnja 1991. godine, što se vidi iz Rješenja Općinskog suda I u Sarajevu, broj O-1310/91 od 1. kolovoza 1991. godine, kojim je zakonskom nasljednicom iz prvog nasljednog reda proglašena apelantica kao njezina kćerka. Kantonalni je sud našao da se u spisu nalazi i apelantičina molba za sklapanjem ugovora o korištenju stana za stan u ulici Prijedorska broj 40 od 8. veljače 1999. godine, te Uvjerenje PU Ilidža iz kojega se vidi da je apelantica 1. srpnja 1982. godine prijavljena na adresi Gajev trg broj 1, a od 6. studenoga 1998. godine na Ilidži u ulici Sestara Elčić broj 19.

13. Kantonalni je sud našao da se tužbom utemeljeno ukazuje da je pobijani akt proturječan sam sebi jer odbija priziv i potvrđuje prvostupanjsko rješenje kojim je odbijen apelantičin zahtjev za povratom stana, jer njezina majka nije posjedovala ugovor o korištenju stana, a također nije proveden ni jedan dokaz kojim bi se utvrdilo je li apelantica član obiteljskoga kućanstva svoje majke. Dalje je Kantonalni sud našao kako se u pobijanome aktu konstatira da je apelantičina majka nositeljica stanarskoga prava temeljem ugovora o korištenju stana, ne utvrđujući je li apelantica član obiteljskoga kućanstva svoje majke prema članku 1. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima («Službene novine FBiH» br. 11/98, 38/1, 38/98, 12/99, 27/99 i 43/99). Utvrđeno je da nije razmatrana ni bitna činjenica kada je stan napušten, odnosno je li apelantica osoba koja ima pravo na povratak sukladno Aneksu VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH, koju je nužno utvrditi u ponovnom postupku imajući u vidu činjenicu da je suglasnost Općine Centar Sarajevo, davatelja stana na korištenje, data 1. travnja 1992. godine, što je potrebno utvrditi u ponovnome postupku. Prema mišljenju Kantonalnog suda potrebno je utvrditi i je li apelantica stan napustila između 30. travnja 1991. godine i 4. travnja 1998. godine, te smatra li se izbjeglicom i raseljenom osobom, a posebice je li u momentu smrti svoje majke bila član njezinoga obiteljskoga kućanstva.

14. U ponovnome postupku Uprava je donijela Rješenje broj 23/1-372-980/98 od 3. travnja 2002. godine, kojim je odbijen apelantičin zahtjev za vraćanjem stana u posjed.

15. Rješenjem Ministarstva, broj 27/02-23-2343/02 od 2. srpnja 2002. godine, poništeno je prvostupanjsko rješenje i predmet je vraćen na ponovni postupak. U obrazloženju rješenja je navedeno da se uvidom u spise predmeta vidi da je prvostupanjsko tijelo, rješavajući o apelantičinom zahtjevu odbio njezin zahtjev, primjenjujući članak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima («Službene novine FBiH» br. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99 i 43/99) zbog toga što je apelantičina majka zaključila ugovor o zamjeni stana sa J. R., nositeljicom stanarskoga prava u ulici Prijedorska broj 40 i ušla u posjed toga stana tijekom 1989. godine, što je svojom izjavom potvrdila apelantica na usmenoj raspravi održanoj 22. ožujka 2002. godine, kako bi nakon majčine smrti u lipnju 1991. godine preselila u Sokolović-Koloniju u ulicu Sestara Elčić broj 19 i kako u razdoblju od 30. travnja 1991. godine do 4. travnja 1998. godine nije napuštala Sarajevo, čime je izgubila status raseljene osobe. Na temelju toga je prvostupanjsko tijelo utvrdilo kako apelantica nije osoba iz članka 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, te kako joj ne pripada pravo na vraćanje u posjed predmetnoga stana prema Aneksu VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH.

16. Drugostupanjsko je tijelo našlo kako se takvo prvostupanjsko rješenje ne može prihvatiti kao pravilno i na zakonu utemeljeno zbog toga što se na temelju dokumentacije u spisu predmeta može vidjeti da je apelantičina majka zaključila ugovor o zamjeni predmetnoga stana sa J. R. 1. travnja 1992. godine. Stoga je drugostupanjsko tijelo navelo kako će prvostupanjsko tijelo, imajući u vidu nadnevak davanja suglasnosti za zamjenu stana kao i činjenicu da je J. R. Rješenjem broj 23/5-372-5676/98 od 28. ožujka 2000. godine vraćen u posjed stan na kojemu je bila nositeljica stanarskoga prava prije izvršene zamjene, primjenjujući članak 2.a. stavak 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima («Službene novine FBiH» broj 56/01), članak 3. st. 1. i 2. navedenoga zakona, a u svezi sa člankom 6. stavak 2. Zakona o stambenim odnosima upotpuniti činjenično stanje, te razmotriti utemeljenost zahtjeva za vraćanjem u posjed prijepornoga stana.

17. U ponovnome je postupku Uprava, Rješenjem broj 23/1-372-980/98 od 17. rujna 2002. godine, odbila apelantičin zahtjev za povratom predmetnoga stana kao neutemeljen.

18. U obrazloženju rješenja se navodi da je u ponovnome postupku utvrđeno da je nositeljica stanarskoga prava na predmetnome stanu bila N. M., apelantičina majka, na

temelju ugovora o korištenju stana broj MB-05-5-547/89 od 31. srpnja 1989. godine. Dalje je utvrđeno da su apelantica i njezina majka predmetni stan zamijenile za stan u ulici Prijedorska broj 40, nositeljice stanarskoga prava J. R., što se vidi iz Rješenja Općinskog tajništva od 1. travnja 1992. godine, a kojim je utvrđeno da je Općina Centar, kao davatelj stana na korištenje, za predmetni stan dala suglasnost na ugovor o zamjeni stana, te da se iz obra-zložnja navedenoga rješenja vidi da je zamjena i realizirana faktičkim preseljenjem, i to apelantice sa sinom i majkom u stan u ulici Prijedorska broj 40, a J. R. u stan u ulici Gajev trg broj 1/1, čime je u cijelosti realiziran ugovor o zamjeni stanova. Također je utvrđeno da je nakon preseljenja u stan u ulici Prijedorska broj 40 apelantičina majka umrla 11. lipnja 1991. godine, te da je preseljenje izvršeno u studenome 1990. godine. Izjavom na usmenoj raspravi, održanoj 22. ožujka 2002. godine, apelantica je sama potvrdila da je predmetni stan u ulici Gajev trg broj 1/1 napustila i prestala koristiti tijekom 1989. godine, te da se nakon majčine smrti u lipnju 1991. godine preselila kod svoje rodice M. R. u Sokolović-Koloniju, ulica Sestara Elčić broj 19, općina Ilidža, i da u razdoblju od 30. travnja 1991. godine do 1. travnja 1998. godine nije napuštala Sarajevo i nema status raseljene osobe.

19. Na temelju navedenoga, a u smislu članka 32. stavak 6. Zakona o preuzimanju Zakona o stambenim odnosima («Službene novine FBiH» broj 11/98) kojim je određeno da se stanarsko pravo prigodom zamjene stanova stiče danom useljenja na temelju pravovaljanog ugovora o zamjeni stanova, prvostupanjsko je tijelo navelo kako je sasvim izvjesno da se apelantica ne može smatrati osobom iz članka 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, obzirom se on primjenjuje samo na nositelje stanarskoga prava ili članove njegovoga obiteljskog kućanstva koji imaju pravo na povratak u svoje domove prema članku 1. Aneksa VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH, obzirom da se radi o osobama koje su napustile svoje domove između 30. travnja 1991. godine i 4. travnja 1998. godine, te se smatraju izbjeglicama i raseljenim osobama. Prema tome, zaključeno je da apelantica nije nositeljica stanarskoga prava na stanu koji potražuje prema članku 32. stavak 6. Zakona o stambenim odnosima.

20. Navedeno je rješenje poništeno Rješenjem Ministarstva broj 27/02-23-5137/02 od 20. studenoga 2002. godine i predmet je vraćen prvostupanjskome tijelu na ponovni postupak.

21. U obrazloženju rješenja je navedeno kako prvostupanjsko tijelo nije postupilo prema uputama koje mu je dalo Ministarstvo u Rješenju broj 27/02-23-2343/02 od 2. srpnja 2002. godine, te je time učinjena povreda odredbe članka 239. stavak 2. Zakona o upravnome postupku kojom je propisano kako je prvostupanjsko tijelo dužno u svemu postupiti

prema uputama iz drugostupanjskoga rješenja. Pri tome je utvrđeno kako prvostupanjsko tijelo prilikom odlučivanja nije vodilo računa o članku 2.a. stavak 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima («Službene novine FBiH» broj 56/01), iako se ugovor o zamjeni stanova koje su zaključile apelantičina majka i J. R. može smatrati zaključenim 1. travnja 1992. godine, kada je doneseno Rješenje Općinskoga tajništva o davanju suglasnosti na ugovor o zamjeni stanova. Također, prema mišljenju drugostupanjskoga tijela, prvostupanjsko tijelo nije uzelo u obzir ni činjenicu da je J. R. rješenjem prvostupanjskoga tijela od 2. ožujka 2000. godine vraćen stan u ulici Prijedorska broj 40 na kojemu je imenovana bila nositeljica stanarskoga prava prije izvršene zamjene. Dalje je utvrđeno kako prvostupanjsko tijelo nije na pouzdan način utvrdilo je li apelantica bila član obiteljskoga kućanstva svoje majke prema članku 6. stavak 2. Zakona o stambenim odnosima, odnosno jesu li apelantica i njezina majka zajedno živjele i stanovale u zajedničkom kućanstvu sve do 11. lipnja 1991. godine. Konstatirano je da je prvostupanjsko tijelo u postupku trebalo utvrditi je li došlo do realiziranja ugovora o zamjeni stana prije majčine smrti i je li u momentu majčine smrti apelantica bila članom njezinoga kućanstva. Drugostupanjsko je tijelo navelo da, ukoliko se u postupku utvrdi kako je apelantica bila članom obiteljskoga kućanstva svoje majke, prema članku 6. stavak 2. Zakona o stambenim odnosima prvostupanjsko će tijelo apelantici omogućiti vratiti se u predmetni stan bez obzira gdje je apelantica stvarno stanovala 30. travnja 1991. godine, obzirom je ugovor o zamjeni stanova koji je zaključen između apelantičine majke i apelantice sa J. R. za stan u ulici Prijedorska broj 40 u Sarajevu počeo proizvoditi pravno djelovanje donošenjem rješenja o davanju suglasnosti na ugovor o zamjeni stanova od 1. travnja 1992. godine, a da je očito kako apelantica i J. R. nisu ostale pri navedenoj zamjeni jer su podnijele zahtjev za povrat stana u kojemu su stanovale prije zaključivanja ugovora o zamjeni stanova. Pri tome je drugostupanjsko tijelo našlo da je J. R. rješenjem prvostupanjskoga tijela od 2. ožujka 2000. godine dopušteno vraćanje u posjed stana u ulici Prijedorska broj 40 na kojemu je bila nositeljicom stanarskoga prava prije zamjene, te da je navedeno rješenje u tome dijelu postalo konačno u upravnome postupku, kao i da je imenovana 14. kolovoza 2001. godine uvedena u posjed toga stana. Stoga je drugostupanjsko tijelo zaključilo kako se rješenje doneseno povodom priziva temelji na nepotpuno utvrđenom činjeničnom stanju i povredi materijalnoga propisa, te je naložio prvostupanjskome tijelu da u ponovnome postupku otkloni propuste na koje je ukazano i postupi prema uputama drugostupanjskoga tijela.

22. U ponovnome postupku, Rješenjem Uprave broj 23/1-372-980/98 od 28. svibnja 2003. godine, odbijen je apelantičin zahtjev za vraćanjem predmetnoga stana u posjed kao neutemeljen.

23. Navedeno novo rješenje Uprave je poništeno Rješenjem Ministarstva broj 27/02-23-3216/03 od 15. rujna 2003. godine, i predmet je vraćen na ponovan postupak.

24. U obrazloženju rješenja se navodi kako prvostupanjsko tijelo nije na pouzdan način utvrdilo činjenicu je li apelantica bila članom obiteljskoga kućanstva N. M. prema članku 6. stavak 2. Zakona o stambenim odnosima, te da je u ponovnome postupku potrebno ustvrditi jesu li apelantica i njezina majka zajedno živjele i stanovale u zajedničkom kućanstvu do 11. lipnja 1991. godine kada je umrla N. M., posebice što se iz podataka spisa predmeta vidi da postoji apelantičina izjava (zapisnik sa usmene rasprave od 22. ožujka 2002. godine) kako se u stan u ulici Prijedorska uselila 1989. godine, a J. R. u svojoj izjavi (zapisnik sa usmene rasprave od 17. veljače 2000. godine) tvrdi kako je stan u ulici Prijedorska napustila u veljači 1991. godine. U tome smislu drugostupanjsko je tijelo dalo uputu prvostupanjskome tijelu da sasluša svjedoke sa adrese Gajev trg broj 1 i adrese stana u ulici Prijedorska broj 40, po službenoj dužnosti pribavi podatke od Federalnog zavoda za statistiku sa koje adrese su N. M. i apelantica evidentirane popisom stanovništva iz 1991. godine, te da po potrebi provede druge dokaze radi utvrđivanja pravno relevantnih činjenica.

25. Protiv navedenoga drugostupanjskoga rješenja korisnik predmetnoga stana je 2. listopada 2003. godine podnio tužbu Kantonalnom sudu.

26. Zaključkom Uprave broj 23/1-372-980/98 od 19. prosinca 2003. godine odbačen je zahtjev za prekid postupka koji je podnio korisnik predmetnoga stana. Korisnik je podnio navedeni zahtjev zahtijevajući da se postupak povrata predmetnoga stana u posjed po apelantičinom zahtjevu prekine do pravomoćnog okončanja upravnog spora pred Kantonalnim sudom po njegovoj tužbi podnesenoj 2. listopada 2003. godine.

27. Po tužbi korisnika predmetnoga stana, podnesenoj 2. listopada 2003. godine radi poništenja Rješenja Uprave broj 27/02-23-3216/03 od 15. rujna 2003. godine, Kantonalni je sud Presudom broj U-469/03 od 13. siječnja 2004. godine odbio navedenu tužbu.

28. U obrazloženju presude se navodi kako je pobijanim rješenjem Ministarstvo poništilo prvostupanjsko rješenje zbog toga što prvostupanjsko tijelo nije imalo u vidu činjenicu kako ugovor o zamjeni stanova kojega su zaključile 22. veljače 1990. godine J. R. i N. M. nije proizvodio nikakvo pravno djelovanje sve do 1. travnja 1992. godine, kada je Općina Centar Sarajevo dala suglasnost na ugovor o zamjeni stana, a na šta je Ministarstvo već uputilo prvostupanjsko tijelo svojim prethodnim rješenjem od 26. studenoga 2002. godine,

koja je prema članku 239. stavak 2. Zakona o upravnome postupku bila obvezujuća za prvostupanjsko tijelo zbog toga što je u postupku ostala neutvrđena činjenica je li apelantica bila članom obiteljskoga kućanstva N. M. do 11. lipnja 1991. godine. Kantonalni je sud ocijenio kako je Ministarstvo pravilno postupilo kada je poništilo prvostupanjsko rješenje, te je u cijelosti prihvatio sve razloge pobijanoga rješenja.

29. Protiv Presude Kantonalnog suda, broj U-469/03 od 13. siječnja 2004. godine, korisnik predmetnog stana je 24. lipnja 2004. godine podnio priziv Vrhovnom sudu, koji još uvijek nije donio odluku.

30. Zaključkom Uprave, broj 23/1-372-980/98 od 4. ožujka 2004. godine, odbijen je apelantičin zahtjev za izuzeće službene osobe, Đ. M., ovlaštene za vođenje upravnog postupka.

31. Rješenjem Uprave, broj 23/1-372-980/98 od 1. lipnja 2004. godine, potvrđeno je da je N. M. bila nositeljicom stanarskoga prava na stanu u ulici Gajev trg broj 1, te da apelantici kao članu obiteljskoga kućanstva pripada pravo na vraćanje u posjed predmetnoga stana. Utvrđen je prestanak prava privremenog korištenja predmetnog stana Š. Č. i određeno kako je privremeni korisnik dužan napustiti predmetni stan u roku od 15 dana od dana dostave rješenja.

32. U obrazloženju rješenja se navodi kako je prvostupanjsko tijelo, postupajući po uputama iz rješenja drugostupanjskoga tijela, nakon provedenoga dokaznog postupka ustvrdilo kako je apelantica bila članom obiteljskoga kućanstva svoje majke N. M., nositeljice stanarskoga prava na predmetnome stanu. Navedeno je da je N. M. sa kćerkom (apelanticom) i unukom D. B. napustila predmetni stan temeljem ugovora o zamjeni stana zaključenog sa J. R. 1990. godine, te da je očito kako apelantica i J. R. nisu ostale pri navedenoj zamjeni pošto su podnijele zahtjeve za povrat stana u kojemu su stanovale prije zaključenja ugovora o zamjeni stanova, koji je postao pravno valjan 1. travnja 1992. godine.

33. Stoga su, prema mišljenju prvostupanjskoga tijela, imenovane u smislu članka 2.a. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima iskoristile mogućnost i podnijele zahtjeve za povratom stanova koje su koristile prije zaključenja ugovora o zamjeni stanova. Također je navedeno da je J. R. vraćen u posjed stan u ulici Prijedorska broj 40. Prvostupanjsko je tijelo navelo kako je pristupilo analognom rješavanju o zahtjevu J. R. za vraćanje u posjed stana, a poštujući jednakost svih građana pred zakonom, te

razmatrajući sve provedene dokaze u ranijem kao i u ponovnom postupku, tumačeći odredbe Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima na način koji je suglasan Ustavu Bosne i Hercegovine i Europskoj konvenciji za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, a posebice članka 8. Europske konvencije, kao i Aneksa VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini čiji je temeljni cilj povratak izbjeglih i raseljenih osoba u njihove domove.

34. Protiv navedenoga rješenja priziv je podnio korisnik predmetnoga stana, te je Rješenjem Ministarstva broj 27/02-23-2031/04 od 14. srpnja 2004. godine poništeno prvostupanjsko rješenje i predmet vraćen prvostupanjskome tijelu na ponovni postupak. U obrazloženju rješenja se navodi kako je pozivanje prvostupanjskoga tijela na analogno rješavanje o zahtjevu J. R. za vraćanjem u posjed stana neprihvatljivo zbog toga što je J. R. bila nositeljicom stanarskoga prava na stanu u ulici Prijedorska broj 40, ali nije ostala kod ugovora o zamjeni stanova. Međutim, konstatirano je kako apelantica nije bila nositeljicom stanarskoga prava na predmetnome stanu u ulici Gajev trg broj 1, te da nije utvrđeno kako je preselila u stan u ulici Prijedorska broj 40 niti da je napustila stan na Gajevom trgu broj 1, iz čega proizlazi kako analogija postoji samo u smislu primjene članka 2.a. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. Stoga je drugostupanjsko tijelo dalo upute prvostupanjskome tijelu da u ponovnome postupku, uz nazočnost svih stranaka, na pouzdan način utvrdi kada su apelantica i njezina majka faktički napustile predmetni stan i gdje su preselile nakon napuštanja toga stana, te je li apelantica bila članom obiteljskoga kućanstva svoje majke, odnosno je li apelantica trajno živjela i stanovala sa nositeljicom stanarskoga prava do 11. lipnja 1991. godine u predmetnome stanu ili u zamijenjenome stanu. U tome smislu drugostupanjsko je tijelo naložilo prvostupanjskome tijelu provedbu dokaza očevidom na licu mjesta u ulici Prijedorska broj 40, pribavljanje podataka iz Mjesne zajednice u ulici Prijedorska broj 40 u razdoblju od 1989. godine do 1992. godine. Pored toga, naloženo je da prvostupanjsko tijelo sasluša susjede sa adrese Sestara Eličić broj 10, Sokolović-Kolonija, gdje je stanovao apelantičin sin, a na činjenicu je li i od kada apelantica živjela na toj adresi, te da po potrebi provede i druge dokaze, a potom ponovno odluči o zahtjevu za vraćanjem u posjed predmetnoga stana primjenjujući odredbe Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima.

35. U ponovnome postupku, Rješenjem Uprave broj 23/1-372-980/98 od 11. siječnja 2005. godine, koje je potvrđeno Rješenjem Ministarstva broj 27/02-23-2097/05 od 14. ožujka 2005. godine, odbijen je apelantičin zahtjev za povratom predmetnoga stana kao neutemeljen.

36. Protiv Rješenja Ministarstva apelantica je 20. travnja 2005. godine podnijela tužbu koju je Kantonalni sud, Presudom broj U-900/05 od 12. travnja 2006. godine, odbio. U obrazloženju presude se navodi kako su u postupku koji je prethodio donošenju pobijanoga rješenja upravna tijela nedvojbeno utvrdila kako apelantica 30. travnja 1991. godine nije bila članom obiteljskoga kućanstva svoje majke-nositeljice stanarskoga prava na predmetnome stanu u smislu odredbe članka 6. stavak 2. Zakona o stambenim odnosima obzirom ga je napustila 1989. godine, kako je to izjavila na zapisnik o usmenoj raspravi od 22. ožujka 2002. godine. Iz navedenoga je zaključeno kako apelantica nije osoba iz članka 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima koja bi imalo pravo vratiti se u predmetni stan.

37. Kantonalni je sud naveo da iz provedenih dokaza proizlazi kako se apelantica nije preselila u stan u Prijedorskoj ulici broj 40 prema ugovoru o zamjeni stanova, već se preselila na adresu Sestara Elčić broj 19 u Sokolović-Koloniju, općina Ilidža, u stan u kojemu je stanovao apelantičin sin. Obzirom da apelantica 30. travnja 1991. godine nije živjela u predmetnome stanu u ulici Gajev trg broj 1 niti u stanu u ulici Prijedorska broj 40, predmetni stan, čiji se povrat traži, prema mišljenju Kantonalnog suda, ne može se smatrati njezinim «domom» u smislu članka 8. Europske konvencije. Činjenica o tomu kako apelantica nije živjela u predmetnome stanu 30. travnja 1991. godine niti u stanu u ulici Prijedorska broj 40 proizlazi i iz iskaza svjedokinje A. N. koja je izjavila, koliko se sjeća, kako je apelantica 1990. godine još uvijek bila u predmetnome stanu (u ulici Gajev trg), a koliko joj je poznato apelantica je poslije živjela u Sokolović-Koloniji u kući bivšeg supruga koju je naslijedio njezin sin. Dalje je navedeno kako svjedokinja A. M. nije sigurna je li apelantica u predmetnome stanu bila do kraja 1990. godine ili 1991. godine. Stoga, kada se iskaz navedene svjedokinje dovede u vezu sa iskazom svjedokinje A. N. i izjavom apelantice na zapisniku sa usmene rasprave od 22. ožujka 2002. godine, onda se može nedvojbeno zaključiti kako apelantica 30. travnja 1991. godine nije bila članom obiteljskoga kućanstva svoje majke, kako u stanu u ulici Gajev trg tako ni u stanu u ulici Prijedorska, već je sa svojim sinom činila jedno obiteljsko kućanstvo i stanovala u stanu u kući u Sokolović-Koloniji. Apelantica 1989. godine nije ni mogla preseliti u zamijenjeni stan u ulici Prijedorska, obzirom je iz njega J. R., prema njezinoj izjavi, iselila u veljači 1991. godine.

38. Obzirom na navedeno, prema mišljenju Kantonalnog suda, neutemeljeni su apelantičini navodi kako je ona dostavila dokaze iz kojih se vidi kako je njezin zahtjev utemeljen, kao što su uvjerenje da je upisana u opći birački spisak za 1990. godinu, preslika osobne

iskaznice, putovnice, zdravstvene legitimacije, radne knjižice, uvjerenje o nekažnjavanju Okružnog suda u Sarajevu od 21. ožujka 1969. godine, rješenje Općinskog tajništva od 1. travnja 1992. godine, rješenje Osnovnog suda I u Sarajevu od 1. kolovoza 1991. godine, te zapisnik o usmenoj raspravi održanoj 15. ožujka 1990. godine pred Općinskim tajništvom za prostorno uređenje i stambene poslove.

39. Kantonalni sud smatra da se iz navedenih dokaza može na nedvojben način zaključiti, što nije prijeporno, kako je apelantica bila prijavljena na adresi predmetnoga stana, ali se ne može ustvrditi kako je apelantica 30. travnja 1991. godine stvarno živjela i stanovala sa nositeljicom stanarskoga prava, majkom, bilo u stanu u ulici Prijedorska broj 40, bilo u stanu u ulici Gajev trg broj 1, odnosno kako je sa predmetnim stanom ili zamijenjenim stanom nakon izvršene zamjene stanova ostvarila dostatno jaku vezu iz čega bi se moglo zaključiti kako je predmetni stan za apelanticu predstavljao «dom» u smislu članka 8. Europske konvencije. Da, prema mišljenju suda, navedena apelantičina veza sa predmetnim stanom nije bila dostatno jaka ni ranije, govori činjenica kako je apelantica predmetni stan, prema njezinoj izjavi, napustila još 1989. godine, dakle prije nego što je bio i formalno sačinjen pismeni ugovor o zamjeni stanova od 22. veljače 1990. godine, a za koji su tek kasnije uslijedile suglasnosti davatelja stanova na korištenje. Kantonalni je sud našao kako iz svih ostalih provedenih dokaza proizlazi kako je apelantica 30. travnja 1991. godine bila u zajedničkom kućanstvu sa svojim sinom i kako su stanovali u Ulici sestara Elčić broj 10 u Sokolović-Koloniji.

40. Prema ocjeni Kantonalnog suda, oprečno navodima apelantičinog punomoćnika iz iskaza svjedoka Lj. H., na koji se apelantica pozvala u svome podnesku od 14. travnja 2006. godine, ne može se utvrditi kako je apelantica bila članom obiteljskoga kućanstva svoje majke 30. travnja 1991. godine i na dan smrti N. M. 11. lipnja 1991. godine, već se može ustvrditi oprečno. Prema mišljenju suda, bez značaja je apelantičino pozivanje na Rješenje Općinskoga tajništva od 1. travnja 1992. godine (sa klauzulom pravomoćnosti) u čijem dispozitivu stoji kako se daje suglasnost na ugovor o zamjeni stanova zaključen između N. M. i apelantice sa J. R., jer u navedenom postupku upravno tijelo nije provodilo dokaze niti utvrđivalo je li apelantica član obiteljskoga kućanstva nositeljice stanarskoga prava, svoje majke, niti je to bilo potrebno jer se zamjena stanova vrši između nositelja stanarskih prava, a u zahtjevu - ugovoru o zamjeni stanova, pored imena nositeljice stanarskog prava N. M., stajalo je i ime apelantice kao člana obiteljskoga kućanstva.

41. Ocijenjena je neutemeljenost i apelantičinog navoda kako navedeno postupanje tuženoga predstavlja njezinu diskriminaciju u odnosu na J. R. S tim u svezi je sud naveo

kako je neprijeporno da je J. R. bila nositeljicom stanarskoga prava na stanu u ulici Prijedorska broj 40, koji je zamijenila za stan u ulici Gajev trg broj 1, ali nije ostala kod ugovora o zamjeni stanova u smislu članka 2.a. stavak 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, za razliku od apelantice koja nije bila nositeljicom stanarskoga prava na stanu u ulici Gajev trg broj 1, a koji je napustila 1989. godine, kako je to sama izjavila, i nije preselila u stan u ulici Prijedorska broj 40 već je preselila kod sina na adresi Sestara Elčić broj 10, Sokolović-Kolonija.

42. U svezi sa apelantičnim prigovorima da se kao dokaz ne mogu prihvatiti podaci Stručne službe za koordiniranje rada mjesnih zajednica od 6. listopada 2004. godine, jer ona ne vodi službenu evidenciju o podacima koje je dala, sud je istaknuo kako upravna tijela i nisu isključivo na tome dokazu utemeljila svoju odluku, ali su navedeni dokaz razmatrali kako pojedinačno tako i u svezi sa ostalim izvedenim dokazima. Također je utvrđeno kako su neprihvatljivi i tužbeni navodi da je zainteresirana osoba Š. Č. bespravni, odnosno višestruki korisnik predmetnoga stana, te da je tuženi bio dužan po službenoj dužnosti donijeti rješenje o njegovome prinudnom iseljenju u smislu članka 11. stavak 3. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. Prema mišljenju suda, u konkretnom se slučaju radi o privremenome korisniku u smislu odredbe članka 2. st. 3. i 4. navedenoga zakona, koji predmetni stan koristi na temelju ugovora o korištenju stana od 18. svibnja 1996. godine i ima pravo na novi ugovor o korištenju «ili produljenju privremenoga korištenja toga stana sukladno ovome zakonu» ukoliko je mjerodavno tijelo, sukladno spomenutom zakonu, odbilo zahtjev bivšeg stanara za povrat stana.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

43. Apelantica navodi kako joj je pobijanom presudom povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, pravo na dom iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije, pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te pravo na zabranu diskriminacije iz članka 14. Europske konvencije i članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine. Apelantica je u apelaciji iznijela kronologiju postupaka koji su prethodili predmetnoj apelaciji, te smatra kako navedeni postupci nisu bili pravični zbog proizvoljne primjene zakona i jer nisu realizirani u razumnome roku. Također navodi i proizvoljnu ocjenu dokaza. Ističe ako je J. R. napustila stan u ulici Prijedorska broj 40 u veljači 1991. godine, a što se vidi

iz izjave na zapisnik J. R. od 17. veljače 2000. godine, onda se ni zahtjev J. R. nije mogao rješavati na temelju odredbi Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. Stoga, prema apelantičinom mišljenju, ako je prvostupanjsko tijelo utvrdilo kako je stan u Prijedorskoj ulici broj 40 bio dom J. R., bez obzira što ga je napustila prije 30. travnja 1991. godine, te kako ima pravo na njegovo vraćanje u posjed prema odredbama Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, proizlazi kako je predmetni stan bio apelantičin dom. Smatra kako je u predmetnome postupku diskriminirana u odnosu na J. R., odnosno sve članove kućanstva nositelja stanarskih prava kojima je Uprava dopustila povratak u stanove. Prema apelantičinom mišljenju, miješanjem javne vlasti u njezino pravo na imovinu nije uspostavljena pravična ravnoteža između apelantičinog interesa i interesa društva, jer javna vlast nema bilo kakav konkretan interes za predmetni stan pošto ne postoji opravdan interes bilo koje treće osobe za posjedovanjem predmetnoga stana. Ističe kako se u predmetnome stanu ne nalazi raseljena osoba ili izbjeglica kako bi se interes javne vlasti mogao podvesti pod nužnost u demokratskom društvu. Jedini interes koji postoji, prema apelantičinom mišljenju, je interes Š. Č., višestrukog korisnika stana, nasuprot njezinome interesu.

b) Odgovor na apelaciju

44. Kantonalni sud u svome odgovoru na apelaciju navodi kako u cijelosti ostaje kod razloga datih u obrazloženju pobijane presude, te kako u predmetnome postupku nije došlo do povrede apelantičkih ustavnih prava.

45. U svome odgovoru na apelaciju Ministarstvo, odnosno Uprava, smatra kako u predmetnome postupku nije došlo do povrede apelantičkih ustavnih prava.

V. Relevantni propisi

46. U **Zakonu o upravnom postupku** («Službene novine FBiH» br. 2/98 i 48/99) relevantne odredbe glase:

Članak 239. stavak 1.

(1) Ako drugostupanjsko tijelo utvrdi kako su u prvostupanjskom postupku činjenice nepotpuno ili pogrešno utvrđene, kako se u postupku nije vodilo računa o pravilima postupka koji bi bili od utjecaja na rješenje stvari, ili kako je dispozitiv pobijanog rješenja nerazvidan ili je u proturječnosti s obrazloženjem, on će upotrijebiti postupak i otkloniti izložene nedostatke bilo sam, bilo preko prvostupanjskog tijela ili kojeg drugog

zamoljenog tijela, a ta su tijela dužna postupiti po traženju drugostupanjskog tijela. Ako drugostupanjsko tijelo nađe da se na podlozi činjenica utvrđenih u upotpunjenom postupku stvar mora riješiti drukčije nego što je riješena prvostupanjskim rješenjem, on će svojim rješenjem poništiti prvostupanjsko rješenje i sam riješiti stvar.

Članak 240. stavak 1.

(1) Ako drugostupanjsko tijelo utvrdi kako su u prvostupanjskom rješenju pogrešno ocijenjeni dokazi, kako je iz utvrđenih činjenica izveden pogrešan zaključak glede činjeničnog stanja, kako je pogrešno primijenjen pravni propis na temelju kojega se rješava stvar; kako je u istoj upravnoj stvari već jednom poništeno prvostupanjsko rješenje, a posebice ako prvostupanjsko tijelo nije u svemu postupilo po drugostupanjskome rješenju ili ako nađe kako je na temelju slobodne ocjene trebalo donijeti drukčije rješenje, ono će svojim rješenjem poništiti prvostupanjsko rješenje i samo riješiti stvar.

47. U **Zakonu o stambenim odnosima** («Službeni list SRBiH» br. 14/84, 12/87, 36/89, te «Službene novine FBiH» br. 11/98, 38/98, 12/99 i 19/99) relevantne odredbe glase:

Članak 6.

Korisnikom stana, u smislu ovoga zakona, smatraju se: nositelj stanarskoga prava i članovi njegovoga obiteljskog kućanstva koji zajedno s njim trajno žive i stanuju, kao i osobe koje su prestale biti članovi toga kućanstva a ostale su u istom stanu.

Članovima obiteljskoga kućanstva nositelja stanarskog prava, u smislu ovoga zakona, smatraju se: bračni drug, djeca (rođena u braku ili izvan braka, usvojena, pastorčad), bračni drugovi djece, roditelji bračnih drugova (otac, majka, očuh, maćeha, usvojitelj), braća i sestre, unučad bez roditelja, kao i osobe koje je nositelj stanarskog prava dužan po zakonu uzdržavati ili su te osobe dužne po zakonu uzdržavati nositelja stanarskog prava, a koje zajedno s njim trajno žive i stanuju, kao i osobe koje sa nositeljem stanarskoga prava žive u ekonomskoj zajednici u istom stanu više od devet godina ili više od pet godina ako su se uselile u stan na temelju ugovora o doživotnom uzdržavanju nositelja stanarskoga prava.

48. U **Zakonu o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima** («Službene novine Federacije BiH» br. 11/98, 38/98, 12/99, 18/99, 27/99, 43/99, 31/01, 56/01, 15/02, 24/03 i 29/03) relevantne odredbe glase:

Članak 3. st. 1. i 2.

Nositelj stanarskoga prava na stanu koji je proglašen napuštenim ili član njegovoga obiteljskog kućanstva kao što je utvrđeno člankom 6. ZOSO (u daljem tekstu: nositelj stanarskog prava) ima pravo na povratak sukladno Aneksu VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

Stavak 1. ovoga članka se primjenjuje samo na nositelje stanarskoga prava koji imaju pravo vratiti se u svoje domove prema članku 1. Aneksa VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini. Osobe koje su napustile svoje stanove između 30. travnja 1991. godine i 4. travnja 1998. godine smatraju se izbjeglicama i raseljenim osobama prema Aneksu VII Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini.

VI. Dopustivost

49. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovome Ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

50. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojega je koristio.

51. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Presuda Kantonalnog suda broj U-900/05 od 12. travnja 2006. godine, protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Pobijanu presudu apelantica je primila 11. svibnja 2006. godine, a apelacija je podnesena 7. srpnja 2006. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očevidno (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojega apelacija nije dopustiva.

52. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud ustvrdio kako predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

53. Apelantica smatra da joj je u predmetnome postupku povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. Europske konvencije, pravo na «dom» iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije, pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju, te pravo na nediskriminaciju iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije.

A) Pravo na pravično suđenje

54. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode ovog članka, stavak 2, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

«1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili utemeljenosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. (...).»

Primjenjivost članka 6. stavak 1. Europske konvencije

55. U konkretnom slučaju je potrebno, kao prvo, odgovoriti na pitanje ima li predmetni postupak karakter «spora» u kojemu su utvrđivana apelantičina «građanska prava i obveze». Ustavni sud ukazuje na vlastitu jurisprudenciju i na praksu Europskog suda za ljudska prava, prema kojoj pojam «spora», u smislu značenja članka 6. stavak 1. Europske konvencije, podrazumijeva «sve postupke čiji je rezultat presudan za privatna prava i obveze», čak i kada se postupak tiče spora između pojedinca i javne vlasti koja djeluje u okviru svojih ovlasti; karakter «zakonodavstva koje određuje kako će se problem riješiti» i «ovlasti» koje pripadaju predmetnom tijelu je od malog značaja (vidi Ustavni sud, Odluka AP 540/04 od 18. siječnja 2005. godine, stavak 20. i Europski sud za ljudska prava, *Ringeisen protiv Austrije*, presuda od 28. lipnja 1978. godine, serija A, broj 13, stavak 94).

56. U konkretnom se slučaju postupak odnosi na pitanje povrata stana u posjed. Ustavni je sud ranije zauzeo stav da svi zahtjevi koji se odnose na sporove u svezi sa ovim pitanjem potpadaju pod pojam «građanskih prava i obveza» (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 2/99* od 24. rujna 1999. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 20/99). Stoga, Ustavni sud smatra da je članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenjiv.

Razuman rok

57. Ustavni sud će kao prvo pitanje razmotriti apelantičine navode glede duljine predmetnoga postupka. S tim u vezi, polazeći od kriterija utvrđenih praksom Europskog suda za ljudska prava, Ustavni sud ističe kako se razumnost trajanja postupka ocjenjuje u svjetlu svih okolnosti predmeta, uzimajući u obzir posebice složenost predmeta, ponašanje strana u postupku, s jedne strane, i suda i javnih vlasti s druge strane, kao i važnost onoga što se za apelanta dovodi u pitanje u sporu (vidi Europski sud za ljudska prava, *Vernillo protiv Francuske*, presuda od 20. veljače 1981. godine, serija A, broj 198, stavak 30; *Zimmermann i Steiner protiv Švicarske*, presuda od 13. srpnja 1983. godine, stavak 24).

a) Relevantna načela

58. Prema konzistentnoj praksi Europskog suda i Ustavnog suda, razumnost duljine trajanja postupka se mora promatrati u svjetlu okolnosti pojedinog predmeta, vodeći računa o kriterijima uspostavljenim sudbenom praksom Europskog suda, a osobito o složenosti predmeta, ponašanju strana u postupku i mjerodavnog suda ili drugih javnih vlasti, te o značaju koji konkretna pravna stvar ima za apelanta (vidi Europski sud, *Mikulić protiv Hrvatske*, aplikacija broj 53176/99 od 7. veljače 2002. godine, Izvješće broj 2002-I, stavak 38).

59. Osim toga, prema praksi Europskog i Ustavnog suda, veliki broj predmeta u radu nije valjano opravdanje za prekomjerno odugovlačenje postupka, a stalno vraćanje odluke na ponovno suđenje može pokazati kako postoje ozbiljni nedostaci u organizaciji sudbenog sustava (vidi Europski sud, *Probmeier protiv Njemačke*, presuda od 1. srpnja 1997. godine, stavak 64, Izvješće 1997-IV).

b) Razdoblje koje se uzima u obzir

60. Ustavni sud opaža kako je postupak po apelantičinom zahtjevu za povrat prijepornoga stana započeo 12. lipnja 1998. godine, a okončan je Presudom Kantonalnog suda broj U-

900/05 od 12. travnja 2006. godine. Prema tomu, razdoblje u kojemu je pokrenut navedeni postupak spada u nadležnost Ustavnog suda, obzirom je započeo nakon 14. prosinca 1995. godine, tj. nakon što je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na pravnu snagu. Stoga Ustavni sud nalazi kako je predmetni postupak trajao ukupno sedam godina i 10 mjeseci.

61. Obzirom na navedeno, Ustavni će sud ispitati je li u konkretnom postupku došlo do kršenja prava na postupak u razumnome roku, kako to zahtijeva članak 6. stavak 1. Europske konvencije. Polazeći od kriterija utvrđenih praksom Europskog suda za ljudska prava, Ustavni sud ističe da se razumnost trajanja postupka ocjenjuje u svjetlu svih okolnosti predmeta, uzimajući osobito u obzir složenost predmeta, ponašanje strana u postupku, s jedne strane, i suda i javnih vlasti s druge strane (vidi Europski sud za ljudska prava, *Vernillo protiv Francuske*, presuda od 20. veljače 1981. godine, serija A broj 198, stavak 30; *Zimmermann i Steiner*, presuda od 13. srpnja 1983. godine, stavak 24).

a) Složenost predmeta

62. Ustavni sud naglašava kako se složenost postupka mora razmatrati u svjetlu činjeničnog i pravnog aspekta predmetnoga spora, tj. dokaza koje tijelo uprave i redoviti sud moraju izvesti i procijeniti u svjetlu pravne naravi spora.

63. Ustavni sud opaža kako se u konkretnom slučaju radi o postupku povrata stana na kojemu postoji stanarsko pravo, odnosno kako je u ovome slučaju trebalo utvrditi ispunjava li apelantica zakonske uvjete za povrat prijepornoga stana. Ustavni sud smatra da predmetni postupak nije bio osobito složen, kako glede činjeničnog stanja, tako i glede pravnih pitanja.

b) Ponašanje apelanta

64. Ustavni sud ističe kako u građanskim predmetima saslušanje u razumnom roku ovisi o ponašanju strane koja sudjeluje u postupku (vidi odluku bivšeg Europskog povjerenstva za ljudska prava, No.11541/85, 12. travanj 1989. godine, O.I. 70).

65. U konkretnom slučaju Ustavni sud opaža kako se duljina postupka ne može pripisati apelantici, jer nije koristila bilo kakve metode koje bi mogle dovesti do odugovlačenja postupka. Naime, apelantica je, preko svoga punomoćnika, bila nazočna na raspravama pred tijelom uprave i u više navrata urgirala na donošenju rješenja. Dakle, apelantica je koristila pravna sredstva koja su joj bila na raspolaganju u okviru Zakona o upravnome postupku, kako bi u što kraćem roku došla do odluke. Ustavni sud ne nalazi u apelantičinom

ponašanju bilo kakve elemente koji bi ukazivali kako je na bilo koji način doprinijela sveukupnoj duljini predmetnoga postupka.

c) Ponašanje javnih vlasti

66. Ustavni sud konstatira kako je apelantica zahtjev za povratom predmetnoga stana podnijela 12. lipnja 1998. godine. Uprava je, kao prvostupanjsko tijelo, s ciljem rješavanja predmetnoga zahtjeva, donijela ukupno sedam odluka, a Ministarstvo, kao drugostupanjsko tijelo šest odluka od čega je četiri puta predmet vraćen prvostupanjskome tijelu na ponovni postupak. Kantonalni je sud u predmetnome postupku donio tri odluke. Dakle, proizlazi kako je u predmetnome postupku od momenta kada je apelantica podnijela zahtjev doneseno 16 odluka, te kako je predmet okončan tek Presudom Kantonalnog suda broj U-900/05 od 12. travnja 2006. godine.

67. Ustavni sud smatra kako ne postoji razumno i objektivno opravdanje za ovakvo djelovanje, prvenstveno mjerodavnih upravnih tijela, čijim ponašanjem je došlo do toga da predmetni postupak, za koji je Ustavni sud već zaključio kako nije bio složene naravi, traje preko sedam godina. Prije svega, Ustavni sud ukazuje na to kako je Ministarstvo vratilo predmet na ponovno odlučivanje prvostupanjskome tijelu u situaciji kada odredbe čl. 239. i 240. Zakona o upravnome postupku daju mogućnost drugostupanjskome tijelu da sam meritorno riješi navedeni predmet bez vraćanja na ponovni postupak. U odnosu na postupak pred Kantonalnim sudom Ustavni sud nalazi da radnjama ovoga suda nije došlo do odugovlačenja predmetnoga postupka, obzirom da je navedeni sud, prema mišljenju Ustavnog suda, od momenta kada su apelantica i korisnik stana podnijeli tužbe, svoje odluke donosio u razumnome roku.

68. Na temelju izloženoga, Ustavni sud smatra da se ovako neprimjereno dugo trajanje predmetnoga postupka može u cijelosti staviti na teret prvenstveno mjerodavnim upravnim tijelima. Stoga Ustavni sud smatra kako se razdoblje odlučivanja u predmetnome postupku, koje je trajalo preko sedam godina, ne može smatrati «razumnim» u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Pri tomu, Ustavni sud naglašava kako je za pravni sustav od fundamentalne važnosti vođenje postupka u okviru razumnoga vremena, jer svako nepotrebno odugovlačenje često dovodi do, *de facto*, lišavanja pojedinca njegovih prava i gubitka učinkovitosti i povjerenja u pravni sustav.

69. Obzirom na navedeno, a uzevši u obzir sve navedene čimbenike, Ustavni sud zaključuje kako je u ovome slučaju zbog nedonošenja odluke u razumnome roku po

zahtjevu apelantice od 12. lipnja 1998. godine došlo do povrede njezinoga prava na pravično suđenje u razumnome roku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

Ostali aspekti prava na pravično suđenje

70. Ostali apelantičini navodi o kršenju prava na pravično suđenje se odnose na navode o pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju, pogrešnoj ocjeni dokaza i proizvoljnoj primjeni materijalnog prava u predmetnome postupku. U svezi s ovim navodima, Ustavni sud ukazuje na konzistentnu praksu Europskog suda prema kojoj nije zadaća toga suda zamijeniti domaće sudove u ocjeni dokaza provedenih pred domaćim sudovima, utvrđivati činjenice i tumačiti domaće zakone. Europski sud navodi da u tome pravcu neće, u načelu, intervenirati ako je postupak u cjelini bio pravičan na način na koji to zahtijeva članak 6. stavak 1. Europske konvencije, osim ako presuda domaćega suda nije očevidno proizvoljna ili ako nije razumljivo i na zadovoljavajući način obrazložena (vidi, *mutatis mutandis*, Europski sud, *Van Kück protiv Njemačke*, presuda od 12. lipnja 2003. godine, aplikacija broj 35968/97, st. 46-47, Izvješća 2003-VII). Nadalje, Ustavni sud podsjeća da je izvan njegove nadležnosti procjenjivati kvalitetu zaključaka sudova glede procjene dokaza ukoliko se ova procjena ne doima očevidno proizvoljnom. Isto tako, Ustavni se sud neće miješati u način na koji su redoviti sudovi usvojili dokaze kao dokaznu građu. Ustavni se sud neće miješati u situaciju kada redoviti sudovi poklanjaju povjerenje dokazima jedne strane u postupku na temelju sudačke slobodne procjene. To je isključivo uloga redovitih sudova, čak i kada su izjave svjedoka na javnoj raspravi i pod zakletvom oprečne jedna drugoj (vidi Europski sud za ljudska prava, *Doorson protiv Nizozemske*, presuda od 6. ožujka 1996. godine, objavljena u Izvješćima broj 1996-II, stavak 78).

71. Ustavni sud opaža kako je Kantonalni sud u predmetnoj stvari prije donošenja pobijane presude održao javnu raspravu na kojoj su bile osobno nazočne i apelantica i njezina punomoćnica, te je iz provedenih dokaza utvrdio kako su upravna tijela potpuno i pravilno utvrdila činjenično stanje i pravilno primijenila materijalno pravo. Kantonalni je sud iz provedenih dokaza utvrdio kako apelantica nije bila član obiteljskoga kućanstva svoje majke, nositeljice stanarskoga prava na predmetnome stanu 30. travnja 1991. godine, kao ni na dan njezine smrti 11. lipnja 1991. godine, u smislu članka 6. stavak 2. Zakona o stambenim odnosima, na temelju čega je zaključeno kako apelantica nije osoba iz članka 3. st. 1. i 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima. Pri tomu je Kantonalni sud za takvu svoju odluku dao razvidne i precizne razloge, koje Ustavni sud ne smatra proizvoljnim. Ustavni sud smatra da se iz navoda u apelaciji, kao i priložene

dokumentacije, ne može utvrditi kako su pobijanom odlukom Kantonalnog suda, kojom je okončan predmetni postupak, povrijeđena ili zanemarena apelantičina ustavna prava. Ne može se zaključiti ni da je Kantonalni sud primijenio zakon proizvoljno ili da je došlo do povrede apelantičinih procesnih prava, odnosno da utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza ukazuje na bilo koju povredu Ustava Bosne i Hercegovine.

72. Stoga, Ustavni sud smatra da u odnosu na ove apelantičine navode nema kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

B) Pravo na poštivanje privatnog i obiteljskoga života, doma i prepiske

73. Članak II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i temeljne slobode iz ovog članka, stavak 2, što uključuje:

(...)

(f) Pravo na privatni i obiteljski život, dom i dopisivanje.

Članak 8. Europske konvencije glasi:

Svako ima pravo na poštivanje svog privatnog i obiteljskoga života, doma i prepiske.

Javna vlast se ne miješa u vršenje ovog prava, osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, sprječavanja nereda ili sprječavanja zločina radi zaštite zdravlja i morala, ili zaštite prava i sloboda drugih.

74. Ustavni sud ukazuje na činjenicu kako je bitna svrha članka 8. Europske konvencije zaštita pojedinaca od arbitrarnih miješanja vlasti u njihova prava garantirana ovim člankom (vidi Europski sud za ljudska prava, *Kroon protiv Nizozemske*, presuda od 27. listopada 1994. godine, serija A, br. 297-C).

75. Kako bi se utvrdilo radi li se u konkretnom slučaju o povredi članka 8. Europske konvencije, prvo se mora utvrditi je li prijeporni stan predstavljao apelantičin «dom» u smislu značenja članka 8. stavak 1. Europske konvencije i odnose li se mjere na koje se apelant poziva na «miješanje» javnih vlasti u poštivanje toga «doma». Drugo, da bi «miješanje» bilo opravdano, mora biti «sukladno zakonu». Ovaj se uvjet zakonitosti,

sukladno značenju termina Europske konvencije, sastoji iz više elemenata: (a) miješanje mora biti utemeljeno domaćim ili međunarodnim zakonom; (b) zakon o kojemu je riječ mora biti primjereno dostupan kako bi pojedinac bio primjereno upućen na okolnosti zakona koje se mogu primijeniti na dati predmet i (c) zakon također mora biti formuliran sa odgovarajućom točnošću i razvidnošću kako bi se pojedincu dopustilo prema njemu prilagoditi svoje postupke (Europski sud za ljudska prava, *Sunday Times protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 26. travnja 1979. godine, serija A, br. 30, stavak 49).

76. U slučaju kada bi se ispostavilo kako je to «miješanje» sukladno zakonu i tada može predstavljati povredu članka 8. Europske konvencije ako se smatra da nije «nužno» postići jedan od zakonitih ciljeva iz članka 8. stavak 2. Europske konvencije. Nužno u ovome kontekstu znači kako «miješanje» odgovara «pritisicama društvenih potreba» i, što je ovdje slučaj, kako postoji razumna relacija proporcionalnosti između miješanja i zakonitog cilja kojemu se teži (vidjeti, npr., Europski sud za ljudska prava, *Niemietz protiv Njemačke*, presuda od 16. prosinca 1992. godine, serija A, br. 251).

77. Prema sudbenoj praksi Europskog suda za ljudska prava, pojam «dom» obuhvaća kako iznajmljen dom, tako i dom u privatnome vlasništvu (vidi Europski sud za ljudska prava, *Gillow protiv Velike Britanije*, presuda od 24. studenoga 1986. godine, serija A, br. 109, stavak 46.f), *Kroon protiv Nizozemske*, presuda od 27. listopada 1994. godine, serija A, br. 297-C, stavak 31). Sukladno ovoj interpretaciji, Ustavni je sud proširio domenu članka 8. Europske konvencije na stanove u kojima se stanuje na temelju stanarskoga prava (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 8/99* od 11. svibnja 1999. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 24/99).

78. Ustavni sud prvo mora utvrditi je li u konkretnom slučaju prijeporni stan apelantici predstavljao dom, sukladno značenju članka 8. Europske konvencije.

79. Na temelju dokaza izvedenih u upravnome postupku, koje je razmatrao i Kantonalni sud u pobijanoj presudi, utvrđeno je kako apelantica nije bila član obiteljskoga kućanstva svoje majke 30. travnja 1991. godine niti na dan njezine smrti 11. lipnja 1991. godine, obzirom je predmetni stan napustila 1989. godine, odnosno i prije nego što je bio formalno sačinjen i pismeni ugovor o zamjeni stanova od 22. veljače 1990. godine. Također je utvrđeno kako apelantica nije ni preselila u stan u ulici Prijedorska broj 40, već se preselila kod sina na adresu Sestara Elčić broj 10, Sokolović-Kolonija, općina Ilidža. Postojanje trajnosti življenja i stanovanja djece sa nositeljem stanarskoga prava u zajedničkom kućanstvu u vrijeme smrti roditelja uvjet je za stjecanje svojstva člana obiteljskoga

kućanstva (vidi Ustavni sud, odluke broj *U 1/02* od 26. rujna 2003. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 8/04, broj *U 12/01* od 25. veljače 2002. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 20/02, broj *U 140/03* od 21. siječnja 2004. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 6/04).

80. Ustavni sud primjećuje kako je apelantica, napuštajući predmetni stan 1989. godine, prekinula faktičku zajednicu života sa svojom majkom. Apelantica više nije niti živjela niti obavljala svoje uobičajene životne aktivnosti u predmetnome stanu. Ustavni sud također smatra kako apelantica, u postupku pred ovim sudom, nije dostavila dokaze koji na nedvojbjen način dokazuju kako je 30. travnja 1991. godine, kao i na dan smrti svoje majke, 11. lipnja 1991. godine, bila član njezinoga obiteljskog kućanstva. Stoga, Ustavni sud smatra kako se, u konkretnom slučaju, predmetni stan ne može smatrati apelantičinim domom, u smislu značenja članka 8. Europske konvencije, pa slijedi kako nema kršenja prava iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine niti članka 8. Europske konvencije.

C) Pravo na zabranu diskriminacije

81. Članak II/4. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Uživanje prava i sloboda, predviđenih ovim člankom ili u međunarodnim sporazumima navedenim u Aneksu I ovog Ustava, osigurano je za sve osobe u Bosni i Hercegovini bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo uvjerenje, nacionalno ili društveno podrijetlo, vezivanje za neku nacionalnu manjinu, imovina, rođenje ili drugi status.

Članak 14. Europske konvencije glasi:

Uživanje prava i sloboda predviđenih ovom konvencijom osigurava se bez diskriminacije po bilo kojoj osnovi, kao što su spol, rasa, boja kože, jezik, vjeroispovijest, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, sveza sa nekom nacionalnom manjinom, imovno stanje, rođenje ili drugi status.

82. Prema praksi Europskog suda za ljudska prava, diskriminacija nastupa ako se osoba ili skupina osoba, koje se nalaze u analognoj situaciji, različito tretiraju na temelju spola, rase, boje, jezika, vjere (...) glede uživanja prava iz Europske konvencije, a ne postoji objektivno i razumno opravdanje za takav tretman ili uporabu sredstava naspram željenoga cilja koji nisu u proporcionalnom odnosu (vidi Europski sud za ljudska prava, *Belgijski*

jezični slučaj, presuda od 9. veljače 1967, serija A, broj 6, stavak 10). Pri tomu je nevažno je li diskriminacija posljedica različitoga zakonskog tretmana ili primjene samoga zakona (vidi Europski sud za ljudska prava, *Irska protiv Velike Britanije*, presuda od 18. siječnja 1978, serija A, broj 25, stavak 226).

83. U konkretnom slučaju, apelantica prije svega smatra da je diskriminirana u odnosu na J. R. sa kojom je apelantičina majka zaključila ugovor o zamjeni stana. U svezi sa navedenim apelantičnim navodima, Ustavni sud konstatira kako je u predmetnome postupku i Kantonalni sud u pobijanoj presudi, odgovarajući na ove apelantičine navode, našao da je J. R. neprijeporno bila nositeljica stanarskoga prava na stanu koji se nalazi u ulici Prijedorska 40, te da joj je stan u ulici Prijedorska broj 40 vraćen u posjed jer je odustala od ugovora o zamjeni stana. U tome je smislu imenovanoj, primjenom odredbi članka 2.a. stavak 2. Zakona o prestanku primjene Zakona o napuštenim stanovima, taj stan i vraćen u posjed. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud ne može zaključiti kako se u konkretnom slučaju, uzimajući u obzir pravni položaj J. R. i apelantice, radilo o istoj ili sličnoj situaciji, obzirom apelantica nije bila nositeljica stanarskoga prava na stanu u ulici Gajev trg broj 1 čiji je povrat tražila. Apelantica također u predmetnome postupku nije dokazala da je bila član obiteljskoga kućanstva svoje majke, nositeljice stanarskoga prava, 30. travnja 1991. godine, niti na dan njezine smrti 11. lipnja 1991. godine. Stoga, prema mišljenju Ustavnog suda, apelantica osim iznošenjem svojih navoda nije ničim dokazala da je u predmetnome postupku bila diskriminirana. Stoga slijedi kako je apelacija u odnosu na apelantičine navode o diskriminaciji iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije neutemeljena.

84. Imajući u vidu izloženo, Ustavni sud smatra kako nije došlo do povrede apelantičinog ustavnog prava na zabranu diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije.

D) Ostali navodi

85. Ustavni sud smatra kako, obzirom na zaključke u svezi sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije, člankom II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 8. Europske konvencije, te člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 14. Europske konvencije, nije potrebno posebice razmatrati ostale apelantičine navode.

VIII. Zaključak

86. Činjenica da je predmetni postupak, za koji Ustavni sud smatra da nije složene naravi, trajao dulje od sedam godina i da apelantica nije dala svoj doprinos duljini postupka dostatna je Ustavnom sudu za zaključak kako je povrijeđeno apelantičino pravo na «suđenje u razumnom roku» iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Nadalje, Ustavni sud zaključuje kako ne postoji povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, kada Ustavni sud nije utvrdio da su redoviti sudovi primijenili zakon proizvoljno, kao ni da utvrđeno činjenično stanje i ocjena dokaza ukazuje na bilo koju povredu Ustava Bosne i Hercegovine. Ustavni sud je utvrdio kako predmetni stan ne predstavlja apelantičin dom u smislu članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije obzirom da je apelantica, napuštajući predmetni stan, prekinula faktičku zajednicu života sa svojom majkom. Također, Ustavni sud zaključuje kako nema povrede prava na zabranu diskriminacije iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije, jer u konkretnom slučaju apelantica nije ničim dokazala svoje navode glede diskriminacije u predmetnome postupku.

87. Na temelju članka 61. st. 1, 2. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

88. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Dopredsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Valerija Galić

Предмет број АП 1876/06

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација Здравке Шобот поднесена против Рјешења Окружног суда у Бањој Луци број Ж-621/05 од 18. маја 2006. године

Одлука од 4. септембра 2008. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија у предмету број **АП 1876/06**, рјешавајући апелацију **Здравке Шобот**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 60/05), у саставу:

Сеада Палаврић, председница

Миодраг Симовић, потпредседник

Валерија Галић, потпредседница

Мато Тадић, судија

Крстан Симић, судија

на сједници одржаној 4. септембра 2008. године је донио

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Здравке Шобот.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Рјешење Окружног суда у Бањој Луци број Ж-621/05 од 18. маја 2006. године.

Предмет се враћа Окружном суду у Бањој Луци, који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку, у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Окружном суду у Бањој Луци да у року од 60 дана од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и у «Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Здравка Шобот (у даљњем тексту: апеланткиња) из Бање Луке, коју заступају Маринко и Радмила Плавшић, адвокати из Бање Луке, поднијела је 28. јуна 2006. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Рјешења Окружног суда у Бањој Луци (у даљњем тексту: Окружни суд) број Ж-621/05 од 18. маја 2006. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Окружног суда, Основног суда Градишка (у даљњем тексту: Основни суд) и Републике Српске, коју заступа Правобранилаштво Републике Српске (у даљњем тексту: тужена) затражено је 7. маја 2008. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Окружни суд доставио је одговор 23. маја, а Основни суд и тужена 28. маја 2008. године.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори Окружног и Основног суда, те тужене достављени су апеланткињи 16. јула 2008. године.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апеланткињиних навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин:

6. Апеланткиња је поднијела тужбу против Републике Српске, Основни суд Бања Лука, ради исплате плате за јуни и јули 2001. године и исплате огријева и зимнице за 2002. и 2003. годину, као и регреса за 2003. годину. Основни суд је донио Пресуду број РС-46/04 од 22. септембра 2005. године, ком је обавезао тужену да апеланткињи

исплати плату за јуни 2001. године у износу од 125,00 КМ са затезном каматом од 15. јула 2001. године до исплате, плату за јули 2001. године у износу од 250 КМ са законском затезном каматом од 15. августа 2001. године, као и да јој накнади трошкове поступка у износу од 407,00 КМ са законском затезном каматом, у року од 15 дана од дана достављања преписа Пресуде. У осталом дијелу, изнад досуђеног, апеланткињин тужбени захтјев је одбијен.

7. У образложењу Пресуде Основни суд је навео да је апеланткиња поднијела тужбу ради исплате плате за јуни и јули 2001. године, те огријева и зимнице за 2002. и 2003. годину и регреса за 2003. годину. Суд је установио да је у конкретном случају тужена обавезана да исплати плату апеланткињи, у складу са одредбама Закона о раду, Општим колективним уговором и Колективним уговором за област судства, јер у току поступка тужена није оспоравала да није исплатила плату апеланткињи за јуни 2001. године, а своје наводе да је апеланткињи исплаћена плата за јули 2001. године тужена није доказала. Остали дио апеланткињиног тужбеног захтјева суд је одбио јер, у складу са одредбама Општег колективног уговора и Посебног колективног уговора за област судства, послодавац исплаћује регрес и зимницу, те огријев на име материјалних трошкова пословања, а с обзиром на то да је тужена доказала да нема средстава, суд је одбио апеланткињин захтјев. Трошкове поступка суд је додијелио апеланткињи у складу са одредбама Закона о парничком поступку.

8. Против наведене пресуде апеланткиња и тужена су поднијеле жалбу. Основни суд је донио Рјешење број РС-46/04 од 4. новембра 2005. године, којим је одбацио као неблагоприятну жалбу тужене. Против наведеног рјешења тужена је изјавила жалбу.

9. Окружни суд је донио Рјешење број Ж-621/05 од 18. маја 2006. године којим је, поводом апеланткињине жалбе, укинуо Пресуду Основног суда број РС-46/04 од 22. септембра 2005. године и тужбу одбацио као неблагоприятну. Жалба тужене против Рјешења Основног суда број РС-46/04 од 4. новембра 2005. године је одбијена и потврђено првостепено рјешење.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

10. Апеланткиња се жали да јој је повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту

људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција) и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Апеланткиња се жали да је суд укинуо пресуду Основног суда супротно одредби члана 230 Закона о парничком поступку, јер је наведеном одредбом прописано да се пресуда не може да преиначи на штету странке која се жалила ако је само она изјавила жалбу. С обзиром на то да је жалба тужене одбачена као неблаговремена, апеланткиња сматра да је произвољно примијењено право и да су на тај начин повријеђена њена наведена уставна права.

б) Одговор на апелацију

11. У одговору на апелацију Окружни суд је навео да су жалбу изјавиле обје стране у поступку, те да је приликом одлучивања о жалби жалба тужене против првостепеног рјешења, којим се жалба одбацује као неблаговремена, одбијена, а поводом апеланткињине жалбе суд је укинуо првостепену пресуду и тужбени захтјев одбацио примјењујући одредбе члана 105 Закона о раду, јер је тужба поднесена 23. фебруара 2004. године, дакле, након истека рока за подношење тужбе.

12. Основни суд је у одговору, прије свега, навео да се апелација треба да прецизује с обзиром на чињеницу да је апеланткиња против другостепеног рјешења изјавила ревизију и да је Врховни суд донио одлуку, 22. децембра 2006. године, ком је ревизија одбачена. У осталом дијелу Основни суд остаје при наводима из своје Пресуде број РС-46/04 од 22. септембра 2005. године.

13. Тужена је у одговору на апелацију навела да је Окружни суд примијенио важеће материјалноправне прописе и, у складу са чланом 105 Закона о раду, тужбу одбацио као неблаговремену.

V. Релевантни прописи

14. **Закон о раду Републике Српске** («Службени гласник Републике Српске» бр. 38/00, 40/00, 41/00, 26/01, 38/03 и 66/03) у релевантном дијелу гласи:

Члан 105

Радник који сматра да му је послодавац повриједио право из радног односа може да поднесе тужбу надлежном суду за заштиту тог права. Право на подношење тужбе није условљено ранијим обраћањем радника послодавцу за заштиту права.

Тужбу за заштиту права радник може да поднесе у року од једне године од дана сазнања за повреду права, а најдаље у року од три године од дана учињене повреде.

15. У Закону о парничком поступку Републике Српске («Службени гласник Републике Српске» бр. 58/03, 85/03 и 74/05) релевантне одредбе гласе:

Члан 221

Другостепени суд испитује првостепену пресуду у оном дијелу у ком се оспорава жалбом, у границама разлога наведених у жалби, пазећи по званичној дужности на примјену материјалног права и повреде одредби парничког поступка које се односе на страначку способност и заступање.

Члан 224

Другостепени суд може на сједници вијећа или на основу одржане расправе:

(1) да одбаци жалбу као неблаговремену, непотпуну и недозвољену;

[...]

(5) да укине првостепену пресуду и одбаци тужбу,

[...].

Члан 230

Другостепени суд не може да преиначи пресуду на штету странке која се жалила ако је само она изјавила жалбу.

VI. Допустивост

16. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

17. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку ког је користио.

18. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Рјешење Окружног суда број Ж-621/05 од 18. маја 2006. године против ког нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорено рјешење је донесено 18. маја 2006. године, а апелација је поднесена 28. јуна 2006. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

19. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштениости.

VII. Меритум

20. Апеланткиња оспорава наведено рјешење, тврдећи да је тим рјешењем повријеђено њено право из члана III/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, те члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

21. Члан III/3е) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободу из става 2 овог члана, што укључује:

(...)

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.

22. Члан 6 став 1 Европске конвенције гласи:

1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристрасним, законом установљеним судом.

23. У конкретном случају апеланткиња је поднијела тужбу против тужене ради исплате плате, накнаде за огријев, зимнице и регреса. Уставни суд сматра да је, у конкретном случају, члан 6 став 1 Европске конвенције примјенљив, јер се у предметном поступку одлучивало о апеланткињином праву на плате и друга новчана потраживања из радног односа, што представља њено грађанско право. Стога, Уставни суд мора да испита да ли је тај поступак био правичан, онако како то захтијева члан 6 став 1 Европске конвенције.

24. Апеланткиња повреду права на правично суђење види у томе што је Окружни суд у поступку поводом жалбе укинуо првостепену пресуду у дијелу против ког апеланткиња није изјавила жалбу, тј. у дијелу којим јој је досуђена плата за јуни и јули 2001. године. Апеланткиња тврди да овај дио првостепене одлуке није могао да разматра Окружни суд, јер је жалба тужене одбачена као неблаговремена а она је жалбу изјавила против дијела пресуде којим је одбијен вишак тужбеног захтјева, тј. против дијела пресуде којим је одлучено о њеном праву на регрес, зимницу и огријев. Апеланткиња сматра да је овакво поступање Окружног суда супротно одредбама члана 230 Закона о парничком поступку, којим је забрањено преиначење оспорене пресуде на штету странке која је изјавила жалбу, ако је само она изјавила жалбу. Дакле, из навода апелације произилази да се апеланткиња жали на произвољну примјену материјалног права.

25. С тим у вези, Уставни суд, прије свега, подсјећа да је његова надлежност у апелационим поступцима ограничена «на питања која су садржана у овом уставу» и да Уставни суд није надлежан да врши провјеру утврђених чињеница и начина на који су редовни судови протумачили позитивноправне прописе, осим уколико одлуке тих судова крше уставна права. То ће бити случај кад одлука редовног суда не укључује, или погрешно примјењује уставно право, кад је примјена позитивноправних прописа била очигледно произвољна, кад је релевантни закон сам по себи неуставан, или када је дошло до повреде основних процесних права као што су право на правичан поступак, право на приступ суду, право на дјелотворан правни лијек, или уколико утврђено чињенично стање указује на повреду Устава Босне и Херцеговине (види, Уставни суд, Одлука број У 39/01, објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 25/02).

26. Уставни суд констатује да је у конкретном случају спорно да ли су жалбе изјавиле обје стране у поступку и да ли је Окружни суд могао да укине првостепену пресуду у дијелу којим је обавезана тужена да апеланткињи исплати на име плате

одређени износ, ако се узме у обзир чињеница да је жалба тужене одбачена као неблагоприятна.

27. Прије свега, Уставни суд подсјећа да се правичност суђења оцјењује на основу поступка као цјелине, што укључује и поступак поводом жалбе. У конкретном случају жалбу су формално изјавиле обје стране, тужена и апеланткиња. Жалбу тужене првостепени суд је одбацио као неблагоприятну Рјешењем број РС-46/04 од 4. новембра 2005. године. Против Рјешења првостепеног суда тужена је изјавила жалбу. Одлучујући о апеланткињиној жалби против дијела пресуде којим је одбијен остатак апеланткињиног тужбеног захтјева (да јој се исплате регрес, зимница и огријев) и одлучујући о жалби тужене против првостепеног рјешења којим је одбачена жалба као неблагоприятна, Окружни суд је донио оспорено рјешење којим се укида првостепена пресуда и апеланткињин тужбени захтјев одбацује као неблагоприятан, а одбија се жалба тужене против Рјешења број РС-46/04 од 4. новембра 2005. године, којим је жалба одбачена као неблагоприятна.

28. Уставни суд примјећује да је одредбом члана 230 Закона о парничком поступку прописано да се пресуда не може да преиначи на штету странке која се жалила, ако је само она поднијела жалбу. Иако су, као што је већ наведено, жалбу изјавиле обје стране у овоме поступку, жалба тужене је неспорно неблагоприятна, те Окружни суд није мериторно ни разматрао жалбене наводе тужене у односу на првостепену пресуду, већ је потврдио рјешење првостепеног суда којим је жалба одбачена. Како је прописано одредбама Закона о парничком поступку, суд у поступку рјешавања жалбе испитује првостепену пресуду у оном дијелу који се оспорава жалбом, у границама разлога наведених у жалби. С обзиром на то да је Окружни суд разматрао мериторно само апеланткињину жалбу против првостепене пресуде, морао је да се ограничи само на њене жалбене наводе, те је морао и да пази на институт *reformatio in peus*, тј. на забрану да се на штету стране која је изјавила жалбу не може «нагоре» да промијени првостепена одлука. Жалба тужене је разматрана само са процедуралног аспекта, тј. да ли је жалба изјављена благовременено и она је одбијена. Дакле, Окружни суд је могао мериторно да испита само апеланткињине жалбене наводе, и то у дијелу против ког се она жалила. Дакле, првостепена пресуда у дијелу против ког апеланткиња није изјавила жалбу, а против ког је тужена изјавила жалбу која није благовремена је неспорно постала правоснажна. Оваквим поступањем Окружни суд је, супротно одредби члана 230 Закона о парничком поступку, преиначио пресуду на штету стране која је једина поднијела жалбу, и то

укидајући првостепену пресуду у дијелу против ког није било дозвољене, потпуне и благовремене жалбе, чиме је апсолутно прекорачио границе своје надлежности у одлучивању у поступку поводом жалбе.

29. С обзиром на наведено, Уставни суд примјећује да је Окружни суд, не примјењујући одредбу члана 230 Закона о парничком поступку и укидајући пресуду у дијелу против ког једна страна није уопште изјавила жалбу, а друга изјавила неблаговремену жалбу, поступио произвољно на апеланткињину штету и прекршио њено право на правично суђење како је загарантовано чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције.

Право на имовину

30. Апеланткиња се жалила да је поступањем Окружног суда, односно укидањем првостепене пресуде и одбацивањем тужбеног захтјева у дијелу који је постао правоснажан, повријеђено њено право на имовину. Имајући у виду закључак Уставног суда у вези са правом на правично суђење, односно утврђену повреду, Уставни суд не сматра да је потребно посебно разматрати овај апеланткињин навод.

VIII. Закључак

31. Уставни суд закључује да је повријеђено апеланткињино право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције усљед произвољне примјене права у случају када жалбени суд укине пресуду у дијелу против ког није изјављена благовремена жалба.

32. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

33. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Сеада Палаврић

Predmet broj AP 2394/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija «Sarajevo-osiguranja» d.d. Sarajevo, Filijala Brčko, podnesena protiv presuda Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj Rev-11/05 od 30. maja 2006. godine i broj Gž.354/04 od 23. decembra 2004. godine, te Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj P-130/01-I-4 od 26. maja 2004. godine

Odluka od 4. septembra 2008. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija, u predmetu broj **AP 2394/06**, rješavajući apelaciju «**Sarajevo-osiguranja**» **d.d. Sarajevo, Filijala Brčko**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Mato Tadić, sudija

Krstan Simić, sudija

na sjednici održanoj 4. septembra 2008. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija «Sarajevo-osiguranja» d.d. Sarajevo, Filijala Brčko.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u odnosu na pravo na pristup sudu.

Ukidaju se:

- Presuda Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj Rev-11/05 od 30. maja 2006. godine,**
- Presuda Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj GŽ.354/04 od 23. decembra 2004. godine.**

Predmet se vraća Apelacionom sudu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine koji je dužan da u žalbenom postupku, po hitnom postupku, donese novu odluku, u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Apelacionom sudu Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine da, u roku od 60 dana od dana dostavljanja ove odluke, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. «Sarajevo-osiguranje» d.d. Sarajevo, Filijala Brčko (u daljnjem tekstu: apelant), podnijelo je 10. augusta 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv presuda Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Apelacioni sud) broj Rev-11/05 od 30. maja 2006. godine i Gž.354/04 od 23. decembra 2004. godine i Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj P-130/01-I-4 od 26. maja 2004. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Apelacionog suda i Osnovnog suda zatraženo je 19. septembra 2006. godine da dostave odgovor na apelaciju, dok je od Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Brčko Distrikt), O.K. i SOD «Jahorina osiguranje» Brčko, kao učesnika u postupku, zatraženo 18. septembra 2006. godine da dostave odgovor na apelaciju.

3. Apelacioni sud i Osnovni sud su 6. oktobra 2006. godine dostavili odgovor na apelaciju, dok SOD «Jahorina osiguranje» i O.K. nisu dostavili odgovor na apelaciju.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju dostavljeni su apelantu 10. aprila 2008. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Osnovni sud je Presudom broj P-130/01-I-4 od 26. maja 2004. godine usvojio tužbeni zahtjev tužitelja A.A. (u daljnjem tekstu: tužitelj) u parničnom postupku protiv tuženih Brčko Distrikta, SOD «Jahorina osiguranje» i O.K., i utvrđeno je da je tužitelj stekao stanarsko pravo na stanu u Ulici Cvijete Zuzorić broj 3 (u daljnjem tekstu: sporni stan), a tuženoj O.K., kao bespravnom korisniku spornog stana, naloženo je da stan oslobodi od lica i stvari u roku od 15 dana. Svi tuženi su Apelacionom sudu podnijeli žalbe na presudu Osnovnog suda.

7. Apelacioni sud je uvažio žalbe tuženih, ukinuo presudu Osnovnog suda zbog počinjene bitne povrede odredaba parničnog postupka kao i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, te nakon održane glavne i javne rasprave donio Presudu broj Gž.354/04 od 23. decembra 2004. godine, u kojoj je ponovo utvrđeno da je tužitelj stekao stanarsko pravo na spornom stanu, a tuženoj O.K. naloženo je da iseli iz spornog stana.

8. Apelant je podneskom od 25. augusta 2004. godine predložio da se umiješa u predmetnu parnicu kao umješač na strani Brčko Distrikta. Osnovni sud je Rješenjem broj P-130/01-I-4 od 7. aprila 2006. godine prihvatio apelantovo sudjelovanje u predmetnoj parnici kao umješača na strani tuženog Brčko Distrikta. U obrazloženju rješenja navedeno je da je članom 146. Zakona o parničnom postupku propisano da osoba koja ima pravni interes da u parnici koja teče među drugim osobama jedna od stranaka uspije, može da se pridruži toj stranci. Osnovni sud je zaključio da svoj pravni interes da stupi u parnicu na strani tuženog Brčko Distrikta apelant zasniva na svojstvu vlasnika spornog stana. Nadalje, u obrazloženju je navedeno da je «nakon donošenja člana 12. Aneksa Konačne odluke za Brčko od 18. augusta 1999. godine kojom je uređeno da sva društvena, kasnije državna imovina, prelazi u vlasništvo Brčko Distrikta, kojom u ime Distrikta upravlja gradonačelnik u skladu sa Statutom Brčko Distrikta, to je Brčko Distrikt vlasnik javne imovine pa i spornog stana, te 'Sarajevo osiguranje' d.d. Sarajevo (apelant) može u pogledu svojih prava na spornom stanu uređivati odnose sa Brčko Distriktom, jer za to postoji pravni interes umješača».

9. Apelant je 25. augusta 2005. godine Osnovnom sudu uložio podnesak u kojem je naveo da je vlasnik spornog stana čiji je nosilac stanarskog prava bila F.L. koja je umrla

1991. godine i iza koje nisu ostali nasljednici, a da je utvrđeno da apelant ima pravni interes u konkretnom predmetu. Apelant je osporio činjenicu da je tužitelj stanovao u spornom stanu, odnosno da je imao prijavljeno prebivalište na adresi spornog stana. U podnesku je navedeno da se apelant pridružuje žalbi koju je Brčko Distrikt izjavio na presudu Osnovnog suda i predložio je poništenje te presude.

10. S obzirom da je u međuvremenu postupak po tužbi tužitelja pravosnažno okončan, Osnovni sud je apelantov podnesak od 25. augusta 2005. godine smatrao revizijom kojom je apelant osporio presudu Apelacionog suda od 23. decembra 2004. godine zbog pogrešnog i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Revizije su izjavili i tuženi Brčko Distrikt i O.K.

11. Apelacioni sud je Presudom broj Rev-11/05 od 30. maja 2006. godine odbio revizije tuženog Brčko Distrikta i O.K., kao i reviziju apelanta kao umješača. U vezi sa apelantovom revizijom u obrazloženju presude navedeno je da apelant osporava činjenicu u vezi sa prijavom prebivališta tužitelja, a da prema članu 344. Zakona o parničnom postupku stranke u reviziji mogu iznositi nove činjenice i predlagati nove dokaze samo ako se odnose na bitne povrede odredaba parničnog postupka. Iz navedenog razloga, kako je dalje navedeno u presudi, apelantovo iznošenje novih činjenica i dokaza se nije moglo prihvatiti prema članu 312. stav 3. Zakona o parničnom postupku i moglo bi se koristiti kao eventualno novi dokaz u postupku ponavljanja postupka.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelant je naveo da je morao biti pasivno legitimiran i stranka u predmetnom parničnom postupku sa svim pravima i obavezama, a što mu nijedan nižestepeni sud nije omogućio, čime je povrijeđeno njegovo pravo na pristup sudu iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Nadalje, po apelantovom mišljenju, ovo pravo je povrijeđeno i zbog nepravilne primjene Zakona o stambenim odnosima jer su redovni sudovi bez ikakvog osnova prihvatili tužbeni zahtjev tužitelja i odbijali sve prigovore i navode tuženog i samog apelanta, i bez ikakvog osnova su prihvatili tvrdnju da je tužitelj živio u zajedničkom porodičnom domaćinstvu sa svojom bakom, a da nije ni pravno valjan ugovor o doživotnom izdržavanju koji je on zaključio sa bakom. Prema apelantovom mišljenju ovakvim postupanjem redovnih sudova povrijeđeno je i njegovo pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

b) Odgovor na apelaciju

13. Apelacioni sud je naveo da se navodi istaknuti u reviziji po kojima je taj sud odlučivao odnose na utvrđivanje činjeničnog stanja, a da se prema izričitoj zakonskoj odredbi (član 312. stav 3. Zakona o parničnom postupku) revizija ne može izjaviti zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Prema mišljenju Apelacionog suda nije bilo povrede apelantovog prava na pravično suđenje i prava na imovinu.

14. Osnovni sud je naveo da je pitanje pasivne legitimacije, koje je apelant istakao u apelaciji, pitanje primjene materijalnog prava o kojem sud ne smije poučavati stranke jer bi u tom slučaju stao na stranu stranke koju poučava u tom smislu i postao bi pristran. Kako je dalje navedeno, sud se kretao u okviru postavljenog tužbenog zahtjeva prema članu 2. Zakona o parničnom postupku kako u objektivnom tako i u subjektivnom smislu. Navedeno je da je apelantova greška što nije tražio odmah po podnošenju tužbe da tužitelj, u subjektivnom smislu, tužbu usmjeri i prema apelantu. U odnosu na navode o nepravilnoj primjeni Zakona o stambenim odnosima sud je naveo da nije prihvatio pravnu osnovu tužbenog zahtjeva navedenu u tužbi, jer sud nije vezan za pravnu osnovu i za tu svoju odluku sud je dao razloge.

V. Relevantni propisi

15. **Zakon o parničnom postupku Brčko Distrikta** («Službeni glasnik Brčko Distrikta BiH» broj 31/06 – prečišćeni tekst)

Član 146. st. 1. i 2.

Osoba koja ima pravni interes da u parnici koja teče među drugim osobama jedna od stranaka uspije, može se pridružiti toj stranci.

Umještač može stupiti u parnicu tokom cijelog postupka sve do pravosnažnosti odluke o tužbenom zahtjevu, te u toku postupka nastavljenog podnošenjem vanrednog pravnog lijeka.

Član 284. stav 2. tačka 6.

2) Bitna povreda odredaba parničnog postupka uvijek postoji:

6. ako kojoj stranci nezakonitim postupanjem, a osobito propuštanjem dostave, nije data mogućnost da raspravlja pred sudom.

Član 312. stav 3.

Revizija se ne može izjaviti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Član 322.

Ako je u postupku pred prvostepenim ili drugostepenim sudom učinjena povreda iz člana 284. st. 1. i 2. ovog zakona zbog koje se revizija može izjaviti, izuzev povreda određenih u st. 2. i 3. ovog člana, Apelacioni sud će rješenjem ukinuti u cijelosti ili djelomično prvostepenu i drugostepenu presudu ili samo drugostepenu presudu i predmet vratiti na ponovno suđenje istom ili drugom vijeću prvostepenog i drugostepenog suda.

VI. Dopustivost

16. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

17. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

18. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Apelacionog suda broj Rev-11/05 od 30. maja 2006. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 15. juna 2006. godine, a apelacija je podnesena 10. augusta 2006. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

19. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

20. Apelant je naveo da mu je osporenim presudama povrijeđeno pravo na pristup sudu iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

a) pravo na pravično suđenje

Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

[...]

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

21. Apelantovi navodi o povredi prava na pravično suđenje pokreću pitanje da li je apelant imao efektivno pravo pristupa sudu u postupku u kojem je utvrđen njegov pravni interes da se umiješa u postupak, imajući u vidu da je u postupak uključen tek u revizionom dijelu pred Apelacionim sudom i da taj sud nije bio ovlašten meritorno razmotriti njegove revizione navode. Apelacioni sud se nije izjasnio o ovom apelantovom navodu, dok je Osnovni sud smatrao da je apelantova greška što nije tražio da se uključi u postupak odmah nakon podnošenju tužbe, jer sud o tome ne vodi računa po službenoj dužnosti.

22. Imajući u vidu da su redovni sudovi utvrdili da apelant ima pravni interes da stupi u ovu građansku parnicu u kojoj se utvrđivalo pravo na spornom stanju, i da je apelant u postupku učestvovao kao umješak na strani tuženog, član 6. stav 1. Evropske konvencije je primjenjiv u odnosu na apelanta i stoga će Ustavni sud razmotriti apelantove navode u vezi sa povredom navedenog prava.

23. Ustavni sud smatra da prava, garantirana članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije, obuhvataju, *inter alia*, pravo na sudsku zaštitu, a pravo na pristup sudu čini jedan od njegovih aspekata (vidi, između ostalih, Ustavni sud, Odluku broj AP 53/03 od 26. augusta 2004. godine, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 48/04). Nadalje, prema tumačenju Evropskog suda za ljudska prava, u član 6. stav 1. Evropske konvencije ugrađeno je «pravo na sud», a jedan vid toga prava je pravo na pristup, to jest pravo pokretanja postupka pred sudom u građanskim

stvarima. Međutim, to pravo nije apsolutno, već može podlijevati ograničenjima. Podrazumijeva se kako su ona dopuštena jer pravo na pristup sudu po sâmoj svojoj prirodi zahtijeva da ga uredi država. U tom pogledu države ugovornice uživaju određenu slobodu procjene, iako konačnu odluku o poštivanju zahtjeva iz Evropske konvencije donosi sud. Sud se mora uvjeriti da primijenjena ograničenja ne ograničavaju niti smanjuju pristup koji je pojedincu ostavljen na takav način ili u tolikoj mjeri da bi bila narušena sâma bît prava. Nadalje, ograničenje neće biti u skladu s članom 6. stav 1. ako ne teži legitimnom cilju i ako ne postoji razumni odnos proporcionalnosti između upotrijebljenih sredstava i cilja koji se nastoji ostvariti (vidi presudu u predmetu *Stubbings and Others v. the United Kingdom* od 22. oktobra 1996, *Reports of Judgements and Decisions* 1996-IV, stav 50). Nije dovoljno da je pravo pristupa sudu samo moguće, odnosno da je samo omogućeno pokrenuti postupak pred domaćim sudom, nego to pravo mora biti i efektivno (vidi, *mutatis mutandis*, Evropski sud za ljudska prava, *R.D. protiv Poljske*, presuda od 18. decembra 2001. godine, st. 43-52).

24. Predmetni parnični postupak, kako je utvrdio Ustavni sud, pokrenuo je tužitelj zahtjevom da se utvrdi da je on nosilac stanarskog prava na spornom stanu. Tužitelj je svojom tužbom obuhvatio tri tužena, ali ne i apelanta. Jedan od tuženih bio je Brčko Distrikt koji je u odgovoru na tužbu naveo da je sporni stan imovina Brčko Distrikta na osnovu člana 12. Aneksa Konačne odluke za Brčko, jer se radi o stanu u društvenom vlasništvu. Osnovni sud je presudu donio 26. maja 2004. godine, nakon čega je apelant, 25. augusta 2004. godine, očigledno po saznanju za predmetni parnični postupak, zatražio od tog suda da se umiješa u parnicu. Osnovni sud je tek 7. aprila 2006. godine, dakle kada je već bio pravosnažno okončan parnični postupak, donio rješenje kojim je apelantu omogućeno da stupi u parnicu. Obrazloženje rješenja Osnovnog suda proturječno je samo sebi jer je u rješenju navedeno da je apelant vlasnik spornog stana i da kao takav ima pravni interes da stupi u parnicu, a zatim je navedeno da je Brčko Distrikt vlasnik spornog stana i da apelant može u pogledu svojih prava na spornom stanu uređivati odnose sa Brčko Distriktom jer za to postoji pravni interes. Upravo je ovo pitanje bilo važno za određivanje pasivne legitimacije, jer je ostalo nedefinirano je li apelant ili Brčko Distrikt imao pravo raspolaganja stanom, odnosno ko je pasivno legitimiran. Osnovni sud je na apelanta prebacio teret odgovornosti zbog neblagovremenog uključivanja u predmetnu parnicu, zanemarujući činjenicu da je tom sudu trebalo skoro dvije godine da riješi apelantov zahtjev da se umiješa u parnicu. Da je Osnovni sud riješio apelantov zahtjev odmah, na način na koji je to učinio dvije godine kasnije kada je apelantu omogućio da se umiješa u parnicu, apelant bi mogao u potpunosti uživati sve garancije prava na pristup sudu. S obzirom na vrijeme kada je apelant podnio svoj zahtjev, imao je mogućnost, da je zahtjev

riješen promptno, efektivno ostvariti ovo pravo i pred Apelacionim sudom s obzirom da je taj sud održao javnu raspravu kako bi sâm utvrdio činjenično stanje koje je bilo, prema zaključku tog suda, nepotpuno utvrđeno. Apelantovi navodi koje je kasnije iznio u podnesku koji je smatran revizijom upravo su se odnosili na pogrešno, odnosno nepotpuno utvrđeno činjenično stanje. Neprihvatljiv je stav Osnovnog suda prema kojem je apelant odgovoran zbog nemogućnosti da efektivno učestvuje u ovoj parnici jer nije tražio od tužitelja da ga obuhvati tužbom, s obzirom da je članom 146. stav 2. Zakona o parničnom postupku propisano da se onaj ko za to ima pravni interes može umiješati u parnicu sve do pravosnažnog okončanja parnice, odnosno u postupku po vanrednom pravnom lijeku. Apelant je to svoje pravo iskoristio, a Osnovni sud je bio dužan zahtjev riješiti tako da apelantu omogući efektivno učestvovanje u predmetnom parničnom postupku, odnosno efektivan pristup sudu u smislu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

25. Činjenica da je apelantov podnesak iz 2005. godine smatran revizijom po kojoj je postupio Apelacioni sud ne mijenja suštinu ovog razmatranja i prethodni zaključak Ustavnog suda jer se revizioni postupak u konkretnom slučaju ne može smatrati postupkom u kojem je apelant imao pristup sudu u suštinskom smislu. Naime, Apelacioni sud o reviziji uvijek odlučuje bez rasprave prema članu 318. Zakona o parničnom postupku, što je učinio u konkretnom slučaju, a također taj sud nije mogao razmotriti apelantove revizione navode s obzirom na ograničenje iz člana 312. stav 3. prema kojem se revizija ne može izjaviti zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

26. S obzirom na prethodne zaključke Ustavni sud se neće upustiti u razmatranje ostalih apelantovih navoda o povredi prava na pravično suđenje, a koji se odnose na sâm meritum predmetnog parničnog postupka.

27. Ustavni sud je zaključio da je povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

b) pravo na imovinu

28. U svjetlu zaključka o povredi člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, kao i činjenicu da se apelantov navod o povredi njegovog prava na imovinu odnosi na povredu prava na pristup sudu, Ustavni sud neće posebno razmotriti apelantove navode o povredi prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

VIII. Zaključak

29. Povrijeđeno je apelantovo pravo na pristup sudu iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, propuštanjem redovnog suda da apelantov zahtjev za stupanje u parnicu, kao umješaća na strani tuženog, riješi tako da mu omogući da stupi u parnicu u fazi u kojoj je mogao imati efektivan, odnosno suštinski pristup sudu, na način da uživa sve garancije prava na pravično suđenje.

30. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

31. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

Predmet broj AP 2497/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Šerifa Melkića podnesena zbog nedonošenja odluke u razumnome roku u kaznenom postupku protiv njega koji je okončan Presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Kž-06-000190 od 28. lipnja 2006. godine

Odluka od 4. rujna 2008. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca u predmetu broj **AP 2497/06**, rješavajući apelaciju **Šerifa Melkića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 2, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. i članka 76. stavak 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Mato Tadić, sudac

Krstan Simić, sudac

na sjednici održanoj 4. rujna 2008. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelomično se usvaja apelacija Šerifa Melkića.

Utvrđuje se povreda članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu na donošenje odluke u razumnome roku.

Nalaže se Unsko-sanskom kantonu da, sukladno članku 76. stavak 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, Šerifu Melkiću u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke isplati iznos od 1.650 KM na ime nematerijalne štete zbog nedonošenja sudske odluke u razumnome roku.

Nalaže se Unsko-sanskom kantonu da, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca od dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Šerifa Melkića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-

0-KŽ-06-0000190 od 28. lipnja 2006. godine i Presude Kantonalnog suda u Bihaću broj K-11/97 od 16. veljače 2006. godine, u odnosu na ostale apelacione navode zbog toga što je očito (*prima facie*) neutemeljena.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Šerif Melkić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Velike Kladuše, kojega zastupa Šaban Mujčinović, odvjetnik iz Tuzle, podnio je 24. kolovoza 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog nedonošenja odluke u razumnome roku u kaznenom postupku protiv njega koji je okončan Presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-KŽ-06-000190 od 28. lipnja 2006. godine. Apelacijom je pobijana i Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 070-0-KŽ-06-0000190 od 28. lipnja 2006. godine, te Presuda Kantonalnog suda u Bihaću (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj K-11/97 od 16. veljače 2006. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog suda, Kantonalnog suda i Kantonalnog tužiteljstva Unsko-sanskog kantona (u daljnjem tekstu: Kantonalno tužiteljstvo) zatražena je 1. rujna 2006. godine dostava odgovora na apelaciju.

3. Vrhovni sud je 7. rujna 2006. godine dostavio odgovor na apelaciju, a Kantonalno tužiteljstvo 18. rujna 2006. godine. Kantonalni sud nije dostavio odgovor na apelaciju.

4. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori Vrhovnog suda i Kantonalnog tužiteljstva su dostavljeni apelantu 3. srpnja 2008. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

Činjenice vezane za apelantov pritvor u vezi sa kaznenim postupkom

6. Viši javni tužitelj je 4. travnja 1989. godine tadašnjem Višem sudu u Bihaću podnio protiv apelanta i R.T. zahtjev za provođenje istrage zbog kaznenog djela pokušaja ubojstva iz članka 36. stavak 1. Kaznenog zakona SRBiH u vezi sa člankom 19. Kaznenog zakona SFRJ. Apelantu je rješenjem od 1. travnja 1989. godine određen pritvor koji je nekoliko puta produžen u tijeku 1989. godine, tako da je apelant bio u pritvoru do studenoga 1989. godine kada je naloženo njegovo puštanje na slobodu. Nakon toga apelantu više nije bio određen pritvor.

Činjenice vezane za kazneni postupak

7. Nakon provedene istrage protiv apelanta i R.T. Više javno tužiteljstvo je 18. svibnja 1989. godine podiglo optužnicu kojom su apelant, kao prvooptuženi i R.T., kao drugooptuženi (u daljnjem tekstu: drugooptuženi), optuženi za kazneno djelo ubojstva u pokušaju iz članka 36. stavak 1. Kaznenoga zakona SRBiH u vezi sa člankom 19. Kaznenoga zakona SFRJ.

8. Viši sud u Bihaću je 22. lipnja 1989. godine održao glavni pretres na koji su pristupila oba optužena, usvojen je apelantov prijedlog da se izvrši rekonstrukcija inkriminiranoga događaja uz nazočnost vještaka balističara, kao i uz nazočnost vještaka sudske medicine. Nijedan od optuženih, javni tužitelj ni pozvani svjedoci nisu pristupili narednom glavnom pretresu koji je održan 21. studenoga 1989. godine, a glavni pretres od 11. siječnja 1990. godine odgođen je zbog nepostojanja procesnih pretpostavki za održavanje jer su apelantovi odvjetnici otkazali punomoć apelantu. Predmetnim spisom je u listopadu 1990. godine zadužen novi sudac. Kako je drugooptuženi u međuvremenu napustio Veliku Kladašu mjerodavni sudac je 11. lipnja 1993. godine dao dnevnu naredbu za pronalazak njegove nove adrese za koju je, prema stanju u spisu, zaključeno da se nalazi u Republici Sloveniji.

9. Postupajući sudac je 19. veljače 1997. godine ponovno zatražio od mjerodavne stanice javne sigurnosti da obavijesti Kantonalni sud o mjestu boravišta apelanta i drugooptuženog kako bi se moglo postupiti u predmetu. Obzirom na to da se nije postupilo prema ovim

traženjima, sudac je ponovno u svibnju i travnju 1997. godine urgirao da se pronađe adresa drugooptuženoga, a u lipnju 1997. godine je zatraženo od stanice javne sigurnosti da se osigura dolazak drugooptuženoga na suđenje iz Republike Slovenije u kojoj je privremeno boravio. Kantonalni sud je 1. kolovoza 1997. godine obavijestio Kantonalno tužiteljstvo o nemogućnosti da se postupak nastavi dok se ne osigura nazočnost drugooptuženoga.

10. Kantonalni sud je 7. srpnja 1999. godine od Policijske uprave Velika Kladuša zatražio ponovno utvrđivanje točne adrese drugooptuženoga radi raspisivanja potjernice i određivanja pritvora, nakon čega je sud obaviješten da je utvrđeno da drugooptuženi nema ni stalnu adresu u Republici Sloveniji niti uposlenje.

11. Unatoč nemogućnosti da se osigura nazočnost drugooptuženoga zakazan je i održan glavni pretres 5. listopada 1999. godine na koji je apelant pristupio ali nije pristupio drugooptuženi. Poziv za ovaj pretres je uručen bratu drugooptuženoga koji je pristupio pretresu i od kojega je zatraženo da obavijesti drugooptuženoga da dođe na pretres jer će u protivnome za njim biti raspisana međunarodna potjernica i određen pritvor. Novi glavni pretres je održan 25. siječnja 2000. godine kada je apelant pristupio, a drugooptuženi nije, zbog čega je pretres odgođen na neodređeno vrijeme. Na glavnome pretresu je ponovno zatraženo da se pribavi adresa drugooptuženoga. Kantonalno tužiteljstvo je 8. prosinca 2000. godine zatražilo od Kantonalnog suda da poduzme radnje radi ubrzanja postupka protiv apelanta i drugooptuženog.

12. Kantonalni sud je, nakon što je ponovno dva puta od Policijske uprave Velika Kladuša bezuspješno tražio utvrđivanje adrese drugooptuženog, 12. listopada 2004. godine donio naredbu o raspisivanju potjernice, a drugooptuženi je 26. prosinca 2005. godine proveden na izdržavanje mjere pritvora nakon što je graničnom rutinskom kontrolom pronađen i priveden.

13. Apelantu je 4. siječnja 2006. godine postavljen branitelj prema službenoj dužnosti, a glavni je pretres održan 18. siječnja 2006. godine na koji su pristupili apelant i drugooptuženi, a pretres je odgođen za 6. veljače 2006. godine.

14. Kantonalni sud je Presudom broj K-11/97 od 16. veljače 2006. godine, koja je potvrđena Presudom Vrhovnog suda broj 070-0-Kž-06-000190 od 28. lipnja 2006. godine, proglasio apelanta i drugooptuženog krivim za kazneno djelo ubojstva u pokušaju iz članka 36. stavak 1. KZSRBiH u vezi sa člankom 19. preuzetoga KZSFRJ. Apelant i drugooptuženi su osuđeni na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine. Kantonalni sud

je u tijeku dokaznoga postupka izveo dokaze saslušanjem svjedoka-očevica, potom je vještak balističke struke izvršio vještačenje i vještak je saslušan na pretresu, uz suglasnost stranaka pročitani su iskazi svjedoka saslušanih u istrazi, pročitani su i pismeni nalaz i mišljenje, te iskaz vještaka medicinske struke, i izvršen je uvid u materijalne dokaze koji su, između ostalih, uključivali i zapisnik o rekonstrukciji događaja i crtež lica mjesta i fotodokumentaciju lica mjesta o obavljenom uviđaju. U obrazloženju prvostupanjske presude je navedeno da je sud u cijelosti prihvatio kao istinite i valjane nalaz i mišljenje, te iskaze vještaka medicinske struke i vještaka balističara, te nalaz i mišljenje balističkog vještačenja koje je izvršio raniji RSUP Sarajevo. Također je navedeno da apelant i drugooptuženi ovim nalazima i mišljenjima nisu prigovorili, niti su, glede iskaza saslušanoga svjedoka, iznijeli razuman i prihvatljiv razlog da navedeni svjedok ne govori istinu ili da je pristran u korist jednoga od optuženih, a radilo se o očevicu događaja koji je međusobno pucanje između optuženih iz vatrenoga oružja promatrao iz neposredne blizine, a tijekom odvijanja događaja sudu jasno i uvjerljivo prikazao. Iskaz ovog svjedoka, kako je nadalje navedeno u presudi, potvrđen je pronađenim materijalnim dokazima prilikom vršenja uviđaja. Kantonalni sud je odbio apelantov prijedlog za saslušanjem svjedoka na okolnost da je apelant dan prije inkriminiranoga događaja pucao ispred njegove kuće iz pištolja, obrazlažući tu odluku činjenicom da je od inkriminiranoga događaja proteklo 17 godina, da predloženi svjedok na te okolnosti nikada nije saslušan niti ispitivan, a apelant je ovog svjedoka pozvao tek onda kada je saznao da je na njegovim uzetim parafinskim rukavicama vještačenjem utvrđeno prisustvo barutnih čestica, te to ukazuje na to da je apelantova obrana izmišljena i usmjerena na izbjegavanje kaznene odgovornosti. Također je navedeno da je drugim dokazima i to iskazom očevica događaja, čahurama pronađenim na licu mjesta od ispaljenih metaka iz pištolja i vještačenjem parafinskih rukavica skinutih sa apelantovih ruku nedvojbeno utvrđeno da je on doista pucao iz pištolja prema drugooptuženom kritičnoga dana navedenoga u optužnici, te iskaz predloženoga svjedoka obrane ne bi bio relevantan u ovome kontekstu. Apelantov prijedlog za ponovnom rekonstrukcijom događaja je odbijen uz obrazloženje da je u tijeku istrage istražni sudac već izveo ovaj dokaz, a iz iskaza vještaka balističke struke neprijeporno je utvrđeno da se ponovnom rekonstrukcijom na licu mjesta ne bi moglo utvrditi drukčije činjenično stanje jer bi situacija bila potpuno ista. Vrhovni sud je, odgovarajući na apelantove navode da mu je odbijanjem prvostupanjskoga suda da provede navedene dokaze onemogućen jednakopravan položaj u odnosu na tužiteljstvo, zaključio da su navodi neutemeljeni jer je prvostupanjski sud dao podrobna obrazloženja za svoju odluku da ne odobri izvođenje ovih dokaza.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

15. Apelant je naveo da pritvor koji mu je određen i produljivan u načelu prije početka suđenja nije zadovoljio standarde opravdanosti trajanja pritvora obzirom na to da je trajao pet mjeseci i 27 dana, čime mu je povrijeđeno pravo iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. stavak 1. točka (c) Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). Apelant je naveo i to da nije zadovoljen standard žurnog postupanja u smislu članka 5. Europske konvencije obzirom na to da je apelantu određena mjera pritvora 31. ožujka 1989. godine, a rješenje o provođenju istrage je doneseno tek 5. travnja 1989. godine.

16. Apelant je, dalje, naveo da je kazneni postupak protiv njega trajao nerazumno dugo čime mu je povrijeđeno pravo na suđenje u razumnome roku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. S tim u vezi, apelant je naveo da je on cijelo vrijeme postupka bio dostupan sudu i da mjerodavni sud, iako je to mogao, nije u odnosu na njega razdvojio postupak čime je postupak mogao biti okončan još 1989. godine. Zbog tako dugog trajanja postupka apelantu je, kako je naveo, bila ograničena sloboda kretanja i prebivališta protivno članku II/3.(m) Ustava Bosne i Hercegovine jer apelant nije mogao dobiti uvjerenje da se protiv njega ne vodi kazneni postupak. Također, kako je nadalje navedeno u apelaciji, u predmetnome kaznenome postupku nije ispoštovano načelo jednakopravnosti stranaka jer apelantu nije bilo omogućeno da u potpunosti iznese i provede dokaze obrane, niti je u postupku imao činjenice i dokaze sa kojima je raspolagala optužba. U ovom kontekstu je za apelanta prijeporno to što Kantonalni sud, iako je usvojio njegov zahtjev za ponovnom rekonstrukcijom događaja, to ipak nije učinio nego je izvršen uvid u zapisnik sa rekonstrukcije koja je obavljena 1989. godine, a, također, ni vještak balističar iz Zagreba nije izvršio novo vještačenje nego je pročitao nalaz i mišljenje vještaka balističara koji je dat ranije u postupku.

b) Odgovor na apelaciju

17. U vezi sa apelantovim navodima o nerazumno dugom trajanju kaznenoga postupka, Vrhovni sud je naveo da su navodi neutemeljeni jer postupak nije mogao biti dovršen u «razumnijem» roku zbog toga što je vođen protiv dvojice optuženih od kojih je jedan bio odsutan iz zemlje. U vezi sa apelantovim navodom o odbijanju provođenja određenih dokaza, Vrhovni sud je naveo da su u pobijanim presudama dati obrazloženi razlozi zbog

kojih je to učinjeno. Apelantove tvrdnje da mu nisu bili dostupni dokazi Vrhovni sud smatra proizvoljnim jer nisu ničim potkrijepljeni.

18. Kantonalno tužiteljstvo je navelo da je točan apelantov navod da je predmetni kazneni postupak dugo trajao, ali da su za to postojali opravdani objektivni razlozi. Predloženo je da se apelacija odbije kao neutemeljena jer nije došlo do povrede apelantovog prava na pravično suđenje.

V. Relevantni propisi

19. **Zakon o kaznenom postupku** – zakon koji je bio u primjeni u dijelu predmetnog kaznenog postupka («Službeni list SFRJ» br. 26/86, 74/87, 57/89 i 3/90)

Članak 14.

Sud je dužan nastojati da se postupak provede bez odugovlačenja i onemogućiti svaku zlouporabu prava koja pripadaju osobama koje sudjeluju u postupku.

20. **Zakon o kaznenom postupku** – zakon koji je bio u primjeni u dijelu predmetnog kaznenog postupka («Službene novine Federacije BiH» broj 43/98)

Članak 12.

Sud je dužan nastojati da postupak provede bez odugovlačenja i onemogućiti svaku zlouporabu prava koja pripadaju osobama koje sudjeluju u postupku.

21. **Zakon o kaznenom postupku Federacije Bosne i Hercegovine** («Službene novine Federacije BiH» br. 35/03, 37/03, 56/03 i 78/04)

Članak 14. stavak 2.

Sud je dužan postupak provesti bez odugovlačenja i onemogućiti svaku zlouporabu prava koja pripadaju osobama koje sudjeluju u postupku.

VI. Dopustivost

22. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima prizivnu mjerodavnost u pitanjima koja su sadržana u ovome Ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

23. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku koji je koristio.

24. Pri ispitivanju dopustivosti apelacije Ustavni sud je, nadalje, pošao od odredaba članka 16. stavak 2. Pravila Ustavnog suda koji glasi:

Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očito (prima facie) neutemeljenu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predočene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje Ustavom zaštićenih prava i/ili kada se za stranku u postupku utvrdi da ne snosi posljedice kršenja Ustavom zaštićenih prava, tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.

25. Ustavni sud, u fazi ispitivanja dopustivosti predmeta, mora utvrditi, između ostaloga, i jesu li ispunjeni uvjeti za meritorno odlučivanje koji su pobrojani u članku 16. stavak 2. Pravila Ustavnog suda. U vezi s tim, Ustavni sud ukazuje da prema vlastitoj jurisprudenciji i praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) apelant mora navesti povredu svojih prava koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine i ove povrede moraju djelovati vjerojatno. Apelacija je očito neutemeljena ukoliko joj manjkaju, *prima facie*, dokazi koji sa dovoljnom jasnoćom pokazuju da je navedena povreda ljudskih prava i sloboda moguća (vidi Europski sud, *Vanek protiv Slovačke*, presuda od 31. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 53363/99; i Ustavni sud, Odluka broj AP 156/05 od 18. svibnja 2005. godine), te ako činjenice u odnosu na koje se podnosi apelacija očito ne predstavljaju kršenje prava koje apelant navodi, tj. ako apelant nema «opravdan zahtjev» (vidi Europski sud, *Mezőtúr-Tiszazugi Vizgazdálkodási Társulat protiv Mađarske*, presuda od 26. srpnja 2005. godine, aplikacija broj 5503/02) kao i kada se utvrdi da apelant nije «žrtva» kršenja Ustavom Bosne i Hercegovine zaštićenih prava.

26. Apelant je naveo da mu je pobijanim presudama povrijeđeno pravo na slobodu i sigurnost iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije, pobijajući opravdanost duljine pritvora koji mu je prvi put određen 1. travnja 1989. godine i koji je trajao do studenoga 1989. godine. Ustavni sud smatra da se pobijanim odlukama ni na koji način nije odlučivalo o apelantovom lišenju slobode koje se desilo 1989. godine, nego se o tom lišenju odlučivalo posebnim rješenjima koja nisu bila predmetom pobijanja pred Ustavnim sudom. Da je to i bio slučaj, ne bi bilo u mjerodavnosti Ustavnog suda,

ratione temporis, da odlučuje o tim navodima obzirom na to da Ustavni sud ne može razmatrati slučajeve koji su se desili prije stupanja na snagu Ustava Bosne i Hercegovine. Prema navedenom, navodi o povredi prava iz članka II/3.(d) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 5. Europske konvencije su očito (*prima facie*) neutemeljeni.

27. Apelantovi navodi o kršenju prava na jednakopravnost postupka, kao jednog od načela prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, odnose se, prvenstveno, na činjenicu da je mjerodavni sud odbio apelantov zahtjev da se ponovno provede rekonstrukcija postupka na kojoj bi bio nazočan vještak balističar i da se sasluša jedan svjedok čije je saslušanje predložio apelant. Kantonalni sud je navedene apelantove zahtjeve odbio i dao za svoju odluku obrazloženje koje je kao pravilno i potpuno potvrdio i Vrhovni sud. Ovakvo postupanje mjerodavnih redovitih sudova ulazi u okvir diskrecione ocjene suda za koju Ustavni sud zaključuje da u konkretnome slučaju nije bila proizvoljna. Sud je izveo druge dokaze koje je obrana predložila, a također je izveden i niz drugih dokaza na kojima su utemeljeni zaključci o apelantovoj kaznenoj odgovornosti. Obzirom na navedeno, Ustavni sud smatra da su apelantovi navodi o povredi njegovog prava na jednakopravnost postupka očito (*prima facie*) neutemeljeni.

28. Ustavni sud, također, zaključuje da su očito neutemeljeni i apelantovi navodi o kršenju prava iz članka II/3.(m) Ustava Bosne i Hercegovine i čl. 2-4. Protokola broj 7 uz Europsku konvenciju obzirom na to da nisu potkrijepljeni nikakvim argumentima ni dokazima.

29. Imajući u vidu odredbu članka 16. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko je očito (*prima facie*) neutemeljena, Ustavni sud je, u odnosu na ovaj dio apelacije, odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

Dopustivost apelacije u odnosu na navode o povredi prava na suđenje u razumnome roku

30. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti u odnosu na apelantove navode o povredi prava na suđenje u razumnome roku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Ustavni sud će u narednim stavovima meritorno ispitati ove navode.

VII. Meritum

31. Apelant smatra da mu je zbog nedonošenja odluke u razumnome roku u postupku koji je okončan pobijanom presudom Vrhovnog suda povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

a) Pravo na pravično suđenje - suđenje u razumnome roku

Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnome dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovoga članka što uključuje:

[...]

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u vezi sa kaznenim postupkom.

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnome dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega, svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnome roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom utemeljenim sudom. [...]

a.a) Relevantna načela

32. Prema konzistentnoj praksi Europskog suda i Ustavnog suda, razumnost duljine trajanja postupka mora se cijeliti u svjetlu okolnosti pojedinoga predmeta, vodeći računa o kriterijima uspostavljenim sudskom praksom Europskog suda, a osobito o složenosti predmeta, ponašanju strana u postupku i mjerodavnoga suda ili drugih javnih vlasti, te o značaju koji konkretna pravna stvar ima za apelanta (vidi Europski sud, *Mikulić protiv Hrvatske*, aplikacija broj 53176/99 od 7. veljače 2002. godine, Izvješće broj 2002-I, stavak 38).

33. Osim toga, prema praksi Europskog i Ustavnog suda, veliki broj predmeta u radu nije valjano opravdanje za prekomjerno odugovlačenje postupka, a stalno vraćanje odluke na ponovno suđenje može pokazati da postoje ozbiljni nedostaci u ustroju sudskog sustava (vidi Europski sud, *Probmeier protiv Njemačke*, presuda od 1. srpnja 1997. godine, stav 64, Izvješća 1997-IV).

34. Konačno, Europski sud je ukazao da je potrebna osobita marljivost mjerodavnih vlasti u svim predmetima koji se tiču osobnoga statusa i svojstva, a da je ovaj zahtjev posebno važan u državama u kojima domaći zakon propisuje da određeni sudski postupci imaju žuran karakter (vidi Europski sud, *Borgese protiv Italije*, presuda od 26. veljače 1992. godine, serija A, broj 228-B, stavak 18).

a.b) Razdoblje koje se uzima u obzir

35. Ustavni sud opaža da je kazneni postupak protiv apelanta pokrenut 1989. godine. Razdoblje koje, *ratione temporis*, ulazi u mjerodavnost Ustavnog suda ne počinje tada, već 14. prosinca 1995. godine kao nadnevak na koji je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na pravnu snagu. Međutim, u ocjenjivanju razumnosti duljine postupka na koji se apelant žali, Ustavni sud će uzeti u obzir stadij postupka dostignut do 14. prosinca 1995. godine (*loc. cit.*, presuda *Mikulić*, stavak 37). U vezi s navedenim, Ustavni sud opaža da je u vrijeme od kada je utemeljena mjerodavnost Ustavnog suda postupak trajao 13 godina, a uzimajući u obzir stadij postupka dostignut od dana utemeljenja mjerodavnosti Ustavnog suda, postupak je ukupno trajao 19 godina.

a.c) Analiza razumnosti trajanja postupka

36. U konkretnome slučaju, radilo se o kaznenome postupku protiv apelanta i drugooptuženog koji je bio u određenoj mjeri složen zbog kompleksnosti dokaznoga postupka. Na složenost postupka posebno je utjecala činjenica da je kazneni postupak vođen protiv dvije osobe i da je drugooptuženi dugo vremena bio nedostupan tijelima gonjenja Bosne i Hercegovine.

37. Iz činjenica predmeta proizlazi da apelant svojim radnjama ni na koji način nije utjecao na duljinu kaznenoga postupka obzirom na to da je cijelo vrijeme bio na raspolaganju mjerodavnim vlastima i da je pristupio svim pretresima koje je Kantonalni sud održao. Kašnjenja se u konkretnome slučaju mogu pripisati isključivo mjerodavnima tijelima vlasti, posebno u odnosu na činjenicu da u razdoblju od 1993. do 2005. godine nisu osigurali nazočnost drugooptuženog suđenju, tako da je apelant trpio posljedice kašnjenja i propusta u postupku. U vezi sa navedenim, Ustavni sud smatra nužnim ukazati na stav Europskog suda prema kojemu su «države dužne ustrojiti svoje pravne sustave tako da sudovima omoguće da poštuju zahtjeve članka 6. stavak 1. Europske konvencije, uključujući i zahtjev koji se odnosi na raspravu u razumnome roku» (vidi Europski sud, *Zimmerman i Steiner protiv Švicarske*, presuda od 13. srpnja 1983. godine).

U konkretnome slučaju je evidentno da su izostale bilo kakve procesne radnje u razdoblju od listopada 1990. do lipnja 1993. godine kada je predmet zadužio novi sudac i prvi put data naredba za pronalazak adrese drugooptuženog, a neaktivnost se nastavila i u daljnjem razdoblju do veljače 1997. godine kada je ponovno zatražena provjera adrese za drugooptuženog. Tek je 2004. godine raspisana potjernica za drugooptuženog i uskoro je drugooptuženi priveden sudu. Obzirom na to da je drugooptuženi pronađen ubrzo nakon raspisivanja potjernice, te se, dakle, ovaj mehanizam pokazao kao efikasan, jasno je da je mogao biti upotrijebljen mnogo ranije kako bi se osiguralo da ovaj kazneni postupak bude okončan u razumnome roku. Cijelo ovo razdoblje apelant trpi posljedice sporosti i kašnjenja mjerodavnih tijela u privođenju drugooptuženog zbog čega se odugovlačenje ovog kaznenoga postupka isključivo može pripisati mjerodavnim tijelima vlasti i za njega nema razumnoga opravdanja.

38. Ustavni sud je zaključio da je povrijeđeno apelantovo pravo na suđenje u razumnome roku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

a.d) Pitanje naknade nematerijalne štete

39. Apelant je zatražio naknadu nematerijalne štete zbog duljine trajanja kaznenoga postupka. Prema članku 76. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može izuzetno, na zahtjev iznesen u apelaciji, odrediti naknadu za nematerijalnu štetu. Međutim, Ustavni sud podsjeća da, za razliku od postupka pred redovitim sudovima, naknadu nematerijalne štete određuje u simboličnom smislu u posebnim slučajevima kršenja zajamčenih ljudskih prava i sloboda.

40. Prilikom odlučivanja o apelantovom zahtjevu za naknadom nematerijalne štete Ustavni sud upućuje na ranije utvrđeno načelo određivanja visine naknade štete u ovakvim slučajevima (vidi Ustavni sud, Odluka broj *AP 938/04*, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 20/06, st. 48-51). Prema utvrđenom načelu, apelantu bi za svaku godinu odgađanja donošenja odluke trebalo isplatiti iznos od približno 150,00 KM, a ukoliko se radi o žurnome postupku, iznos od 300,00 KM. Imajući u vidu činjenicu da je dio kaznenoga postupka protiv apelanta koji ulazi u vremensku mjerodavnost odlučivanja Ustavnog suda do donošenja pobijane presude Vrhovnog suda trajao 11 godina, apelantu se određuje naknada štete u visini od 1.650 KM. Ovaj iznos apelantu je dužan isplatiti Unsko-sanski kanton, u roku od tri mjeseca od dana dostave ove odluke.

VIII. Zaključak

41. Kazneni postupak koji je vođen protiv apelanta od 1989. godine do 2006. godine, od čega u vremensku mjerodavnost odlučivanja Ustavnog suda ulazi razdoblje od 13 godina, prešao je granice razumnoga roka iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Kašnjenja do kojih je došlo u postupku Ustavni sud je u potpunosti stavio na teret mjerodavnih tijela vlasti koja u razdoblju od 1993. do 2005. godine nisu osigurala nazočnost drugooptuženog suđenju, iako su imala na raspolaganju odgovarajuće mehanizme koji su se pokazali efikasnim kada su upotrijebljeni. Apelant ni na koji način nije doprinio odugovlačenju postupka.

42. Na temelju članka 16. stavak 2. i članka 61. st. 1. i 2. i članka 76. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

43. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

Предмет број АП 1711/06

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација Љерке Петровић поднесена
против Пресуде Врховног суда Феде-
рације Босне и Херцеговине број Рев-
546/05 од 27. априла 2006. године

Одлука од 17. септембра 2008. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија, у предмету број **АП 1711/06** рјешавајући апелацију **Љерке Петровић**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» број 60/05), у саставу:

Сеада Палаврић, председница

Миодраг Симовић, потпредседник

Валерија Галић, потпредседница

Мато Тадић, судија

Крстан Симић, судија

на сједници одржаној 17. септембра 2008. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Љерке Петровић.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Рев-546/05 од 27. априла 2006. године.

Предмет се враћа Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине, који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Врховном суду Федерације Босне и Херцеговине да, у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке, обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које су предузете с циљем да се

изврши ова одлука у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Љерка Петровић (у даљњем тексту: апеланткиња) из Читлука, коју заступа Данка Вучина, адвокат из Мостара, поднијела је 7. јуна 2006. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број Рев-546/05 од 27. априла 2006. године. Апеланткиња је 5. јула 2006. године доставила допуну апелације.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Врховног, Кантоналног суда у Мостару и Општинског суда у Мостару затражено је 21. јула 2008. године да доставе одговор на апелацију.

3. Одговор на апелацију Врховни суд је доставио 1. августа 2008. године, Кантонални суд 6. августа 2008. године, а Општински суд 20. августа 2008. године.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори на апелацију достављени су апеланткињи 25. августа 2008. године.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апеланткињиних навода и докумената који су предочени Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

6. Из документације списка предмета произилази да је апеланткиња од 9. септембра 1983. године била у радном односу на одређено вријеме код «ДЕРМА» д.о.о. Читлук

(у даљњем тексту: туженик) и да је обављала послове финансијског књиговође. За обављене послове апеланткињи је до краја 2001. године исплаћивана накнада на име плате у износу 800 КМ, а у 2002. години тај износ се смањио на 400 КМ. Туженик је од 1. марта 2003. године престао да исплаћује плату апеланткињи, с обзиром да је тада све своје запосленике, па и апеланткињу, упутио на неплаћено одсуство, јер због економских потешкоћа није био у могућности да им убудуће исплаћује плату.

7. Апеланткиња је поднијела тужбу против туженог ради исплате накнаде плате за 2002. годину у износу од 4.800 КМ и за 2003. годину, закључно са 31. јулом 2003. године, у износу од 5.600 КМ, те исплату накнаде на име топлог obroка за спорни период, мјесечно по 200 КМ, односно укупно 3.800 КМ. Апеланткиња је поднеском од 20. фебруара 2004. године проширила свој тужбени захтјев и на период од 1. августа 2003. године до 31. децембра 2004. године, као и захтјев на име топлог obroка за наведени период да би на крају, поднеском од 6. априла 2004. године, прецизирала свој тужбени захтјев, након извршеног финансијског вјештачења.

8. Општински суд у Мостару (у даљњем тексту: Општински суд) је Пресудом број П-299/04 од 8. јула 2004. године, која је потврђена Пресудом Кантоналног суда у Мостару (у даљњем тексту: Кантонални суд) број Гж-729/04 од 24. фебруара 2005. године, усвојио дио апеланткињиног тужбеног захтјева, те обавезао туженог да апеланткињи на име накнаде плате за период од 1. јануара до 30. новембра 2002. године исплати износ од 6.160 КМ, за период од 1. децембра 2002. до 31. јануара 2003. године износ од 1.160 КМ, за период од 1. до 28. фебруара 2003. године износ од 520 КМ, те за период од 1. марта до 31. децембра 2003. године износ од 8.000 КМ, са законском затезном каматом и трошковима поступка, све у року од 15 дана од дана доношења одлуке под пријетњом принудног извршења. Наведеном пресудом одбијен је као неоснован дио апеланткињиног тужбеног захтјева да јој се исплати на име накнаде за топли оброк за 2002. и 2003. годину.

9. У образложењу пресуда судови су навели да је међу странкама неспорно да је апеланткиња без прекида била у радном односу код туженог од 9. септембра 1983. године на радном мјесту финансијског књиговође, те да је на дан ступања на снагу Закона о раду («Службене новине Федерације Босне и Херцеговине» бр. 43/99, 32/00 и 29/03) наставила да ради под истим условима, с обзиром да тужени, након ступања на снагу наведеног закона, није понудио запосленицима да склопе уговоре о раду, као и да је у периоду за који апеланткиња потражује накнаду плата, исплаћивана у износу од 240 КМ и то све до 1. марта 2003. године, када је тужени због финансијских

потешкоћа престао да исплаћује плате свим запосленицима. Суд је, након доказа који су спроведени, утврдио да је тужени исплату плата запосленицима вршио на основу три платне листе које је исказивао као различите основе (плата, топли оброк и материјални трошкови, односно трошкови превоза) како би избјегао да плаћа веће износе на име доприноса за пензионо и здравствено осигурање и друга давања која се плаћају на плате запосленика. С обзиром на наведено, суд није прихватио тврдњу туженог да је запосленицима исплаћивао минимални износ плате, него је у односу на ту чињеницу вјеровало исказима свједока, те исказу апеланткиње која је саслушана у својству парничне странке. Сходно томе, суд је утврдио да је плата апеланткиње, као и других запосленика, износила 800 КМ, те је, имајући у виду наведени износ, одредио износе које је тужени дужан да јој плати на име накнаде разлике плате. У односу на захтјев за накнаду плате за период од 1. марта до 31. децембра 2003. године, када је дошло до престанка рада туженог због финансијских потешкоћа, суд је навео да апеланткиња има право на накнаду плате у пуном износу, у складу са чланом 72 став 3 Закона о раду, с обзиром да је до престанка рада дошло због околности за које она није крива. На крају, у односу на захтјев за исплату на име накнаде за топли оброк, суд је утврдио да је у току 2002. године апеланткињи исплаћена та накнада, а како није могао са сигурношћу да утврди њено присуство на раду у току 2003. године, овај дио тужбеног захтјева је одбијен као неоснован. Против другостепене пресуде тужени је изјавио ревизију.

10. Врховни суд је Пресудом број Рев-546/05 од 27. априла 2006. године дјелимично уважио ревизију туженог, те преиначио другостепену пресуду тако да је жалба туженог дјелимично усвојена и првостепена пресуда у 1. ставу изреке преиначена тако да је тужбени захтјев за исплату накнаде плате за период од 1. марта до 31. децембра 2003. године у износу од 8.000 КМ одбијен, а тужени обавезан да апеланткињи исплати накнаду плате за период од 1. јануара до 31. децембра 2002. године у износу од 305,88 КМ, за јануар 2003. године у износу од 68,30 КМ, те за фебруар 2003. године у износу од 8,30 КМ, са законском затезном каматом почевши од 8. августа 2003. године па до исплате. Даље, споменутом пресудом апеланткиња је обавезана да туженом накнади трошкове ревизије у износу од 580 КМ у року од 30 дана под пријетњом извршења. У преосталом дијелу ревизија туженог је одбијена.

11. У образложењу пресуде Врховног суда наведено је да одлука Кантоналног суда, којом је потврђена првостепена одлука, није правилна и законита. Наиме, Врховни суд је, узевши у обзир налаз вјештака финансијске струке, те примјеном

одредбе о најнижој плати запосленика из члана 5 Општег колективног уговора за територију Федерације Босне и Херцеговине («Службене новине Федерације Босне и Херцеговине» број 19/00; у даљем тексту: Општи колективни уговор), утврдио припадајући износ накнаде на име разлике плата које је тужени дужан да исплати апеланткињи, те је у том смислу преиначио оспоравану пресуду. Даље, Врховни суд сматра да је другостепена пресуда незаконита у дијелу у ком је апеланткињи, примјеном члана 72 став 3 Закона о раду, досуђен износ од 8.000 КМ на име накнаде плате за период од 1. марта до 31. децембра 2003. године. Врховни суд је, у том смислу, истакао да је одредбом споменутог члана предвиђено да запосленик има право на накнаду плате за вријеме прекида рада до ког је дошло због околности за које запосленик није крив (виша сила, привремени застој у производњи и сл.), у складу са колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду. С обзиром да у конкретној ситуацији висина те накнаде није предвиђена ни једним од наведених аката, није ни могла да буде досуђена апеланткињи, због чега је другостепена пресуда преиначена тако да је тај дио апеланткињиног тужбеног захтјева одбијен.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

12. Апеланткиња сматра да јој је оспореном одлуком Врховног суда повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту: Европска конвенција), као и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Наиме, апеланткиња је навела да је Врховни суд при доношењу оспораване одлуке на произвољан начин примијенио материјално-правне прописе што је довело до повреде њеног права на правично суђење. У том смислу, апеланткиња је посебно истакла да је у конкретном случају требало да се примијене одредбе Закона о раду, конкретно одредба члана 142 која прописује да запосленик ком послодавац није понудио склапање уговора о раду у року од три мјесеца од дана ступања на снагу закона (тј. до 6. фебруара 2000. године), остаје у радном односу на неодређено, односно, одређено вријеме, те да је сходно томе висину накнаде требало да одреди сходно висини плате коју је имала 6. фебруара 2000. године с обзиром да јој послодавац, по истеку законског рока од три мјесеца, није понудио да склопи уговор о раду којим би се, евентуално, уговорио други износ плате. Апеланткиња је, даље, истакла да је Врховни суд произвољно одредио и износ плате примјењујући одредбе Општег колективног уговора за

територију ФБиХ, који је ступио на снагу у односу на приватна предузећа тек 15. јуна 2002. године.

b) Одговор на апелацију

13. Врховни суд је у свом одговору на апелацију истакао да је оспорена пресуда донесена у складу са процесно-правним и материјално-правним прописима, као и одредбама Устава БиХ и Европском конвенцијом, те предлаже да се апелација одбије као неоснована.

14. Кантонални суд је у одговору на апелацију истакао да је своју одлуку донио правилном примјеном материјалног права, дајући за то разлоге који су наведени у пресуди, те је предложио да се апелација одбије као неоснована.

15. Општински суд у одговору на апелацију истиче да је овај суд разлоге за своју одлуку навео у образложењу своје пресуде и да код њих и даље остаје.

V. Релевантни прописи

16. **Општи колективни уговор за територију Федерације Босне и Херцеговине** («Службене новине Федерације Босне и Херцеговине» број 19/00) у релевантном дијелу гласи:

Члан 1

Општим колективним уговором за територију Федерације БиХ (у даљњем тексту: колективни уговор) уређују се основна права и обавезе запосленика и послодавца у области радних односа која нису регулисана Законом о раду.

Потписнице колективног уговора сагласне су:

- да се овај колективни уговор примјењује у свим предузећима са државним, односно већинским државним капиталом, на територији Федерације БиХ;

- да самостални синдикати грана и дјелатности удружени у Савез самосталних синдиката БиХ (у даљњем тексту: Синдикат БиХ) закључују колективне уговоре за грану у којој дјелују са одговарајућим ресорним министарствима Владе Федерације БиХ;

- да колективним уговорима на нивоу грана, правилницима о раду које према Закону о раду доноси послодавац као ни уговорима о раду за питања која су регулисана овим уговором не може да се утврди мањи ниво права и обавеза за запосленика од нивоа утврђеног овим уговором;

- да се права и обавезе послодавца из овог колективног уговора у државним предузећима односе на директоре предузећа или лице које он овласти да га заступа.

Члан 5

Најнижа плата је основица за обрачун основне плате запосленика.

Најнижа плата утврђује се гранским колективним уговором с тим да не може да буде мања од 55% просјечне плате остварене у Федерацији БиХ према посљедњим објављеним подацима Федералног завода за статистику, рачунајући од дана примјене овог колективног уговора.

Усклађивање најниже плате из става 2 овог члана уредиће се гранским колективним уговором.

17. **Закон о раду** («Службене новине Федерације Босне и Херцеговине» бр. 43/99, 32/00 и 29/02) у релевантном дијелу гласи:

Члан 68

Плате запосленика утврђују се колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду.

Члан 69

Колективним уговором и правилником о раду утврђује се најнижа плата, те услови и начин њеног усклађивања.

Послодавац ког обавезује колективни уговор или правилник о раду не може запосленику да обрачуна и исплати плату мању од плате која је утврђена колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду.

Члан 70

Колективним уговором, правилником о раду или уговором о раду одређују се периоди исплате плате, који не могу да буду дужи од 30 дана.

Приликом исплате плате послодавац је дужан да запосленику уручи писмени обрачун плате.

Појединачне исплате плате нису јавне.

Члан 72 став 3

Запосленик има право на накнаду плате за вријеме прекида рада до ког је дошло због околности за које запосленик није крив (виша сила, привремени застоји у производњи и сл.), у складу са колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду.

VI. Допустивост

18. У складу са чланом VI/3б) Устава Босне и Херцеговине Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

19. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о последњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

20. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број Рев-546/05 од 27. априла 2006. године против које нема других дјелотворних правних лијекова који су могући према закону. Оспорену пресуду апеланткиња је примила 31. маја 2006. године, а апелација је поднесена 7. јуна 2006. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. На крају, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

21. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допустивости.

VII. Меритум

22. Апеланткиња оспорава пресуду Врховног суда, тврдећи да јој је том пресудом повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, као и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правично суђење

23. Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2 овог члана, што укључује:

[...]

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.

24. Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристраним, законом установљеним судом.

25. Поступак пред редовним судовима у конкретном случају односи се на исплату плата које је тужени дуговао апеланткињи.

26. У одговору на питање да ли је члан 6 Европске конвенције примјенљив на конкретни случај треба да се подсјетимо на досадашњу праксу институција које су у Босни и Херцеговини одлучивале о заштити основних права и слобода гарантованих Европском конвенцијом и да изведемо неоспоран закључак да се спорови из радних односа тичу «грађанских права и обавеза», те да се на поступке у вези са радним односом и правима из радног односа примјењује члан 6 Европске конвенције (СН/99/2007, *Ракица против Федерације Босне и Херцеговине*, одлука о прихватљивости и меритуму од 31. марта 2003. године, тачка 51; СН/99/3015, *Сулејман Ахметашевић против Федерације Босне и Херцеговине*, одлука о прихватљивости од 7. марта 2005. године, тачка 15 *et sequ.*). Уставни суд је, стога, надлежан да испита да ли је поступак био у складу са стандардима из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

27. Апеланткиња се у конкретном случају жали на повреду права на правично суђење јер је Врховни суд, погрешно примјењујући релевантне одредбе Закона о раду, одлучио да тужени није обавезан да апеланткињи исплати накнаду на име плате.

28. Уставни суд констатује да је у предметном поступку Врховни суд закључио да апеланткињи уопште не припада право на име накнаде плате за период од 1. марта

до 31. децембра 2003. године у износу од 8.000 КМ, с обзиром да висина те накнаде није предвиђена ни колективним уговором, ни правилником о раду, ни уговором о раду, због чега сматра да је погрешан закључак другостепеног суда да апеланткињи на основу одредбе члана 72 став 3 Закона о раду припада право на накнаду плате у спорном периоду. Дакле, без обзира што је Законом о раду у члану 72 став 3 то право прописано, Врховни суд приликом одлучивања о ревизији је закључио да је неоснован апеланткињин захтјев због недостатка правних прописа који регулишу висину и исплату накнаде плате за вријеме прекида рада до ког је дошло због околности за које запосленик није крив.

29. Уставни суд примјеђује да колективним уговором, правилником о раду и уговором о раду, заиста, није прописана висина и исплата накнаде плате за вријеме прекида рада до ког је дошло због околности за које запосленик није крив, али и да је у члану 72 став 3 Закона о раду прописано право на исплату наведене накнаде, а истим чланом установљена је обавеза да се ускладе сви прописи којима се уређују питања висине и исплате ове накнаде.

30. У конкретном случају, управо је недоношењем прописа који одређују исплату и висину накнаде плате за вријеме прекида рада до ког је дошло због околности за које запосленик није крив апеланткиња онемогуђена у свом праву на плату, иако Закон о раду то право прописује. Из наведеног произилази да је послодавац имао обавезу да донесе пропис о исплати и висини накнаде плате за вријеме прекида рада до ког је дошло због околности за које запосленик није крив. Наиме, с обзиром да послодавац није испунио своје обавезе дошло је до апсурдне ситуације у којој је Врховни суд заузео став да посљедице нечињења и неиспуњавања постављених обавеза послодавца треба да сноси апеланткиња. Чињеница да тужени није имао правилник о раду и да у колективном уговору није била предвиђена висина накнаде плате за вријеме прекида рада због околности за које запосленик није крив, коју је Врховни суд понудио као један од разлога да апеланткињи не припада право да јој се исплате накнаде плате за вријеме прекида рада, не може да се протумачи другачије него као произвољност Врховног суда са директним штетним утјецајем на остваривање апеланткињиних права.

31. Стога, Уставни суд закључује да је Врховни суд арбитрарно примијенио право, те је недостатак прописа који регулишу висину накнаде за вријеме прекида рада до ког је дошло због околности за које запосленик није крив, иако је само право на ову накнаду плате прописано Законом о раду, због чега је повријеђено апеланткињино

право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

б) Остали наводи

32. У складу са закључком у вези са повредом члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд сматра да није потребно да посебно разматра дио апелације који се односи на повреду права из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

33. Уставни суд закључује да је Врховни суд у поступку одлучивања о ревизији арбитрарно примијенио материјално право, и то Закон о раду, због чега је дошло до повреде апеланткињиног права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

34. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

35. Према члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Сеада Палаврић

Predmet broj AP 1116/07

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Zorana Buntića podnesena protiv Rješenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-1203/05 od 5. decembra 2006. godine i Rješenja Kantonalnog suda Mostar broj 007-0-Pž-07-000 053 od 22. marta 2007. godine

Odluka od 17. septembra 2008. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija u predmetu broj **AP 1116/07**, rješavajući apelaciju **Zorana Buntića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Mato Tadić, sudija

Krstan Simić, sudija

na sjednici održanoj 17. septembra 2008. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Zorana Buntića.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukidaju se Rješenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-1203/05 od 5. decembra 2006. godine i Rješenje Kantonalnog suda Mostar broj 007-0-Pž-07-000 053 od 22. marta 2007. godine.

Rješenje Kantonalnog suda Mostar broj Pž-68/05 od 1. juna 2005. godine održava se na pravnoj snazi.

Nalaže se Općinskom sudu Mostar da, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od 90 dana od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i u «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Zoran Buntić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Čitluka podnio je 17. aprila 2007. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Rješenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj Rev-1203/05 od 5. decembra 2006. godine i Rješenja Kantonalnog suda Mostar (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj 007-0-PŽ-07-000 053 od 22. marta 2007. godine. Apelant je, također, podnio zahtjev da se donese privremena mjera kojom bi Ustavni sud naredio da se prekine predmetni parnični postupak pred prvostepenim sudom do okončanja postupka pred Ustavnim sudom zbog toga što predložena privremena mjera doprinosi pravilnom vođenju ovoga postupka, kao i postupaka apelanta «Kompas-Međugorje» d.d. povodom apelacija broj AP 1637/06 i AP 1057/07, koji su usko povezani i koji, prema zaključcima Vrhovnog i Kantonalnog suda, predstavljaju prethodna pitanja u odnosu na apelacije broj AP 1637/06 i AP 1057/07.

2. Apelant je dopunio apelaciju 11. i 25. juna 2007. godine i 4. februara 2008. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

3. Povodom apelantovog zahtjeva za izdavanje privremene mjere, Ustavni sud je na sjednici Malog vijeća, održanoj 26. juna 2007. godine, donio odluku o privremenoj mjeri kojom je zahtjev odbijen.

4. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog i Kantonalnog suda i učesnika u postupku Općine Čitluk zatraženo je 18. jula 2007. godine da dostave odgovore na apelaciju. Od Općinskog suda Mostar (u daljnjem tekstu: Općinski sud) 12. marta 2008. godine zatraženo je da dostavi odgovor na apelaciju.

5. Vrhovni sud i Javno pravobranilaštvo Općine Čitluk, kao zakonski zastupnik Općine Čitluk, dostavili su odgovor na apelaciju 26. jula, odnosno 30. jula 2007. godine,

Općinski sud je odgovorio 1. aprila 2008. godine, a Kantonalni sud nije dostavio odgovor na apelaciju.

6. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju dostavljeni su apelantu 12. marta i 15. aprila 2008. godine.

III. Činjenično stanje

7. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

8. Rješenjem Općinskog suda Mostar broj PS-131/03-I od 20. decembra 2004. godine odbačena je tužba tužioca Općine Čitluk (u daljnjem tekstu: tužilac) zbog nepostojanja pravnog interesa na tužiočevoj strani da se «utvrdi da je Ugovor o prodaji i prijenosu dionica 'Kompas- Međugorja' d.d. Međugorje zaključen između 'Kompas-Internacionala' d.d. Ljubljana kao prodavca, s jedne strane, i apelanta kao kupca, sa druge strane, ovjeren 9. februara 1999. godine pred Osnovnim sudom u Čitluku pod brojem OV-69/99 ništav i da on ne proizvodi pravno djestvo. Saglasno ovom utvrđenju, uspostavlja se stanje upisa u registarskom ulošku broj I-2417 kod Kantonalnog suda kako je to bilo 30. decembra 1998. godine, a sve u roku od 30 dana i pod prijetnjom izvršenja». Navedenim rješenjem tužilac je obavezan da naknadi troškove parničnog postupku apelantu kao prvotuzenom i drugotuzenom «Kompas-Internacionalu» d.d. Ljubljana u preciziranim iznosima.

9. Rješenjem Kantonalnog suda broj Pž-68/05 od 1. juna 2005. godine odbijena je tužiočeva žalba kao neosnovana i prvostepeno Rješenje Općinskog suda od 20. decembra 2004. godine potvrđeno.

10. Protiv Rješenja Kantonalnog suda od 1. juna 2005. godine tužilac je izjavio reviziju Vrhovnom sudu. Rješavajući o tužiočevoj reviziji Vrhovni sud je Rješenjem broj Rev-1203/05 od 5. decembra 2006. godine uvažio reviziju, osporeno drugostepeno rješenje ukinuo i predmet vratio drugostepenom sudu na ponovno suđenje.

11. Postupajući po Rješenju Vrhovnog suda od 5. decembra 2006. godine, Kantonalni sud je donio Rješenje broj 007-0-Pž-07-000 053 od 22. marta 2007. godine kojim se tužiočeva žalba usvaja, Rješenje Općinskog suda broj PS-131/03-I od 20. decembra 2004. godine ukida i predmet vraća prvostepenom sudu na ponovni postupak. U obrazloženju se navodi da je Vrhovni sud tom sudu naložio da postupi prema odredbama čl. 217. do 220. Zakona o parničnom postupku (u daljnjem tekstu: ZPP), da ponovo odluči o tužiočevoj

žalbi na prvostepeno rješenje, imajući u vidu primjedbe Vrhovnog suda i propise koji su bili na snazi u vrijeme nastanka spornog odnosa. Postupajući po navedenim primjedbama, ovaj sud je ustanovio da je prvostepeni sud počinio bitnu povredu postupka iz člana 227. stav 1. tačka 2. u vezi sa članom 54. stav 2. ZPP i svojim nezakonitim ponašanjem onemogućio tužioca da raspravlja pred sudom. Ova povreda je utjecala na donošenje zakonite i pravilne odluke.

12. U dokumentaciji spisa se nalazi podnesak Javnog pravobranilaštva Općine Čitluk broj Ps-131-03 od 14. septembra 2006. godine koji je javni pravobranilac Općine Čitluk Nikola Sivrić uputio Vrhovnom sudu putem Općinskog suda u predmetu Općine Čitluk kao tužioca protiv tuženih, apelanta i «Kompas-Internacionala» d.d. Ljubljana. Predmet podneska je: «Povlačenje revizije u predmetu broj Ps-131/03.» U tekstu podneska se navodi: «Dana 8. jula 2006. godine Općina Čitluk uložila je reviziju na pravomoćnu presudu Županijskog suda Mostar broj Pž-68/05 od 1. juna 2005. godine. Općina Čitluk sa tuženima je uredila da se ovaj predmet riješi mirnim putem, te povlači već uloženu reviziju.» Podnesak je dostavljen Općinskom sudu 15. septembra 2006. godine, što potvrđuje prijemna knjiga pošte.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

13. Apelant je podnio apelaciju Ustavnom sudu u kojoj navodi da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te pravo na slobodu kretanja robe, usluga, kapitala i lica iz člana 1. stav 4. Ustava Bosne i Hercegovine.

14. U dopuni apelacije apelant je naveo da mu je 7. juna 2007. godine Općinski sud dopustio da izvrši uvid u predmetni spis i kopiranje spisa. Prilikom uvida u spis u prisustvu uređujuće sutkinje Angele Pušić utvrđeno je da se u spisu nalazi podnesak kojim je Općina Čitluk odustala od revizije izjavljene protiv pravomoćnog Rješenja Kantonalnog suda broj Pž-68/05 od 1. juna 2005. godine, kao i činjenica da je označeni podnesak primljen u Općinskom sudu 15. septembra 2006. godine, to jeste duže od tri mjeseca prije donošenja osporenog rješenja o reviziji Vrhovnog suda.

15. S obzirom na to da je iz podneska Općine Čitluk od 14. septembra 2006. godine očigledno da je Općina Čitluk znatno prije donošenja osporenog Rješenja Vrhovnog suda od 5. decembra 2006. godine odustala od izjavljene revizije, te da Vrhovni sud prilikom donošenja navedenog rješenja nije imao u vidu podnesak stranke kojim je stranka odustala od izjavljene revizije, očito je, prema apelantovom mišljenju, da je Vrhovni sud osporeno rješenje donio mimo zahtjeva stranke i izvan granica zahtjeva koji su podneseni u postupku, čime su očigledno prekršena osnovna načela parničnog postupka iz člana 2. stav 1, člana 3. stav 1. ZPP i povrijeđene odredbe parničnog postupka iz člana 209. u vezi sa članom 204. st. 2. i 3, te čl. 253. i 247. ZPP. Apelant smatra da su krajnje proizvoljno primijenjene odredbe ZPP, što je imalo odlučni utjecaj na donošenje zakonite i pravične odluke u predmetnom sporu iz čega je očigledno da je povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje.

16. Apelant, također, ističe da je Tužilaštvo BiH, pred kojim se vodi postupak zbog neizvršenja Odluke Doma za ljudska prava za BiH broj CH/01/6930 pod brojem KTA-221/06, apelantu dostavilo podnesak broj P-131/06 od 30. aprila 2007. godine kojim Općina Čitluk izrijeckom potvrđuje navode apelacije da je 14. septembra 2006. godine odustala od revizije izjavljene protiv Rješenja Kantonalnog suda broj Pž-68/05. Uz označeni podnesak apelantu su dostavljeni i dokazi u ovjerenim fotokopijama iz kojih je vidljivo da je Općina Čitluk znatno prije donošenja osporenih odluka Vrhovnog i Kantonalnog suda odustala od revizije. Apelant navodi da uopće nisu postojale zakonske pretpostavke da se donesu osporene odluke, koje su donesene izvan granica podnesenog zahtjeva i protivno načelu slobodnog raspolaganja zahtjevima koji su izneseni u postupku.

17. Osim toga, apelant ističe da je u donošenju rješenja Vrhovnog suda učestvovala kao sutkinja izvjestiteljica Tifa Potogija, koja je za vrijeme trajanja ovog postupka u izvjesnom smislu bila zakonski zastupnik tužioca. Te okolnosti dovode u sumnju njenu nepristranost, što apelant dokazuje uvidom u biografiju imenovane sutkinje koja je obavljala dužnost zamjenika federalnog pravobranioca za vrijeme trajanja ovog spora. Osim toga, apelant se žali da je u konkretnom slučaju predmet vraćen po treći put prvostepenom sudu i da postupak traje duže od osam godina, što je povreda prava na pravično suđenje u razumnom roku. Dalje, Kantonalni sud je osporenim rješenjem dao protivzakonitu uputu da je rješenje ovog spora prema svojoj suštini prethodno pitanje za pravilno odlučivanje u drugom sporu tužioca «Kompas-Međugorja» d.d. protiv Općine Čitluk, čija je izvjesna posljedica da Općinski sud ne može rješavati postupak povodom tužbe «Kompas-Međugorja» d.d. protiv Općine Čitluk dok se ovaj postupak pravomoćno ne okonča. Iako je Odlukom o preispitivanju Doma za ljudska prava broj CH/01/6930 utvrđeno da je povrijeđeno

pravo «Kompas-Međugorja» d.d. na mirno uživanje imovine, kao i pravo na pravično suđenje u razumnom roku, povodom čega je naređeno domaćim sudovima da postupke radi pravične naknade za povredu člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju brzo okončaju, a najkasnije do 5. maja 2004. godine, tako upriličeni učinci osporenih odluka Vrhovnog i Kantonalnog suda nedvosmisleno ukazuju na okolnost da, imajući u vidu dosadašnju praksu u konkretnom predmetu, sudovi u narednih osam godina ne mogu nastaviti postupke povodom tužbi «Kompas-Međugorja» d.d. radi pravične naknade za već utvrđene povrede Ustava BiH i Evropske konvencije. Apelant predlaže da Ustavni sud sâm odluči o meritumu ovog predmeta i odluku dostavi nadležnim organima radi osiguranja apelantovih ustavnih prava koja su povrijeđena osporenim odlukama.

b) Odgovor na apelaciju

18. Vrhovni sud je odgovorio da u cijelosti ostaje pri svojoj odluci i da ne smatra da su tom odlukom povrijeđena apelantova prava na koja se žali u apelaciji.

19. U odgovoru Općinskog suda nova sutkinja zadužena predmetnim spisom Rabija Tanović navela je da, nakon odlaska ranije zaduženog sudije Alkana Mujića na notarsku dužnost, povodom predmetnog spisa nije postupano.

20. Javna pravobraniteljica Općine Čitluk u odgovoru je istakla da osporenim odlukama nisu povrijeđena apelantova prava na koja se žali, pogotovo što se u konkretnom slučaju ne radi o konačnim aktima, te da će apelant u toku postupka imati mogućnost da iznese svoje argumente. U vezi sa odustankom Općine Čitluk od revizije, pravobraniteljica je navela da u predmetu broj Pž-68/05 postoji dopis od 14. septembra 2006. godine iz kojeg je vidljivo da je Općina Čitluk odustala od revizije, a u knjizi pošte postoji podatak da je isti dopis dostavljen 15. septembra 2006. godine Općinskom sudu. Navela je, također, da je na dužnosti općinskog javnog pravobranioca Općine Čitluk od 1. aprila 2007. godine, tako da je navedene podatke dostavila na osnovu uvida u spis predmeta broj Pž-68/05.

V. Relevantni propisi

21. U **Zakonu o parničnom postupku** («Službene novine FBiH» broj 53/03) relevantne odredbe glase:

Član 2. stav 1.

(1) U parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su stavljeni u postupku.

Član 3. stav 1.

(1) Stranke mogu slobodno raspolagati zahtjevima koje su stavile tokom postupka.

Član 204. st. 2. i 3.

(2) Do donošenja odluke drugostepenog suda stranka može odustati od već podnesene žalbe.

(3) Odricanje ili odustanak od žalbe ne može se opozvati.

Član 209.

Povreda odredaba parničnog postupka postoji ako sud u toku postupka nije primijenio ili je nepravilno primijenio koju odredbu ovog zakona, a to je bilo od utjecaja na donošenje zakonite i pravilne presude.

Član 241.

Revizijski sud ispituje osporenu presudu samo u onom dijelu u kome se ona osporava revizijom, u granicama razloga navedenih u reviziji, pazeći po službenoj dužnosti na primjenu materijalnog prava i povrede odredaba parničnog postupka koje se odnose na stranačku sposobnost i zastupanje.

Član 247.

(1) Nedopuštenu reviziju odbacit će revizijski sud rješenjem, kao i nepravovremenu ili nepotpunu reviziju, ako to, u granicama svojih ovlaštenja, nije učinio prvostepeni sud.

(2) Revizija je nedopuštena ako ju je izjavilo lice koje nije ovlašteno na podnošenje revizije, ili lice koje je odustalo od revizije, ili ako lice koje je izjavilo reviziju nema pravni interes za podnošenje revizije, ili ako je revizija izjavljena protiv presude protiv koje se po zakonu ne može podnijeti.

VI. Dopustivost

22. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

23. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni

svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

24. Također, u skladu sa članom 16. stav 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može izuzetno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i osnovnih sloboda koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini.

25. Prema ustaljenoj praksi Ustavnog suda, pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova zahtijeva da apelant dođe do konačne odluke. Konačna odluka predstavlja odgovor na posljednji pravni lijek, koji je efikasan i adekvatan da ispita nižestepene odluke kako u činjeničnom, tako i u pravnom pogledu. Osporeno Rješenje Vrhovnog suda broj Rev-1203/05 u konkretnom slučaju predstavlja odgovor na posljednji pravni lijek moguć prema zakonu, u odnosu na povrede prava na pravično suđenje na koje se apelant žali. U konkretnom predmetu tužilac je odustao od izjavljene revizije protiv pravomoćnog Rješenja Kantonalnog suda broj PŽ-68/05 zbog čega Vrhovni sud nije ni mogao odlučivati o takvoj reviziji i donijeti osporeno Rješenje broj Rev-1203/05. Protiv navedenog rješenja Vrhovnog suda u odnosu na povrede na koje se apelant žali ne postoji drugi djelotvoran pravni lijek, adekvatan da ispita osporenu odluku. Ustavni sud smatra da apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava na pravično suđenje, zagantiranog Ustavom Bosne i Hercegovine i Evropskom konvencijom. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da je predmetna apelacija dopustiva iako još uvijek nije donesena konačna odluka u predmetu spora.

26. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. stav 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

27. Apelant osporava navedene odluke, smatrajući da je njima povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

28. Član II/3. Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

29. U konkretnom slučaju predmet spora je utvrđivanje ništavosti ugovora o kupovini i prijenosu dionica. Dakle, radi se o predmetu građanskopravne prirode, pa je član 6. Evropske konvencije primjenjiv. Prema tome, Ustavni sud mora preispitati da li je spor pred sudom bio pravičan onako kako to zahtijeva član 6. stav 1. Evropske konvencije.

30. Ustavni sud, općenito, nije nadležan da vrši provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su nižestepeni sudovi protumačili pozitivnopravne propise osim ukoliko odluke nižih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka redovnog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kada je primjena pozitivnopravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kada je relevantni zakon sam po sebi neustavan, ili kada je došlo do povrede osnovnih procesnih prava, kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na efektivan pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *U 29/02* od 27. juna 2003. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03). Pravičnost postupka se ocjenjuje na osnovu postupka kao cjeline (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Barbera, Messeque i Jabardo protiv Španije*, presuda od 6. decembra 1988. godine, serija A broj 146, stav 68, i Ustavni sud, Odluka broj *U 63/01* od 27. juna 2003. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 38/03).

31. U konkretnom slučaju apelant se žali da mu je osporenim rješenjem Vrhovnog suda uskraćeno pravo na pravično suđenje zbog toga što je Vrhovni sud proizvoljno primijenio propise o parničnom postupku.

32. Ustavni sud zapaža da je Vrhovni sud odlučivao o tužiočevoj reviziji svojim Rješenjem broj Rev-1203/05 od 5. decembra 2006. godine. Predmetnu reviziju tužilac je putem Općinskog suda uložio 8. jula 2006. godine na pravomoćnu Presudu Kantonalnog suda broj PŽ-68/05 od 1. juna 2005. godine. Nakon toga 14. septembra 2006. godine tužilac je povukao izjavljenu reviziju i pismeni dopis o povlačenju revizije dostavio Vrhovnom sudu putem Općinskog suda 15. septembra 2006. godine. Iz navedenog proizlazi da je više od dva i po mjeseca prošlo od dana povlačenja revizije do dana odlučanja Vrhovnog suda o predmetnoj reviziji i o ovoj činjenici Općinski sud je bio dužan da obavijesti Vrhovni sud.

33. Imajući u vidu citirane odredbe ZPP, Ustavni sud konstatira da u parničnom postupku sud odlučuje u granicama zahtjeva koji su postavljeni u postupku, zatim, da stranke mogu slobodno raspolagati zahtjevima koje su podnijele tokom postupka, kao i da je revizija nedopuštena ako ju je izjavilo lice koje je odustalo od revizije, koju će kao nedopuštenu odbaciti revizijski sud svojim rješenjem. U konkretnom slučaju nije postojala zakonska mogućnost da Vrhovni sud odlučuje o predmetnoj reviziji, odnosno postoji povreda odredaba parničnog postupka, jer je Sud u toku postupka nepravilno primijenio odredbe ZPP, a to je utjecalo na donošenje zakonite i pravilne odluke.

34. Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud, u konkretnom slučaju, na arbitraran način primijenio odredbu člana 247. stav 2. ZPP, jer je odlučivao o reviziji od koje je prethodno tužilac odustao i koju je, stoga, Vrhovni sud trebalo da odbaci kao nedopuštenu (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 405/04 od 12. aprila 2005. godine, «Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 40/05, tač. 23. i 24).

35. Na osnovu navedenog, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali navodi

36. S obzirom na zaključak u vezi sa kršenjem prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije neophodno ispitati i ostale navode apelacije.

VIII. Zaključak

37. Ustavni sud smatra da postoji kršenje prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada Vrhovni sud u revizijskom

postupku arbitrarnom primjenom prava propusti da o dopuštenosti revizije odluči na osnovu relevantnih odredaba zakona.

38. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

39. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

Predmet broj AP 1222/07

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacije Imada Al Husina podnesene protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj U-129/07 od 5. travnja 2007. godine i Rješenja Državnoga povjerenstva za reviziju odluka o naturaliziranju stranih državljana Vijeća ministara Bosne i Hercegovine broj UP-01-07-99-2/06 od 9. siječnja 2007. godine, Presude Suda BiH broj U-1172/07 od 21. siječnja 2008. godine i Rješenja Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine broj UP-1-08/1-41-1-216-2/07 od 8. kolovoza 2007. godine, Rješenja Suda BiH broj U-1141/07 od 21. siječnja 2008. godine, Rješenja Ministarstva broj UP-2-07-07-2-69/07 od 27. srpnja 2007. godine i Rješenja Ministarstva - Službe za poslove sa strancima – terenski centar Sarajevo, broj 19.4.1-UP-1-1-498/07 od 18. svibnja 2007. godine, te Presude Suda BiH broj Uvl-03/08 od 14. ožujka 2008. godine

Odluka od 4. listopada 2008. godine

Ustavni je sud Bosne i Hercegovine u plenarnom sazivu u predmetu broj **AP 1222/07**, rješavajući apelaciju **Imada Al Husina**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. stavak 2. i stavak 4. točka 9, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1, 2. i 3. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 60/05), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica

Miodrag Simović, dopredsjednik

David Feldman, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Tudor Pantiru, sudac

Mato Tadić, sudac

Constance Grewe, sutkinja

Krstan Simić, sudac

Mirsad Ćeman, sudac

na sjednici održanoj 4. listopada 2008. godine donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Djelomično se usvaja apelacija Imada Al Husina.

Utvrđuje se povreda članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukidaju se:

- Presuda Suda Bosne i Hercegovine broj U-1172/07 od 21. siječnja 2008. godine i**
- Presuda Suda Bosne i Hercegovine broj Uvl-03/08 od 14. ožujka 2008. godine.**

Predmeti se u ova dva slučaja vraćaju Sudu Bosne i Hercegovine na ponovne postupke u kojima će se razmatrati dokazi i utvrditi bi li prisilno udaljavanje apelanta iz zemlje bilo opravdano u smislu zahtjeva iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Sudu Bosne i Hercegovine da u roku od 60 dana od dana dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, a sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odbija se kao neutemeljena apelacija Imada Al Husina podnesena protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj U-1172/07 od 21. siječnja 2008. godine i Rješenja Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine broj UP-1-08/1-41-1-216-2/07 od 8. kolovoza 2007. godine, u odnosu na članak II/3.(a) i (b) i članak II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, te čl. 2, 3, 13. i 14. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao i članak 1. Protokola broj 7 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Odbija se kao neutemeljena apelacija Imada Al Husina podnesena protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj U-129/07 od 5. travnja 2007. godine i Rješenja Državnoga povjerenstva za reviziju odlukâ o naturaliziranju stranih državljana Vijeća ministara Bosne i Hercegovine broj UP-01-07-99-2/06 od 9. siječnja 2007. godine, u odnosu na članak I/7.(b) Ustava Bosne i Hercegovine.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Imada Al Husina podnesena protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj U-129/07 od 5. travnja 2007. godine i Rješenja Državnoga povjerenstva za reviziju odlukâ o naturaliziranju stranih državljana Vijeća ministara Bosne i Hercegovine broj UP-01-07-99-2/06 od 9. siječnja 2007. godine, u odnosu na članak II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 8. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, zbog toga što je očividno (*prima facie*) neutemeljena.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Imada Al Husina podnesena protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj U-1172/07 od 21. siječnja 2008.

godine i Rješenja Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine broj UP-1-08/1-41-1-216-2/07 od 8. kolovoza 2007. godine, u odnosu na članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, zbog toga što je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Odbacuje se kao nedopuštena apelacija Imada Al Husina podnesena protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj U-129/07 od 5. travnja 2007. godine i Rješenja Državnoga povjerenstva za reviziju odlukâ o naturaliziranju stranih državljana Vijeća ministara Bosne i Hercegovine broj UP-01-07-99-2/06 od 9. siječnja 2007. godine u odnosu na članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članak 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, zbog toga što je *ratione materiae* inkompatibilna sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

Odluku objavit u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Imad Al Husin (u daljnjem tekstu: apelant), kojega zastupaju Udruga «Vaša prava BiH» iz Sarajeva, Osman Mulahalilović i Faruk Latifović, odvjetnici iz Brčkog, podnio je 30. travnja 2007. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Sud BiH) broj U-129/07 od 5. travnja 2007. godine i Rješenja Državnoga povjerenstva za reviziju odluka o naturaliziranju stranih državljana Vijeća ministara Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Državno povjerenstvo) broj UP-01-07-99-2/06 od 9. siječnja 2007. godine. Apelant je, istodobno, podnio zahtjev za donošenjem privremene mjere kojom bi Ustavni sud «zabranio deportaciju apelanta iz Bosne i Hercegovine» do okončanja postupka o apelaciji. Apelacija je evidentirana pod poslovnim brojem AP 1222/07. Apelant je apelaciju dopunjavao 31. svibnja 2007. godine, 1, 4. i 6. veljače 2008. godine.

2. Apelant je 28. siječnja 2008. godine podnio apelaciju protiv Presude Suda BiH broj U-1172/07 od 21. siječnja 2008. godine i Rješenja Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo) broj UP-1-08/1-41-1-216-2/07 od 8. kolovoza 2007. godine. Također, apelant je postavio zahtjev za donošenjem privremene mjere kojom bi Ustavni sud «zabranio deportaciju apelanta iz Bosne i Hercegovine» do okončanja postupka o apelaciji. Apelacija je evidentirana pod poslovnim brojem AP 306/08. Apelant je apelaciju dopunjavao 28, 30. i 31. siječnja 2008. godine, te 1. veljače 2008. godine.

3. Apelant je 3. ožujka 2008. godine podnio apelaciju protiv Rješenja Suda BiH broj U-1141/07 od 21. siječnja 2008. godine, Rješenja Ministarstva broj UP-2-07-07-2-69/07 od 27. srpnja 2007. godine i Rješenja Ministarstva - Službe za poslove sa strancima – terenski centar Sarajevo, broj 19.4.1-UP-1-1-498/07 od 18. svibnja 2007. godine. Apelant je i u ovoj apelaciji postavio zahtjev za donošenjem privremene mjere kojom bi Ustavni sud «zabranio deportaciju apelanta iz Bosne i Hercegovine» do okončanja postupka o apelaciji. Apelacija je evidentirana pod poslovnim brojem AP 660/08.

4. Apelant je 28. travnja 2008. godine podnio apelaciju protiv Presude Suda BiH broj Uv1-03/08 od 14. ožujka 2008. godine kojom je odbijen apelantov zahtjev za izvanrednim preispitivanjem Rješenja Suda BiH broj U-1141/07 od 21. siječnja 2008. godine. Apelant je i u ovoj apelaciji postavio zahtjev za donošenjem privremene mjere kojom bi Ustavni sud «zabranio deportiranje apelanta iz Bosne i Hercegovine» do okončanja postupka o apelaciji. Apelacija je evidentirana pod poslovnim brojem AP 1254/08.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

5. Ustavni je sud donio Odluku broj AP 1222/07 od 26. lipnja 2007. godine, kojom je odbio apelantov zahtjev za donošenjem privremene mjere.

6. Obzirom na to da su Ustavnom sudu dostavljene četiri apelacije iz njegove nadležnosti koje se tiču iste činjenične i pravne osnove, Ustavni je sud, sukladno članku 31. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, donio odluku o spajanju predmeta u kojima će voditi jedan postupak i donijeti jednu odluku pod brojem AP 1222/07. Spojene su apelacije AP 1222/07, AP 306/08, AP 660/08 i AP 1254/08.

7. Ministarstvo za ljudska prava i izbjeglice - Ured zastupnika Vijeća ministara BiH pred Europskim sudom za ljudska prava je 30. siječnja 2008. godine obavijestilo Ustavni

sud kako je apelant 22. siječnja 2008. godine podnio prijavu protiv Bosne i Hercegovine Europskom sudu za ljudska prava broj Ap.3727/08, te da je Europski sud za ljudska prava 29. siječnja 2008. godine donio privremenu mjeru kojom ukazuje Bosni i Hercegovini kako apelant ne treba biti protjeran iz Bosne i Hercegovine do donošenja konačne odluke Ustavnog suda BiH o apelaciji broj AP 1222/07, kao ni u razdoblju od sedam dana od dana obavještanja apelanta o toj odluci. U prilogu je dostavljen prijevod pisma Europskoga suda za ljudska prava broj ECHR-LE2.G od 29. siječnja 2008. godine.

8. Apelant je, također, dostavio Ustavnom sudu navedenu odluku na engleskome jeziku.

9. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Suda BiH, Ministarstva i MUP-a Sarajevo zatražena je 31. siječnja 2008. godine, a od Državnoga povjerenstva 29. svibnja 2007. godine, dostava odgovora na apelaciju.

10. Sud BiH je dostavio odgovore na apelacije 5. lipnja 2007. godine i 12. veljače 2008. godine, Ministarstvo 11. veljače 2008. godine, MUP Sarajevo 15. veljače 2008. godine, a Državno povjerenstvo 13. lipnja 2007. godine.

11. Helsinški komitet Bosne i Hercegovine je u svojstvu *amicus curiae* 28. veljače 2008. godine dostavio stručno pisano mišljenje o oduzimanju državljanstva apelantu.

12. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su dostavljeni apelantu 17. ožujka 2008. godine.

III. Činjenično stanje

13. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata podastrih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

14. Apelant je državljanin Sirijske Arapske Republike, a to je bio i u kritično vrijeme. Došao je na teritorij bivše Jugoslavije i (tadašnje) Republike Bosne i Hercegovine (R BiH), te je Rješenjem Ministarstva unutarnjih poslova Republike Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ministarstvo unutarnjih poslova R BiH), broj 09/2-204-454/92 od 23. ožujka 1992. godine dobio državljanstvo Republike Bosne i Hercegovine u ožujku 1992. godine. Pošto je možda pretpostavljao kako je državljanstvo koje mu je dodijeljeno 1992. godine bilo nevažeće, apelant je 1994. godine ponovno podnio zahtjev za državljanstvo po drugim osnovama, te mu je državljanstvo ponovno dodijeljeno drugim rješenjem

Ministarstva unutarnjih poslova RBiH br. 07/2-204-1384/94 od 22. studenoga 1994. godine. Tijekom boravka na teritoriju bivše Jugoslavije apelant je upoznao i oženio svoju suprugu, sa kojom je dobio dijete i postao članom obiteljske zajednice koju čine i djeca njegove supruge iz prethodnoga braka.

Činjenice u predmetu AP 1222/07

15. Rješenjem Državnoga povjerenstva broj UP-01-07-99-2/06 od 9. siječnja 2007. godine apelantu je oduzeto državljanstvo Bosne i Hercegovine koje mu je dodijeljeno rješenjima Ministarstva za unutarnje poslove RBiH kako je navedeno u stavku 13. ove odluke. Navedeno je rješenje konačno u upravnome postupku i protiv njega nije dopušten priziv, ali se može, prema članku 19. Zakona o upravnim sporovima BiH, pokrenuti upravni spor podnošenjem tužbe kod Suda BiH.

16. U obrazloženju rješenja je, između ostalog, navedeno da je na temelju provedenoga postupka utvrđeno kako je apelant stekao državljanstvo RBiH prevarnim ponašanjem odnosno skrivanjem relevantnih činjenica, te je sukladno članku 23. stavak 1. i članku 41. stavak 4. točka b) Zakona o državljanstvu Bosne i Hercegovine doneseno predmetno rješenje.

17. Apelant je protiv Rješenja Državnoga povjerenstva broj UP-01-07-99-2/06 od 9. siječnja 2007. godine podnio tužbu Sudu BiH radi poništenja rješenja od 9. siječnja 2007. godine. Sud BiH je Presudom broj U-129/07 od 5. travnja 2007. godine apelantovu tužbu odbio kao neutemeljenu.

18. U obrazloženju presude Sud BiH je naveo kako je zakonitost konačnoga upravnog akta ispitao u granicama zahtjeva iz tužbe, odnosno samo u dijelu u kojemu je apelant zahtijevao poništenje rješenja o oduzimanju državljanstva, a u smislu članka 35. Zakona o upravnim sporovima BiH («Službeni glasnik BiH» broj 19/02). Ispitujući zakonitost i pravilnost pobijanoga rješenja Sud BiH je ocijenio kako je Državno povjerenstvo pravilno primijenilo članak 23. u svezi članka 41. Zakona o državljanstvu BiH («Službeni glasnik BiH» br. 13/99, 6/03, 14/03 i 82/05) i izvršilo reviziju Rješenja MUP-a RBiH broj 07/2-204-1384/94 od 22. studenoga 1994. godine, na temelju podataka koje je apelant dostavio, kao i podataka pribavljenih po službenoj dužnosti. Naime, iz rješenja o stjecanju državljanstva od 22. studenoga 1994. godine proizlazi kako je apelant primljen u državljanstvo BiH na temelju zahtjeva, izjave, preslike PI i izvoda iz MKR. U tome je postupku utvrđeno kako apelant ispunjava zahtjeve iz članka 8.a Zakona o državljanstvu RBiH («Službeni

list R BiH» br. 18/92, 11/93, 27/93, 13/94 i 15/94). Međutim, iz zahtjeva za stjecanje državljanstva, koje je apelant podnio 12. listopada 1994. godine preko Veleposlanstva R BiH u Zagrebu, proizlazi da je apelant zahtijevao prijem u državljanstvo zbog toga što je zaključio brak sa državljanicom BiH Zinaidom Softić, te da je sudjelovao u Armiji BiH u razdoblju od 15. rujna 1992. godine do 1. siječnja 1993. godine. Nadalje, Sud BiH je istaknuo kako činjenice navedene u zahtjevu, a koje su relevantne za stjecanje državljanstva, nisu bile istinite. Također, da nije točno kako je apelant u vrijeme podnošenja zahtjeva za stjecanje državljanstva bio oženjen sa državljanicom BiH, tj. da je bio u braku sa Zinaidom Softić. Brak sa državljanicom BiH apelant je zaključio tek 14. lipnja 1995. godine, kako to proizlazi iz izvoda MKV Općine Stari Grad Sarajevo od 9. svibnja 2001. godine, koji je apelant dostavio Sudu BiH u prilogu tužbe. To znači, navodi dalje Sud BiH, da u vrijeme podnošenja zahtjeva za stjecanje državljanstva 12. listopada 1994. godine apelant nije bio u braku sa državljanicom BiH, odnosno, brak nije bio zaključen kako je to apelant naveo kao relevantnu činjenicu. Budući da je apelant prigodom podnošenja zahtjeva za stjecanje državljanstva dao izjavu kako poštuje Ustav Bosne i Hercegovine i zakone, Sud BiH navodi da je apelant mogao i morao znati i biti svjestan kako se brak prema zakonima BiH zaključuje isključivo sukladno Obiteljskom zakonu BiH koji je bio na snazi u to vrijeme, te da se zaključenje braka po šerijatskim propisima, kako to pogrešno apelant navodi, ne smatra valjanim i nema pravnu snagu u BiH. Ova je okolnost relevantna zbog toga što je Zakonom o državljanstvu R BiH, koji je bio na snazi u vrijeme stjecanja državljanstva, bilo propisano kako stranac može prirođenjem steći državljanstvo R BiH, ako je u braku sa državljanicom R BiH. Dakle, za stjecanje državljanstva u vrijeme kada je apelant podnio zahtjev bila je na snazi odredba prema kojoj je uvjet za stjecanje državljanstva bio predviđena činjenica zaključenoga braka sa državljanicom BiH, što je uvjet koji u konkretnom slučaju apelant nije ispunio i u tome je pravcu dao neistinite podatke u zahtjevu.

19. Stoga, Sud BiH smatra kako je apelant neopravdano pobijao rješenje zbog pogrešno utvrđenog činjeničnog stanja i pogrešne primjene materijalnog prava, jer je pravilan zaključak Državnoga povjerenstva kako apelant nije naveo istinite činjenice odlučne za ocjenu njegovoga statusa. Osim toga, Sud BiH navodi kako nije vjerodostojan ni apelantov navod da je bio pripadnik Armije BiH u razdoblju od 15. rujna 1992. godine do 1. siječnja 1993. godine, jer u tome pravcu nema valjanih i zakonom propisanih dokaza u spisu, niti je apelant u dokumentaciji koju je dostavio sudu u prilogu tužbe podnio o tome odgovarajuće dokaze. Dapače, iz preslike potvrde Ministarstva obrane - Uprave za obranu Zenica od 18. veljače 2001. godine proizlazi kako je apelant bio pripadnik vojne jedinice – OS Zenica u

razdoblju od 1. svibnja 1993. godine do 31. prosinca 1995. godine. Nerazvidno je, ističe Sud BiH, zašto apelant u zahtjevu za stjecanje državljanstva (iz 1994. godine) nije naveo kako je bio pripadnik Armije BiH počevši od 1. svibnja 1993. godine, ako je taj status imao, nego je u zahtjevu naveo podatak da je bio pripadnik Armije BiH od 15. rujna 1992. godine do 1. siječnja 1993. godine, koji ni u tijeku postupka nije dokazao. Stoga je pravilan zaključak Državnoga povjerenstva, smatra Sud BiH, da je do stjecanja državljanstva došlo i na temelju netočnih informacija i netočnih podataka glede statusa pripadnika OS RBiH. Sud BiH je ukazao kako je ovaj podatak, glede apelantovoga statusa kao pripadnika OS RBiH, imao značaja samo u cilju ocjene apelantove lojalnosti prema državi Bosne i Hercegovine, kao stranca (u svezi članka 8.a citiranoga Zakona o državljanstvu RBiH). Ovo iz razloga što apelant nije stekao državljanstvo BiH temeljem pripadnosti OS RBiH, primjenom članka 9. stavak 5. citiranoga zakona, pa nije ni odlučno, u konkretnome slučaju, od kada je tužitelj doista bio pripadnik OS RBiH. Imajući u vidu da je apelant tužbom osporio pobijano rješenje samo u dijelu kojim mu je oduzeto državljanstvo stečeno rješenjem od 22. studenoga 1994. godine, Sud BiH se nije upustio u ocjenu stjecanja državljanstva BiH Rješenjem broj 09/2-204-454/92 od 23. ožujka 1992. godine.

20. Sud BiH je apelantov zahtjev za donošenjem privremene mjere zabranom njegovoga protjerivanja odbacio kao nedopušten zbog toga što Zakonom o upravnim sporovima BiH nije predviđeno donošenje privremene mjere, imajući u vidu da se pobijanim rješenjem samo utvrđuje oduzimanje državljanstva, pa ono ne sadrži odluku o protjerivanju apelanta sa teritorija Bosne i Hercegovine, tako da ne može biti predmetom izvršenja, jer se o protjerivanju stranaca sa teritorija BiH odlučuje u posebnom postupku i posebnim rješenjem kod mjerodavnih institucija BiH.

Činjenice u predmetu AP 306/08

21. Ministarstvo je donijelo Rješenje broj UP-1-08/1-41-1-216-2/07 od 8. kolovoza 2007. godine kojim je odbijen apelantov zahtjev za azil, kao državljanina Arapske Republike Sirije, rođenoga 8. listopada 1963. godine u mjestu Mouhassanu, država Sirija, i naloženo mu je da napusti teritorij Bosne i Hercegovine u roku od 15 dana od pravomoćnosti rješenja.

22. U obrazloženju rješenja je navedeno, između ostalog, kako je na temelju provedenoga postupka utvrđeno da nisu ispunjeni uvjeti propisani člankom 72. stavak 1. točka a) Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu («Službeni glasnik BiH» broj 29/03 i 4/04) da se apelantu odobri azil u BiH, budući ne postoje pretpostavke da se apelantu

prizna izbjeglički status, predviđen Konvencijom o statusu izbjeglica iz 1951. godine i Protokolom o statusu izbjeglica iz 1967. godine.

23. Apelant je protiv Rješenja Ministarstva podnio tužbu kojom je pokrenuo upravni spor pred Sudom BiH radi poništenja Rješenja Ministarstva broj 1-08/1-41-1-216-2/07 od 8. kolovoza 2007. godine. Sud BiH je Presudom broj U-1172/07 od 21. siječnja 2008. godine odbio kao neutemeljenu apelantovu tužbu. U obrazloženju presude sud je naveo kako je Ministarstvo pravilno odlučilo kada je odbilo apelantov zahtjev za odobravanjem azila, budući da i po ocjeni ovoga suda nisu ispunjeni uvjeti propisani člankom 72. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu da se apelantov zahtjev uvaži. Naime, sud navodi kako se, prema ovoj odredbi, azil u BiH odobrava strancu samo u slučaju ako postoje uvjeti za priznavanjem izbjegličkoga statusa tome strancu. Nadalje, prema Konvenciji i Protokolu o statusu izbjeglica, izbjeglički se status priznaje svakoj osobi koja se nađe izvan zemlje svoga državljanstva zbog utemeljenoga straha od proganjanja i ako se proganjanje temelji isključivo na rasi, religiji, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili političkome mišljenju.

24. U konkretnom slučaju, a na temelju provedenih dokaza u postupku donošenja pobijanoga rješenja, sud smatra kako je Ministarstvo pravilno ustvrdilo da apelant nije napustio zemlju svoga državljanstva zbog straha od progona od vlasti u toj državi, nego je nakon «školskih demonstracija» iz 1980. i 1981. godine upisao fakultet biologije u Damasku, a potom je zbog školovanja došao u Beograd, 1982. godine, gdje je upisao medicinski fakultet, a potom je 1985. godine prešao u Rijeku radi nastavka studija na medicinskom fakultetu. U tijeku 1992. godine, odnosno konačno 1994. ili 1995. godine, apelant je došao u Bosnu i Hercegovinu radi sudjelovanja u Armiji BiH. Nadalje, cijeneći apelantovu izjavu kako je u tijeku 1986. godine prvi put posjetio svoju državu, a nakon toga 1989. godine, pa i 1991. godine, odnosno 1992. godine, i kako nije imao nikakvih problema sa boravkom u zemlji svoga državljanstva, sud je ocijenio da je pravilan zaključak Ministarstva da se apelant nije našao izvan zemlje svoga podrijetla zbog straha od progona, obzirom da je i sâm izjavio da nije pripadao bilo kakvoj zabranjenoj političkoj, vjerskoj ili nacionalnoj organizaciji u svojoj zemlji, niti da je u toj zemlji bio uhapšen, pritvoren ili privođen na razgovore. Obzirom na navedeno, sud je ocijenio da se u konkretnom slučaju ne radi o strancu koji se našao izvan zemlje čije državljanstvo ima zbog opravdanoga straha od progona, ni zbog političkoga mišljenja, nalazeći da je Ministarstvo pravilno zaključilo da nisu ispunjeni zakonom propisani uvjeti da se apelantu prizna status izbjeglice i da mu se zbog toga odobri azil u smislu odredaba Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu.

25. Sud je također ocijenio kako apelantov motiv za traženje azila zbog njegovoga političkog mišljenja i uvjerenja nije utemeljen, jer apelantov strah od proganjanja samo zbog toga što je njegovo političko uvjerenje slično ciljevima organizacije «Braća muslimani» nije opravdan. Stoga, Sud BiH je ocijenio kako apelantu ne prijete opasnost od progona, jer se u Siriji proganjaju članovi i aktivisti organizacije «Muslimansko bratstvo», a da apelant, i po vlastitom priznanju, nije član navedene organizacije. Sud je, također, utvrdio kako je Ministarstvo, imajući u vidu izvješća iz zemlje podrijetla i ostala izvješća koja je pribavilo u tijeku postupka, pravilno ocijenilo da se u zemlji apelantovoga podrijetla ne proganjaju osobe koje su sudjelovale u ratu u BiH i koje su se priključile Armiji BiH, nalazeći da je Ministarstvo u pobijanom aktu detaljno obrazložilo razloge zbog kojih smatra kako apelant ne može imati opravdan strah zbog toga što je bio pripadnik Armije BiH, a koje je u cijelosti uvažio i ovaj sud. Naposljetku, okolnost da je apelant izbjegao služenje vojne službe u zemlji podrijetla, te da je u više navrata davao intervju raznim medijima, po ocjeni suda ne može predstavljati opravdan strah od proganjanja u zemlji podrijetla, kako je zaključilo i Ministarstvo u svome rješenju. Stoga, Sud BiH je našao da je neutemeljena apelantova tužba kojom osporava pravilnost i zakonitost odluke o odbijanju zahtjeva za azil, jer se odluka Ministarstva temelji na pravilno utvrđenom činjeničnom stanju i pravilnoj primjeni Konvencije i Protokola o izbjeglicama.

26. Cijeneći odluku Ministarstva u dijelu u kojemu je apelantu naloženo napuštanje teritorija BiH, sud je ustvrdio kako je Ministarstvo u svome rješenju detaljno obrazložilo zašto smatra da u konkretnom slučaju nema uvjeta za primjenom članka 60. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu. Naime, sud je ustvrdio da iz Rješenja Ministarstva broj UP-2-07-07-2-69/07 od 27. srpnja 2007. godine, kojim se odbija apelantu odobrenje za boravak u BiH, proizlazi kako apelantu ovaj boravak nije odobren zbog toga što je na temelju dokumentacije, evidencije mjerodavnih tijela za provedbu zakona, te na temelju operativnih saznanja sigurnosnih službi, utvrđeno da apelantova nazočnost u Bosni i Hercegovini predstavlja prijetnju javnome redu i nacionalnoj sigurnosti BiH, nalazeći da je odluka donesena na temelju pravilne primjene propisa i predviđenih standarda kojima je regulirano protjerivanje stranaca radi zaštite nacionalne sigurnosti, a sve i kada bi postojali uvjeti predviđeni za primjenu načela «zabrane vraćanja».

27. Pozivajući se na stavak 2. članka 8. Europske konvencije o ljudskim pravima sud je ocijenio kako je apelantov prigovor da mu je povrijeđeno pravo na obiteljski život iz članka 8. Europske konvencije neutemeljen, budući je stavkom 2. navedenoga članka propisano da uvažavanje prava na privatni i obiteljski život mora biti sukladno interesima

države i njezine nacionalne sigurnosti, pa je «nužno u demokratskome društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti i sl.» uplitanje javne vlasti u granicama zaštite nacionalnoga interesa. Stoga, u slučaju prijetnje javnome redu i nacionalnoj sigurnosti nužno je u demokratskome društvu da se organi vlasti miješaju u uživanje prava na privatni i obiteljski život u granicama zaštite interesa države. Ovo stoga što nacionalna sigurnost države ima prioritet u odnosu na privatni i obiteljski život pojedinca. Sud je zaključio kako u konkretnome slučaju nije povrijeđeno apelantovo pravo na obiteljski život iz članka 8. Europske konvencije. Također, pozivajući se na odredbu članka 64. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, a budući da je apelant došao iz Republike Hrvatske, sud je naveo da je potrebno ocijeniti hoće li prigodom protjerivanja apelant biti vraćen u zemlju podrijetla ili u zemlju iz koje je došao u BiH.

Činjenice u predmetu AP 660/08

28. Rješenjem Ministarstva – Služba za poslove sa strancima broj 19.4.1-UP-1-1-498/07 od 18. svibnja 2007. godine, koje je potvrđeno Rješenjem Ministarstva broj UP-2-07-07-2-69/07 od 27. srpnja 2007. godine, odbijen je apelantov zahtjev za odobravanjem privremenoga boravka. Pored toga, stavkom 2. izreke navedenoga rješenja apelantu je ostavljen rok od 15 od dana dostave konačnoga rješenja da dragovoljno napusti teritorij Bosne i Hercegovine. Protiv ovoga je rješenja apelant podnio tužbu Sudu BiH, kojom je predložio da sud pobijano rješenje preinači, tako da se apelantu dopusti privremeni boravak u BiH na temelju braka sa državljanicom Bosne i Hercegovine.

29. Rješenjem broj U-1141/07 od 21. siječnja 2008. godine Sud BiH je odbacio kao nedopuštenu apelantovu tužbu. U obrazloženju navedenoga rješenja Sud BiH je naveo kako apelantova tužba nije dopuštena zbog toga što je Zakonom o kretanju i boravku stranaca i azilu, kao posebnim zakonom, razvidno propisano da strancu pripada pravo na sudbenu zaštitu, odnosno pravo na podnošenje tužbe protiv konačnoga upravnog akta samo kada se radi o zahtjevu za odobrenjem azila i samo u slučaju ako je predmet upravnoga postupka bio zahtjev za privremenim boravkom iz razloga navedenih u članku 35. stavak 1. točka d), tj. ako se privremeni boravak zahtijeva iz humanitarnih razloga, a stekli su se uvjeti iz članka 60. istog zakona, tj. kada se strancu mora dopustiti privremeni boravak jer postoji utemeljena dvojba kako bi u slučaju protjerivanja bio u opasnosti da bude podvrgnut mučenju ili drugom nehumanom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju. U svim ostalim slučajevima odlučivanja o boravku stranaca na teritoriju BiH navedenim zakonom nije predviđena sudbena zaštita, odnosno pokretanje upravnoga spora protiv konačnoga upravnog akta. Ovo zbog toga što se pravo stranca na ostanak u određenoj

zemlji i dobivanje odobrenja boravka ubraja u domenu javnog prava svake zemlje. Ako je određena zemlja uskratila takvo pravo stranoj osobi, zbog razloga propisanih zakonom, to se smatra aktom države koji pripada njezinoj javno-pravnoj domeni i ne uživa zaštitu članka 6. Europske konvencije kao «građansko pravo ili obveza». Iz navedenih je razloga Sud BiH zaključio kako apelantova tužba nije dopuštena budući i apelantu ne pripada pravo da protiv navedenoga rješenja pokreće upravni spor, kako je u pobijanom rješenju i navedeno.

Činjenice u predmetu AP 1254/08

30. Apelant je protiv Rješenja Suda BiH broj U-1141/07 od 21. siječnja 2008. godine podnio zahtjev za preispitivanjem navedenoga rješenja. Sud BiH je Presudom broj Uv1-03/08 od 14. ožujka 2008. godine odbio kao neutemeljen apelantov zahtjev za preispitivanjem. U obrazloženju presude je navedeno da Prizivno upravno vijeće nalazi da je Vijeće za upravne sporove Suda BiH, u postupku ispitivanja postojanja procesno-pravnih pretpostavki za meritorno rješenje upravnog spora, postupilo pravilno i zakonito, pa je pozivajući se na razloge utvrđene u prvostupanjskome postupku i ovo vijeće zaključilo kako u konkretnom slučaju tužba nije dopuštena, nalazeći da je pobijano rješenje pravilno i zakonito, a zahtjev za preispitivanjem neutemeljen. Naime, Prizivno vijeće suda je navelo kako je u postupku donošenja pobijanoga rješenja razvidno utvrđeno da nisu ispunjeni uvjeti propisani odredbom članka 41. stavak 1. točka d) i f) Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, za odobravanje apelantovoga privremenog boravka, nalazeći da je Ministarstvo pravilno odlučilo kada je odbilo apelantov zahtjev za odobravanjem azila, budući da i po ocjeni ovoga vijeća nisu ispunjeni uvjeti, propisani člankom 72. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, da se apelantov zahtjev uvaži. Naime, sud navodi da se, prema ovoj odredbi, azil u BiH odobrava strancu samo u slučaju ako postoje uvjeti da se tom strancu prizna izbjeglički status.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije broj AP 1222/07 (oduzimanje državljanstva)

31. Apelant se žali da su mu Presudom Suda BiH broj U-129/07 od 5. travnja 2007. godine povrijeđena prava zaštićena člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), te člankom II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 8. stavak 1. Europske konvencije. Ističe da nije bio u prilici izjasniti se u odnosu

na razloge zbog kojih je Sud BiH donio pobijanu presudu jer tih razloga nije bilo u rješenju Državnoga povjerenstva, zbog čega smatra kako navedenu presudu nije donio «nepriistran tribunal». Pored toga, apelant navodi da se Sud BiH nije držao činjenica koje su utvrđene u tijeku upravnoga postupka, već je odluku temeljio na činjenicama koje Ministarstvo nije utvrđivalo, čime je sud preuzeo ulogu stranke po načelu «jedinstva vlasti». Zbog navedenoga, kao i zbog činjenice da pred Sudom BiH nije imao javnu raspravu, apelant smatra da mu je uskraćeno i pravo na pristup sudu.

32. Kao razloge zbog kojih traži da se izda privremena mjera, apelant navodi da ranija praksa u sličnim slučajevima (*Farchichi Badreddine i Atmmami*) ukazuje da su upravna tijela nakon odluke o oduzimanju državljanstva naturaliziranim državljanima donosila odluke o deportaciji. Posebice navodi da je općepoznata vrlo teška situacija u svezi poštivanja ljudskih prava u Siriji, kao i činjenica da je u Siriji i dalje na snazi smrtna kazna. Apelant smatra da bi njegovim izručenjem uslijed nedonošenja tražene privremene mjere bilo ugroženo i njegovo pravo na život. Također, ističe da je u dnevnome listu «Avaz» od 13. travnja 2007. godine «ravnatelj Sektora za strance najavio deportaciju, na koji način će, u tome slučaju, biti ugroženo i njegovo pravo na poštivanje obiteljskoga života i pravo na zabranu torture».

Navodi iz apelacije broj AP 306/08

(odbacivanje zahtjeva za azil i nalog za napuštanje Bosne i Hercegovine)

33. Apelant se žali da su mu pobijanom odlukom povrijeđena prava zaštićena člankom II/3.(a), (b) (e) i (f) i člankom II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, te prava zaštićena čl. 2, 3, 6, 8, 13. i 14. Europske konvencije, kao i pravo iz članka 1. Protokola broj 7 uz Europsku konvenciju. Povredu prava na pravično suđenje apelant vidi u tome što smatra kako je Sud BiH proizvoljno primijenio odredbe Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, obzirom da je dokazao kako se u Siriji krše ljudska prava kada se radi o pripadnosti društvenoj skupini ili o političkome mišljenju. Apelant navodi kako Sud BiH nije imao u vidu činjenicu da je on od 1992. godine do danas bio pripadnik «dobrovoljačke jedinice El mudžahedin» zbog čega za njega postoji opasnost od torture i mučenja do smrti u Siriji ako bude deportiran. Pored toga, apelant smatra da mu je povrijeđeno pravo na pravično suđenje i odredba članka 1. Protokola broj 7 zbog toga što mu nije dopušteno pred sud iznijeti razloge protiv svoga protjerivanja iz BiH, odnosno «iznijeti zbog čega je to on opasan za javni red i nacionalnu sigurnost». Apelant navodi kako je upravo oprečno, jer se protiv njega ne vodi nikakva istraga. Nadalje, povredu prava iz čl. 2. i 3. Europske konvencije vidi u tome što postoji mogućnost da mu u Siriji bude izrečena smrtna kazna,

kao i što postoji stvarni rizik da u zemlji podrijetla bude suočen sa torturom i nehumanim ponašanjem i ponižavajućim tretmanom ili kažnjavanjem, te progonom zbog političkoga mišljenja i sudjelovanja u oružanim snagama u BiH. Tvrdi da BiH nije tražila nikakve garancije od Sirije da apelant neće biti podvrgnut torturi za razliku od slučaja *Chalal protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, na koji se poziva, a u kojemu je i pored datih garancija Europski sud zabranio njegovu deportaciju u Indiju.

34. Dalje, povredu prava na obiteljski život njega i njegove obitelji vidi u tome što je zaključio brak sa državljanicom BiH i što je u tome braku stekao troje djece, tako da pobijana presuda ima za posljedicu protjerivanje iz BiH i njegove supruge i djece iako su državljani BiH, što ima za posljedicu njihovo kolektivno kažnjavanje. Apelant navodi kako je proizvoljna ocjena Suda BiH da u konkretnom slučaju nije povrijeđen članak 8. Europske konvencije, pozivajući se na predmete *Abdellah Berrehab protiv Kraljevine Nizozemske* i na druge slučajeve koji su vođeni pred Europskim sudom za ljudska prava. Naposljetku, apelant smatra da mu se navedena prava krše zato što je malo tamnije boje kože, što je pripadnik islamske vjeroispovijesti i što je osoba afroazijskog nacionalnog podrijetla, jer se iz prezentiranih dokaza ne može izvesti drukčiji zaključak. Predlaže da se apelacija usvoji i pobijana odluka ukine.

Navodi iz apelacija broj AP 660/08 i AP 1254/08 (odbijanje dozvole za privremeni boravak u Bosni i Hercegovini)

35. Apelant se žali, u sadržajno identičnim apelacijama, kako su mu pobijanim odlukama povrijeđeni pravo iz članka II/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 2. Europske konvencije, članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije, te pravo iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije. Pored toga, apelant u obje apelacije navodi kako je Sud BiH u ovim slučajevima počinio i povredu članka 9. Zakona o upravnim sporovima BiH, članka 35. stavak 1. točka d) istog zakona u svezi članka 60. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, zbog čega smatra da su pobijane odluke nezakonite. Naime, apelant navodi da člankom 35. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu nije zabranjeno pokretanje upravnog spora protiv upravnog akta Ministarstva i da ne postoji odredba u zakonu na koju se sud pozvao.

b) Odgovor na apelacije

36. U odgovoru na apelacije Državno povjerenstvo je navelo kako je utvrdilo niz nepravilnosti i nezakonitosti prigodom prijema apelanta u državljanstvo BiH, pa je iz

razloga koji su navedeni u pobijanom rješenju apelantu jednoglasnom odlukom oduzelo državljanstvo BiH. Također je naglasilo kako je predmetno rješenje doneseno sukladno Ustavu Bosne i Hercegovine i zakonima Bosne i Hercegovine u postupku u kojemu je i saslušalo apelanta, a apelant je i sam kontaktirao Državno povjerenstvo i osobno donio određenu dokumentaciju koja je uticala na donošenje rješenja o oduzimanju državljanstva. Budući da je apelant zadržao svoje ranije državljanstvo, Državno povjerenstvo podsjeća da apelant oduzimanjem BiH državljanstva ne ostaje osoba bez državljanstva. Zaključilo je da u postupku revizije državljanstva Državno povjerenstvo nije povrijedilo apelantova temeljna ljudska prava, te iznijelo stav da u članku II. Ustava Bosne i Hercegovine – Ljudska prava i temeljne slobode, u Popisu prava nije ubrojeno i pravo na državljanstvo, pa ni s toga aspekta Državno povjerenstvo nije povrijedilo članak II. Ustava Bosne i Hercegovine.

37. U odgovoru na apelacije Sud BiH podsjeća na činjenicu kako apelant protiv presude toga suda nije podnio zahtjev za preispitivanjem sudbene odluke niti kakav drugi izvanredni pravni lijek predviđen člankom 40. Zakona o upravnim sporovima BiH, što njegovu apelaciju čini nedopustivom u smislu članka 16. stavak 4. točka 15. u svezi stavka 1. članka 16. Pravila Ustavnog suda. Ukoliko, ipak, Ustavni sud bude smatrao predmetnu apelaciju dopustivom, Sud BiH smatra apelaciju neutemeljenom iz razloga datih u pobijanoj presudi i predlaže da se apelacija odbije sukladno članku 61. stavak 3. Pravila Ustavnog suda.

38. Ministarstvo u odgovoru na apelaciju ističe kako, imajući u vidu rezultate postupka, apelantu ne prijete opasnost da će nakon deportacije biti podvrgnut mučenju ili drugom nehumanom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju u slučaju povratka u zemlju podrijetla. Zbog toga, Ministarstvo smatra da nema razloga da se apelantu, sukladno članku 35. stavak 1. točka d) Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, dodijeli privremeni boravak iz humanitarnih razloga. Pored navedenoga, Ministarstvo u cijelosti ostaje kod navoda iz pobijanih rješenja jer su odlučne činjenice u potpunosti utvrđene, obrazložene i na njih su primijenjene odredbe materijalnih propisa.

V. Relevantni propisi

39. **Zakon o kretanju i boravku stranaca i azilu** («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 29/03 od 6. listopada 2003. godine) u relevantnome dijelu glasi:

Članak 34.

(Opći uvjeti za odobrenje boravka)

(1) Privremeni boravak odobrit će se strancu pod uvjetima da:

- a. raspoláže dokazima kojima opravdava postojanje osnove za odobrenje privremenog boravka,
- b. raspoláže sredstvima za izdržavanje, uključujući sredstva za zdravstvenu zaštitu,
- c. posjeduje liječničko uvjerenje, izdato najviše tri mjeseca od dana podnošenja zahtjeva, iz kojega je vidljivo da ne boluje od oboljenja visokog rizika po okolinu, odnosno da je poslovno sposoban.

(2) Pod dokazima, u smislu točke a) stavak 1. ovoga članka, smatraju se:

- a. izvod iz matične knjige vjenčanih ili drugi odgovarajući dokaz o zaključenom braku,
- b. radna dozvola izdata od mjerodavnoga tijela za zapošljavanje,
- c. prijava kod mjerodavnoga fonda mirovinsko-invalidskoga osiguranja,
- d. rješenje o upisu u sudbeni registar pravne osobe, uz dokaz o solventnosti,
- e. potvrda o upisu na obrazovnu ustanovu za tekuću godinu,
- f. nalaz s preporukom zdravstvene ustanove o nužnosti dugotrajnijeg liječenja u BiH,
- g. dokumenti o završenoj školi i stečenom zvanju,
- h. drugi dokaz koji je podoban za potvrdu opravdanosti boravka stranca u zemlji, a čiju će valjanost, na temelju članka 55. ovoga zakona, cijeniti mjerodavna organizacijska jedinica Ministarstva.

Članak 35.

(Privremeni boravak iz humanitarnih razloga)

(1) Privremeni boravak iz humanitarnih razloga iznimno će se odobriti strancu koji ne ispunjava uvjete za odobrenje boravka propisane ovim zakonom u sljedećim slučajevima:

a) ako je žrtva organiziranoga kriminala, odnosno trgovine ljudima, s ciljem pružanja zaštite i pomoći u oporavku i povratku u zemlju uobičajenoga boravka,

[...]

d) strancu za kojega se utvrdi da su se stekli uvjeti iz članka 60. ovoga zakona, a kojemu, sukladno ovome zakonu, nije odobren azil,

[...]

Članak 41.

(Odbijanje zahtjeva za odobrenje boravka)

Strancu, koji ispunjava uvjete za odobrenje boravka propisane ovim zakonom, zahtjev za odobrenjem privremenoga ili stalnog boravka odbit će se:

(a) ako je ušao na teritorij BiH ne poštujući uvjete za ulazak propisane ovim zakonom, izuzev ako postoje uvjeti za odobrenje boravka iz humanitarnih razloga u smislu članka 35. ovog zakona, ili

[...]

(f) ako nazočnost stranca, na temelju podataka kojima raspolaže Ministarstvo, predstavlja prijetnju javnome redu i nacionalnoj sigurnosti BiH.

Članak 43.

(Priziv protiv rješenja organizacijske jedinice Ministarstva)

(1) Protiv rješenja kojim je odlučeno o zahtjevu za odobrenje boravka dopušten je priziv Ministarstvu u roku od 15 dana od dana prijama rješenja.

(2) Podnositelj zahtjeva za odobrenje boravka ne može se protjerati, ni prisilno udaljiti s teritorija BiH dok ne protekne rok za priziv, odnosno do donošenja rješenja u postupku po prizivu.

(3) Do pravomoćnosti rješenja u postupku po prizivu stranac mora biti na adresi na kojoj ima prijavljen boravak i svaki dan se javljati tijelu na čijem području boravi.

(4) Do okončanja postupka strancu se, uz potvrdu, privremeno oduzima putovnica, osim ako pristane dragovoljno napustiti BiH prije okončanja postupka iz stavka 2. ovoga članka.

Članak 44.

(Priziv protiv rješenja Ministarstva u sjedištu)

(1) Protiv rješenja Ministarstva kojim je odlučeno o odobrenju privremenoga boravka iz humanitarnih razloga u smislu članka 35. stavak 1. točka d) ovoga zakona priziv nije dopušten.

(2) Stranac se ne može protjerati ili prisilno udaljiti sa teritorija BiH do pravomoćnosti odluke donesene u smislu članka 35. stavak 1. točka d) ovoga zakona.

Članak 60.

(Načelo «zabrane vraćanja»)

Stranci neće, ni na koji način, biti vraćeni ili protjerani na granicu teritorija gdje bi im život ili sloboda bili ugroženi zbog njihove rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti određenoj društvenoj skupini ili zbog političkoga mišljenja, bez obzira jesu li zvanično dobili azil. Zabrana vraćanja ili protjerivanja odnosi se i na osobe za koje postoji utemeljena dvojba da bi bile u opasnosti da budu podvrgnute mučenju ili drugom nehumanom ili ponižavajućem postupanju ili kažnjavanju. Stranci se, također, ne mogu poslati u zemlju u kojoj nisu zaštićeni od slanja na takav teritorij.

Članak 72.

Prema ovome zakonu, azil se odobrava

a) strancu koji se, prema definiciji izbjeglice iz članka 1.A(2) Konvencije o statusu izbjeglica iz 1951. godine i članka 1. Protokola iz 1967. godine, zbog opravdanoga straha od proganjanja zbog svoje rase, vjere, nacionalnosti, pripadnosti nekoj društvenoj skupini ili svojih političkih mišljenja, nađe izvan zemlje čije državljanstvo ima ili koji ne može ili zbog straha neće tražiti zaštitu te zemlje, ili

b) strancu ako nema državljanstvo a nalazi se izvan zemlje u kojoj je imao svoje uobičajeno mjesto boravka, uslijed takvih događaja, ne može ili se zbog straha ne želi u nju vratiti.

Članak 76.

1) Zahtjeve za azil razmatra i odluku u formi rješenja donosi osnovna organizacijska jedinica mjerodavna za azil [...]

2) Rješenje se donosi neovisno, pojedinačno, objektivno i nepristrano nakon obavljenog potpunog ispitnog postupka u kojemu se utvrđuju sve činjenice, okolnosti i dokazi od značaja za donošenje odluke. Podnositelju zahtjeva mora se omogućiti iznošenje svih okolnosti koje su mu poznate, pristup svim raspoloživim dokazima, kao i predlaganje izvođenja pojedinih dokaza.

3) Strancu će se omogućiti da tijekom postupka prati preko tumača (prevoditelja) ukoliko ne zna jezik na kojemu se postupak vodi, kao i korištenje usluga pravnog ili drugog savjetnika. Dužnost voditelja postupka je da podnositelja zahtjeva obavijesti o svim pravima i obvezama koje proizlaze iz zakona.

[...]

5) Rješenje kojim je odlučeno o utemeljenosti zahtjeva za azil mora sadržavati potpuno obrazloženje i dostavlja se podnosiocu zahtjeva osobno.

[...]

40. **Zakon o upravnim sporovima Bosne i Hercegovine** («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 19/02) u relevantnome dijelu glasi:

Članak 8.

Upravni se spor može voditi samo protiv konačnoga upravnog akta.

Konačni upravni akt, u smislu ovoga zakona, jeste akt kojim mjerodavna institucija iz članka 4. ovoga zakona, rješava o izvjesnom pravu ili obvezi građanina ili pravne osobe u nekoj upravnoj stvari (u daljem tekstu: konačni upravni akt).

Članak 10.

Upravni se spor ne može voditi:

1) protiv konačnih upravnih akata donesenih u stvarima u kojima je sudbena zaštita osigurana izvan upravnoga spora;

2) protiv konačnih upravnih akata donesenih u stvarima o kojima se po izričitoj odredbi zakona ne može voditi upravni spor;

3) u stvarima o kojima neposredno na temelju ustavnih ovlasti odlučuju Parlamentarna skupština Bosne i Hercegovine ili Predsjedništvo Bosne i Hercegovine.

Članak 37. stavak 2.

Presudom se tužba uvažava ili odbija kao neutemeljena. Ako se tužba uvažava, Sud poništava pobijani konačni upravni akt.

41. **Pravilnik o uvjetima i procedurama ulaska i boravka stranaca** («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 4/05) u relevantnome dijelu glasi:

(2) Zahtjev za odobrenje privremenog ili stalnog boravka u BiH odbit će se strancu ako je registriran kod tijela BiH mjerodavnih za provedbu zakona, a posebice ako je registriran kao međunarodni prijestupnik pri Uredu za suradnju sa Interpolom Ministarstva sigurnosti.

(3) Osnova za odbijanje zahtjeva, prema stavku 2. ovoga članka, su činjenice koje proizlaze iz evidencija kojima sa raspoložu navedena tijela, donesene odluke kao i eventualna operativna saznanja sa kojima raspoložu navedena tijela pri odlučivanju o zahtjevu stranca za odobrenje boravka u BiH.

VI. Dopustivost

42. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovome Ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojega suda u Bosni i Hercegovini.

43. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnome lijeku kojega je koristio.

Dopustivost u odnosu na apelaciju broj AP 1222/07 (oduzimanje državljanstva)

44. Prilikom ispitivanja dopustivosti navedene apelacije Ustavni sud je pošao od odredaba članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 16. st. 1, 2. i 4. toč. 9. Pravila Ustavnog suda.

Članak VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Ustavni sud, također, ima prizivnu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kad ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

Članak 16. st. 1, 2. i 4. točka 9. Pravila Ustavnog suda glasi:

(1) Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojega je koristio.

(2) Ustavni sud će odbaciti apelaciju kao očividno (prima facie) neutemeljenu kada utvrdi da ne postoji opravdan zahtjev stranke u postupku, odnosno da predložene činjenice ni na koji način ne mogu opravdati tvrdnju da postoji kršenje Ustavom zaštićenih prava i/

ili kada se za stranku u postupku utvrdi da ne snosi posljedice kršenja Ustavom zaštićenih prava, tako da je ispitivanje merituma apelacije nepotrebno.

(4) Apelacija nije dopustiva i ako postoji neki od sljedećih slučajeva:

9. apelacija je ratione materiae inkompatibilna sa Ustavom.

45. Glede predmetne apelacije i apelantovih navoda kako su mu pobijanim odlukama o oduzimanju državljanstva BiH povrijeđena ustavna prava na koja se poziva, Ustavni sud želi, prije svega, podsjetiti da je apelant glede istog pitanja već podnosio apelaciju Ustavnom sudu. Naime, apelant je 7. ožujka 2007. godine podnio apelaciju Ustavnom sudu protiv Rješenja Državnoga povjerenstva broj UP-01-07-99-2/06 od 9. siječnja 2007. godine. Predmetna apelacija je zavedena pod poslovnim brojem AP 746/07 i njome je apelant osporavao isto upravno rješenje istoga Državnog povjerenstva kao i u apelaciji koja je predmetom ovoga postupka. Međutim, u odnosu na apelaciju broj AP 1222/07 razlika je u tome što je u vrijeme podnošenja navedene apelacije AP 746/07 tekao upravni spor pred Sudom BiH kojega je apelant pokrenuo protiv navedenoga rješenja Državnoga povjerenstva i odluka o njegovoj zakonitosti u vrijeme odlučivanja o apelaciji nije bila donesena.

46. Ustavni je sud 5. travnja 2007. godine donio odluku o dopustivosti kojom je u odnosu na apelantovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije navedenu apelaciju AP 746/07 odbacio kao *ratione materiae* inkompatibilnu sa Ustavom. Naime, Ustavni je sud u navedenoj odluci istaknuo kako odlučivanje o davanju državljanstva spada u djelokrug javno pravnih ovlasti određene države koji je isključen iz djelokruga članka 6. Europske konvencije (vidi Ustavni sud, neobjavljena Odluka o dopustivosti broj AP 746/07 od 5. travnja 2007. godine, točka 7). Za ovakav stav Ustavni je sud našao uporište u praksi Europskog suda koji izričito stoji na stanovištu da uopće pravo na ulazak, boravak ili pravo da se ne bude protjeran iz određene zemlje, ili njezinoga određenog dijela, nije pravo koje je garantirano odredbama Europske konvencije čak niti za građane te zemlje. Takva su prava, sukladno navedenoj praksi, određena javnim pravom, putem akata javne uprave, iz čega slijedi kako pojam «građanska prava» u članku 6. stavak 1. Europske konvencije ne uključuje niti jedno takvo pravo i prema tome niti odluka kojom se dopušta ili odbija ulazak, kao ni postupak u kojemu je ta odluka donesena, nisu supsumirani odredbama članka 6. stavak 1. Europske konvencije (vidi predstavku broj 3325/67 *X, Y, Z, V and W protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, Zbirka 25 (1968)).

47. Prema tome, pravo stranca da ga se primi u državljanstvo, odnosno da mu se oduzme državljanstvo u određenoj zemlji, prema stavovima Europskog suda, spada u domenu javnog prava svake zemlje. Ako je određena zemlja oduzela pravo na državljanstvo stranoj osobi iz razloga propisanih zakonom, to se smatra aktom države koji pripada njezinoj javno-pravnoj domeni i ne uživa zaštitu članka 6. Europske konvencije kao «građansko pravo ili obveza». Prema tome, mada takva odluka može imati određenog utjecaja na građanska prava i obveze apelanta, od države se ne zahtijeva da u takvim slučajevima osigura javno saslušanje niti druge zahtjeve iz članka 6. Europske konvencije (vidi presudu *Philip Burnett Franklin Agee protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, predstavka broj 7729/76 od 17. prosinca 1976. godine, DR 7, točka 28).

48. Obzirom da se apelant u konkretnom slučaju žali kako mu je pobijanim odlukama povrijeđeno pravo na pravično suđenje, a imajući u vidu navedenu praksu Europskog suda kao i odluku Ustavnog suda kojom je odlučio o apelaciji protiv istoga pobijanog rješenja Državnoga povjerenstva, proizlazi da članak 6. stavak 1. Europske konvencije nije primjenjiv na konkretan slučaj. Budući da članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, u ovome slučaju, ne pruža širi opseg zaštite od članka 6. Europske konvencije, slijedi da su navodi apelacije u svezi povrede prava na pravično suđenje inkompatibilni *ratione materiae* sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

49. U odnosu na apelantove navode kako mu je pobijanom odlukom Suda BiH i Državnog povjerenstva, a kojom mu je oduzeto državljanstvo Bosne i Hercegovine, povrijeđeno pravo na poštivanje doma, privatnoga i obiteljskog života i prepiske, Ustavni sud primjećuje kako je više nego očevidno da oduzimanje državljanstva apelantu može, samo po sebi, predstavljati miješanje u apelantovo pravo na dom, privatni i obiteljski život i korespondenciju. Međutim, apelant glede navedenoga prava nije dostavio bilo kakav dokaz koji bi mogao pokazati kako se doista radi o povredi toga prava, niti to proizlazi iz informacija i dokumenata podastrih Ustavnom sudu. Stoga, Ustavni sud smatra kako su apelantovi navodi u ovome dijelu apelacije paušalni, te da apelant ne nudi činjenice koje bi mogle opravdati tvrdnju o postojanju povrede ustavnoga prava na koje se poziva. Obzirom da su pobijane odluke po svojoj pravnoj naravi konstitutivne odluke kojima je samo konstatirana promjena apelantovoga statusnog prava u odnosu na pitanje državljanstva, te budući da ništa ne ukazuje kako apelant ima «opravdan zahtjev» koji pokreće pitanja iz Ustava Bosne i Hercegovine ili Europske konvencije, kao i da nije uočljivo ništa što bi predstavljalo naznaku povrede ovoga apelantovog prava, Ustavni sud smatra kako su apelantovi navodi o povredi prava na poštivanje doma, privatnoga

i obiteljskog života i prepiske iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije očevidno (*prima facie*) neutemeljeni.

50. Ustavni sud smatra kako apelacija izravno uključuje članak I/7. Ustava Bosne i Hercegovine, koji glasi:

7. Državljanstvo

Postoji državljanstvo Bosne i Hercegovine, koje regulira Parlamentarna skupština i državljanstvo svakoga entiteta koje reguliraju sami entiteti, pod uvjetom da:

a) Svi državljani bilo kojega entiteta su, samim tim, državljani Bosne i Hercegovine.

b) Nijedna osoba ne može biti arbitrarno lišena državljanstva Bosne i Hercegovine, ili državljanstva entiteta, ili na drugi način ostavljena bez državljanstva. Nitko ne može biti lišen državljanstva Bosne i Hercegovine, ili entiteta, po bilo kojemu osnovu kao što je spol, rasa, boja, jezik, vjera, političko ili drugo mišljenje, nacionalno ili socijalno podrijetlo, povezanost sa nacionalnom manjinom, imovina, rođenje ili bilo koji drugi status.

c) Sve osobe koje su bile državljani Republike Bosne i Hercegovine, neposredno prije stupanja na snagu ovoga Ustava, državljani su Bosne i Hercegovine. Državljanstvo osoba koje su naturalizirane poslije 6. 4. 1992. godine, a prije stupanja na snagu ovoga Ustava, regulirat će Parlamentarna skupština.

d) Državljanji Bosne i Hercegovine mogu imati državljanstvo druge države, pod uvjetom da postoji bilateralni ugovor između Bosne i Hercegovine i te države kojim se to pitanje uređuje, a koji je odobrila Parlamentarna skupština sukladno članku IV, stavak 4, točka (d). Osobe sa dvojnim državljanstvom mogu glasovati u Bosni i Hercegovini i u entitetima samo ako je Bosna i Hercegovina država njihovoga prebivališta.

e) Državljanin Bosne i Hercegovine u inozemstvu uživa zaštitu Bosne i Hercegovine. Svaki entitet može izdavati putovnice Bosne i Hercegovine svojim državljanima, na način kako je to regulirala Parlamentarna skupština. Bosna i Hercegovina može izdavati putovnice onim državljanima kojima putovnicu nije izdao entitet. Uspostavit će se središnji registar svih putovnica koje su izdali entiteti i Bosna i Hercegovina.

Ustavni sud smatra da se pokreće pitanje je li apelant lišen državljanstva na proizvoljan način oprečno prvoj rečenici članka I/7.(b), te smatra kako je apelacija u predmetu AP 1222/07 dopustiva glede pitanja iz navedenoga stavka.

Dopustivost u odnosu na apelaciju broj AP 306/08 (odbacivanje apelantovoga zahtjeva za azil i izdavanje naloga za napuštanje Bosne i Hercegovine)

51. Apelant je predmetnom apelacijom osporio Presudu Suda BiH broj U-1172/07 od 21. siječnja 2008. godine i Rješenje Ministarstva broj UP-1-08/1-41-1-216-2/07 od 8. kolovoza 2007. godine, tvrdeći da su mu navedenim odlukama povrijeđena prava iz članka II/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 2. Europske konvencije, članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, članka 13. Europske konvencije i članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine, te članka 14. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda, kao i članka 1. Protokola broj 7 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda. Nadalje, Ustavni sud smatra kako se apelantov priziv da mu je ugrožen život jer postoji stvarni rizik od smrtne kazne u slučaju povratka u Siriju izravno svodi na tvrdnju kako bi njegovo prisilno udaljavanje iz Bosne i Hercegovine u Siriju dovelo do povrede njegovoga prava da ne bude podvrgnut smrtnoj kazni iz članka 1. Protokola broj 13 Europske konvencije, te će biti ocijenjena na adekvatan način.

Pravo na pravično suđenje

52. Ustavni sud podsjeća kako se pravo stranca da ostane u određenoj zemlji, kao i u odnosu na pravo na stjecanje i/ili oduzimanje državljanstva iz prethodne apelacije, ubraja u djelokrug javno-pravnih ovlasti određene države koji je isključen iz djelokruga članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Takvo pravo, konkretno, u Bosni i Hercegovini je regulirano Zakonom o kretanju i boravku stranaca i azilu. Praksa Europskog suda za ljudska prava u Strazburu izričito se temelji na stanovištu da je odlučivanje o kretanju i boravku stranaca, a, analogno tome, i odluka o protjerivanju stranaca iz Bosne i Hercegovine isključiva nadležnost državnih tijela i da se ne može podvesti pod koncept «građanskih prava i obveza» zaštićen člankom 6. Europske konvencije.

53. Tako se, u odluci Europskog suda za ljudska prava *V.P. protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, kaže «[...] Povjerenstvo smatra kako postupak koji su provele javne vlasti s ciljem odlučivanja treba li strancu biti dopušten ostanak u zemlji, ili mu to treba biti uskraćeno, je diskrecijske, administrativne naravi i ne uključuje primjenu građanskih prava i obveza u smislu značenja članka 6. Europske konvencije. Povjerenstvo, dalje, utvrđuje kako se zahtjevi za odobrenje boravka ubrajaju u kategoriju postupaka kojima se ne utvrđuju građanska prava i obveze prema članku 6. Europske konvencije. Prema tome, Povjerenstvo mora odbaciti ovaj zahtjev kao *ratione materiae* inkompatibilan sa

odredbama Konvencije» (vidi presudu *VP protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, predstavka broj 13162/87 54 DR 211, str. 2). Ustavni sud smatra kako je navedena odluka primjenjiva u konkretnom slučaju, jer je u tijeku postupka pred tijelom uprave i pred Sudom BiH utvrđeno kako apelantov zahtjev za azilom nije utemeljen u smislu odredaba Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, kao i da su odluke kojima se njegov zahtjev odbija donesene na temelju diskrecijske ocjene tijela države i sukladno posebnom Zakonu o kretanju i boravku stranaca i azilu.

54. Prema tome, pravo stranca na ostanak u određenoj zemlji, prema stavovima Europskog suda, ubraja se u domenu javnog prava svake zemlje. Ako je određena zemlja uskratila takvo pravo stranoj osobi zbog razloga propisanih zakonom, to se smatra aktom države koji pripada njezinoj javno-pravnoj domeni i ne uživa zaštitu članka 6. Europske konvencije kao «građansko pravo ili obveza». Prema tome, mada takva odluka može imati određeni utjecaj na apelantova građanska prava i obveze, od države se ne zahtijeva u takvim slučajevima osiguravanje javnog saslušanja niti drugih zahtjeva iz članka 6. Europske konvencije (vidi presudu *Philip Burnett Franklin Agee protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, predstavka broj 7729/76 od 17. prosinca 1976. godine, DR 7, točka 28).

55. Iz navedenoga proizlazi kako članak 6. stavak 1. Europske konvencije niti u ovome postupku, kao i u postupku oduzimanja državljanstva apelantu, nije primjenjiv na konkretan slučaj. Budući članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine, i u ovome slučaju, ne pruža širi opseg zaštite od članka 6. Europske konvencije, slijedi kako su navodi apelacija u svezi povrede prava na pravično suđenje inkompatibilni *ratione materiae* Ustavu Bosne i Hercegovine.

Dopustivost u odnosu na ostala prava

56. Imajući u vidu meritorno ispitivanje odluka koje su pobijane apelacijom broj AP 306/08, predmet pobijanja je Presuda Suda BiH broj U-1172/07 od 21. siječnja 2008. godine, protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, pobijana je presuda donesena 21. siječnja 2008. godine, a apelacija je podnesena 28. siječnja 2008. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, glede navoda apelacije o povredi prava iz članka 1. Protokola broj 13 Europske konvencije, članka 13. Europske konvencije, članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije, te članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije, ovaj dio apelacije ispunjava uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očevidno (*prima facie*) neutemeljena,

niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojega apelacija nije dopustiva u odnosu na ta pitanja.

57. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud ustvrdio kako predmetna apelacija u odnosu na ta pitanja ispunjava uvjete glede dopustivosti.

58. U odnosu na drugi dio apelacije AP 306/08, koji se odnosi na povredu apelantovih ustavnih prava iz članka II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i članka 14. Europske konvencije, kao i članka 1. Protokola broj 7, Ustavni sud primjećuje kako apelant nije posebice obrazložio kršenje ovih prava, ili je to učinio samo paušalno.

59. Ustavni sud podsjeća kako je apelacija očividno neutemeljena ukoliko joj manjkaju *prima facie* dokazi koji sa dostatnom razvidnošću pokazuju kako je navedena povreda ljudskih prava i sloboda moguća (vidi već spomenutu odluku, Europski sud, *Vanek protiv Slovačke*, presuda od 31. svibnja 2005. godine, aplikacija broj 53363/99, i Odluku Ustavnog suda broj AP 156/05 od 18. svibnja 2005. godine), te ako činjenice na koje se odnosi apelacija očividno ne predstavljaju kršenje prava koje apelant navodi, tj. ako apelant nema opravdan zahtjev. Ustavni sud smatra kako ne postoje dokazi da su odluke koje se odnose na apelanta rezultat diskriminacije koja je oprečna Ustavu. Odluke kojima se odbacuje apelantov zahtjev za azilom i kojima mu se nalaže napuštanje zemlje utemeljene su na zaključku kako nije ispunio uvjete za stjecanje izbjegličkog statusa iz Konvencije o izbjeglicama i kako predstavlja prijetnju sigurnosti Bosne i Hercegovine. Ustavnom sudu nisu podastrti nikakvi dokazi koji navode na zaključak kako su apelantu uskraćena proceduralna prava iz članka 1. Protokola broj 7 uz Europsku konvenciju za strance kojima se prijeti prisilnim udaljavanjem iz zemlje. Ustavnom sudu također nisu podastrti dokazi kako bi odluke bile drukčije da je apelant netko tko ima sličan historijat, ali je druge nacionalnosti ili religije.

60. Dakle, u svezi navoda apelacije u odnosu na navedena ustavna prava, Ustavni sud opaža kako se pobijanim odlukama ni na koji način ne dira u navedena apelantova prava, te kako apelant, u isto vrijeme, nije dostavio bilo kakav dokaz koji bi mogao pokazati da doista postoji povreda ustavnih prava na koja se poziva, niti to proizlazi iz informacija i dokumenata podastrtih Ustavnom sudu. Ustavni sud smatra kako su apelantovi navodi o diskriminaciji, povredi prava na život, učinkovit pravni lijek i pravo stranca koji zakonito boravi na teritoriju države da se ne može iz nje protjerati paušalni, a eventualna proizvoljnost i diskriminirajuća primjena zakona nije očevidna. Stoga, Ustavni sud smatra

kako apelant nema «opravdan zahtjev» u svezi kršenja navedenih prava, te kako su ovi navodi očevidno (*prima facie*) neutemeljeni.

**Dopustivost u odnosu na apelacije broj AP 660/08 i AP 1254/08
(zahtjev za dozvolu privremenog boravka)**

61. Apelant je predmetnim apelacijama osporio Rješenje Suda BiH broj U-1141/07 od 21. siječnja 2008. godine i Presudu Suda BiH broj Uvl-03/08 od 14. ožujka 2008. godine, kojima je odbačena tužba protiv konačnoga rješenja Ministarstva kojim je odbijen apelantov zahtjev za privremenim boravkom u Bosni i Hercegovini, te kojim je odbijen zahtjev za preispitivanjem rješenja kojim je ova tužba odbačena. Apelant smatra kako mu je navedenim odlukama povrijeđeno pravo iz članka II/3.(a) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 2. Europske konvencije, članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije, kao i pravo iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije. Pored toga, apelant u obje apelacije navodi kako je Sud BiH u ovim slučajevima počinio i povredu članka 9. Zakona o upravnim sporovima BiH, članka 35. stavak 1. točka d) istoga zakona u svezi članka 60. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, zbog čega smatra kako su pobijane odluke nezakonite. Naime, apelant navodi kako člankom 35. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu nije zabranjeno pokretanje upravnoga spora protiv upravnoga akta Ministarstva i kako ne postoji odredba u zakonu na koju se sud pozvao.

62. Razmatrajući navedene apelacije Ustavni je sud konstatirao kako je meritorno pitanje o kojem je rješavano pobijanim odlukama pravo apelanta da mu se odobri privremeni boravak na teritoriju Bosne i Hercegovine. Odlučujući o navedenom pitanju, prvostupanjsko je tijelo donijelo Rješenje broj 19.4.1-UP-1-1-498/07 od 18. svibnja 2007. godine kojim je odbilo apelantov zahtjev, dok je Rješenjem Ministarstva broj UP-2-07-07-2-69/07 od 27. srpnja 2007. godine odbijen priziv protiv odluke prvostupanjskoga tijela. Naime, Ministarstvo je rješenje utemeljilo na članku 41. stavak 1. toč. d) i f) Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, te članku 39. Pravilnika o uvjetima i procedurama ulaska i boravka stranaca, nalazeći kako je prvostupanjsko tijelo na temelju dokaza koji proizlaze iz evidencija i operativnih saznanja sa kojima raspolažu navedena tijela potpuno i pravilno utvrdilo činjenično stanje i pravilno primijenilo materijalni propis, te donijelo na zakonu utemeljenu odluku. Navedeno rješenje Ministarstva je konačno u upravnome postupku budući izričitom odredbom Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu nije propisano da je protiv njega dopušten priziv niti da se može pokrenuti upravni spor. Dakle, obzirom na činjenicu da se u konkretnome predmetu radi o pitanju javnopravnoga karaktera za

kojega država zadržava pravo riješiti ga na diskrecijski način, Bosna i Hercegovina je relevantnim odredbama Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu isključila iz primjene garancije pravičnoga suđenja iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

63. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud mora, prije svega, utvrditi koja je konačna odluka, tj. je li apelant iscrpio sve učinkovite pravne lijekove i je li podnio apelaciju u roku od 60 dana, kako je to predviđeno člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda.

64. Ustavni sud podsjeća kako pravilo iscrpljivanja pravnih lijekova zahtijeva da apelant dođe do konačne odluke. Konačna odluka predstavlja odgovor na zadnji pravni lijek, koji je učinkovit i adekvatan za meritorno ispitivanje nižestupanjske odluke kako u činjeničnom tako i u pravnom pogledu. Odluka kojom je učinkovit pravni lijek odbačen zbog toga što apelant nije ispoštovao formalne zahtjeve pravnoga lijeka (rok, plaćanje taksi, forma ili ispunjenje zakonskih uvjeta i sl.), ne može se smatrati konačnom. S druge strane, korištenje neučinkovitoga pravnog lijeka ne prekida rok od 60 dana za podnošenje apelacije Ustavnom sudu (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 12/01* od 5. svibnja 2001. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 20/02).

65. Iz navoda apelacije i priloženih dokumenata proističe kako je apelant protiv Ministarstva, radi poništenja konačnoga Rješenja broj UP-2-07-07-2-69/07 od 27. srpnja 2007. godine, podnio tužbu Sudu BiH u upravnome sporu, ali je ona Rješenjem Suda BiH broj U-1141/07 od 21. siječnja 2008. godine odbačena kao nedopuštena.

66. Ustavni sud smatra kako odlukom Suda BiH o ovome pitanju nije uzeto u obzir relevantno zakonodavstvo. Opće načelo iz članka 8. Zakona o upravnim sporovima BiH («Službeni glasnik BiH» broj 19/02) dopušta upravni spor kao pravni lijek za konačne upravne akte kojima mjerodavna institucija rješava o izvjesnome pravu ili obvezi građanina ili pravne osobe u nekoj upravnoj stvari. Članak 10. razvidno navodi kako se upravni spor ne može voditi gdje postoji alternativni način dobivanja sudbene zaštite, ili kada se administrativna (za razliku od ustavne) odluka tim pitanjem nije adekvatno bavila. Međutim, u odnosu na administrativne odluke, upravni je spor odgovarajući konačni pravni lijek, osim ako nije izričito isključen drugim zakonom. Oprečno stavu Suda BiH, Zakonom o kretanju i boravku stranaca i azilu («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 29/03 od 6. listopada 2003. godine) procedura upravnoga spora nije isključena u okolnostima ovoga predmeta. Članak 44. ovoga Zakona isključuje mogućnost podnošenja priziva protiv rješenja Ministarstva kojim se odbija odobrenje privremenoga boravka u BiH iz humanitarnih razloga. Međutim, apelantov zahtjev se ne odnosi na humanitarne

razloge. On tvrdi kako bi njegovo prisilno udaljavanje iz BiH dovelo do povrede njegovih ustavnih prava u BiH, a ne da bi dovelo do povrede humanitarnoga prava, koje se umjesto toga bavi položajem izbjeglica, zaštitom civila i drugih u razdoblju rata, te drugim sličnim pitanjima. Stoga je ovaj dio odluke Suda BiH utemeljen na pravnoj pogreški, zbog koje je apelantu pobijan pravni postupak na koji je imao pravo. Kako je Sud BiH pogriješio zaključivši da je pokretanje upravnoga spora bilo nedopustivo, slijedi da se upravni spor mora smatrati učinkovitim pravnim lijekom kod donošenja odluke o tome je li apelacija Ustavnom sudu podnesena pravodobno i je li apelant imao pravo na preispitivanje pogrešne odluke Suda BiH.

67. Zbog toga, budući da se tužba u upravnome sporu o ovome pravnom pitanju i apelantov zahtjev za preispitivanjem sudbene odluke moraju smatrati učinkovitim pravnim lijekovima u smislu članka 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, proizlazi kako je Rješenje Suda BiH br. U 1141/07 od 21. siječnja 2008. godine konačna meritorna odluka u predmetu AP 660/08, te kako je Presuda Suda BiH br. Uvl-03/08 od 14. ožujka 2008. godine konačna meritorna odluka u predmetu AP 1254/08, kojima je odbaćena tužba protiv konačnoga rješenja Ministarstva kojim se odbija apelantov zahtjev za privremenim boravkom u Bosni i Hercegovini i kojim se odbija zahtjev za preispitivanjem rješenja kojim se odbacuje tužba. Apelacija je u predmetu broj AP 660/08 podnesena 3. ožujka 2008. godine, dok je apelacija AP 1254/08 podnesena 28. travnja 2008. godine. Iz ovoga proizlazi da je apelant podnio obje apelacije u roku za podnošenje apelacije, kako je to predviđeno člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Ne postoje drugi formalni razlozi zbog kojih bi se apelacije smatrale nedopustivima. Ustavni sud stoga zaključuje kako su predmetne apelacije dopustive.

VII. Meritum

Oduzimanje državljanstva

Pravo da nitko ne može proizvoljno biti lišen državljanstva

68. Kako je navedeno u prethodnim staccima, apelacija pokreće pitanje u odnosu na pravo navedeno u prvoj rečenici članka I/7.(b) Ustava Bosne i Hercegovine da nijedna osoba ne može proizvoljno biti lišena državljanstva. Postoji više načina na koji ova odluka može biti proizvoljna. Ustavni sud ih ovdje neće posebice navoditi. Do jedne vrste proizvoljnosti dolazi kada donositelj odluke uzme u obzir irelevantna pitanja, ili kada ne uzme u razmatranje pitanja od važnosti, ili kada pak djeluje na način koji je u cijelosti bez racionalnog ili objektivnog opravdanja, ili donese odluku koja nanosi neku vrstu štete

osobi koja je predmetom odluke tako da je neproporcionalna legitimnom cilju kojemu donositelj odluke teži, ili je odluka donesena u sasvim neadekvatnu svrhu. Svrha odluke kojom se apelant lišava državljanstva Bosne i Hercegovine nije bila razvidno utvrđena. Razvidno je da je razlog Državnoga povjerenstva za donošenje odluke bio zaključak kako je apelant dobio državljanstvo na temelju neistinitih izjava. Ovo zadovoljava jedan od uvjeta za ukidanje državljanstva, ali ukidanje još uvijek može biti proizvoljno ako je donositelj odluke motiviran željom za postizanjem neadekvatnog ili nekoga skrivenoga cilja, tj. cilja koji nije dopušten prema zakonu kojim se dopušta oduzimanje državljanstva, a posljedica toga je nametanje neproporcionalnoga i nepotrebno velikoga tereta na apelanta. Kada je odluka o oduzimanju državljanstva nekoj osobi predmet preispitivanja ili apelacije, zadaća tijela koje vrši preispitivanje ili prizivnoga tijela jeste odlučivanje ne samo o tomu jesu li ispunjeni uvjeti iz relevantnoga zakona nego i zadovoljavaju li okolnosti u kojima je vršena ta nadležnost zahtjeve neproizvoljnosti i nediskriminacije iz članka I/7.(b) Ustava Bosne i Hercegovine. U ovome predmetu nije razvidno je li se Sud BiH bavio ovim pitanjem. Ustavni sud mora stoga donijeti svoj sud. Iako Ustavni sud smatra da proces odlučivanja nije bio savršen, što dovodi do dvojbe kako je odluka donesena iz nekih skrivenih motiva, zbog trenutačnoga stanja dokaza, a osobito dokaza kako je apelant bio svjestan da je državljanstvo dobio na neodgovarajući način, Ustavnom sudu je nemoguće zaključiti kako je odluka o ukidanju državljanstva bila proizvoljna i neustavna. Osnova za pobijanje prema članku I/7.(b) Ustava Bosne i Hercegovine nije utvrđena, te se apelacija mora odbiti kao neutemeljena.

Odbijanje azila i naredba o deportaciji

Pravo osobe da ne bude podvrgnuta mučenju niti nečovječnom ili ponižavajućem postupanju ili kazni

69. Članak II/3. Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog članka, što uključuje:

(...)

(b) Pravo osobe da ne bude podvrgnuta mučenju niti nečovječnom ili ponižavajućem tretmanu ili kazni.

(f) Pravo na privatni i obiteljski život, dom i prepisku.

Zabrana mučenja, nečovječnoga i ponižavajućeg postupanja

70. Apelant navodi kako povredu članka 3. Europske konvencije vidi u tome što, ukoliko bude primoran napustiti Bosnu i Hercegovinu i bude izručen u svoju matičnu zemlju, postoji stvarni rizik da bude suočen sa torturom i nehumanim i ponižavajućim postupanjem ili kažnjavanjem što je bio član i aktivista organizacije «Muslimansko bratstvo» i što je sudjelovao na demonstracijama 1980. godine u Siriji. Međutim, apelant u prilog toj tvrdnji ne nudi nikakve dokaze, već se poziva na predmet *Chahal protiv Ujedinjenog Kraljevstva* i predmet *N. protiv Finske*, koji su vođeni pred Europskim sudom za ljudska prava.

71. Međutim, Ustavni sud smatra da je u konkretnom slučaju apelantovo pozivanje na navedene predmete koji su vođeni pred Europskim sudom irelevantno. Naime, u predmetu *Chahal protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, radilo se o postupku ekstradicije [...]. Tom prigodom je Europski sud ustvrdio kako bi odluka o izručenju podnositelja predstavke, ukoliko bude izvršena, dovela do kršenja članka 3. Europske konvencije, odnosno do [...] izvršenja smrtne kazne» sa kojom bi podnositelj prijave bio suočen.

72. Ustavni sud ukazuje i na predmet *Saadi protiv Italije*, predstavka broj 37201/06 (presuda od 28. veljače 2008. godine), u kojem je Europski sud razmatrao predstavku podnositelja, koji je državljanin Tunisa i koji je podnio zahtjev za azil u Italiji, a bio je osumnjičen za umiješanost u rad sa terorističkim organizacijama, osuđivan je za razne prekršaje u Italiji kao i, u izočnosti, u Tunisu. Donesena je naredba o deportiranju iz Italije u Tunis. Međunarodne organizacije za zaštitu ljudskih prava su objavile dokaze kako je u Tunisu zabilježen rekordan broj slučajeva ozbiljnoga zlostavljanja/lošeg postupanja prema muslimanima, te negiranja prava na pravičan postupak. Talijanske su vlasti razmijenile diplomatske *notes verbales* sa vlastima Tunisa, u kojima se navodi kako iz zakona države proizlaze obveze primjenjivanja ugovora za zaštitu ljudskih prava čiji je i ona član. Podnositelj predstavke je naveo kako bi njegovo deportiranje u Tunis dovelo do kršenja obveza Italije koje proizlaze iz članka 3. Europske konvencije. Nalazeći kako se osuda za terorizam podnositelja predstavke odnosila na djela počinjena u Tunisu, Europski je sud ocijenio kako postoji stvarni rizik od podvrgavanja podnositelja predstavke postupanju koje je oprečno članku 3. Europske konvencije, te je zauzeo pravni stav kako bi deportacija podnositelja predstavke u Tunis predstavljala povredu članka 3. Europske konvencije.

73. Međutim, Ustavni je sud mišljenja da navedeni slučajevi koje je razmatrao Europski sud nisu primjenjivi u konkretnome slučaju. Naime, Ustavni sud podsjeća kako je Ministarstvo u tijeku postupka pribavilo izvješća iz Sirije iz kojih proizlazi da apelant nije

bio član niti aktivista zabranjene organizacije «Muslimansko bratstvo» niti bilo koje druge terorističke organizacije, što je i sâm apelant potvrdio vlastitim priznanjem u postupku. Također, ni vlasti Sirije nisu pokrenule bilo kakav postupak protiv apelanta. Dakle, budući iz ovih izvješća ne proizlazi da je protiv apelanta pokrenut ili vođen kazneni postupak zbog članstva u terorističkoj organizaciji ili izvršenja kaznenoga djela, proizlazi da u slučaju apelantove deportacije ne postoji stvarni rizik da bude podvrgnut postupcima koji su oprečni članku 3. Europske konvencije. Stoga, navedeni slučajevi u svom činjeničnom a i pravnom dijelu nisu identični, pa ni slični, apelantovoj pravnoj poziciji.

74. No ipak, iz presude Europskog suda za ljudska prava u predmetu *Saadi protiv Italije*, razvidno je da sudovi «moraju ispitati sve predvidive posljedice vraćanja [apelanta] natrag u zemlju koja ga prima imajući na umu opću situaciju i njegove osobne okolnosti» (stavak 130, pozivajući se na predmet *Vilvarajah protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 30. listopada 1991. godine, Europski sud za ljudska prava, serija A, broj 215, stavak 108). Uz korištenje svih pouzdanih dokaza, ovo obuhvata ocjenjivanje situacije u zemlji koja ga prima i razmatranje apelantovoga položaja koji se može predvidjeti u tim okolnostima (stavak 131. presude *Saadi*). Ako apelant tvrdi kako je «član skupine koja je sustavno izložena zlostavljanju... zaštita koju pruža članak 3. Konvencije stupa na scenu kada podnositelj predstavke utvrdi, ako je potrebno na temelju izvora (kao što su ugledne međunarodne organizacije i vladini izvori), kako postoje ozbiljni razlozi za vjerovanje da postoji spomenuta praksa i njegova ili njezina pripadnost spomenutoj skupini» (stavak 132. presude *Saadi*). U konkretnom predmetu, Ministarstvo je razvidno priznalo kako postoje prakse kao što su torture osumnjičenih i prisilnih lažnih priznanja u zemlji koja ga prima. Pitanje je, stoga, postoje li ozbiljni razlozi da se vjeruje kako je apelant član skupine koja je izložena riziku od takvoga postupanja. Iz dokumentacije spisa predmeta, a posebice iz navoda pobijanoga konačnog rješenja Ministarstva od 27. srpnja 2007. godine, proizlazi kako je apelant u više navrata nakon okončanja rata u Bosni i Hercegovini boravio u svojoj matičnoj zemlji Siriji. Izgleda da apelant prigodom posjeta svojoj matičnoj zemlji nije imao problema sa tamošnjim vlastima zbog svoga sudjelovanja u ratu u Bosni i Hercegovini, nije bio proganjan, zatvaran, niti je protiv njega otvoren kazneni postupak ili poduzimana bila koja represivna mjera. Imajući sve ovo u vidu, Ustavni sud smatra da ne postoje dostatno jaki razlozi za vjerovanje kako bi u slučaju deportacije apelanta u zemlju svoga podrijetla on bio podvrgnut torturi, neljudskom ili ponižavajućem postupku ili kažnjavanju.

75. Prema tome, Ustavni sud zaključuje kako donošenjem pobijanih odluka Ministarstva i Suda BiH nije došlo do kršenja članka II/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 3. Europske konvencije, te su apelacije po ovim osnovama neutemeljene.

Pravo na poštivanje privatnoga i obiteljskog života

76. Članak 8. Europske konvencije glasi:

1. Svatko ima pravo na poštivanje svog privatnoga i obiteljskog života, doma i prepiske.

2. Javna vlast se ne miješa u vršenje ovog prava osim ako je takvo miješanje predviđeno zakonom i ako je to neophodna mjera u demokratskom društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti, ekonomske dobrobiti zemlje, sprečavanja nereda ili sprečavanja zločina, radi zaštite zdravlja i morala, ili zaštite prava i sloboda drugih.

77. Ustavni sud prvo treba utvrditi ubrajaju li se apelantovi prizivani navodi u domenu «privatnoga i obiteljskog života» zaštićenoga člankom 8. Europske konvencije. Uopće, pojam «privatnoga života» je širok i ne može se definirati do kraja: «*Međutim, bilo bi isuviše restriktivno ograničiti taj pojam na 'unutarnji krug' u kojemu pojedinac može živjeti svoj osobni život onako kako želi i time ga potpuno isključiti iz vanjskoga svijeta koji nije obuhvaćen tim krugom. Poštivanje privatnoga života, također, mora do određene razine obuhvatiti pravo uspostave i razvijanja odnosa s drugim ljudskim bićima*» (vidi odluku Europskog suda za ljudska prava, *Niemietz protiv Njemačke*, presuda od 16. prosinca 1992. godine, serija A broj 251, točka 29).

78. Osim toga, Europski je sud objasnio sljedeća osnovna načela glede «obiteljskoga života»: «*Sud, slično tome, ne smatra da je zajednički život sine qua non obiteljskoga života roditelja i malodobne djece. Smatrao je da se odnos stvoren između supružnika u zakonitom i istinskom braku mora smatrati obiteljskim životom. Iz koncepta obitelji na kojemu je utemeljen članak 8. slijedi kako je dijete rođeno u takvoj zajednici ipso iure dio toga odnosa; tako, od trenutka rođenja djeteta i samom tom činjenicom između njega i njegovih roditelja postoji takva veza koja predstavlja obiteljski život čak i ako roditelji tada ne žive zajedno. Dakako, naknadni događaji mogu prekinuti tu vezu...*» (vidi Europski sud za ljudska prava, *Berrehab protiv Nizozemske*, presuda od 21. lipnja 1988. godine, serija A, broj 138, točka 21).

79. U konkretnom predmetu, u tijeku postupka povodom apelantovoga zahtjeva za odobravanjem azila utvrđeno je kako je apelant zasnovao bračnu zajednicu sa državljanicom Bosne i Hercegovine Zinaidom Softić 14. siječnja 1995. godine, i kako su tijekom trajanja braka stekli troje djece. Zaštita članka 8. Europske konvencije obuhvaća sve vrste *de facto* obiteljskih odnosa. Sasvim je nepotrebno da odnos bude utemeljen na pravnome aktu ili

statusu kao što je brak, iako je brak obično dovoljan za stjecanje obiteljskoga odnosa u svrhu članka 8. (osim ako su fiktivni, kao što su lažni brakovi u svrhu izbjegavanja propisa o imigraciji ili stjecanja državljanstva, a čak i takav brak se može pretvoriti u pravi obiteljski odnos ako strane održavaju *de facto* odnose nakon ceremonije, osobito ako imaju djecu). U konkretnom slučaju postojanje «obiteljskoga života» je uspostavljeno samim zaključenjem braka, a odluka kojom je apelantov zahtjev za azilom odbijen tiče se njegovoga «privatnog i obiteljskog života».

80. Drugo, Ustavni sud mora razmotriti je li odlukom kojom je odbijen apelantov zahtjev za azilom i zahtjev za odobrenjem privremenoga boravka, u kontekstu okolnosti konkretnoga predmeta, došlo do uplitanja u apelantov privatni i obiteljski život. U tome cilju, Ustavni sud pravi razliku između odbacivanja zahtjeva za azilom, koji sam po sebi ne predstavlja miješanje u odnose između apelanta i članova njegove obitelji, i zahtjeva da on napusti zemlju zajedno sa odbijanjem dozvole za privremeni boravak. Spomenute odluke mogu imati utjecaja na apelantova prava iz članka II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 8. Europske konvencije, jer nema razloga za pretpostavku kako bi apelantova supruga i djeca također pošli ili mogli poći sa njim u Siriju. Naime, imajući na umu da apelantova supruga i djeca nikad nisu živjeli u Siriji, nego su cijeli život živjeli u Bosni i Hercegovini, razvidno je kako bi prinudna selidba u Siriju predstavljala ozbiljno miješanje u njihovo pravo na poštivanje privatnoga života, a zahtijevanje od apelanta da ode u Siriju bez njih, bi predstavljalo ozbiljno miješanje u njihovo pravo na poštivanje obiteljskoga života, uključujući i njihovo pravo na uživanje društva i podrške apelanta. Ovo je relevantno jer bi neuzimanje njihovih prava u obzir bilo sasvim neprirodno, pošto su ta prava u izravnoj uzajamnoj vezi sa pravima apelanta iz članka II/3.(f) Ustava BiH i članka 8. Konvencije.

81. U predmetu *Boughanemi protiv Francuske* (presuda od 24. travnja 1996. godine) Europski je sud razmatrao priziv podnositelja predstavke, koji je rođen u Tunisu 1960. godine, a u Francusku je stigao 1986. godine i živio tamo sve do deportacije. Cijela se njegova obitelj, također, tu preselila i osam do desetero braće i sestara su tamo rođeni. On navodi kako je živio sa ženom francuske nacionalnosti, koja mu je rodila dijete koje je formalno priznao 5. travnja 1994. godine. Europski sud je zaključio kako je deportacija gosp. Boughanemija imala kao posljedicu njegovo razdvajanje od obitelji i djeteta, te, prema tome, može se smatrati miješanjem u ostvarivanje njegovoga prava garantiranoga člankom 8. Europske konvencije.

82. U konkretnome predmetu odbijen je apelantov zahtjev za azilom i zahtjev za odobrenjem privremenoga boravka, i on bi, prema tome, morao napustiti teritorij Bosne i Hercegovine. Apelant je zaključio brak sa državljankom Bosne i Hercegovine i u braku su stekli troje djece. Slijedeći pristup Europskog suda, Ustavni sud konstatira kako to predstavlja uplitanje u njegovo pravo na poštovanje privatnoga i obiteljskog života.

83. Stavak 2. članka 8. Europske konvencije predviđa da svako uplitanje tijela javne vlasti u uživanje prava na privatni i obiteljski život mora biti, između ostalog, «sukladno zakonu».

84. Rješenje Ministarstva od 8. kolovoza 2007. godine kojim se odbija apelantov zahtjev za azilom je utemeljeno na članku 76. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu. Rješenje se temelji na stavu da je razlog podnošenja zahtjeva za azil politički motiviran, obzirom na to da apelant svoj zahtjev za azilom temelji na određenome političkom mišljenju a da je ono predmetom progona u zemlji podrijetla. U svezi navoda zahtjeva za azilom kako je osnova apelantovoga progona njegovo sudjelovanje u demonstracijama protiv režima u Siriji 1981. ili 1982. godine i sudjelovanje u ratu u Bosni i Hercegovini, te njegova javna istupanja u medijima, u pobijanim se odlukama navodi kako se takvim podacima ne raspolaže, a da ni apelant nije dokazao kako ovi navodi u konkretnom slučaju dovode do progona u smislu Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu. Ministarstvo sigurnosti je prema službenoj dužnosti, a u smislu članka 35. stavak 1. točka d) u svezi članka 60. Zakona o kretanju i boravku stranaca i azilu, ispitalo postojanje uvjeta za dodjeljivanjem privremenoga boravka iz humanitarnih razloga, te našlo kako ne postoje razlozi za ovaj vid zaštite. Sud BiH je svojom presudom od 21. siječnja 2008. godine tužbu kojom je apelant pokrenuo upravni spor protiv navedenoga rješenja odbio u smislu članka 37. stavak 2. Zakona o upravnim sporovima BiH. Dakle, odluke o odbijanju apelantovoga zahtjeva za azilom i zahtjeva za privremenim boravkom su donesene sukladno važećim zakonima, koji su javno objavljeni u službenom glasilu, koji su razvidni i nedvosmisleni i kojima je propisano pod kojim uvjetima se strancu može odobriti azil i privremeni boravak u Bosni i Hercegovini.

85. Stavak 2. članka 8. Europske konvencije dalje predviđa kako svako uplitanje javnih tijela vlasti u uživanje prava na privatni i obiteljski život mora biti «nužno u demokratskome društvu u interesu nacionalne sigurnosti, javne sigurnosti ili ekonomske dobrobiti zemlje, radi sprečavanja nereda ili kriminala, zaštite zdravlja ili morala ili radi zaštite prava i sloboda drugih».

86. Pri odlučivanju je li uplitanje bilo «nužno u demokratskome društvu», «nužnost implicira da uplitanje odgovara žurnim društvenim potrebama i, osobito, da je razmjerno legitimnom cilju kojemu se teži» (vidi Europski sud za ljudska prava, *Berrehab protiv Nizozemske*, presuda od 21. lipnja 1988. godine, serija A, broj 138, točka 28). Prema tome, legitimni cilj kojemu se teži mora biti «uspoređen sa ozbiljnošću uplitanja u pravo podnositelja prijava na poštivanje njihovoga obiteljskog života» (*id.* u točki 29). Kroz cijeli tijek ovoga odlučivanja država ima slobodu odlučivanja (*idem*, točka 28).

87. Pri obradi pitanja roditeljskih prava u kontekstu politike imigracije i boravka, Europski je sud prihvatio da «Konvencija u načelu ne brani stranama potpisnicama reguliranje ulaska i duljinu ostanka stranaca» (*idem*, točka 28). Štoviše, funkcija Europskog suda nije donošenje presuda o samoj državnoj politici imigracije i boravka. Umjesto toga, Sud mora samo «ispitati uplitanja koja su predmetom priziva, a to mora raditi ne samo s pozicije imigracije i boravka već i uzimajući u obzir međusobne interese podnositelja prijava za nastavak njihovih veza» (*idem*, točka 29). Međutim, Ustavni sud se ne nalazi u istoj poziciji kao Europski sud za ljudska prava. Ustavni sud nije međunarodni tribunal koji mora priznati kako državne vlasti imaju pravo usvojiti politiku imigracije i boravka bez miješanja međunarodnih tijela. Ustavni je sud državna vlast Bosne i Hercegovine i stoga sa ostalim državnim tijelima dijeli odgovornost za razvijanje i primjenu takve politike imigracije i boravka sukladno zahtjevima Ustava Bosne i Hercegovine. Ovo daje Ustavnom sudu značajnu slobodu da osigura da su te politike implementirane sukladno Ustavu. Ipak, Ustavni sud nalazi da ni članak II/3.(f) Ustava BiH, niti članak 8. Europske konvencije, ne nameću državi opću obvezu poštovanja izbora bračnih parova u kojoj će zemlji boraviti u tijeku braka i odobravanja spajanja obitelji na svome teritoriju.

88. U predmetu *Boughanemi protiv Francuske*, u kojemu je država izdala nalog za deportaciju gosp. Boughanemija na temelju toga što je njegova nazočnost na teritoriju Francuske prijetnja javnome redu, Europski sud navodi kako se dužnost Suda sadrži u tome da utvrdi je li predmetna deportacija ostvarila pravični omjer između relevantnih interesa, tj. između prava podnositelja predstavke na njegov privatni i obiteljski život, s jedne strane, i sprečavanja nereda ili kriminala, s druge strane. Europski je sud opazio kako je podnositelj predstavke stigao u Francusku u dobi od osam godina, kako su njegovi roditelji i braća i sestre u Francuskoj, kako je živio sa Francuskinjom, kako su živjeli kao muž i supruga i kako je formalno priznao dijete koje je rođeno u toj vezi. Dalje, Europski sud opaža kako je gosp. Boughanemi zadržao tunisko državljanstvo, kako nije tvrdio da ne zna arapski, ili da je raskinuo veze sa svojom zemljom rođenja, ili da se tamo nije

vratio nakon deportacije. Europski sud pridaje osobitu važnost činjenici da je o deportaciji gosp. Boughanemija odlučeno nakon što je bio osuđen na ukupno skoro četiri godine zatvora, bez prava na uvjetni otpust, od čega su tri godine bile zbog kvalificiranoga oblika svodništva. Europski je sud zaključio «kako je deportacija podnositelja predstavke bila proporcionalna zakonitim ciljevima kojima se težilo. Prema tome, članak 8. Europske konvencije nije povrijeđen».

89. Prema tome, postavlja se pitanje je li odluka kojom se od apelanta zahtijeva napuštanje zemlje i kojom se odbija zahtjev za privremenim boravkom, bila proporcionalan odgovor na važnu društvenu potrebu da se teži jednom od zakonitih ciljeva iz članka 8. stavak 2. Europske konvencije. Praveći ovu ocjenu, Ustavni sud mora razmotriti sve relevantne okolnosti. Apelant je 1980/81. godine u Damasku upisao fakultet biologije, nakon toga je 1982. godine napustio državu Siriju, čiji je državljanin, kada je došao u Beograd gdje je upisao medicinski fakultet. U Beogradu je boravio četiri godine, da bi 1985. godine došao u Rijeku radi daljnjeg studiranja na medicinskom fakultetu. U tijeku 1986. godine posjetio je prvi put svoju državu, a potom 1989. godine, te tijekom 1991. ili 1992. godine i kod svih tih ulazaka u matičnu državu apelant nije imao bilo kakvih problema sa boravkom u njoj. U tijeku 1992. godine i konačno 1994. godine došao je u Bosnu i Hercegovinu radi sudjelovanja u Armiji RBiH. Apelant je 22. studenoga 1994. godine dobio državljanstvo Bosne i Hercegovine, a 14. lipnja 1995. godine je zaključio brak sa Zinaidom Softić, državljankom BiH. Rješenjem Državnoga povjerenstva broj UP-01-07-99-2/06 od 9. siječnja 2007. godine apelantu je oduzeto državljanstvo koje je stekao Rješenjem MUP RBiH broj 09/2-204-454/92 od 23. ožujka 1992. godine, i državljanstvo koje je stekao Rješenjem MUP RBiH broj 07/2-204-1384/94 od 22. studenoga 1994. godine, a Presudom Suda BiH broj U-129/07 od 5. travnja 2007. godine odbijena je njegova tužba podnesena protiv navedenog rješenja.

90. Kako bi se odredilo jesu li pobijane odluke kojima je odbijen apelantov zahtjev za azilom i na temelju kojih bi morao napustiti teritorij Bosne i Hercegovine kompatibilne sa poštivanjem prava na obiteljski život, mora se razmotriti opseg veza koje pojedinac ima u državi domaćinu i u državi prijema.

91. Ustavni sud primjećuje kako je apelant u Bosni i Hercegovini boravio za vrijeme oružanoga sukoba kao pripadnik Armije BiH od 1994. do 1995. godine, a da je 14. lipnja 1995. godine zaključio brak sa državljankom Bosne i Hercegovine sa kojom još uvijek živi. Državno povjerenstvo za reviziju odluka o naturaliziranju stranih državljana je na temelju provedenoga postupka utvrdilo da je apelant stekao državljanstvo RBiH prevarnim

ponašanjem odnosno skrivanjem relevantnih činjenica, pa je donijelo Rješenje broj UP-01-07-99-2/06 od 9. siječnja 2007. godine kojim je apelantu oduzelo državljanstvo Bosne i Hercegovine. Ustavni sud opaža kako se iz apelantovih navoda i priložene dokumentacije može ustanoviti da se apelant, nakon napuštanja Sirije, ponovno u tri navrata vraćao u zemlju podrijetla i da pri svakome povratku nije imao nikakvih problema sa vlastima, a što u suštini znači da nije prekinuo kontakte sa zemljom podrijetla i sa članovima porodice. Međutim, apelant danas nema svoju obitelj, a niti neke druge veze u Siriji, dok ih njegova supruga i djeca nikada nisu tamo ni imali. Obzirom da je u Bosni i Hercegovini živio sa očevitim odobrenjem državnih vlasti počevši od ranih 90-tih do 2007. godine, te da je osnovao obitelj sa ženom i djecom koji su rođeni ovdje i stoga državljani ove zemlje i nemaju nikakvih veza sa Sirijom, potrebno je iznimno snažno opravdanje kako bi se zahtijevalo od apelanta da napusti zemlju kad bi to ili razbilo obitelj, ili prisililo njegovu ženu i djecu da sve napuste i postanu stranci u tuđoj zemlji. Nadalje, mada je Ustavni sud, zbog nepostojanja dostatnih dokaza koji bi potvrdili kako postoji velika vjerojatnost da bi apelant bio podvrgnut lošem postupanju ili kazni u Sirijskoj Arapskoj Republici, odbio apelaciju koja se odnosila na navodnu povredu prava da nitko ne može biti podvrgnut torturi ili neljudskom ili ponižavajućem postupanju ili kazni, mogućnost takvoga postupanja ili kazne donekle ide u prilog apelantovoj tvrdnji utemeljenoj na članku II/3.(f) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 8. Europske konvencije.

92. Kako bi se utvrdila opravdanost, mora se dokazati da je miješanje proporcionalno legitimnom cilju. U dokumentima podastrim Ustavnom sudu spominju se dva moguća cilja. Prvo, Sud BiH je u svojoj presudi od 21. siječnja 2008. godine u predmetu U-1172/07 zauzeo stav da je «u slučaju prijetnje javnome redu i nacionalnoj sigurnosti nužno u demokratskome društvu da se organi vlasti miješaju u uživanje prava na privatni i obiteljski život u granicama zaštite interesa države. Ovo stoga što nacionalna sigurnost države ima prioritet u odnosu na privatni i obiteljski život pojedinca. Sud je zaključio kako u konkretnom slučaju nije povrijeđeno apelantovo pravo na obiteljski život iz članka 8. Europske konvencije...». Međutim, Ustavni sud primjećuje da mu nisu podastri dokazi da apelant predstavlja prijetnju nacionalnoj sigurnosti. Drugo, može se reći kako bi prisilno udaljevanje apelanta pomoglo državi da osigura odlazak vojnog osoblja koje ne potiče sa teritorija Bosne i Hercegovine, a u svrhu promoviranja cilja Aneksa I.A Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (Daytonski sporazum). Ovo bi se možda moglo podvesti pod pojam javnoga reda i mira (*ordre public*) koji bi bio legitimni cilj za miješanje u prava iz članka 8. Europske konvencije, iako sa ove vremenske distance, od vremena usvajanja Daytonskog sporazuma, njegov značaj i težina su mnogo manji nego

prije deset godina. Međutim, bilo bi neustavno težiti bilo kojem cilju koji bi za posljedicu imao da apelant bude žrtva povrede njegovih ustavnih prava, imajući u vidu da članak II/1. Ustava, koji također vodi podrijetlo iz aneksa (Aneks 4) Daytonskog sporazuma, zahtijeva od države i entiteta da «osiguraju najvišu razinu međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda». Glede mišljenja Suda BiH, čak i kada bi se moglo dokazati da je apelant predstavljao prijetnju nacionalnoj sigurnosti, nacionalna sigurnost nema automatski prednost u odnosu na prava iz članka 8. Europske konvencije. Mora se ocijeniti je li miješanje u pravo proporcionalno, uzimajući u obzir ozbiljnost i žurnost prijetnje i ozbiljnost posljedica po prava koje bi nastale prisilnim udaljavanjem apelanta iz zemlje. Isto se primjenjuje, *mutatis mutandis*, u kontekstu osiguravanja napuštanja stranog vojnog osoblja teritorija Bosne i Hercegovine. Slijedi da ni Ministarstvo sigurnosti azila, niti Sud BiH, nisu proveli takav test proporcionalnosti.

93. Ustavni sud stoga smatra da je učinak pobijanih odluka takav da dovodi do miješanja u apelantovo pravo na poštivanje privatnoga i obiteljskog života, a imajući na umu ozbiljnost takvog miješanja i njegov utjecaj kako na apelanta tako i na njegovu obitelj, opravdanja na koja se ukazuje u postupku do sada ne vode do zaključka kako je miješanje proporcionalno legitimnom cilju. Stoga slijedi da je pobijanim odlukama došlo do povrede apelantovih prava iz članka II/3.(f) Ustava BiH i članka 8. Europske konvencije. Međutim, Ustavni sud opaža kako način na koji se ovaj postupak našao pred Ustavnim sudom otežava, a možda i onemogućuje, donošenje odluke o tome je li miješanje opravdano. Naime, relevantne vlasti i Sud BiH nisu dali razloge za ocjenu dokaza kojima se utvrđuje moguće ustavno opravdanje za miješanje u ostvarivanje apelantovih prava. Također, oni nisu proveli istragu o osnovama za udaljavanje apelanta iz Bosne i Hercegovine. U slučaju kada udaljavanje može dovesti do povrede ustavnoga prava ili prava iz Europske konvencije, sudovi moraju pažljivo ocijeniti osnove za udaljavanje i razmotriti može li se miješanje u pravo opravdati u okolnostima predmeta. U slučaju kada dokazi dati zbog opravdavanja miješanja mogu utjecati na nacionalnu sigurnost, sudovi moraju utvrditi proceduru kojom će se osigurati ocjena dokaza tako da se apelantu dâ najbolja mogućnost da se suoči sa dokazima i da ih obori: vidi, *Chahal protiv Ujedinjenog Kraljevstva* (1996) 23, Europski sud za ljudska prava 413. Sud BiH nije proveo takvu istragu, tako da je Ustavnom sudu uskraćen dokaz na temelju kojega bi mogao ocijeniti je li miješanje u apelantovo ustavno pravo opravdano. Ustavni je sud stoga odlučio predmet vratiti Sudu BiH kako bi taj sud proveo adekvatnu istragu i došao do nužnih nalaza u svjetlu ove odluke.

94. Obzirom da Ustavni sud vraća Sudu BiH predmete u kojima se rješava o apelantovom zahtjevu za privremenim boravkom u BiH, bilo bi preuranjeno da Ustavni sud odluči o

apelaciji protiv tih rješenja. Ti dijelovi apelacije se stoga smatraju nedopustivim jer su u ovom trenutku preuranjeni.

Zabrana smrtne kazne

95. Članak 1. Protokola broj 13 Europske konvencije glasi: *Smrtna kazna se ukida. Nitko ne smije biti osuđen na takvu kaznu ili pogubljen.* Kao i članak 3. Europske konvencije, ovo dodjeljuje pravo koje je apsolutno i neotuđivo te bi, u načelu, odluka o prisilnome udaljavanju osobe iz Bosne i Hercegovine u zemlju u kojoj ta osoba može biti podvrgnuta smrtnoj kazni dovela do povrede prava te osobe i obveza zastupnika Bosne i Hercegovine prema Ustavu Bosne i Hercegovine. Međutim, u ovom predmetu, iz istih razloga datih u ovoj odluci, a u odnosu na članak II/3.(b) Ustava BiH i članak 3. Europske konvencije, dokazi ne upućuju na to da bi apelant bio podvrgnut smrtnoj kazni u slučaju njegovog deportiranja u Siriju. Ustavni sud stoga zaključuje kako je apelacija po ovome osnovu neutemeljena.

VIII. Zaključak

96. Na temelju članka 16. st. 2. i 4. točka 9, članka 61. st. 1, 2. i 3. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni je sud odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

97. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

Предмет број АП 1095/06

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација Ј.М. поднесена против
Допунског рјешења Кантоналног
суда у Мостару број Гж-565/05 од
28. марта 2006. године и Рјешења
Општинског суда у Коњицу број
I-22/05 од 4. марта 2005. године

Одлука од 14. октобра 2008. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија у предмету број **АП 1095/06**, рјешавајући апелацију **Ј.М.**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» бр. 60/05 и 64/08), у саставу:

Сеада Палаврић, председница

Миодраг Симовић, потпредседник

Валерија Галић, потпредседница

Мато Тадић, судија

Мирсад Ћеман, судија

на сједници одржаној 14. октобра 2008. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Ј.М.

Утврђује се повреда члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укидају се Допунско рјешење Кантоналног суда у Мостару број Гж-565/05 од 28. марта 2006. године и Рјешење Општинског суда у Коњицу број I-22/05 од 4. марта 2005. године.

Налаже се Општинском суду у Коњицу да по хитном поступку донесе нову одлуку, у складу са чланом II/3х) Устава Босне и Херцеговине и чланом 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Налаже се Општинском суду у Коњицу да у року од три мјесеца од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и

Херцеговине о предузетим мјерама с циљем извршења ове одлуке, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске и у «Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Ј.М. (у даљњем тексту: апеланткиња) из Јабланице поднијела је 8. априла 2006. године Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Допунског рјешења Кантоналног суда у Мостару (у даљњем тексту: Кантонални суд) број Гж-565/05 од 28. марта 2006. године и Рјешења Општинског суда у Коњицу (у даљњем тексту: Општински суд) број I-22/05 од 4. марта 2005. године. Апеланткиња је по позиву Уставног суда од 18. јуна 2008. године отклонила недостатке и допунила апелацију у погледу апелантове тачне ознаке.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Кантоналног суда и Општинског суда затражено је 21. маја 2007. године да доставе одговоре на апелацију, а 4. септембра 2008. године на допуњену апелацију.

3. Општински суд је одговор на апелацију доставио 1. јуна 2007. године, а Кантонални суд није доставио одговор.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговор на апелацију достављен је апеланткињи 25. августа 2008. године.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апеланткињиних навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на следећи начин:

6. Рјешењем Општинског суда број I-22/05 од 4. марта 2005. године, које је потврђено Допунским рјешењем Кантоналног суда број Гж-565/05 од 28. марта 2006. године, апеланткиња је у својству пуномоћника тражиоца извршења Е.Б. кажњена новчаном казном у износу од 100 КМ уз обавезу да наведену казну плати у року од 15 дана од дана правоснажности овог рјешења. У тачки 2 диспозитива Рјешења наведено је да у случају непоступања по ставу 1 диспозитива новчана казна се замјењује казном затвора, тако што ће се за сваких започетих 50 КМ рачунати један дан затвора. Образлажући Рјешење, Општински суд је навео да је у извршном поступку Рјешењем истог суда број I-22/05 од 4. марта 2005. године одбијен предлог за извршење који је сачинила апеланткиња у својству адвоката тражиоца извршења. Апеланткиња је против наведеног рјешења изјавила жалбу ком је у једном дијелу указала на погрешно утврђено чињенично стање и погрешну примјену материјалног права, а у другом дијелу својим наводима вријеђала првостепени суд и судију. Наиме, према мишљењу Општинског суда, истицање да је првостепена одлука «примјер непрофесионалног понашања судије», а посебно да је «судија поступио са пристрасношћу и предрасудама» и наводи да је суд «помогао послодавцу у реализовању незаконите одлуке», представљају вријеђање и грубо непоштивање суда због чега је тај суд, на основу члана 407 ст. 1 и 412 Закона о парничком поступку ФБиХ («Службене новине ФБиХ» број 53/03; у даљем тексту: ЗПП) у вези са чланом 21 став 1 Закона о извршном поступку, одлучио о апеланткињиним кажњавању.

7. Рјешавајући поводом апеланткињине жалбе против првостепеног рјешења којим је одбијен предлог за извршење, Кантонални суд је пропустио да одлучи о жалби на рјешење о кажњавању. Због тога је Кантонални суд накнадно, 28. марта 2006. године, донио Допунско рјешење број Гж-565/05 којим је жалбу одбио и првостепено рјешење у том дијелу потврдио. Према оцјени тог суда, апеланткиња је жалбом вријеђала суд и судију, што може да се сматра увредљивим и супротним уобичајеним нормама пристојног понашања.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

8. Апеланткиња наводи да јој је оспореним рјешењима повријеђено право на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљем тексту:

Европска конвенџија). Повреду наведеног права апелантџиња види у томе што је кажњена новчаном казном због изражавања сопственог мишљења о судској одлуци, које се ни на који начин не може да третира као вријеђање суда и судије. Наиме, казна је изречена због ријечи наведених у жалби: «непрофесионално понашање судије», «поступање с пристрасношћу и предрасудама» и «помагање послодавцу у реализацији незаконите одлуке», што је, према апелантџињиним мишљењу, била логична посљедица због одбијања суда да спроведе предложено извршење. Становиште да у том дијелу Општински суд није поступио правилно и законито усвојио је и Кантонални суд усвајањем њене жалбе, укидањем оспореног рјешења и враћањем првостепеном суду на поновни поступак.

б) Одговор на апелацију

9. Општински суд у одговору на апелацију истакао је да нема мјеста апелацији чији је подносилац Е.Б. ког је апелантџиња у извршном поступку заступала. Одговор на допуњену апелацију Општински суд није дао.

V. Релевантни прописи

10. У **Закону о парничком поступку Федерације БиХ** («Службене новине Федерације ФБиХ» број 53/03) релевантне одредбе гласе:

Члан 407 став 1

Новчаном казном од 100 до 1.000 конвертибилних марака суд ће казнити лице које у поднеску вријеђа суд, странку или другог учесника у поступку.

Члан 412

Ако лице које је новчано кажњено по одредбама овог закона не плати ту казну у одређеном року, она ће се замијенити затвором, чије трајање одмјерава суд сразмјерно висини изречене казне у складу са одредбама Кривичног закона, али који не може бити дужи од петнаест дана.

VI. Допустивост

11. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херџеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херџеговини.

12. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку ког је користио.

13. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Допунско рјешење Кантоналног суда број Гж-565/05 од 28. марта 2006. године против ког нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Затим, оспорено рјешење апеланткиња је примила 30. марта 2006. године, а апелација је поднесена 8. априла 2006. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

14. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштивости.

VII. Меритум

15. Апеланткиња оспорава рјешења о изрицању новчане казне због вријеђања суда, тврдећи да јој је на тај начин повријеђено право на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције.

Право на слободу изражавања

Члан II/3х) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2 овог члана, што укључује:

(...)

х) Слободу изражавања.

Члан 10 Европске конвенције гласи:

1. Свако има право на слободу изражавања. Ово право укључује слободу мишљења и слободу примања и преношења информација и идеја, без мијешања јавне

власти и без обзира на границе. Овај члан не спречава државе да захтијевају дозволе за рад од радио, телевизијских и филмских компанија.

2. *Остваривање ових слобода, будући да укључује обавезе и одговорности, може да подлијеже таквим формалностима, условима, ограничењима или санкцијама предвиђеним законом и које (су) неопходне у демократском друштву у интересу националне безбједности, територијалног интегритета или јавне безбједности, спречавања нереда или злочина, заштите здравља и морала, угледа или права других, спречавања ширења повјерљивих информација или у интересу очувања ауторитета и непристрасности суда.*

16. Конкретна апелација покреће питање да ли су редовни судови, у поступку који се односио на извршење правоснажне пресуде, оправдано изrekli новчану казну због вријећања суда примјењујући одредбе члана 407 став 1 ЗПП, односно да ли је у конкретном случају повријеђено апеланткињино право на слободу изражавања из члана 10 Европске конвенције.

17. Гледано са становишта судске праксе, Уставни суд сматра да је легислативна регулатива у вези са овим предметом, у суштини, кривична према својој природи. Њен јасан циљ је спречавање вријећања, клеветања и нарушавања угледа и дигнитета суда као институције и носилаца судијске функције, те личности учесника у судском поступку, као и кажњавање оних који учине такво дјело. Установљавање кривице у овом случају је, наводно, засновано на чињеници да је апеланткиња у писменом поднеску суду изрекла тврдње за које је суд оцијенио да вријећају личност носилаца судских функција за шта јој је изречена новчана казна. Узимајући у обзир све релевантне факторе, Уставни суд закључује да апеланткиња има право на укупну процедуралну заштиту коју гарантују Устав Босне и Херцеговине, Европска конвенција и позитивни прописи.

18. Основни приговор који апеланткиња износи у својој апелацији односи се на чињеницу да је поднесак који је доставила Општинском суду неосновано оцијењен као вријећање и грубо непоштивање суда, па јој је, према члану 407 став 1 ЗПП, изречена новчана казна. Из списка је видљиво да је Општински суд изрекао апеланткињи новчану казну од 100 КМ, оцијенивши да поднесак означен као жалба представља вријећање и грубо непоштивање суда. Међутим, изреком првостепеног рјешења није наведено због чега се апеланткиња кажњава, а у образложењу рјешења наведено је да апеланткињино истицање *«да оцјена првостепеног суда није резултат*

непознавања законских прописа, већ примјер непрофесионалног понашања судије, који је поступао са пристрасношћу и предрасудама, јер је поступајући на овакав начин директно помогао послодавцу да у цијелости изреализује своју незакониту одлуку о отказу» представља вријећање и грубо непоштивање суда. Кантонални суд, поводом одлучивања о жалби, није посебно преиспитивао апеланткињине наводе и квалификацију првостепеног суда да је ријеч о увреди, већ је прихватио аргументе првостепеног суда уз образложење «да се апеланткињини наводи изнесени у поднеску могу да сматрају увредљивим и супротним уобичајеним нормама пристојног понашања».

19. Уставни суд напомиње да пракса Европског суда налаже да се у сличним ситуацијама, при процјени усмених изјашњења и писмених поднесака странака, поступа крајње опрезно. Неопходно је да суд не испољава никакво субјективно, лично становиште, да не стаје ни на чију страну, да не прејудуцира ствар или да испољава своја лична предубјеђења. То је суштина захтјева за непристрасност судова и објективно и законито суђење. Лична непристрасност суда се претпоставља све док се другачије не докаже. С друге стране, суд мора бити објективно непристрасан у смислу да пружи довољно гаранција да ће у сваком погледу искључити било какву сумњу у своју непристрасност (види, *Sander против Уједињеног Краљевства*, број апелације 34129/96, тачка 22, CEDEX 2000-V, и *Piersack против Белгије*, одлука од 1. октобра 1982, серија А број 53, тачка 30).

20. Међутим, кад се узме у обзир све што је изнесено у апеланткињином поднеску, због ког јој је изречена новчана казна, евидентно је да је суд у конкретном случају занемарио апеланткињина уставна права, примјењујући одредбе ЗПП на чињенице које, према мишљењу Уставног суда, нису објективно утврђене. Уставни суд, наиме, примјећује да конкретни поступак карактерише чињеница да је суд који је осудио апеланткињу на новчану казну био исти суд који је, наводно, био вријеђан апеланткињиним поднеском. То је сасвим довољно да се изразе оправдане сумње у објективност и непристрасност суда које су објективно оправдане. Суд не може да има никакве личне интересе и разлоге при просуђивању конкретних чињеница, нити да оцјењује да ли су одређене ријечи и текст увредљиви ако се ти наводи и сâм текст тичу њега самог. Због тога, не може да се сматра довољно непристрасним и објективним суд који је у процјену увреде унио лична осјећања и евентуалну повријеђеност, као и схватање да је он лично погођен наводним вријећањем суда (види, Европски суд за људска права, *Курпиану против Кипра*, одлука од 27. јануара 2004. године, број захтјева 73797/01, тач. 31-35). Осим тога, очигледно је

да апеланткиња није имала прилике да пред другостепеним судом буде уопште саслушана у вези са околностима изречене казне у првостепеном поступку.

21. Дакле, став 2 члана 10 Европске конвенције захтијева да свако кршење права слободе изражавања мора бити «предвиђено законом». Разлог за то је да лице мора да има могућност да предвиди са основаном сигурношћу посљедице свог дејствовања. То представља заштиту од произвољности у наметању ограничења права слободе изражавања. Истим чланом је предвиђено да свако ограничавање права слободе изражавања буде «неопходно у демократском друштву» ради заштите одређених интереса. Ови интереси укључују, како је наведено у ставу 2 члана 10 Европске конвенције, и одржавање ауторитета и непристрасности судства. Према томе, чак и кад се ограничавањем права желе да заштите, на примјер, ауторитет и непристрасност судства, оно мора да се сведе на мјеру у којој је то неопходно у демократском друштву. То значи да ограничавање права не смије да прелази преко оног што се сматра неопходним да би се заштитио одређени интерес. Државни закон који би омогућио да се изрекну несразмјерно високе казне затвора или новчане казне за блажу критику судства суд, вјероватно, не би сматрао неопходном мјером у демократском друштву, те, стога, не би био дозвољен према ставу 2 члана 10 Европске конвенције. Суштински је важно да одређени циљ буде јасан, што значи да држава мора бити у стању јасно указати на разлог ометања права и на који начин је то ометање допринијело постизању циља, у конкретном случају заштити ауторитета и непристрасности судских органа.

22. Ово тумачење мора да размотри Уставни суд и утврди да ли је апеланткињино уставно право на слободу изражавања из члана II/3х) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције повријеђено. С обзиром на то да члан 10 Европске конвенције прихвата ограничења слободе изражавања да би се одржали достојанство и ауторитет суда, Уставни суд запажа да се апеланткињини наводи о изражавању сумње у непристрасност и непрофесионалност суда не могу да квалификују као вријеђање суда, јер су дати у границама толеранције које намеће демократско друштво (види, Уставни суд, необјављена одлука број *АП 840/06* од 25. јануара 2008. године). Наиме, Уставни суд је у наведеној одлуци већ разматрао исто правно питање, дајући одговоре у погледу нарушавања граница постављених ставом 2 члана 10 Европске конвенције, након чега је закључио да је повријеђено апелантово право на слободу изражавања тиме што су редовни судови апелантово изражавање сумње у непристрасност суда квалификовали као вријеђање суда и нарушавање његовог ауторитета изрицањем новчане казне.

23. У конкретном случају Уставни суд запажа да редовни судови нису у довољној мјери објективно анализирали садржину апеланткињиних навода, јер се језичком и правном анализом тешко може да утврди да конкретни текст, који изражава сумњу у непристрасност и непрофесионалност суда, заиста садржи наводе увредљиве садржине чији је циљ био да се наруши ауторитет суда. Позивање другостепеног суда да оспорено рјешење којим је предлог за извршење одбијен као неоснован укине и предмет врати првостепеном суду на поновни поступак, што је другостепени суд оцијенио основаним, уз изражавање сумње у непристрасност и непрофесионалност суда, не пружа довољно основа да се закључи да је апеланткиња конкретним текстом нарушила границе постављене ставом 2 члана 10 Европске конвенције или увриједила суд. Осим тога, изрицање новчане казне апеланткињи без могућности да буде саслушана, значи лишити је не само могућности да изнесе чињенице и доказе у своју корист него и повриједити заштићену слободу изражавања која јој је загарантована Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом. Стога, Уставни суд сматра да је у конкретном случају прекршено апеланткињино право на слободу изражавања из члана II/3x) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције.

VIII. Закључак

24. Апеланткињино право на слободу изражавања из члана II/3x) Устава Босне и Херцеговине и члана 10 Европске конвенције је повријеђено тиме што су редовни судови, изрицањем новчане казне, апеланткињино изражавање сумње у непристрасност и професионалност суда оквалификовали као вријеђање и грубо непоштивање суда, а да нису у довољној мјери објективно анализирали садржину спорног поднеска, нити су апеланткињи омогућили да буде саслушана прије изрицања казне.

25. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

26. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Сеада Палаврић

Predmet broj AP 1339/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Marijana Šimića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-370/05 od 21. februara 2006. godine

Odluka od 14. oktobra 2007. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija u predmetu broj **AP 1339/06**, rješavajući apelaciju **Marijana Šimića**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineje 1. i 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05 i 64/08), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Mato Tadić, sudija

Mirsad Ćeman, sudija

na sjednici održanoj 14. oktobra 2008. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Marijana Šimića.

Utvrđuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-370/05 od 21. februara 2006. godine.

Predmet se vraća Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine, koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da u roku od tri mjeseca od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Marijan Šimić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Bihaća kojeg zastupa Jasmina Koračić, advokatica iz Bihaća, podnio je 8. maja 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-370/05 od 21. februara 2006. godine. Apelaciju je dopunio 20. novembra 2007. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Općinskog suda u Bihaću, Kantonalnog suda u Bihaću, Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine i Kantonalnog pravobranilaštva Bihać zatraženo je 20. juna 2008. godine da dostave odgovor na apelaciju.

3. Odgovor na apelaciju dostavili su Općinski sud u Bihaću 25. juna, Kantonalni sud u Bihaću 15. jula, a Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine 4. jula 2008. godine.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Općinskog suda u Bihaću, Kantonalnog suda u Bihaću i Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine dostavljen je apelantu 8. septembra 2008. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

6. Apelant je bio dugogodišnji radnik Ministarstva unutrašnjih poslova, radeći u spornom periodu kao načelnik sektora policije. Ministarstvo unutrašnjih poslova, Centar službi bezbjednosti (u daljnjem tekstu: MUP CSB), Bihać, svojim Rješenjem broj 12-1627/93

od 5. oktobra 1993. godine, a na osnovu člana 124. Zakona o unutrašnjim poslovima («Službeni list SRBiH» br. 18/90, 14/92) i ovlaštenja ministra MUP-a R BiH broj 10-2292/93 od 30. augusta 1993. godine, privremeno je udaljilo apelanta iz «MUP-a R BiH CSB Bihać, od dana donošenja rješenja, a zbog nepoštivanja i neprovođenja zakona Republike Bosne i Hercegovine». U obrazloženju MUP navodi da je apelant, obavljajući poslove i zadatke u MUP-u, a ne poštujući i ne provodeći zakone R BiH, načinio težu povredu radne dužnosti, pa bi bilo štetno po interes službe da radnik i dalje ostane na poslovima i zadacima koje je obavljao. Apelant je protiv ovog rješenja od 29. novembra 1996. godine vodio spor koji je pravosnažno okončan, tako da je tužba protiv rješenja o udaljavanju sa službe odbačena kao neblagovremena (Rješenje Općinskog suda u Bihaću broj PR-58/97 od 16. juna 1997. godine).

7. MUP R BiH Sarajevo je 7. aprila 1994. godine donio Rješenje broj 09/4-120-4/322 kojim je apelantu pretao radni odnos po sili zakona sa 1. oktobrom 1993. godine. U obrazloženju ovog rješenja je navedeno da se apelant nije javljao na posao duže od pet uzastopnih radnih dana, od 1. oktobra 1993. godine, pa mu prestaje radni odnos u skladu sa članom 11. Zakona o državnoj upravi («Službeni list R BiH» br. 25/93 i 13/94). Prema stanju spisa, ovo rješenje nije nikada dostavljeno apelantu, već je MUP CSB Bihać 13. aprila 1994. godine stavio na oglasnu tablu «obavijest» da je za apelanta doneseno rješenje o prestanku radnog odnosa.

8. Apelant je 1. novembra 2000. godine protiv kantonalnog MUP-a Bihać pokrenuo parnični postupak radi utvrđenja radno-pravnog statusa kod tuženog, povrata na posao i naknade materijalne štete. U toku prvostepenog postupka (21. maja 2002. godine) apelantu je uručeno Rješenje o prestanku radnog odnosa broj 09/4-120-4/322, pa je precizirao svoj tužbeni zahtjev tako da je zahtijevao njegovo poništenje, kao nezakonitog, povrat na posao, te naknadu štete iz osnova izgubljenih plaća zbog nezakonitog prestanka radnog odnosa.

9. Prvostepenom Presudom Općinskog suda u Bihaću broj PR-1486/00 od 29. augusta 2002. godine, a koja je potvrđena Presudom Kantonalnog suda u Bihaću broj RSŽ-861/02 od 28. decembra 2004. godine, usvojena je apelantova tužba, poništeno kao nezakonito Rješenje MUP-a R BiH, Sarajevo, broj 09/4-120-4/322, od 7. aprila 1994. godine, te naložena isplata apelantu naknade materijalne štete iz osnova izgubljenih plaća (poblježe opisano u izreci prvostepene presude). Prvostepeni sud je, nakon provedenog postupka, naveo da se rješenje o prestanku radnog odnosa mora donijeti u pisanoj formi i dostaviti radniku, sa poukom o pravu na prigovor [član 78. Zakona o osnovnim pravima iz radnog

odnosa («Službeni list SFRJ» broj 60/89, te «Službeni list RBiH» broj 2/92) i član 1. Uredbe sa zakonskom snagom o radnim odnosima za vrijeme ratnog stanja ili u slučaju neposredne ratne opasnosti («Službeni list RBiH» broj 21/92)], što je tuženi propustio da učini. Nadalje, prvostepeni sud je naveo da apelant nije mogao kršiti obavezu dolaska na posao, s obzirom da je udaljen iz MUP-a RBiH CSB Bihać po osnovu Rješenja broj 12-1627/93, a zbog nepoštivanja i neprovođenja zakona Republike Bosne i Hercegovine, koje je, kako navodi prvostepeni sud, iako doneseno 5. oktobra 1993. godine, bilo na snazi već i ranije, tj. već 30. augusta 1993. godine, kada je ministar MUP-a ovlastio načelnika da udalji apelanta. Prvostepeni sud, također, navodi da u prilog tvrdnji da je rješenje bilo na snazi i 1. oktobra 1993. godine ide i činjenica da je apelant pokrenuo parnični postupak protiv ovog rješenja.

10. Protiv drugostepene presude tuženi je pokrenuo revizionni postupak pred Vrhovnim sudom Federacije Bosne i Hercegovine, koji je svojom Presudom broj Rev-370/05 od 21. februara 2006. godine uvažio izjavljenu reviziju, ukinuo nižestepene presude u dijelu koji se tiče poništenja kao nezakonitog Rješenja MUP-a RBiH, Sarajevo, broj 09/4-120-4/322, od 7. aprila 1994. godine, i u tom dijelu tužbu odbacio. U ostalom dijelu, koji se tiče troškova postupka, presude su potvrđene. U svom obrazloženju taj sud je naveo da se može smatrati da je pobijano rješenje dostavljeno apelantu, koji je propustio da protiv njega izjavi prigovor, zbog čega meritorno raspravljanje predmeta nije moguće. Sud je, prije svega, naveo da je, u vezi sa zasnivanjem i prestankom radnog odnosa policajaca, a po osnovu člana 82. Zakona o unutrašnjim poslovima («Službeni list SRBiH» broj 18/90, te «Službeni list RBiH» broj 14/92), u vrijeme donošenja pobijanog rješenja primjenjivan Zakon o državnoj upravi («Službeni list RBiH» broj 26/93). Prema odredbi člana 325. tog Zakona, za lice koje nije bilo raspoređeno duže od šest mjeseci smatralo se da mu je prestao radni odnos. U slučaju da je radnik nezadovoljan rješenjem o prestanku radnog odnosa imao je pravo, u skladu sa članom 333. st. 1. i 2. Zakona o državnoj upravi, podnijeti prigovor u roku od 15 dana, tj. pokrenuti parnični postupak u skladu sa odredbama člana 335. tog zakona. Također, Vrhovni sud je naveo «da je nesporna činjenica da je tuženi uručio tužitelju rješenje o udaljavanju sa posla počevši od 5. oktobra 1993. godine i da po toj odluci nakon isteka šest mjeseci nije pozvan na posao. U kontekstu tih nespornih činjenica po sili zakona (član 325. ZDU) prestao je radni odnos i odluka o tome je zapravo deklaratornog karaktera. Ovo iz razloga što je rješenje o prestanku tužiteljevog radnog odnosa akcesorno povezano sa rješenjem o udaljavanju sa posla, izvire iz njega i u cjelini dijeli njegovu pravnu sudbinu. Stoga, kod nesporne činjenice da je tužba koju je tužitelj podnio protiv odluke o udaljavanju odbačena pravomoćnim rješenjem [...] i kod utvrđene činjenice da je tužbeni aktom od 13. aprila 1994. godine na oglasnu tablu stavio obavijest

da je za tužitelja doneseno rješenje o prestanku radnog odnosa, što tužitelj nije doveo u pitanje, to okolnost da mu nije lično uručeno nema odlučno značenje za zaključak o opstojnosti radnog odnosa (deklaratorna odluka)». Nadalje, Vrhovni sud je zauzeo stav da su stavljanjem «obavijesti» o donošenju rješenja o prestanku radnog odnosa ispunjeni uvjeti o dostavljanju rješenja [član 96. stav 3. Zakona o općem upravnom postupku («Službeni list RBiH» broj 2/92)], te je apelant imao obavezu da iscrpi proceduru internog žalbenog postupka, što je on propustio da učini.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

11. Iz navoda apelacije i dopune apelacije proizlazi da apelant tvrdi da mu je pobijanom presudom povrijeđeno pravo na pravično suđenje zagarantirano članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Smatra da su prvostepeni i drugostepeni sud donijeli pravilne odluke, dok je Vrhovni sud arbitrarno primijenio relevantne zakonske odredbe i utvrdio činjenično stanje. Nadalje, apelant u dopuni apelacije smatra da je udaljen sa posla i da mu je prestao radni odnos zbog njegovog nacionalnog porijekla. Time tvrdi da je došlo do povrede prava na zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa članom 6. Evropske konvencije.

b) Odgovor na apelaciju

12. Općinski sud u Bihaću je u svom odgovoru od 25. juna 2008. godine naveo da ostaje pri razlozima koji su navedeni u Odluci drugostepenog suda broj RSŽ-861/02, od 28. decembra 2004. godine.

13. Kantonalni sud u Bihaću, u svom odgovoru od 15. jula 2008. godine, smatra da je prvostepeni sud donio zakonitu i pravilnu odluku.

14. Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine je, u svom odgovoru od 4. jula 2008. godine, naveo da je apelacija neosnovana.

V. Relevantni propisi

15. **Zakon o unutrašnjim poslovima** («Službeni list SRBiH» broj 18/90) u relevantnom dijelu glasi:

Član 124.

Radnik Republičkog sekretarijata udaljit će se privremeno sa poslova i zadataka koje vrši ili iz Republičkog sekretarijata i kada je protiv njega pokrenut krivični ili disciplinski postupak, ako se s obzirom na prirodu krivičnog djela, odnosno teže povrede radne dužnosti, okolnosti pod kojima su oni izvršeni i druge okolnosti, može osnovano zaključiti da bi bilo štetno po interes službe da radnik i dalje ostane na poslovima i zadacima koje obavlja, odnosno u Republičkom sekretarijatu.

Rješenje o mjeri privremenog udaljenja [...] donosi republički sekretar ili radnik koga on za to ovlasti.

16. Uredba sa zakonskom snagom o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjim poslovima («Službeni list SRBiH» broj 14/92) u relevantnom dijelu glasi:

Član 82.

Odredbe ove uredbe koje se odnose na pitanja zasnivanja i prestanka radnog odnosa [...] za vrijeme ratnog stanja i vanrednog stanja ne primjenjuju se.

17. Uredba sa zakonskom snagom o primjeni Zakona o državnoj upravi («Službeni list SRBiH» broj 25/93) u relevantnom dijelu glasi:

Član 1.

Zakon o državnoj upravi – Prečišćeni tekst [...] primjenjuje se za vrijeme ratnog stanja, ako ovom uredbom nije drukčije određeno.

[...]

Član 11.

Radniku prestaje radni odnos ako se stavio na stranu agresora i protiv Republike Bosne i Hercegovine ili ako je neopravdano izostao sa posla duže od pet radnih dana uzastopno.

VI. Dopustivost

VI.2. Dopustivost apelacije ratione materiae

18. Apelant je, prije nego mu je prestao radni odnos, obavljao funkciju načelnika sektora policije MUP-a RBiH, Bihać. U svojoj apelaciji tvrdi da je povrijeđeno pravo na pravično

suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije u radnom sporu koji je vodio. U vezi s primjenom navedenog prava na predmetni spor, Ustavni sud podsjeća da je Evropski sud za ljudska prava u predmetu *Vilho Eskelinen i dr. protiv Finske* (presuda od 19. aprila 2007. godine, broj aplikacije 63235/00, st. 42. do 62) preispitao svoju raniju praksu, te zaključio da je za isključivanje državnih službenika iz zaštite predviđene članom 6. stav 1. Evropske konvencije neophodno kumulativno ispunjenje dva uvjeta. «Prvo, država, u domaćem pravu, mora izričito isključiti pristup sudu za određenu poziciju ili kategoriju osoblja. Drugo, isključivanje mora biti opravdano i zasnovano na objektivnim razlozima interesa države» te da «ništa ne opravdava isključivanje običnih radnih sporova iz garancija na osnovu člana 6.– onih koji se odnose na plaću, nadoknadu drugih prava tog tipa – na osnovu posebne prirode odnosa između određenih državnih službenika i države. U stvari, postoji presumpcija da se član 6. primjenjuje» (stav 62). Ovakvu praksu je u cijelosti prihvatio i Ustavni sud (vidi Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 2231/06 od 23. i 24. novembra 2007. godine, st. 10-13).

19. Na osnovu navedenog, Ustavni sud smatra da je predmetna apelacija kompatibilna sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. Evropske konvencije *ratione materiae*.

VI.2. Ostali kriteriji dopustivosti apelacije

20. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

21. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

22. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-370/05 od 21. februara 2006. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 5. aprila 2006. godine, a apelacija je podnesena 8. maja 2006. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije

očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

23. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VI.3. Blagovremenost dopune apelacije od 20. novembra 2007. godine

24. Apelant je dopunio svoju apelaciju 20. novembra 2007. godine, proširujući svoj zahtjev i na zabranu diskriminacije iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije u vezi sa članom 6. Evropske konvencije.

25. Kao što je prethodno navedeno, u konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-370/05 od 21. februara 2006. godine, protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 5. aprila 2006. godine.

26. Član 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda kao uvjet dopustivosti apelacije propisuje obavezu da se apelacija podnese u roku od 60 dana od dana kada je apelant primio odluku o posljednjem efektivnom pravnom lijeku kojeg je koristio. Ovaj rok od 60 dana nužno se odnosi i na podnošenje dopune apelacije, te se samo izuzetno može prihvatiti dopuna apelacije podnesena van tog roka ukoliko se odnosi na nove pravne okolnosti koje su nastale nakon proteka navedenog roka. Mogućnost podnošenja dopune apelacije nikako se ne može tumačiti tako široko da se pod tim podrazumijeva pravo da apelanti mogu u odnosu na isto činjenično stanje i iste osporene odluke apelaciju dopunjavati sve vrijeme dok traje postupak povodom apelacije pred Ustavnim sudom, a van roka od 60 dana (vidi Ustavni sud, AP 1426/05 od 9. novembra 2007. godine, stav 49).

27. Imajući u vidu odredbu člana 16. stav 4. tačka 4. Pravila Ustavnog suda, prema kojoj će se apelacija odbaciti kao nedopuštena ukoliko apelant podnese apelaciju nakon proteka roka za podnošenje, Ustavni sud je odlučio da dopunu apelacije ne razmatra.

VII. Meritum

28. Apelant pobija Presudu Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-370/05 od 21. februara 2006. godine tvrdeći da je tom presudom povrijeđeno njegovo pravo iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. Evropske konvencije zbog arbitrarne primjene relevantnog prava i utvrđenog činjeničnog stanja.

29. Ustavni sud podsjeća da nije mjerodavan vršiti provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su redovni sudovi primijenili materijalno pravo, osim ukoliko odluke ovih sudova ne krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka redovnog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kada je primjena materijalnog prava bila očigledno proizvoljna, kada je relevantni propis sâm po sebi neustavan ili kada je došlo do povrede osnovnih procesnih prava (pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na efektivan pravni lijek i u drugim slučajevima), ili ukoliko utvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 29/02*, od 27. jula 2003. godine). S obzirom da apelant u ovom slučaju ukazuje upravo na proizvoljnost u utvrđivanju činjenica i primjeni zakonskih odredbi na tako utvrđene činjenice, što bi za posljedicu imalo kršenje njegovog ustavnog prava na pravično suđenje i prava na imovinu, Ustavni sud je mjerodavan ispitati pravilnost provedenog postupka u pogledu utvrđenih činjenica i primjene materijalnog prava u ovom slučaju.

a) Pravo na pravično suđenje

30. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

[...]

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

31. Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

32. Kada je u pitanju otkaz radnog odnosa za pripadnike MUP-a RBiH iz perioda relevantnog za ovu odluku, Ustavni sud uviđa da su na snazi bili različiti propisi. S jedne strane, bio je na snazi Zakon o državnoj upravi, koji je, kao *lex generalis*, regulirao pitanje funkcioniranja kompletne uprave. Taj zakon je bio na snazi i u spornom periodu (1993-1994) u onoj mjeri u kojoj nije bio u suprotnosti sa Uredbom sa zakonskom snagom o primjeni Zakona o državnoj upravi. Paralelno, kao *lex specialis*, važio je Zakon o unutrašnjim poslovima i Uredba sa zakonskom snagom o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjim poslovima, osim oblasti koje su navedene u članu 82. ove Uredbe (*inter*

alia, zasnivanje i prestanak radnog odnosa za vrijeme ratnog stanja i vanrednog stanja). Prema tome, na osnovu ovih zakona regulirano je pitanje zasnivanja i prestanka radnog odnosa, kao i pitanje disciplinske odgovornosti pripadnika MUP-a.

33. U konkretnom slučaju apelant je, u dva različita postupka, bio pogođen u svojoj pravnoj poziciji.

34. Prvi put na osnovu Rješenja broj 12-1627/93 od 5. oktobra 1993. godine, kada je MUP CSB, Bihać, na osnovu člana 124. Zakona o unutrašnjim poslovima, Uredbe sa zakonskom snagom o izmjenama i dopunama Zakona o unutrašnjim poslovima («Službeni list SRBiH» broj 14/92) i ovlaštenja ministra MUP-a RBiH broj 10-2292/93 od 30. augusta 1993. godine, privremeno udaljio apelanta iz MUP-a RBiH CSB Bihać. Ovo «privremeno udaljšavanje» je postalo pravosnažno, te se zakonitost nije mogla ispitivati (vidi tačku 6. ove Odluke). Usprkos tome, Ustavni sud napominje da je institut «privremenog udaljšavanja» (a) akcesorna mjera, jer se može izreći samo uz *krivični ili disciplinski postupak* koji se vodi protiv određene osobe, i (b) dopunska mjera, jer služi zaštiti *opravdanog interesa službe* (član 124. Zakona o unutrašnjim poslovima).

35. Drugi postupak, koji je vođen protiv apelanta a čija ustavnost je predmet i ovog slučaja, jeste prestanak radnog odnosa apelantu, na osnovu Rješenja MUP-a RBiH, Sarajevo, broj 09/4-120-4/322 od 7. aprila 1994. godine, sa 1. oktobrom 1993. godine. Razlog za otkaz radnog odnosa je, navodno, nejavljjanje apelanta na posao duže od pet dana.

36. Na osnovu uvida u spis, izvedenih dokaza i zakonske regulative koja je primjenjivana u relevantnom periodu, Ustavni sud zaključuje da ova dva postupka nisu povezana, kao što to zaključuje Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine (vidi tačku 10. ove Odluke). Naime, Ustavni sud ne može naći niti jedan dokaz u smislu da se «nepoštivanje i neprovođenje zakona RBiH», a što je bila osnova za apelantovo «privremeno udaljšavanje» sa posla, ogledalo u «nejavljjanju na posao», što je bila osnova za prestanak radnog odnosa. Samim tim, ova dva postupka se ne mogu povezivati u smislu da prvi postupak opravdava prestanak apelantovog radnog odnosa. Također, Ustavni sud smatra da se «udaljšenje s posla» kao mjera ne može smatrati kao istovremeno sticanje statusa «neraspoređenog radnika» u smislu člana 325. Zakona o državnoj upravi, koje se stiče isključivo na osnovu ispunjenja uvjeta iz člana 323. stav 1. (ukidanje pojedinih poslova i zadataka, smanjenje obima posla, vršenje koncentracije poslova i zadataka, modernizacija načina izvršavanja poslova, itd.). Ovakvo tumačenje nema bilo kakvo uporište u navedenim odredbama.

37. Međutim, posljedica postojanja pravosnažnog rješenja o «privremenom udaljenju» s posla je bitna za pitanje blagovremenosti apelantove tužbe za utvrđenje radno-pravnog statusa i isplate. Zakon o unutrašnjim poslovima u članu 124. ne propisuje do kada traje ili može trajati mjera privremenog udaljenja. Teleološkim tumačenjem odredbe tog člana Ustavni sud smatra da je ona povezana sa okončanjem *krivičnog ili disciplinskog postupka* koji je, prema zakonu, trebalo voditi protiv apelanta. Međutim, dok se ne donese drukčije rješenje, koje formalno ili faktički derogira privremeno udaljenje, privremeno udaljenje s posla formalnopravno stoji na snazi. Zašto je u predmetnom slučaju bitan ovaj zaključak?

38. Apelant nije nikada primio rješenje o prestanku radnog odnosa u skladu sa relevantnim odredbama Zakona o općem upravnom postupku [Uredba za zakonskom snagom o preuzimanju Zakona o općem upravnom postupku u Republici Bosni i Hercegovini («Službeni list RBiH» broj 2/92) u vezi sa članom 332. Zakona o državnoj upravi]. Naime, taj zakon u članu 81, u vezi sa članom 87, jasno propisuje obavezu organa da izvrši lično dostavljanje rješenja. Tek u slučaju nemogućnosti lične dostave, dostava se smatra izvršenom ukoliko se pismeno (a) dostavi organu općine, na čijoj teritoriji lice ima boravište, (b) a na vrata stana toga lica se stavi saopćenje gdje se pismeno nalazi (član 86). Konačno, Ustavni sud naglašava da Zakon o državnoj upravi nije poznavao institut «saznanja za povredu prava» kao što je to slučaj bio sa, naprimjer, u to vrijeme važećim članom 80. stav 2. Zakona o osnovnim pravima iz radnog odnosa («Službeni list SFRJ» br. 60/89 i 42/90, preuzet Uredbom sa zakonskom snagom o preuzimanju i primjeni saveznih zakona koji se u BiH primjenjuju kao republički zakon («Službeni list RBiH» broj 2/92), a što bi bilo relevantno, eventualno, za računanje rokova za pokretanje postupaka (u tom smislu, uporedi odluke Komisije za ljudska prava pri Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine i Ustavnog suda, CH/01/7228, *Drago Đurčić protiv Republike Srpske*, odluka o prihvatljivosti od 8. maja 2007. godine, tačka 15. i dalje; CH/01/7255 i CH/01/7280, *Mirsada Planinić protiv Republike Srpske*, odluka o prihvatljivosti od 5. juna 2007. godine, tačka 26. i dalje; CH/01/6694, *Kemal Supur protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, odluka o prihvatljivosti i brisanju od 26. juna 2007. godine, tačka 14. i dalje; AP 30/03 od 23. aprila 2004. godine).

39. Iz spisa predmeta proizlazi da apelant nije nikada mijenjao mjesto svoga boravišta. S druge strane, jasno je da opisana procedura dostave u konkretnom slučaju nije nikada ispoštovana. Štaviše, nadležni organi nisu ni pokušali da ispoštuju svoju obavezu. Istovremeno, pozivanje na «ratne okolnosti» je, po mišljenju Ustavnog suda, paušalno. Takvi propusti (ili okolnosti) se ne mogu staviti na teret apelantu, jer bi se u tom slučaju negirao i gubio značaj principa «pristupačnosti» pravnih akata, kao jednog od značajnih

elemenata principa pravne sigurnosti. Ustavni sud ponavlja da svaka osoba mora imati dostatan pristup svim pravnim aktima koji su odlučujući za njenu pravnu poziciju. Iz ovog razloga, ne može se prihvatiti mišljenje Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine da lično nedostavljanje nema uticaja na «opstojnost radnog odnosa» (vidi tačku 10. ove Odluke) ili da dostavljanje obavijesti na oglasnoj ploči organa (bez obavijesti na stanu) može zadovoljiti spomenuti princip pristupačnosti pravnih akata. Konačno, Ustavni sud naglašava da nepoštivanje zakonskih odredbi o dostavi rješenja ima za posljedicu da odluka nema pravno dejstvo među strankama, uključujući rok za korištenje pravnog lijeka (prigovor, žalba, itd.), dok kod konačnih odluka ne može da nastupi njihova formalna pravosnažnost.

40. Prema tome, u vrijeme podnošenja apelantove tužbe (1. novembar 2000. godine) zbog utvrđenja radno-pravnog statusa, apelant je imao saznanje samo o rješenju o privremenom udaljavanju, koje je formalnopravno bilo na snazi, jer rješenje o prestanku radnog odnosa, zbog nepoštivanja odredbi o dostavi iz Zakona o općem upravnom postupku u Republici Bosni i Hercegovini, nije imalo pravno dejstvo spram stranaka. Prema tome, postupak radi utvrđenja radno-pravnog statusa, a u vezi sa privremenim udaljenjem s posla, je bio sasvim opravdan i blagovremeno pokrenut.

41. Na osnovu do sada navedenog, Ustavni sud zaključuje: (a) da se u konkretnom slučaju postupak prestanka radnog odnosa ne može, u formalnom smislu, dovoditi u vezu sa postupkom privremenog udaljenja s posla niti kao sticanje statusa neraspoređenog radnika. Nadalje, (b) rješenje o prestanku radnog odnosa nije dostavljeno apelantu u skladu sa relevantnim odredbama Zakona o općem upravnom postupku sve do 2002. godine. Konačno, (c) apelantova tužba (1. novembar 2000. godine) radi utvrđenja radno-pravnog statusa se može smatrati blagovremenom. Ova tri zaključka se u potpunosti razlikuju od zaključaka Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, za koje Ustavni sud smatra da nemaju uporište u jezičkim granicama datih propisa, tj. da su proizvoljni. Ovi zaključci Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, za koje je Ustavni sud utvrdio da su arbitrarni, nisu mogli biti osnova za revizijsku presudu. Iz toga razloga, Ustavni sud smatra da je došlo do povrede prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

42. Ipak, Ustavni sud se neće dalje upuštati u pravnu ocjenu predmeta, dopustivosti i osnovanosti samog tužbenog zahtjeva radi poništenja rješenja o prestanku radnog odnosa i isplate. Ovo iz razloga što predmetni slučaj, uz poštivanje obrazloženja Ustavnog suda, zahtijeva daljnju pravnu analizu pozitivnopravnih propisa i, eventualno, utvrđivanje relevantnih činjenica za njihovu primjenu kako bi se došlo do konačne odluke u predmetu.

Drugim riječima, redovni sudovi i dalje imaju dovoljno prostora za sudsko odlučivanje bez obzira na zaključke Ustavnog suda iz ove odluke. Ustavni sud, s obzirom na supsidijarnost ustavnopravne zaštite (vidi Ustavni sud, Odluka AP 994/06 od 14. jula 2008. godine, tačka 71) i njegove nemogućnosti da djeluje kao «četvrta instanca» (vidi, Ustavni sud, Odluku broj *U 29/02* od 27. juna 2003. godine, «Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 31/03), u principu, nema tu nadležnost, a predmetni slučaj ne daje dovoljno osnove za meritorno odlučivanje (član 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda). Tu nadležnost imaju, prije svega, redovni sudovi. Prema tome, Ustavni sud smatra da se njegova zaštita mora ograničiti u predmetnom slučaju na utvrđivanje arbitrarnosti odlučjenja i obrazloženja revizijske presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine, ne prejudicirajući konačni ishod samog postupka.

43. S obzirom da sam postupak traje od 2000. godine, pri čemu se utvrđuje zakonitost prestanka radnog odnosa apelanta još iz 1994. godine, te uzimajući u obzir činjenicu da se radi o statusnim pitanjima od životnog značaja za svakog čovjeka, kao što je radni odnos, a koja su prioritetne prirode u smislu hitnosti odlučivanja (usporedi Ustavni sud, Odluka AP 406/07 od 3. aprila 2008. godine, tačka 38), Ustavni sud će vratiti predmet zadnjoj sudskoj instanci – Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine – na novi postupak i odlučivanje, uz obavezu poštivanja obrazloženja koje je dao Ustavni sud.

VIII. Zaključak

44. Arbitrarnim tumačenjem relevantnih materijalnih i procesnih zakona, koji se tiču pitanja dopustivosti tužbenog zahtjeva apelanta i pravâ apelanta iz radnog odnosa, Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine je povrijedio pravo apelanta na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

45. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

46. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

Predmet broj AP 2706/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Mirsada Omerbašića podnesena zbog nedonošenja odluke u razumnom roku u predmetu Osnovnog suda u Banjaluci broj Dn-1979/90

Odluka od 14. listopada 2008. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca u predmetu broj **AP 2706/06** rješavajući apelaciju **Mirsada Omerbašića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05 i 64/08), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Mato Tadić, sudac

Mirsad Ćeman, sudac

na sjednici održanoj 14. listopada 2008. godine je donio

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Mirsada Omerbašića.

Utvrđuje se povreda članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda u odnosu na pravo na donošenje odluke u razumnom roku.

Nalaže se Osnovnom sudu u Banjaluci da bez daljnjeg odgađanja donese odluku u predmetu Dn-1979/90, sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Osnovnom sudu u Banjaluci da u roku od 30 dana od dostave ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku

Republike Srpske» i u «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Mirsad Omerbašić (u daljnjem tekstu: apelant) iz Banjaluke, kojeg zastupa Siniša Marić, odvjetnik iz Banjaluke, podnio je 21. rujna 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) zbog nedonošenja odluke u razumnom roku u predmetu Osnovnog suda u Banjaluci (u daljnjem tekstu: Osnovni sud) broj Dn-1979/90.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, od Osnovnog suda zatraženo je 25. svibnja 2007. godine i 27. veljače 2008. godine da dostavi odgovor na apelaciju, a 27. veljače 2008. godine i 23. lipnja 2008. godine zatraženo je da dostavi predmetni izvanparnični spis radi uvida.

3. Osnovni sud nije dostavio odgovor na apelaciju, ni predmetni spis na uvid.

III. Činjenično stanje

4. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

5. Apelant je, kao kupac, na temelju ugovora o kupoprodaji zaključenog sa S.Š., kao prodavcem, 5. srpnja 1990. godine kupio nekretnine upisane u zk. Izvadak broj 3441 k.o. Banjaluka, koje su, prema novom premjeru, označene kao k.č. broj 544 – dvorište «kućište», površine 295 m², te kuća i zgrada, površine 133 m², koja je upisana u p.l. broj 1745/1 k.o. Banjaluka.

6. Apelant je izravno nakon zaključenja ugovora Zemljišnoknjižnom uredu Osnovnog suda podnio zahtjev za uknjižbu prava vlasništva na predmetnim nekretninama i njegov zahtjev je zaveden pod brojem Dn-1979/90. Prema apelantovim navodima, do podnošenja apelacije njegov zahtjev za uknjižbu nije riješen.

7. U presliku zemljišnoknjižnog izvotka od 30. kolovoza 2005. godine navedeno je da postoji predmet pod brojem DN.1979/90 koji nije proveden u zemljišne knjige.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

8. Apelant je naveo da je nepostupanjem Osnovnog suda po njegovom zahtjevu za uknjižbu prava vlasništva na nekretninama došlo do povrede njegova prava na suđenje u razumnom roku iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), kao i prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije.

V. Relevantni propisi

9. **Zakon o izvanparničnom postupku** («Službeni list SRBiH» broj 10/89 i «Službeni glasnik Republike Srpske» broj 74/05):

Članak 2.

Opće odredbe ovog zakona primjenjuju se i u posebnim izvanparničnim postupcima sadržanim u ovom zakonu ako nije drukčije određeno, kao i u drugim izvanparničnim postupcima za koje posebnim zakonom nisu uređena pravila postupanja.

U izvanparničnom postupku sukladno se primjenjuju odredbe Zakona o parničnom postupku, ako zakonom nije drugačije određeno.

10. **Zakon o parničnom postupku** («Službeni list SFRJ» br. 4/77, 36/77, 36/80, 69/82, 58/84, 74/87, 57/89, 20/90, 27/90 i 35/91 i «Službeni glasnik Republike Srpske» br. 17/93, 14/94 i 32/94):

Članak 10.

Sud je dužan nastojati da se postupak provede bez odugovlačenja i sa što manje troškova i onemogućiti svaku zlouporabu prava koja strankama pripadaju u postupku.

11. **Zakon o parničnom postupku** («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 58/03 i 85/03):

Članak 10.

Sud je dužan postupak provesti bez odugovlačenja i sa što manje troškova i onemogućiti svaku zlouporabu prava koja strankama pripadaju u postupku.

12. Zakon o zemljišnim knjigama Republike Srpske («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 67/03 i 46/04):

Članak 5.

Vlasništvo i druga prava na nekretninama nastaju tek upisom u zemljišnu knjigu, uključujući i ona koja su predviđena u članku 87. ovog zakona.

Odredbom stavka 1. ovog članka se ne diraju propisi o stjecanju vlasništva, odnosno drugih prava po osnovi nasljeđivanja.

13. Zakon o vlasničkopравnim odnosima («Službene novine Federacije BiH» br. 6/98 i 29/03):

Članak 38.

Pravo vlasništva na nekretnini na osnovi pravnog posla stječe se upisom u javne knjige o nekretninama, ako je nositelj savjestan. Savjesnost stjecatelja se pretpostavlja.

14. Zakon o osnovnim vlasničkopравnim odnosima («Službeni list SFRJ» br. 6/80 i 36/90 i «Službeni glasnik Republike Srpske» broj 38/03):

Članak 33.

Na osnovi pravnog posla pravo vlasništva na nekretnini stječe se upisom u javnu knjigu ili na drugi odgovarajući način.

VI. Dopustivost

15. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

16. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

17. Apelant se Ustavnom sudu obratio zbog činjenice da izvanparnični postupak uknjižbe prava vlasništva, koji je pokrenuo pred Osnovnim sudom, neopravdano dugo traje, odnosno da u njegovu slučaju nije donesena odluka u «razumnom roku» u smislu članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije. Prema dosadašnjoj praksi Ustavnog suda, apelacije u kojima su se apelanti žalili na duljinu izvanparničnog postupka uknjižbe prava vlasništva bile su proglašene *ratione materiae* inkompatibilne sa Ustavom Bosne i Hercegovine. Takvo stajalište Ustavni sud je obrazlagao tumačenjem da postupak za upis u zemljišne knjige sâm po sebi nema karakter «spora» u smislu članka 6. stavak 1. Europske konvencije, koji treba postojati da bi određeni postupak imao garancije prava na pravično suđenje iz ovog članka (vidi, *inter alia*, odluke Ustavnog suda AP 854/04 od 9. prosinca 2004. godine, AP 2335/06 od 14. veljače 2008. godine).

18. Ustavni sud će preispitati ovu praksu u svjetlu načela prava na pravično suđenje, uzimajući u obzir praksu Europskog suda za ljudska prava i komparativnu ustavnosudsku praksu.

19. Ustavni sud je u ovoj analizi pošao od temeljnog stajališta Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud), koji se odnosi na primjenjivost članka 6. stavak 1. Europske konvencije, prema kojem se načela iz ovog članka primjenjuju kako na postupke u kojima se odlučuje o građanskim pravima i obvezama, tako i na sve postupke čiji je rezultat odlučujući za građanska prava i obveze. Stajalište Europskog suda je da je u takvim slučajevima priroda zakonodavstva, odnosno karakter postupka u kojem se odlučuje o tim pravima (bilo da se radi o parničnom, upravnom ili privrednom postupku), kao i karakter tijela u čijoj je nadležnosti odlučivanje o pravu (redoviti sud, upravno tijelo itd.) od malog značaja (vidi, *mutatis mutandis*, Europski sud, *Reingesen protiv Austrije*, presuda od 16. srpnja 1971. godine, stavak 94, A13).

20. Europski sud u svojim presudama je zaključio da je članak 6. stavak 1. Europske konvencije primjenjiv na postupak uknjižbe prava vlasništva na osnovi ostavinskog rješenja zato što se radilo o postupku koji je odlučujući za učinkovito vršenje prava vlasništva osobe koja je titular tog prava. Stajalište Europskog suda je elaborirano na sljedeći način: «*Iako se upis prava vlasništva podnositelja zahtjeva u ovom predmetu prema domaćem pravu ne bi smatrao konstitutivnim, daljni postupak upisa u zemljišne knjige bio je odlučujući za učinkovito vršenje njegovih prava, tj. slobodno uživanje njegovog vlasništva. Dok se ne izvrši taj upis, podnositelj ostaje značajno ograničen u slobodnom raspolaganju svojim vlasništvom*» (vidi, Europski sud, *Buj protiv Hrvatske*, presuda od 1. lipnja 2006. godine, stavak 19). U svojim narednim odlukama Europski sud nije smatrao potrebnim ponovno

rješavati pitanje primjenjivosti članka 6. stavak 1. Europske konvencije na postupke uknjižbe prava vlasništva, smatrajući to pitanje riješenim, nego se upustio u ispitivanje navoda o kršenju prava na pravično suđenje. Tako je u odluci *Ivka Ljubičić protiv Hrvatske* (odluka Europskog suda od 10. svibnja 2007. godine) Europski sud odbacio kao očigledno neutemeljene navode o kršenju prava na suđenje u razumnom roku u odnosu na postupak uknjižbe prava vlasništva na novoizgrađenoj imovini. Europski sud, razmatrajući vladin prigovor o neiscrpljivanju pravnih lijekova, jer se podnositeljica predstavke nije obratila ustavnom tužbom Ustavnom sudu Republike Hrvatske, utvrdio je da «*prema praksi Ustavnog suda [Republike Hrvatske] koja se primjenjivala do 26. travnja 2006. godine, ustavne tužbe podnesene na osnovi članka 63. u kontekstu zemljišnoknjižnih postupaka odbacivale su se kao nedopuštene. U Odluci broj U IIIA/3244/2004 od 26. travnja 2006. godine, Ustavni sud je izmijenio svoju praksu, usvojio ustavnu tužbu podnosioca i dosudio mu naknadu*». Iz citiranog proizlazi da je i Ustavni sud Republike Hrvatske izmijenio svoju praksu glede dopustivosti ustavnih tužbi u kojima se iznose navodi o kršenju prava na pravično suđenje u postupcima uknjižbe prava vlasništva s namjerom da svoju praksu uskladi sa stajalištima Europskog suda. Dalje, iz citiranih odluka proizlazi nepobitno stajalište Europskog suda da se članak 6. stavak 1. primjenjuje na sve postupke uknjižbe prava vlasništva bez obzira na temelj stjecanja prava vlasništva.

21. U daljnjoj analizi Ustavni sud je utvrdio da se, prema relevantnim zakonskim odredbama kojima je regulirana vlasničkopravna, odnosno svojinskopravna oblast u Bosni i Hercegovini (članak 33. Zakona o svojinskopravnim odnosima i članak 38. Zakona o vlasničkopravnim odnosima) na osnovi pravnog posla pravo vlasništva, odnosno svojine na nekretninama stječe upisom u javnu knjigu ili na drugi odgovarajući način određen zakonom. Dakle, upis prava vlasništva u zemljišne knjige, kada je u pitanju stjecanje prava vlasništva na nekretninama pravnim poslom, u načelu, ima konstitutivno djelovanje. Kao takav ovaj postupak je odlučujući za uživanje prava vlasništva, a posebice prava njegova raspolaganja čije je efektivno uživanje u velikoj mjeri ograničeno ukoliko vlasništvo nije upisano u zemljišne knjige. Stoga je nepobitno da se u ovim postupcima moraju primijeniti sve garancije prava na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

22. Ustavni sud će razmotriti mogu li se garancije prava na pravično suđenje primijeniti i na druge postupke uknjižbe prava vlasništva čiji upis nema konstitutivno djelovanje. U tome kontekstu Ustavni sud smatra da mehanizam zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda, kakav je propisan člankom VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, ne bi u potpunosti ispunio svoju svrhu ukoliko bi se na «domaćoj» razini, dakle, svim osobama u Bosni i Hercegovini, pružio manji opseg zaštite ljudskih prava i temeljnih sloboda iz

Europske konvencije u odnosu na zaštitu koju mogu imati pred Europskim sudom. Bez prejudiciranja mogućeg rezultata svakog od postupaka koji se okonča odlukom Ustavnog suda, koja u konačnici može biti pobijena pred Europskim sudom, Ustavni sud smatra da je dužan pružiti sve garancije prava iz Europske konvencije koje su dostupne i pred Europskim sudom. Ovakav zaključak ima utemeljenje i u stavku Ustavnog suda prema kojem «Europska konvencija pruža minimum zaštite glede ljudskih prava i temeljnih sloboda, a Ustav Bosne i Hercegovine daje širu zaštitu» (vidi, Ustavni sud, Odluka o dopustivosti i meritumu broj AP 39/03 od 27. veljače 2004. godine). Obzirom na to da su garancije prava na pravično suđenje, prema praksi Europskog suda, primjenjive u svim postupcima uknjižbe prava vlasništva, Ustavni sud će pružiti iste garancije u postupcima glede apelacija podnesenih ovom sudu.

23. Iz prethodnih stavaka proizlazi zaključak o promjeni prakse Ustavnog suda tako da je zaključeno da su apelacije koje se odnose na postupak uknjižbe prava vlasništva bez obzira na osnovu stjecanja ovog prava *ratione materiae* kompatibilne sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

24. Dalje, Ustavni sud je utvrdio da je, iako nema odluke nadležnog suda, predmetna apelacija dopustiva u smislu članka 16. stavak 3. Pravila Ustavnog suda. Naime, prema članku 16. stavak 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može iznimno razmatrati apelaciju i kada nema odluke nadležnog suda ukoliko apelacija ukazuje na ozbiljna kršenja prava i temeljnih sloboda koje štiti Ustav Bosne i Hercegovine ili međunarodni dokumenti koji se primjenjuju u Bosni i Hercegovini. Konačno, apelacija u ovom dijelu ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

25. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

26. Apelant je naveo da je, zbog nerazumno dugog trajanja postupka povodom njegova prijedloga za uknjižbu prava vlasništva, došlo do povrede njegova prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije i prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije.

a) pravo na pravično suđenje

Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

[...]

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u svezi sa kaznenim postupkom [...].

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

Prigodom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku [...].

27. Prema konzistentnoj praksi Europskog suda i Ustavnog suda, razumnost duljine trajanja postupka mora se ocjenjivati u svjetlu okolnosti pojedinog predmeta, vodeći računa o kriterijima uspostavljenim sudbenom praksom Europskog suda, a naročito o složenosti predmeta, ponašanju strana u postupku i nadležnog suda ili drugih javnih vlasti, te o značaju koji konkretna pravna stvar ima za apelanta (vidi, Europski sud, *Mikulić protiv Hrvatske*, aplikacija broj 53176/99 od 7. veljače 2002. godine, Izvješće broj 2002-I, stavak 38).

28. Prema navodima iz apelacije, apelant je podnio prijedlog za uknjižbu prava vlasništva 1990. godine. Međutim, razdoblje koje *ratione temporis* ulazi u nadležnost Ustavnog suda ne počinje tada, već 14. prosinca 1995. godine, kao datuma na koji je Ustav Bosne i Hercegovine stupio na pravnu snagu. U ocjenjivanju razumnosti duljine postupka na što se apelant žali, Ustavni sud će uzeti u obzir stadij postupka dostignut do 14. prosinca 1995. godine (*loc. cit.*, presuda *Mikulić*, stavak 37). U svezi s navedenim, Ustavni sud zapaža da je u vrijeme od kada je utemeljena nadležnost Ustavnog suda postupak trajao pet godina, a da u tome razdoblju nisu poduzete nikakve radnje povodom apelantovog prijedloga. Od dana kada je utemeljena nadležnost Ustavnog suda postupak do donošenja odluke o apelaciji traje 13 godina.

29. Osnovni sud nije pobio apelantove navode, a, također, nije odgovorio ni na zahtjev Ustavnog suda da se dostavi izvanparnični spis na uvid kako bi se utvrdile relevantne činjenice u svezi sa ovim postupkom.

30. Ustavni sud konstatira da je izostalo bilo kakvo opravdanje Osnovnog suda glede činjenice da u razdoblju od 13 godina nije riješen apelantov prijedlog za uknjižbu prava vlasništva. Prema tomu, Ustavni sud je zaključio da duljina postupka nije zadovoljila zahtjev «razumnosti» iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, te da postoji kršenje prava na «suđenje u razumnom roku» kao jednog od elemenata prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

b) učinkovit pravni lijek

31. U svjetlu utvrđene povrede prava na pravično suđenje, Ustavni sud smatra da nije potrebno razmatrati apelantove navode o povredi prava na učinkovit pravni lijek iz članka 13. Europske konvencije obzirom na činjenicu da su u konkretnom slučaju šire garancije prava na pravično suđenje.

VIII. Zaključak

32. Ustavni sud je promijenio svoju praksu glede dopustivosti apelacija koje se odnose na postupak uknjižbe prava vlasništva tako da je zaključeno da su takve apelacije *ratione materiae* kompatibilne sa Ustavom Bosne i Hercegovine.

33. Duljina postupka povodom apelantovog prijedloga za uknjižbu prava vlasništva, odnosno razdoblje koje *ratione temporis* ulazi u nadležnost Ustavnog suda, koji je do donošenja odluke Ustavnog suda trajao 13 godina, za što Osnovni sud u Banjaluci nije dao nikakvo obrazloženje, nije zadovoljila zahtjev «razumnosti» iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije, te postoji kršenje prava na «suđenje u razumnom roku» kao jednog od elemenata prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije.

34. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

35. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

Предмет број АП 3077/06

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ
И МЕРИТУМУ**

Апелација Радована Алексића поднесена против Рјешења Кантоналног суда у Сарајеву број Гж-701/03 од 29. октобра 2003. године и Рјешења Општинског суда I Сарајево број И 740/03 од 20. марта 2003. године

Одлука од 14. октобра 2008. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија у предмету број **АП 3077/06**, рјешавајући апелацију **Радована Алексића**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» бр. 60/05 и 64/08), у саставу:

Сеада Палаврић, председница

Миодраг Симовић, потпредседник

Валерија Галић, потпредседница

Мато Тадић, судија

Мирсад Ћеман, судија

на сједници одржаној 14. октобра 2008. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Радована Алексића.

Утврђује се повреда члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Ова одлука се доставља Влади Федерације Босне и Херцеговине да би осигурала уставна права у складу са овом одлуком.

Влади Федерације Босне и Херцеговине се налаже да у року од три мјесеца од достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које су предузете с циљем да се изврши ова одлука, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном

гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Радован (Лазе) Алексић (у даљњем тексту: апелант) из Ракелића, општина Приједор, поднио је 15. новембра 2006. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Рјешења Кантоналног суда у Сарајеву (у даљњем тексту: Кантонални суд) број Гж-701/03 од 29. октобра 2003. године и Рјешења Општинског суда I Сарајево (у даљњем тексту: Општински суд) број И 740/03 од 20. марта 2003. године. Апелант се жали због неизвршења правоснажне Пресуде Општинског суда број П-590/98 од 3. априла 2001. године, којом му је утврђено право на накнаду штете за возило одузето 1992. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. Одговори на апелацију Општинског суда и Федерације Босне и Херцеговине-Федералног министарства одбране које заступа Правобранилаштво (у даљњем тексту: извршеник) у овој одлуци нису тражени посебно због тога што су одговори о истом питању затражени и добивени у предметима број *АП 905/05* и *АП 703/04* (одлука од 23. марта 2005. године, објављена у «Службеном гласнику БиХ» број 32/05 од 24. маја 2005. године), који се тичу истих чињеничних и правних питања.

III. Чињенично стање

3. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената који су предочени Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

4. У току 1993. године Оружане снаге Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: ОС БиХ) су апеланту привремено одузеле моторно возило марке «Golf CL» дизел, регистарски број СА 367-500, број шасије WVWZZZ1GZNW130618, број мотора ЈП 932950 (у даљњем тексту: одузето моторно возило), о чему је апеланту издата Потврда о привременом одузимању возила број 01-БДЖ/93 од 14. априла 1993. године.

5. Пошто су престали законски разлози да ОС БиХ задржавају материјално-техничка средства која су одузела у току рата, апелант је 9. априла 1998. године захтијевао повраћај предметног моторног возила. Како није добио одговор на захтјев за повраћај возила, покренуо је парнични поступак пред Општинским судом, а, у немогућности натуралне реституције, прецизираним тужбеним захтјевом од 17. маја 1999. године тражио је новчани еквивалент одузетог возила.

6. Пресудом Општинског суда број П-590/98 од 3. априла 2001. године, која је потврђена Пресудом Кантоналног суда број Гж-935/01 од 25. јула 2002. године, тужени је обавезан да апеланту на име накнаде штете за одузето моторно возило исплати износ од 16.976,16 КМ са затезном каматом почевши од 15. јануара 2000. године па до исплате, као и да накнади трошкове поступка у износу од 2.617,28 КМ, све у року од 15 дана под пријетњом извршења.

7. Апелант је 17. фебруара 2003. године поднио Општинском суду предлог да се изврши Пресуда Општинског суда број П-590/98 од 3. априла 2001. године. Општински суд је Рјешењем број И 740/03 од 20. марта 2003. године одбио тражено извршење. И на крају, Рјешењем Кантоналног суда број Гж-701/03 од 29. октобра 2003. године, апелантова жалба је одбијена и првостепено Рјешење Општинског суда број И 740/03 од 20. марта 2003. године потврђено.

8. У образложењу оспорених рјешења судови су се позвали на одредбе Закона о утврђивању и остваривању потраживања насталих за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности («Службене новине ФБиХ» број 43/01) којим су уређени процедура, начин утврђивања и реализација потраживања која су настала у вријеме рата и непосредне ратне опасности. Сем тога, судови су се, као релевантни пропис за конкретни случај, позвали и на Уредбу о начину утврђивања и реализације јавног дуга Федерације БиХ насталог за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности («Службене новине ФБиХ» број 17/02). Чланом 2 наведене Уредбе прецизирано је да јавни дуг Федерације, у смислу ове уредбе, представљају потраживања из члана 3 Закона о утврђивању и остваривању потраживања насталих за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности настала у периоду од 8. априла 1992. до 23. децембра 1996. године. Конкретно, у та потраживања спадају: а) мобилизована и уступљена материјално-техничка средства и опрема; б) испорука материјала, производа и робе и извршених услуга за потребе одбране; с) уступљена новчана средства у складу са Законом, другим прописом и општим актом и д) друге основе за потребе одбране. И на крају, чланом 3 ове уредбе утврђено је да правна и физичка лица која имају потраживања од Федерације на основу члана 2 Закона своја потраживања могу да

пријаве Комисији за утврђивање и реализацију потраживања насталих за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности (у даљњем тексту: Комисија).

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

9. Иако то није изричито навео у апелацији, из навода апелације и документације која је достављена Уставном суду, произилази да се апелант жали да му је, неизвршењем правоснажне Пресуде Општинског суда број П-590/98 од 3. априла 2001. године, повријеђено право на правичан поступак заштићено чланом П/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција). Он посебно наглашава да је генерално лоша пракса за правну државу да се правоснажне одлуке не извршавају. Апелант наводи да разумије потребу државе да конкретну правну материју ратне штете уреди Законом о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације БиХ, као и Уредбу о начину утврђивања и реализације јавног дуга ФБиХ насталог за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности. Али посебно истиче да су одлуке судова којима се налаже да се исплати ратна штета донесена прије ступања на снагу ових прописа. Стога апелант предлаже да се, с обзиром и на обавезујуће судске одлуке, као и његово здравствено и материјално стање, те године старости, наведене одлуке Општинског и Кантоналног суда изврше.

б) Одговор на апелацију

10. Одговори на апелацију у овој одлуци нису затражени посебно, јер су одговори о истом питању затражени и добивени у предметима број АП 905/05 и АП 703/04, који се тичу идентичног чињеничног и правног основа (Одлука од 23. марта 2005. године, објављена у «Службеном гласнику БиХ» број 32/05 од 24. маја 2005. године).

V. Релевантни прописи

11. У **Закону о привременој обустави од извршења потраживања насталих за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности** («Службене новине Федерације БиХ» број 39/98) релевантне одредбе гласе:

Члан 1

Овим законом привремено се обустављају од извршења потраживања правних и физичких лица према Федерацији Босне и Херцеговине која су настала за потребе

одбране у периоду ратног стања и непосредне ратне опасности на територији Федерације Босне и Херцеговине.

Извршење пресуда и управних аката за потраживање из става 1 овог члана, уколико се прије не постигне поравнање, почиње истеком рока од три године од дана ступања на снагу овог закона.

12. У Закону о утврђивању и остваривању потраживања насталих за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности («Службене новине Федерације БиХ» број 43/01) релевантне одредбе гласе:

Члан 3

Под потраживањима, која се утврђују и остварују овим законом, подразумевају се потраживања правних и физичких лица по сљедећим основама:

- мобилизованих или уступљених материјално-техничких средстава и опреме,*
- испорука материјала, производа и робе и извршених услуга за потребе одбране,*
- уступљених новчаних средстава у складу са Законом, другим прописом или општим актом и*
- другим основама за потребе одбране.*

Члан 6

Потраживања из члана 3 овог закона проглашавају се јавним дугом Федерације и на њих се не обрачунавају камате за период од дана настанка до дана реализације.

До доношења прописа из члана 7 овог закона потраживања из става 1 овог члана неће се исплаћивати.

Члан 7

Влада Федерације Босне и Херцеговине на предлог Министарства финансија, прописаше начин утврђивања и реализације јавног дуга из члана 6 овог закона у року од 30 дана од дана ступања на снагу овог закона.

13. У Уредби о начину утврђивања и реализацији јавног дуга Федерације Босне и Херцеговине насталог за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности («Службене новине Федерације БиХ» бр. 17/02, 34/02 и 34/02) релевантне одредбе гласе:

Члан 2

Јавни дуг Федерације у смислу ове уредбе су потраживања из члана 3 Закона о утврђивању и остваривању потраживања насталих за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности [...] (у даљњем тексту: Закон) настала у периоду од 8.4.1992. до 23.12.1996. године, и то:

- мобилизована или уступљена материјално-техничка средства и опрема,
- испорука материјала, производа и робе и извршених услуга за потребе одбране,
- уступљених новчаних средстава у складу са Законом, другим прописом или општим актом и
- другим основама за потребе одбране.

Члан 3

Правна и физичка лица која имају потраживања од Федерације на основу члана 2 Закона своја потраживања могу да пријаве Комисији за утврђивање и реализацију потраживања која су настала за вријеме ратних стања и непосредне ратне опасности (у даљњем тексту: Комисија).

Члан 6

Комисија ће координисати активности на спровођењу ове уредбе, утврдити укупан износ потраживања и извијестити Владу Федерације Босне и Херцеговине ради утврђивања коначног износа јавног дуга.[...]

Члан 12

У случају покретања извршног поступка по правоснажним пресудама надлежног суда или коначним рјешењима Министарства одбране и МУП-а и надлежних органа управе, а које се односе на јавни дуг из члана 3 Закона, суд ће извршну одлуку упутити Комисији на надлежност.

Правно лице коме се достави извршна одлука за потраживање из основа јавног дуга у складу са чланом 3 Закона обавезно је да се одлука достави одмах Комисији која поступа у складу са одредбама ове уредбе.

Мишљење Комисије обавезујуће је за судове и правна лица из ст. 1 и 2 овог члана.

14. У Закону о привременом одгађању од извршења потраживања на основу извршних одлука на терет Буџета Федерације Босне и Херцеговине («Службене новине Федерације БиХ» број 9/04) релевантне одредбе гласе:

Члан 1

Овим законом се привремено одгађају од извршења потраживања на основу извршних одлука на терет Буџета Федерације Босне и Херцеговине, кантона и општина.

Члан 2

Под извршним одлукама подразумевају се извршни документи донесени у судском и управном поступку, а који се односе на потраживања настала на основу:

- старе девизне штедње;*
- разне материјалне и нематеријалне штете;*
- потраживања настала за вријеме рата и непосредне ратне опасности;*
- заосталих неизмирених обавеза корисника Буџета.*

Члан 3

Овај закон примјењиваће се до доношења закона којим ће се регулисати начин измирења обавеза из извршних одлука из члана овог закона, а најкасније до 31.5.2004. године.

Члан 8

Даном ступања на снагу овог закона престаје да важи Закон о привременој обустави од извршења потраживања насталих за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности («Службене новине Федерације БиХ» број 39/98).

15. У Закону о измјенама и допунама Закона о привременом одгађању од извршења потраживања на основу извршних одлука на терет Буџета Федерације Босне и Херцеговине («Службене новине Федерације БиХ» број 30/04) релевантне одредбе гласе:

Члан 1

У Закону о привременом одгађању од извршења потраживања на основу извршних одлука на терет Буџета Федерације Босне и Херцеговине («Службене новине Федерације БиХ» број 9/04) у члану 3 у другом реду иза ријечи «члана» додаје

се број «2», а у трећем реду иза ријечи «закона» ставља се тачка, а остали дио текста се брише. [...]

16. У Закону о утврђивању и начину измирења унутрашњих обавеза Федерације Босне и Херцеговине («Службене новине Федерације БиХ» број 66/04) релевантне одредбе гласе:

Члан 3

Унутрашњи дуг Федерације износи [...], а чине га:

[...] обавезе за потраживања настала у рату или током непосредне ратне опасности (у даљњем тексту: ратна потраживања), као материјалне и нематеријалне штете [...]

Унутрашњи дуг који се измирује издавањем обвезница представља потпуну исплату сваког потраживања за које су издате обвезнице.

На извршине акте који су уређени Законом о привременом одгађању од извршења потраживања на основу извршних одлука на терет Буџета Федерације Босне и Херцеговине [...] примјењују се одредбе овог закона.

Члан 16

Ратна потраживања из члана 3 овог закона су обавезе настале у периоду од 18. септембра 1991. године до 23. децембра 1996. године и за која су физичка и правна лица прописно пријавила потраживања, сходно Закону о утврђивању и остваривању потраживања насталих за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности [...] и Уредби о начину утврђивања и реализовања јавног дуга Федерације Босне и Херцеговине насталог за вријеме ратног стања и непосредне ратне опасности [...].

Члан 17

Обавезе за ратна потраживања измиреваће се издавањем обвезница.

Камата на ратна потраживања отписује се. [...]

Члан 20

Обвезнице за измирење обавеза за ратна потраживања издају се на износ главнице који не прелази 900 милиона КМ, не акумулирају камату, имају рок доспије-

вања који не прелази 50 година и исплаћиваће се у десет годишњих рата почевши најкасније девет година прије крајњег рока достијевања.

17. У **Закону о извршном поступку** («Службени гласник СФРЈ» бр. 20/78, 6/82, 74/87, 57/89, 20/90,27/90 и 35/91, те «Службени лист РБиХ» бр. 16/92 и 13/94) релевантне одредбе гласе:

Члан 8

[...] Против рјешења о извршењу дужник може изјавити приговор (члан 48).[...]

Против рјешења донесеног по приговору може се изјавити жалба.

Жалба и приговор не одгађају извршење, ако овим законом није друкчије одређено.

Одлука донесена по жалби је правоснажна.[...]

Члан 10

У поступку извршења и осигурања суд је дужан да поступа хитно. [...]

Члан 39

[...] Рјешење о извршењу на новчаном потраживању доставља се и дужниковом дужнику, а рјешење о извршењу на средствима на рачуну дужника доставља се и јединици Службе друштвеног књиговодства код које се воде та средства.

Рјешење о извршењу, донесено на основу вјеродостојне исправе, доставља се одговарајућој јединици Службе друштвеног књиговодства тек пошто постане правоснажно.[...]

18. У **Закону о извршном поступку** («Службене новине Федерације БиХ» број 32/03) релевантне одредбе гласе:

Члан 5

(1) У поступку извршења суд је дужан да поступа хитно.[...]

Члан 166

Извршење ради остварења новчаног потраживања према извршенику може да се проведе на свим средствима на његовим рачунима код банке, сем ако законом није другачије одређено.[...]

Члан 170

(1) Ако банка сматра да постоје законске или друге сметње за извршење по одредбама главе XII овог закона, задржаће рјешење о извршењу, извршити пљенидбу средстава извршеника и о сметњама обавијестити суд.

(2) Ако се ради о сметњама трајне природе, суд ће обуставити поступак, а у случају других разлога обавијестиће тражиоца извршења и банку о даљњем поступању.[...]

Члан 226

Поступак извршења започет до дана почетка примјене овог закона окончаће се по одредбама овог закона. [...]

Члан 228

У извршном поступку регулисаном овим законом не примјењују се одредбе других закона које се односе на захтјев за одгађање и прекид извршења.

Члан 229

Даном примјене овог закона престаје примјена закона којима је уређен извршни поступак, а који су се примјењивали на територији Федерације до дана почетка примјене овог закона.

Члан 230

Овај закон ступа на снагу наредног дана од дана објављивања у «Службеним новинама Федерације БиХ», а почеће се примјењивати по истеку 60 дана од дана његовог ступања на снагу.

VI. Допустивост и меритум

19. Из садржаја апелације произилази да се апелант жали да му је неспровођењем правоснажног рјешења о извршењу судске пресуде повријеђено право из члана II/3е) Устава Босне и Херџеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

20. Уставни суд је исто правно питање већ разматрао у Одлуци број АП 703/04 од 23. марта 2005. године (објављена у «Службеном гласнику БиХ» број 32/05 од 24. маја 2005. године), па се умјесто посебног образложења допустивости и меритума ове одлуке у погледу жалбених навода апеланта Уставни суд позива на образложење

и разлоге наведене у тој одлуци. Разлози који су наведени у Одлуци број АП 703/05 у цијелости се односе и на ову одлуку, па због истих разлога Уставни суд закључује да је повријеђено апелантово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције

21. Уставни суд закључује да је у конкретном случају дошло до повреде права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

VIII. Закључак

22. Уставни суд закључује да постоји повреда права на приступ суду, као елемента права на правично суђење, ако је законом или којим другим актом власти онемогућено да се изврши правоснажна судска пресуда, када такав закон или други акт ставља «претјеран терет на појединце», чиме не задовољава услов пропорционалности између јавног интереса заједнице и основних права појединаца. Такође, постоји повреда права на «независан суд», које је неодвојив елеменат права на правично суђење из члана 6 став 1 Европске конвенције, уколико се актима законодавне или извршне власти мијењају или суспендују од извршења обавезујуће судске одлуке или када се прописује да су мишљења извршне власти обавезујућа за судове.

23. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

24. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Сеада Палаврић

Predmet broj AP 2698/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Zorana Radmana podnesena protiv Presude Okružnog suda u Doboju broj 013-0-U-06-000 015 od 6. jula 2006. godine, Rješenja Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju broj 01-372-188/04 od 14. decembra 2005. godine i Rješenja Odjeljenja za stambeno-komunalne poslove Općine Derвента broj 06-372-64 od 4. marta 2005. godine

Odluka od 28. oktobra 2008. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija u predmetu broj **AP 2698/06**, rješavajući apelaciju **Zorana Radmana**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05 i 64/08), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Krstan Simić, sudija

Mirsad Ćeman, sudija

na sjednici održanoj 28. oktobra 2008. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Zorana Radmana.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukidaju se:

- Presuda Okružnog suda u Doboju broj 013-0-U-06-000 015 od 6. jula 2006. godine,

- Rješenje Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju Republike Srpske broj 01-372-188/04 od 14. decembra 2005. godine,

- Rješenje Odjeljenja za stambeno-komunalne poslove Općine Derventa broj 06-372-64 od 4. marta 2005. godine.

Predmet se vraća Odjeljenju za stambeno-komunalne poslove Općine Derventa, koje je dužno da po hitnom postupku donese novu odluku, u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Odjeljenju za stambeno-komunalne poslove Općine Derventa da u roku od 30 dana od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i u «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Zoran Radman (u daljnjem tekstu: apelant) iz Samobora, kojeg zastupa Nada Nović, advokat iz Dervente, podnio je 19. septembra 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Okružnog suda u Doboju (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 013-0-U-06-000 015 od 6. jula 2006. godine, Rješenja Ministarstva za prostorno uređenje, građevinarstvo i ekologiju (u daljnjem tekstu: Ministarstvo za prostorno uređenje) broj 01-372-188/04 od 14. decembra 2005. godine i Rješenja Odjeljenja za stambeno-komunalne poslove Općine Derventa (u daljnjem tekstu: Općina Derventa) broj 06-372-64 od 4. marta 2005. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Okružnog suda, Ministarstva za prostorno uređenje i Općine Derventa zatraženo je 15. novembra 2006. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Okružni sud je 24. novembra 2006. godine dostavio odgovor na apelaciju, Ministarstvo za prostorno uređenje je 5. februara 2007. godine dostavilo odgovor na apelaciju, a Općina Derventa 27. novembra 2006. godine je dostavila odgovor na apelaciju.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju dostavljeni su apelantu 8. oktobra 2008. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

6. Apelant je Odjeljenju za stambeno-komunalne poslove Općine Derventa (u daljnjem tekstu: Općina Derventa) 10. juna 2004. godine podnio prijedlog za prijenos stanarskog prava sa umrle majke Milene Radman, navodeći da je njegova majka bila nositeljica stanarskog prava na stanu u Ulici maršala Tita broj 41 u Derventi (u daljnjem tekstu: sporni stan) i da su u stanu živjeli zajedno sve do izbijanja rata 1992. godine. Prema navodima u prijedlogu, sporni stan je u periodu od 1992. do 1998. godine bio neuseljen, zbog toga što nije odgovarao uvjetima za stanovanje, da bi zgrada u kojoj se stan nalazio bila srušena 1998. godine. Apelantova majka je cijeli taj period sve do smrti 2004. godine živjela u različitim stanovima u Derventi, koji su joj bili dodijeljeni na privremeno korištenje. U prijedlogu je, također, navedeno da je Rješenjem Odjeljenja Ministarstva za izbjeglice i raseljena lica Republike Srpske u Derventi broj 05-050-14-3312/99 od 15. februara 2000. godine usvojen zahtjev za povrat spornog stana apelantovoj majci i određeno je da će ona ostvariti pravo na povrat stana danom njegovog obnavljanja. Apelant je predložio da se, u smislu člana 22. Zakona o stambenim odnosima, na njega prenese stanarsko pravo na spornom stanu.

7. Općina Derventa je Rješenjem broj 06-372-64 od 4. marta 2005. godine, koje je potvrđeno Rješenjem Ministarstva za prostorno uređenje broj 01-372-188/04 od 14. decembra 2005. godine, odbila apelantov zahtjev da se prenese stanarsko pravo kao neosnovan. U obrazloženju Rješenja je navedeno da je u postupku utvrđeno da je apelantova majka bila nositeljica stanarskog prava na spornom stanu do početka ratnih djelovanja 1992. godine, a da je na osnovu Rješenja Općinskog sekretarijata za urbanizam, stambenu djelatnost i prostorno uređenje od 15. jula 1999. godine zgrada u kojoj se nalazio sporni stan srušena zbog visokog stepena oštećenja. Utvrđeno je i da je apelantova majka, nakon iseljenja iz spornog stana, bila privremeni korisnik napuštenog stana u Njegoševoj ulici C-56 a, zatim, stana u Ulici M. Stojanovića C-24 sve do svoje smrti. U prvostepenom rješenju je zaključeno da apelant od 1992. godine nije bio član porodičnog domaćinstva svoje majke kao nositeljice stanarskog prava, jer sa njom nije trajno živio i stanovao u stanovima koji su joj po osnovu važećih zakonskih propisa bili dodijeljeni na privremeno korištenje, već da je sa svojom porodicom boravio u Samoboru u Republici Hrvatskoj. Također je zaključeno da apelant, bez obzira na to da li mu se može ili ne može priznati status člana porodičnog domaćinstva, ne može na sebe prenijeti stanarsko pravo prema

odredbama Zakona o stambenim odnosima na stanu koji ne postoji, jer je porušen zajedno sa stambenom zgradom u kojoj se nalazio. U drugostepenom rješenju je, osim toga što su potvrđeni zaključci prvostepenog organa, navedeno da je nastala pravna situacija regulirana članom 52. Zakona o stambenim odnosima. Međutim, pošto se radi o specifičnoj situaciji koja je nastala usljed ratnih djelovanja na ovim prostorima, pri rješavanju ove upravne stvari tu zakonsku odredbu treba dovesti u vezu sa članom 54. Zakona o privatizaciji državnih stanova. Apelant je protiv drugostepenog rješenja pokrenuo upravni spor pred Okružnim sudom.

8. Okružni sud je Presudom broj 013-0-U-06-000 015 od 6. jula 2006. godine odbio apelantovu tužbu u cijelosti, potvrđujući pravilnost zaključaka do kojih su došli nižestepeni organi. U svojoj presudi Okružni sud je potvrdio stav da apelant od 1992. godine nije bio član porodičnog domaćinstva umrle majke kao nositeljice stanarskog prava, jer sa njom nije trajno živio i stanovao u stanovima koji su joj, po osnovu tada važećih zakonskih propisa, dodijeljeni na privremeno korištenje, kao i zbog činjenice da nije bio naveden u zahtjevu za povrat spornog stana. U obrazloženju Presude je navedeno, također, da je Ministarstvo pravilno postupilo kada je na konkretnu situaciju primijenilo član 52. Zakona o stambenim odnosima i član 54. Zakona o privatizaciji državnih stanova, te na osnovu člana 225. stav 1. Zakona o općem upravnom postupku odbilo apelantovu žalbu.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

9. Apelant je naveo da je osporenim odlukama povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), pravo na poštovanje doma iz člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije i pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju. Prema apelantovom mišljenju, upravni organi i sud su proizvoljno postupili kada su odbili njegov prijedlog da se prenese stanarsko pravo s obzirom na to da on nije zahtijevao da se utvrdi njegovo pravo da trajno i nesmetano koristi sporni stan, nego je tražio da se stanarsko pravo prenese kako bi ostvario prava iz člana 52. Zakona o stambenim odnosima i člana 54. Zakona o privatizaciji državnih stanova. Naime, kako je apelant naveo, da bi ostvario prava u vezi sa spornim stanom koja proizlaze iz njegovog statusa člana porodičnog domaćinstva umrle majke, morao je na sebe prenijeti stanarsko pravo, a to mu je osporenim odlukama onemogućeno. Također,

apelant je naveo da mu je u ovom postupku onemogućeno da raspravlja, budući da su i upravni organi i sud proveli postupak bez održavanja javne rasprave. Povredu prava na poštivanje doma apelant vidi u činjenici da nema gdje da se vrati, jer je davalac stana na korištenje njegov dom porušio.

b) Odgovor na apelaciju

10. Okružni sud je naveo da u cijelosti ostaje pri činjeničnim i pravnim utvrđenjima datim u osporenoj presudi, te da smatra da nisu povrijeđena apelantova prava garantirana Ustavom na koja se poziva u apelaciji. Predloženo je da se apelacija odbije kao neosnovana.

11. Ministarstvo za prostorno uređenje je navelo da ostaje pri navodima iznesenim u obrazloženju osporenog rješenja tog organa.

12. Općina Derвента, u najvećem dijelu svoga odgovora na apelaciju, ponovila je stav da od vremena kada se apelantova majka iselila iz spornog stana on nije živio sa njom ni u jednom stanu koji joj je dodijeljen na privremeno korištenje ili kao alternativni smještaj. U tom smislu je ukazano na dokaze kojima se potvrđuje činjenica da je apelantova majka sama živjela u privremenim smještajima, te da je u zahtjevu za povrat spornog stana navela samo jednog člana porodičnog domaćinstva.

V. Relevantni propisi

13. **Zakon o stambenim odnosima** («Službeni list SRBiH» broj 14/84 – prečišćeni tekst, br. 12/87 i 36/89):

Član 6.

Korisnici stana (član 6. stav 1) koji stanuju zajedno sa nosiocem stanarskog prava imaju pravo da trajno i nesmetano koriste taj stan pod uvjetima koji su propisani ovim zakonom.

Članovima porodičnog domaćinstva (član 6. stav 2) pripada pravo iz prethodnog stava i poslije smrti nosioca stanarskog prava, kao i kada nosilac stanarskog prava iz drugih razloga trajno prestane da koristi stan, osim ako je prestao da koristi stan na osnovu otkaza ugovora o korištenju stana, odnosno raskida tog ugovora, ili na osnovu ugovora o zamjeni tog stana, kao i u slučaju kada je stekao stanarsko pravo na drugi stan koji mu je dodijeljen i za članove porodičnog domaćinstva, kao i u slučaju iz člana 13. ovog zakona.

Član 22. stav 1.

Kada nosilac stanarskog prava umre ili iz drugih razloga trajno prestane da koristi stan, a članovi njegovog porodičnog domaćinstva nastave da koriste stan, ukoliko u stanu nije ostao bračni drug kao nosilac stanarskog prava, članovi porodičnog domaćinstva će sporazumno između sebe odrediti jedno lice za nosioca stanarskog prava i o tome će obavijestiti davaoca stana na korištenje.

Član 52.

Ugovor o korištenju stana prestaje ako se zgrada ili dio zgrade u kojoj je stan mora srušiti na osnovu pravosnažnog rješenja nadležnog organa, ili je zgrada ekspropirirana u svrhu rješenja, kao i u slučaju kada na osnovu takvog rješenja treba izvršiti iseljavanje iz stana zato što stan ne odgovara higijenskim uvjetima ili postoji opasnost po život stanara.

U slučajevima iz prethodnog stava nosiocu stanarskog prava ne daje se otkaz, a korisnici stana mogu se iseliti na osnovu pravosnažnog rješenja nadležnog organa tek pošto im zainteresirano lice, odnosno stambeni organ osigura stan koji zadovoljava njihove minimalne potrebe stanovanja, a u slučajevima eksproprijacije pošto im se osigura odgovarajući stan.

U skladu sa propisima skupštine općine, u slučajevima iz prethodnog stava utvrđuje se da li drugi stan zadovoljava minimalne potrebe stanovanja.

14. Zakon o privatizaciji državnih stanova – prečišćeni tekst («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 11/00 i 65/03):

Član 56. (ranije član 54)

Nosiocu stanarskog prava, čiji je stan u sastavu ratom uništene stambene zgrade, grad, odnosno općina dužni su u roku od osam godina od dana stupanja na snagu ovog zakona omogućiti otkup drugog odgovarajućeg stana, ali ne većeg od stana koji je koristio, pod istim uvjetima koje je imao kao nosilac stanarskog prava.

VI. Dopustivost

15. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

16. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

17. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Okružnog suda broj 013-0-U-06-000 015 od 6. jula 2006. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Zatim, osporenu presudu apelant je primio 24. jula 2006. godine, a apelacija je podnesena 19. septembra 2006. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

18. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

19. Apelant osporava navedene odluke, tvrdeći da su tim odlukama povrijeđena njegova prava iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, člana II/3.f) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 8. Evropske konvencije, te člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju.

a) Pravo na pravično suđenje

Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine u relevantnom dijelu glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

[...]

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

20. S obzirom na to da se u postupku koji je okončan osporenim odlukama odlučivalo o apelantovom prijedlogu da se prenese stanarsko pravo, koje je prema svojoj suštini građanske prirode, garancije prava na pravično suđenje koje su sadržane u članu 6. stav 1. Evropske konvencije su primjenjive.

21. Ustavni sud će razmotriti apelantove navode o povredi prava na pravično suđenje zbog proizvoljnosti u primjeni materijalnih propisa, kao i o tome da apelant nije imao mogućnost da ostvari svoje pravo na javnu raspravu kao jedan od principa prava na pravično suđenje. U vezi sa prvim apelantovim navodom, upravni organi i Okružni sud, kao strane u ovom postupku, u svojim odgovorima na apelaciju nisu ponudili nikakve nove argumente u odnosu na one koji su sadržani u obrazloženjima njihovih odluka. O apelantovom navodu da nije imao mogućnost da raspravlja nisu se izjasnili.

22. U svojim brojnim odlukama Ustavni sud je ukazao, a to slijedi i prema praksi Evropskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Evropski sud), da zadatak ovih sudova nije da preispituju zaključke redovnih sudova u pogledu činjeničnog stanja i primjene materijalnog prava (vidi, Evropski sud, *Pronina protiv Rusije*, odluka o dopustivosti od 30. juna 2005. godine, aplikacija broj 65167/01). Zadatak Ustavnog suda je da ispita da li je postupak u cjelini bio pravičan na način na koji to zahtijeva član 6. Evropske konvencije, te da li odluke redovnih sudova krše ustavna prava (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *AP 20/05* od 18. maja 2005. godine). Ovo će biti slučaj ako je redovni sud pogrešno protumačio, primijenio ili zanemario neko ustavno pravo, ako je primjena zakona bila proizvoljna ili diskriminacijska, ukoliko je došlo do povrede procesnih prava, ili ukoliko način na koji je utvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava Bosne i Hercegovine (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *U 39/01* od 5. aprila 2002. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 25/02; Odluka broj *U 29/02* od 27. juna 2003. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03).

23. Predmetni slučaj ima niz elemenata koji ukazuju na to da je neophodno da Ustavni sud ispita način na koji je primijenjen materijalni zakon. Analiza Ustavnog suda, u tom smislu, iznesena je u narednim stavovima.

24. U svojoj početnoj analizi Ustavni sud je utvrdio da je apelant nadležnoj Općini podnio prijedlog da se prenese stanarsko pravo sa umrle majke, navodeći relevantne činjenice i dokaze na kojima je zasnovao svoj zahtjev, uključujući navod da je on bio član porodičnog domaćinstva u vrijeme kada su zbog rata morali izbjeći iz spornog stana. Općina Derвента je odbila apelantov prijedlog sa obrazloženjem da apelant nije bio član porodičnog domaćinstva svoje majke, jer sa njom nije trajno živio i stanovao u stanovima koji su joj, po osnovu tada važećih zakonskih propisa, bili dodijeljeni na privremeno korištenje. Osim toga, Općina Derвента je zaključila da, bez obzira na njegov status člana porodičnog domaćinstva, ne postoje uvjeti da se na apelanta prenese stanarsko pravo prema odredbama Zakona o stambenim odnosima, jer sporni stan ne postoji. Iako se drugostepeni upravni organ nije bavio pitanjem apelantovog statusa člana porodičnog domaćinstva, Okružni sud je potvrdio da apelant nema status člana porodičnog domaćinstva u smislu Zakona o stambenim odnosima, čime je pravosnažno odlučeno o apelantovom statusu u odnosu na sporni stan, odnosno čime je apelant praktično onemogućen da ostvari bilo kakvo pravo u vezi sa spornim stanom.

25. Ustavni sud smatra da je apelant nesporno bio član porodičnog domaćinstva svoje majke, nositeljice stanarskog prava, sve do 1992. godine, kada su morali napustiti sporni stan zbog rata. Sporni stan je napustila i njegova majka, jer nije bilo uvjeta da ostane živjeti u stanu s obzirom na to da nije bio odgovarajući. Činjenica da apelant nije nastavio da koristi stanove koje je njegova majka dobila na privremeno korištenje kao raseljeno lice nema nikakav pravni značaj za utvrđivanje apelantovog statusa člana porodičnog domaćinstva. Status člana porodičnog domaćinstva, u smislu Zakona o stambenim odnosima, utvrđuje se u odnosu na stan na kojem postoji stanarsko pravo lica sa kojim ta lica žive u porodičnom domaćinstvu. S obzirom na to da je apelantova majka, nakon što je morala napustiti sporni stan, dobijala na privremeno korištenje druge stanove kao privremeno rješenje do trajnog rješenja svog stambenog pitanja, apelantov status člana porodičnog domaćinstva upravni organi su bili dužni utvrditi isključivo u odnosu na stanje kakvo je bilo 1992. godine, kada su sporni stan napustili i apelant i njegova majka. Ovakav stav Ustavni sud posebno zasniva na činjenici da su i apelant i njegova majka napustili sporni stan zbog rata u Bosni i Hercegovini, te da je apelantov status u odnosu na sporni stan bilo nužno razmotriti u kontekstu prava izbjeglih i raseljenih lica da se vrate u svoje domove, kako je to predviđeno članom II/5. Ustava Bosne i Hercegovine u vezi sa članom 1. tačka 1. Aneksa 7. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini (u daljnjem tekstu: Opći okvirni sporazum). U vezi sa prethodnim, Ustavni sud podsjeća na svoj stav da je jedan od osnovnih ciljeva Općeg okvirnog sporazuma

povratak ljudi u mjesto prebivališta koje su imali 1991. godine, te da faktičko stanje, zatečeno 30. aprila 1991. godine, treba biti polazna tačka sa koje će se razmatrati svi pravni sporovi koji proizađu nakon mjera koje preduzmu nadležni organi oba entiteta i organi Bosne i Hercegovine (u okviru svojih nadležnosti) s ciljem vraćanja imovine njihovim predratnim korisnicima (vidi, *mutatis mutandis*, Odluku Ustavnog suda broj *U 14/00* od 4. maja 2001. godine, stav 20, objavljenu u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 33/01). Prema iznesenom, Ustavni sud smatra da je proizvoljno obrazloženje nadležnih organa u dijelu osporenih odluka u kojima je utvrđeno da apelant nema status člana porodičnog domaćinstva svoje majke, jer je zasnovano na proizvoljnoj primjeni odredaba materijalnog zakona.

26. Ustavni sud je, dalje, utvrdio da je apelant tražio da se na njega prenese stanarsko pravo s ciljem ostvarenja prava iz člana 54. (sada člana 56) Zakona o privatizaciji državnih stanova, što je i istakao u svojoj žalbi na prvostepeno upravno rješenje. Drugostepeni upravni organ i Okružni sud su u svojim obrazloženjima konstatirali da se pri rješavanju ove upravne stvari član 52. Zakona o stambenim odnosima treba dovesti u vezu sa članom 54. Zakona o privatizaciji, ali taj svoj navod nisu dalje obrazložili. Ovakva nedorečenost u obrazloženju osporenih odluka u vezi sa primjenom materijalne norme koja je suštinski značajna za apelantov prijedlog ukazuje na proizvoljnost u primjeni materijalnog zakona i u odnosu na ovaj dio obrazloženja osporenih odluka. U vezi sa navedenim, Ustavni sud smatra da su upravni organi, rješavajući apelantov prijedlog, morali uzeti u obzir specifičnost ovog slučaja s obzirom na to da se radilo o stanu koji je uništen u toku rata. Upravni organi, odnosno sud su apelantov prijedlog da se prenese stanarsko pravo trebali riješiti prema članu 54. (sada 56) Zakona o privatizaciji državnih stanova, uzimajući u obzir činjenicu da je apelant bio član porodičnog domaćinstva na spornom stanu, da se sporni stan nalazio u stambenoj zgradi uništenoj u ratu i da apelantova majka, nakon napuštanja spornog stana, nije dobila drugi stan na trajno korištenje, u smislu člana 52. stav 1. Zakona o stambenim odnosima. Kao raseljenom licu, njoj je samo dodjeljivan privremeni smještaj. Ustavni sud smatra da su i u ovom dijelu proizvoljna obrazloženja osporenih odluka zbog čega je osnovan apelantov navod o povredi prava na pravično suđenje.

27. U odnosu na apelantove navode o povredi njegovog prava na javnu raspravu, Ustavni sud podsjeća da član 6. stav 1. Evropske konvencije garantira svakome pravo na javnu raspravu prilikom utvrđivanja njegovih građanskih prava i obaveza. Prema praksi Evropskog suda za ljudska prava, svako ima pravo na javnu raspravu pred tribunalom koji razmatra konkretan predmet osim ukoliko postoje izuzetne okolnosti zbog kojih je neko

lišen takve rasprave (vidi, između ostalih, Evropski sud za ljudska prava, *Fredin protiv Švedske*, presuda od 23. februara 1994. godine, serija A broj 283-A, str. 10-11, st. 21-22). U svojoj praksi Evropski sud je prihvatao da se kao izuzetne okolnosti mogu smatrati slučajevi kada se postupak odnosio isključivo na pravna ili strogo tehnička pitanja (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Schuler-Zraggen protiv Švajcarske*, presuda od 24. juna 1993. godine, serija A broj 263, str. 19-20).

28. Polazeći od citiranih stavova, Ustavni sud je razmotrio apelantove navode i utvrdio da ni na jednoj instanci koja je odlučivala o apelantovom prijedlogu da se prenese stanarsko pravo nije održana javna rasprava na kojoj bi se apelantu omogućilo da raspravlja i tako koristi garancije prava na pravično suđenje u punom obimu. Ustavni sud smatra da nisu postojale nikakve izuzetne okolnosti koje bi opravdale činjenicu da apelantu nije omogućena javna rasprava ni na jednoj instanci. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud smatra da je povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje u odnosu na pravo na javnu raspravu.

29. Imajući u vidu izloženo, Ustavni sud smatra da je povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

b) Ostali navodi

30. U okviru zaključaka u vezi sa povredom člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, Ustavni sud smatra da nije potrebno posebno razmatrati apelantove navode o povredi prava na dom i prava na imovinu.

VIII. Zaključak

31. Povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije postoji kada apelantu nije bila omogućena javna rasprava ni na jednoj instanci u postupku u kojem su se utvrđivala njegova građanska prava, a da nisu postojale nikakve okolnosti koje bi opravdale takvo ograničenje ovog prava. Dalje, povreda prava na pravično suđenje postoji kada nadležni organi u postupku u kojem su rješavali prijedlog da se prenese stanarsko pravo daju proizvoljno obrazloženje svojih odluka iz kojih je vidljivo da je proizvoljno primijenjen materijalni zakon.

32. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

33. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

Predmet broj AP 651/08

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Dušana Boljanovića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 118-0-Kž-07-000 211 od 4. prosinca 2007. godine i Presude Okružnog suda u Trebinju broj 015-0-K-07-000 003 od 12. srpnja 2007. godine

Odluka od 28. listopada 2008. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine, u Vijeću od pet sudaca u predmetu broj **AP 651/08**, rješavajući apelaciju **Dušana Boljanovića**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2. i članka 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05 i 64/08), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Krstan Simić, sudac

Mirsad Ćeman, sudac

na sjednici održanoj 28. listopada 2008. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Odbija se kao neutemeljena apelacija Dušana Boljanovića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 118-0-Kž-07-000 211 od 4. prosinca 2007. godine i Presude Okružnog suda u Trebinju broj 015-0-K-07-000 003 od 12. srpnja 2007. godine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i u «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Dušan Boljanović (u daljnjem tekstu: apelant) iz Gacka, kojeg zastupa Fahrija Karkin, odvjetnik iz Sarajeva, podnio je 28. veljače 2008. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine

(u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj 118-0-Kž-07-000 211 od 4. prosinca 2007. godine i Presude Okružnog suda u Trebinju (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj 015-0-K-07-000 003 od 12. srpnja 2007. godine. Apelant je, također, podnio zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud prekinuo izvršenje kazne zatvora apelantu po pravomoćnoj presudi Okružnog suda do donošenja konačne odluke o apelaciji.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog i Okružnog suda, te od sudionika u postupku, Okružnog tužiteljstva u Trebinju (u daljnjem tekstu: Tužiteljstvo), zatraženo je 5. ožujka 2008. godine da dostave odgovore na apelaciju.
3. Vrhovni sud je dostavio odgovor na apelaciju 20. ožujka, Okružni sud 26. ožujka, a Tužiteljstvo 17. ožujka 2008. godine.
4. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju su 1. listopada 2008. godine dostavljeni apelantu.
5. Ustavni sud je Odlukom broj AP 651/08 od 3. travnja 2008. godine odbio apelantov zahtjev za donošenje privremene mjere.

III. Činjenično stanje

6. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:
7. Presudom Okružnog suda broj 015-0-K-07-000 003 od 12. srpnja 2007. godine apelant je proglašen krivim za kazneno djelo neovlaštene proizvodnje i promet opojnih droga iz članka 224. stavak 1. Kaznenog zakona Republike Srpske (u daljnjem tekstu: KZRS), za koje mu je utvrđena kazna zatvora od dvije godine, u stjecađu s kaznenim djelom teško ubojstvo iz članka 149. stavak 1. točka 7. u svezi sa člankom 20. KZRS, za koje mu je utvrđena kazna zatvora od 6 godina, pa je osuđen na jedinstvenu kaznu zatvora od 7 godina. U kaznu mu je uračunato vrijeme provedeno u pritvoru, a obvezan je naknaditi i troškove kaznenog postupka.
8. Tijekom prvostupanjskog postupka sud je proveo predložene dokaze, pa je, nakon analize tih dokaza, zaključio da je nedvojbeno utvrđeno da je apelant počinio kaznena

djela koja su mu stavljena na teret. Naime, prvostupanjski sud je utvrdio da je apelant 14. prosinca 2005. godine u večernjim satima u mjestu Stepen, općina Gacko, nosio dvije najlonske vreće napunjene biljnom tvari za koju je vještačenjem utvrđeno da predstavlja opojnu drogu. Nakon što ga je presrela ophodnja policije PP Gacko, apelant je te vreće bacio i pobjegao. Malo kasnije policijska ophodnja je sustigla apelanta u blizini njegove kuće. Nakon što ga je policija pozvala da se zaustavi i preda i nakon što ga je jedan od policajaca Ivan Maljević (u daljnjem tekstu: oštećeni) sustigao i uhvatio za ramena, apelant se okrenuo prema oštećenom i, pucajući iz pištolja nepoznate marke, ranio oštećenog, koji nije bio naoružan, u predio natkoljenice lijeve noge. Nakon toga su obojica pali, a apelant je, potom, iz ležećeg položaja, sa udaljenosti od oko 2 m, ponovno pucao u pravcu oštećenog koji je ležao na zemlji. Tom prigodom apelant je ispalio tri metka od kojih su dva pogodila oštećenog u predio lijevog slabinskog dijela, a jedan metak u predio natkoljenice desne noge, čime mu je nanio teške tjelesne povrede opasne po život.

9. Prvostupanjski sud je, također, utvrdio da se apelant nakon toga udaljio sa mjesta događaja u nepoznatom pravcu i da je bio nedostupan tijelima gonjenja sve do 29. rujna 2006. godine, kada je uhićen u Nikšiću, Republika Crna Gora, a potom, 28. prosinca 2006. godine, izručen nadležnim vlastima, odnosno pripadnicima Sudbene policije u Trebinju. Prvostupanjski sud je detaljno u presudi analizirao način izvršenja kaznenog djela, uzimajući u obzir brojne provedene dokaze koje su izveli i optužba i obrana, a koji su detaljno pobrojani u prvostupanjskoj presudi. Prvostupanjski sud je, također, obrazložio zbog čega nije prihvatio apelantovu obranu koja se temeljila na alibiju, odnosno tvrdnji da se apelant u vrijeme kritičnog događaja nalazio na drugom mjestu, točnije u Nikšiću. Sud je u svezi s tim ukazao na nedostatke iskaza svjedoka obrane, dr. Velimira Vukanovića, te na niz nelogičnosti i kontradiktornosti u njegovom iskazu, a osobito u nemogućnosti ovog svjedoka da objasni neke upitne činjenice u svezi sa svojim svjedočenjem, kao što je, primjerice, tvrdnja da je apelanta u kritično vrijeme uputio na pregled u Radiološku službu Opće bolnice Nikšić. Naime, prvostupanjski sud je utvrdio da je na uputnici žig Doma zdravlja Nikšić iako se kritične večeri ovaj svjedok nalazio u bolnici kao dežurni liječnik, a svjedok nije mogao objasniti ovu činjenicu. Dalje, sud je, također, utvrdio da apelant kao pacijent nije evidentiran u protokole ni bolnice, niti Doma zdravlja Nikšić, kao i da su službene obavijesti nadležnih institucija potvrdile da broj pod kojim je ova navodna uputnica zavedena ne postoji u službenim knjigama. Sud je ocijenio da obrazloženja koja je ponudio ovaj svjedok nisu uvjerljiva, da su čak kontradiktorna i drugim svjedočenjima koje je obrana izvela a čiji je cilj podržati apelantovu tvrdnju da je u kritično vrijeme bio na pregledu u Nikšiću.

10. Također, prvostupanjski sud je detaljno obrazložio i zbog čega nije prihvatio kao vjerodostojne druge iskaze svjedoka obrane, naročito ističući iskaz svjedokinje Sanele Doknić, koja je jedina od svjedoka obrane ispitana izravno nakon kritičnog događaja. Naime, iskaz koji je ova svjedokinja dala na glavnom pretresu razlikovao se, kako to navodi prvostupanjski sud, od iskaza koji je ista svjedokinja dala u istrazi i u kojem je tvrdila da joj je apelant kritičnog dana rekao da ide u Nikšić. Prvostupanjski sud je ocijenio da je ova svjedokinja svoj iskaz u istrazi, koji je svojeručno potpisala bez primjedaba, dala izravno nakon kritičnog događaja «kada nije postojala mogućnost dogovora sa optuženim i svjedocima obrane», a da je iskaz koji je dala na glavnom pretresu prilagodila potrebama podržavanja apelantovog alibija, zbog čega njezinom iskazu na glavnom pretresu sud nije poklonio vjeru.

11. Dalje, prvostupanjski sud je analizirao i iskaz vještaka, dr. Mihajla Kuliša, kojeg je angažirala obrana, pa je tom iskazu poklonio vjeru ocijenivši ga stručnim i utemeljenim na opsežnoj medicinskoj dokumentaciji. Međutim, sud je obrazložio da činjenica koju je vještak konstatirao, da apelant ima određeno ograničenje fizičkih sposobnosti, ne može voditi zaključku da apelant nije mogao počinuti kaznena djela koja su mu stavljena na teret. Također, sud je osobito uzeo u obzir da je apelant više od 10 mjeseci bio u bjekstvu, ocijenivši da ovakvo njegovo ponašanje «nije sukladno rezoniranju čovjeka koji se ne osjeća krivim i koji napuštanjem svog mjesta prebivališta žrtvuje radno mjesto, koje je, prema vlastitom priznanju, teško dobio nekoliko mjeseci prije kritičnog događaja». Prvostupanjski sud je, također, zaključio da je apelantova obrana, koja je utemeljena na tezi da je «cjelokupan događaj inscenirala policija, da je kompletan događaj [apelantu] namješten, da su policajci pucali jedni na druge i međusobno se izranjavali», paušalna i činjenično neutemeljena.

12. Odlučujući o prizivima apelanta i okružnog tužitelja u Trebinju, Vrhovni sud je Presudom broj 118-0-Kž-07-000 211 od 4. prosinca 2007. godine apelantov priziv odbio, a tužiteljev priziv djelomično uvažio i preinačio prvostupanjsku presudu tako što je apelantu, osim izrečene jedinstvene kazne zatvora, izrekao i mjeru sigurnosti oduzimanja 27,329 kg opojne droge – psihoaktivne supstance tetrahidrokanabinola, kao predmeta za izvršenje kaznenog djela.

13. U obrazloženju svoje odluke Vrhovni sud je, između ostalog, naveo da apelantovi prizivni navodi o bitnim povredama odredaba kaznenog postupka nemaju osnove. Vrhovni sud je obrazložio i da su neutemeljeni apelantovi prizivni navodi o povredi prava na obranu, odnosno tvrdnje da se prvostupanjska presuda temelji na dokazima koji su dostavljeni

obrani na samom glavnom pretresu, dokazima koji nikad nisu dostavljeni i na dokazima koji su pribavljeni povredama ljudskih prava i sloboda. Naime, Vrhovni sud je utvrdio da je obrana predložila da se sasluša svjedokinja Sanela Doknić, pa je ova svjedokinja saslušana na glavnom pretresu održanom 29. svibnja 2007. godine. Tom prigodom svjedoka je izravno ispitao apelantov branitelj, a potom ga je unakrsno ispitao tužitelj. Prigodom pobijanja navoda ove svjedokinje iznesenih na glavnom pretresu, tužitelj je pročitao dio iskaza koji je ova svjedokinja dala u istrazi, dana joj je mogućnost da objasni svoj prethodni iskaz, a taj iskaz je predan i sudu. Prema zaključku Vrhovnog suda, na ovaj način je ispoštovana odredba članka 280. stavak 1. Zakona o kaznenom postupku RS (u daljnjem tekstu: ZKP), a nedostavljanje ovog dokaza obrani, odnosno dostavljanje samo sudu na glavnom pretresu, ne predstavlja kršenje apelantovog prava na obranu. Također, Vrhovni sud je utvrdio da je i vještak, dr. Slobodan Prtilo izravno i unakrsno ispitan na glavnom pretresu održanom 24. siječnja 2007. godine, kada je Tužiteljstvo predalo sudu izvješće i zaključak ovog vještaka.

14. Vrhovni sud, dalje, konstatira da «nema zakonske obveze tužitelja da dostavlja spise i dokaze optuženom i njegovom branitelju ni u tijeku provedbe istrage, ni nakon potvrđivanja optužnice, niti u tijeku glavnog pretresa». Vrhovni sud je ovo stajalište dalje obrazložio time da je dokazni postupak, kao ključni dio glavnog pretresa, primarni i osnovni način utvrđivanja istine, koji se realizira «kroz sučeljavanje dviju suprotstavljenih strana koje izvede svoje dokaze i imaju punu dokaznu inicijativu», a pri tomu je kontradiktornost vodeće načelo izvođenja dokaza na glavnom pretresu. Nakon što je detaljno obrazložio procesne propise u svezi sa izvođenjem dokaza, Vrhovni sud je konstatirao da je nepobitno da je tužitelj imao u posjedu iskaz svjedokinje Sanele Doknić, koji je dala ovlaštenoj osobi CJS Trebinje izravno nakon kritičnog događaja, te da je taj iskaz tužitelj koristio prigodom unakrsnog ispitivanja ove svjedokinje na glavnom pretresu, kada ga je predao i sudu. Vrhovni sud je zaključio da je tužitelj na zakonit način koristio raniji iskaz ove svjedokinje, odnosno da je dokazni materijal iznio na način dopušten zakonom i predao ga u sudbeni spis, te da su svi apelantovi prizivni prigovori u svezi sa ovim neutemeljeni.

15. Također, Vrhovni sud je ustanovio i da je prvostupanjski sud obrazložio odbijanje prijedloga obrane da se izvede rekonstrukcija događaja još na glavnom pretresu od 22. lipnja 2007. godine u rješenju koje je povodom ovog prijedloga doneseno. U svezi s tim Vrhovni sud je ukazao da je sud ovlašten, prema odredbi članka 270. stavak 2. ZKP, odbiti da se izvede predloženi dokaz ukoliko ocijeni da taj dokaz nije značajan za predmet ili je predloženi dokaz nepotreban, kako je to sud i uradio u odnosu na

predloženi dokaz rekonstrukcijom događaja. Vrhovni sud je, također, zaključio da je prvostupanjski sud pažljivo analizirao sve provedene dokaze, te da je pravilno utvrdio sve odlučne činjenice, razjasnivši sve bitne okolnosti značajne za pravilno presuđenje u konkretnoj pravnoj stvari.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

16. Apelant smatra da mu je pobijanim presudama prekršeno pravo na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. i stavak 3.b) Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija). U obrazloženju ovih tvrdnji apelant navodi da tužitelj nije nikada apelantu, odnosno njegovim braniteljima, dostavio određene izjave i druge dokaze, niti je braniteljima omogućen uvid u te dokaze prije samog konca glavnog pretresa, iako je očigledno, kako apelant navodi, da je «riječ o dokazu koji prvostupanjski sud smatra veoma značajnim za donošenje svoje odluke». Apelant smatra da mu na ovaj način nije pruženo adekvatno vrijeme i uvjeti za pripremanje obrane, što je suprotno odredbi članka 6. stavak 3.b) Europske konvencije. Apelant, također, navodi da mu je dostavljena izjava izravnog kirurškog pregleda vještaka, dr. Slobodana Prtila, i to na glavnom pretresu, kada je ovaj vještak branio svoj nalaz i mišljenje i kada je izjavio da je digitalne fotografije predao Tužiteljstvu. Međutim, apelant navodi da mu disketa sa ovim fotografijama nikada nije dostavljena. Također, apelant navodi da su mu određeni dokazi u svezi sa izjavom svjedoka, dr. Velimira Vukasinovića, odnosno službeni dopisi Opće bolnice u Nikšiću i Doma zdravlja Nikšić dostavljeni tek 12. srpnja 2007. godine, neposredno pred završetak glavnog pretresa.

17. Također, apelant navodi da sud nije dopustio da se izvedu određeni dokazi, koje je obrana najavila već na početku glavnog pretresa, a koje apelant i dalje smatra krucijalnim za donošenje pravilne odluke, kao što je rekonstrukcija događaja. Također, apelant navodi da mu je još 1999. godine dijagnosticirano oboljenje bubrega i zglobova, poznato kao «sindrom Rieter», a 2000. godine «prolap mitralnog srčanog zaliska» i «kronični perikarditis», pa bi rekonstrukcija pokazala da, zbog tih oboljenja, apelant nije mogao izvršiti kazneno djelo na način kako je to u pobijanim presudama zaključeno. Apelant smatra da je odbijanje da se provedu određeni dokazi koje je on predložio bilo proizvoljno, te da je zbog toga i odluka o apelantovoj krivnji proizvoljna, budući da smatra da se do ispravnog zaključka o eventualnoj apelantovoj kaznenoj odgovornosti nije moglo doći bez rekonstrukcije, osobito zato što se apelant, kako navodi, «branio alibijem». Apelant

smatra i da su «težina optužbe protiv apelanta i publicitet oko ovog kaznenog postupka utjecali na to da su suci koji su sudili u ovom predmetu bili vođeni osobnim emocijama, a ne objektivnim stanjem stvari», čime apelant u biti u pitanje dovodi i nepristranost suda.

b) Odgovori na apelaciju

18. Vrhovni sud je pobio navode iz apelacije, ističući da su navodi koji su izneseni u apelaciji «gotovo doslovno prepisani iz priziva», a da je te navode Vrhovni sud već razmotrio u svojoj odluci i o njima usvojio stajalište. Vrhovni sud smatra da apelantovi navodi o kršenju prava na pravično suđenje nisu ničim obrazloženi, već da se suštinski radi o «isticanju prigovora bitnih povreda odredaba kaznenog postupka i pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, za koje Ustavni sud BiH nije nadležan». Na temelju toga, Vrhovni sud predlaže da Ustavni sud odbije apelaciju.

19. Okružni sud je, također, pobio navode iz apelacije navodeći da pobijanim presudama nisu prekršena prava na koja se apelant poziva. Okružni sud je naveo da se iz apelantovih navoda ne može zaključiti da je primjena zakona bila proizvoljna ili diskriminatorna, te predlaže da Ustavni sud apelaciju odbije.

20. Tužiteljstvo je, također, pobilo navode iz apelacije, ističući da su svi apelantovi navodi neutemeljeni, zato što pobijanim presudama nije prekršeno apelantovo pravo na pravično suđenje. Stoga predlaže da se apelacija odbije.

V. Relevantni propisi

21. U **Zakonu o kaznenom postupku Republike Srpske** («Službeni glasnik Republike Srpske» broj 50/03) relevantne odredbe glase:

Članak 15.

Pravo suda, tužitelja i drugih tijela koji sudjeluju u kaznenom postupku da ocjenjuje postojanje ili nepostojanje činjenica nije vezano ni ograničeno posebnim formalnim dokaznim pravilima.

Članak 165.

Vještak dostavlja nalaz i mišljenje, kao i radni materijal, skice i zabilješke tijelu koje ga je odredilo.

Članak 259.

(1) Osim u slučajevima predviđenim ovim zakonom, sudac, odnosno predsjednik glavnog vijeća može prekinuti glavni pretres zbog odmora ili zbog isteka radnog vremena ili da bi se neki dokaz pribavio u kratkom vremenu ili zbog pripremanja optužbe ili obrane. [...]

Članak 270.

[...] (2) Ako sudac, odnosno predsjednik vijeća zaključi da okolnosti koje stranka ili branitelj želi dokazati nemaju značaja za predmet ili da je ponuđeni dokaz nepotreban, odbit će izvođenje dokaza.

Članak 277.

[...] (5) Vještak iznosi svoj nalaz i mišljenje usmeno na glavnom pretresu. U tom slučaju će vještak biti izravno, unakrsno, odnosno dodatno ispitan od obje stranke i branitelja, odnosno suda.

(6) Pisani nalaz i mišljenje vještaka bit će prihvaćeni kao dokazni materijal samo ukoliko je taj vještak svjedočio na pretresu.

Članak 280.

(1) Iskazi dani u istrazi dopušteni su kao dokaz na glavnom pretresu i mogu biti korišteni prigodom izravnog ili unakrsnog ispitivanja ili pobijanja iznesenih navoda ili u odgovoru na pobijanje ili dodatno ispitivanje. U ovom slučaju, osobi se može dati mogućnost da objasni ili pobija svoj prethodni iskaz. [...]

Članak 296.

[...] (2) Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u svezi sa ostalim dokazima i na osnovi takve ocjene izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana.

VI. Dopustivost

22. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

23. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni

svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

24. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj 118-0-KŽ-07-000 211 od 4. prosinca 2007. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Potom, pobijanu presudu apelant je primio 4. siječnja 2008. godine, a apelacija je podnesena 28. veljače 2008. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

25. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

26. Apelant se žali da je pobijanim presudama povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava BiH i članka 6. st. 1. i 3.b) Europske konvencije.

27. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

[...]

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u svezi sa kaznenim postupkom.

28. Članak 6. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prigodom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. Presuda se izriče javno, ali se novinari i javnost mogu isključiti iz cijelog ili jednog dijela suđenja u interesu morala, javnog reda ili nacionalne sigurnosti u demokratskom društvu, kada

to nalažu interesi malodobnika, ili zaštite privatnog života strana u sporu, ili kada to sud smatra izričito neophodnim zato što bi u posebnim okolnostima publicitet mogao nanijeti štetu interesima pravde.

[...]

3. Svatko tko je optužen za kazneno djelo ima sljedeća minimalna prava:

[...] b) da mu se osiguraju vrijeme i uvjeti neophodni za pripremanje obrane;

29. Ustavni sud zapaža da se temeljni apelantovi prigovori odnose na navodnu nemogućnost da ima odgovarajuće vrijeme za pripremanje obrane, jer mu određeni iskazi nisu nikada ili su kasno dostavljeni, te na odbijanje njegovog prijedloga da se izvede dokaz rekonstrukcijom događaja. Dakle, apelant, u biti, ističe prigovor da mu je uskraćena jednakopravnost u postupku čiji su rezultat pobijane presude, zato što mu je, kako tvrdi, uskraćen pristup određenim dokazima. Također, apelant smatra da su, zbog publiciteta koji je, kako tvrdi, dan kaznenom postupku protiv njega, suci bili vođeni osobnim emocijama, čime pobija njihovu nepristranost u konkretnom slučaju.

30. Ustavni sud, prije svega, ističe da pravo na pravično suđenje podrazumijeva, *inter alia*, i načelo kontradiktornosti kao karakteristiku postupka zajedno sa načelom jednakopravnosti strana u postupku. Naime, prema praksi Europskog suda za ljudska prava (u daljnjem tekstu: Europski sud) i Ustavnog suda, svaka strana u postupku mora, u načelu, imati priliku ne samo da bude upoznata sa svim dokazima koji su neophodni kako bi obrana bila uspješna nego i da zna i da može komentirati sve dokaze koji su izvedeni ili opservacije koje su uložene u spis s ciljem utjecanja na odluku suda (vidi, *mutatis mutandis*, Europski sud, *Lobo Machado protiv Portugala*, presuda od 20. veljače 1996. godine, Izvješća o presudama i odlukama 1996-I, stavak 31). Ono što je ključno jeste da stranke trebaju u pravom smislu sudjelovati u postupku pred sudom (vidi, *mutatis mutandis*, *Kerojärvi protiv Finske*, presuda od 19. srpnja 1995. godine, serija A broj 322, stavak 42. do konca).

31. Također, Ustavni sud podsjeća i na praksu Europskog suda prema kojoj je prihvatljivost dokaza prvenstveno materija koju reguliraju domaći zakoni i da kao opće pravilo važi da su domaći sudovi ti koji procjenjuju dokaze koji su im prezentirani. Zadaća Europskog i Ustavnog suda, prema Europskoj konvenciji, nije da odlučuju jesu li izjave svjedoka bile prihvatljive u smislu dokaza, nego da utvrde je li postupak u cijelosti, uključujući i način na koji su pribavljeni dokazi, bio pravičan (vidi, Europski sud, *Doorson protiv*

Nizozemske, presuda od 6. ožujka 1996. godine, Izvješća o presudama i odlukama 1996-II, stavak 78). U svezi s tim, Ustavni sud se neće miješati u to kojim dokazima strana u postupku redoviti sudovi poklanjaju povjerenje na temelju slobodne sudačke procjene. To je isključivo uloga redovitih sudova čak i kada su izjave svjedoka na javnoj raspravi i pod zakletvom oprečne jedna drugoj (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 612/04 od 30. studenog 2004. godine, i Europski sud, *idem*).

32. Imajući u vidu navedene standarde, Ustavni sud zapaža da u konkretnom slučaju nema ništa što bi ukazalo na to da je apelantu uskraćena mogućnost da pozove i sasluša svjedoke i da izvede i druge dokaze. Apelant je, također, imao i koristio mogućnost da unakrsno ispita sve svjedoke Tužiteljstva, te da pobije i druge dokaze koje je Tužiteljstvo izvelo. Ustavni sud zapaža da apelant smatra da su mu određeni dokazi potpuno uskraćeni i u svezi s tim navodi da izjava svjedokinje Sanele Doknić koja je dana u istrazi nije bila dana na uvid obrani, već da je samo predana sudu. Međutim, Ustavni sud zapaža da je navedena svjedokinja bila svjedokinja obrane, da je saslušana na glavnom pretresu, a njezin iskaz koji je dala u istrazi korišten je u unakrsnom ispitivanju sukladno relevantnim odredbama ZKP, i to nakon što je obrana izravno ispitala ovu svjedokinju. Osim toga, iz pobijanih presuda ne proizlazi da je ovaj dokaz imao ključni i odlučujući utjecaj na odluku sudova o apelantovoj krivnji, već je on ocijenjen samostalno i u odnosu na druge izvedene dokaze, što su sudovi detaljno obrazložili u pobijanim odlukama.

33. Dalje, činjenica da je iskaz navedene svjedokinje koji je dala u istrazi tužitelj predao u sudbeni spis na glavnom pretresu ne znači sama po sebi da je apelantu uskraćena mogućnost uvida u ovaj dokaz. Naime, tužitelj je prigodom unakrsnog ispitivanja ove svjedokinje čitao dijelove njezinog ranijeg iskaza, a od nje je zatraženo i da se izjasni o različitostima u odnosu na iskaz koji je dala na glavnom pretresu, na način koji je propisao ZKP. Ovo znači da navodi iz ranijeg iskaza nisu apelantu ostali nepoznati i da ih je mogao dovesti u pitanje prema načelu kontradiktornosti. Apelant, međutim, ni u prizivu protiv prvostupanjske odluke, ni u apelaciji ničim nije ukazao na to da je od suda zatražio da mu se taj dokaz posebice dostavi, niti se može zaključiti da mu je uvid u taj dokaz onemogućen, ili da su njegova procesna prava u svezi s tim na bilo koji način povrijeđena.

34. Također, apelant navodi da je ovaj dokaz uložen u sudbeni spis neposredno prije davanja završnih riječi, te smatra da mu na taj način nije ostavljeno dovoljno vremena da pripremi obranu. U svezi s tim navodima, Ustavni sud ukazuje da je apelant mogao, ako je smatrao da se radi o ključnom i odlučujućem dokazu, zatražiti od suda da prekine postupak radi pripremanja obrane u svjetlu tog dokaza, što apelant nije učinio. Osim

toga, u konkretnom slučaju se ne radi o podnošenju nekog potpuno novog dokaza za koji apelant nije znao, niti mogao znati, budući da apelantu nije moglo ostati nepoznato da je svjedokinja obrane dala iskaz u istrazi. Ustavni sud ukazuje da se isto odnosi i na ulaganje u spis drugih dokaza, odnosno obavijesti i izvješća Opće bolnice u Nikšiću i Doma zdravlja Nikšić, jer su svi ovi dokazi pribavljeni da bi se pobila apelantova obrana utemeljena na alibiju. Ovi dokazi su izneseni na glavnom pretresu i uloženi u spis, a apelant nije zatražio da mu se te obavijesti posebice dostave, niti je naveo da mu je u svjetlu tih dokaza potrebno dodatno vrijeme za pripremanje obrane. Osim toga, sudovi su jasno i razložno obrazložili da je način predaje ovih dokaza u sudbeni spis izvršen sukladno zakonu, a apelant ne navodi niti dokazuje da nije imao mogućnost o svakom od tih dokaza iznijeti mišljenje.

35. Ustavni sud, također, zapaža da je na glavnom pretresu održanom 29. svibnja 2007. godine u spis dostavljen nalaz vještaka medicinske struke koji je na tom istom pretresu i saslušan. Apelant smatra da mu je načelo jednakopravnosti prekršeno zato što mu nisu dostavljene digitalne fotografije koje je vještak predao Tužiteljstvu. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da su ovi navodi neutemeljeni. Naime, ZKP propisuje u članku 277. stavak 5. da se vještak mora saslušati na glavnom pretresu, te da će biti «izravno, unakrsno, odnosno dodatno ispitan od obje stranke i branitelja, odnosno suda», a u stavku 6. istog članka propisuje da će pismeni nalaz i mišljenje vještaka biti prihvaćeni kao dokazni materijal samo ukoliko je vještak svjedočio na pretresu. Primjenu ovih odredaba apelant i ne dovodi u pitanje, već svoje navode o kršenju prava na pravično suđenje temelji isključivo na tvrdnji da mu nisu dostavljene digitalne fotografije, mada ne obrazlaže važnost uvida u te fotografije, nakon što je imao mogućnost unakrsno ispitivati vještaka i dati komentare na njegov nalaz i mišljenje. Osim toga, od svjedočenja vještaka i predaje pismenog nalaza u spis do zaključenja glavnog pretresa prošlo je više od mjesec dana, a apelant nije naveo, niti dokazao da je tražio da mu se dostave upitne fotografije, ili da je ukazivao sudu na to da je to neophodno za njegovu efikasniju obranu, pa da je proizvoljno odbijen takav zahtjev. Ustavni sud, također, ističe da bi prihvaćanje ovakvih apelantovih navoda i argumenata o navodnom uskraćivanju prava na obranu i kršenju načela jednakopravnosti strana u postupku predstavljalo puki formalizam koji je oprečan duhu i smislu prava na pravično suđenje iz članka 6. Europske konvencije.

36. Apelant, također, navodi da mu je uskraćena mogućnost da izvede dokaz rekonstrukcijom događaja, što on smatra ključnim dokazom u konkretnom slučaju, koji bi pokazao da apelant nije imao fizičke kapacitete da počini kazneno djelo na način koji

je naveden u presudama. U svezi s ovim navodima, Ustavni sud ukazuje da članak 6. Europske konvencije ne daje stranci neograničeno pravo da saslušava svjedoke i izvodi druge dokaze pred sudom, već je, u pravilu, zadaća redovitih sudova da procijene je li potrebno saslušati određene svjedoke i izvesti određene dokaze, te bi li izjave predloženih svjedoka ili izvođenje drugih predloženih dokaza bili relevantni za odlučivanje u konkretnom slučaju (vidi, *mutatis mutandis*, Europski sud, *Harutyunyan protiv Armenije*, Djelomična odluka o dopustivosti od 5. srpnja 2005. godine, aplikacija broj 36549/03). Sud koji vodi postupak mora imati određenu diskreciju o ovim pitanjima, a iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije slijedi da stranka u postupku ne može imati prednost u odnosu na drugu stranu glede mogućnosti da iznese dokaze (vidi, Ustavni sud, Odluka broj AP 628/04 od 12. travnja 2005. godine).

37. U tome smislu, Ustavni sud zapaža da apelant nije u konkretnom slučaju dostavio bilo kakav dokaz kojim bi dokazao da je prvostupanjski sud proizvoljno odbio njegov prijedlog za rekonstrukciju događaja, niti u predmetu postoji bilo šta što bi ukazalo na takvu proizvoljnost, ili da je dokazni postupak zlouporabljen na apelantovu štetu. Naprotiv, kako je već rečeno, iz prvostupanjske presude proizlazi da je apelant imao i koristio mogućnost da izvodi svoje dokaze na isti način kao i Tužiteljstvo, kao i da ispituje dokaze optužbe. Prvostupanjski sud je obrazložio zbog čega nije izveo ovaj dokaz, Vrhovni sud je to pitanje detaljno i pozorno razmotrio u prizivnom postupku, a Ustavni sud smatra da su obrazloženja sudova u svezi s tim detaljna i logična i ne ostavljaju bilo kakav utisak proizvoljnosti.

38. U svezi s navodima o nepristranosti suda, Ustavni sud ukazuje da, ukoliko apelant tvrdi da je sud bio pristran, mora konkretno navesti u čemu se sastoji ta pristranost, te u tom pravcu priložiti valjane dokaze (vidi, Ustavni sud, Odluka broj U 45/01 od 25. veljače 2002. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 24/02). U konkretnom slučaju Ustavni sud zapaža da apelant ne nudi nikakve konkretne dokaze u tom pravcu, već ovaj svoj prigovor temelji na paušalnoj tvrdnji da je sud bio pristran zbog navodnog publiciteta koji je ovaj kazneni postupak imao. Stoga, Ustavni sud smatra da su ovi apelantovi navodi neutemeljeni i da ne pokreću pitanje prava na pravično suđenje u smislu članka 6. stavak 2. Europske konvencije.

39. Također, Ustavni sud zapaža da su navodi apelacije suštinski isti kao i apelantovi prizivni navodi protiv prvostupanjske presude. U svezi s tim, Ustavni sud ukazuje da su nadzorna tijela ustanovljena Europskom konvencijom već na početku njezine primjene ukazala da, prema *quatrième instance* doktrini, ta tijela ne mogu predstavljati još jedan

prizivni stupanj i biti sudovi «četvrte instance». Isto tako, apelacijska nadležnost Ustavnog suda iz članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine ne daje Ustavnom sudu nadležnost ili mogućnost da kao sud «četvrte instance» ponovno razmotri iste prizivne navode koji su u cijelosti razmotreni na ranijim instancama. Naprotiv, kako je već navedeno, Ustavni sud se u okviru apelacijske nadležnosti bavi isključivo pitanjem eventualne povrede ustavnih prava ili prava iz Europske konvencije u postupku pred redovitim sudovima, što je drugačije pitanje od onog koje apelant suštinski postavlja. Imajući ovo u vidu, Ustavni sud neće iz dokaza koji su provedeni u kaznenom postupku samostalno utvrđivati činjenično stanje, niti će ocjenjivati jesu li sudovi u tom postupku pravilno donijeli zaključke iz provedenih dokaza, ali će ispitati jesu li standardi prava na pravično suđenje iz članka 6. stavak 1. Europske konvencije bili ispoštovani.

40. U svezi s navedenim, Ustavni sud, također, ukazuje da je redoviti sud dužan savjesno ocijeniti sve dokaze pojedinačno i u svezi sa ostalim dokazima, pa onda, na temelju takve, brižljive ocjene, izvesti zaključak je li neka činjenica dokazana ili ne (članak 296. stavak 2. ZKP). Pri tomu, prema članku 15. ZKP, sud i druga tijela nisu vezani, ni ograničeni posebnim formalnim dokaznim pravilima, već, prema načelu slobodne ocjene dokaza, ocjenjuju postoji li ili ne postoji neka činjenica. Ova slobodna ocjena dokaza zahtijeva obrazloženje kako svakog dokaza pojedinačno, tako i svih dokaza zajedno, te dovođenje svih provedenih dokaza u uzajamnu logičnu vezu. U konkretnom slučaju iz pobijanih presuda nedvojbeno proizlazi da ovakva sveobuhvatna analiza dokaza nije izostala, te da su sudovi dali obrazloženja u pobijanim presudama koja ni na koji način ne ostavljaju dojam proizvoljnosti. Naprotiv, Ustavni sud smatra da su sudovi u pobijanim presudama u potpunosti opisali proces pojedinačne ocjene dokaza, njihovog dovođenja u međusobnu vezu i izvođenje zaključka o dokazanosti da je apelant kriv za kazneno djelo koje mu je stavljeno na teret. Osim toga, kako je već rečeno, svi dokazi su izvedeni na javnoj raspravi, a apelant je imao priliku ispitati sve dokaze optužbe i pobiti ih osobno i posredstvom branitelja. Ustavni sud je već zaključio da nije bilo procesnih nedostataka koji bi vodili kršenju prava na pravično suđenje, a apelantovo nezadovoljstvo pobijanim presudama ne predstavlja samo po sebi kršenje prava na pravično suđenje.

41. Na temelju svega navedenog, Ustavni sud zaključuje da u konkretnom predmetu nije došlo do povrede članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. st. 1. i 3.b) Europske konvencije.

VIII. Zaključak

42. Ustavni sud zaključuje da nema kršenja prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, odnosno načela jednakopravnosti strana u postupku, kada je osuđujuća presuda utemeljena na dokazima koji su izvedeni na glavnom pretresu i kada apelant nije bio onemogućen ispitati sve dokaze Tužiteljstva uz poštivanje načela kontradiktornosti ili izvesti svoje dokaze koje je sud ocijenio kao neophodne za donošenje odluke. Također, nema kršenja prava na odgovarajuće vrijeme za pripremanje obrane iz članka 6. stavak 3.b) Europske konvencije, kada se takve tvrdnje temelje isključivo na argumentima da dokazi koji su izvedeni na glavnoj raspravi i dostavljeni u sudbeni spis nisu dostavljeni izravno apelantu, u situaciji kada je apelant te dokaze unakrsno ispitao, a nije od suda tražio dodatno vrijeme za pripremu obrane. Osim toga, nema kršenja ni načela nepristranosti suda kad apelant takve tvrdnje nije objektivno opravdao i dokazao.

43. Na temelju članka 61. st. 1. i 3. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

44. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

Предмет број АП 2666/06

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација Емсада Спахића поднесена
против Пресуде Врховног суда Феде-
рације Босне и Херцеговине број Рев-
680/05 од 6. јула 2006. године

Одлука од 28. новембра 2008. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у пленарном сазиву, у предмету број **АП 2666/06**, рјешавајући апелацију **Емсада Спахића**, на основу члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2 и члана 61 ст. 1 и 3 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» бр. 60/05 и 64/08), у саставу:

Сеада Палаврић, председница

David Feldman, потпредседник

Миодраг Симовић, потпредседник

Валерија Галић, потпредседница

Крстан Симић, судија

Мирсад Ћеман, судија

на сједници одржаној 28. новембра 2008. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Одбија се као неоснована апелација Емсада Спахића поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Рев-680/05 од 6. јула 2006. године.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и у «Службеном гласнику Дистрикта Брчко Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Емсад Спахић (у даљњем тексту: апелант) из Новог Травника, кога заступа Разија Хусеинагић, адвокат из Зенице, поднио је 18. септембра 2006. године Уставном суду

Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) апелацију против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Врховни суд) број Рев-680/05 од 6. јула 2006. године.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда, од Врховног, Кантоналног суда у Зеници (у даљњем тексту: Кантонални суд), Општинског суда у Зеници (у даљњем тексту: Општински суд) и учесника у поступку Федерације Босне и Херцеговине, коју заступа Федерално правобранилаштво (у даљњем тексту: тужена), затражено је 7. новембра 2006. године и 23. јануара 2008. године да доставе одговоре на апелацију.

3. Врховни суд, Општински суд и тужена су доставили одговоре на апелацију 24. новембра 2006. године, а Кантонални суд 30. јануара 2008. године.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори Врховног, Кантоналног и Општинског суда и Федералног правобранилаштва достављени су апеланту 11. јуна 2008. године.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената предочених Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин:

6. Пресудом Општинског суда број П-1077/03 од 30. априла 2004. године тужена је обавезана да апеланту на име накнаде нематеријалне штете исплати износ од 20.000 КМ са затезном каматом по стопи утврђеној Законом о висини стопе затезне камате почев од 30. априла 2004. године, као дана пресуђења, па до исплате, те да му накнади трошкове парничког поступка у износу од 2.674,00 КМ у року од 30 дана под пријетњом принудног извршења.

7. У образложењу првостепене пресуде се наводи да је међу странкама неспорно да је апелант неосновано био у притвору у периоду од 15. августа 1994. године до 7. октобра 1994. године. Увидом у Пресуду Вишег суда у Зеници број К-190/94 од 7. октобра 1994. године, која је потврђена Пресудом Врховног суда број Кж-426/96 од 3. децембра 1996. године, утврђено је да је апелант ослобођен одговорности да је учинио кривично дјело из члана 226 став 3 Кривичног закона РБиХ (у даљњем

тексту: КЗРБиХ). Увидом у релевантна судска рјешења Општински суд је утврдио да је апелант у притвору провео од 15. августа 1994. године до 7. октобра 1994. године.

8. Првостепени суд је установио да је неоснован приговор тужене у погледу недостатка активне легитимације апеланта као лица које је претрпјело штету наведеном пресудом. Такође је утврдио да је неоснован приговор тужене у погледу њене пасивне легитимације, наводећи да је тужена пасивно легитимисана, у смислу одредби из члана 525 став 3 Закона о кривичном поступку ФБиХ («Службене новине ФБиХ» број 43/98) (у даљњем тексту: ЗКПФБиХ), којим је одређена легитимација тужене, а ком је прописано да се тужба за накнаду штете подноси против Федерације. При томе је суд узео у обзир и чињеницу да је, сходно обавијести Федералног министарства правде од 9. фебруара 1998. године, апелант упућен да покрене поступак за накнаду штете. Првостепени суд је у погледу пасивне легитимације истакао да новим ЗКПФБиХ није прописано да се накнада штете захтијева од кантона, већ од Федерације БиХ. Даље је утврђено да предметно потраживање није застарјело, јер право на накнаду штете, сходно одредби из члана 542 став 1 ЗКП, који је био на снази у вријеме правоснажности спорне пресуде, застаријева за три године од дана правоснажности пресуде ком је окривљени ослобођен оптужбе, а ако је поводом жалбе рјешавао виши суд, од дана пријема одлуке вишег суда.

9. Првостепени суд је утврдио да апеланту припада нематеријална штета за претрпљене душевне болове због повреде части, слободе права личности, коју је претрпио у кривичном поступку који је вођен против њега због кривичног дјела из члана 226 став 3 КЗРБиХ, који је правоснажно окончан тако што је апелант ослобођен оптужбе. Истакнуто је да је апелант неосновано у притвору провео 50 дана. При томе је суд имао у виду да је апелант био узоран полицајац и да се на те послове није више могао да врати након притвора, те јачину душевних болова и страха код апеланта, њихово трајање за вријеме притвора, као и након изласка из притвора, повреду слободе и части.

10. Против првостепене пресуде тужена је поднијела жалбу коју је Кантонални суд Пресудом број Гж-908/04 од 10. фебруара 2005. године дјелимично уважио и првостепену пресуду преиначио тако што је на име накнаде нематеријалне штете апеланту досуђен износ од 6.360,00 КМ са законском затезном каматом почев од 30. априла 2004. године до исплате и трошкове поступка у износу од 856,00 КМ. Тужена је дужна да исплати то апеланту у року од 30 дана под пријетњом извршења. Преостали дио тужбеног захтјева је одбијен.

11. У образложењу другостепене пресуде се наводи да је првостепени суд погрешно примијенио материјално право када је апеланту досудио износ од 20.000 КМ. Сходно налазу другостепеног суда, новчана накнада у предметном случају би требало да износи 6.360,00 КМ оцјењујући све околности везане за апеланта, и то дужину трајања притвора (53 дана), апелантову старосну доб (рођен 1960. године), породични статус (ожењен, отац двоје малољетне дјеце), посебно радно мјесто (полицајац), интензитет душевних патњи које је описао вјештак медицинске струке у свом налазу. Стога је другостепени суд закључио да би наведени износ накнаде представљао за апеланта сатисфакцију за посљедице настале неоснованим притвором, те да наведено не одступа од важеће судске праксе у сличним случајевима.

12. Против другостепене пресуде апелант и тужена су изјавили ревизије, те је Врховни суд Пресудом број Рев-680/05 од 6. јула 2006. године апелантову ревизију одбио а ревизија тужене је уважена, нижестепене пресуде преиначене тако да је апелантов тужбени захтјев у досуђеном дијелу одбијен као неоснован.

13. У образложењу ревизионе пресуде се наводи да, иако вриједност оспореног дијела правоснажне пресуде не прелази вриједносни цензус из става 2 члана 237 Закона о парничком поступку (у даљњем тексту: ЗПП), Врховни суд је установио да је одлучивање о ревизији у конкретном случају значајно за правилну примјену права и у другим случајевима, те да може да утиче на усвајање одређеног правног схватања које је значајно за јединствену примјену права. Стога је Врховни суд примијенио став 3 члан 237 ЗПП.

14. Врховни суд није прихватио правно становиште другостепеног суда према ком апеланту припада право на накнаду штете коју је претрпио боравком у притвору због одговорности тужене као правног сљедника РБиХ, не узимајући у обзир да ли је штета настала прије ступања на снагу ЗКП из 1998. године. При томе је Врховни суд установио да се правни основ тужбеног захтјева у наведеном предмету заснива на одредби члана 545 став 1 тачка 1 преузетог ЗКП («Службени лист РБиХ» број 2/92) која прописује да право на накнаду штете припада и лицу које је било у притвору, а правоснажном пресудом је ослобођено оптужбе. Утврђено је да према том основу апелант тражи накнаду штете и да је, стога, та одредба у односу на члан 200 Закона о облигационим односима (у даљњем тексту: ЗОО) *lex specialis* јер регулише то право лицима која су неосновано притворена. Међутим, Врховни суд је утврдио да је у вријеме настанка спорне штете, односно притвора као штетног догађаја, на правној снази била одредба члана 13 Закона о примјени ЗКП који је преузет као републички

закон («Службени лист РБиХ» бр. 6/92, 9/92, 13/94 и 33/95). Поменутом одредбом је изричито прописано да се не примјењују одредбе ЗКП које се односе на поступак за накнаду штете лицима неоправдано осуђеним и неосновано лишеним слободе, а што је предметни случај. Констатовано је да је одредба члана 13 наведеног закона (првобитно Уредба са законском снагом) већ егзистирала до ступања на снагу ЗКПФБиХ («Службене новине ФБиХ» број 43/98), дакле, 29. новембра 1998. године (члан 544). Истакнуто је да одредбе ЗКПФБиХ из 1998. године немају ретроактивну примјену и да се оне примјењују на односе након ступања на снагу тог закона, а то није ситуација у предметном случају.

15. Стога је Врховни суд навео да, при чињеници да је апеланту штета настала у вријеме када је законодавац наведеном одредбом из члана 13 Закона о примјени ЗКП, преузетог као републичког закона, дерогирао из правног система одредбу из члана 545 став 1 тачка 1 преузетог ЗКП («Службени лист РБиХ» број 2/92), апелант не може од тужене да оствари накнаду штете због последица неоснованог притвора који је трајао 53 дана, у периоду од 15. августа 1994. године до 7. октобра 1994. године.

16. Сходно мишљењу Врховног суда, у складу са уставним правилом из члана IX/5.(1) Устава Федерације БиХ о временском и просторном важењу пријашњих закона, наведени члан 13 споменутог закона је ваљало примијенити на конкретан случај (на снази у вријеме настанка штете) и тужбени захтјев одбити као неоснован, јер је за неосновано лишавање слободе у вријеме када је апелант био притворен изузета одговорност државе РБиХ. Сходно томе, у складу са мишљењем Врховног суда, не постоји ни одговорност тужене као њеног ентитета.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

17. Апелант наводи да је повријеђено његово право на личну слободу и безбједност из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у даљњем тексту: Европска конвенција), право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, право на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције и право из чл. 1 до 3 Протокола број 4 уз Европску конвенцију. Сматра да су одлуком Врховног суда дерогирана његова

основна права из члана 5 Европске конвенције, а посебно право на обештећење из члана 5 став 5 Европске конвенције, које је увијек постојало, а и сада је обухваћено ЗКП. Наводи да је одлуком Врховног суда доведен у дискриминишући положај у односу на друга лица која су већ остварила право на накнаду штете по истом основу и у истом периоду (прије ступања на снагу ЗКП из 1998. године), те стога произилази да је он у односу на њих дискриминисан. У прилог наведеном апелант доставља два предмета у којима је Врховни суд усвојио другачије становиште.

б) Одговор на апелацију

18. У свом одговору на апелацију Врховни суд је навео да остаје при разлозима датим у образложењу своје одлуке.

19. У одговору на апелацију Кантонални суд наводи да је у својој одлуци детаљно навео због чега сматра да апеланту припада право на накнаду штете због неоснованог лишавања слободе. Кантонални суд је истакао да и даље остаје при свом становишту да апеланту припада наведени вид накнаде штете. Сходно мишљењу Кантоналног суда, одредбом члана 13 Закона о примјени ЗКП апеланту је ускраћено право на накнаду штете које је егзистирало прије доношења спорне одредбе, као и да је то право признато свим таквим лицима и након укидања спорне одредбе, односно ступања на снагу ЗКП из 1998. године. Због наведеног, сва лица у периоду од шест година нису могла да остваре накнаду штете, на који начин је, сходно схватању Кантоналног суда, повријеђено њихово право на имовину, а због чега таква лица трпе економску штету. Стога, Кантонални суд сматра да је у конкретном случају повријеђено апелантово право на имовину, као и право на недискриминацију, будући да је тачно да је другим лицима за исти период право на овај вид накнаде штете признато и штета досуђена другим судским одлукама. Стога, Кантонални суд предлаже да се апелација усвоји и апеланту досуди нематеријална штета коју потражује својом тужбом.

20. Општински суд у свом одговору на апелацију предлаже да се предметна апелација одбије као неоснована.

21. У одговору на апелацију тужена наводи да оспореном пресудом Врховног суда нису повријеђена апелантова уставна права, те стога предлаже да се предметна апелација одбије као неоснована.

V. Релевантни прописи

22. Устав Босне и Херцеговине

Члан II/1
Људска права

Босна и Херцеговина и оба ентитета ће обезбиједити највиши ниво међународно признатих људских права и основних слобода. [...]

Члан II/2

Права и слободe предвиђени у Европској конвенцији за заштиту људских права и основних слобода и у њеним протоколима се директно примјењују у Босни и Херцеговини. [...]

23. У Закону о примјени Закона о кривичном поступку («Службени лист РБиХ» бр. 6/92, 9/92, 13/94 и 33/95) релевантне одредбе гласе:

Члан 13

Одредбе Закона о кривичном поступку које се односе на поступак опозивања условне осуде, поступак за доношење одлуке о брисању осуде или престанку мјера безбједности и правних посљедица осуде, поступак за накнаду штете, рехабилитацију и поступак остваривања других права лица неоправдано осуђених и неосновано лишених слободe се не примјењују.

VI. Допустивост

24. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

25. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући према закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку ког је користио.

26. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Врховног суда број Рев-680/05 од 6. јула 2006. године 2006. године против које нема других дјелотворних правних лијекова могућих према закону. Оспорену пресуду апелант је примио 26. јула 2006. године, а апелација је поднесена 18. септембра 2006. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. Коначно, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

27. Имајући у виду одредбе члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштениости.

VII. Меритум

28. Апелант оспорава Пресуду Врховног суда, наводећи да му је том пресудом повријеђено право на личну слободу и безбједност из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције, право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, право на недискриминацију из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције, те право из чл. 1 до 3 Протокола број 4 уз Европску конвенцију.

а) Право на личну слободу и сигурност

29. Члан II/3д) Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободе из става 2 овог члана, што укључује:

д) Право на личну слободу и сигурност.

30. Члан 5 став 1 Европске конвенције гласи:

Свако има право на слободу и безбједност личности. Нико не смије бити лишен слободе изузев у ниже наведеним случајевима и у складу са законом прописаним поступком:

а) законитог лишавања слободе по пресуди надлежног суда;

б) законитог хапшења или лишавања слободе због неповиновања законитом

налогу суда или с циљем обезбјеђења извршења било које обавезе прописане законом;

- ц) законитог хапшења или лишавања слободe ради привођења надлежној судској власти, када постоји оправдана сумња да је то лице извршило кривично дјело или када постоје ваљани разлози да се лице спријечи да изврши кривично дјело или да, након извршења кривичног дјела, побјегне;*
- д) лишавања слободe малољетника, сходно законитом налогу ради васпитања под надзором или законитог притварања због привођења надлежној власти;*
- е) законитог лишавања слободe лица да би се спријечило ширење неке заразне болести, притварања ментално обољелих лица, алкохоличара или наркомана или скитница;*
- ф) законитог хапшења или лишавања слободe лица с циљем спречавања илегалног уласка у земљу или лица против ког је у току поступак депортације или екстрадиције.*

2. Свако ко је ухапшен биће одмах обавијештен, на језику који разумије, о разлозима хапшења и о свим оптужбама против њега.

3. Свако ко је ухапшен или лишен слободe према одредбама става 1 овог члана мора одмах бити изведен пред судију или друго званично лице законом овлашћено да врши судску власт и мора да има право на суђење у разумном року или на пуштање на слободу до суђења. Пуштање на слободу може да се условљава гаранцијама о појављивању на суђењу.

4. Свако коме је ускраћена слобода хапшењем или лишавањем слободe има право да изјави жалбу како би суд, у кратком року, размотрио законитост лишавања слободe и, уколико оно није било законито, наложио ослобађање.

5. Свако ко је био жртва хапшења или лишавања слободe противно одредбама овог члана има право на обештећење.

31. У конкретном случају Уставни суд је установио да апелант, у суштини, сматра да је одбијањем његовог тужбеног захтјева, којим је тражио накнаду нематеријалне штете због неоснованог боравка у притвору од 15. августа 1994. године до 7. октобра 1994. године, повријеђено његово право из члана 5 став 5 Европске конвенције. Наведено апелант истиче због тога што је правоснажном Одлуком Вишег суда у Зеници број К-190/94 од 7. октобра 1994. године апелант ослобођен оптужбе да је починио кривично дјело злоупотребе положаја и овлашћења из члана 226 став 3 КЗРБиХ.

32. Уставни суд констатује да члан 5 став 5 Европске конвенције тражи да они који су били жртве хапшења или притвора које представља кршење других одредби овог члана морају да имају извршиво право на накнаду. Одсуство таквог права ће довести до одговорности у поступку пред Европским судом. Услови које поставља члан 5 став 5 Европске конвенције држави не дају никакво дискреционо право у погледу органа од ког ће се тражити накнада штете. Члан 5 став 5 Европске конвенције тражи лијек пред судом, што значи да лијек мора да се додијели правно обавезујућом одлуком. Што се тиче форме правног поступка којим може да се оствари право на накнаду штете, домаће власти имају широк простор дјеловања. Даље, правни лијек из члана 5 став 5 Европске конвенције је потребан само када су наводне жртве биле ухапшене или притворене супротно било којој одредби из ст. 1 до 4 члана 5 Европске конвенције. Захтјев поднесен само према ставу 5 члана 5 биће изузетак ако не постоји пријашња одлука ком се утврдило непоштивање члана 5 на нивоу државе или на нивоу Конвенције. Суд ће најчешће разматрати такав захтјев само према члану 5 став 5 Европске конвенције ако дође до закључка да је неки други став члана 5 прекршен (види, Европски суд за људска права, *Ciulla против Италије*, пресуда од 22. фебруара 1989).

33. На основу наведеног, произилази да лице које тражи обештећење сходно члану 5 став 5 Европске конвенције мора бити жртва кршења неког од ст. 1 до 4 члана 5 Европске конвенције. У супротном, такво лице не би имало право на обештећење према ставу 5 члана 5 Европске конвенције. Даље, Уставни суд констатује да, према пракси Европског суда, сама чињеница да лице које је у притвору касније буде ослобођено судском одлуком не чини хапшење незаконитим са ретроактивним ефектом (види, Европски суд за људска права, *X против Велике Британије*, Одлуке и извјештаји, 1980, страна 223).

34. У конкретном случају Уставни суд констатује да је апелант свој тужбени захтјев, којим је тражио накнаду нематеријалне штете због неоснованог притвора јер је каснијом одлуком суда био ослобођен оптужбе, заснивао искључиво на домаћем законодавству. Апелант је сматрао да, у смислу домаћег законодавства, има право на обештећење због саме чињенице да је каснијом одлуком суда ослобођен оптужбе. С тим у вези, Уставни суд сматра да је у предмету *Heinz Krzycki против Савезне Републике Њемачке* Европска комисија за људска права у својој одлуци о прихватљивости представке од 14. марта 1977. године навела да домаћи закон о компензацији за мјере предузете у току кривичног гоњења може да превазилази члан 5 став 5 Европске конвенције. Наиме, он даје могућност за накнаду штете у случајевима у којима је касније утврђено да је осуда или казна била погрешна а члан 5

став 5 Европске конвенције даје могућност компензације само у случајевима у којима нису испуњени услови који су дати у ст. 1 до 4 члана 5 Европске конвенције.

35. У предметном случају апелант, у смислу домаћег законодавства, није имао право на накнаду штете због тога што је у вријеме настанка спорне штете, односно притвора као штетног догађаја, била на снази одредба члана 13 Закона о примјени ЗКП, који је преузет као републички закон, а која је искључивала право за накнаду штете лицима неоправдано осуђеним и неосновано лишеним слободe. Предметна одредба члана 13 Закона о примјени ЗКП егзистирала је све до ступања на снагу ЗКПФБиХ («Службене новине ФБиХ» број 43/98). Дакле, у конкретном случају апелант сходно домаћем законодавству није имао право на накнаду штете у обиму који превазилази оквир члана 5 Европске конвенције.

36. Испитујући предметну апелацију са аспекта члана 5 став 5 Европске конвенције, Уставни суд је установио да апелант у предметном поступку није ничим поставио питање обештећења у смислу члана 5 Европске конвенције, већ је свој захтјев искључиво заснивао на домаћем закону. Први пут у својој апелацији апелант наводи да је у предметном поступку одбијањем његовог захтјева за накнаду штете повријеђен члан 5 став 5 Европске конвенције. Апелант Уставном суду није понудио доказе да је у редовном судском поступку, који је окончан оспореном пресудом, оспоравао законитост притвора у смислу ст. 1 до 4 члана 5 Европске конвенције. То је било неопходно како би се утврдило да ли је апелантов притвор био незаконит, односно да ли има право на обештећење из става 5 члана 5 Европског суда.

37. Узимајући у обзир наведено, Уставни суд сматра да у конкретном случају у предметном поступку није повријеђено апелантово уставно право на личну слободу и безбједност из члана II(3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције.

б) Право на имовину

38. Члан II(3к) Устава Босне и Херцеговине гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и слободe из става 2 овог члана, што укључује:

(...)

к) *Право на имовину;*

Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију гласи:

Свако физичко или правно лице има право на неометано уживање своје имовине. Нико не може бити лишен своје имовине, осим у јавном интересу и под условима предвиђеним законом и општим принципима међународног права.

Претходне одредбе, међутим, ни на који начин не утичу на право државе да примјењује такве законе које сматра потребним да би надзирала коришћење имовине у складу са општим интересима или да би обезбиједила наплату пореза или других доприноса или казни.

39. Члан 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију обухвата три различита правила. Прво правило, наведено у првом ставу, јесте опште природе и исказује принцип мирног уживања имовине. Друго правило, садржано у другој реченици истог става, обухвата лишавање имовине и чини га подложним одређеним условима. Треће правило, које се налази у другом ставу, признаје да државе чланице имају право, између осталог, да надзиру коришћење имовине у складу са јавним интересом. Ова три правила нису «различита» у смислу да су неповезана: друго и треће правило се односе на појединачне случајеве ометања права на мирно уживање имовине, те их, стога, треба тумачити у свјетлу општег принципа исказаног у првом правилу.

40. У вези с тим, Уставни суд указује на конзистентну праксу Европског суда за људска права (у даљњем тексту: Европски суд) и сопствену јуриспруденцију према којој «имовина», у смислу члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, може бити или «постојећа имовина» или «добра», укључујући и потраживања у односу на која лице има бар «легитимно очекивање» да ће их реализовати (види, Европски суд, *Jantner против Словачке*, пресуда од 4. марта 2003. године, апликација број 39050/97, став 27). Уставни суд, такође, подсјећа да право на имовину из члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију не гарантује право на стицање имовине (види, Европски суд, *Van der Musselle против Белгије*, пресуда од 23. новембра 1983. године, серија А број 70, став 48).

41. У смислу наведеног, Уставни суд треба да одговори да ли је у конкретном случају апелантово потраживање у предметном поступку било такво да је у односу на њега имао «легитимно очекивање» да ће га реализовати. У том смислу би такво потраживање представљало имовину у смислу члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. С тим у вези, Уставни суд сматра да апелант сходно домаћем закону, на ком је заснивао свој

захтјев, нема право на накнаду штете, те да, стога, није могао да има «легитимно очекивање» да ће, у смислу домаћег законодавства, имати право на обештећење због времена проведеног у притвору у ситуацији када је каснијом одлуком суда ослобођен оптужбе. При томе Уставни суд сматра да питање обештећења, према ставу 5 члана 5 Европске конвенције, апелант у предметном поступку није ни поставио. Стога, Уставни суд сматра да апелантово потраживање у предметном поступку не представља имовину која ужива заштиту у смислу члана II(3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, те да су апелантови наводи у погледу повреде наведеног права неосновани.

42. С обзиром на наведено, Уставни суд закључује да у конкретном случају није прекршено апелантово уставно право на имовину из члана II(3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

ц) Право на забрану дискриминације

43. Члан II/4 Устава Босне и Херцеговине гласи:

Уживање права и слобода, предвиђених у овом члану или у међународним споразумима наведеним у Анексу I овог устава, обезбјеђено је свим лицима у Босни и Херцеговини без дискриминације према било ком основу као што су пол, раса, боја, језик, вјера, политичко и друго мишљење, национално или социјално поријекло, повезаност са националном мањином, имовина, рођење или други статус.

44. Члан 14 Европске конвенције гласи:

Уживање права и слобода предвиђених овом конвенцијом обезбјеђује се без дискриминације по било којој основи, као што су пол, раса, боја коже, језик, вјероисповијест, политичко или друго мишљење, национално или социјално поријекло, веза са неком националном мањином, имовно стање, рођење или други статус.

45. Сходно пракси Европског суда за људска права, дискриминација наступа ако се лице или група лица који се налазе у аналогној ситуацији различито третирају на основу пола, расе, боје, језика, вјере (...) у погледу уживања права из Европске конвенције, а не постоји објективно и разумно оправдање за такав третман или употребу средстава наспрам жељеног циља који нису у пропорционалном односу (види, Европски суд за људска права, *Белгијски језички случај*, пресуда од 9. фебруара 1967, серија А број 6, став 10). При томе је неважно да ли је

дискриминација последица различитог законског третмана, или примјене самог закона (види, Европски суд за људска права, *Ирска против Велике Британије*, пресуда од 18. јануара 1978, серија А број 25, став 226).

46. У конкретном случају апелант своје наводе у погледу дискриминације поткрепљује чињеницом да је у друга два случаја лицима неоправдано држаним у притвору досуђена накнада штете. Узимајући у обзир случајеве које је апелант доставио Уставном суду, овај суд сматра да су у оба случаја ослобађајуће пресуде постале правоснажне 2000. и 2001. године. Дакле, у вријеме важења ЗКПФБиХ («Службене новине ФБиХ» број 43/98) којим је било прописано право на накнаду штете лицима која су била у притвору, а која су касније правоснажном пресудом ослобођена оптужбе. Стога, Уставни суд сматра да се наведени случајеви разликују од апелантовог, јер је апелант правоснажно ослобођен од оптужбе 1996. године, када је на правној снази била одредба члана 13 Закона о примјени Закона о кривичном поступку. Наведена одредба је била на снази све до 28. новембра 1998. године, када је на снагу ступио ЗКПФБиХ («Службене новине ФБиХ» број 43/98).

47. Даље, Уставни суд подсјећа да овај суд приликом одлучивања о наводима о дискриминацији разматра околности сваког конкретног случаја. Сходно томе, разматрајући предметни случај, Уставни суд није установио ништа што указује на то да је апелант у предметном поступку био дискриминисан. Наведено Уставни суд није могао да закључи ни увидом у документацију коју је апелант доставио. Стога, Уставни суд сматра да су апелантови наводи о повреди његовог права на недискриминацију неосновани.

48. Имајући у виду изложено, Уставни суд сматра да у предметном случају није повријеђено апелантово уставно право на забрану дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције.

д) Чл. 1, 2 и 3 Протокола број 4 уз Европску конвенцију

Члан 1 (Забрана дужничког затвора)

Нико не може да се лиши слободе само зато што није у стању да испуни уговорну обавезу.

Члан 2 (Слобода кретања)

1. Свако ко се законито налази на територији једне државе има на тој територији право на слободу кретања и слободу избора боравишта.

2. Свако је слободан да напусти било коју земљу, укључујући и сопствену.

3. Никаква ограничења не могу да се поставе у односу на остваривање ових права осим оних која су у складу са законом и која су нужна у демократском друштву у интересу националне безбједности или јавне безбједности, ради очувања јавног поретка, за спречавање криминала, за заштиту морала или ради заштите права и слобода других.

Члан 3 (Забрана протјеривања сопствених држављана)

1. Нико не може бити протјеран, било појединачном или колективном мјером, с територије државе чији је држављанин.

2. Нико не може бити лишен права да уђе на територију државе чији је држављанин.

49. Уставни суд сматра да апелант у конкретном случају, осим својих паушалних навода о повреди права из чл. 1, 2 и 3 Протокола број 4 уз Европску конвенцију, не нуди чињенице које би могле да оправдају његову тврдњу да постоји повреда наведених права. Такође, узимајући у обзир суштину одредби на које се позива апелант, Уставном суду није доставио никакве доказе који би указивали на то да су у предметном поступку повријеђена наведена права. Стога, Уставни суд сматра да су апелантови наводи у погледу повреде права из чл. 1, 2 и 3 Протокола број 4 уз Европску конвенцију неосновани.

50. На основу наведеног, Уставни суд сматра да у конкретном случају није повријеђено право из чл. 1, 2 и 3 Протокола број 4 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

51. Уставни суд закључује да у конкретном случају није повријеђено апелантово право на личну слободу и безбједност из члана II/3д) Устава Босне и Херцеговине и члана 5 Европске конвенције с обзиром на то да апелант Уставном суду ничим није доказао да је у предметном поступку покренуто питање обештећења у смислу става

5 члан 5 Европске конвенције, већ то питање први пут покреће у својој апелацији. Даље, Уставни суд је утврдио да су неосновани апелантови наводи у погледу повреде права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију, права на забрану дискриминације из члана II/4 Устава Босне и Херцеговине и члана 14 Европске конвенције, као и права из чл. 1, 2 и 3 Протокола број 4 уз Европску конвенцију.

52. На основу члана 61 ст. 1 и 3 Правила Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

53. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Сеада Палаврић

Predmet broj AP 1432/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija PP «Slapovi» Krupa na Vrbasu podnesena protiv Presude Okružnog suda u Banjoj Luci broj Pž-49/04 od 10. marta 2006. godine

Odluka od 18. decembra 2008. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija u predmetu broj **AP 1432/06**, rješavajući apelaciju **PP «Slapovi»** Krupa na Vrbasu, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2, člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05 i 64/08), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Mato Tadić, sudija

Mirsad Ćeman, sudija

na sjednici održanoj 18. decembra 2008. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija PP «Slapovi» Krupa na Vrbasu.

Utvrdjuje se povreda prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda u odnosu na način obračuna zakonske zatezne kamate.

Ukida se Presuda Okružnog suda u Banjoj Luci Pž-49/04 od 10. marta 2006. godine.

Predmet se vraća Okružnom sudu u Banjoj Luci, koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku, u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Okružnom sudu u Banjoj Luci da u roku od 60 dana od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o

preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i u «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. PP «Slapovi» Krupa na Vrbasu (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupa advokat Milorad Đukić, podnio je 17. maja 2006. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Okružnog suda u Banjoj Luci (u daljnjem tekstu: Okružni sud) broj PŽ-49/04 od 10. marta 2006. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Okružnog suda i Euroherca d.d. Mostar (u daljnjem tekstu: tuženi) zatraženo je 26. maja 2006. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Okružni sud je dostavio odgovor 11. decembra 2006. godine.

4. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovor Okružnog suda dostavljen je apelantu 16. oktobra 2008. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

6. Osnovni sud u Banjoj Luci je donio Presudu broj Ps-554/99 od 5. juna 2002. godine, kojom je obavezao tuženog da apelantu na ime naknade štete isplati iznos od 2.538,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počevši od 15. februara 1999. godine pa do isplate, kao i da apelantu nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 2.515,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom od dana presuđenja do konačne isplate. Tuženi je obavezan,

po osnovu saobraćajne nesreće koju je skrivio osiguranik tuženog, da apelantu naknadi štetu na vozilu, odnosno da mu naknadi iznos koji je imao zbog popravke vozila. Apelant je štetu na svom vozilu pretrpio u saobraćajnoj nesreći koja se dogodila 10. februara 1999. godine, a popravku svog vozila je izvršio 15. februara 1999. godine.

7. Protiv prvostepene presude tuženi je podnio žalbu. Okružni sud je donio Presudu broj Pž-49/04 od 10. marta 2006. godine, kojom je djelimično uvažio žalbu i prvostepenu presudu preinačio u dijelu o zakonskoj zateznoj kamati, tako što je na iznos od 2.538 KM, koji predstavlja protivvrijednost iznosa od 2.358,00 DM, dosuđena kamata po kamatnoj stopi koju su komercijalne banke u Republici Srpskoj obračunale na štedne uloge po viđenju na tu valutu počevši od 15. februara 1999. godine do 18. maja 2001. godine, a od 19. maja 2001. godine kamata apelantu pripada po stopi propisanoj Zakonom o visini stope zatezne kamate do isplate. Žalba tuženog je odbijena i prvostepena presuda potvrđena u pogledu odluke o glavnoj stvari i troškovima postupka. U obrazloženju presude, u odnosu na dio koji se tiče zakonske zatezne kamate, Okružni sud je naveo da je, nakon otklanjanja štete u ovlaštenom servisu, koju je otklonio apelant, tuženi pao u docnju. Na taj način, prema stavu Okružnog suda, otklonjene su posljedice nastanka štete, a zatezna kamata predstavlja iznos štete koju je apelant pretrpio zbog toga što nije koristio novac od docnje tuženog do isplate. Iz obrazloženja drugostepene presude proizlazi zaključak Okružnog suda da je *«pazeći na pravilnu primjenu materijalnog prava ovaj sud je zakonsku zateznu kamatu na glavni dug dosudio po stopi koju su obračunavale komercijalne banke u sjedištu tužioca, na štedne uloge po viđenju za period od 15. februara 1999. godine do 18. maja 2001. godine, a od 19. maja 2001. godine u skladu sa Zakonom o visini stope zatezne kamate ('Službeni glasnik RS' broj 19/01) pa do isplate»*. Okružni sud se pozvao na pravni stav Vrhovnog suda Republike Srpske u Presudi Rev-494/02 od 28. oktobra 2004. godine.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

8. Apelant se žali na povredu prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija), prava na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju i na diskriminaciju iz člana 14. Evropske konvencije. Apelant se žali da je Okružni sud, suprotno materijalnom pravu, odredio kamate po viđenju. Osim toga, prema apelantovim navodima, Okružni sud nije dao nikakvo obrazloženje za svoj stav, već se samo pozvao na praksu Vrhovnog suda Republike Srpske. Apelant predlaže da Ustavni sud utvrdi povredu navedenih apelantovih

ustavnih prava, te da Presudu Okružnog suda broj PŽ-49/04 od 10. marta 2006. godine ukine u dijelu koji se tiče kamata i potvrdi prvostepenu presudu kao pravilnu i zakonitu. Apelant, također, traži da Ustavni sud prizna apelantu troškove sastavljanja apelacije prema AT, a prema iskazanom troškovniku prema važećoj Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad advokata («Službeni glasnik RS» broj 68/05) u iznosu od 702,00 KM.

b) Odgovor na apelaciju

9. U odgovoru na apelaciju Okružni sud je ostao pri navodima u presudi, te je istakao da je ona zakonita. Okružni sud je istakao da je postojala pravna praznina, odnosno nedostatak propisa koji su regulirali pitanje kamata u periodu od 1992. godine do 19. maja 2001. godine. Okružni sud je naveo pravne propise koji su regulirali ovu materiju i pozvao se na praksu Vrhovnog suda prema kojoj je regulirano da se dinarski iznosi konvertiraju u DM, odnosno KM, prema najpovoljnijem kursu po kojem su komercijalne banke otkupljivale tu valutu u mjestu ispunjenja obaveza na dan dospelosti i da se na tako konvertiran iznos obračunava zakonska kamata po kamatnoj stopi koja se plaća na neoročene štedne uloge po viđenju u DM, i to do dana ispunjenja glavnog duga, a najkasnije do 19. maja 2001. godine, od kada se kamata obračunava u skladu sa članom 3. Zakona o visini stope zatezne kamate.

V. Relevantni propisi

10. U **Zakonu o obligacionim odnosima** («Službeni list SFRJ» br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89 i «Službeni glasnik Republike Srpske» br. 17/93, 3/96, 39/03 i 74/04) relevantne odredbe glase:

Član 277.

Dužnik koji zakasni sa ispunjenjem novčane obaveze duguje pored glavnice i zateznu kamatu po stopi utvrđenoj saveznim zakonom.

11. **Zakon o visini stope zatezne kamate** («Službeni glasnik Republike Srpske» br. 19/01 i 52/06) u relevantnom dijelu glasi:

Član 4.a

Na novčane obaveze iskazane u dinarima ne obračunava se kamata, već se glavni dug konvertira u DM, odnosno KM prema najpovoljnijem kursu po kojem su komercijalne banke otkupljivale tu valutu u mjestu ispunjenja obaveza na dan dospelosti i na tako

konvertiran iznos obračunava se zatezna kamata po kamatnoj stopi koja se plaća na neoročene štedne uloge (štedne uloge po viđenju) u DM, i to do dana ispunjenja glavnog duga, a najdalje do 18.5.2001. godine od kojeg dana se kamata obračunava prema odredbama člana 3. osnovnog zakona.

VI. Dopustivost

12. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

13. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome osporava, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

14. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Okružnog suda broj Pž-49/04 od 10. marta 2006. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Presuda je uručena apelantu 10. aprila 2006. godine, a apelacija je podnesena 17. maja 2006. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

15. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

16. Apelant osporava presudu Okružnog suda, navodeći da je tom presudom povrijeđeno njegovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije, pravo na imovinu iz člana II/3.k) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 1. Protokola broj 1 uz Evropsku konvenciju, te pravo na nediskriminaciju iz člana II/4. Ustava Bosne i Hercegovine i člana 14. Evropske konvencije.

a) Pravo na pravično suđenje

17. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

Član 6. stav 1. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

18. Predmetni postupak, koji je okončan osporenom presudom, odnosi se na postupak naknade materijalne štete, dakle, na predmet građanskopravne prirode, pa je član 6. stav 1. Evropske konvencije primjenjiv u ovom predmetu. Stoga, Ustavni sud mora ispitati da li je taj postupak bio pravičan onako kako to zahtijeva član 6. stav 1. Evropske konvencije.

19. Ustavni sud, prije svega, podsjeća da je njegova nadležnost u apelacionim postupcima ograničena na pitanja koja su sadržana u ovom ustavu i da Ustavni sud nije nadležan vršiti provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su redovni sudovi protumačili pozitivnopravne propise, osim ukoliko odluke tih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kad odluka redovnog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kad je primjena pozitivnopravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kad je relevantni zakon sâm po sebi neustavan, ili kada je došlo do povrede osnovnih procesnih prava kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na djelotvoran pravni lijek, ili ukoliko utvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava Bosne i Hercegovine (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *U 39/01*, «Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 25/02).

20. U konkretnom slučaju apelant je, u suštini, nezadovoljan osporenom presudom Okružnog suda u odnosu na način obračuna zakonske zatezne kamate.

21. U odnosu na apelantove navode u vezi sa načinom obračuna zakonske zatezne kamate, Ustavni sud konstatira da je Okružni sud u osporenoj presudi obavezao tuženog

da apelantu plati kamatu na iznos od 2.538,00 KM po stopi koja se plaća na štedne uloge po viđenju na tu valutu za period od 15. februara 1999. godine do 18. maja 2001. godine, a od 19. maja 2001. godine pa do isplate po kamatnoj stopi u skladu sa Zakonom o visini stope zatezne kamate Republike Srpske. Okružni sud ističe da je ovakvu odluku donio pazeći na pravilnu primjenu materijalnog prava, a pri tome imajući u vidu stav Vrhovnog suda u Presudi broj Rev-494/02 od 28. oktobra 2004. godine.

22. Prema mišljenju Ustavnog suda, Okružni sud nije dao jasne i precizne razloge zbog čega je apelantu do 18. maja 2001. godine dosudio kamatu po stopi koja se plaća na štedne uloge po viđenju. Do jasnog i nedvosmislenog zaključka u pogledu navedenog ne može se doći ni na osnovu Odluke Vrhovnog suda broj Rev-494/02 od 28. oktobra 2004. godine, na koju se u osporenoj odluci pozvao Okružni sud, s obzirom da ni spomenuta odluka Vrhovnog suda ne daje jasne i precizne razloge zbog čega se u periodu do 18. maja 2001. godine kamata obračunava po stopi koja se plaća na štedne uloge po viđenju. Osim toga, Ustavni sud se poziva na svoj stav u predmetu broj *AP 1757/06* (vidi Odluku broj *AP 1757/06*, usvojenu na sjednici od 8. jula 2008. godine, tač. 45-47) koji se bavio istim činjenično-pravnim supstratom kao u ovom predmetu u vezi sa dosuđenim kamatama. U navedenoj odluci broj *AP 1757/06* Ustavni sud je zaključio da je presudom Okružnog suda u Banjoj Luci, koja je bila predmet osporavanja navedenom apelacijom, zbog proizvoljnog stava u pogledu početka toka zakonske zatezne kamate kod materijalne štete, nenavođenja jasnih i preciznih razloga na kojima je Okružni sud zasnovao odluku o obračunu zakonske kamate, kao i neodlučivanja o troškovima cijelog parničnog postupka povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije. Ustavni sud primjećuje da je isti stav, kao i isto obrazloženje u vezi sa načinom obračuna zakonske zatezne kamate dao Okružni sud u odluci broj Pž-49/04 od 10. marta 2006. godine, koja je predmet osporavanja ovom apelacijom, tako da se isti zaključak može primijeniti na konkretni slučaj.

23. U vezi sa navedenim Ustavni sud konstatira da je jedan od važnih elemenata pravičnog suđenja i zahtjev da sudska odluka mora navesti razloge na kojima je zasnovana. Kolika je ta dužnost suda zavisi od prirode odluke i to može biti procijenjeno samo u odnosu na okolnosti svakog pojedinačnog slučaja (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Ruiz Torija protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, serija A broj 303-A, str. 12). Međutim, sud nije obavezan da dà detaljan odgovor na svaki argument (vidi, Evropski sud za ljudska prava, *Van de Hurk protiv Holandije*, presuda od 19. aprila 1994. godine, serija A broj 288, str. 20).

24. Uzimajući u obzir okolnost konkretnog slučaja, Ustavni sud smatra da obrazloženje Okružnog suda o načinu obračuna zakonske zatezne kamate nije zadovoljilo princip člana 6. stav 1. Evropske konvencije, jer Okružni sud u ovom dijelu nije dao jasne i precizne razloge na kojima je zasnovao svoju odluku. Time je došlo do povrede apelantovog ustavnog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

Ostali navodi

25. Ustavni sud smatra da, s obzirom na zaključke u vezi sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije, nije potrebno posebno razmatrati ostale apelantove navode.

26. U pogledu apelantovog zahtjeva da mu se nadoknade troškovi za sastav apelacije, Ustavni sud podsjeća da Pravilima Ustavnog suda nije propisano da apelanti imaju pravo na troškove sastavljanja apelacije iz čega proizlazi da troškove sastavljanja apelacije isključivo snose apelanti.

VIII. Zaključak

27. U konkretnom slučaju Ustavni sud konstatira da je preinačavanjem Okružnog suda prvostepene presude, bez navođenja jasnih i preciznih razloga na kojima je zasnovao osporenu odluku u pogledu obračuna zakonske zatezne kamate, došlo do povrede apelantovog ustavnog prava na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

28. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

29. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

Predmet broj AP 1637/06

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija «Kompas-Međugorja» d.d.
Međugorje podnesena protiv Presude
Vrhovnog suda Federacije Bosne i
Hercegovine broj Rev-1204/05 od 7.
veljače 2006. godine i Presude Kan-
tonalnog suda u Sarajevu broj Pž-
192/04 od 29. lipnja 2005. godine

Odluka od 18. prosinca 2008. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudaca u predmetu broj **AP 1637/06**, rješavajući apelaciju «**Kompas-Međugorja**» **d.d. Međugorje**, na temelju članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 59. stavak 2. alineja 2, članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05 i 64/08), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica

Miodrag Simović, dopredsjednik

Valerija Galić, dopredsjednica

Mato Tadić, sudac

Krstan Simić, sudac

na sjednici održanoj 18. prosinca 2008. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija «Kompas-Međugorja» d.d. Međugorje.

Utvrđuje se povreda članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Ukidaju se Presuda Vrhovnog suda FBiH broj Rev-1204/05 od 7. veljače 2006. godine i Presuda Kantonalnog suda u Sarajevu broj Pž-192/04 od 29. lipnja 2005. godine.

Predmet se vraća Kantonalnom sudu u Sarajevu da po žurnom postupku donese novu odluku, sukladno članku II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članku 6. stavak 1. Europske konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda.

Nalaže se Kantonalnom sudu u Sarajevu da, sukladno članku 74. stavak 5. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine, u roku od tri mjeseca

od dana dostave ove odluke, obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o poduzetim mjerama u svrhu izvršenja ove odluke.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i u «Službenom glasniku Distrikta Brčko Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. «Kompas-Međugorje» d.d. Međugorje (u daljnjem tekstu: apelant), kojeg zastupaju Biljana Sesar-Buntić i Zoran Buntić, odvjetnici iz Čitluka, podnio je 2. lipnja 2006. godine Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) apelaciju protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj Rev-1204/05 od 7. veljače 2006. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj PŽ-192/04 od 29. lipnja 2005. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Na temelju članka 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda, od Vrhovnog i Kantonalnog suda i sudionika u postupku Federalnog ministarstva obrane (u daljnjem tekstu: FMO) zatraženo je 3. listopada 2007. godine da dostave odgovore na apelaciju.

3. Vrhovni sud i Pravobraniteljstvo BiH, u ime FMO, dostavili su odgovore na apelaciju 23. listopada 2007. godine, a Kantonalni sud 29. listopada 2007. godine.

4. Na temelju članka 26. stavak 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju dostavljeni su apelantu 7. siječnja 2008. godine.

III. Činjenično stanje

5. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelantovih navoda i dokumenata predočenih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način:

6. Rješenjem Osnovnog suda udruženog rada u Mostaru broj U/I-1392/91 od 17. prosinca 1991. godine «Kompas – Turističko-ugostiteljsko poduzeće d.d. Međugorje» upisano je u

sudbeni registar kao samostalno ugostiteljsko poduzeće, a kao osnivač upisan je «Kompas-international» d.d. Ljubljana. Turističko naselje «Kompas – Turističko-ugostiteljsko poduzeće d.d. Međugorje» mobilizirano je 10. prosinca 1992. godine za potrebe HVO-a HZHB. U razdoblju od 1. veljače 1993. godine do 31. prosinca 1999. godine u njemu je boravio španjolski bataljon SPABAT, na temelju ugovora između tadašnjeg UNPROFOR-a i Odjela obrane HVO-a, za što je španjolski bataljon plaćao zakupninu Općini Čitluk u mjesečnom iznosu od 171.000,00 KM.

7. Tridesetog prosinca 1998. godine zaključen je ugovor o prijenosu dionica i udjela u društvu «Kompas – Turističko-ugostiteljsko poduzeće d.d. Međugorje» između «Kompas-internationala» d.d. Ljubljana, kao prodavca, i kupca Zorana Buntića, u nominalnoj vrijednosti od 3.223.350,00 DEM. Obzirom na to da se radi o dioničarskom društvu, osnovni kapital je podijeljen na dionice. Broj dionica koje su pripale prodavcu, odnosno kupcu Zoranu Buntiću na temelju navedenog ugovora o prodaji i prijenosu dionica je 107.445,00 ili 76,74% vrijednosti osnovnog kapitala, a 24.669 dionica je pripalo poduzeću «Ugostiteljstvo i turizam» Čitluk, što predstavlja vrijednost od 17,64% osnovnog kapitala (državni kapital). Uposlenicima je pripalo 7.869 dionica ili 5,62% kapitala. Rješenjem Kantonalnog suda u Mostaru broj U/I 146/99 od 11. veljače 1999. godine kao osnivač i osoba ovlaštena da zastupa apelanta upisan je Zoran Buntić.

8. Zoran Buntić je 11. veljače 1999. godine uputio zahtjev Općini Čitluk da preda u njegov posjed apelantove objekte, koji su mu konačno vraćeni 12. travnja 2006. godine, na temelju Odluke o preispitivanju Doma za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu (vidi, Dom za ljudska prava za Bosnu i Hercegovinu, *CH/01/6930, Kompas-Međugorje i Zoran Buntić protiv Federacije Bosne i Hercegovine*, Odluka o preispitivanju od 4. studenog 2003. godine, u daljnjem tekstu: Odluka Doma). Navedenom odlukom Doma odlučeno je da je Federacija Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: FBiH) povrijedila apelantovo pravo na mirno uživanje imovine, prema članku 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (u daljnjem tekstu: Europska konvencija), nezakonitim uplitanjem u apelantova imovinska prava i pravo na pravično suđenje u razumnom roku prema članku 6. stavak 1. Europske konvencije, dopuštajući značajna neopravdana odgađanja u domaćim sudbenim postupcima. Stoga je naređeno FBiH da osigura da se upitna imovina odmah vrati apelantu, najkasnije do 5. siječnja 2004. godine. Također je naređeno FBiH da osigura da visinu kompenzacije za povredu članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju pravično i brzo utvrde domaći sudovi, najkasnije do 5. svibnja 2004. godine.

9. Radi utvrđivanja kompenzacije zbog povrede prava na imovinu, apelant je pokrenuo parnične postupke protiv Općine Čitluk pred Općinskim sudom Mostar i protiv FBiH – FMO pred Općinskim sudom u Sarajevu.

10. U parničnom postupku pred Općinskim sudom u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Općinski sud) apelant je tražio od FBiH da mu naknadi štetu uslijed izmakle koristi zato što nije mogao koristiti Kamp «Međugorje». Presudom Općinskog suda broj Ps-571/03 od 23. travnja 2004. godine tužena FBiH je obvezana apelantu isplatiti: 1) na ime naknade štete u vidu izmakle koristi iznos od po 72.450,00 KM mjesečno za razdoblje od 11. veljače 1999. godine do 29. veljače 2004. godine, sve sa zakonskom zateznom kamatom počevši od dospijeca svakog pojedinačnog mjesečnog obroka do isplate; 2) na ime naknade štete u vidu izmakle koristi iznos od po 72.450,00 KM mjesečno za razdoblje od 1. ožujka 2004. godine do 23. travnja 2004. godine, sve sa zakonskom zateznom kamatom počevši od dospijeca svakog pojedinačnog mjesečnog obroka do isplate; 3) na ime troškova parničnog postupka iznos od 654.133,00 KM sa zakonskom zateznom kamatom počevši od dana presuđenja do isplate. Istom presudom višak apelantovog tužbenog zahtjeva je odbijen.

11. Općinski sud je utvrdio da se tužena uplitala u apelantova imovinska prava počevši od 10. prosinca 1995. godine pa dalje, upravljajući ili dajući u zakup njegovu imovinu. Sud smatra da je time uskraćen apelantov pristup upitnoj imovini, te njegovo normalno poslovanje i ostvarivanje prihoda od registrirane djelatnosti. Takvo raspolaganje u tijeku oružanog sukoba je, prema mišljenju suda, bilo opravdano, ali poslije donošenja Odluke Parlamenta FBiH od 23. prosinca 1996. godine o prestanku primjene Odluke o proglašenju neposredne ratne opasnosti na teritoriju FBiH prestalo je opravdano zadržavanje ove imovine. Sud je dosudio visinu štete u mjesečnim iznosima od po 72.450,00 KM počevši od 11. veljače 1999. godine (a ne od 1. siječnja 1997. godine, kako je apelant tražio) do presuđenja. Dakle, tužbeni zahtjev je usvojen djelomično, jer iz dokumentacije spisa proizlazi da je 11. veljače 1999. godine apelant izvršio registraciju djelatnosti sukladno propisima, a do tada da je njegov pravni prednik bio upisan u sudbeni registar, te da je tek poslije ovog nadnevka apelant mogao ostvarivati registriranu djelatnost. Ovakvim odlučivanjem sud je prihvatio primjedbu tužene da eventualni štetni događaji za apelanta nastaju tek od tog nadnevka.

12. Presudom Kantonalnog suda broj Pž-192/04 od 29. lipnja 2005. godine apelantov priziv je odbijen i prvostupanjska presuda je potvrđena u dijelu u kojem je odbijen višak apelantovog tužbenog zahtjeva. Priziv FBiH je uvažen i prvostupanjska presuda je u

dijelu u kojem je apelantu dosuđena naknada štete i troškovi postupka preinačena tako što je apelantov tužbeni zahtjev odbijen. Osim toga, apelant je dužan FBiH nadoknaditi troškove drugostupanjskog postupka u iznosu od 41.162,82 KM.

13. U obrazloženju navedene presude se navodi da je prvostupanjski sud kao pravni temelj tužbenog zahtjeva uzeo Odluku Doma, kojom je FBiH odgovorna za štetu koja je nanesena apelantu zbog nekorištenja Kampa «Međugorje» u upitnom razdoblju. Sud je naveo, a što nije bilo upitno u postupku, da Općina Čitluk, kao tijelo FBiH, drži u posjedu prijeporne apelantove nekretnine. Imajući u vidu činjenicu da je Općinski sud Mostar donio pravomoćnu Presudu broj Ps-101/01-I od 18. studenog 2004. godine, kojom je apelantu dosuđena naknada štete u vidu izmakle koristi za isto razdoblje protiv Općine Čitluk, kao tužene, ovaj sud je apelantov priziv odbio kao neutemeljen i potvrdio presudu prvostupanjskog suda u odbijajućem dijelu, te usvojio priziv tužene i odbio apelantov tužbeni zahtjev. Stoga, kada bi prvostupanjska presuda ostala na snazi, apelant bi se, prema mišljenju Kantonalnog suda, neutemeljeno obogatio obzirom na to da mu je po istom pravnom temelju protiv druge tužene usvojen isti tužbeni zahtjev.

14. Vrhovni sud je pobijanom Presudom broj Rev-1204/05 od 7. veljače 2006. godine odbio apelantovu reviziju podnesenu protiv drugostupanjske presude kao neutemeljenu. U obrazloženju presude sud navodi, između ostalog, da je drugostupanjski sud dao pravilne razloge kada je odbio apelantov tužbeni zahtjev. Ovaj sud je podržao odlučivanje Kantonalnog suda da je pravomoćnom presudom Općinskog suda Mostar obvezana Općina Čitluk da isplati naknadu štete apelantu prema istom tužbenom zahtjevu. Sud smatra da je FBiH ispoštovala navedenu odluku Doma time što je osigurala da se provedu postupci povodom apelantove tužbe, što je učinjeno odlukama Općinskog i Kantonalnog suda u Mostaru. Dakle, obzirom na to da je pravomoćnom presudom već ranije odlučeno o istom apelantovom tužbenom zahtjevu, sud je zaključio da navodi revizije nemaju nikakve osnove.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

15. Apelant ističe da nije točno da je pravomoćnom Presudom Kantonalnog suda Mostar broj Pž-5/05 od 2. ožujka 2005. godine, ili bilo kojom drugom pravomoćnom presudom domaćih sudova, apelantu dosuđena naknada štete od Općine Čitluk ili bilo koje druge pravne ili fizičke osobe za razdoblje od 23. prosinca 1996. godine do 31. prosinca 1999. godine. Uvidom u razloge iznesene u navedenoj presudi očigledno je, kako navodi apelant,

da je Kantonalni sud Mostar, mimo Odluke Doma, odbio apelantov tužbeni zahtjev za naknadu štete za navedeno razdoblje zbog toga što je utvrdio da je za to razdoblje odgovorna uprava FBiH, a ne Općina Čitluk. Osim toga, apelant smatra da je obvezujućom Odlukom Doma pravomoćno presuđeno da je FBiH povrijedila apelantovo pravo na mirno uživanje imovine, i to od 23. prosinca 1996. godine. Također, navodi apelant, nije upitna činjenica između njega i FBiH da je apelantovu imovinu Kamp «Međugorje» mobiliziralo tijelo FBiH (Odjel obrane - pravni prednik FMO) svojom odlukom od 10. prosinca 1992. godine. Stoga, apelant smatra da je FBiH u razdoblju od 23. prosinca 1996. godine do 12. travnja 2006. godine (kada je apelantu vraćen u posjed predmetni kamp) povrijedila apelantovo pravo na imovinu zbog čega je apelant bio spriječen obavljati svoju registriranu djelatnost i ostvariti dobit koju bi ostvario prema redovitom tijeku stvari. Dakle, apelant se žali da pobijanim presudama nije izvršena konačna i obvezujuća odluka Doma, kojom je naređeno domaćim sudovima da utvrde visinu pravične naknade za povredu prava na imovinu, zbog čega apelant trpi štetne ekonomske posljedice. Apelant se poziva na povredu članka 6. stavak 1. Europske konvencije (pravo na pristup sudu, pravo na pravičan postupak, na učinkovit pravni lijek i pravo da odluka bude donesena u razumnom roku).

16. Dalje, apelant navodi da su Kantonalni sud i Vrhovni sud prigodom donošenja upitnih odluka proizvoljno primijenili propise ZPP. Osim toga, apelant smatra da navedeni sudovi nisu ni pravično, ni u naređenom roku utvrdili visinu kompenzacije, čime je povrijeđeno apelantovo pravo na suđenje u razumnom roku. Zbog toga, apelant predlaže da Ustavni sud usvoji apelaciju, ukine pobijane presude Kantonalnog i Vrhovnog suda, kojim nije poštivana ni izvršena Odluka Doma, te potvrdi Presudu Općinskog suda u Sarajevu broj Ps-5717/03 od 23. travnja 2004. godine. Apelant, dalje, napominje da predložene odluke (u obje apelacije) ne mogu dovesti do povrede prava tuženih, jer, prema članku 206. stavak 4. ZOO, obveza da se naknadi šteta leži na svim štetnicima zajedno i na svakom od njih ponaosob u cjelini. Ustavni sud odlukom o meritumu može, smatra apelant, obje tužene obvezati da solidarno ispune obveze. U tome slučaju tuženim stoji na raspolaganju učinkovito pravno sredstvo prijeboga iz članka 415. ZOO, regresni zahtjevi iz čl. 172. i 208. ZOO, prigovori u izvršnom postupku, kao i druga zakonom propisana sredstva kojima mogu regulirati međusobna prava i obveze u slučaju izvršenja predloženih odluka.

b) Odgovor na apelaciju

17. U svom odgovoru na apelaciju Vrhovni sud navodi da ostaje pri navodima danim u svojoj odluci i smatra da ne stoje razlozi o navodnom kršenju apelantovih prava.

18. Kantonalni sud u Sarajevu u svom odgovoru navodi da ostaje pri razlozima koji su dani u obrazloženju njegove Presude broj PŽ-192/04 od 23. travnja 2004. godine.

19. Pravobraniteljstvo BiH u svom odgovoru predlaže da se apelacija odbije kao neutemeljena, jer nisu točni apelantovi navodi da su mu Presudom Vrhovnog suda broj Rev-1204/05 od 7. veljače 2006. godine povrijeđena prava na pravično suđenje i pravo na imovinu. Donošenjem navedene presude nije učinjena povreda ni materijalno-pravnih, ni procesno-pravnih propisa, a Vrhovni sud je o svim okolnostima dao opširno i pravno valjano obrazloženje. Nedvojbeno se može utvrditi da apelant nije bio diskriminiran glede prava na jednaku zaštitu pred zakonom, da je apelant imao pravo na pravično suđenje, te da nije bilo povrede prava na imovinu zaštićenog člankom 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

V. Relevantni propisi

20. U **Zakonu o obligacijskim odnosima** («Službeni list SFRJ» br. 29/78, 39/85, 45/89 i 57/89, te «Službeni list RBiH» br. 2/92, 13/93) relevantne odredbe glase:

Članak 154. stavak 1.

(1) Tko drugome prouzroči štetu dužan je naknaditi je ukoliko ne dokaže da je šteta nastala bez njegove krivnje.

Članak 155.

Šteta je umanjenje nečije imovine (obična šteta) i sprečavanje njezina povećanja (izmakla korist), [...].

Članak 186.

Obveza naknade štete smatra se dospjelom od trenutka nastanka štete.

Članak 189.

Oštećenik ima pravo na naknadu obične štete, tako i na naknadu izmakle koristi.

Visina naknade štete određuje se prema cijenama u vrijeme donošenja sudbene odluke, izuzev slučaja kad zakon naređuje što drugo.

Prigodom ocjene visine izmakle koristi uzima se u obzir dobitak koji se mogao osnovano očekivati prema redovitom tijeku stvari ili prema posebnim okolnostima, a čije ostvarenje je spriječeno štetnikovom radnjom ili propuštanjem.

Članak 219.

Kad je netko tuđu stvar upotrijebio u svoju korist, imatelj može zahtijevati, neovisno o pravu na naknadu štete, ili u odsustvu ove, da mu ovaj naknadi korist koju je imao od upotrebe.

Članak 277.

Dužnik koji zakasni sa ispunjenjem novčane obveze duguje pored glavnice i zateznu kamatu prema stopi utvrđenoj saveznim zakonom.

21. U Zakonu o postupku za upis u sudbeni registar («Službene novine Federacije BiH» broj 6/95) relevantne odredbe glase:

Članak 2. stavak 1.

U sudbeni registar upisuju se pravne osobe čiji je upis određen federalnim zakonom [...].

Članak 3. st. 1. i 3.

Sudbeni registar je javna knjiga.

Upis u sudbeni registar ima pravno djelovanje prema trećim osobama od dana upisa.

22. U Zakonu o postupku upisa pravnih osoba u sudbeni registar («Službene novine Federacije BiH» broj 4/00) relevantne odredbe glase:

Članak 27.

Subjekt upisa prestaje na dan upisa prestanka u sudbeni registar.

23. U Uredbi o kriterijima i normativima raspoređivanja građana i materijalnih sredstava u Oružane snage i druge potrebe obrane («Službeni list R BiH» broj 19/92) relevantne odredbe glase:

Članak 60. stavak 8.

Korisnik sredstava dužan je primljena sredstva koristiti s pažnjom dobrog domaćina, sukladno potrebama, namjenama i osobinama koje ta sredstva imaju i sredstva vratiti u ispravnom stanju.

Članak 80. stavak 1.

Naknada iz članka 77. ove uredbe pripada od dana predaje do dana vraćanja sredstava.

Članak 82. stavak 1.

[...] Naknade se obračunavaju i isplaćuju po službenoj dužnosti ili na zahtjev vlasnika sredstava.

VI. Dopustivost

24. Sukladno članku VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, Ustavni sud, također, ima apelacijsku nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmetom spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

25. Sukladno članku 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi učinkoviti pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnositelj apelacije primio odluku o posljednjem učinkovitom pravnom lijeku kojeg je koristio.

26. U konkretnom slučaju predmet pobijanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj Rev-1204/05 od 7. veljače 2006. godine protiv koje nema drugih učinkovitih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Pobijanu presudu apelant je primio 6. travnja 2006. godine, a apelacija je podnesena 2. lipnja 2006. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano člankom 16. stavak 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz članka 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neutemeljena, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

27. Imajući u vidu odredbe članka VI/3.(b) Ustava Bosne i Hercegovine, članka 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete glede dopustivosti.

VII. Meritum

28. Apelant pobija navedene odluke, smatrajući da mu je njima povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije, te pravo na imovinu iz članka II/3.(k) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju.

Pravo na pravično suđenje

29. Članak II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sve osobe na teritoriju Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stavka 2. ovog članka, što uključuje:

(...)

(e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i kaznenim stvarima i druga prava u svezi sa kaznenim postupkom.

Članak 6. stavak 1. Europske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prigodom utvrđivanja građanskih prava i obveza ili utemeljenosti bilo kakve kaznene optužbe protiv njega svatko ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred neovisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom. [...]

30. Glede parničnog postupka koji je apelant pokrenuo protiv FBiH, a čiji su rezultat pobijane odluke, Ustavni sud zapaža da je predmetni postupak pravomoćno okončan Presudom Kantonalnog suda broj Pž-192/04 od 29. lipnja 2005. godine. Rješenjem Vrhovnog suda broj Rev-1204/05 od 7. veljače 2006. godine odbijena je revizija podnesena protiv navedene drugostupanjske presude, tako da je apelantov tužbeni zahtjev, u konačnici, odbijen kao neutemeljen. Sudovi su smatrali da apelant ima pravo na naknadu štete za izgubljenu korist na temelju Odluke Doma. Također su smatrali da je apelant propustio jednom tužbom potraživati štetu od solidarnih dužnika, FBiH i Općine Čitluk. Budući da je u trenutku donošenja drugostupanjske presude Kantonalnog suda na naknadu iste štete bio pravomoćno obvezan jedan od solidarnih dužnika (Općina Čitluk), identičan apelantov tužbeni zahtjev protiv FBiH je odbijen.

31. Bit apelantovih navoda glede prava na pravično suđenje očituje se u tomu što je navedenim presudama pogrešno i proizvoljno primijenjeno materijalno pravo, te je tako povrijeđen članak 6. stavak 1. Europske konvencije. U svezi s ovim navodima, Ustavni sud, prije svega, podsjeća da je njegova nadležnost u apelacijskim postupcima ograničena «na pitanja koja su sadržana u ovom ustavu» i da Ustavni sud nije nadležan vršiti provjeru utvrđenih činjenica i načina na koji su redoviti sudovi protumačili pozitivnopravne propise, osim ukoliko odluke tih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kad odluka redovitog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje ustavno pravo, kad je primjena pozitivnopravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kad je relevantni zakon sâm po sebi

neustavan, ili kada je došlo do povrede temeljnih procesnih prava kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na učinkovit pravni lijek, ili ukoliko utvrđeno činjenično stanje ukazuje na povredu Ustava Bosne i Hercegovine (vidi, Ustavni sud, Odluka broj *U 39/01*, «Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» broj 25/02).

32. Ustavni sud zapaža da je u konkretnom postupku Općinski sud dosudio štetu zbog izmakle koristi počevši od 11. veljače 1999. godine (a ne od 1. siječnja 1997. godine, kako je apelant tražio) pa do presuđenja. Tužbeni zahtjev je, dakle, usvojen djelomično, jer, prema mišljenju prvostupanjskog suda, iz dokumentacije spisa proizlazi da je 11. veljače 1999. godine apelant registrirao djelatnost sukladno propisima, a do tada da je njegov pravni prednik bio upisan u sudbeni registar, te da je tek poslije ovog nadnevnika apelant mogao početi obavljati registriranu djelatnost. Kantonalni sud, odlučujući o prizivu tužene FBiH, preinačio je prvostupanjsku presudu u dijelu u kojem je apelantu dosuđena naknada štete i troškovi postupka tako što je apelantov tužbeni zahtjev odbijen. Razlog za ovakvu odluku, prema mišljenju Kantonalnog suda i Vrhovnog suda, koji je odlučivao u revizijskom postupku, jeste činjenica da je Općinski sud Mostar donio pravomoćnu Presudu broj Ps-101/01-I od 18. studenog 2004. godine, kojom je apelantu dosuđena naknada štete u vidu izmakle koristi za isto razdoblje u postupku protiv Općine Čitluk kao tužene. Sudovi su naveli da, kada bi prvostupanjska presuda ostala na snazi, apelant bi se neutemeljeno obogatio obzirom na to da mu je po istom pravnom temelju protiv druge tužene usvojen isti tužbeni zahtjev.

33. Ustavni sud, dalje, ukazuje da je navedenom Presudom Općinskog suda Mostar broj Ps-101/01-I od 18. studenog 2004. godine (koja je u kasnijim postupcima ukinuta i predmet vraćen Općinskom sudu Mostar na ponovni postupak) (vidi, Ustavni sud, neobjavljena Odluka broj *AP 1057/07* od 14. listopada 2008. godine, toč. 14-20) bilo odlučeno da apelantu pripada naknada od 1. siječnja 2000. godine, a ne od 11. veljače 1999. godine, kako je bilo utvrđeno pobijanom Presudom Općinskog suda broj Ps-571/03. Ustavni sud ukazuje da zaključak Kantonalnog i Vrhovnog suda da se radi o istom vremenskom razdoblju za koje je apelantu dosuđena naknada nije točan. Apelant je u apelaciji istaknuo da mu nije dosuđena naknada štete od Općine Čitluk ili bilo koje druge pravne ili fizičke osobe za razdoblje od 23. prosinca 1996. godine do 31. prosinca 1999. godine. Osim toga, Kantonalni sud Mostar u svojoj Presudi broj Pž-5/05 od 2. ožujka 2005. godine usvojio je stajalište da odgovornost za štetu nanесenu apelantu u razdoblju od 23. prosinca 1996. godine do 31. prosinca 1999. godine snosi FBiH, a ne Općina Čitluk, koja je bila tužena u parničnom postupku pred Kantonalnim sudom Mostar (*op. cit.*, *AP 1057/07*, točka 15).

34. Ustavni sud, dalje, zapaža da su sudovi u predmetnim postupcima smatrali da apelant nema pravo potraživati štetu za razdoblje prije 11. veljače 1999. godine, jer se tek od tog nadnevnika registrirao sukladno propisima. U svezi s takvim zaključkom redovitih sudova, Ustavni sud zapaža da je Rješenjem Kantonalnog suda Mostar broj U/I 146/99 od 11. veljače 1999. godine kao osnivač i osoba ovlaštena da zastupa apelanta upisan Zoran Buntić, a da je 17. prosinca 1991. godine apelant registriran kao ugostiteljsko poduzeće u sudbenom registru. Apelant je mogao iznijeti zahtjev za tražbinu koju ta pravna osoba ima i iz ranijeg razdoblja, to jeste od trenutka nastanka obveze, jer od 1991. godine egzistira činjenica da je apelant upisan u sudbeni registar. Upis promjena većinskog dioničara i osobe ovlaštene za zastupanje 11. veljače 1999. godine ne potire identitet pravne osobe, jer je apelant, kao posebna pravna osoba, odvojen od identiteta dioničara, a podaci upisani u sudbeni registar smatraju se istinitim i pravno valjanim sve dok se ne izbrišu ili ne upišu daljnje promjene. Pošto pravni učinci poslovne sposobnosti egzistiraju od dana upisa u sudbeni registar, to znači da dioničko društvo može tužiti i biti tuženo od dana upisa obzirom na to da je ono odvojeno i različito od svojih članova. U stjecanju prava i obveza dioničko društvo nastupa u svoje ime, to jeste samostalno i odvojeno od članova društva, kao što je i imovina društva samostalna i odvojena od imovine članova. Iz navedenog, prema mišljenju Ustavnog suda, proizlazi da je apelant bio aktivno legitimiran da traži naknadu i u razdoblju od 23. prosinca 1996. godine do 11. veljače 1999. godine. Osim toga, u svezi sa mobilizacijom i uporabom Kampa «Međugorje» u razdoblju od 23. prosinca 1996. godine do 31. prosinca 1999. godine, Ustavni sud podsjeća da je Odlukom Doma za ljudska prava broj *CH/01/6930* od 4. studenog 2003. godine utvrđeno da Kamp «Međugorje» predstavlja imovinu apelanta «Kompas-Međugorje», u okvirima značenja članka 1. Protokola broj 1 uz Europsku konvenciju (točka 99. Odluke), te da je svaka opravdana javna svrha za nadzor Općine Čitluk nad Kampom «Međugorje» prestala postojati 23. prosinca 1996. godine, kada je Parlament Federacije proglasio prestanak stanja neposredne ratne opasnosti u Federaciji BiH. Od tog dana nije bilo nikakve opravdane javne svrhe da Općina Čitluk dalje zadržava imovinu Kampa «Međugorje» (točka 106. Odluke), kao i u svezi sa okolnosti da su odluke Doma, u smislu članka II/1. Ustava BiH u svezi sa člankom 11. stavak 3. Aneksa 6. Općeg okvirnog sporazuma za mir u Bosni i Hercegovini, konačne i obvezujuće za sva tijela u BiH, pa i sudove u BiH, koji su dužni primjenjivati ih i koji nisu ovlašteni preispitivati konačne odluke Doma, pa ni sa stajališta jesu li sukladni procesnim ili materijalnim domaćim propisima.

35. Ustavni sud, također, zapaža da je člankom 80. stavak 1. Uredbe o kriterijima i normativima raspoređivanja građana i materijalnih sredstava u Oružane snage i druge

potrebe obrane («Službeni list RBiH» broj 19/92) predviđena naknada za uporabu izuzetih materijalnih sredstava od dana izuzimanja do dana njihovog vraćanja. Člankom 63. stavak 8. i člankom 73. iste uredbe predviđeno je da se izuzeta (mobilizirana) sredstva vraćaju po službenoj dužnosti uz izdavanje potvrde o vraćanju, a člankom 82. stavak 1. Uredbe da se i naknade za izuzeta sredstva obračunavaju i isplaćuju po službenoj dužnosti. Međutim, Ustavni sud u ovoj fazi postupka neće se baviti pitanjima pravnog temelja i visine naknade, jer će o tomu odlučiti redoviti sudovi, imajući u vidu izložene okolnosti i materijalne propise. Ustavni sud zaključuje da su u konkretnom slučaju redoviti sudovi proizvoljno primijenili materijalno pravo na apelantovu štetu, čime je povrijeđeno apelantovo pravo na pravično suđenje zagarantirano člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije.

36. U odnosu na zaključak Kantonalnog i Vrhovnog suda da bi apelant mogao naplatiti po istom pravnom temelju od dvije različite tužene i tako se neutemeljeno obogatiti, Ustavni sud afirmira stajalište da se apelant nema pravo regresirati prema dva temelja. Međutim, Ustavni sud, također, ističe da ovu činjenicu sudovi moraju utvrditi tijekom parničnog i izvršnog postupka. U konkretnom slučaju pravomoćna Presuda Kantonalnog suda u Mostaru broj Pž-5/05 od 2. ožujka 2005. godine, na koju se poziva Kantonalni sud, nije više na pravnoj snazi (*op. cit.*, AP 1057/07, točka 17). Osim toga, redoviti sudovi će voditi računa o propisima kojima je regulirano pravno sljedništvo među subjektima koji su raspolagali imovinom za potrebe obrane BiH i, u svezi s tim, o pitanju odgovornosti za naknadu štete.

Ostali navodi

37. Ustavni sud smatra da, obzirom na zaključke u svezi sa člankom II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i člankom 6. stavak 1. Europske konvencije, nije potrebno posebice razmatrati ostale apelantove navode.

VIII. Zaključak

38. Ustavni sud zaključuje da postoji povreda prava na pravično suđenje iz članka II/3.(e) Ustava Bosne i Hercegovine i članka 6. stavak 1. Europske konvencije zato što su redoviti sudovi proizvoljno primijenili pravo kada nisu razmatrali zahtjev za naknadu štete pravne osobe koja je već bila registrirana kao pravni subjekt, neovisno o nadnevku upisa njezinoga većinskog vlasnika, te zato što nisu imali u vidu propise kojima je regulirana naknada za uporabu mobilizirane imovine za potrebe Oružanih snaga i obrane BiH.

39. Na temelju članka 61. st. 1. i 2. i članka 64. stavak 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

40. Prema članku VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obvezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

Предмет број АП 3263/06

**ОДЛУКА О
ДОПУСТИВОСТИ И
МЕРИТУМУ**

Апелација Натрона Маглај д.д.
поднесена против Пресуде Кантонал-
ног суда у Зеници број 004-0-Гж-06-
001910 од 3. новембра 2006. године

Одлука од 18. децембра 2008. године

Уставни суд Босне и Херцеговине у Вијећу од пет судија у предмету број **АП 3263/06**, рјешавајући апелацију **Натрона Маглај д.д.**, на основу члана VI/3б) Устава Босне и Херцеговине, члана 59 став 2 алинеја 2, члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине («Службени гласник Босне и Херцеговине» бр. 60/05 и 64/08), у саставу:

Сеада Палаврић, председница

Миодраг Симовић, потпредседник

Валерија Галић, потпредседница

Мато Тадић, судија

Крстан Симић, судија

на сједници одржаној 18. децембра 2008. године донио је

ОДЛУКУ О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ

Усваја се апелација Натрон Маглај д.д.

Утврђује се повреда права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода.

Укида се Пресуда Кантоналног суда у Зеници број 004-0-Гж-06-001910 од 3. новембра 2006. године.

Предмет се враћа Кантоналном суду у Зеници који је дужан да по хитном поступку донесе нову одлуку, у складу са чланом II/3е) Устава Босне и Херцеговине и чланом 6 став 1 Европске конвенције.

Налаже се Кантоналном суду у Зеници да у року од 90 од дана достављања ове одлуке обавијести Уставни суд Босне и Херцеговине о мјерама које су предузете с циљем да се изврши ова одлука, у складу са чланом 74 став 5 Правила Уставног суда Босне и Херцеговине.

Одлуку објавити у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине», «Службеним новинама Федерације Босне и Херцеговине», «Службеном гласнику Републике Српске» и «Службеном гласнику Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине».

Образложење

I. Увод

1. Натрон Маглај д.д. (у даљњем тексту: апелант) поднио је 7. децембра 2006. године апелацију Уставном суду Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Уставни суд) против Пресуде Кантоналног суда у Зеници (у даљњем тексту: Кантонални суд) број 004-0-Гж-06-001910 од 3. новембра 2006. године. Апелант је 1. септембра 2008. године допунио апелацију.

II. Поступак пред Уставним судом

2. На основу члана 22 ст. 1 и 2 Правила Уставног суда од Кантоналног суда и учесника у поступку С. С. (у даљњем тексту: тужитељка) затражено је 11. децембра 2006. године да доставе одговор на апелацију.

3. Кантонални суд је 28. децембра 2006. године доставио одговор на апелацију, док је тужитељка одговор на апелацију доставила 4. јануара 2007. године.

4. На основу члана 26 став 2 Правила Уставног суда, одговори Кантоналног суда и тужитељке су 27. августа 2008. године достављени апеланту.

III. Чињенично стање

5. Чињенице предмета које произилазе из апелантових навода и докумената који су предочени Уставном суду могу да се сумирају на сљедећи начин.

6. Тужитељка је до 21. маја 2001. године била у радном односу код апеланта. Због ускрађивања права на исплату отпремнине по члану 143 Закона о раду Федерације Босне и Херцеговине (у даљњем тексту: Закон о раду ФБиХ) тужитељка је 27. јуна 2005. године поднијела тужбу против апеланта. У тужби је навела да јој је Рјешењем апеланта број Р-664/01 од 21. маја 2001. године престао радни однос код туженог 5. маја 2000. године, уз право на отпремнину, и да се тужени апелант истим рјешењем

обавезао да са тужитељком закључи уговор о начину, висини, условима и року исплате отпремнине у складу са чланом 143 Закона о раду ФБиХ. Како је прошао разуман рок у ком је требало да се закључи наведени уговор, а тужени апелант га са тужитељком није закључио, тужитељка је против апеланта покренула парнични поступак због исплате отпремнине.

7. Пресудом Општинског суда у Завидовићима-Одјељење у Маглају (у даљњем тексту: Општински суд) број П-445/05 од 7. јуна 2006. године одбијен је тужитељкин тужбени захтјев којим је тражила да се тужени апелант обавезе да јој на име отпремнине исплати износ од 1.139,59 КМ, са законском затезном каматом.

8. Општински суд је утврдио да је међу странкама неспорно утврђено да је тужитељки, у складу са чланом 143 став 1 Закона о раду ФБиХ, престао радни однос 5. маја 2000. године апелантовим Рјешењем број Р-664/01 од 21. маја 2001. године, уз право на отпремнину, и да се тужени апелант истим рјешењем обавезао да ће са тужитељком закључити уговор о начину, висини, условима и року исплате отпремнине у складу са чланом 143 Закона о раду ФБиХ. Пошто је такође предвиђено да ће тај уговор бити закључен у складу са законским прописима и финансијским могућностима послодавца (апеланта), то треба да се сматра да је тужени тим рјешењем признао дуг у смислу члана 387 Закона о облигационим односима. Суд је заузео становиште да је, у конкретном случају, довољно и само признање основа, а не и висине дуговања, поготово због тога што је висина отпремнине сходно члану 143 Закона о раду одредива категорија, утврђена као производ коефицијента који је одређен у складу са годинама стажа осигурања радника и просјечне мјесечне плате исплаћене на нивоу Федерације на дан ступања на снагу Закона о раду ФБиХ, а који објављује Федерални завод за статистику. Даље, чланом 391 став 1 Закона о облигационим односима прописано је да послије прекида застара почиње да тече изнова, а вријеме које је протекло прије прекида не рачуна се у законом одређени рок застаре. Ставом 6 истог члана прописано је да застара почиње да тече изнова послије прекида, а навршава се када протекне онолико времена колико је законом одређено за застару која је прекинута. С обзиром да је Рјешење туженог апеланта број Р 664/01, којим је признао дуг (отпремнину), донесено 21. маја 2001. године, застара је изнова почела да тече 22. маја 2001. године. Од тог датума протекао је рок од три године који је прописан Законом о раду, а који је завршен 23. маја 2004. године, и у оквиру ког је тужитељка могла да потражује отпремнину. Пошто то тужитељка није учинила у законом предвиђеном року, првостепени суд је тужитељкин тужбени захтјев одбио.

9. Пресудом Кантоналног суда број 004-0-Гж-06-001910 од 3. новембра 2006. године тужитељкина жалба је уважена а првостепена пресуда преиначена, тако да је тужени апелант дужан да исплати тужитељки на име отпремнине износ од 1.139,59 КМ са законском затезном каматом почев од дана подношења тужбе 27. јуна 2005. године до исплате, као и да накнади трошкове поступка у износу од 720,00 КМ, све у року од 15 дана под пријетњом извршења.

10. На основу изложених чињеница за које је утврђено да су неспорне између странака, Кантонални суд је закључио да је првостепени суд погрешно примијенио материјално право када је утврдио да је наступила застара потраживања тужитељкиног новчаног потраживања. Кантонални суд је навео да је погрешан закључак да за апеланта рок застаре почиње да тече од 22. маја 2001. године, самом чињеницом да је признао дуг-отпремнину 21. маја 2001. године. Наиме, из Рјешења о престанку тужитељкиног радног односа број Р-664/01 од 21. маја 2001. године и из самог списка произилази да је тужена страна признала право на отпремнину, али истим рјешењем није утврђена висина отпремнине, те рок кад ће отпремнина да буде исплаћена. Супротно томе, навео је даље Кантонални суд, евидентно је да се ради о будућем року и условима који ће бити накнадно одређени, а када предузеће буде у могућности да изврши финансијску исплату отпремнине. У предметној грађанско-правној ствари, истиче Кантонални суд у својој одлуци, застара није могла да почне од дана када је тужена страна донијела наведену одлуку о престанку радног односа односно о праву на отпремнину. Ово из разлога што тужитељка по тој одлуци није могла да захтијева да се испуни обавеза, јер је рјешењем утврђено да ће се накнадно утврдити висина новчане обавезе и начин исплате. С обзиром да тужена страна није имала намјеру да испуни своју обавезу, како је то наведено у рјешењу о тужитељкином престанку радног односа, Кантонални суд закључује да је тек подношењем тужбе, када је тужитељка захтијевала да испуни обавеза, почео да тече рок застаре, а што је у складу са одредбом члана 361 Закона о облигационим односима.

IV. Апелација

а) Наводи из апелације

11. Апелант је навео да му је оспореном пресудом Кантоналног суда повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода (у

даљњем тексту: Европска конвенција), као и право имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију. Апелант је приговорио да Кантонални суд није правилно примијенио материјално право, посебно због околности да је застарни рок рачунао од момента подношења тужбе, дакле 27. јуна 2005. године, и да је сходно томе закључио да тужбени захтјев којим је тужитељка тражила исплату отпремнине није застарио. С обзиром да је, као и у конкретном спорном случају, одредбом члана 143 Закона о раду ФБиХ прописана могућност да се начин, услови и рокови исплате отпремнине утврђују писменим уговором између запосленика и послодавца, то је доспјелу обавезу за исплату отпремнине ваљало рачунати од дана кад је апелант признао дуг-отпремнину 21. маја 2001. године. Основни суд је, сматра апелант, исправно поступио кад је застарни рок рачунао од наведеног датума. Отпремнина је право из радног односа које се црпи и остварује из самог престанка радног односа, па је на конкретни правни однос требало да се примијене одредбе члана 106 Закона о радним односима као *lex specialis* у односу на институт застаре, а не одредбе Закона о облигационим односима, сматра апелант. У допуни апелације апелант је доставио и три пресуде Кантоналног суда, у којима је након подношења апелације дошло до промјене правног схватања Кантоналног суда у предметима са идентичним правним и чињеничним стањем. Тим одлукама потврђене су пресуде првостепеног суда којима је утврђено да рок застаре почиње да тече даном престанка радног односа странке. Апелант сматра да те пресуде Кантоналног суда могу да буду од утицаја на коначну одлуку Уставног суда о конкретној апелацији. Апелант је, на крају, предложио да Уставни суд усвоји апелацију као основану, у цијелости укине Одлуку Кантоналног суда број 004-0-Гж-06-001910 од 3. новембра 2006. године и донесе мериторну одлуку.

в) Одговор на апелацију

12. У одговору на апелацију Кантоналног суда наводи се да је оспорена пресуда донесена у складу са Законом о парничном поступку ФБиХ и другим материјално-правним прописима и да, по оцјени суда, није дошло до повреде права на правичан поступак и права на имовину која су гарантована Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом за заштиту људских права и основних слобода.

13. У одговору на тужитељкину апелацију наведено је да је апелација неоснована и да ју треба одбити у цијелости, уз апелантову обавезу да тужитељки накнади непотребно проузроковане трошкове. Тужитељка истиче да нису повријеђена апелантова уставна права на која се позива, нити је погрешно примијењено материјално

право. У конкретној правној ствари, наводи даље тужитељка, није наступила застара потраживања, јер рок за добровољно испуњење новчане чинидбе није у предметној правној ствари одређен Законом нити одлуком надлежног органа, па ни правним послом. Члан 106 Закона о раду ФБиХ не прописује кад обавеза доспијева и не прописује почетак тока застаре, па је у тој ситуацији потребно да се примијене одредбе чл. 324 и 361 Закона о облигационим односима, којим се уређује доспјелост потраживања и почетак тока застарјелости. Новчана потраживања из радног односа застарјевају за три године, али застарјелост почиње да тече првог дана када дужник падне у доцњу, а у предметној правној ствари, пошто рок испуњења новчане обавезе ничим није одређен, дужник је пао у доцњу оног дана када га је повјерилац први позвао да испуни новчану обавезу, закључује тужитељка.

V. Релевантни прописи

14. У **Закону о облигационим односима** («Службени лист РБиХ» бр. 2/92, 13/93, 13/94 и «Службене новине Федерације БиХ» број 29/03) релевантне одредбе гласе:

Члан 262

(1) Повјерилац у обавезном односу је овлаштен да од дужника захтијева да испуни обавезу, а дужник је дужан да је испуни савјесно у свему како она гласи.

Кад дужник не испуни обавезу или задоцни са њеним испуњењем, повјерилац има право да захтијева и накнаду штете коју је због тога претрпио. [...]

Члан 360

Застаром престаје право да се захтијева испуњење обавезе.

Застара наступа кад протекне законом одређено вријеме у коме је повјерилац могао да захтијева испуњење обавезе.

Суд не може да се обазире на застару ако се дужник није на њу позвао.

Члан 361

Застара почиње да тече првог дана послије дана када је повјерилац имао право да захтијева испуњење обавезе ако законом за поједине случајеве није што друго прописано. [...]

Члан 362

Застара наступа кад истекне посљедњи дан законом одређеног времена.

Члан 364

Правним послом не може да се одреди дуже или краће вријеме застаре од оног времена које је одређено законом. [...]

Члан 365

Дужник не може да се одрекне застаре прије него што протекне вријеме одређено за застару.

Члан 366

(4) Писмено признање застарјеле обавезе сматра се као одрицање од застаре.

(5) Исто дејство има давање залога или ког другог обезбјеђења за застарјело потраживање.

Члан 371

Потраживања застарјевају за пет година, ако законом није одређен неки други рок застарјелости.

Члан 372

Потраживања повремених давања која достијевају годишње или у краћим одређеним размацима времена (повремена потраживања), па било да се ради о споредним повременим потраживањима, као што је потраживање камата, било да се ради о таквим повременим потраживањима у којима се исцрпљује само право, као што је потраживање издржавања, застарјевају за три године од доспјелости сваког појединог давања. [...]

Члан 387

Застара се прекида када дужник призна дуг.

Признање дуга може да се учини не само изјавом повјериоцу, него и на посредан начин, као што су давање отплате, плаћање камате, давање обезбјеђења.

Члан 388

Застара се прекида подизањем тужбе и сваком повјериоачевом радњом предузетом против дужника пред судом или другим надлежним органом, у циљу да се утврде, обезбиједи или остваре потраживања.

Члан 391

За прекид застаре није довољно да повјерилац позове дужника писмено или усмено да обавезу испуни.

Члан 392

Послије прекида застара почиње да тече изнова, а вријеме које је протекло прије прекида не рачуна се у законом одређени рок за застаре.

Застара коју прекине дужник почиње да тече изнова од признања. [...]

15. У **Закону о раду ФБиХ** («Службене новине Федерације БиХ» бр. 43/99, 32/00 и 29/03), релевантне одредбе гласе:

Члан 103

Запосленик који сматра да му је послодавац повриједио неко право из радног односа, може у року од 15 дана од дана доставе одлуке којом је повријеђено његово право, односно од дана сазнања за повреду права, да захтијева од послодавца остваривање тог права.

Ако послодавац у року од 15 дана од дана достављања захтјева запосленика из става 1 овог члана не удовољи том захтјеву, запосленик може у даљем року од 15 дана да тражи заштиту повријеђеног права пред надлежним судом.

Колективним уговором и правилником о раду, у складу са законом, може да се предвиди поступак мирног рјешавања радног спора, у ком случају рок од 15 дана за подношење захтјева суду, тече од дана окончања тог поступка.

Пропуст запосленика да захтијева накнаду штете или друго новчано потраживање из радног односа у роковима из ст. 1 до 3 овог члана, нема за посљедицу губитак права на то потраживање.

Члан 106

Апсолутна застара потраживања из радног односа наступа за три године од дана настанка потраживања, ако законом није другачије одређено.

Члан 143

Запосленик који се на дан ступања на снагу овог закона затекао на чекању посла, остаће у том статусу најдуже шест мјесеци од дана ступања на снагу овог закона, ако послодавац прије истека овог рока запосленика не позове на посао.[...]

За вријеме чекања посла запосленик има право на накнаду плате у висини коју одреди послодавац. [...]

Ако запосленик на чекању посла из ст. 1 и 2 овог члана не буде позван на рад у року из става 1 овог члана, престаје му радни однос, уз право на отпремнину најмање у висини три просјечне плате исплаћене на нивоу Федерације у претходна три мјесеца, коју објављује Федерални завод за статистику, до навршених пет година стажа осигурања, а за сваку наредну годину стажа осигурања, још најмање једну половину просјечне плате.

Изузетно, умјесто отпремнине послодавац и запосленик могу да се договоре и о другом виду накнаде.

Начин, услови и рокови исплате отпремнине из ст. 4. и 5. овог члана, утврђују се писменим уговором између запосленика и послодавца. [...]

VI. Допустивост

16. У складу са чланом VI/36) Устава Босне и Херцеговине, Уставни суд, такође, има апелациону надлежност у питањима која су садржана у овом уставу када она постану предмет спора због пресуде било ког суда у Босни и Херцеговини.

17. У складу са чланом 16 став 1 Правила Уставног суда, Уставни суд може да разматра апелацију само ако су против пресуде, односно одлуке која се њоме оспорава, исцрпљени сви дјелотворни правни лијекови могући сходно закону и ако се поднесе у року од 60 дана од дана када је подносилац апелације примио одлуку о посљедњем дјелотворном правном лијеку који је користио.

18. У конкретном случају предмет оспоравања апелацијом је Пресуда Кантоналног суда број 004-0-Гж-06-001910 од 3. новембра 2006. године против које нема других

дјелотворних правних лијекова могућих сходно закону. Затим, оспорену пресуду апелант је примио 15. новембра 2006. године, а апелација је поднесена 5. децембра 2006. године, тј. у року од 60 дана, како је прописано чланом 16 став 1 Правила Уставног суда. На крају, апелација испуњава и услове из члана 16 ст. 2 и 4 Правила Уставног суда, јер није очигледно (*prima facie*) неоснована, нити постоји неки други формални разлог због ког апелација није допуштена.

19. Имајући у виду одредбе члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине, члана 16 ст. 1, 2 и 4 Правила Уставног суда, Уставни суд је утврдио да предметна апелација испуњава услове у погледу допуштениости.

VII. Меритум

20. Апелант оспорава пресуду тврдећи да му је том пресудом повријеђено право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције, као и право на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

Право на правичан поступак

Члан II/3е) Устава Босне и Херцеговине у релевантном дијелу гласи:

Сва лица на територији Босне и Херцеговине уживају људска права и основне слободе из става 2 овог члана, а она обухватају:

(...)

е) Право на правично саслушање у грађанским и кривичним стварима и друга права у вези са кривичним поступком.

Члан 6 став 1 Европске конвенције у релевантном дијелу гласи:

1. Приликом утврђивања грађанских права и обавеза или основаности било какве кривичне оптужбе против њега, свако има право на правично суђење и јавну расправу у разумном року пред независним и непристраним, законом установљеним судом. [...]

21. Уставни суд запажа да се поступак у конкретном случају односи на радни спор, конкретно на позивање апеланта да је поводом остваривања права из радног односа - тужитељкиног права на отпремнину наступила застара, дакле на предмет

грађанско-правне природе, па је члан 6 став 1 Европске конвенције примјенљив. Сходно томе, Уставни суд мора да преиспита да ли је спор пред судом био правичан онако како то захтијева члан 6 став 1 Европске конвенције. Из апелације произилази да апелант сматра да је суд неправилно и непотпуно утврдио чињенично стање, те погрешно примијенио материјално-правне прописе, на правни случај у ком је утврђивана основаност тужитељкиног потраживања за исплату отпремнине.

22. Уставни суд подсјећа да је, у складу са досадашњом праксом, надлежност Уставног суда из члана VI/36) Устава Босне и Херцеговине ограничена само на «питања садржана у Уставу». Уставни суд није надлежан да врши провјеру утврђених чињеница и начина на који су редовни судови протумачили позитивно-правне прописе, сем уколико одлуке тих судова крше уставна права. То ће бити случај када одлука редовног суда не укључује или погрешно примјењује уставно право, када је примјена позитивно-правних прописа била очигледно произвољна, када је релевантни закон сам по себи неуставан или када је дошло до повреде основних процесних права, као што су право на правичан поступак, право на приступ суду, право на ефективан правни лијек и у другим случајевима (види Уставни суд, Одлуку број У 29/02 од 27. јуна 2003. године, објављену у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 31/03).

23. Правичност поступка оцјењује се на основу поступка као цјелине (види Европски суд за људска права, *Barbera, Messeque u Jabardo против Шпаније*, пресуда од 6. децембра 1988. године, серија А, број 146, став 68 и Уставни суд, Одлука број У 63/01 од 27. јуна 2003. године, објављену у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 38/03).

24. Уставни суд примјењује да је, сходно суштини апелантових навода, спорно питање да ли се тужитељка, покрећући парнични поступак за остваривање права на отпремнину, благовремено обратила суду за заштиту својих права из радног односа, те да ли су релевантни законски прописи правилно примјењени. Иако се Уставни суд неће упуштати у испитивање утврђеног чињеничног стања или оцјењивати како су редовни судови тумачили закон, ипак ће испитати да ли примјена релевантних законских одредби, на начин како је то у конкретном предмету учинио Кантонални суд, крши апелантово право на правичан поступак, гарантовано Уставом Босне и Херцеговине и Европском конвенцијом. У том смислу Уставни суд се позива на свој раније заузет став сходно коме у ограничења у погледу остваривања грађанских права спада и могућност приговора застаре тужбених захтјева (види Уставни суд,

Одлуку број У 49/02 од 28. новембра 2003. године, објављену у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 6/04 и одлуку бивше Европске комисије за људска права, апликација број 13674/88 од 14. априла 1989. у предмету *Cyril Albert Warner против Велике Британије*). Ово ограничење је потребно да би се обезбиједио принцип правне сигурности. Наиме, држава има интерес да се задрже правни односи који су трајали одређен временски период. Сем тога, институт застаре треба позитивно да утиче против немарности у остваривању права. При конкретном регулисању овог питања, а прије свега одређивања рока застаре, законодавац ужива одређену слободу процјене (види Европски суд за људска права, *Ashingdane против Велике Британије*, пресуда од 28. маја 1985, серија А, број 93, став 57). Законодавац не смије ово питање да регулише тако да суштински онемогући или неоправдано отежа остваривање ових права.

25. У конкретном предмету, Општински суд је утврдио да је тужитељки престао радни однос у складу са чланом 143 став 1 Закона о раду ФБиХ 5. маја 2000. године Рјешењем број Р-664/01 од 21. маја 2001. године, уз право на отпремнину, и да се тужени апелант истим рјешењем обавезао да са тужитељком закључи уговор о начину, висини, условима и року исплате отпремнине у складу са наведеним одредбама Закона о раду ФБиХ. У складу са законским прописима и устаљеном праксом редовних судова ова правна чињеница узима се као да је тужени - доношењем рјешења о престанку тужитељкиног радног односа - признао дуг у смислу члана 387 Закона о облигационим односима.

26. Првостепени суд је, одлучујући о датуму почетка застаре, утврдио да се тај рок рачуна од сљедећег дана од дана доношења рјешења о престанку радног односа, тј. 22. маја 2001. године, иако је у том појединачном акту утврђен само основ, а не и висина дуговања-отпремнине. Општински суд је заузео становиште да је овом правном радњом (доношењем рјешења о престанку радног односа) отклоњена дилема око почетка тока застаре, поготово што је висина отпремнине, ако не одређена, онда бар одредива категорија која се утврђује као производ коефицијента који је одређен према годинама стажа осигурања радника и просјечне мјесечне плате исплаћене на нивоу Федерације. Тај податак званично објављује Федерални завод за статистику. Првостепени суд је све наведене елементе узео у обзир и утврдио да је доношењем Рјешења туженог апеланта број Р 664/01, којим је признао дуг (отпремнину) 21. маја 2001. године, застара почела да тече 22. маја 2001. године, а од тог датума протекао је рок од три године који је завршен 23. маја 2004. године, у оквиру ког је тужитељка могла да потражује отпремнину.

27. Насупрот ставовима првостепеног суда, Кантонални суд је сматрао да почетак рока застаре пада у дан кад је тужитељка поднијела тужбени захтјев за утврђивање права на отпремнину, тј. 27. јуна 2005. године, чиме су, по мишљењу Кантоналног суда, на произвољан начин протумачене и примиијењене одредбе Закона о облигационим односима и Закона о радним односима ФБиХ, наведене у релевантним прописима ове одлуке.

28. Уставни суд указује на своју ранију одлуку у предмету АП 299/06 (види Уставни суд, одлука о допустивости и меритуму од 27. јануара 2007. године, објављена у «Службеном гласнику Босне и Херцеговине» број 38/07) у којој је већ разматрао питање застаре остваривања права апеланта у случајевима из радног односа по члану 143 Закона о раду. У тој одлуци Уставни суд је закључио *да се рок застарјелости за права по члану 143 Закона о раду има рачунати од дана правоснажности рјешења којим је некоме утврђен статус запосленика на чекању посла, тј. само право*. Имајући у виду да се у конкретном предмету ради о исплати отпремнине која представља једно од права по члану 143 Закона о раду Уставни суд је мишљења да претходно тумачење треба да се примиијени аналогно и у односу на примјену института застаре у вези са накнадом отпремнине. Дакле, рок застаре за остваривање права из радног односа, како је и Уставни суд закључио у наведеној одлуци, почиње да тече од дана правоснажности рјешења о престанку радног односа, а не од дана подношења тужбе. Из образложења пресуда Кантоналног суда које су достављене у прилогу уз допуну апелације произилази да је овај суд промијенио своју праксу у том смислу да сада досљедно примјењује став Уставног суда изражен у цитираној Одлуци број АП 299/06. Кантонални суд је у наведеним пресудама цитирао став Уставног суда који је закључио да ограничења у остварењу грађанских права постоје ради правичног функционисања правног система и очувања правне сигурности што представља јавни интерес. Ограничење у праву на покретање парничног поступка због накнаде отпремнине, на начин како је тумачио Уставни суд, а како у новијим пресудама тумачи и Кантонални суд, има легитимни циљ и није апсолутно, нити крши саму суштину права запосленика којима је признато право на отпремнину будући да имају дуг временски рок у ком су овлаштени да траже судску заштиту у случају неисплате отпремнине. Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да је образложење пресуде Кантоналног суда у вези са питањем рачунања рока застаре произвољно на начин који је довео у питање принцип правне сигурности и апелантово уживање права на правично суђење.

29. Уставни суд закључује да је у конкретном предмету дошло до повреде права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције.

Право на имовину

30. У свјетлу закључка да постоји кршење права на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 став 1 Европске конвенције, Уставни суд сматра да није неопходно да посебно разматра наводе о кршењу права на имовину из члана II/3к) Устава Босне и Херцеговине и члана 1 Протокола број 1 уз Европску конвенцију.

VIII. Закључак

31. Имајући у виду наведено, Уставни суд закључује да је повријеђено апелантово право на правично суђење из члана II/3е) Устава Босне и Херцеговине и члана 6 Европске конвенције због произвољног образложења пресуде Кантоналног суда у вези са питањем рачунања рока застаре у погледу остварења тужитељкиног права на отпремнину, на начин који је довео у питање принцип правне сигурности и апелантовог уживања права на правично суђење. Такође, рок којим се прописује ограничење за предузимање одређених правних радњи из члана 106 Закона о раду ФБиХ (три године) сасвим је довољан да се остваре права из наведеног члана, а за прописивање ограничења остваривања права те врсте постоји јавни интерес који се огледа у ефикасном функционисању правног система и правној сигурности.

32. На основу члана 61 ст. 1 и 2 и члана 64 став 1 Уставног суда, Уставни суд је одлучио као у диспозитиву ове одлуке.

33. Сходно члану VI/4 Устава Босне и Херцеговине, одлуке Уставног суда су коначне и обавезујуће.

Предсједница
Уставног суда Босне и Херцеговине
Сеада Палаврић

Predmet broj AP 381/07

**ODLUKA O
DOPUSTIVOSTI I
MERITUMU**

Apelacija Mirsade Mujadžić podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Kž-296/05 od 7. decembra 2006. godine i Presude Kantonalnog suda u Bihaću broj K-72/04 od 2. marta 2005. godine

Odluka od 18. decembra 2008. godine

Ustavni sud Bosne i Hercegovine u Vijeću od pet sudija u predmetu broj **AP 381/07**, rješavajući apelaciju **Mirsade Mujadžić**, na osnovu člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 59. stav 2. alineja 2. člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine («Službeni glasnik Bosne i Hercegovine» br. 60/05 i 64/08), u sastavu:

Seada Palavrić, predsjednica

Miodrag Simović, potpredsjednik

Valerija Galić, potpredsjednica

Mato Tadić, sudija

Krstan Simić, sudija

na sjednici održanoj 18. decembra 2008. godine donio je

ODLUKU O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU

Usvaja se apelacija Mirsade Mujadžić.

Utvrđuje se povreda člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Ukida se Presuda Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj KŽ-296/05 od 7. decembra 2006. godine.

Predmet se vraća Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine koji je dužan da po hitnom postupku donese novu odluku u skladu sa članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. stav 1. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

Nalaže se Vrhovnom sudu Federacije Bosne i Hercegovine da, u skladu sa članom 74. stav 5. Pravila Ustavnog suda, u roku od devedeset dana od dana dostavljanja ove odluke obavijesti Ustavni sud Bosne i Hercegovine o preduzetim mjerama s ciljem izvršenja ove odluke.

Odluka Ustavnog suda o privremenoj mjeri broj AP 381/07 od 14. jula 2008. godine više ne proizvodi pravno djelovanje.

Odluku objaviti u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine», «Službenim novinama Federacije Bosne i Hercegovine», «Službenom glasniku Republike Srpske» i «Službenom glasniku Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine».

Obrazloženje

I. Uvod

1. Mirsada Mujadžić (u daljnjem tekstu: apelantica) iz Cazina, koju zastupa Nađisa Tabaković, advokatica iz Bihaća, podnijela je 19. januara 2007. godine apelaciju Ustavnom sudu Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Ustavni sud) protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj Kž-296/05 od 7. decembra 2006. godine i Presude Kantonalnog suda u Bihaću (u daljnjem tekstu: Kantonalni sud) broj K-72/04 od 2. marta 2005. godine. Apelantica je podnijela i zahtjev za donošenje privremene mjere kojom bi Ustavni sud obustavio izvršenje kazne zatvora do donošenja odluke o apelaciji, koji je ponovila i 1. aprila 2008. godine.

II. Postupak pred Ustavnim sudom

2. Ustavni sud je 14. februara 2007. godine donio Odluku o privremenoj mjeri broj AP 381/07, kojom je odbijen kao neosnovan apelantin zahtjev za donošenje privremene mjere do donošenja odluke Ustavnog suda o podnesenoj apelaciji.

3. Na osnovu člana 22. st. 1. i 2. Pravila Ustavnog suda od Vrhovnog suda, Kantonalnog suda i učesnika u postupku Federalnog tužiteljstva u Sarajevu (u daljnjem tekstu: Federalno tužiteljstvo) i Kantonalnog tužiteljstva Unsko-sanskog kantona u Bihaću (u daljnjem tekstu: Kantonalno tužiteljstvo), 8. augusta 2007. godine zatraženo je da dostave odgovore na apelaciju.

4. Vrhovni sud je dostavio odgovor na apelaciju 13. augusta 2007. godine, Federalno tužiteljstvo 21. augusta 2007. godine, a Kantonalno tužiteljstvo 22. augusta 2007. godine.

5. Na osnovu člana 26. stav 2. Pravila Ustavnog suda, odgovori na apelaciju dostavljeni su apelantici 19. juna 2008. godine.

6. Ustavni sud je 14. jula 2008. godine, povodom ponovnog obraćanja apelantice, donio Odluku o privremenoj mjeri broj AP 381/07 kojom je usvojio apelanticin zahtjev za donošenje privremene mjere. Ustavni sud je odložio izvršenje kazne zatvora koja je izrečena Presudom Vrhovnog suda broj KŽ-296/05 od 7. decembra 2006. godine, s tim da ova odluka stupa na snagu odmah i proizvodi pravno djelovanje do donošenja konačne odluke Ustavnog suda.

III. Činjenično stanje

7. Činjenice predmeta koje proizlaze iz apelanticinih navoda i dokumenata predloženih Ustavnom sudu mogu se sumirati na sljedeći način.

8. Presudom Kantonalnog suda broj K-72/04 od 2. marta 2005. godine apelantica je proglašena krivom što je na način, opisan u izreci Presude, učinila krivično djelo zloupotrebe položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 3, a u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: KZ FBiH), (dakle iskorištavanjem svog službenog položaja ili ovlaštenja pribavila sebi protupravnu imovinsku korist na štetu SIZ-a stanovanja, odnosno Općinskog stambenog fonda Cazin, koja prelazi 50.000,00 KM), te je za to krivično djelo uz primjenu člana 51. stav 1. tačka b) KZ FBiH i čl. 42. i 43. tog zakona osuđena na kaznu zatvora u trajanju od dvije godine i šest mjeseci. Istom presudom apelantici je na osnovu člana 76. stav 1. KZ FBiH izrečena mjera sigurnosti - zabrana obavljanja poziva, djelatnosti ili dužnosti na period od dvije godine, koji se računa nakon pravomoćnosti presude, odnosno izdržane kazne. Od apelantice je, na osnovu člana 114. st. 1. i 2. KZ FBiH, oduzeta imovinska korist u iznosu od 66.579,00 KM pribavljena krivičnim djelom. Apelantica i drugooptuženi K.J. su, na osnovu člana 202. stav 1. u vezi sa članom 3. Zakona o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine (u daljnjem tekstu: ZKP FBiH), obavezani da solidarno naknade troškove postupka u iznosu od 7.164,60 KM, te paušal sudu svako od njih po 500,00 KM.

9. U obrazloženju Presude je, između ostalog, navedeno da je po Optužnici Kantonalnog tužiteljstva broj Kt-34/03 od 10. septembra 2004. godine sud, nakon provedenog dokaznog postupka, analizirajući iskaze saslušanih svjedoka optužbe i odbrane, kao i izvedene dokaze tokom suđenja, zaključio da je optužba dokazala navode iz optužnice protiv apelantice. Sud je naveo da je u inkriminiranom periodu (prva polovina 1998. godine) apelantica bila

sekretar Samoupravne interesne zajednice stanovanja u Cazinu (u daljnjem tekstu: SIZ-a stanovanja), što je utvrđeno iz Rješenja o imenovanju broj 01/N-80-303/94 od 23. februara 1994. godine i iskaza saslušanih svjedoka koji su u to vrijeme bili uposlenici SIZ-a, sada Stambenog fonda općine Cazin (u daljnjem tekstu: Općinski stambeni fond). U navedenom periodu apelantica je kao sekretar SIZ-a stanovanja neovlašteno raspolagala imovinom, konkretno stanom u Maloj Lisi, zgrada 04 B-1 Mala Lisa u Cazinu koji je vlasništvo SIZ-a stanovanja, što je utvrđeno iz tabele pregleda, odnosno terećenja za stanove koji su bili predviđeni za prodaju. Kako je evidentno da stan nije bio vlasništvo Radne zajednice SIZ-a stanovanja (u daljnjem tekstu: RZ SIZ-a stanovanja), o njegovoj dodjeli nije mogao odlučivati zbor radnika RZ SIZ-a stanovanja jer se radilo o dva potpuno različita pravna subjekta. Sud je zaključio da apelantica nije mogla raspolagati navedenim stanom niti kao sekretar SIZ-a stanovanja, niti joj ga je na trajno korištenje mogao dodijeliti Zbor radnika RZ stručne službe SIZ-a stanovanja. U tom smislu sud se pozvao na odredbe Statuta RZ-e stručne službe SIZ-a stanovanja od 11. novembra 1978. godine, koji je bio na snazi u inkriminiranom periodu u 1998. godini. Po mišljenju suda «neoborivim materijalnim dokazima apelantica je podnošenjem zahtjeva za dodjelu stana svjesno, kao sekretar SIZ-a, dovela u zabludu Zbor radnika RZ da uopće mogu odlučivati i dodijeliti joj sporni stan, jer je znala da je on vlasništvo SIZ-a stanovanja, a ne stručne službe SIZ-a stanovanja, koja je samostalno pravno lice. Navedeno je utvrđeno iz zapisnika sa prve sjednice zbora radnika RZ-e stručne službe SIZ-a, broj 1/98 od 8. januara 1998. godine, u kojem je navedeno da se apelantici dodjeljuje jedan dvosoban stan iz raspoloživih stanova SIZ-a stanovanja u objektu 04-B-1 Mala Lisa, te da je načelnik Općine bio spreman na takvu odluku dati saglasnost, što je i učinio i to je na sudu potvrdio, objašnjavajući da se radilo o kadru». Sud je zaključio da je na navedeni način apelantica, znajući da je stan vlasništvo SIZ-a stanovanja, a ne stručne službe RZ-e, uticala da joj se dodijeli taj stan iako je znala da je on predviđen za prodaju, a ne dodjelu. To je utvrđeno, kako je sud naveo, iz rasporeda stanova po vlasnicima u predmetnom stambenom objektu, gdje je za konkretan stan (04-B-1) kao vlasnik stana naveden SIZ stanovanja sa još dva stana, a predmetni stan je bio uvršten za prodaju, što je potvrdila i svjedokinja Rasima Pandžić koja je upisala podatke o vrijednosti stana. Imajući u vidu član 53. Statuta SIZ-a stanovanja kojim je utvrđeno da se svi stanovi izgrađeni iz sredstava solidarnosti vode kao imovina SIZ-a stanovanja, sud je konstatirao da je odluku o raspodjeli tih stanova mogla donijeti samo Skupština SIZ-a stanovanja, dok apelantica nije mogla podnijeti zahtjev za dodjelu tog stana. Da su se stanovi u objektu 04-B-1 na Maloj Lisi finansirali i sredstvima solidarnosti vidljivo je i iz Odluke o raspodjeli stanova broj 02-96-1/91 od 2. septembra 1991. godine koju je donio Izvršni odbor Skupštine SIZ-a stanovanja. Imajući u vidu odluku o dodjeli

stana, s obzirom na akta, odluke, odredbe Statuta i izvedene materijalne dokaze, sud je zaključio da je apelantica stan dodijeljen nezakonito, odnosno protivno članu 24. Zakona o stambenim odnosima.

10. Sud je naveo da je apelantica i dalje koristila svoj položaj, jer je nakon donošenja odluke o dodjeli stana sa SIZ-om stanovanja 28. januara 1998. godine zaključila Ugovor o korištenju stana broj 03-I/I-3/98, a 26. februara 1999. godine kao sekretar SIZ-a potpisala Uvjerenje broj 51-3/99 u kojem je navela da je ona nosilac stanarskog prava, iako u stan nije uselila. Predmetni stan je koristio S.M. na osnovu rješenja o privremenom zakupu od 7. augusta 1993. godine, zatim na osnovu Rješenja Sektora za prostorno uređenje katastar i imovinsko-pravne poslove općine Cazin broj 03-372-76/94 od 28. septembra 1995. godine. Njegova deložacija iz stana je obavljena 2003. godine u izvršnom postupku koji je vodio Općinski sud. Dalje, apelantica je s ciljem da stekne pravo vlasništva na predmetnom stanu 22. marta 1999. godine zaključila ugovor o kupoprodaji tog stana na kojem postoji stanarsko pravo. Ovaj ugovor je potpisala kao kupac i kao prodavac, ugovorivši otplatu kupoprodajne cijene u dvadeset jednakih rata, da bi potom 1. novembra 1999. godine sačinila Aneks ugovora kojim mijenja način plaćanja kupoprodajne cijene, te umjesto u dvadeset rata gotovinom, određuje otplatu u certifikatima. Sud nije prihvatio apelanticin prigovor da u postupku nije dokazano čiji je predmetni stan. Sud je zaključio da je apelantica, iskorištavanjem službenog položaja, sebi pribavila protupravnu imovinsku korist koja prelazi 50.000,00 KM na štetu SIZ-a stanovanja, odnosno Općinskog stambenog fonda. Apelantica nije stekla status nositeljice stanarskog prava u skladu sa članom 11. Zakona o stambenim odnosima, niti je mogla vršiti otkup stana prema članu 8. Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo.

11. Vrhovni sud je, odlučujući u žalbenom postupku, Presudom broj KŽ-296/05 od 7. decembra 2006. godine odbio kao neosnovanu žalbu kantonalnog tužitelja protiv prvostepene presude, djelimično uvažio apelanticinu žalbu protiv prvostepene presude u pravnoj ocjeni djela i u odluci o kazni. Vrhovni sud je preinačio Presudu Kantonalnog suda broj K-72/04 od 2. marta 2005. godine, tako da su radnje za koje je tom presudom apelantica proglašena krivom pravno kvalificirane kao krivično djelo zloupotrebe položaja ili ovlaštenja iz člana 383. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ FBiH za koje je osuđena na kaznu zatvora u trajanju od jedne godine. Odluka o izrečenoj mjeri sigurnosti zabrane obavljanja poziva djelatnosti ili dužnosti u smislu člana 76. stav 1. KZ FBiH i odluka o oduzimanju imovinske koristi su ukinute, kao i odluka o troškovima krivičnog postupka u dijelu koji se odnosi na apelanticu, i odlučeno da će o tome odlučiti predsjednik vijeća toga suda posebnim rješenjem.

IV. Apelacija

a) Navodi iz apelacije

12. Apelantica smatra da joj je pobijanim presudama povrijeđeno pravo na pravično suđenje zaštićeno članom II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i članom 6. st. 1, 2. i 3. Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (u daljnjem tekstu: Evropska konvencija). Povredu svojih prava apelantica vidi u pogrešnoj i proizvoljnoj primjeni propisa i pogrešno utvrđenom činjeničnom stanju, jer su drugostepeni i prvostepeni sud «očigledno proizvoljno postupili i proizvoljno cijenili dokaze, nisu sa jednakom pažnjom cijenili kako dokaze optužbe tako i dokaze odbrane». Apelantica navodi da je Vrhovni sud prihvatio kao nesporno utvrđenu odlučnu činjenicu o vlasništvu predmetnog stana, odnosno da je vlasnik stana koji je njoj dodijeljen SIZ stanovanja, ne upuštajući se u ocjenu niti jednog žalbenog razloga, niti dokaza koje je odbrana predložila na tu okolnost. Međutim, ni prvostepeni sud u svojoj presudi a ni Vrhovni sud nisu iznijeli dokaze odbrane, koja je dostavila konačni tabelarni pregled stanova za raspodjelu u kojem stoji da su tri stana od kojih i predmetni stan dodijeljeni RZ SIZ-a. Apelantica smatra da je sud imao pravo da prihvati dokaz koji je za njega odlučan i vjerodostojniji, ali je s ciljem da stranke budu jednake, te obaveze da sa jednakom pažnjom cijeni dokaze kako optužbe tako i odbrane, bio obavezan navesti i savjesno cijeniti svaki dokaz pojedinačno a u vezi sa ostalim dokazima da bi, tek tada, mogao izvesti zaključak je li jedna činjenica dokazana ili nije. Apelantica posebno ističe da je tvorac shematskog prikaza raspodjele stanova na koji se sud poziva svjedokinja Rasima Pandžić na glavnoj raspravi održanoj pred prvostepenim sudom izjavila da predmetni stan nije bio namijenjen prodaji već da je pripadao stručnoj službi SIZ-a. Apelantica je na ovu okolnost dostavila kopiju zapisnika sa ročišta glavnog pretresa održanog u Kantonalnom sudu 21. decembra 2004. godine.

13. Apelantica dalje ističe, sve i da je SIZ bio vlasnik stana, postavlja se pitanje kako sud može utvrditi da je nepostojeći pravni subjekt odnosno njegov nepostojeći organ - skupština SIZ-a - vlasnik stana, te to smatrati odlučnom činjenicom iz koje proizlazi biće krivičnog djela. Apelantica navodi da je u SIZ-u stanovanja odnosno u ostatku SIZ-a stanovanja koji je zapravo bila Radna zajednica, počela raditi 1994. godine i jedini organ koji je bio nadležan za donošenje odluka bio je Zbor radnika RZ SIZ-a, iako se u svim dokumentima i dalje koristio termin SIZ. Ukidanjem Zakona o udruženom radu 1989. godine i donošenjem Zakona o preduzećima prestali su da funkcioniraju samoupravni organi samoupravnih interesnih zajednica i radnih organizacija, te su samim tim prestali da postoje u tom vidu i SIZ-ovi, a stručne službe su preuzele njihova prava i obaveze i dalje

funkcionirale pod tim nazivom. Apelantica smatra da odlučnu činjenicu kada je u pitanju vlasništvo stana, ni prvostepeni ni Vrhovni sud nisu cijenili u kontekstu nastale situacije kada su u pitanju pravni subjekti koji su osnivani i koji su funkcionirali na principima samoupravljanja.

14. Apelantica je također istakla da je u žalbi navela da nije potpisala ugovor o korištenju stana u ime sekretara SIZ-a kako je to konstatirano u prvostepenoj odluci, ali Vrhovni sud, ne cijeneći niti jedan od dokaza odbrane, očito ne upuštajući se ni u površnu analizu žalbenih navoda, očigledno proizvoljno, kao odlučnu činjenicu navodi i dalje da je ugovor o korištenju stana potpisala apelantica i kao davalac, i kao korisnik stana, i kao v.d. direktor, što nije tačno. Apelantica smatra da je presuda Vrhovnog suda proizvoljna i da nema uporište u izvedenim dokazima, jer je sud samo naveo sadržinu pojedinih dokaza bez navođenja razloga koje činjenice i iz kojih razloga smatra dokazanim. Apelantica naglašava da je ugovor o korištenju stana i odluku o dodjeli stana na korištenje u ime sekretara Zajednice potpisao A.H., koji je Rješenjem broj 03-77-2/97 od 13. maja 1997. godine bio osoba ovlaštena da vrši poslove sekretara do povratka apelantice sa porodijskog odsustva, dakle bio osoba neograničeno ovlaštena za potpisivanje i zastupanje SIZ-a.

b) Odgovori na apelaciju

15. Vrhovni sud je u odgovoru na apelaciju istakao da u cijelosti osporava apelanticine navode, navodeći da je u ovoj krivičnoj stvari proveden postupak prema zakonom propisanim pravilima, te da nije bilo povreda na koja se samo formalno poziva u apelaciji. Pored toga, odlučni prigovori u apelaciji već su isticali u žalbama apelantice i njenih branitelja, a na njih je Vrhovni sud odgovorio u svojoj odluci. Vrhovni sud je predložio da se podnesena apelacija odbije kao neosnovana.

16. Federalno tužiteljstvo smatra da je Vrhovni sud postupio u skladu sa ovlaštenjima koja proističu iz člana 321. ZKP-a, i da je nakon ispitivanja pobijane presude, u granicama žalbenih prigovora 17. decembra 2006. godine, u potpunosti pravilno postupio kada je donio presudu kojom je apelanticinu žalbu uvažio, pa je u odnosu na nju preinačio prvostepenu presudu u pogledu pravne ocjene djela i odluci o kazni. Federalno tužiteljstvo predlaže da se apelacija odbije kao neosnovana.

17. Kantonalno tužiteljstvo je također osporilo navode u apelaciji smatrajući da u toku prvostepenog i drugostepenog postupka protiv apelantice nije došlo do povrede apelanticinog prava na pravično suđenje iz člana 6. st. 1, 2. i 3. Evropske konvencije, jer

nije bilo proizvoljne ocjene dokaza na koje se ukazuje apelacijom, a apelantica je imala priliku da aktivno učestvuje u krivičnom postupku, da iznosi svoju odbranu, izvodi svoje dokaze, pobija dokaze optužbe.

V. Relevantni propisi

18. Zakon o krivičnom postupku Federacije Bosne i Hercegovine («Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine» br. 35/03, 37/03, 56/03, 78/04) relevantne odredbe glase:

Član 15.

Jednakost u postupanju

Sud, tužilac i drugi organi koji učestvuju u postupku dužni su s jednakom pažnjom da ispituju i utvrđuju kako činjenice koje terete osumnjičenog odnosno optuženog, tako i one koje im idu u korist.

Član 296.

Dokazi na kojima se zasniva presuda

(1) Sud temelji presudu samo na činjenicama i dokazima koji su izneseni na glavnoj raspravi.

(2) Sud je dužan savjesno ocijeniti svaki dokaz pojedinačno i u vezi s ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvesti zaključak da li je neka činjenica dokazana.

Član 305. stav 7.

Sadržaj presude

(7) Sud će određeno i potpuno iznijeti koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane ili nedokazane, dajući naročito ocjenu vjerodostojnosti proturječnih dokaza, iz kojih razloga nije uvažio pojedine prijedloge stranaka, (...)

Član 318. stav 2.

Sudija izvjestilac

(2) Sudija izvjestilac može, po potrebi, od sudije odnosno predsjednika vijeća koje je donijelo pobijenu presudu da pribavi izvještaj o povredama odredaba krivičnog postupka, a može i da provjeri navode žalbe u pogledu novih dokaza i novih činjenica ili pribavi potrebne izvještaje ili spise.

(...)

Član 321.

Granice ispitivanja presude

Vijeće apelacionog odjeljenja ispituje presudu u onom dijelu u kojem se ona pobija žalbom.

VI. Dopustivost

19. U skladu sa članom VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine Ustavni sud, također, ima apelacionu nadležnost u pitanjima koja su sadržana u ovom ustavu kada ona postanu predmet spora zbog presude bilo kojeg suda u Bosni i Hercegovini.

20. U skladu sa članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud može razmatrati apelaciju samo ako su protiv presude, odnosno odluke koja se njome pobija, iscrpljeni svi djelotvorni pravni lijekovi mogući prema zakonu i ako se podnese u roku od 60 dana od dana kada je podnosilac apelacije primio odluku o posljednjem djelotvornom pravnom lijeku kojeg je koristio.

21. U konkretnom slučaju predmet osporavanja apelacijom je Presuda Vrhovnog suda broj KŽ-296/05 od 7. decembra 2006. godine protiv koje nema drugih djelotvornih pravnih lijekova mogućih prema zakonu. Apelantica je podnijela apelaciju 19. januara 2007. godine, tj. u roku od 60 dana, kako je propisano članom 16. stav 1. Pravila Ustavnog suda. Konačno, apelacija ispunjava i uvjete iz člana 16. st. 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, jer nije očigledno (*prima facie*) neosnovana, niti postoji neki drugi formalni razlog zbog kojeg apelacija nije dopustiva.

22. Imajući u vidu odredbe člana VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 16. st. 1, 2. i 4. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je utvrdio da predmetna apelacija ispunjava uvjete u pogledu dopustivosti.

VII. Meritum

23. Apelantica navodi da joj je u predmetnom postupku povrijeđeno pravo na pravično suđenje iz člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. st. 1, 2. i 3. Evropske konvencije.

Pravo na pravično suđenje

24. Član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine glasi:

Sva lica na teritoriji Bosne i Hercegovine uživaju ljudska prava i slobode iz stava 2. ovog člana, što uključuje:

(...)

e) Pravo na pravično saslušanje u građanskim i krivičnim stvarima i druga prava u vezi sa krivičnim postupkom.

Član 6. st. 1, 2. i 3. Evropske konvencije u relevantnom dijelu glasi:

1. Prilikom utvrđivanja građanskih prava i obaveza ili osnovanosti bilo kakve krivične optužbe protiv njega, svako ima pravo na pravično suđenje i javnu raspravu u razumnom roku pred nezavisnim i nepristranim, zakonom ustanovljenim sudom (...)

2. Svako ko je optužen za krivično djelo smatra se nevinim dok se njegova krivica po zakonu ne dokaže.

3. Svako ko je optužen za krivično djelo ima sljedeća minimalna prava:

(...)

d. da sam ispituje ili zahtijeva ispitivanje svjedoka optužbe i da se prisustvo i saslušanje svjedoka odbrane odobri pod uvjetima koji važe za svjedoke optužbe.

(...)

25. Ustavni sud konstatira da se postupak u konkretnom slučaju odnosi na utvrđivanje osnovanosti krivične optužbe protiv apelantice, te je član 6. Evropske konvencije primjenjiv u ovom slučaju. Prema tome, Ustavni sud će ispitati je li postupak pred sudovima bio pravičan, onako kako to zahtijeva član 6. Evropske konvencije.

26. Apelanticina žalba u vezi sa pravom na pravično suđenje odnosi se, prije svega, na proizvoljnu primjenu procesnog prava i proizvoljnu ocjenu dokaza u osporenom sudskom postupku kao i nepravilno utvrđeno činjenično stanje.

27. U vezi sa ovim navodima, Ustavni sud ukazuje da, općenito, nije nadležan da provjerava utvrđene činjenice i način na koji su redovni sudovi protumačili pozitivnopravne propise, osim ukoliko odluke tih sudova krše ustavna prava. To će biti slučaj kada odluka

redovnog suda ne uključuje ili pogrešno primjenjuje pozitivno pravo, kada je primjena pozitivnopravnih propisa bila očigledno proizvoljna, kada je relevantni zakon sam po sebi neustavan, ili kada su povrijeđena osnovna procesna prava, kao što su pravo na pravičan postupak, pravo na pristup sudu, pravo na efektivan pravni lijek i u drugim slučajevima (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 29/02* od 27. juna 2003. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 31/03). Također, pravičnost postupka se ocjenjuje na osnovu postupka kao cjeline (vidi Ustavni sud, Odluka broj *U 63/01* od 27. juna 2003. godine, objavljena u «Službenom glasniku Bosne i Hercegovine» broj 38/03 i Evropski sud za ljudska prava, *Thomas protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, presuda od 10. maja 2005. godine, aplikacija broj 19354/02).

28. Prema ustaljenoj praksi Evropskog suda za ljudska prava i Ustavnog suda, član 6. stav 1. Evropske konvencije obavezuje sudove, između ostalog, da obrazlože svoje presude. Ova obaveza, međutim, ne može biti shvaćena kao obaveza da se u presudi iznesu svi detalji, daju odgovori na sva postavljena pitanja i iznesene argumente (vidi Ustavni sud, odluke broj *U 62/01* od 5. aprila 2002. godine i broj *AP 352/04* od 23. marta 2005. godine). Mjera u kojoj ova obaveza postoji zavisi od prirode odluke (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Ruiz Torija protiv Španije*, presuda od 9. decembra 1994. godine, serija A broj 303-A, stav 29). Evropski i Ustavni sud su u brojnim odlukama ukazali da domaći sudovi imaju određenu diskrecionu ocjenu u vezi s tim koje će argumente i dokaze prihvatiti u određenom predmetu, ali istovremeno imaju obavezu da obrazlože svoju odluku tako što će *navesti jasne i razumljive razloge* na kojima su tu odluku zasnovali (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Suominen protiv Finske*, presuda od 1. jula 2003. godine, aplikacija broj 37801/97, stav 36, i, *mutatis mutandis*, Ustavni sud, Odluka broj *AP 5/05* od 14. marta 2006. godine). Svrha obaveze da odluka bude obrazložena jeste i da pokaže da je stranama u postupku omogućeno da na ravnopravan i pravičan način budu saslušane u postupku pred sudom (vidi Evropski sud za ljudska prava, *Kuznetsov i dr. protiv Rusije*, presuda od 11. januara 2007. godine, aplikacija broj 184/02). Također, obrazložena odluka daje strani u postupku mogućnost da se žali protiv prvostepene odluke, te da drugostepeni sud razmotri i ispita prvostepenu odluku, a omogućava se i javni nadzor nad «administriranjem pravde» i radom sudstva (*idem*).

29. Ukoliko se pravo na pravično suđenje iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije posmatra u kontekstu važećeg pozitivnog prava u Bosni i Hercegovini, onda se mora primijetiti da bitan segment prava na pravično suđenje čini brižljiva i savjesna ocjena dokaza i činjenica utvrđenih u postupku pred redovnim sudovima (vidi, *mutatis mutandis*, već citiranu Odluku Ustavnog suda broj *AP 5/05*). Ovo je jedna od osnovnih odredaba

u vezi sa izvođenjem i ocjenjivanjem dokaza koja se nalazi u svim važećim procesnim zakonima u Bosni i Hercegovini, pa i u ZKP FBiH u kojem odredbe člana 296. stav 2. i člana 305. stav 2. propisuju da je *«sud dužan da savjesno ocijeni svaki dokaz pojedinačno i u vezi sa ostalim dokazima i na osnovu takve ocjene izvede zaključak da li je neka činjenica dokazana, da će sud određeno i potpuno iznijeti koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane ili nedokazane, dajući naročito ocjenu vjerodostojnosti proturječnih dokaza, iz kojih razloga nije uvažio pojedine prijedloge stranaka»*. S tim u vezi, Ustavni sud će navode iz apelacije i način na koji su primijenili pozitivnopravne propise redovni sudovi razmotriti u okviru člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije.

30. Povodom apelantinih navoda i dokaza dostavljenih uz apelaciju, Ustavni sud uočava da je potrebno razmotriti činjenice i dokaze kojima su sudovi raspolagali u konkretnom postupku. Kao prvo u odlukama sudova se polazilo od činjenice da je samo skupština SIZ-a stanovanja, kao vlasnik stana u smislu člana 53. Statuta, mogla odlučiti o dodjeli stana apelantici, a ne Zbor radnika RZ-e stručne službe SIZ-a stanovanja kao drugo pravno lice. U tom smislu i Vrhovni sud i prvostepeni sud su izričiti u konstatacijama da je isključivi vlasnik predmetnog stana bila Skupština SIZ-a stanovanja, te zbog toga Vrhovni sud nije uvažio sve apelantice suprotne žalbene prigovore.

31. Ustavni sud primjećuje da u odnosu na činjenično stanje koji je organ bio nadležan za donošenje odluke o dodjeli spornog stana postoji očigledna proturječnost dokaza, koja se odnosi na odlučnu činjenicu u odnosu na pravo raspolaganja stanom u trenutku dodjele stana apelantici. S jedne strane, redovni sudovi na temelju činjenica iznesenih u presudama tih sudova zaključuju da je jedino Skupština SIZ-a stanovanja, kao vlasnik stana, mogla donijeti odluku o dodjeli stana. S druge strane, prema izvavi svjedoka R.P. koja se u prvostepenoj presudi ne navodi doslovno (sadržaj izjave navedenog svjedoka koji je dat na zapisnik pred prvostepenim sudom 21. decembra 2004. godine se nalazi u spisu) i Zaključku JU «Komunalno-stambenog fonda Cazin» broj 03-104/06 od 8. juna 2006. godine, koji je apelantica prezentirala Vrhovnom sudu, jer ga objektivno ranije nije mogla dostaviti, stan je pripadao RZ-i. Međutim, Vrhovni sud u obrazloženju presude u pogledu navedenog Zaključka, koji po mišljenju Ustavnog suda predstavlja odlučnu činjenicu, nije naveo razloge zašto nije uvažio ovaj apelantici prijedlog.

32. Prema ocjeni Ustavnog suda, ovakvo činjenično stanje iziskivalo je u smislu člana II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine, člana 6. stav 1. Evropske konvencije, kao i odredaba ZKP FBiH da se razmotre i ispitaju prigovori iz osnova pogrešnog ili nepotpuno utvrđenog

činjeničnog stanja, jer su takvi prigovori, kako to navodi i Vrhovni sud u odgovoru na navode apelacije, izneseni i u žalbi protiv presude prvostepenog suda. U tom smislu, Vrhovni sud je trebao određeno i potpuno da iznese koje činjenice i iz kojih razloga uzima kao dokazane ili nedokazane u postupku koji je vođen pred prvostepenim sudom i Vrhovnim sudom, kako povodom pitanja vlasništva predmetnog stana tako i povodom pitanja prava raspolaganja predmetnim stanom, dajući naročito ocjenu vjerodostojnosti proturječnih dokaza, te iz kojih razloga nije uvažio pojedine apelantidine prijedloge. Ustavni sud u presudi Vrhovnog suda nije našao odgovor na ovo pitanje, odnosno obrazloženje u odnosu na žalbene navode zašto se uzima da je pravno relevantna činjenica dokazana, tj. utvrđena. Pored navedenog, Ustavni sud smatra da su, kada je u pitanju vlasništvo i pravo raspolaganja predmetnim stanom, redovni sudovi trebali nesporno utvrditi, s obzirom na prestanak važenja Zakona o udruženom radu iz 1989. godine i prestanak funkcioniranja samoupravnih organa donošenjem Zakona o preduzećima, odnosno neophodnosti transformiranja postojećih SIZ-ova u nove pravne subjekte, koji je organ u trenutku dodjele stana apelantici bio nadležan za donošenje takve odluke, odnosno, ko je bio pravni slijednik SIZ-a stanovanja u vrijeme donošenja sporne odluke.

33. Zbog toga Ustavni sud smatra da Vrhovni sud nije izvršio svoju obavezu da pažljivo razmotri sve dokaze i argumente u postupku koji su u vezi sa pitanjima prava vlasništva i prava raspolaganja na predmetnom stanu, te slijedeći to, primijeni relevantne propise, te da za svoju odluku da jasno i razumljivo obrazloženje. Ustavni sud smatra da je Vrhovni sud na arbitraran način primijenio odredbe člana 305. stav 7. i člana 321. ZKP Federacije BiH, jer osporena odluka Vrhovnog suda ne sadrži obrazloženje koje zadovoljava član 6. stav 1. Evropske konvencije.

34. Imajući u vidu navedeno, Ustavni sud zaključuje da su u konkretnom predmetu odlukom Vrhovnog suda povrijeđeni član II/3.e) Ustava Bosne i Hercegovine i član 6. stav 1. Evropske konvencije.

35. S obzirom na prethodni zaključak, Ustavni sud smatra da nije neophodno posebno razmatrati eventualno kršenje prava na pravično suđenje u smislu člana 6. st. 2. i 3. Evropske konvencije.

VIII. Zaključak

36. Ustavni sud zaključuje da postoji kršenje prava na pravično suđenje iz člana II/3. e) Ustava Bosne i Hercegovine i člana 6. stav 1. Evropske konvencije kada u osporenoj

sudskoj odluci nisu navedeni jasni razlozi na kojima je ona zasnovana, odnosno kada osporena odluka ne sadrži obrazloženje koje zadovoljava zahtjeve iz člana 6. stav 1. Evropske konvencije, a s druge strane, očigledna je proizvoljna primjena relevantnih odredaba zakona prilikom donošenja osporene odluke.

37. Na osnovu člana 61. st. 1. i 2. i člana 64. stav 1. Pravila Ustavnog suda, Ustavni sud je odlučio kao u dispozitivu ove odluke.

38. S obzirom na ovu Odluku o dopustivosti i meritumu, ranija Odluka Ustavnog suda o privremenoj mjeri broj AP 381/07 od 14. jula 2008. godine više ne proizvodi pravno djelovanje.

39. Prema članu VI/4. Ustava Bosne i Hercegovine, odluke Ustavnog suda su konačne i obavezujuće.

Predsjednica
Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
Seada Palavrić

REGISTRI ODLUKA

РЕГИСТРИ ОДЛУКА

Registar odluka prema nadležnosti

1. Član VI/3.a) Ustava Bosne i Hercegovine

1.1. Predmet broj U 15/08

ODLUKA O PRIVREMENOJ MJERI od 17. novembra 2008. godine

Zahtjev dr. Harisa Silajdžića, Predsjedavajućeg Predsjedništva Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, za donošenje privremene mjere u vezi sa zahtjevom za ocjenu ustavnosti Odluke Vlade Republike Srpske o davanju saglasnosti na ugovor između Hill & Knowlton International Belgium i Republike Srpske i na Memorandum o sporazumu sa Quinn Gillespie & Associates LLC i Republike Srpske od 21. decembra 2007. godine broj 04/1-012-2121/07, Odluke Narodne skupštine Republike Srpske o usvajanju budžeta Republike Srpske za 2008. godinu, te budžeta Republike Srpske koji je sastavni dio te odluke od 17. decembra 2007. godine broj 01-1938/07, odnosno stav 614700 tog budžeta «namjenska izdavanja za predstavljanje Republike Srpske u inostranstvu» u iznosu od 5,000,000 KM, Memoranduma o sporazumu između QGA i Republike Srpske od 3. januara 2008. godine, potpisanog 24. decembra 2007. godine, broj 04/1-2058/07 i aktivnosti Republike Srpske neposredno ili posredno preko ovlaštenog agenta QGA na osnovu Memoranduma o sporazumu iz prethodne tačke u Sjedinjenim Američkim Državama i prema vladi, institucijama i zvaničnicima SAD, te prema zvaničnicima nekih međunarodnih organizacija

strana 15

1.2. Predmet broj U 16/08

ODLUKA O PRIVREMENOJ MJERI od 17. novembra 2008. godine

Zahtjev dr. Milorada Živkovića, zamjenika predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, za donošenje privremene mjere u vezi sa zahtjevom za ocjenu ustavnosti člana 13. stav 2. Zakona o Sudu Bosne i Hercegovine

strana 21

1.3. Predmet broj U 17/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 4. oktobra 2008. godine

Zahtjev Nikole Špirića, predsjedavajućeg Vijeća ministara BiH, za rješavanje spora u vezi sa nadležnosti za postupanje između Uprave za indirektno oporezivanje Bosne i Hercegovine i Federalnog ministarstva finansija

strana 27

1.4. Predmet broj U 9/08

ODLUKA od 7. jula 2008. godine

Zahtjev Mladena Ivanića, prvog zamjenika predsjedavajućeg Doma naroda

Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, da se ispita regularnost postupka, odnosno da se utvrdi postojanje ili nepostojanje ustavne osnove da se Izjava Kluba delegata bošnjačkog naroda u Domu naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine, kojom se tačka 3. Prijedloga zaključka delegata Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH Ilije Filipovića broj 01,02-50-1-18-8/08 od 23. aprila 2008. godine, a koja glasi: «3. Parlamentarna skupština BiH obavezuje Vijeće ministara da pokrene postupak osnivanja novog RTV kanala na hrvatskom jeziku unutar Javnog RTV sistema BiH», na osnovu odredbi člana 9. stav 2. Zakona o javnom radio-televizijskom sistemu BiH, smatra štetnom po vitalne interese bošnjačkog naroda.

strana 37

1.5. Predmet broj U 6/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 4. novembra 2008. godine
Zahtjev dr. Milorada Živkovića, prvog zamjenika predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, za ocjenu ustavnosti Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine

strana 49

1.6. Predmet broj U 9/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 4. oktobra 2008. godine
Zahtjev Milorada Živkovića, prvog zamjenika predsjedavajućeg Predstavničkog doma Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, za ocjenu ustavnosti Zakona o statistici Bosne i Hercegovine

strana 61

1.7. Predmet broj U 15/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 4. oktobra 2008. godine
Zahtjev osam delegata iz Kluba Bošnjaka u Vijeću naroda Republike Srpske za ocjenu ustavnosti odredbe člana 3. stav 2, člana 15. stav 2. i čl. 47, 48, 49, 50, 51. i 52. Zakona o eksproprijaciji Republike Srpske

strana 75

1.8. Predmet broj U 3/08

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 4. oktobra 2008. godine
Zahtjev Harisa Silajdžića, predsjedavajućeg Predsjedništva Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, Željka Komšića, člana Predsjedništva Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva i Sulejmana Tihića, predsjedavajućeg Doma naroda Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine u vrijeme podnošenja zahtjeva, za ocjenu ustavnosti Zakona o uvjetima i načinu izmirenja obaveza po osnovu računa stare devizne štednje emisijom obveznica u Republici Srpskoj od 12. januara 2008. godine i Uredbe o postupku verifikacije potraživanja i gotovinskih isplata po osnovu računa stare devizne štednje u Republici Srpskoj od 24. septembra 2006. godine

strana 101

2. Član VI/3.b) Ustava Bosne i Hercegovine

2.1. Predmet broj AP 2815/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 14. jula 2008. godine

Apelacija Ivana Miličevića podnesena protiv Dopisa Evropskog suda za ljudska prava broj 41336/06 od 25. septembra 2007. godine, Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-1279/05 od 22. augusta 2006. godine, Presude Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj Gž. 216/05 od 13. jula 2005. godine i Presude Općinskog suda u Ljubuškom broj P. 63/96 od 1. aprila 2005. godine

strana 147

2.2. Predmet broj AP 1652/08

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 4. septembra 2008. godine

Apelacija Izmira Hadžiavdića podnesena zbog navodne neregularnosti postupka za izbor sudije Ustavnog suda

strana 153

2.3. Predmet broj AP 1516/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 17. septembra 2008. godine

Apelacija Kosane Antunović i Branke Mitermajer podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-803/05 od 4. aprila 2006. godine

strana 159

2.4. Predmet broj AP 3593/08

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 18. decembra 2008. godine

Apelacija Saveza nezavisnih socijaldemokrata-SNSD Milorad Dodik podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj Iž-53/08 od 29. oktobra 2008. godine

strana 167

2.5. Predmet broj AP 2877/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 7. jula 2008. godine

Apelacija Zdravstvene ustanove Poliklinika «Mimo Medical» Sarajevo i Skendera Jetulahovića podnesena protiv Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000 425 od 10. oktobra 2007. godine i Rješenja Općinskog suda u Travniku broj 051-0PR-06-000058 III od 27. februara 2007. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 0006-0-Pžp-07-000 443 od 10. oktobra 2007. godine i Rješenja Općinskog suda u Bugojnu broj 046-0-Pr-06-000917 od 10. septembra 2007. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000356 od 27. augusta 2007. godine i Rješenja Općinskog suda u Travniku broj 051-0-Pr-06-000 203-III od 8. juna 2007. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-06-000 001 od 29. januara 2007. godine i Rješenja Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-12/06 od 9. oktobra 2006. godine, Rješenja Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-197/06 od 11. oktobra 2006. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Kvl-06-000 002 od 27. septembra

2006. godine, Rješenja Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-541/06 od 22. juna 2006. godine i Rješenja Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-197/05 od 21. aprila 2006. godine i Rješenja Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-447/06 od 18. maja 2006. godine, te Rješenja Općinskog suda za prekršaje Busovača broj P-460/05 od 24. aprila 2006. godine

strana 173

2.6. Predmet broj AP 1948/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 8. jula 2008. godine

Apelacija Đurđice Novotni podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj U-900/05 od 12. aprila 2006. godine

strana 195

2.7. Predmet broj AP 1876/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 4. septembra 2008. godine

Apelacija Zdravke Šobot podnesena protiv Rješenja Okružnog suda u Banjoj Luci broj Ž-621/05 od 18. maja 2006. godine

strana 223

2.8. Predmet broj AP 2394/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 4. septembra 2008. godine

Apelacija «Sarajevo-osiguranja» d.d. Sarajevo, Filijala Brčko, podnesena protiv presuda Apelacionog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj Rev-11/05 od 30. maja 2006. godine i Gž.354/04 od 23. decembra 2004. godine, te Osnovnog suda Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine broj P-130/01-I-4 od 26. maja 2004. godine

strana 235

2.9. Predmet broj AP 2497/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 4. septembra 2008. godine

Apelacija Šerifa Melkića podnesena zbog nedonošenja odluke u razumnom roku u krivičnom postupku protiv njega koji je okončan Presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Kž-06-000190 od 28. juna 2006. godine

strana 247

2.10. Predmet broj AP 1711/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 17. septembra 2008. godine

Apelacija Ljerke Petrović podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-546/05 od 27. aprila 2006. godine

strana 263

2.11. Predmet broj AP 1116/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 17. septembra 2008. godine

Apelacija Zorana Buntića podnesena protiv Rješenja Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-1203/05 od 5. decembra 2006. godine i Rješenja Kantonalnog suda Mostar broj 007-0-Pž-07-000 053 od 22. marta 2007. godine

strana 277

2.12. Predmet broj AP 1222/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 4. oktobra 2008. godine

Apelacije Imada Al Husina podnesene protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj U-129/07 od 5. aprila 2007. godine i Rješenja Državne komisije za reviziju odluka o naturalizaciji stranih državljana Vijeća ministara Bosne i Hercegovine broj UP-01-07-99-2/06 od 9. januara 2007. godine, Presude Suda BiH broj U-1172/07 od 21. januara 2008. godine i Rješenja Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine broj UP-1-08/1-41-1-216-2/07 od 8. augusta 2007. godine, Rješenja Suda BiH broj U-1141/07 od 21. januara 2008. godine, Rješenja Ministarstva broj UP-2-07-07-2-69/07 od 27. jula 2007. godine i Rješenja Ministarstva - Službe za poslove sa strancima – terenski centar Sarajevo, broj 19.4.1-UP-1-1-498/07 od 18. maja 2007. godine, te Presude Suda BiH broj Uvl-03/08 od 14. marta 2008. godine

strana 291

2.13. Predmet broj AP 1095/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 14. oktobra 2008. godine

Apelacija J.M. podnesena protiv Dopunskog rješenja Kantonalnog suda u Mostaru broj Gž-565/05 od 28. marta 2006. godine i Rješenja Općinskog suda u Konjicu broj I-22/05 od 4. marta 2005. godine

strana 333

2.14. Predmet broj AP 1339/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 14. oktobra 2008. godine

Apelacija Marijana Šimića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-370/05 od 21. februara 2006. godine

strana 345

2.15. Predmet broj AP 2706/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 14. oktobra 2008. godine

Apelacija Mirsada Omerbašića podnesena zbog nedonošenja odluke u razumnom roku u predmetu Osnovnog suda u Banjoj Luci broj Dn-1979/90

strana 361

2.16. Predmet broj AP 3077/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 14. oktobra 2008. godine

Apelacija Radovana Aleksića podnesena protiv Rješenja Kantonalnog suda u Sarajevu broj Gž-701/03 od 29. oktobra 2003. godine i Rješenja Općinskog suda I Sarajevo broj I 740/03 od 20. marta 2003. godine

strana 373

2.17. Predmet broj AP 2698/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 28. oktobra 2008. godine

Apelacija Zorana Radmana podnesena protiv Presude Okružnog suda u Doboju broj 013-0-U-06-000 015 od 6. jula 2006. godine, Rješenja Ministarstva za prostorno

uređenje, građevinarstvo i ekologiju broj 01-372-188/04 od 14. decembra 2005. godine i Rješenja Odjeljenja za stambeno-komunalne poslove Općine Derвента broj 06-372-64 od 4. marta 2005. godine

strana 387

2.18. Predmet broj AP 651/08

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 28. oktobra 2008. godine

Apelacija Dušana Boljanovića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Republike Srpske broj 118-0-Kž-07-000 211 od 4. decembra 2007. godine i Presude Okružnog suda u Trebinju broj 015-0-K-07-000 003 od 12. jula 2007. godine

strana 401

2.19. Predmet broj AP 2666/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 28. novembra 2008. godine

Apelacija Emsada Spahića podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-680/05 od 6. jula 2006. godine

strana 419

2.20. Predmet broj AP 1432/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 18. decembra 2008. godine

Apelacija PP «Slapovi» Krupa na Vrbasu podnesena protiv Presude Okružnog suda u Banjoj Luci broj Pž-49/04 od 10. marta 2006. godine

strana 437

2.21. Predmet broj AP 1637/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 18. decembra 2008. godine

Apelacija «Kompas-Međugorja» d.d. Međugorje podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-1204/05 od 7. februara 2006. godine i Presude Kantonalnog suda u Sarajevu broj Pž-192/04 od 29. juna 2005. godine

strana 447

2.22. Predmet broj AP 3263/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 18. decembra 2008. godine

Apelacija Natrona Maglaj d.d. podnesena protiv Presude Kantonalnog suda u Zenici broj 004-0-Gž-06-001910 od 3. novembra 2006. godine

strana 463

2.23. Predmet broj AP 381/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 18. decembra 2008. godine

Apelacija Mirsade Mujadžić podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Kž-296/05 od 7. decembra 2006. godine i Presude Kantonalnog suda u Bihaću broj K-72/04 od 2. marta 2005. godine

strana 479

Registar odluka prema kriterijima dopustivosti

1. Članak 16. stavak 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine APELACIJA JE OČIGLEDNO (*prima facie*) NEUTEMELJENA

1.1. Predmet broj AP 1516/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 17. rujna 2008. godine

Apelacija Kosane Antunović i Branke Mitermajer podnesena protiv Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-803/05 od 4. travnja 2006. godine

strana 161

1.2. Predmet broj AP 2497/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 4. rujna 2008. godine

Apelacija Šerifa Melkića podnesena zbog nedonošenja odluke u razumnome roku u kaznenom postupku protiv njega koji je okončan Presudom Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj 070-0-Kž-06-000190 od 28. lipnja 2006. godine

strana 247

1.3. Predmet broj AP 1222/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 4. listopada 2008. godine

Apelacije Imada Al Husina podnesene protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj U-129/07 od 5. travnja 2007. godine i Rješenja Državnoga povjerenstva za reviziju odluka o naturaliziranju stranih državljana Vijeća ministara Bosne i Hercegovine broj UP-01-07-99-2/06 od 9. siječnja 2007. godine, Presude Suda BiH broj U-1172/07 od 21. siječnja 2008. godine i Rješenja Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine broj UP-1-08/1-41-1-216-2/07 od 8. kolovoza 2007. godine, Rješenja Suda BiH broj U-1141/07 od 21. siječnja 2008. godine, Rješenja Ministarstva broj UP-2-07-07-2-69/07 od 27. srpnja 2007. godine i Rješenja Ministarstva - Službe za poslove sa strancima – terenski centar Sarajevo, broj 19.4.1-UP-1-1-498/07 od 18. svibnja 2007. godine, te Presude Suda BiH broj Uvl-03/08 od 14. ožujka 2008. godine

strana 291

2. Članak 16. stavak 4. točka 4. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine PROTEKAO JE ROK ZA PODNOŠENJE APELACIJE

2.1. Predmet broj AP 2815/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 14. srpnja 2008. godine

Apelacija Ivana Miličevića podnesena protiv Dopisa Europskog suda za ljudska prava broj 41336/06 od 25. rujna 2007. godine, Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i Hercegovine broj Rev-1279/05 od 22. kolovoza 2006. godine, Presude Kantonalnog

suda u Širokom Brijegu broj Gž. 216/05 od 13. srpnja 2005. godine i Presude Općinskog suda u Ljubuškom broj P. 63/96 od 1. travnja 2005. godine

strana 147

2.2. Predmet broj AP 2877/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 7. srpnja 2008. godine

Apelacija Zdravstvene ustanove Poliklinika «Mimo Medical» Sarajevo i Skendera Jetulahovića podnesena protiv Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000 425 od 10. listopada 2007. godine i Rješenja Općinskog suda u Travniku broj 051-0PR-06-000058 III od 27. veljače 2007. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 0006-0-Pžp-07-000 443 od 10. listopada 2007. godine i Rješenja Općinskog suda u Bugojnu broj 046-0-Pr-06-000917 od 10. rujna 2007. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000356 od 27. kolovoza 2007. godine i Rješenja Općinskog suda u Travniku broj 051-0-Pr-06-000 203-III od 8. lipnja 2007. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-06-000 001 od 29. siječnja 2007. godine i Rješenja Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-12/06 od 9. listopada 2006. godine, Rješenja Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-197/06 od 11. listopada 2006. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Kvl-06-000 002 od 27. rujna 2006. godine, Rješenja Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-541/06 od 22. lipnja 2006. godine i Rješenja Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-197/05 od 21. travnja 2006. godine i Rješenja Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-447/06 od 18. svibnja 2006. godine, te Rješenja Općinskog suda za prekršaje Busovača broj P-460/05 od 24. travnja 2006. godine

strana 173

3. Članak 16. stavak 4. točka 9. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine **APELACIJA JE *ratione materiae* INKOMPATIBILNA S USTAVOM**

3.1. Predmet broj AP 1652/08

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 4. rujna 2008. godine

Apelacija Izmira Hadžiavdića podnesena zbog navodne neregularnosti postupka za izbor suca Ustavnog suda

strana 153

3.2. Predmet broj AP 3593/08

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 18. prosinca 2008. godine

Apelacija Saveza nezavisnih socijaldemokrata-SNSD Milorad Dodik podnesena protiv Rješenja Suda Bosne i Hercegovine broj Iž-53/08 od 29. listopada 2008. godine

strana 167

3.3. Predmet broj AP 2877/06

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 7. srpnja 2008. godine

Apelacija Zdravstvene ustanove Poliklinika «Mimo Medical» Sarajevo i Skendera Jetulahovića podnesena protiv Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000 425 od 10. listopada 2007. godine i Rješenja Općinskog suda u Travniku broj 051-OPR-06-000058 III od 27. veljače 2007. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 0006-0-Pžp-07-000 443 od 10. listopada 2007. godine i Rješenja Općinskog suda u Bugojnu broj 046-0-Pr-06-000917 od 10. rujna 2007. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-07-000356 od 27. kolovoza 2007. godine i Rješenja Općinskog suda u Travniku broj 051-0-Pr-06-000 203-III od 8. lipnja 2007. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Pžp-06-000 001 od 29. siječnja 2007. godine i Rješenja Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-12/06 od 9. listopada 2006. godine, Rješenja Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-197/06 od 11. listopada 2006. godine, Rješenja Kantonalnog suda u Novom Travniku broj 006-0-Kvl-06-000 002 od 27. rujna 2006. godine, Rješenja Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-541/06 od 22. lipnja 2006. godine i Rješenja Općinskog suda za prekršaje Novi Travnik broj P-III-197/05 od 21. travnja 2006. godine i Rješenja Kantonalnog suda za prekršaje Vitez broj Pž-III-447/06 od 18. svibnja 2006. godine, te Rješenja Općinskog suda za prekršaje Busovača broj P-460/05 od 24. travnja 2006. godine

strana 173

3.4. Predmet broj AP 1222/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI I MERITUMU od 4. listopada 2008. godine

Apelacije Imada Al Husina podnesene protiv Presude Suda Bosne i Hercegovine broj U-129/07 od 5. travnja 2007. godine i Rješenja Državnoga povjerenstva za reviziju odluka o naturaliziranju stranih državljana Vijeća ministara Bosne i Hercegovine broj UP-01-07-99-2/06 od 9. siječnja 2007. godine, Presude Suda BiH broj U-1172/07 od 21. siječnja 2008. godine i Rješenja Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine broj UP-1-08/1-41-1-216-2/07 od 8. kolovoza 2007. godine, Rješenja Suda BiH broj U-1141/07 od 21. siječnja 2008. godine, Rješenja Ministarstva broj UP-2-07-07-2-69/07 od 27. srpnja 2007. godine i Rješenja Ministarstva - Službe za poslove sa strancima – terenski centar Sarajevo, broj 19.4.1-UP-1-1-498/07 od 18. svibnja 2007. godine, te Presude Suda BiH broj Uvl-03/08 od 14. ožujka 2008. godine

strana 291

4. Članak 16. stavak 4. točka 10. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine

APELACIJA JE *ratione personae* INKOMPATIBILNA S USTAVOM

4.1. Predmet broj AP 2815/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 14. srpnja 2008. godine

Apelacija Ivana Miličevića podnesena protiv Dopisa Europskog suda za ljudska prava broj 41336/06 od 25. rujna 2007. godine, Presude Vrhovnog suda Federacije Bosne i

Hercegovine broj Rev-1279/05 od 22. kolovoza 2006. godine, Presude Kantonalnog suda u Širokom Brijegu broj Gž. 216/05 od 13. srpnja 2005. godine i Presude Općinskog suda u Ljubuškom broj P. 63/96 od 1. travnja 2005. godine

strana 147

5. Članak 17. stavak 1. točka 1. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine
NENADLEŽNOST USTAVNOG SUDA ZA ODLUČIVANJE

5.1. Predmet broj U 17/07

ODLUKA O DOPUSTIVOSTI od 4. listopada 2008. godine

Zahtjev Nikole Špirića, predsjedatelja Vijeća ministara BiH, za rješavanje spora u svezi nadležnosti za postupanje između Uprave za neizravno oporezivanje Bosne i Hercegovine i Federalnog ministarstva financija

strana 27

Регистар одлука по каталогу права

1. Члан II/3а) Устава Босне и Херцеговине

члан 2 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода ПРАВО НА ЖИВОТ

1.1. Предмет број АП 1222/07

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 4. октобра 2008. године Апелације Имада ал Хусина поднесене против Пресуде Суда Босне и Херцеговине број У-129/07 од 5. априла 2007. године и Рјешења Државне комисије за ревизију одлука о натурализацији страних држављана Савјета министара Босне и Херцеговине број УП-01-07-99-2/06 од 9. јануара 2007. године, Пресуде Суда БиХ број У-1172/07 од 21. јануара 2008. године и Рјешења Министарства безбједности Босне и Херцеговине број УП-1-08/1-41-1-216-2/07 од 8. августа 2007. године, Рјешења Суда БиХ број У-1141/07 од 21. јануара 2008. године, Рјешења Министарства број УП-2-07-07-2-69/07 од 27. јула 2007. године и Рјешења Министарства - Службе за послове са странцима – теренски центар Сарајево, број 19.4.1-УП-1-1-498/07 од 18. маја 2007. године, те Пресуде Суда БиХ број Увл-03/08 од 14. марта 2008. године

страница 291

2. Члан II/3б) Устава Босне и Херцеговине

члан 3 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода ЗАБРАНА МУЧЕЊА

2.1. Предмет број АП 1222/07

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 4. октобра 2008. године Апелације Имада ал Хусина поднесене против Пресуде Суда Босне и Херцеговине број У-129/07 од 5. априла 2007. године и Рјешења Државне комисије за ревизију одлука о натурализацији страних држављана Савјета министара Босне и Херцеговине број УП-01-07-99-2/06 од 9. јануара 2007. године, Пресуде Суда БиХ број У-1172/07 од 21. јануара 2008. године и Рјешења Министарства безбједности Босне и Херцеговине број УП-1-08/1-41-1-216-2/07 од 8. августа 2007. године, Рјешења Суда БиХ број У-1141/07 од 21. јануара 2008. године, Рјешења Министарства број УП-2-07-07-2-69/07 од 27. јула 2007. године и Рјешења Министарства - Службе за послове са странцима – теренски центар Сарајево, број 19.4.1-УП-1-1-498/07 од 18. маја 2007. године, те Пресуде Суда БиХ број Увл-03/08 од 14. марта 2008. године

страница 291

3. Члан II(3д) Устава Босне и Херцеговине

члан 5 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода
ПРАВО НА СЛОБОДУ И БЕЗБЈЕДНОСТ

3.1. Предмет број АП 2666/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 28. новембра 2008. године
Апелација Емсада Спахића поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације
Босне и Херцеговине број Рев-680/05 од 6. јула 2006. године

страна 419

4. Члан II(3е) Устава Босне и Херцеговине

члан 6 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода
ПРАВО НА ПРАВИЧНО СУЂЕЊЕ

4.1. Предмет број АП 2877/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 7. јула 2008. године
Апелација Здравствене установе Поликлиника «Мимо Медицал» Сарајево и
Скендера Јегулаховића поднесена против Рјешења Кантоналног суда у Новом
Травнику број 006-0-Пжп-07-000 425 од 10. октобра 2007. године и Рјешења
Општинског суда у Травнику број 051-0ПР-06-000058 III од 27. фебруара 2007.
године, Рјешења Кантоналног суда у Новом Травнику број 0006-0-Пжп-07-000
443 од 10. октобра 2007. године и Рјешења Општинског суда у Бугојну број 046-
0-Пр-06-000917 од 10. септембра 2007. године, Рјешења Кантоналног суда у
Новом Травнику број 006-0-Пжп-07-000356 од 27. августа 2007. године и Рјешења
Општинског суда у Травнику број 051-0-Пр-06-000 203-III од 8. јуна 2007. године,
Рјешења Кантоналног суда у Новом Травнику број 006-0-Пжп-06-000 001 од 29.
јануара 2007. године и Рјешења Општинског суда за прекршаје Нови Травник
број П-III-12/06 од 9. октобра 2006. године, Рјешења Општинског суда за прекршаје
Нови Травник број П-III-197/06 од 11. октобра 2006. године, Рјешења Кантоналног
суда у Новом Травнику број 006-0-Квл-06-000 002 од 27. септембра 2006. године,
Рјешења Кантоналног суда за прекршаје Витез број Пж-III-541/06 од 22. јуна 2006.
године и Рјешења Општинског суда за прекршаје Нови Травник број П-III-197/05
од 21. априла 2006. године и Рјешења Кантоналног суда за прекршаје Витез број
Пж-III-447/06 од 18. маја 2006. године, те Рјешења Општинског суда за прекршаје
Бусовача број П-460/05 од 24. априла 2006. године

страна 173

4.2. Предмет број АП 1948/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 8. јула 2008. године
Апелација Ђурђице Новотни поднесена против Пресуде Кантоналног суда у
Сарајеву број У-900/05 од 12. априла 2006. године

страна 195

4.3. Предмет број АП 1876/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 4. септембра 2008. године
Апелација Здравке Шобот поднесена против Рјешења Окружног суда у Бањој Луци
број Ж-621/05 од 18. маја 2006. године

страна 223

4.4. Предмет број АП 2394/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 4. септембра 2008. године
Апелација «Сарајево-осигурања» д.д. Сарајево, Филијала Брчко поднесена против
пресуда Апелационог суда Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине број Рев-11/05 од
30. маја 2006. године и Гж.354/04 од 23. децембра 2004. године, те Основног суда
Брчко Дистрикта Босне и Херцеговине број П-130/01-І-4 од 26. маја 2004. године

страна 235

4.5. Предмет број АП 2497/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 4. септембра 2008. године
Апелација Шерифа Мелкића поднесена због недоношења одлуке у разумном
року у кривичном поступку против њега који је окончан Пресудом Врховног суда
Федерације Босне и Херцеговине број 070-0-Кж-06-000190 од 28. јуна 2006. године

страна 247

4.6. Предмет број АП 1711/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 17. септембра 2008. године
Апелација Љерке Петровић поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације
Босне и Херцеговине број Рев-546/05 од 27. априла 2006. године

страна 263

4.7. Предмет број АП 1116/07

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 17. септембра 2008. године
Апелација Зорана Бунтића поднесена против Рјешења Врховног суда Федерације
Босне и Херцеговине број Рев-1203/05 од 5. децембра 2006. године и Рјешења
Кантоналног суда Мостар број 007-0-Пж-07-000 053 од 22. марта 2007. године

страна 277

4.8. Предмет број АП 1339/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 14. октобра 2008. године
Апелација Маријана Шимића поднесена против Пресуде Врховног суда
Федерације Босне и Херцеговине број Рев-370/05 од 21. фебруара 2006. године

страна 345

4.9. Предмет број АП 2706/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 14. октобра 2008. године
Апелација Мирсада Омербашића поднесена због недоношења одлуке у разумном
року у предмету Основног суда у Бањој Луци број Дн-1979/90

страна 361

4.10. Предмет број АП 3077/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 14. октобра 2008. године
Апелација Радована Алексића поднесена против Рјешења Кантоналног суда у Сарајеву број Гж-701/03 од 29. октобра 2003. године и Рјешења Општинског суда I Сарајево број И 740/03 од 20. марта 2003. године

страна 373

4.11. Предмет број АП 2698/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 28. октобра 2008. године
Апелација Зорана Радмана поднесена против Пресуде Округног суда у Добоју број 013-0-У-06-000 015 од 6. јула 2006. године, Рјешења Министарства за просторно уређење, грађевинарство и екологију број 01-372-188/04 од 14. децембра 2005. године и Рјешења Одјељења за стамбено-комуналне послове Општине Дервента број 06-372-64 од 4. марта 2005. године

страна 387

4.12. Предмет број АП 651/08

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 28. октобра 2008. године
Апелација Душана Бољановића поднесена против Пресуде Врховног суда Републике Српске број 118-0-Кж-07-000 211 од 4. децембра 2007. године и Пресуде Округног суда у Требињу број 015-0-К-07-000 003 од 12. јула 2007. године

страна 401

4.13. Предмет број АП 1432/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 18. децембра 2008. године
Апелација ПП «Слапови» Крупа на Врбасу поднесена против Пресуде Округног суда у Бањој Луци број Пж-49/04 од 10. марта 2006. године

страна 437

4.14. Предмет број АП 1637/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 18. децембра 2008. године
Апелација «Компас-Међугорја» д.д. Међугорје поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Рев-1204/05 од 7. фебруара 2006. године и Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број Пж-192/04 од 29. јуна 2005. године

страна 447

4.15. Предмет број АП 3263/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 18. децембра 2008. године
Апелација Натрона Маглај д.д. поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Зеници број 004-0-Гж-06-001910 од 3. новембра 2006. године

страна 463

4.16. Предмет број АП 381/07

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 18. децембра 2008. године
Апелација Мирсаде Мујацић поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације
Босне и Херцеговине број Кж-296/05 од 7. децембра 2006. године и Пресуде
Кантоналног суда у Бихаћу број К-72/04 од 2. марта 2005. године

страна 479

5. Члан II/3ф) Устава Босне и Херцеговине

члан 8 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода
ПРАВО НА ПОШТИВАЊЕ ПРИВАТНОГ И ПОРОДИЧНОГ ЖИВОТА

5.1. Предмет број АП 1948/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 8. јула 2008. године
Апелација Ђурђице Новотни поднесена против Пресуде Кантоналног суда у
Сарајеву број У-900/05 од 12. априла 2006. године

страна 195

5.2. Предмет број АП 1222/07

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 4. октобра 2008. године
Апелације Имада ал Хусина поднесене против Пресуде Суда Босне и Херцеговине
број У-129/07 од 5. априла 2007. године и Рјешења Државне комисије за ревизију
одлука о натурализацији страних држављана Савјета министара Босне и
Херцеговине број УП-01-07-99-2/06 од 9. јануара 2007. године, Пресуде Суда БиХ
број У-1172/07 од 21. јануара 2008. године и Рјешења Министарства безбједности
Босне и Херцеговине број УП-1-08/1-41-1-216-2/07 од 8. августа 2007. године,
Рјешења Суда БиХ број У-1141/07 од 21. јануара 2008. године, Рјешења
Министарства број УП-2-07-07-2-69/07 од 27. јула 2007. године и Рјешења
Министарства - Службе за послове са странцима – теренски центар Сарајево, број
19.4.1-УП-1-1-498/07 од 18. маја 2007. године, те Пресуде Суда БиХ број Увл-03/08
од 14. марта 2008. године

страна 291

6. Члан II/3х) Устава Босне и Херцеговине

члан 10 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода
СЛОБОДА ИЗРАЖАВАЊА

6.1. Предмет број АП 1095/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 14. октобра 2008. године
Апелација Ј.М. поднесена против Допунског рјешења Кантоналног суда у Мостару
број Гж-565/05 од 28. марта 2006. године и Рјешења Општинског суда у Коњицу
број I-22/05 од 4. марта 2005. године

страна 333

7. Члан II/3к) Устава Босне и Херцеговине

члан 1 Протокола број 1 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода

ЗАШТИТА ИМОВИНЕ

7.1. Предмет број АП 1516/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ од 17. септембра 2008. године

Апелација Косане Антуновић и Бранке Митермајер поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Рев-803/05 од 4. априла 2006. године

страна 159

7.2. Предмет број АП 2666/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 28. новембра 2008. године

Апелација Емсада Спахића поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације Босне и Херцеговине број Рев-680/05 од 6. јула 2006. године

страна 419

8. Члан II/4 Устава Босне и Херцеговине

члан 14 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода

ЗАБРАНА ДИСКРИМИНАЦИЈЕ

8.1. Предмет број АП 1948/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 8. јула 2008. године

Апелација Ђурђице Новотни поднесена против Пресуде Кантоналног суда у Сарајеву број У-900/05 од 12. априла 2006. године

страна 195

8.2. Предмет број АП 1222/07

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 4. октобра 2008. године

Апелације Имада ал Хусина поднесене против Пресуде Суда Босне и Херцеговине број У-129/07 од 5. априла 2007. године и Рјешења Државне комисије за ревизију одлука о натурализацији страних држављана Савјета министара Босне и Херцеговине број УП-01-07-99-2/06 од 9. јануара 2007. године, Пресуде Суда БиХ број У-1172/07 од 21. јануара 2008. године и Рјешења Министарства безбједности Босне и Херцеговине број УП-1-08/1-41-1-216-2/07 од 8. августа 2007. године, Рјешења Суда БиХ број У-1141/07 од 21. јануара 2008. године, Рјешења Министарства број УП-2-07-07-2-69/07 од 27. јула 2007. године и Рјешења Министарства - Службе за послове са странцима – теренски центар Сарајево број 19.4.1-УП-1-1-498/07 од 18. маја 2007. године, те Пресуде Суда БиХ број Увл-03/08 од 14. марта 2008. године

страна 291

8.3. Предмет број АП 2666/06

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 28. новембра 2008. године
Апелација Емсада Спахића поднесена против Пресуде Врховног суда Федерације
Босне и Херцеговине број Рев-680/05 од 6. јула 2006. године

страна 419

9. Члан 13 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода ПРАВО НА ДЈЕЛОТВОРНИ ПРАВНИ ЛИЈЕК

9.1. Предмет број АП 1222/07

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 4. октобра 2008. године
Апелације Имада ал Хусина поднесене против Пресуде Суда Босне и Херцеговине
број У-129/07 од 5. априла 2007. године и Рјешења Државне комисије за ревизију
одлука о натурализацији страних држављана Савјета министара Босне и
Херцеговине број УП-01-07-99-2/06 од 9. јануара 2007. године, Пресуде Суда БиХ
број У-1172/07 од 21. јануара 2008. године и Рјешења Министарства безбједности
Босне и Херцеговине број УП-1-08/1-41-1-216-2/07 од 8. августа 2007. године,
Рјешења Суда БиХ број У-1141/07 од 21. јануара 2008. године, Рјешења
Министарства број УП-2-07-07-2-69/07 од 27. јула 2007. године и Рјешења
Министарства - Службе за послове са странцима – теренски центар Сарајево, број
19.4.1-УП-1-1-498/07 од 18. маја 2007. године, те Пресуде Суда БиХ број Увл-03/08
од 14. марта 2008. године

страна 291

10. Члан 1 Протокола број 7 Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода ПРОЦЕДУРАЛНЕ ЗАШТИТЕ У ВЕЗИ СА ПРОТЈЕРИВАЊЕМ СТРАНАЦА

10.1. Предмет број АП 1222/07

ОДЛУКА О ДОПУСТИВОСТИ И МЕРИТУМУ од 4. октобра 2008. године
Апелације Имада ал Хусина поднесене против Пресуде Суда Босне и Херцеговине
број У-129/07 од 5. априла 2007. године и Рјешења Државне комисије за ревизију
одлука о натурализацији страних држављана Савјета министара Босне и
Херцеговине број УП-01-07-99-2/06 од 9. јануара 2007. године, Пресуде Суда БиХ
број У-1172/07 од 21. јануара 2008. године и Рјешења Министарства безбједности
Босне и Херцеговине број УП-1-08/1-41-1-216-2/07 од 8. августа 2007. године,
Рјешења Суда БиХ број У-1141/07 од 21. јануара 2008. године, Рјешења
Министарства број УП-2-07-07-2-69/07 од 27. јула 2007. године и Рјешења
Министарства - Службе за послове са странцима – теренски центар Сарајево, број
19.4.1-УП-1-1-498/07 од 18. маја 2007. године, те Пресуде Суда БиХ број Увл-03/08
од 14. марта 2008. године

страна 291

**ABECEDNI INDEKS KLJUČNIH
POJMOVA**

**АЗБУЧНИ ИНДЕКС КЉУЧНИХ
ПОЈМОВА**

A

Azil

AP 1222/07 291

Č

Član porodičnog domaćinstva

AP 2698/06 387

D

Dionice

AP 1116/07 277

Diskriminacija

AP 1948/06 195

AP 1222/07 291

AP 2666/06 419

Djelotvoran pravni lijek

AP 1222/07 291

Dokazni postupak

AP 651/08 401

AP 381/07 479

Državljanstvo

AP 1222/07 291

I

Izvršni postupak

AP 3077/06 373

J

Javna rasprava

AP 2698/06 387

Jednakost oružja

AP 2877/06 173

Jednakost stranaka

AP 2497/06 247

AP 651/08 401

K

Kontradiktornost

AP 2877/06 173

Krivični postupak

AP 2497/06 247

N

Naknada štete

AP 3077/06 373

AP 1637/06 447

AP 1432/06 437

Nehumano postupanje ili kažnjavanje

AP 1222/07 291

Nepristran sud

AP 651/08 401

Nezavisan sud

AP 3077/06 373

O

Obeštećenje

AP 2666/06 419

Obrazložena presuda

AP 1432/06 437

AP 3263/06 463

P

Povrat stana

AP 1948/06 195

Prava iz radnog odnosa

AP 3263/06 463

AP 1876/06 223

AP 1339/06 345

Pravo na imovinu

AP 2666/06 419

Pravo na ličnu slobodu i sigurnost	AP 2497/06	247
AP 2666/06	AP 2706/06	361
419		
Pravo na prisustvo suđenju	Reformatio in peius	
AP 2877/06	AP 1876/06	223
173		
Pravo na privatni i porodični život	Revizija	
AP 1222/07	AP 1116/07	277
291		
Pravo na život	S	
AP 1222/07	Sloboda izražavanja	
291	AP 1095/06	333
Prekršajni postupak	Stanarsko pravo	
AP 2877/06	AP 2394/06	235
173	AP 2698/06	387
Pristup sudu	T	
AP 2394/06	Trajanje pritvora	
235	AP 2497/06	247
AP 3077/06	U	
373	Upravni postupak	
Pritvor	AP 2698/06	387
AP 2497/06	Utvrđivanje građanskih	
247	prava i obaveza	
Proizvoljna primjena zakona	AP 2706/06	361
AP 1637/06	V	
447	Vanparnični postupak	
AP 1432/06	AP 2706/06	361
437	Z	
AP 381/07	Zastarijevanje	
479	AP 3263/06	463
AP 1948/06	Zloupotreba službenog položaja	
195	AP 381/07	479
AP 1876/06		
223		
AP 1711/06		
263		
AP 1116/07		
277		
AP 1339/06		
345		
AP 2698/06		
387		
Protjerivanje stranaca		
AP 1222/07		
291		
R		
Radni spor		
AP 3263/06		
463		
AP 1711/06		
263		
AP 1339/06		
345		
Razuman rok		
AP 1948/06		
195		

A

Azil

AP 1222/07 291

Č

Član obiteljskog kućanstva

AP 2698/06 387

D

Dionice

AP 1116/07 277

Diskriminacija

AP 1948/06 195

AP 1222/07 291

AP 2666/06 419

Dokazni postupak

AP 651/08 401

AP 381/07 479

Državljanstvo

AP 1222/07 291

I

Izvanparnični postupak

AP 2706/06 361

Izvršni postupak

AP 3077/06 373

J

Javna rasprava

AP 2698/06 387

Jednakost oružja

AP 2877/06 173

Jednakost stranaka

AP 2497/06 247

AP 651/08 401

K

Kazneni postupak

AP 2497/06 247

Kontradiktornost

AP 2877/06 173

N

Naknada štete

AP 3077/06 373

AP 1637/06 447

AP 1432/06 437

Nehumano postupanje ili kažnjavanje

AP 1222/07 291

Neovisan sud

AP 3077/06 373

Nepristran sud

AP 651/08 401

O

Obeštećenje

AP 2666/06 419

Obrazložena presuda

AP 1432/06 437

AP 3263/06 463

P

Povrat stana

AP 1948/06 195

Prava iz radnog odnosa

AP 3263/06 463

AP 1876/06 223

AP 1339/06 435

Pravo na imovinu

AP 2666/06 419

Pravo na nazočnost suđenju	AP 2497/06 247
AP 2877/06 173	AP 2706/06 361
Pravo na osobnu slobodu i sigurnost	Reformatio in peius
AP 2666/06 419	AP 1876/06 223
Pravo na privatni i obiteljski život	Revizija
AP 1222/07 291	AP 1116/07 277
Pravo na život	S
AP 1222/07 291	Sloboda izražavanja
Prekršajni postupak	AP 1095/06 333
AP 2877/06 173	Stanarsko pravo
Pristup sudu	AP 2394/06 235
AP 2394/06 235	AP 2698/06 387
AP 3077/06 373	T
Pritvor	Trajanje pritvora
AP 2497/06 247	AP 2497/06 247
Proizvoljna primjena zakona	U
AP 1637/06 447	Učinkoviti pravni lijek
AP 1432/06 437	AP 1222/07 291
AP 381/07 479	Upravni postupak
AP 1948/06 195	AP 2698/06 387
AP 1876/06 223	Utvrđivanje građanskih prava i
AP 1711/06 263	obveza
AP 1116/07 277	AP 2706/06 361
AP 1339/06 345	Z
AP 2698/06 387	Zastara
Protjerivanje stranaca	AP 3263/06 463
AP 1222/07 291	Zlouporeba službenog položaja
R	AP 381/07 479
Radni spor	
AP 3263/06 463	
AP 1711/06 263	
AP 1339/06 345	
Razuman rok	
AP 1948/06 195	

А	
Азил	
АП 1222/07	291
В	
Ванпарнични поступак	
АП 2706/06	361
Д	
Дионице	
АП 1116/07	277
Дискриминација	
АП 1948/06	195
АП 1222/07	291
АП 2666/06	419
Дјелотворан правни лијек	
АП 1222/07	291
Доказни поступак	
АП 651/08	401
АП 381/07	479
Држављанство	
АП 1222/07	291
З	
Застаријевање	
АП 3263/06	463
Злоупотреба службеног положаја	
АП 381/07	479
И	
Извршни поступак	
АП 3077/06	373
Ј	
Јавна расправа	
АП 2698/06	387
Једнакост оружја	
АП 2877/06	173
Једнакост странака	
АП 2497/06	247
АП 651/08	401
К	
Контрадикторност	
АП 2877/06	173
Кривични поступак	
АП 2497/06	247
Н	
Накнада штете	
АП 3077/06	373
АП 1637/06	447
АП 1432/06	437
Независан суд	
АП 3077/06	373
Непристрасан суд	
АП 651/08	401
Нехумано поступање или кажњавање	
АП 1222/07	291
О	
Обештећење	
АП 2666/06	419
Образложена пресуда	
АП 1432/06	437
АП 3263/06	463
П	
Поврат стана	
АП 1948/06	195

Права из радног односа

АП 3263/06	463
АП 1876/06	223
АП 1339/06	345

Право на живот

АП 1222/07	291
------------------	-----

Право на имовину

АП 2666/06	419
------------------	-----

Право на личну слободу и безбједност

АП 2666/06	419
------------------	-----

Право на приватни и породични живот

АП 1222/07	291
------------------	-----

Право на присуствовање суђењу

АП 2877/06	173
------------------	-----

Прекршајни поступак

АП 2877/06	173
------------------	-----

Пристап суду

АП 2394/06	235
АП 3077/06	373

Притвор

АП 2497/06	247
------------------	-----

Произвољна примјена закона

АП 1637/06	447
АП 1432/06	437
АП 381/07	479
АП 1948/06	195
АП 1876/06	223
АП 1711/06	263
АП 1116/07	277
АП 1339/06	345
АП 2698/06	387

Протјеривање странаца

АП 1222/07	291
------------------	-----

Р

Радни спор

АП 3263/06	463
АП 1711/06	263
АП 1339/06	345

Разуман рок

АП 1948/06	195
АП 2497/06	247
АП 2706/06	361

Ревизија

АП 1116/07	277
------------------	-----

Reformatio in peius

АП 1876/06	223
------------------	-----

С

Слобода изражавања

АП 1095/06	333
------------------	-----

Станарско право

АП 2394/06	235
АП 2698/06	387

Т

Трајање притвора

АП 2497/06	247
------------------	-----

У

Управни поступак

АП 2698/06	387
------------------	-----

Утврђивање грађанских права и обавеза

АП 2706/06	361
------------------	-----

Ч

Члан породичног домаћинства

АП 2698/06	387
------------------	-----